
BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
2 B
35

Per-Illustribus & Generosis
DOMINIS,

D. GUALTERO de RODE ab HEECKEREN, Toparchæ in RUIRLO, DD. Ordinum Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ Deputato, Territorii *Lochemiensis* Prætori;

D. GERHARDO NICASIO ab HELL, toe den WILTBAEN, supremæ Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ curiæ Senatori, Civitatis *Arnhemiensis* Cos.

D. JOHANNI à WYNBERGEN, ejusdem supremæ curiæ Gelro-Zutphanicæ Præsidi, Feudorum Administratori, & Civitatis *Hardervicenæ* Cos.

D. WOLFGANGO ab HAERSOLTE, Domino de YRST, ad Consilium Ordinum Federati Belgii Delegato, & Civitatis *Hattemensis* Cos.

Inclytæ hujus DUCATUS GELRIÆ & COMITATUS ZUTPHANIÆ, *quæ est* HARDERVICI, *Academiæ*

CURATORIBUS,

Dominis, *Patronis*, & εὐεργέταις *suspiciendis*, *colendis*,

Opusculum hoc Grammaticum,
Debita Reverentia

D. D. C.

SAMUEL à DIEST.

SAMVELIS DIESTII,

S. S. Theol. & Ling. Sanct. Profess.

CLAVIS LINGUÆ SANCTÆ;

Seu REGULÆ XX. De Mutatione Punctorum:

Quibus

HEBRÆA Lingua, omnium Facillima,
Sed solius Mutationis Punctorum repagulis occlusa, nude aperitur:

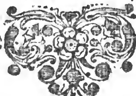
Præmissis illius Linguæ

RUDIMENTIS,

Quibus eadem,
Sine ulla Mutatione Punctorum,
Paucissimis præceptis Grammaticis,
Tironibus perspicue explicatur.

Opus Novum, diu desideratum, atque Eruditorum judicio comprobatum.

Accedit HENRICI DIESTII Grammatica Hebræa,
Cum Rudimentis Chald. ac Syriac.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM JANSSONIUM à WAESBERGE,
Et Viduam ELIZÆI WEYERSTRAET.
CIↃ IↃC LXIX.

PRÆFATIO ad LECTOREM.

NE mireris Lector, quid me in tanto Philologorum, cum quibus minime comparandus sim, celebritate, inque tanta editarum Grammaticarum ubertate, illis nullatenus conferendum hoc meum opusculum conscribere commoverit; hæc Te in Præfatione monitum volo.

Non me insatiabile scribendi cacoëthes, non vanæ gloriæ aucupium, sed Discipulorum meorum, quos ab aliquot annis, hac quam trado methodo, haud pœnitendo per Dei gratiam successu, in Linguâ Sancta informavi, implacabile desiderium, ad fœtus hujus editionem exstimulavit. Quorum honestæ petitioni ne plus nimio indulsisse viderer, summos aliquot Philologos, artis Grammaticæ Linguæ Hebrææ peritissimos, ac Litteratos Viros, quibus quidem familiarius innotueram, mihi animi incerto judices atque æquos arbitros elegi: quos quum rigidos censores exspectarem, qui multa minus polita, atque exactiori judicio limanda, obelo configerent, plurima quæ adhuc desiderantur, in quibus mihi ipse, ob temporis & otii angustiam, neutiquam satisfeci, supplenda postularent, adeoque hujus partus immaturi atque multis modis adhuc perficiendi editionem mihi dissuaderent, protinus, supra meam exspectationem, hoc meum opusculum unanimes approbarunt, utque illud, velut nova ac facili methodo, haud mediocri discentium commodo conscriptum, publici juris facerem, auctores mihi fuere gravissimi: ut ex subjectis eorum Judiciis & Acclamationibus patet.

Nec me inanis præsumtio, Grammaticos Eruditorum labores carpendi, aut cornicum oculos configendi, inflavit; quippe qui eorum bene inventis passim usus sum: imitatus Apum exemplum, favos suos

ex

ANxie *mihi dispiciendum non fuit*, Viri Perillustres ac Generosi, *quibus, pro recepto antiquitus more, has laboris mei Hebraici primitias sacras facerem. Quos enim Patronos, qui hunc meum fœtum ab invidorum & malignorum injuria protegerent, meliores eligere possem, quam ipsos Academiæ nostræ Nutritios & Curatores optimos? Quibus hoc qualecunque industriæ meæ specimen exhiberem, quam Vobis solis, qui me ad hanc Spartam Academicam exornandam Duisburgo ante quinquennium evocastis? Accipite quæso benigno vultu hæc prima Linguæ Hebrææ tirocinia, nova ac facili methodo, ad crebra Eruditorum postulata, in usum linguæ Hebrææ Tironum (ut Præfatione ad Lectorem explano) conscripta; meque Vestra benevolentia, ad majora quæ molior edenda animate. Deum rogo, ut Vos Reip. litterariæ bono diutissime incolumes, & modis omnibus florentissimos servet. Dabam è museo meo, Kal. Majis, Anno salutis* CIↃ IↃC LXIX.

rum vestigia ut plurimum premo) quatuor locis, nempe in Flexione Nominis è Masculino in Fœmininum, & è Singulari in Pluralem Dualemque, inque Statu Constructo & Affixo, Regulas tradant; & sic quatuor illis locis de una eademque vocali quater agant, de affixis autem Verborum ac Particularum nullas Regulas, sed nuda solum præcepta, habeant: ego de singulis vocalibus unicam trado Regulam, e. g. unicam de Kametz penultimæ, unam de eadem ultimæ syllabæ, unam de Tzere penultimæ, unamque de eadem ultimæ syll. & sic in cæteris; ac singulas Regulas Exemplis non solum Nominum, quæ è Masc. in Fœm. è Sing. in Plur. Dualemque, è statu absoluto in Constructum & Affixum moventur, sed & Verborum ac Particularum cum Affixis declaro. Similiter quas quatuor illis locis de una vocali habent Exceptiones in unam contraxi, si illæ speciales fuerint; aut si generales fuerint, quarum certam invenire rationem potis fui, in Regulam eas redegi: imo quandoque plurium vocalium plures Exceptiones ad unam Regulam revocavi; uti ex Exceptionibus omnibus, quæ de Kametz, Tzere, Cholem, Schurek & Patach, diversis in locis de singulis seorsim ingeminantur, quod Dagesch adsumant, unicam Regulam VIII. confeci; & uti omnes Exceptiones, quæ de Kametz, Tzere, Cholem, Sægol & Patach non decrescentibus sæpius inculcantur, unica Regula complexus sum, sc. Regulæ X. Membro III. & sic in cæteris.

Quibus XX. numero Regulis omnem aut saltem præcipuam, & ad intellectum Vet. Test. sufficientem, rationem absolvere nisus sum. Et hoc meum opusculum *Clavem Linguæ Sanctæ* appello, qua Linguam Hebræam, omnium quidem facillimam, sed sola punctorum multiplici Variatione quasi obsera-

tam

ex alienis floribus studiose colligentium, & suo more componentium. Quod ipsum si quis mihi vitio vertere voluerit, eruditissimos quosque in omni disciplina scriptores, optima in proprios usus colligentes, repetundarum accusabit. Nec apum solummodo, sed & Bombycum, fila sua ex seipsis gignentium, exemplum sequutus, novum quid circa Punctorum Mutationem, ex propria meditatione ac praxi, in tredecim annorum Professione Publica, molitus mihi videor.

Sed hæc plenius ex Scopo meo cognosce; qui est, Doctrinam de Mutatione Punctorum, quæ sola maximam Tironibus parit difficultatem, multosque ab illius acquirenda notitia, tanquam objectum Gorgonis caput, absterret, facilem ac planam reddere. Quod ut in usum privatorum collegiorum præstarem, eam, latissime diffusam, & innumeris fere Regulis atque Exceptionibus oneratam, imo intricatam, paucis Regulis adstringere tentavi. Præivit hîc mihi venerandus meus Parens in Grammatica sua Hebræa, Cap. VI. dans VIII. Regulas Generales, de Scheva, de Gutturalibus, de Vocalium Permutatione ac Resolutione; quibus nono loco Mutationem ob Accentum subjicit. Quas Regulas generales plenius pro instituto meo concepi, atque exemplis, ubi desiderabantur, auxi. Ad harum imitationem etiam XI. Regulas Speciales, ob Formationem Grammaticam, de singulis vocalibus mutandis, deque terminationibus vocum abjiciendis aut immutandis composui; sic ut unicam de vocalibus non decrescentibus, unicam quoque de qualibet vocali mutationi obnoxia, Regulam conceperim; ac singulas Exemplis, ex universa Grammatica mutuatis, illustraverim. Scilicet quum plerique Grammatici, & speciatim Cl. Buxtorfius ac Parens meus (quorum ego præceptorum meo-

aliquam illius linguæ notitiam indagare cupidi sunt, ex his nostris brevissimis Rudimentis, sine ulla ob mutationem punctorum remora, desideratam ejus linguæ scientiam Grammaticam haurire queant.

JUDICIUM

Reverendi & Clarissimi Viri,

D. JACOBI ALTINGII, SS. Theol. & Linguæ Hebrææ in Groningana Acad. D. & Prof. Excerptum ex ejus literis ad auctorem, datis $\frac{16}{6}$ Aprilis 1669.

Epistolæ tuæ argumentum prodit, quo studio ducaris erga literas Hebræas, & quantopere etiam alios ad eundem amorem inflammare satagas. Vivimus enim, proh dolor! eo seculo, quo non minus lingua, quam natio Hebræa, in odium & contemtum adducitur. Sunt qui persuasum volunt aliis, (& suam autoritatem potissimum statuunt persuasionis momentum,) habere nos eam Versionem, quâ nihil consummatius edi queat; inutilem operam fere fontibus impendi; Criticum pruritum esse, si quid in illis ponatur industriæ; nec plus reperiri, quam quod pueri in faba. Ergo si quis hîc surgat, & puerilia ista, (sic enim sentiunt,) tractare occipiat, nonne famæ suæ prodigus censebitur? Atenim non omnes idem error tenet; sunt etiam præter me, qui Veterum amore novaturiunt, quando omnibus, ab aliquot seculis receptis, tum verba, tum res Scripturæ, uti primum hæc authentica prodiit, longe præferunt. Cæterum quod methodum attinet, qua juventutem ad notitiam Hebrææ literaturæ deducere conniteris, partim à Ven. Patre mutuatam, partim privatis observationibus

tam & inaccessibilem, Tironibus nude refero, apertamque, planam atque aditu facillimam trado.

Has autem Regulas characteribus majusculis, quos Typographi *Augustinianos Romanos* vocant, exprimi curavi; Regularum vero Explicationes, atque Exceptiones (nisi specialissimæ fuerint) literis *Augustinianis currentibus*, ut loquuntur; & Exempla ac Notas Regularum literis minoribus, dictis *Mediaen* expressi: ut linguæ Hebrææ Studiosus Regulas, quæ tenacissime memoriæ imprimendæ sunt, à suis Explicationibus & Exceptionibus, quas secundo loco addiscet, & ab Exemplis, quæ Regulas illustrant, atque à Notis, quæ uberioris explicationis ergo subjiciuntur, sine ulla molestia distinguere queat. Quæ vero altioris indaginis, atque à tironibus initio negligi queunt, minusculis literis, dictis *Brevier*, impressa, aut ejusmodi uncis [ ] inclusa sunt: quibus iisdem minusculis expressum est, quoties Lector ad aliam Regulam vel Paginam ablegatur.

Huic Clavi præmitto *Linguæ Hebrææ* prima *Rudimenta*, ex Parentis mei Grammatica, quam discipuli nostri terere assueverunt, maximam partem contracta, servatis, in memoriæ eorum subsidium, iisdem fere præceptis, iisdemque capitibus; ut quod breviter in Rudimentis exhibeo, plenius ex pleniori Parentis Grammatica, tanquam ex illius commentario, hauriri queat. His autem Rudimentis prima Linguæ Hebrææ fundamenta, paucissimis præceptis, sine ulla mutatione punctorum, brevissime explico, exemplisque mutationi non obnoxiis illustro: ne Linguæ Hebrææ Studiosi in limine ob punctorum mutationem absterreantur; quam postea, jactis his primis fundamentis, ex Regulis nostris nullo negotio addiscent: utque variarum linguarum scrutatores, qui relicta Theologis plena Linguæ Sanctæ indagine,

aliquam

demia Harderovicena Professor, à me judicium petiisset de libro suo, cui titulus, Clavis linguæ Sanctæ, seu XX. Regulæ de mutatione punctorum; *ego, honestæ illi petitioni volens satisfacere, attente & sedulo dictum librum lustravi, & pleraque perlegi. Quantum verò mihi sic observare licuit, judico, laudatum illum librum non tantum accurata methodo esse digestum, sed etiam multiplici eruditione, ac singularis peritiæ, præcipue circa mutationem punctorum, demonstratione refertum. Primò enim Author hic proponit brevia Rudimenta, sine ulla mutatione punctorum, quæ tyronibus in initio remoram injicere solet: deinde tradit Clavem mutationis punctorum; ac Regulas, quæ plurimæ de mutatione punctorum à plerisque Grammaticis formantur, multisque exceptionibus sæpe onerantur, ad paucas contrahit; ut una solum sit regula de Kametz penultimæ syllabæ, una de Tzere, &c. quarum quælibet exemplis totius Grammaticæ illustratur. Quibus XX. Regulis laudatus Author totam mutationis punctorum rationem, tum in Flexione Nominis, tum in statu Regiminis, atque Affixis Nominum, Verborum ac Particularum, plene absolvit. Quapropter cum totum illud negotium mutationis vocalium, aliàs satis arduum & intricatum,* novâ, facillimâ & accuratissimâ methodo *sit concinnatum, non possum non dictum librum laudare, eundemque* φιλεβραίοις *de meliori nota commendare; & Reverendo ac Clarissimo Auctori* pro novo suo invento *gratias agere; atque simul Deum Opt. Max. orare, ut ipsum bono publico diu servet incolumem.*

IN

vationibus concinnatam, currenti oculo perlustravi, Judicium quod mihi defers non sumo, maxime cum illud tribuas elogium, cujus nulla in me agnosco vestigia; peccaremque in me non minus, quam in alios & Te imprimis, si quid hîc pronunciarem. Unus omnium scopus hoc agentium, una meta; sed non una, quam insistunt via; Aliquibus compendium placet, aliis securitas: quidam in simplici veritate acquiescunt, quibus satis per inductionem ire, experientiamque ab exemplis consectari: nonnulli causas veri inquirere amant, scientiamque linguæ hujus consequi. Hos inter ego jam dudum nomen meum professus sum; quam feliciter aliis judicandi jus est, & arbitrium. Saltem meos discipulos hac ratione satis expedite, non tantum ad analysin, sed etiam ad genesin deduco. De Tuo labore nullus dubito, fore tibi ex usu multiplici eam facilitatem, ut auditoribus queas manuductionem præstare, qua ad linguam, & hinc ad mentem Vet. Test. progrediantur, adeoque evadant θεοδίδακτοι, tanto digniori elogio, quanto ab ipsius Dei ore propius pendebunt. Quod quisquis assecutus est, non oleum nec operam perdidit. Huc nos pariter contendere par est: Deus autem nostris conatibus gratiam suam & benedictionem addat, ut quæ agimus sibi gloriosa sint, Ecclesiæque proficua.

JUDICIUM

Clarissimi & Doctissimi Viri,

D. JOHANNIS LEUSDEN,

Phil. D. & Linguæ Hebrææ in Ultrajectina Acad. Profess. datum septimo Kal. Aprilis, 1669.

Um Reverendus & Clarissimus Vir D. Samuel Diestius, S. Theologiæ & Philosophiæ Doctor, illiusque ut & linguæ Sanctæ in Illustri Academia

Quare libellus iste mole quàm parvus,
Tam fruge magnus, *regulis quater quinis*
Mirâ arte totam, *puncta* quæ *variat*, artem
Complexus, *omne* jure fert suo *punctum*.
O! tu ergo fausto nunc pede i, sitim sacro
Restingue fonte, augusta limina, i, calca,
Hæc plana ducit semita, hæc *Clavis* pandit,
Sacrata sacris castioribus pubes.

Collega conjunctissimo L. M. Q.
WILH. WILHELMIUS.

ALIUD.

Οὐ μόνον Ἑβραίοιο λόγου παιδεύματ᾽ ἀνοίγει
Δίστος, ἀλλ᾽ ἱερῶν ὄργια Πιερίδων.
Δίστος ἐλλογίμοιο γονῆος γνήσιον ἔρνος,
Εὐσεβίης κήρυξ, Θεολογίης τε στόμα.

JOHANNES GEORGIUS GRÆVIUS.

AD

IN CLAVEM LINGUÆ SANCTÆ

Sive

Compendium Linguæ Hebraicæ, novâ, brevi, & ſimul facili methodo adornatum,

Clariſſimi atque Doctiſſimi Viri,

D. SAMUELIS DIESTII,

S. S. Theol. & Phil. Doctoris, illiuſque & linguæ Sanctæ in Academia Gelro-Zutphanicâ Hardervici Profeſſoris.

SCAZONTES.

SAcrata ſacris caſtioribus pubes,
Cui pectus ardet labra, præ *caballino*,
Rigare fonte nigricante *Cedronis*,
Toto vel etiam *Iordane* ablui totos;
Bicepsque *Sinai* præ bicipite *Parnaſſo*,
Helicone amœno amœnior *Sion*, præque
Pindo, ſacro arridet jugo *Thabor*, Chriſti
Calcatus ille ſæpius *Thabor* plantis:
Si forte ſentibus ſatæ viæ terrent,
Multos morata & hactenus ſalebroſa
Mutantium ſubinde teſqua *punctorum*;
Linguæ ecce ſanctæ Myſta, ſanctiorumque
Myſteriorum DIESTIUS facem præfert,
Magno parente digna DIESTIUS proles.
Qui mente ſolers Dædalâ, pede & fauſto has
Vitans ſalebras, ſemitâ novâ & planâ, &
Compendioſo, at nec minus facili calle
Rectà ipſam in arcem & linguæ adyta manu ducit,
Auguſta quorum limina hâc CLAVE en parvâ
Ipſumque dexterè ſacrarium pandit.

Quare

P*Ag.* 7. *linea à fine* 8. *post* makkaph *adde omissam vocem* accentu.

Pag. 44. *lin. à fin.* 9. *post voculam* ob *adde* Resolutionem vocalium sequente. *Ibidem lin. à fin.* 5. *adde*; Præmissis tribus Regulis Generalibus de Mutatione ob Scheva.

Pag. 47. *lin.* 3. *adde:* Sic à רֵעֶה *amicus*, est plurale רֵעִים, cum affixo רֵעַי. רֵעוֹ & רֵעֵהוּ: Sic & in Verbis; ut à עָשָׂה *fecit*, est cum affix. עָשְׂךָ *fecit te.* (*Conf. Reg. XIX. Memb. I. & IV.*) Ubi *Nota*, cum affixo penacuto ֵהוּ vocem literis quidem crescere, sed accentum non promoveri; adeoque nec puncta vocis decrescere. Dicitur tamen שָׂהוּ tanquam à שֶׂה, *vid. Except. dicta Reg. XIX. Memb. I.*

Ibid. lin. 11. *adde*; Nisi illud Chirek sit sub מ heemantico.

Pag. 48. *lin.* 5. *adde*; Vid. Not. 3. ad Reg. XX.

Ibid. lin. 15. *post* sægol *adde* (*si sit ortum ex tzere Verborum ac Participiorum*)

Ibid. lineam à fine septimam & sextam plenius sic lege; pro chirek vel sægol est patach (*si Scheva ex sægol vel patach vicario Nominum, vel ex tzere Verborum ac Participiorum, sit oriundum*)

Pag. 49. *lin.* 11. *ante* Ut *adde*; Ita fit communiter, si scheva ortum sit ex tzere Verborum in pihel & niphal, ac Participiorum kal & pihel, hisque similium Nominalium, &c. sequente alio scheva

cum

7

A D

Clariss. & Doctissimum Virum,

D. SAMUELEM à DIEST,

SS. Theolog. & Linguarum Orientalium in illustri Gelrorum Academia D. & Professf.

C U M

CLAVEM LINGUÆ SANCTÆ

in lucem prolaturus esset.

QUa pater excellit toto clarissimus orbe,
  Perspicuam methodum tu quoque ritè colis.
Quin, quod vel primus gaudebit & efferet ipse
  Laudibus, inquiris quod facias melius.
Te duce, Punctorum missis ambagibus, unam
  Et certam & facilem nunc datur ire viam.
Perge ita, sic olim, me vaticinante, futura
  Tempora sunt, magno cum Patre major eris.

PHILIPPUS MUNCKERUS.

Gymnasiarcha Harlemensis.

ADDEN-

ne ר. *p.* 25. *l.* 13. *lege* הוֹשֵׁב. *p.* 33. *l.* 4. *lege* נְשִׁים *p.*36. *l.* 5. *deest* chirek *sub jod in terminat. duali* יִם. *p.* 43. *l. à fin.* 3. *pro* tertia *lege* prima. *p.* 47. *l.* 9. 12. *&* 13. *pro* שׂ *ubique pone* שׁ. *p.* 56. *l.* 12. *lege* לֵבָב, *ibid. l. à f.* 5. *lege* Exempla Verborum. *p.* 64. *l.* 14. *pro* קָטוֹל *lege* קָטוֹב. *p.* 66. *l. à fin.* 4. *pro* scheva *pone* tzere *in voce* מֵעִים. *p.* 68. *l.* 14. *lege* יִשְׂרָאֵל. *p.* 73. *l. ult. lege* נֶחָמָה *p.* 78. *l. à f.* 3. *pro* עַד *lege* עֵד. *p.* 81. *l.* 11. *lege* עֵת *per* tzere *loco* scheva. *p.* 91. *l.* 3. *pro* supra me *lege* usque ad me, *& sic pag. seq. lege* usque ad eos. *p.* 95. *l.* 13. *pro* ־ָ: *pone* ־ֶ: *p.* 96. l. à f. 6. lege נְרָדִים *per* nun *cum* scheva *loco* ע *cum* tzere.

Reliqua errata leviora, quando litera quæpiam, vel maxime punctum literarium non bene est expressum, benevolus lector facile corriget; hæc tamen observata, in imperitiorum gratiam, subjungere volui.

Pag. 4. *l.* 14. *sub* ר *deficit scheva.* *p.* 6. *l. à f.* 11. *sub* ק *deest patach.* *p.* 13. *l. à f.* 4. *deficit* ־ָ *sub* שׁ *in* אִשָּׁה. *p.* 16. *l. à f.* 7. *deficit patach sub* א *in* אַתֶּן, *& lin.* 9. *idem deficit sub* נ *in* אֲנַחְנוּ. *p.* 32. *l. à f.* 5. *ante* qui *deest signum initii parentheseos.* *p.* 39. *l. à f.* 2. *non recte expressa vox* לְמַעֲנֵנוּ. *p.* 46. *l.* 16. *non bene expressa vox* הֵסֵב. *p.* 49. *l.* 11 *deest punctum cholem supra* פ *in duabus primis vocibus.* *p.* 51. *l.* 3. *latitat* ־ֲ *sub* ע. *p.* 53. *l.* 3. *ab initio non bene expressum* ־ֱ *p.* 56. *l. à fin.* 9. *non bene express. kibbutz sub* ח. *p.* 57. *l.* 2. *non bene expressum* ךְ. *p.* 76. *l. à f.* 3. *latitat* ־ָ *sub* שׁ. *p.* 83. *l. à f.* 5. *non bene expressum tzere sub* גֵ *in* בֶּגֶד. *p.* 84. *l.* 11. *latitat scheva sub* ךְ. *p.* 96. *l.* 8. *deficit scheva sub* גְ.

RUDI-

cum affixis ךְ, כֶם, כֶן: *Ibid. lin.* 12. *adde*: ab הִזָּכֵר *recordari*, est הִזָּכֶרְכֶם: Quandoque tamen illud Scheva transit in chirek; ut ab אֹיֵב *inimicans*, est אֹיִבְךָ, ab אֹסֵף *colligens*, est אֹסִפְךָ: ab infin. pihel פָּרֵשׂ *expandere*, est פָּרְשְׂכֶם:

Ibid. lin. à fin. 10. *adde*: In quibus exemplis pro chirek est patach; sic & loco ſægol, propter primam aut ſecundam gutturalem, est patach, in Conjug. pihel, niphal, & participiis, (*ut & modo ad lin.* 11. *dictum est*); ut à Præt. Pihel. בֵּרֵךְ est בֵּרַכְךָ *benedixit tibi*, à Particip. אֹהֵב est אֹהַבְךָ *diligens te.*

Pag. 56. *lin. à fin.* 6. *adde*: Sic Adverbium לְבַד *solùm*, cum Affix. לְבַדִּי *solus ego* (à בָּדַד *solitarius fuit*:) & Præpoſitio אֵת *cum*, juncto affixo אִתִּי *mecum*, ab אתת; at quum est accuſativi caſus nota, & definit eſſe præpoſitio, differentiæ cauſa aſſumit cholem, à rad. אות, *&c. Vid. Gram. p.* 242. *&* 246. *ac Buxtorf. Theſ. p.* 556.

Pag. 82. *l. à fin.* 4. *post* eum *adde*; ab Imp. לַמֵּד est לַמְּדָה *doce hoc.*

P. 91. *l.* 8. *post* me *adde*: Sic Imperat. קַח, דַּע:

Pag. 104. *l. à fin.* 9. *post* decremento *adde*; voce ſc. non creſcente, *juxta Reg. I. Memb. II.*

EMENDANDA.

P*Ag.* 8. *lin.* 6. *pro* illis *lege* illud. *p.* 15. *lin. ult. pro* XII. XIV. & XVIII. *lege* XI. XIII. & XVI. *p.* 16. *l. à f.* 5. *lege* הִיא *pro* הוּא *p.* 17. *l.* 4. *&* 9. *pro* ד *pone* ר.

ciuntur; hinc Finales dictæ: sc. *Caph, Mem, Nun, Pe, Tzade*. Nonnullæ etiam elegantiæ causa diducuntur. (*Vide Gramm. Parentis mei p. 3.*)

Ut Latini, à sinistra dextram versùs legentes, plerasque literas à dextra versus sinistram ducunt, & quælibet fere apud eos litera dextrorsum ad sequentem prospicit: sic contra Hebræi à dextra legentes, à sinistra ad dextram literas pingunt, eorumque literæ sinistrorsum prospectant: quarum eleganti scriptioni singularem etiam calamum adaptant, (*de quo ibid. in fine.*)

Ductu autem ac *Figura* literæ sunt, vel

Rotundæ, seu obtusi anguli, quarum mater est ר

| ut לקתםסכףפבר

Quadratæ, seu acuti anguli, quarum mater est ד

| ut ך ח ה ד

Exiles, quarum mater est י

| ut ן ז ג נ ו י

Composita, ש ץ צ ע מ ט א

Organorum oris respectu, literæ sunt vel *Gutturales*, vel *Palatinæ*, vel *Dentales*, vel *Linguales*, vel *Labiales* (*Gram. p. 6.*) Ex his quæ sæpius usu veniunt, tiro memoriæ mandabit *Gutturales* ע ה ח א & *Labiales* פ מ ו ב; quarum posteriores vulgo literæ בּוּמַף *bumaph* in Grammatica appellantur.

CAPUT II. De Vocalibus.

PUncta sunt vel Vocalia vel Literaria.

VOCALIS non est litera, sed ejusdem prolatio: estque vel Propria vel Impropria.

RVDIMENTORVM

PARS I.

DE ETYMOLOGIA.

CAPUT I. De Literis.

RINCIPIA vocum ſunt *Literæ* & *Puncta*, atque ex his natæ *Syllabæ*.

LITERÆ ſunt 22. eæque omnes Conſonæ:

א	*Aleph*	(') ſpirit. lenis	ל	*Lamed*	l.
ב	*Beth*	bh. b.	מם	*Mem*	m.
ג	*Gimel*	gh. g.	נן	*Nun*	n.
ד	*Daleth*	dh. d.	ס	*Samech*	ſ. forte.
ה	*He*	h.	ע	*Ajin*	ng. nj.
ו	*Vau*	v.	פף	*Pe*	ph. p.
ז	*Sajin*	ſ. lene.	צץ	*Tzade*	tz.
ח	*Cheth*	ch. hh.	ק	*Koph*	k.
ט	*Teth*	t.	ר	*Reſch*	r.
י	*Jod*	j.	שׁ	*Schin*	ſch.
כך	*Caph*	ch. k.	שׂ	*Sin*	ſ.
			ת	*Thau*	th. t.

Ex his *quinque* aliter in fine, atque in initio ac medio ſcribuntur, ut in tabella poſtpoſitæ conſpi-

pronunciatur (velut ſub p in voce pſalmus;) vel *Quieſcens*, cujus ſonus notabilis non auditur.

Mobile eſt,

1. Ab initio vocis, ut פָּקַד *pekad.*
2. Poſt vocalem longam, ut פָּקְדָה *pakedah.*
3. Poſt alterum ſcheva,
   ſive expreſſum, ut תִּפְקְדוּ *thiphkedu*;
   ſive latens in dageſch forti, ut פִּקְּדוּ *pikkedu.*

Contrà *Quieſcens* eſt,

1. In fine vocis, ut בָּרַךְ *barach*,
   etſi ſit geminum, ut בָּרַכְתְּ *baracht.*
2. Poſt vocalem brevem, ut תִּפְקַד *tiphkad.*
   vel longam cum accentu tonico, quæ habetur pro brevi, ut פְּקוֹדְנָה *pekodna.*
3. Ante aliud ſcheva, ut יִפְקְדוּ *jiphkedu.*

Adeoque mobile ſemper eſt in initio, quieſcens in fine ſyllabæ. *Scheva finale* quando *exprimatur*, quando *ſubintelligatur*, vid. Gramm. p. 11.

¶ *Vicarium* Scheva eſt, quod loco proprii ſub Gutturalibus (irregulariter & rariſſime ſub aliis) ponitur, ad latiorem ſui pronunciationem.

Eſtque vel Compoſitum, vel Incompoſitum,

Compoſitum eſt, cui jungitur vocalis brevis, cujus ſonum raptim refert: eſtque triplex,

Chateph patach	ֲ a	raptiſſimum.
Cateph ſegol	ֱ e	
Cateph kametz (chatuph)	ֳ o	

Chateph enim ſignificat raptum.

Incompoſitum dicitur *Patach genubah*, quod ſub guttura-

ben:) 2. Post scheva quiescens, sive in medio (ut מַלְכִּי *malci,*) sive in fine vocis (ut יַרְדְּ *jard.*)

Idem etiam fit in fine vocis post patach, quod est loco prioris scheva in fine gemini. Aliquando etiam ibidem offuscatur: *vid. Gramm. p.*15.

Excipe (1) *In initio dictionis*, si præcedens vox claudatur litera quiescente aut vocali sine accentu regio; (quod tamen & rursum suas exceptiones habet:) (2) *In medio vocis*, si scheva illud fuerit primitivum initiale formæ absolutæ singularis aut pluralis, cum præfixo servili; aut è vocali longa (ָ) vel (ֵ) correptum; aut Infinitivi vel Imperativi Kal; aut si illud sequatur vocalem brevem ex scheva composito natam. Excipe etiam כ in affixis, quod post scheva quiescens semper aspiratum manet: & alia specialia, *Vid. Buxtorf. Thesaur. l.*1.*c.*5. *in Addit.*

Aspiratæ *Raphata* vocantur, quia olim superne lineola, quæ *Raphe* vocatur, signabantur; ut בֿ

ב *Aspiratum*, seu raphatum pronunciatur tanquam *Bh* vel *V*; ut אָב *abh*, אַבָּא *abba:*
Tenue, seu Dagessatum tanq. *B*, ut בֵּן *ben:*

כ *Aspiratum*, tanq. *Ch*, ut לְבַד *lachad:*
Tenue, tanquam *K*, ut כֵּן *ken.*

פ *Aspiratum* sonat *Ph*, ut אַף *aph:*
Tenue, sonat *P*, ut פָּקַד *pakad.*

In reliquis tribus ג ד ת Hebræi pronunciatione vix distinguunt, an illæ aspiratæ, an tenues sint.

Dagesch Forte est, quod omnibus literis, exceptis Gutturalibus & Resch, inscriptum, easdem pronunciatione geminat; atque insuper aspirationem tollit à literis בגד כפת

Estque vel Proprium vel Euphonicum.

¶ *Proprium* est, quod in media voce post vocales breves *, literæ imprimitur; idque vel propter defectum literæ alicujus compensandæ, (ut

מִכֹּל

profertur;) 4. in duabus interjectionibus, (*Gram. p.* 19.)

Jod imprimitur in media voce, post chirek longum, ut שְׁנִיָּה *schenija*, à שֵׁנִי·

Nonnulli hoc punctum in jod dagesch forte appellant: Sed rationes Grammaticæ illis potius mappik esse suadent; licet tale jod tanquam dagessatum pronuncietur. Interim res eodem recidit, quocunque nomine idem appelletur.

Cap. IV. De Syllaba.

SYLLABA est literæ per vocalem prolatio. Ejus considerandа *Divisio* & *Accidentia*.

Dividitur syllaba in Simplicem & Compositam.

Simplex syllaba est, quæ caret scheva: eaque vel Propria vel Impropria.

Propria fit 1. ex litera & vocali longa, (ut בָּ *ba*, בֵּ *be*;) 2. ex eadem recipiente ad se literam quiescentem (ut בָּא *ba*, בֵּי *be*.)

Sunt autem *Literæ quiescentes* א ה ו י vulgo אֶהֱוִי dictæ. Ex quibus

א & ה vocali destitutæ semper quiescunt.

ו vero & י vocali destitutæ aliquando quiescunt.

Vau quiescit in cholem & schurek, ut לוֹ *lo*, לוּ *lu*.

Jod quiescit proprie in chirek longo & tzere, (ut לִי *li*, דֵי *de*;) improprie in segol (ut גְּלֶינָה *gelena*, & post ֶ seq. ו mobili (ut יָדָיו *jadaf*.)

Post reliquas vocales, literæ ו & י moventur. *Vid. Gramm. p.* 20. 21.

Impro-

V. ut אָהֳלוֹ *oholo*. Secus est *Kametz longum*; ut ut ante chateph patach, פָּעֲלָה *paala*; ubi & est accentus metheg.

CAP. V. De Accentu.

ACcidentia syllabæ sunt Accentus & Mutatio punctorum.

ACCENTUS est vel Tonicus vel Euphonicus.

Tonicus est, qui syllabam elevat, prætereaque distinctioni inservit, (Judæis etiam Musicum usum præstat:) Poniturque vel in ultima, vel in penultima syllaba; unde voces sunt vel *Acutæ* vel *Penacutæ* (*de quib. Gram.p.25.*)

Estque Rex vel Minister.

Rex est, qui sententiam distinguit, & quidem vel fortius, vel lenius, vel lenissime.

Fortius distinguentes, (qui proprie *Pausæ* dicuntur, & punctum, aut duo puncta faciunt,) sunt duo, *Athnach* & *Silluk*, in singulis versibus Biblicis occurentes: ille in medio versus, hac figura בָ֑ : hic in fine, hoc pacto בָֽ quem duo puncta (:) quæ *soph pasuk*, finis versus, dicuntur, assequuntur.

Quinque *Lenius*, & decem *Lenissime* distinguentes, *vid. Gram. p.27.*

Minister est, qui sententiam non distinguit, sed continuat, estque octuplex: *Gram. p.26.*

Hi

Primitiva vox RADIX dicitur, tribus communiter constans literis; estque *aut* Præteritum Kal, 3. pers. sing. masc. *aut* Infinitivus Kal, formæ קוּם

Sæpe tamen nomen verbo simplicius, ac potius radix esse videtur: ut à שָׁלשׁ *tres*, est שָׁלַשׁ in pihel שִׁלֵּשׁ *tripertitus fuit.*

Derivativa voces, sunt omnes reliquæ.

Hinc literæ *Radicales* dicuntur quæ radicem constituunt, quales sunt omnes; & *Serviles* quæ ad radicem accedunt, quales sunt undecim, משה וכלב איתן

Figurâ vox est vel *Simplex*, vel *Composita*.

Compositæ voces, quæ à conjunctis sunt distinguendæ, paucissimæ apud Hebræos sunt.

De literis Servilibus, vocibusque Compositis; *vid. Gr. p.* 38.

Divisione vox est Declinabilis vel Indeclinabilis.

Declinabilis est, quæ flectitur Numero & Genere.

Numerus est vel Singularis, vel *Pluralis*. *Dualis* etiam in Nomine datur, rerum naturâ binarum, raro aliarum.

Genus est vel *Masculinum*, vel *Fœmininum* vel *Dubium*. *Neutro* Hebræi carent, & pro eo plerumque fœminino utuntur.

Vox *Declinabilis* est Nomen, Pronomen, Verbum & Participium.

Indeclinabiles voces Hebræis *Particulæ* vocantur; suntque Adverbium, Præpositio, Conjunctio & Interjectio.

CAP.

Comparativus circumſcribitur per מִן *præ*; *Superlativus*, 1. per מְאֹד *valde*; 2. per binam, trinamve repetitionem; 3. per מִכֹּל *præ omnibus*. *Vid. Gram. p.* 46.)

Cap. IX. & X. De Declinatione.

DECLINATIO Nominis eſt, ſola ejus ex ſingulari in Pluralem, Dualemve, non etiam per Caſus, variatio.

Caſus apud Hebræos ex ſtructura ſermonis, certisque ſignis dignoſcuntur.

ה articulus omnium caſuum eſt.

Genitivus per ſtatum conſtructum fere ſignificatur.

ל communiter eſt nota *Dativi*; quandoque & *Accuſativi*; imo & *Genitivi*, poſitum inter duo nomina.

אֵת *Accuſativum* notat; quandoque *Ablativum*, ſignificans *cum* vel *a*.

מִן vel hinc deciſum מ ſeq. dageſch, *Ablativi* caſus nota, ſignificans, *a*, *ex*, *præ*.

De quibus omnibus infra ſuo loco agitur.

Declinationes ſunt *duæ*: Prima Maſculinorum, Secunda Fœmininorum. Utraque flectitur aut in Pluralem, aut in Dualem numerum.

Pluralis Maſculinorum flectitur in ִים. Fœmininorum in וֹת, *Dualis* utriusque in ַיִם.

Hæ

Masculina in י. aliquando regulariter in pl. assumunt ים. (uti & in fœm. adscito mappik) ut אִי *insula*, in plur. אִיִּים; at sæpius solum ם adsciscunt, ut יְהוּדִי *Judæus* in pl. יְהוּדִים.

Quinque masculina, quæ in plurali irregulariter habent ו, *vid. Gram. p.* 50.

Fœminina, quæ in plurali *variant*, *vid. Buxt. Thes. p.* 81.

De iis, quæ propter defectum secundæ radicalis dagesch assumunt, *vid. Clav. de Mut. Punct. Regul.* 8. *nota* 1.

Quomodo hæc declinatio nominis, *Puncta* sæpe mutet, & crescente voce literæ decrescant, *in Clavi de Mutat. Punct. docebo*.

ANOMALIAS Declinationum, *vid. Gram. Cap. X.* in fine.

CAP. XI. De Pronomine.

PRONOMINA sunt vel Separata vel Inseparabilia.

¶ Separata sunt vel Integra vel Defectiva.

Integra genere & numero, sunt tria, tres personas indicantia: ut

	Singular.		Plural.	
1.	אֲנִי vel אָנֹכִי	*ego*, c.	אֲנַחְנוּ[d]	*nos*, c.
2.	אַתָּה[a]	*tu*, m.	אַתֶּם	*vos*, m.
	אַתְּ[b]	*tu*, f.	אַתֵּן[e]	*vos*, f.
3.	הוּא	*ille*,	הֵם[e]	*illi*,
	הִיא	*illa*.	הֵן[e]	*illæ*.

[a] Raro sine ה scribitur אַתְּ [b] Invenitur & raro cum jod redundante אַתִּי [c] Sæpissime cum ו scribitur הוּא [d] Rarius per aphæresin dicitur נַחְנוּ [e] Cum ה paragogico dicitur & אַתֵּנָה, הֵמָּה, הֵנָּה.

De-

Affixa ſunt Literaria vel Syllabica : ut,

Ex אֲנִי { lit. י; ſyll. נִי	Ex אֲנַחְנוּ ſyll. נוּ
Ex { אַתָּה ſyll. ךָ; אַתְּ { lit. ךְ; ſyll. כִי }	Ex { אַתֶּם ſyll. כֶם; אַתֶּן ſyll. כֶן }
Ex { הוּא { lit. ו. & וֹ; ſyll. הוּ & נוּ }; הִיא { lit. הָ; ſyll. הָ & נָּה } }	Ex { הֵם { lit. ם; ſyll. הֶם & מוֹ }; הֵן { lit. ן; ſyll. הֶן } }

Quomodo ת in affixis mutetur in כ & quædam literæ per paragogen & epentheſin adjiciantur, *vid. Gram. p. 60.*

Caput XII. De Verbo.

Verba ſunt vel Analoga, vel Anomala: Quorum conſideranda; Conjugatio & Significatio.

Conjugationes ſunt Quatuor:

1. *Kal*, & ejus paſſivum *Niphal*,
2. *Pihel*, ejusque paſſivum *Pyhal*,
3. *Hiphil*, ejusque paſſivum *Hophal*,
4. *Hithpahel.*

Conjugatio fit ſecundum Tempora, Perſonas, Genus, & Numerum.

Tempora ſunt Præteritum, Participium, (quo & Præſens

KAL.

Infinitiv.

absolutus פָּקוֹד

constr. פְּקַד vel פְּקוֹד

Imperativ.

Plur.	*Sing.*
פִּקְדוּ	פְּקוֹד (פְּקַד) m.
פְּקוֹדְנָה	פִּקְדִי f.

Futurum.

Sing.

fœm.	*masc.*
com. (אֶפְקַד)	אֶפְקוֹד 1.
תִּפְקְדִי	תִּפְקוֹד 2.
תִּפְקוֹד	יִפְקוֹד 3.

Plural.

comm. נִפְקוֹד 1.

תִּפְקוֹדְנָה	{ תִּפְקְדוּ 2.
	{ יִפְקְדוּ 3.

Præteritum.

Sing.

fœm.	*masc.*
פָּקְדָה	פָּקַד 3.*perf.*
פָּקַדְתְּ	פָּקַדְתָּ 2.
	comm. פָּקַדְתִּי 1.

Plural.

comm. פָּקְדוּ 3.

פְּקַדְתֶּן פְּקַדְתֶּם 2.

פָּקַדְנוּ 1.

Particip. præf.

Plural.	*Sing.*
פֹּקְדִים	פֹּקֵד *masc.*
פֹּקְדוֹת {	vel פֹּקְדָה / פֹּקֶדֶת } *f.*

Part. Præt. Pahul.

Plural.	*Sing.*
פְּקוּדִים	פָּקוּד *masc.*
פְּקוּדוֹת	פְּקוּדָה *fœm.*

Ut ad imitationem KAL reliquæ conjugationes (quarum Paradigmata *Gramm. p.* 79. 80. 81. & 82. visuntur) addiscantur, memoriam juvabit sequens tabella.

T A-

Præſens denotatur) Infinitivus, Imperativus & Futurum.

Perſonæ ſunt tres.

Genus eſt Maſculinum, Fœm. vel Commune.

Numerus eſt Singularis vel Pluralis.

Modi nulli ſunt apud Hebræos.

Præteritum unicum eſt: quo circumſcribitur Præteritum Imperfectum, Perfectum & Plusquamperfectum.

Formativæ conjugationum, quomodo ex Pronomine trium perſonarum fiant, *vid. Gram. p. 63. & 64.*

De *Significatione* Conjug. *vid. p.* 67. 68. 69.

Cap. XIII. De Verbis Analogis.

Prima conjugatio dicitur KAL *Levis*, quia facillima, & ſequentes facilitat. Quare hanc ſolam primùm diſcet tiro; & tribus illius conjugationis temporibus (*quæ proprie ſolum conjugantur*) Præterito, Imperativo & Futuro, firmiter memoriæ impreſſis, facile reliquas conjugationes ad imitationem recitabit; quum tria illa tempora reliquarum conjugationum in eaſdem cum Kal flectantur formativas ſeu terminationes finales, eædemque literæ א י ת נ Futuro in omnibus conjugationibus (licet cum variis punctis) præfigantur: niſi quod Hiphil parumper variet, ibidemque perſonæ in ָה ,ְן & ִי. finitæ ſint penacutæ: e. g. Præteritum Niphal eodem modo ac Kal conjugatur, ſi modo pro ſyllaba initiali פָּ ubique dicatur נִפְ; & ſic in cæteris.

Participiorum motio jam ex Declinationibus ſcitur; quia tantum inſtar Nominum, è maſculino in fœm. & è ſing. in plural. flectuntur.

Nec *Infinitivus* conjugatur, ſed ſolummodo eſt vel Abſolutus vel Conſtructus. *Ut ex ſeq. Paradigmate apparet.*

NOTA hîc, 1. de Particip.

Kal duo habet Participia, diversæ significationis. Reliquæ solummodo unum. Et licet raro in Pyhal, & rarissime in Hophal alterum participium forte inveniatur, utrumque tamen unius ejusdemque est significationis.

Quinque posteriores conjugationes habent מ ab initio Participiorum; *Pihel* & *Pyhal* cum (:) *Hiphil* cum (-) *Hophal* cum (ֳ) *Hithpahel* cum (·)

2. De Infinitivo.

Omnis Infinitivus desinit in (··) excepto *Kal* & *Pyhal*. Hiphil autem & in tzere & in chirek desinit.

3. De Imperativo.

Omnis Imperativus similis est Infinitivo.
Pyhal & *Hophal* Imperativo carent.

4. De Futuro.

Futurum similiter fit ab Infinitivo, præpositis solum literis איתן dictis vulgo *ethan*: nisi quod in *Pyhal* terminatio puncti ֻ & in *Hophal* terminatio (··) mutandæ in (־).

5. De Verbis in genere.

In Verbis itaque,
Si initio sit
נ, est nota conjugationis Niphal,
מ nota Participii,
Literæ איתן (*ethan*) nota Futuri;
Nisi illæ literæ sint radicales, & Præteritum ab una ex his sex literis incoet.
Si Dagesch forte sit in prima radicali, est nota conjugationis Niphal;
Si Dagesch in media radicali, est conjugatio Pihel aut Pyhal.
Hithpahel facile dignoscitur ex præfixa integra syllaba הִתְ vel מִתְ vel אֶתְ *&c.*

CAP. XIV. De Verbis Anomalis, & Defectivis Primâ.

Plenior Conjugationum Anomalarum scientia ex Grammatica petenda est: ad quas facilitandas hæc pauca tironibus trado.

Conjugationes ANOMALÆ sunt vel Deficientiũ, vel Quiescentium; & quidem vel

TABELLA CONJUGATIONUM ANALOGARUM.

Futurum.	Imperat.	Infinitiv.	Particip.	Præterit.
אֶפְקוֹד vel אֶפְקַד	פְּקוֹד vel פְּקַד	absolutus, פָּקוֹד constructus פְּקוֹד vel פְּקַד	præsens פֹּקֵד præterit. פָּקוּד	פָּקַד Kal.
אֶפָּקֵד	הִפָּקֵד	הִפָּקֵד	נִפְקָד	נִפְקַד Niph.
אֲפַקֵּד	פַּקֵּד	פַּקֵּד	מְפַקֵּד	פִּקֵּד Pihel.
אֲפֻקַּד	Caret.	פֻּקּוֹד	פֻּקָּד 1. מְפֻקָּד 2.	פֻּקַּד Pyhal.
אַפְקִיד vel אַפְקֵד	הַפְקֵד	הַפְקִיד vel הַפְקֵד	מַפְקִיד	הִפְקִיד Hiph.
אָפְקַד	Caret.	הָפְקֵד	הָפְקָד 1. מָפְקָד 2.	הָפְקַד Hoph.
אֶתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	מִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד Hith.

incipientium; Paradigmate נָגַשׁ *accessit*. In quibus *Nun* deficit, aut

Irregulariter, sine compensatione dagesch;

In solo Infinitivo & Imperativo Kal:

ut in Infinit. גֶּשֶׁת, in Imp. גַּשׁ

Regulariter, quando voce ab initio crescente, *Nun* cum scheva quiescenti veniens, compensatur per dages forte;

Ut in Futuro Kal, in Præterito & Particip. Niphal, totaque conjugatione Hiphil & Hophal: Sic in Fut. Kal. אֶגַּשׁ pro אֶנְגַּשׁ, in Niph. נִגַּשׁ pro נִנְגַּשׁ, in Hiph. הִגִּישׁ pro הִנְגִּישׁ, in Hoph. הֻגַּשׁ pro הָנְגַּשׁ

In quibus omnibus ratio conjugandi est eadem quæ in פָּקַד*: Imo Præteritum & Participium utrumque in Kal, & integræ Conjugationes Pihel, Pyhal & Hithpahel plane analogæ sunt; (quippe in quibus Nun nunquam venit cum scheva quiescenti.)*

NOTA, Huc referunt octo verba à *Jod* incipientia, & duo à ל incoantia, *vid. Gram. p.* 92.

CAP. XV. De Quiescentibus Prima Jod.

QUiescentes *Prima radicali*, sunt Verborum à *Jod* incipientium; Paradigmate יָשַׁב *sedit*. In quibus

Irregulariter Jod abjicitur;

In

vel Primâ, vel Secundâ, vel Tertiâ radicali.

Deficientia

1. Radicali, ſunt verba Incipientia à נ, ut נָגַשׁ
2. Radicali, ſunt Secundam geminantia, ut סָבַב
3. Radicali, ſunt Habentia in fine ן vel ה, ut כָּרַת נָתַן

Quieſcentia, ſunt Verba quæ conſtant una ex literis Quieſcentibus אהוי (*ehevi*) habentia in

1. Radicali י, *Paradigm.* יָשַׁב
2. Radicali ו vel quandoque י, *Parad.* קוּם
3. Radicali א vel ה. *Parad.* גָּלָה מָצָא

Nota Quædam verba ſunt duplicis anomaliæ: quæ I. *Dualus radicalibus deficiunt*; ut primâ & ſecundâ[a], aut primâ & tertiâ[b], aut ſecundâ & tertiâ[c]: II. *Dualus radicalibus quieſcunt*; ut primâ & tertiâ[d], aut ſecundâ & tertia[e]: III. *Unâ radicali deficiunt, alterâque quieſcunt*; ut primâ deficientia, & ſecundâ quieſcentia[f], aut primâ deficientia & tertiâ quieſcentia[g], aut quieſcentia primâ & deficientia ſecundâ[h], aut quieſcentia primâ & deficientia tertiâ[i], aut tandem quieſcentia ſecundâ, & deficientia tertiâ radicali[k]: e. g.

אָבָה יָרָה יָצָא[d]: עָתַת חָנַן[c]: נָשַׁת נָתַן[b]: נָסַס[a]
בּוֹן[k]: יָצַת יָמַן[i]: יָרַד[h]: נָשָׁה נָשָׂא[g]: נוּד[f]: בּוֹא[e]:
מוּת: *Vid. Gram. p.* 123. 140: & 141. 149: & 150. 165.

Quia eſt cognatio quædam inter Defectivas ac Quieſcentes conjugationes, commode poſt Deficientes prima radicali mox ſubjiciuntur Quieſcentes prima radicali. Et ſic poſt Deficientes ſecundâ mox Quieſcentes ſecundâ; ac porro poſt Def. 3. ſtatim Quieſc. 3 radicali tractantur.

Deficientes Primâ radicali, ſunt Verborum à נ incipien-

Quæ, per defectum secundæ radicalis, in monosyllabam contracta, deficientem per dagesch forte, quum vox à fine crescit compensant; & in Præterito Kal, Niphal, Hiphil & Hophal, in secunda & prima persona, tam sing. quam pl. numeri assumunt cholem, ut possit exaudiri dagesch forte. *Reliqua vid. Gram. p.* 109. *& seqq. & ex ipso Paradigmate addiscenda sunt.*

CAP. XVII. De Quiescentibus Secundâ Vau vel Jod.

Q*Uiescentes Secundâ radicali*, sunt Verborum habentium in medio ו vel quandoque י vel rarius ׳.; Paradigmate קוּם surgere: ad cujus modum conjugantur etiam reliquæ formæ בּוֹשׁ *erubescere*, & בִּין *intelligere.*

Horum Anomalia est in Secunda radicali vel quiescente vel abjecta. *Reliqua rursum vid. Gram. p.*124. *& seqq. atque in ipso Paradigmate.*

Huc non spectant verba quæ habent *Vau* vel *Iod mobile* in medio; ut quæ in ה desinunt, & pauca alia: e. g. קָוָה *exspectavit*, הָיָה *fuit*, שָׁוַע *vociferatus fuit*, אָיַב *inimicatus fuit.*

CAP. XVIII. De Defectivis Tertiâ Nun vel Thau.

D*Eficientes Tertiâ radicali*, sunt habentium in fine ן vel ת; quæ sequente in formativis conjugandi

In solo Infinitivo & Imperativo Kal:
ut in Infinit. שֶׁבֶת, in Imp. שֵׁב:

Regulariter,

Aut Jod habent quiescens in vocali longa, tzere vel chirek; idque

In tzere vel

Occulte, ut אֵשֵׁב

Expresse, ut אֵישֵׁב

In chirek, cum terminatione regulari in patach, ut אִינַק *sugam*.

Aut Jod in Vau cholem vel schurek commutant; ut in Niphal נוֹשַׁב, in Hiphil הוֹשִׁיב & in Hophal הוּשַׁב

In quibus rursum ratio conjugandi est eadem qua in פָּקַד: *Imo etiam Præteritum & Participium utrumque in Kal, atque integræ Conjugationes Pihel, Pyhal, & Hithpahel analogæ sunt.*

NOTA, Huc spectant *quædam verba ab* א *incipientia*, quæ in solo Futuro Kal anomala sunt, ibidemque א habent quiescens in Cholem expresse vel occulte, ac præterea sæpe in Tzere desinunt. *Plurima* vero eorum verba analoga sunt. *Vid. Gr. p.* 102. *& Buxt. Thes. p.* 109.

CAP. XVI. De Defectivis Secunda, seu Geminantibus Secundam.

Defectiva Secunda radicali, sunt Verborum secundam geminantium; Paradigmate סָבַב & contracte סַב *circumdedit*:

Quæ,

conjugandi facillima est, proxime ad formam integram accedens. *Consule Gramm. & Paradigma.*

CAP. XX. De Quiescentibus Tertiâ He.

QUiescentium Tertiâ ה, Paradigma est גָּלָה *revelavit:* In quibus ה *aut* quiescit vocali destitutum, *aut* abjicitur, *aut* in ת vel י mutatur. Singula fere tempora propriam habent terminationem.

Omne *Præteritum* in (ָ) desinit,
Participium in (ֶ) excepto pahul,
Infinitivus in ה vel וֹת vel regular. in ה..
Imperativus in (ֵ) *Futurum* in (ֶ).

CAPUT XXI.

DE VERBALIBUS *vid. Gramm. p.* 167.

CAP. XXII. De Particulis.

VOces indeclinabiles Hebræis PARTICULÆ dictæ, sunt *Adverbium*, *Præpositio*, *Conjunctio*, & *Interjectio*.

DE ADVERBIO.

Separabilia adverbia *vid. Gramm. p.* 179.
Inseparabilia sunt vel *Præfixa* duo, כ similitudinis,

jugandi alio נ vel ת, deficientes, per dagesch forte, juxta præcepta de dagesch forti, compensantur.

Ut nulla hîc specialis anomalia sit, quæ specialibus Paradigmatis tradi opus habeat; ideoque à plerisque Grammaticis ea omittitur, quæ tamen hoc loco notanda est.

Deficientium Tertiâ Nun Paradigma proponitur נָתַן *dedit*; Quæ deficiunt sequente alio נ in formativis conjugandi נוּ vel נָה; quarum *illa* est Præteriti Kal prima pluralis, hæc Imperativi & Futuri pluralis fœm. ut נָתַנּוּ pro נָתַנְנוּ &c.

Deficientium Tertiâ Thau Paradigma est כָּרַת *cecîdit*: Quæ deficiunt sequente alio ת, in formativis Præteriti תָּ, תִּי, תֶּם, תֶּן; ut כָּרַתָּ pro כָּרַתְתָּ *&c.*

Nota dictum Verbum נָתַן etiam hunc defectum patitur in nun finali, sequente formativa תָּ; præterquam quod & nun initiale spectet ad defectivas prima radicali. *Vid. Gram. p.* 138.

CAP. XIX. De Quiescentibus Tertiâ Aleph.

QUiescentes Tertiâ radicali sunt Verborum habentium in fine א vel ה.

Quiescentium Tertiâ rad. א, Paradigma est מָצָא *invenit*: In quibus א vocali destitutum, ut plurimum quiescit in vocali longa; atque ratio conju-

2. Excluso ה articulo recipiunt ejus vocalem ut כְּמוֹץ *ficut gluma*, pro כְּהַמּוֹץ:

Sic & exclusa characteristica Niphal aut Hiphil, ejus vocalem suscipiunt ב & ל. *Gram.p.*183.

ם Decisum ex מִן illius punctum, sc. chirek breve retinet, & ן abjectum compensat per dagesch f. ut מִדָּבָר *ex verbo*, pro מִן דָּבָר:

Quomodo illud chirek sequente indagessabili compensetur per vocalem longam analogam tzere, eaque compensatio sæpe negligatur, ac dagesch etiam ex litera schevata sæpissime excidat: *vid. in loco de Dagesch forti Cap. III.*

Quomodo ante Affixa illud ם aliquando geminetur; ut dagesch melius exaudiatur, *vid. Gram p.* 247. 248.

DE CONIUNCTIONE.

Separabiles Conjunctiones *vid. Gram.p.*185.

Inseparabiles sunt duæ שׁ & ו præfixæ.

שׁ non tantum est Pronomen, sed & Conjunctio, significans *quòd*; eadem habens puncta, quæ Pronomen; *de quibus vid. Cap. XI.*

ו Est *vel* simpliciter Copulativum, dictum *Vau Chibbur*; *vel* simul Conversivum, convertens significationem Præteriti in Futuram, & contra Futuri in Præteritam, dictum *Vau Hippuch*.

Vau Chibbur, seu Copulativum

(*similiter fere ut tres literæ* ל. כ. ב)

Regulariter habet Scheva, ut וְדָבָר *& verbum*.

Quomodo rursum illud Scheva sequente alio scheva, (sc. sub ח ח & י) mutetur in Chirek, *vid. Reg. III.* Et quomodo sequente scheva composito, loco chirek punctum cognatum adsumatur, ibidemque *Crasis* & *Resolutio* usu veniat, *vid. Reg. V.* (*ut & paulo ante de literis* ל. כ. ב *dictum est.*

Irregulariter habet

1. Schu-

dinis, & ה interrogationis; vel *Affixum* unicum, ה locale.

כ Est aut Adverbium, significans *sicut*; aut Præpositio, significans *juxta*, *secundum*. Punctationem ejus *vid. infra in Præpositionibus*.

ה Interrogationis, *Regulariter* habet (-:), ut הֲלֹא *annon*.

Quomodo hoc (-:) sequente alio scheva resolvatur in (-) *vid. Regul. de Mutat. Punct. V.*

Irregulariter, cum ה articuli punctatione aliquatenus conveniens, habet (-) sine vel cum dagesch sequente, vel etiam (∵) *Vid. Gram. p.* 181.

ה Locale, significans *In*, *Ad*, *Versus*, habet ante se (ָ), voce penacutâ, ut סְדֹמָה *Sodomam versus*.

De Præpositione.

Separabiles Præpositiones *Vid. Gram. p.* 182.

Inseparabiles Præpositiones sunt literæ בכלם, vulgo dictæ *bachlam*. Ex quibus

ל, כ, ב eodem modo punctantur, habentque *Regulariter* Scheva, ut בְּדָבָר *in verbo*.

Quomodo illud Scheva, sequente alio scheva mutetur in chirek, *vid. Reg. III.* & quomodo sequente scheva composito (-:), (∵:) aut (ָ:), loco chirek punctum cognatum adsumatur, ibidemque *Crasis* & *Resolutio* quandoque adhibeatur, *Reg. V. docetur.*

Irregulariter habent

1. Sæpe (ָ) ante monosyllabam aut dissyllabam penacutam, sive cum pausa, sive etiam cum accentu minore; ut בָּהֶם *in illis*, לָמַיִם *ad aquas*, כָּזֹאת *sicut hoc*.

2. Exclu-

CAP. XXIII. De Figuris.

FIGURAS, quæ ſunt Syncope, Apocope, Aphæreſis, Paragoge, Epentheſis, Proſtheſis, Methatheſis, Anthitheſis, Craſis, Chaldaiſmus, & Syriſmus, *vid. Gramm.p.* 189. *& ſeqq.*

RUDIMENTORUM PARS II.

De SYNTAXI.

SYNTAXIS Hebræa duplex eſt, Colligata & Separata.

Colligata Syntaxis eſt in ſtatu Conſtructo, & Conjuncto.

STATUS CONSTRUCTUS eſt duorum Subſtantivorum, quorum poſterius ut apud Latinos in Genitivum flectitur, ſic prius apud Hebræos mutatur; cui opponitur *Status Abſolutus* : ut דִּבְרֵי מֶלֶךְ *verba regis*, pro abſoluto דְּבָרִים *verba.*

Quomodo inter hæc duo nomina aliquando intercedant particulæ; & quomodo loco Subſtantivi aliquando ſit *Adjectivum nominale, participale ac numerale* (quæ videlicet vim conſtruendi habent, ut & apud latinos dicitur, *dives nummis, immundus corpore*, &c.) aliquando *Infinitivus*, qui ſæpe loco ſubſtantivi uſurpatur) imo *Adverbium*, &c. *vid. Buxt. Theſ. l.2 c 3. Reg. 1. & 4.*

Immutatur ſola terminatio fœm. ָה in ַת atque terminatio maſc. plur. ִים. ac dual. ַיִם in ֵי. Ut אִמְרַת יְהוָֹה *verbum Jehovæ*, pro abſoluto אִמְרָה:

צוֹרֵי

CAPUT XXII.

31 1. Schurek

Ante aliud Scheva (*sc. quod non est sub* ה, ח, ר, *ut* §. *praced.*) ut וּסְלַח *& remitte.*

Et ante literas בומף (propter concursum literarum unius organi κακόφωνον) ut וּפָקַד *& visitavit.*

2. Kametz ante monosyllabam aut dissyllabam penacutam : (*sc. si ea sit cum accentu rege, vel etiam quandoque extra pausam*; *vel si* ו *sit inter duo nomina, quorum posterius est monosyllabum, aut dissyllabum penacutum. Exempla vid. Gram. p.*186.)

Vau Hippuch seu Conversivum

Præterito præfixum, eadem habet puncta, quæ Vau Chibbur; & quandoque Accentum rejicit ex penultima in ult. ut וְאָמַרְתָּ pro וְאָמַרְתָּ *& dices.*

Futuro præfixum habet Patach sequente Dagesch; Et contrà, Accentum quandoque ex ultima in penult. retrahit :

Unde correptio est (..) in (∵) & וֹ in (ָ) chat. ut וַיֹּאמֶר *& dixit*, pro יֹאמַר, וַיָּקָם *& surrexit*, pro יָקוּם : *Vid. Reg. X. de Mut. Punct.*

Quomodo Patach sub Vau, sequente indagessabili א, mutandum in (ָ) analogum ex compensatione Dagesch f. *Cap. III. explicatâ*, scitur, ut וָאֶפְקֹד *& visito.*

INTERIECTIONES *vid. Gram. p.*188.

CAP.

Affixa ad Nomen Singul. numeri.

ִי *meus, a, um,* commun. gener. de persona vel re tum mascul tum fœm.

ְךָ : / ֵךְ (vel ְכִי) *tuus, a, um,* { si de masculin. / de de fœm. sit sermo.

וֹ (vel הוּ) / ָהּ (vel ֶהָ) *ejus,* { masculin. / fœminin.

ֵנוּ *noster, a, um,* commun. gen.

ְכֶם : (vel ֵכֶם) / ְכֶן : (vel ֵכֶן) *vester, a, um,* { de masculin. / de fœminin.

ָם (vel ֵהֶם item ָמוֹ) *eorum.*
ָן (vel ֵהֶן) *earum.*

Affixa ad Nom. Plur. numeri.

ַי *mei, a, a,* comm. gen.

ֶיךָ / ַיִךְ (vel ַיְכִי) *tui, a, a,* { de masc. / de fœm.

ָיו / ֶיהָ *ejus* { mascul. / fœmin.

ֵינוּ *nostri, a, a,* commun. gen.

ֵיכֶם / ֵיכֶן *vestri, a, a,* { de masc. / de fœm.

ֵיהֶם (vel ָם item ֵימוֹ) *eorum.*
ֵיהֶן (vel ָן) *earum.*

צוּרֵי הַיְּעֵלִים *rupes rupicaprarum*, pro absoluto צוּרִים:

Reliquæ terminationes omnes invariatæ manent, ut דֶּרֶךְ נָשִׁים *via* seu *consuetudo mulierum*, ubi vox דֶּרֶךְ à forma absoluta non differt.

Quomodo hic status constructus *Puncta* sæpissime immutet, ex Clavi mutationis punctorum addiscendum est.

CAP. II. De Affixis Nominum.

STatus *conjunctus* est in Præfixis & Affixis. De *Præfixis* (quæ sunt ה interrogationis, שׁ pronomen & conjunctio, ו copula, atque literæ ב, כ, ל, מ) *parte prima dictum est.*

Affixa sunt vel Adverbii, quale unicum ה locale, *de quo & suprà*; vel Pronominis, *de quibus hoc loco.*

Affiguntur Pronomina vel Nominibus, vel Verbis, vel Particulis.

AFFIXA NOMINUM sunt, quæ nominibus affixa, pronomina possessiva supplent; suntque vel ad Singularem, vel ad Pluralem, Dualemve numerum, in utroque genere, tum Masc. tum Fœm. * quæ ex sequente schemate tiro memoriæ mandabit, maxime ea, quæ ut utilissima extra parenthesin leguntur.

* In translatione tamen latina Affixorum neutrum addidi; quia in explicatione latina textus hebræi necessarium est, nomini latino neutrius generis jungere pronomen neutrum.

Ut *in Statu Constructo* mutatur terminatio fœm. ־ָה in ־ַת, & terminatio plural. ־ִים. dualisve ־ַיִם in (‥): Sic *in statu Affixo* terminatio fœm. ־ָה mutat ה in ת, at manente præced. (ָ); & terminationes plural. ־ִים. ac dual. ־ַיִם tolluntur. (Ut ab אֵימָה *terror* est אֵימָתוֹ *terror ejus*, à צוּרִים *rupes* est צוּרַי *rupes mea*, à יָדַיִם *manus* est יָדֶיךָ *manus tua.*)

Terminatio autem masculina ־ֶה ut in flexione nominis, sic & hic in affixis abjicitur. (ut à רֹעֶה *pastor* est רֹעִי *pastor meus.*)

Reliquæ terminationes omnes invariatæ manent. (ut à צוּר rupes est צוּרִי *rupes mea.*)

NB. Terminatio plur ־ִים & dual. ־ַיִם proprie abjiciunt ם cum præcedente puncto, servato jod, indice pluralis numeri: quod jod etiam terminatio fœm. pl. ות in affixis, tanquam ex forma masc. adsumit. Sed brevitatis & perspicuitatis causa dixi, simpliciter terminationes ־ִים & ־ַיִם in affixis tolli; illudque jod ad affixa pluralis ac dualis numeri tum masculinorum tum fœmininorum retuli, licet ex forma plurali ־ִים ac duali ־ַיִם derivetur.

Nominibus in vocali longa finitis adduntur affixa Nuda, h. e. sine prævia vocali, (*excepto affixo primæ personæ quod vocali vestitur*) *De quibus vid. Gram. p.* 206. *in fine*, *& seqq.* Uti reliqua affixa cum prævia vocali, Vestita dicuntur: [*Ex quibus terminatio* fœm. ־ֶה *pro affixis* ו, ־ָהּ *habet* ־ֵהוּ, ־ֶהָ, *& ante affixa* כֶם, כֶן, הֶם, הֶן *loco scheva habent tzere. Vid. Gram. p.* 217. *in voce* מִקְנֶה:]

Qua-

Exempli Gratiâ

Affixa ad Nom. Sing. צוּר *rupes.*

צוּרִי	*rupes mea,*	five masc. five fœm. loquatur.
צוּרְךָ	*rupes tua,*	si de masculino sit sermo.
צוּרֵךְ	*rupes tua,*	si de fœmin.
צוּרוֹ	*rupes ejus,*	de masculino.
צוּרָהּ	*rupes ejus,*	de fœminino.
צוּרֵנוּ	*rupes nostra,*	tum de masc. tum fœm.
צוּרְכֶם	*rupes vestra,*	de masculinis.
צוּרְכֶן	*rupes vestra,*	de fœmininis.
צוּרָם	*rupes eorum.*	
צוּרָן	*rupes earum.*	

Affixa ad Nom. Plural. צוּרִים

צוּרַי	*rupes meæ,*	five masc. five fœm. loquatur.
צוּרֶיךָ	*rupes tuæ,*	si de masculino sit sermo.
צוּרַיִךְ	*rupes tuæ,*	si de fœminino.
צוּרָיו	*rupes ejus,*	de masculino.
צוּרֶיהָ	*rupes ejus,*	de fœminino.
צוּרֵינוּ	*rupes nostræ,*	de utrisque.
צוּרֵיכֶם	*rupes vestræ,*	de masculinis.
צוּרֵיכֶן	*rupes vestræ,*	de fœmininis
צוּרֵיהֶם	*rupes eorum.*	
צוּרֵיהֶן	*rupes earum.*	

scribunt: ut à שָׂם *posuit*, est שָׂמַנִי *posuit me*, שָׂמְךָ *posuit te*, שָׂמֹן *posuit eum*, שָׂמָנוּ *posuit nos*, *&c.*

Quandoque affixa verborum elliptice *Dativum*; imo & *Ablativum* & *Accusativum* cum præpositione notant. *Vid. Thes. Buxt. l. 2. c. 17.*

Affixa Verborum tam Nuda *quam* Vestita; *& quibus eadem temporibus jungantur, vid. Gram. p.* 220. *&* 221. *In genere autem nota:* (1.) *Affixa omnis generis in verbis inveniuntur, exceptis* הֶם, הֶן; *licet eadem in Participiis, nominum formam fere imitantibus, inveniantur: Quemadmodum in Nominibus occurrunt Affixa omnis generis, exceptis* נִי, ֶנּוּ, ֶנָּה. (2.) *Affixa* נִי, נוּ, הוּ, הָ *Præterito junguntur, vestita vocali* a, (ָ) vel (ַ); *reliquis vero temporibus eadem junguntur vestita vocali* e, (ֵ). *Quemadmodum &* ָם, ָן *junguntur Præterito, Participio & Infinitivo*; ֵם, ֵן *Imperat. & Futuro.*

Ut in Nominibus, sic & in Verbis, terminatio fœm. ה mutatur in ת, & terminatio mascul. ֶה abjicitur.

Participia (*ut §. præced. dictum*) nominum formam imitantur; nisi quod alicubi, ad Verborum imitationem, affixa, quæ nomen respuit, assumant. *Vid. Gram. p.* 228.

Quomodo autem Affixa Verborum similiter ac Nominum, *Puncta* verborum sæpissime *mutent*, in Clavi de Mutat. Punct. explicabitur.

CAP.

Quatuor affixa כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, vocem cui affiguntur, ad formam ſtatus conſtructi immutant; ideoque AFFIXA CONSTRUCTA vocantur.

[*Affixum* מוֹ *eſt ſæpiſſime pluralis numeri ex* הֵם, *cum* ו *paragogico, & aliquando ſing. numeri ex* הוּא, *cum* מ *epenthetico, ut Gen.* 9. 26: 27. *Job.* 20. 23. *Pſ.* 11. 7. *Eſ.* 53. 8. *&c. Vid. Gram. p.* 61. *in fine. & Buxt. Theſaur. p.* 381. *&* 405.

Quomodo forma מִלְחָמָה, בְּהֵמָה &c. nulla affixa adſciſcat, *vid Reg. de Mut. Punct. XI. & XIII.*

Quomodo autem ſtatus affixus ſæpiſſime etiam *Puncta immutet*, ex Clavi Mut. Punct. diſcendum eſt.

Hîc notanda autem hæc Regula; de qua *vid. Buxtorf. Theſ. l.* 2. *c.* 7.

Affixa cum antecedentibus ſubſtantivis, aut cum re vel perſona, de qua ſermo eſt, in eodem genere & numero conveniunt, non autem cum iis nominibus quibus affiguntur:

e. g. נִטְעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת פִּרְיָהֶן *plantate hortos & comedite fructum eorum*; ubi voci ſingulari maſculinæ פְּרִי jungitur affixum pronominis pluralis fœmininum, quod reſpicit vocem pl. fœm. גַנּוֹת:

CAP. III. De Affixis Verborum.

AFfixa Verborum ſunt, quæ verbis activis affixa, *Accuſativum* pronominum primæ, ſecundæ & tertiæ perſonæ, utriuſque numeri deſcribunt:

 ſcribunt:

tecum, אִתִּי *mecum*, אוֹתִי *me*, מִמֶּנּוּ *ab eo*, בְּךָ *in te*, לְךָ *tibi*, כָּכֶם *ſicut vos*, מִמֶּנּוּ *à nobis*, &c. &c. *Vid. Gram. p.* 244.... 248.

Sub forma Plurali affixa aſſumunt Præpoſitiones אֶל *ad*, עַל *ſupra, contra*, עַד *uſque ad*, תַּחַת *infra*, אַחַר *poſt*, בִּלְעֲדֵי *præter*, לִפְנֵי *coram*, (quod tamen eſt potius nomen cum præfixo ל). Ut אֵלַי *ad me*, עָלֶיךָ *ſupra te*, עָדָיו *uſque ad eum*, תַּחְתֵּינוּ *infra nos*, אַחֲרֵיכֶם *poſt vos*, בִּלְעֲדֵיהֶם *præter vos*. &c. &c. *Gram. p.* 248. & 249.

Sub forma utraque tam Singularis, quam Pluralis numeri, affixa aſſumit præpoſitio בֵּין *inter*, ut בֵּינִי & בֵּינַי vel בֵּינוֹתַי *inter me*, &c. *Gramm. p.* 250.

Nota. Terminatio ה Adverbiorum הִנֵּה *ecce*, & אַיֵּה *ubi*, in affixis abjicitur. (*Vid. & Reg. de Mut. Punct.* xix.) Præpoſitio בִּלְתִּי ſimiliter י abjicit. מ ex מִן (*de quo Part.* 1. *c.*22.) ante affixa, exceptis conſtructis כֶּם, כֶּן, הֶם, הֶן, geminatur.

Quomodo affixa, *Puncta* quorundam Adverbiorum & Præpoſitionum *mutent*, in Clavi Mutationis punctorum docetur.

Cap. V.

Separata *Syntaxis* ex Buxtorfii Theſauro Gram. Linguæ Hebr. petenda eſt.

Cap. VI.

Modus inveſtigandæ radicis ſequenti Carmine comprehenditur. Cui, ne quid deeſſet. Notas adjeci.

Abjice

CAP. IV. De Affixis Particularum.

AFfixa Particularum sunt etiam vel *Nuda* (quæ rarissima, in uno sc. כְּמוֹ *sicut*;) vel *Vestita*, quæ omnis generis, qualia in Nominibus & Verbis occurrunt; imo & quædam *Aucta dagesch f.* (*consule Gram. p.* 240. 241.)

Particulæ, quibus affixa junguntur, sunt Adverbia, & Præpositiones.

Paucis solum ADVERBIIS Affixa junguntur, appositionem pronominis significantia: ut כָּמוֹנִי *sicut ego*, ex adverb. כְּמוֹ & aff. נִי; הִנְּךָ *ecce te*, ex adverb. הִנֵּה & aff. ךָ; אֵיוֹ *ubi ille*, sc. est, ex adv. אַיֵּה & aff. וֹ &c. *Gram. p.* 242. *&* 243.

Affixa, PRÆPOSITIONIBUS juncta, significant Pronomina, in casu quem præpositiones regunt.

Assumunt autem Præpositiones affixa vel sub forma numeri Singularis, vel Pluralis, vel Utriusque.

Sub forma Singulari affixa recipiunt Præpositiones, tum Separabiles אֵצֶל *apud*, נֶגֶד *coram*, בְּעַד *circum*, לְמַעַן *propter*, בִּלְתִּי *præter*, בַּעֲבוּר *propter*, עִמָּד *cum*. עִם *cum*, אֵת *cum*, vel *nota accusativi casus*, מִן *a*, *ex*: tum Inseparabiles quatuor ם, ל, כ, ב. Ut אֶצְלִי *apud me*, נֶגְדְּךָ *coram te*, בַּעֲדוֹ *circa eum*, לְמַעֲנֵנוּ *propter nos*, בִּלְתְּךָ *præter te*, בַּעֲבוּרִי *propter me*, עִמָּדִי *mecum*, עִמְּךָ

Aut ex secundâ Quiescent. addenda ו vel י:
Si *Tertia radicalis* desit; restituenda
Aut ex tertiâ Deficientibus, litera ן vel ת;
Aut ex tertiâ Quiescentibus, litera א vel ה.
Sin *Duæ radicales* desint; similiter sunt restituendæ.

¶ *In specie* Nota, ad literas *a*, *b*, *c*, *d*.

a] Vel etiam adde initio ל vel א:
ל in duobus verbis לָקַח & לָתַע, quæ defectiva prima nun imitantur: ut Imperat. קַח, Fut. יִקַּח à rad. לָקַח *accepit*; & Præt. Niph. נִתַּע *commolitus fuit*, à rad. inus. לָתַע:
א verborum quiesc. primâ א, ad quiesc. primâ jod spectantium: ut Fut. יֹמַר à rad. אָמַר *dixit*.
Huc refer Partic. Hiphil מֵזִין *attendens* contracte pro מַאֲזִין, à rad. אזן:

b] Vel junge medio literam *Jod*, verborum sc. quiesc. secundâ jod, ad quiesc. secundâ vau pertinentium: ut Imper. Hiph. הָרֵק *evacua*, & adject. רֵק *vacuus*, à rad. ריק:
Huc referri possunt אֵד *vapor*, defective pro אֵיד; אֵל *fortis*, ab איל:
Aliquando etiam נ vel א,
נ, ut אַף *facies, ira*, ab אָנַף, בַּת filia, à בָּנָה, חִטָּה *triticum*, pro חִנְטָה à חָנַט:
א, ut צֹנֶה *oves*, à צֹאן vel inus. צָאַן:

c] Vel adde fini ן vel ת; verborum sc. deficient. tertiâ

89

Abjice Serviles, & tres si forte supersunt,
Radicem thematis noveris esse tui.
Sin tantum remanere duas conspexeris, adde
Jod *vel* Nun *capiti* [a]; *vel dato* Vau *medio* [b];
Aut He *postponas* [c]; *aut* conduplicato secundam:
Vera statim radix pullulat inde tibi.
Unica sed remanet mihi litera, quando removi
Serviles, radix dic agè qualis erit?
Nun *da principio, vel* Jod *superadde quiescens,*
He *fini: radix inde petita venit.*
Litera pro vera tibi sæpe Vicaria *curret* [d],
Pro qua mox vera est restituenda tibi.
Quicquid analogico norma dissentit ab usu,
Hoc exercitium, lector amice, dabit.

NOTÆ.

¶ *In genere* Nota, Defectum unius aut plurium radicalium, ex conjugationibus anomalis facile suppleri posse:

Si *Prima radicalis* desit; restituenda
Aut ex primâ Deficientibus, litera נ;
vel ל in duob. verbis לָקַח & לָמַע,
vel etiam *Jod* in octo sc. verbis à jod, incipientibus; quæ ad Defectiva prima nun referri solent, ut הִנִּיחַ *reliquit* à יָנַח:
Aut ex primâ Quiescentibus, litera י vel א:
Si *Secunda radicalis* desit;
Aut ex secundâ Deficient, Secunda est geminanda;

LINGUÆ SANCTÆ CLAVIS,

Seu

REGULÆ XX.

De

MUTATIONE PUNCTORUM.

De Causis Mutationum.

Omnis Mutatio Punctorum fit quinque ob causas: (1.) ob literas Gutturales *&* Resch, *peculiarem punctationem requirentes; (2.) ob* Vocalium *cognatarum* permutationem; (3.) *ob* Dagesch forte; (4.) *ob* Accentum *additum vel ablatum; & (5.) maxime ob* Formationem Grammaticam. *Quæ singula certis regulis, in tironum gratiam, complectar.*

De Mutatione Punctorum ob Scheva.

REGULA I. Bimembris.

I. Crescentibus literis decrescunt Puncta: *h. e.*

tertiâ ן vel ת: ut נָתַתָּ *dedisti*, & Infinit. תֵּת speciali anomalia pro תְּנֶת, à נָתַן; כָּרַתָּ à כָּרַת *cecidit*.

Huc refer אֱמֶת *veritas*, pro אֱמֶנֶת ab אמן:

d] e.g. pro tertia rad. ה sæpe est י (ut præt. גָּלִיתָ, partic. גָּלוּי &c. sic עָנִי *afflictus*;) vel ו (ut עָנָו *humilis*;) vel ת (ut גָּלְתָה, גָּלוֹת &c. sic שֹׁקֶת *canalis*:) à radicibus שָׁקָה, עָנָה, גָּלָה:
pro secunda rad. ו sæpe est י ut גִּיל pro גּוּל:
pro tertia rad. י sæpe est ו ut הוֹשִׁיב, הוֹשַׁב, à יָשַׁב:

FINIS RUDIMENTORUM.

LIN-

ctus est fœm. קְדוֹשָׁה pl. m. קְדוֹשִׁים f. קְדוֹשׁוֹת cum aff. קְדוֹשִׁי *sanctus meus*. [c] sic à בֶּגֶד *vestis* est in statu affixo בִּגְדִי quod prius scheva dein juxta Reg. II. & III. in chirek mutandum est, ut בִּגְדִי *vestis mea*. [d] ut דָּבָר *verbum*, constructe דְּבַר מֶלֶךְ *verbum regis*. [e] ut in Præterito פָּקַדְתָּ, פָּקַדְתִּי, פָּקַדְנוּ &c. unde פְּקַדְתַּנִי *tu vir visitasti me*, פְּקַדְתִּיךָ *ego visitavi te*, פְּקַדְנוּךָ *nos visitavimus te*. Sic in מְצָאתָ, גָּלִיתָ, הֲקִימֹנוּ, הֲסִבּוֹ &c. *Vid. Reg.* XI. *&* XIII. [Posset dici, hîc (ָ) & (ֵ) antepenultimæ decrescere, quia illa puncta Præteriti פָּקַד, הֵקִים, הֵסֵב, accedentibus formativis conjugationum תָּ, תִּי, נוּ, non decreverant accentu manente: adeo ut eadem puncta in affixis non solum Penultimæ Præteriti 3. pers. masc. פָּקַד, הֵקִים, הֵסֵב, sed & Antepenultimæ reliquarum personarum, à tertia masc. descendentium, mutentur in Scheva.]

Quomodo Vocales non solum in Scheva decrescant, sed & quandoque in alias vocales mutentur, sc. in statu constr. (ָ) & (ֵ) ultimæ in (ַ) termino ָה in ֵה & contra in st. affix. (ַ) ultimæ in (ָ); ut & in formis penacutis quandoque (ֶ) ultimæ in (ָ): *infra specialibus Regulis docebitur, uti & modo in exegesi Reg. I. ex parte monitum.* Quæque hic præterea excipiantur, *vid. Gram. p.* 30.

Quænam autem Puncta decrescant, quæque non; *ex seqq. Reg. de Mut. Punct. ob Formationem Grammaticam apparebit.*

II. Non crescente voce, nec puncta decrescunt:

In flexione sc. nominis è masc. in fœm. & è sing. in plur. ut à קָשֶׁה *durus*, est fœm. קָשָׁה, pl.

h. e. Nominibus ac Particulis à fine crescentibus; ultimæ[a], *vel penultimæ*[b], *vel utriusque*[c] *syllabæ punctum communiter mutatur in Scheva.*

Similiter in statu Constructo, propter accessionem sequentis vocis, vocalis longa penultima decrescit in Scheva: [*at ultimæ communiter in vocalem brevem*[d], *ut Regulis specialibus infra docebitur.*]

In Verbis vero, per affixa crescentibus, etiam antepenultima decrescit[e].

Crescere vox hîc intelligitur, quum voce à fine literis crescente promovetur accentus.

Sic à fine Crescere accentumque promovere dicuntur I. Nomina, *tum in Flexione Grammatica, h. e. quum Masc. in Fœm. Sing. in Plural. Dualemve flectitur; tum in Affixis:* II. Verba *ac* Particulæ, *quando iis Affixa junguntur.*

De statu Constructo modò dictum est.

In formatione grammatica *Verborum*, seu *Conjugatione*, quia crescente verbo rarius promovetur accentus, rarius etiam puncta decrescunt, sed accentu plerumque manente puncta immutata manent (*ut videre licet Gram. p. 70 in fine.*) Quare de mutatione punctorum in verbis ob formativas conjugandi, (quæ ex Paradigmatis conjugandi addiscenda est.) his Regulis proprie non agitur; nisi quatenus eadem cum mutatione nominum conveniens, in exemplis subinde adducitur, *ut Reg. VIII.*

a] ut à פֹּקֵד *visitans* est f. פֹּקְדָה pl. פֹּקְדִים cum affixo פֹּקְדִי *visitans me.* [b] sic à קָדוֹשׁ *sanctus*

3. *Nec Scheva simplex, compositumve, post scheva compositum locum habet*; (quod utrumque etiam esset mobile, ut יֲהֲרְגוּ vel יֶאֱהֱבוּ: *Excipe* מֵחֲאֲךָ *Ezech*. 25. 6. *vid. Gramm. pag*. 33. *lin. ult*.)

Quare in duobus prioribus casibus adhibenda *Regula III.* in posteriori Resolutio est necessaria, de qua *Regula V*.

REGULA III.

DUplex Scheva si ab Initio concurrat, itemque in Medio si utrumq; sit mobile; tum *Prius* mutatur Regulariter in chirek breve [f], vel in analogam brevem kametz chatuph [g] aut kibbytz [h] (*si Scheva ex cholem ortum sit*,) vel quandoque in sægol [i]; Irregulariter, propter gutturalem ac resch [k], quandoque & non gutturalem [l], pro chirek est patach (*si Scheva ex segol vel patach vicario oriundum*,) vel sægol (*si ortum sit ex tzere sub prima gutturali* [m], *aut raro ex segol sub non gutturali* [n]: *Posterius* manet [o], sub jod tollitur [p], & sub gutturali communiter dilatatur [q].

f] e. g. בְּדְבַר mutandum in בִּדְבַר *in verbo*, à דָּבָר

pl. קָשִׁים, קָשׁוֹת: Sic שָׂפָה *labium*, pl. שָׂפוֹת, צְדָקָה *justitia* pl. צְדָקוֹת, בְּהֵמָה *bestia*, pl. בְּהֵמוֹת *&c.*

At in statu constructo, quia, *ut dictum*, vox propter accessionem alterius vocis quasi crescere æstimatur, hic puncta quoque decrescunt, ut שָׂפָה *labium*, constructe שְׂפַת מִרְמָה *labium doli*, *h. e. dolosum*.

Excipe formam שִׁפְחָה, quæ punctis accrescentibus reducenda est ad formam צְדָקָה:

Ut שִׁפְחָה *ancilla*, in plurali non שִׁפְחוֹת, sed שְׁפָחוֹת sicut צְדָקוֹת:

Ejusdem formæ sunt, quæ propter primam aut secundam gutturalem, quandoque & non gutturalem, pro *Chirek* habent *Patach* vel *Segol*. *Vid. Gramm. p.* 52. *&* 53.

REGULA II.

Duæ brevissimæ continuo legi nequeunt. *Proinde*

1. *Nec duplex Scheva ab initio locum habet*; (*quod utrumque foret mobile*, *e. g.* בְּדְבַר)

2. *Nec duplex Scheva in medio, si utrumque sit mobile*, *locum habet*; (*quod fit præcedente vocali longa*, *e. g.* פּוֹקְדְךָ)

3. *Nec*

ordinarium punctum chirek admittunt; ut à יֶלֶד in plur. constr. dicitur יַלְדֵי & יִלְדֵי;

m] Ut חֶפְצוֹ delectatio ejus, à חֵפֶץ, עֶזְרִי auxilium meum, à עֵזֶר, אֶצְלִי apud me, ab אֵצֶל; sed & speciatim א pro chirek amat sægol, ut *Reg. VI.* dicetur.

n] Ut נִכְדִי in נֶכְדִי nepos meus, à נֶכֶד: Sic שְׁכֶנְתָּהּ vicina ejus, à שְׁכֵנָה, לֶכְתּוֹ ambulare eum, à לֶכֶת infin. verbi יָלַךְ, נֶגְדִּי coram me, à נֶגֶד: Huc refer גֶּלְלוֹ sterquilinium ejus, à גָּלָל:

o] Ut in exemplis jam datis.

p] Sic וִיְהִי mutatur in וַיְהִי & erit; quod & fit, quum dagesch ex litera schevata excidit, ut מִידֵי ex manibus, pro מִיְּדֵי;

q] Hoc est mutatur in compositum; ut pro בְּעֵצַת est בַּעֲצַת in consilio (vid. Reg. seq.)

Nota, Litera Gutturalis aliquando regulare punctum chirek obtinet, ut עִבְדִּי servus meus, חִזְקִי fortitudo mea, חִשְׁקִי desiderium meum: & sæpe Resch, ut פִּרְדִּי mulus meus.

Plura exempla de Resch, & eorum quæ vel chirek vel patach adsciscunt, *vid. Buxt. Thes. l. 2. c. 7. p. 389.*

De Mutatione ob Gutturales & Resch.

REGULA IV.

Scheva simplex Mobile sub Gutturali locum non habet, sed semper mutatur in compositum[r];

דָּבָר *verbum*, ſic צִדְקוֹ in צדקו *juſtitia ejus*, à צֶדֶק:

g] Ut קֹדְשִׁי in קָדְשִׁי *ſanctitas mea*, à קֹדֶשׁ:

[h] קֹמְצוֹ in קָמְצוֹ *pugillus ejus*, à קֹמֶץ:

Similiter in Infinitivo & Imperativo Kal cum affixis ſcheva prius in kametz chat. aut kibbytz tranſit, quia poſterius ſcheva ex cholem ortum eſt; *quemadmodum Reg. XX. ſpeciatim docetur:* ut פְּקֹדוֹ in פָּקְדוֹ *viſitare eum*, à פְּקוֹד, קְצֹרְךָ in קָצְרְךָ *metere te*, à קְצוֹר:

i] Ut פֹּקְדְךָ in פֹּקֶדְךָ *viſitans te*, à פֹּקֵד; ſic פֹּקֶדְךָ à פֹּקֵד:

k] Si ſc. prima aut ſecunda ſit gutturalis, aut reſch, ut עֶבְדִי in עַבְדִּי *ſervus meus*, à עֶבֶד; לֶחְמִי in לַחְמִי *panis meus*, à לֶחֶם; רֶגְלִי in רַגְלִי *pes meus*, à רֶגֶל; קֶרְנוֹ in קַרְנוֹ *cornu ejus*, à קֶרֶן; דֶּעְתּוֹ in דַּעְתּוֹ *ſcientia ejus*, à דַּעַת; זֶרְעוֹ in זַרְעוֹ *ſemen ejus*, à זֶרַע:

l] Ut מֶלְכִי in מַלְכִּי *Rex meus* à מֶלֶךְ; ſic in plur. conſtr. מַלְכֵי & cum affixo conſtr. מַלְכֵיהֶם: Eodem modo habent patach loco chirek נֶפֶשׁ *anima*, כֶּסֶף *argentum*, צֶלֶם *ſimulacrum*, שֶׁמֶן *oleum*, קֶשֶׁת *arcus*, פֶּלֶג *rivus*, גֶּפֶן *vitis*, טֶנֶא *corbis*, כֶּלֶב *canis*, דֶּלֶת *janua*, יֶלֶד *puer*, סֶלַע *petra*, צֶלַע *coſta*, שֶׁוַע *vociferatio*, מוֹלֶדֶת *nativitas*, מְלֶאכֶת *opus*, עֲטֶרֶת *corona*, תִּפְאֶרֶת *gloria*, &c. Aliquando tamen præter patach etiam

 ordina-

(ׂ); (ֳ) & (ֱ chat.) Ut si sub gutturali sit *chateph patach*, præcedens litera requirit *patach*; si sub gutt. sit *chateph segol*, præcedens adsciscit *segol*; si sub gutt. sit *chateph kametz chatuph*, præcedens exigit *kametz chatuph*: e. g. יַעֲשֶׂה *faciet*, pro יַעְשֶׂה, הֶעֱלָה *adscendere fecit*, pro הֶעְלָה, פָּעֳלוֹ *opus ejus*, pro פָּעְלוֹ à פֹּעַל: Sic בַּאדֹנָי *in Domino*, pro בְּאָדֹנָי, לֵאמֹר *ad dicere, h. e. dicendo*, pro לְאֱמֹר, וָחֳלִי (vocholi) *& infirmitas*, pro וְחֳלִי, בָּחֳרִי (bochori) *in ira*.

Hic observetur Crasis & Resolutio.

Crasis est, quando sub א contrahuntur (ֱ) & (-) in (-), (ֱ) & (ֶ) in (ֵ); Scilicet (1.) in nominibus Dei אֲדֹנָי & אֱלֹהִים atque, quod cum præfixis per puncta horum legitur, nomine πτεραγραμμάτῳ יהוה; (2.) in vocibus אָדֹן cum affixis, & אֱמֹר cum præfixis: ob frequentem harum vocum in s. l. usum. e. g.

pro בַּאֲדֹנָי est בַּאדֹנָי & בַּיהוָה *in Domino:*

pro בֶּאֱלֹהִים est בֵּאלֹהִים & בֵּיהוִה *in Deo*;

pro לַאֲדֹנִי est לַאדֹנִי *domino meo*;

pro לֶאֱמֹר est לֵאמֹר *dicendo.*

Resolutio *Scheva compositi fit, vel in illius brevem vocalem, vel in nudum scheva: eaque vel Necessaria, vel Euphonica.*

Necessa-

tum [r]; Quiescens vel locum habet [s], vel mutatur in compositum [t].

r] e. g. ab initio vocis, אֶהְיֶה *ero*, עֲבָדִים *servi*, אֳהָלִים *tentoria*, & in medio פֹּעֲלִים *operantes*, הָאֱלֹהִים *Deus*, הֶחֳדָשִׁים *menses*. [s. t.] יַחְפֹּץ vel יַחֲפֹּץ *delectabitur*, יֶהְגֶּה vel יֶהֱגֶה *meditabitur*, &c. quanquam scheva simplex sub Gutturali semper fere sit ex resolutione euphonica (*de qua Reg. seq.*) pro composito.

NOTA hic, Rarius sub litera non gutturali, euphoniæ causa, loco scheva simplicis mobilis esse compositum. *Exempla vid. Buxt. Thes. l. 1. c. 4. p.* 18.

Quale Scheva compositum, loco simplicis, sub gutturali ponendum sit, analogia, usúsque docebit. In genere notandum, quod loco scheva simplicis mobilis in medio vocis, quæ est sine præfixis, semper sit (-:) ut & initio vocis idem (-:) frequentissimum est, nisi quod א plerumque amet (ֱ) juxta *Reg. VI.* & (ֳ) sit loco scheva, quod est ex cholem, atque in characteristica Hophal. Loco autem Scheva quiescentis scheva compositum cum præcedente puncto cognato convenit, juxta *Reg. V.* Quomodo vero hic chirek breve vel kibbytz, quibus nullum scheva compositum respondet, mutentur, illud in patach vel sægol, hoc in kametz chat. *vid. Alting. Fundam. Punctat.* §. 69.

REGULA V.

Litera Gutturalis punctat aliquando se & præcedentem puncto cognato: *h. e. Si Gutturalis, loco scheva simplicis quiescentis, assumat compositum, præcedenti literæ apponit punctum cognatum.*

Sunt autem puncta cognata (-:) & (-); (ֱ) &

 (ֶ);

II. א amat Sægol pro Chirek, itemque Chateph ſægol pro Chateph patach [z].

u] Ut docent exempla *Regula III. lit. k.* [x] Ut ad formam מֶלֶךְ: propter gutturalem dicitur פֶּשַׁע *defectio*, דַּעַת *ſcientia*, &c. [y] Sic in pihel dicitur propter gutturalem ac reſch בִּלַּע *abſorbuit*, שִׁבַּר *effregit*; ſic & ex craſi patach genubah pro tzere, chirek, cholem, & ſchurek, eſt patach, *vid. Rudiment. Part. I. cap. 2. in fine.* [z] Ut אֶפְקוֹד pro אִפְקוֹד *Vid. & Reg. III. & IV.*

De Vocalium Cognatarum Permutatione.

REGULA VII.

Quædam vocales inter ſe ſunt cognatæ & permutabiles:

Ut Chirek longum & Tzere [a]; *Cholem & Schurek* [b]; *Cholem & Patach* [c]; *Schurek & Kibbytz* [d]; *Kametz chatuph & Kibbytz* [e]; *Chirek breve, Patach & Sægol* [f].

a] Ut Infinit. Hiphil. habet הַפְקִיד & הַפְקֵד: [b] Sic Infinitivus, Imperativus & Futurum Quieſcentium ſecundâ Vau deſinunt in וּ & in וֹ, ut קוּם vel קוֹם, אָקוּם vel אָקוֹם: [c] Sic Infinit. Imperat. & Futurum in Kal deſinit in וֹ & in ־, ut פְּקוֹד vel

REGULA V.

Necessaria *est, sequente alio scheva; & tum resolutio fit in alterutrum punctum:*

Sic (ֲ) resolvitur aut in (ְ) aut in (ַ); (ֱ) aut in (ְ) aut in (ֶ); (ֳ) aut in (ְ) aut in (ָ chat.) e. g.

pro יַהֲרְגוּ est יַהְרְגוּ vel יַהַרְגוּ *occident;*

pro יֶאֱשְׁמוּ est יֶאְשְׁמוּ vel יֶאֶשְׁמוּ *delinquent;*

pro הָחֳרְבוּ est הָחְרְבוּ vel הָחָרְבוּ (hochorbhu) *occiduntur:* &c. *vid. Gramm. p.* 33.

Euphonica *est, nullo sequente scheva; & tum resolutio fit solummodo in nudum scheva:*

Sic (ֲ) vel (ֱ) vel (ֳ) solummodo resolvuntur in Scheva; e. g. pro יֶהֱגֶה est יֶהְגֶה *meditabitur,* &c. *vid. Gram. p.* 34.

REGULA VI. Bimembris.

I. Literæ Gutturales & Resch amant sæpe Patach, pro aliis punctis;

Ut communiter pro Chirek brevi [u], *& pro Sægol in formis penacutis* [x]; *quin & quandoque pro longis* [y] *Tzere, Chirek, Cholem, & Schurek.*

Illæ etiam pro Scheva quiescente quandoque amant Patach genubah [y].

metz chatuph aut Kibbytz [i]; *Schurek in Kibbytz* [k];

Contrario fere modo ante literas indagessabiles fieri compensationem vocalium brevium cum sequente dagesch forti, per vocales longas analogas, *supra de Dagesch forti Cap. III. dictum est.*

I. Exempla Nominum.

g] Ut תָּם *perfectus, f.* תַּמָּה, cum affix. תַּמָּתִי, pl. תַּמִּים (à תָּמַם *perfectus fuit:*) מוּסָב *circumdatus*, fœm. מוּסַבָּה, pl. מוּסַבִּים, & substantive cum aff. מוּסַבּוֹ *ambitus ejus*, (à סָבַב *circumdedit.*) [h] Ut לֵב *cor*, cum aff. לִבִּי, fœm. לִבָּה *idem*, pl. לִבּוֹת cum aff. לִבּוֹתָם, (à לֵבָב *cor*, vel à לָבַב in Niph. נִלְבַּב *cordatus fuit;*) מֵסֵב *circumducens*, f. מְסִבָּה, pl. m. מְסִבִּים, cum aff. מְסִבּוֹ (à סָבַב *circumdedit.*) [i] Ut רֹן *cantio*, pl. רָנִּים (à רָנַן *cecinit;*) אֹם *natio*, pl. אֻמִּים & אֻמּוֹת (ab אמם;) תֹּם *integer, integritas*, fœm. תֻּמָּה pl. תֻּמִּים, cum affix. תֻּמּוֹ (à תָּמַם *perfectus fuit.* [k] חוּם *fuscus*, pl. חֻמִּים (à חָמַם *caluit.* [l] דַּל *tenuis*, f. דַּלָּה, pl. דַּלִּים, דַּלּוֹת, cum aff. דַּלּוֹ (à דָּלַל *attenuatus fuit.*)

II. Exempla Nominum.

Sic & Verba defectiva secundâ radicali in affixis dagesch adsumunt, & vocalem, si longa sit, in brevem resolvunt; ut à Præt. חָן (defective pro חָנַן) est חַנַּנִי *largitus est mihi*; ab Imperat. חֹן est

vel פְּקֹד , אֶפְקוֹד vel אֶפְקֹד : [d] Ut Imp. שׁוּב vel שֻׁב, & cum ה paragog. שׁוּבָה vel שֻׁבָה *revertere*; Fut. יָעֻפוּ vel יָעוּפוּ *volabunt*; quemadmodum ita ſæpe kibbutz eſt pro vocali longa ſchurek. [e] Ut in Præterito & Particip. Hophal dicitur הָפְקַד & הֻפְקַד , מָפְקָד & מֻפְקָד : [f] Ut exempla *Reg. III.* docent.

De Dageſch forti.

REGULA VIII. Bimembris.

I. **V**Oces defectivæ ſecundâ radicali in vocalem Longam, aut brevem Patach deſinentes, creſcente voce * dageſch forte ad ſecundam radicalem adſumunt, & vocalem illius longam reſolvunt in analogam brevem.

* Creſcere hic vox intelligitur, quum flectitur è maſc. in fœm. & è ſing in plural dualemve, eique aliquid affigitur: Accentu ſc. tranſlato, ut in omnibus exemplis, quæ infra ſubjiciuntur. At ſi in verbis accentus maneat, etiam puncta immutata manent: ut apparet ex paradigmate סַב; ut in Imp. סוֹב · סוֹבוּ · סוֹבִי · סְבִינָה &c. (*Vide notas Gramm. ad* סַב *Cap. XVI. vide & monita de verbis ad Reg. I. p. 45. in fine.*)

Nota & hic; *Patach*, quum ſit vocalis brevis, non opus habere reſolutione in brevem, ſed ſolummodo dageſch adſumere.

Sic reſolvuntur Kametz in Patach [g]; *Tzere in Chirek breve vel Sægol* [h]; *Cholem in Ka-*

 metz

פחח, in infin. hiph. הָפֵחַ *illaqueare*, quam à פּוּחַ *adspirare*,) &c. ex præceptis de dagesch f. *Cap*. 3. *Rudim*. *p*. 7. cognoscitur.

II. Ad horum defectivorum imitationem, quædam etiam, solâ euphonia, dagesch adsumunt:

E. g. זְמָן *tempus*, pl. זְמַנִּים cum aff. זְמַנָּם (Sic אוֹפָן *rota*, גָּמָל *camelus*, לָשָׁד *humor*, שָׁפָן *mus montanus*, קָטָן *parvus*, שַׁאֲנָן *tranquillus*; sic & מַעֲמַקִּים est à sing. inusit. מַעֲמָק:) עָמֹק *profundus*, f. עֲמֻקָּה, pl. עֲמֻקִּים, עֲמֻקּוֹת (Sic אָדֹם *rufus*, עָרוֹם *nudus*, עָקֹד *cruribus varius*, נָקֹד *punctis resperfus*, קָטֹן *parvus*, קַרְדֹּם *securis*, קַרְסֹל *talus*, חַרְטֹם *magus*; sic חֲשֻׁכִּים *obscuri*, à sing. inus. חָשֹׁךְ: huc referendum אַשְׁפּוֹת *sterquilinium*, pl. אַשְׁפַּתּוֹת, quod tamen potius est à sing. inus. אַשְׁפַּת:) חָרוּל *urtica*, pl. חֲרֻלִּים: (Sic בָּרֹד *maculis quasi grandinis resperfus*, מַחְמֹד *desiderabilis*; sic & אַמִּצִּים *robusti*, à sing. inus. אַמִּיץ; huc & referri potest מַלְכוּת *regnum*, plur. מַלְכֻיּוֹת:) מַחְמָד *desiderium*, pl. מַחֲמַדִּים, unde & constr. מַחֲמַדֵּי, cum affix. מַחֲמַדַּי: (Sic מַחְשָׁךְ *tenebræ*, מִשְׂגָּב *arx edita*, quæ duo etiam per ־ in fine scribuntur, מִשְׁבָּת *cessatio*, מִשְׁמָן *pinguedo*; sic מִשְׁמַנִּים & אַשְׁמַנִּים *pinguedines*, à sing. inus. מִשְׁמָן, אַשְׁמָן; מַמְתַקִּים, & מַמְתַקּוֹת

cupe-

eſt חָנֵּנִי *miſerere mei*; à Fut. יָחֹון eſt יְחָנֶּנּוּ *miſerebitur ejus*, à תָּחוֹן eſt תְּחָנֵּם *miſereberis eorum*. Ab Inf. תֹּום eſt תֻּמִּי *perficere me*. A Præt. Hiph. הֵדֵם eſt הֲדִמָּנוּ *ſilere fecit nos*, (à דָּמַם *ſiluit.*)

Nota 1. Huc pertinent quædam, quæ à radice inuſitata, ſecundam geminante, derivantur; ut גַּג *tectum*, אֵשׁ *ignis*, חֵךְ *palatum*, &c.

Nota 2. Quædam illud Patach commutant in Chirek breve; ut סַף *limen*, pl. סִפִּים, סִפּוֹת (& סַפּוֹת) cum aff. סִפּוֹ (ab inuſit. סָפַף;) מַס *tributum*, pl. מִסִּים, cum aff. מִסּוֹ, fœm. מִסָּה, conſtruct. מִסַּת (à מָסַס *liquefactus fuit*;) Sic פַּת *fruſtum* (à פָּתַת) צַד *latus* (ab inuſit. צדד,) מֵסַב *circuitus* (à סָבַב *circumdedit*,) גַּת *torcular* (ab inuſ. נָתַת,) & quandoque מַד *veſtis* (à מָדַד *dimenſus fuit*. De בַּת *filia*, vid. §. ſeq.

Nota 3. Hanc regulam ſequuntur אַף, בַּת, & אֱמֶת, quæ ſpeciatim defective ſcribuntur; etiamſi non ſint ex verbis ſecundam radicalem geminantibus: ut אַף *ira*, *facies*, dual. אַפַּיִם, cum aff. אַפּוֹ, אַפֶּיךָ (ab אָנַף *iratus fuit*;) בַּת *filia*, cum aff. בִּתִּי (à בָּנָה *ædificavit*;) אֱמֶת *veritas*, cum aff. אֲמִתּוֹ (ab אָמַן *nutrivit.*)

Nota 4. Quomodo Patach & dageſch compenſentur per vocalem longam analogam kametz (ut הַר vel הָר *mons*, plur. הָרִים· ab הרר, ad formam שַׂק pl. שַׂקִּים à שקק) & ante ה & ח rara ſit compenſatio (ut פַּח *laqueus*, pl. פַּחִים, potius à פחח.

De Mutatione Punctorum ob Accentum.

REGULA IX.

ACCENTUS additus vocalem brevem producit; ablatus longam corripit.

ADDITUR *accentus, vel in pausa majore*[m] *punctis* Patach, Sægol, & Scheva *simplici aut compositis; vel quum ad Scheva retrahitur*[n]:

Producendo *Patach & Sægol prius formæ* בֶּגֶד *in Kametz*[o]; *Scheva autem in vocalem unde fuit natum, quæ si fuerit Patach, illud insuper transit in Kametz; Ast Scheva formæ* פְּרִי, *& ante affixum* ךָ[p] *mutatur in Sægol; Et Scheva Vau copulæ (vel quod illius loco aliquando est Schurek) in Kametz. Compositum vero Scheva convertitur in vocalem longam analogam.*

m] Quales Pausæ majores sunt *Athnach* & *Silluk*; quas nonnunquam alii minores accentus imitantur.

n] De *Retractione* mox in ablatione accentus agetur.

o] *Excipiuntur* plurima, quæ Patach vel Sægol in pausa retinent; ex quibus usitatissima vox מֶלֶךְ *rex* nunquam ob pausam mutatur: (*Vid. Buxt. Thes. l.* 2. *c.* 23. *p.* 595. Sed אֶרֶץ *terra*, etiam extra pausam, prius ֶ in ָ convertit cum præfixis, ָ habentibus, ut בָּאָרֶץ *in terra.*

p] *Exci-*

cupediæ, à ſing. inuſ. מטעם ; ממתקים *dulcedines*, à ſ. inuſ. ממתק ; מעדנים & מעדנות *deliciæ*, ab inuſ. מעדן ; מרבדים *lectiſternia*, ab inuſ. מרבד ; משאבים *hauſtra*, à ſ. inuſ. משאב ; מנעמים *res amœnæ*, à ſ. inuſ. מנעם ; מכמנים *theſauri*, à ſ. inuſ. מכמן : ſic & הדס *myrtus*, אתנן *merces*, אשנב *feneſtra*, &c. מעט *paucus*, אגם *ſtagnum*, in pl. quidem habet אגמים, at in ſtatu conſtr. & cum affix. conſtr. ſequitur formam אגמים :)

Sic in *Verbis*, Infinitivus formæ קום cum affixis ſæpe ſchurek convertit euphonice in kibbytz: ut בקמה *in ſurgere ipſam*, (*Gen.* 19. 33.) בנסם *in fugere eos*, (*Joſ.* 10. 11.) &c.

Quin & initio verbi Hophal, verbo à fine non creſcente, ob ſolam euphoniam, Schurek quandoque reſolvitur in kibbytz, ſeq. dageſch: ut in Præt. הקם pro הוקם *conſtitutus* eſt, (*2. Sam.* 23. 1.) הסב pro הוסב *averſum* eſt, (*Jeſ.* 59. 14.) Sic in Infin. הלדת vel הולדת *naſci*, (*Gen.* 40. 20. *Ezech.* 16. 4.) compoſita forma ex Infin. Hoph. הולד, & Infin. Kal לדת à ילד *peperit*.

De

* Verborum autem flexio seu conjugatio cum sua mutatione punctorum, non ex his regulis, sed ex paradigmatibus conjugandi addiscenda est: *ut & monitum est Reg. 1. p. 45. in fine.*

De punctis non decrescentibus.

REGULA X. Quadrimembris.

I. VOcales BREVES, sequente Scheva quiescente, expresso [q], vel latente in Dages forti [r], nunquam decrescunt [s].

q] Ut מַפְקִיד (particip. hiphil. à פָּקַד) in fœm. מַפְקִידָה, pl. מַפְקִידִים, מַפְקִידוֹת: אֶצְבַּע *digitus*, cum aff. אֶצְבָּעוֹ, pl. אֶצְבָּעוֹת, cum affix. אֶצְבְּעֹתָיו: מִשְׁפָּט *judicium*, cum aff. מִשְׁפָּטוֹ, pl. מִשְׁפָּטִים, constr. מִשְׁפְּטֵי, cum aff. מִשְׁפָּטָיו: קָרְבָּן (korban) *oblatio*, constr. קָרְבַּן, cum aff. קָרְבָּנִי, pl. קָרְבָּנִים, cum aff. קָרְבְּנֵיהֶם: שֻׁלְחָן *mensa*, cum aff. שֻׁלְחָנוֹ &c. [r] Ut שַׁבָּת *Sabbathum*, constr. שַׁבַּת, pl. שַׁבָּתוֹת, cum aff. שַׁבְּתוֹתַי: נִקֵּשׁ *perversus*, pl. נִקְּשִׁים, constr. נִקְּשֵׁי: פֻּקָּד *participium pyhal*, fœm. פֻּקָּדָה, pl. פֻּקָּדִים, פֻּקָּדוֹת: מִשְׁמַנִּים *pinguedines*, in st. constr. מִשְׁמַנֵּי, cum aff. מִשְׁמַנָּיו &c.

s] Secus vocales breves quomodo decrescant infra certis regulis docebitur.

II. Ex vocalibus LONGIS nunquam decrescit

p] *Excipiantur* מִמְּךָ· אֹתְךָ· בְּךָ· לְךָ· &c.

AUFERTUR *Accentus, vel simpliciter per Makkaph; vel quum Retrahitur, sive propter Vau hippuch, sive propter sequentem monosyllabam, aut dissyllabam penacutam, ne accentus se mutuo allidant:* Corripiendo *ante consonam mobilem* (..) *in* (∵), *&* (ֹ) *in* (ֳ) *chatuph.*

Quæ singula exemplis illustrata, plenius vide *Gramm. p.* 35. & 36. De ו hippuch vid. & *Rudim. Part. I. C.* 22.

De Mutatione Punctorum ob Formationem Grammaticam.

FORMATIO GRAMMATICA, mutationem punctorum inferens, est aut *Nominum*, aut *Verbi*, aut *Particularum:* sc.

Nominum tum Flexio è genere Masc. in Fœm. numeroque Sing. in Plural. Dualemve; tum Status Constructus & Affixus:

Verborum * vero ac *Particularum* status solummodo affixus.

Quæ formatio Grammatica quomodo puncta sæpissime immutet, tum in genere ex præcedd. de Scheva, de Gutturalibus, de Dagesch f. deque Accentu, tum in specie & maxime ex seqq. Regulis cognoscitur.

* Verbo.

a] De Cholem ultimæ Infinitivi, Imperativi & Futuri in Kal, *Reg. XX.*

b] De Cholem propter ablatum accentum in ּ chat. mutato; vid. *Reg. IX. Nota*, Nonnulli huc referunt Schurek, quod mutetur in (ֻ) seq. makkaph, in נְאֻם; & in (ָ) chat. propter ablatum accentum, in quiescentibus secundâ vau, ut וַיָּקָם pro יָקוּם: Sed נְאֻם cum schurek est inusitatum, illiusque kibbytz potest esse vocalis longa pro וּ quum sint vocales permutabiles; וַיָּקָם autem non est ex יָקוּם sed יָקֹם:

c] Quomodo Cholem & Schurek ultimæ in defectivis secunda radicali (non quidem decrescant in scheva, sed) resolvantur in kibbytz assumto dagesch, vel necessariò, vel euphonice, *Regula VIII.* docetur.

* De vocibus קָטֹן, קָטוֹל, קָבוֹל vid. *Reg. XI. Except.* 2.

III. Vocalis Compensativa Dagesch fortis nunquam decrescit.

Vocales autem Compensativæ dagesch fortis sunt quatuor (ָ)[d], (ֵ)[e], (וֹ), *& quod ob κακοφωνίαν vitandam quandoque pro kametz substituitur* (ֶ)[f]. (*Vid. Rudim. p.* 7.)

Ex quibus (וֹ) *etiam extra compensationem ordinarie non decrescit.* (*Ut dictum hujus Reg. membr. II.*)

Et ut substitutum illud sægol non decrescit, sic *nec* vocalis brevis *si* incompensata *maneat*, *decrescit*[g]. (*Quia eadem æstimatur tanquam post se habens dagesch forte; quo casu vocalis brevis nunquam decrescit, ut dictum hujus Reg. membr. I.*)

d] E. g.

creſcit Chirek longum [t]; neque Tzere cum jod quieſcente [u]; nec ordinarie decreſcunt Cholem [x], & Schurek [y]:

Niſi Cholem *ſit penultimæ ſyllabæ in voce penacuta* [z], *aut ultimæ Verborum in Kal* [a], *aut accentu privatum* [b]: *ac niſi* Cholem *&* Schurek *in defectivis ſecundâ radicali reſolvantur in brevem ſequente dageſch* [c].

I. Exempla Nominum.

t] Ut שִׁיר *canticum*, conſtr. שִׁיר, fœm. שִׁירָה, pl. שִׁירִים, שִׁירוֹת, cum aff. שִׁירוֹ: [u] Ut מֵיטִיב *benefaciens*, fœm. מֵיטִבָה, pl. מֵיטִיבִים, מֵיטִיבוֹת: [x] Ut טוֹב *bonus*. f. טוֹבָה, pl. טוֹבִים, טוֹבוֹת: קוֹל *vox*, conſtr. קוֹל, cum aff. קוֹלִי: [y] Ut שׁוּר *inimicus*, pl. שׁוּרִים· cum aff. שׁוּרְךָ:

II. Exempla Verborum.

Sic ab Imperat. Hiph. שִׂים eſt cum affix. שִׂימֵנִי *pone me*; ab Infin. Kal שׂוּם eſt שׂוּמוֹ *ponere eum*, à Præt. Pihel כּוֹנֵן eſt כּוֹנְנָהּ *ſtabilivit eam*, &c. Sic terminatio Cholem Præt. Kal, formæ יָכֹל, invariata manet; ſed rariſſima ſunt iſtius formæ affixa: at ſi Scheva poſt cholem ſequatur, cum affixis corripitur in ֳ chat. ut à יָכֹלְתִּי *potui*, eſt יְכָלְתִּיו *prævalui ipſi*.

z] De Cholem penultimæ ſyllabæ in voce penacuta agitur *Regula XVI*.

Infin. & Imper. Pihel, בָּרֵךְ *benedicere* & *benedic*, est cum affix. בָּרְכוֹ, à Præt. 1. perf. Kal. defect. 2. rad. אָרוֹתִי *maledixi*, est אֵרוֹתִיהָ: Sic & (··) compensativum sive penultimæ sive antepenultimæ syllabæ manet: ut à Præt. Pihel בֵּרֵךְ *benedixit*, est cum aff. בֵּרְכוֹ, à בֵּרַכְנוּ *benediximus*, est בֵּרַכְנוּכֶם, à יֵרְאוּ *timorem incusserunt*, est יֵרְאוּנִי: Sic nec (-), quod ante guttur. incompensatum mansit, mutatur; ut ab Inf. Pih. רַחֵם *misereri* est רַחֶמְךָ, à Particip. Pih. מְנַחֵם *consolans*, est מְנַחֶמְכֶם: &c.

IV. Kametz [h] & Tzere [i] Penultimæ syllabæ Pluralis numeri Masculinorum in ־ָים. & Dualis in ־ַיִם; ut & Kametz Infinitivi Niphal [k] in affixis * non decrescit.

I. Exempla Nominum & Particul.

h] Ut à Plur. פָּנִים *facies*, est cum aff. פָּנֶיךָ: à דְּבָרִים *verba*, est cum aff. דְּבָרָיו &c. A Dual. שָׁמַיִם *cœli* est cum aff. שָׁמֶיךָ, à שְׂפָתַיִם *labia*, cum aff. שְׂפָתַי: Sic Adverbia absolute inusitata עָלִים, עָדִים cum aff. habent עָדַי, עָדֶיךָ, עָלָיו, עָלֵינוּ &c.

i] Ut à Plur. זְקֵנִים *senes*, est cum aff. זְקֵנֶיךָ: à Dual. מֵעַיִם *viscera* est מֵעָיו, à יְרֵכַיִם *femora*, יְרֵכֶיךָ:

* In statu autem Constructo, & ante affixa constructa, hæc (ָ) & (··) ordinarie decrescunt: ut פָּנִים *facies*, constr. פְּנֵי, cum aff. const. פְּנֵיהֶם;

41

I. Exempla Nominum.

d] E. g. עָרִיץ *violentus*, fœm. עֲרִיצָה, pl. עֲרִיצִים, עֲרִיצוֹת, constructe עֲרִיץ, עֲרִיצַת, עָרִיצַי &c. quod (ָ) compensativum sub ע est pro (ַ) seq. dagesch, in ר locum non habente, ad formam צַדִּיק *justus*. Sic חָרוּץ *sedulus*, fœm. חֲרוּצָה, pl. חֲרוּצִים &c. quod ad formam vocis חַנּוּן *gratiosus* sub ח haberet (ַ) seq. dag. nisi ר esset indagessabile. [e] Ut חֵרֵשׁ *surdus*, f. חֵרְשָׁה, pl. חֵרְשִׁים, חֵרְשׁוֹת, constr. חֵרֵשׁ, cum aff. חֵרְשִׁי &c. ubi (ֵ) sub ח invariatum manet, quia est compensativum vocalis brevis chirek & dagesch f. quod in ר locum non habet; quum sit ad formam vocis עִוֵּר *cæcus*. [f] Ut גֶּחָל *pruna*, pl. גֶּחָלִים, cum aff. גֶּחָלָיו *prunæ ejus*, quod (ֶ) (ob euphoniam loco kametz) est compensativum propter ח, quod non est susceptibile dagesch, ad formam אִכָּר *agricola*. (Dicitur tamen constr. גַּחֲלֵי; sed hoc potius est à forma inus. גַּחַל instar נַחַל:) Sic פֶּחָה *dux*, cum aff. פֶּחָתְךָ: (dicitur quidem constr. פַּחַת, sed illa rursum est alia forma, quæ & absolute usitata est; uti & פַּחֲוֹת & contracte פַּחוֹת, est à sing. inus. פַּחֲוָה:) Sic כֶּחָשִׁים *mendaces*, est à sing. inus. כֶּחָשׁ: Ejusdem formæ sunt פֶּחָם *carbo*, & פֶּחָר *figulus*. [g] Ut בָּחוּר *electus* (formæ תַּנּוּר *furnus*) pl. בַּחוּרִים &c.

II. Exempla Verborum.

Sic in Verbis manet (ָ) compensativum; ut ab

E Infin.

Nec Kametz vel Tzere cum א quiescente decrescunt [l]; nisi א ob vocalem immediate sine consona accedentem fiat mobile [m].

l] Sic (1) *Penultima syllabæ* Kametz & Tzere manent; ut רָאשִׁים *capita*, constructe רָאשֵׁי (*quod plur. masc. in statu quoque aff. regulariter juxta IV. hujus Reg. Membrum non decrescit;*) רֵאשִׁית *principium*, constr. רֵאשִׁית & semel defective רֵשִׁית, cum aff. רֵאשִׁיתוֹ: Et in verbis à קָרָאתִי *vocavi*, est קְרָאתִיו, à מִלֵּאתָ *replevisti*, est מִלֵּאתַנִי: Sic (2) Kametz & Tzere *Ultimæ syll.* in statu constr. immutata manent; ut à צָבָא *exercitus*, constructe צְבָא יִשְׂרָאֵל *exercitus Israëlis*; à מָלֵא *plenus*, constr. מְלֵא יָמִים *plenus dierum*; à טָמֵא *immundus*, constr. טְמֵא שְׂפָתַיִם *immundus labiis*. (*Quomodo alias tzere ultima mutetur, vid. Reg. XIV.*)

m] Sed si א fiat mobile, Kametz & Tzere ordinarie, juxta Regulas de Kametz & Tzere, aut manent, aut mutantur. Ita *Kametz ult.* juxta *Reg. XII.* manet, ut צָבָא *exercitus*, cum aff. צְבָאִי, pl. צְבָאִים, & צְבָאוֹת; & *pen.* mutatur juxta *Reg. XI.* ut צְבָאוֹת constr. צִבְאוֹת: Ita & *Tzere ult.* juxta *Reg. XIV.* mutatur, ut נָשָׂא *extulit*, cum aff. נְשָׂאוֹ; & præcedente kametz manet, ut שָׂנֵא *odio habuit*,

cum

פְּנֵיהֶם ; שָׁמַיִם *cælum*, conſtr. שְׁמֵי cum aff. conſtr. שְׁמֵיכֶם ; ſic Adverb. עָלִים cum aff. conſtr. עֲלֵיכֶם : Similiter זְקֵנִים *ſenes* conſtr. זִקְנֵי , cum aff. conſtr. זִקְנֵיכֶם :

Excipiuntur tamen quædam pluralia maſculina, quæ (ָ) & (ֵ) etiam in ſtatu conſtructo, atque ante affixa conſtructa retinent. (1) Sic ָ retinent hæc pluralia maſculina, עָרִים *civitates*, תּוֹשָׁבִים *incolæ*, מוֹרָשִׁים *poſſeſſiones*, מַטָּעִים *plantæ*, אִכָּרִים *agricolæ*, חָרָשִׁים *artifices*: (ex quibus עָרִים ad quieſc. 2. rad. referri poteſt, de quibus *Except*. 1. *Reg. XI.* ubi & vid. plur. שָׂרִים) *(2)* Similiter (ֵ) retinent hæc participialia plur. maſc. שְׁכֵחִים *obliti*, שְׂמֵחִים *læti*, חֲפֵצִים *delectantes*, & אֲבֵלִים *lugentes*.

II. Exempla Infinitivi Niphal.

k] Sic Kametz Infinitivi Niphal ſub litera dageſſata, cum affixis non decreſcit, ut ab הִכָּנַע eſt הִכָּנְעוֹ *humiliare ſe ipſum*, ab הִנָּבֵא eſt הִנָּבְאוֹ *prophetare ipſum*, ab הִוָּסֵד eſt הִוָּסְדָהּ *fundari eam*.

* Quomodo (ָ) & (ֵ) aliæque vocales, aliquando ſpeciatim non decreſcant, in ſpecialibus ad ſuas Regulas Exceptionibus docebitur.

ADDITIO.

Ad Membrum II. hujus Regul. X. adde hæc omiſſa.

II. Exempla Verborum.

p] Sic in toto Præterito Kal, in Conjugationibus omnibus, tum Analogis, tum Defectivis, atque Quiescentibus primâ, ut & Quiescentibus tertiâ rad. א, Kametz non solum penultimæ, sed & antepenultimæ, propter affixa mutatur in Scheva; ut à פָּקַד *visitavit*, est פְּקָדַנִי *visitavit me*, פְּקָדוֹ *visitavit eum*; A פָּקַדְתָּ *tu vir visitasti*, est פְּקַדְתַּנִי *tu vir visitasti me*; A פָּקַדְתְּ *tu fœm. visitasti*, est פְּקַדְתִּינִי *tu f. visitasti me* (ubi *jod* ante affixa ex forma pronominis אַתִּי assumitur, & eatenus affixa 2. perf. fœm. cum affix. 1. perf. conveniunt, sensu dignoscenda;) A פָּקַדְתִּי *ego visitavi*, est פְּקַדְתִּיךָ *ego visitavi te*; A פָּקַדְנוּ *nos visitavimus*, est פְּקַדְנוּךָ *nos visitavimus te*: &c. (*Vid. Gramm. p.* 223. .... 227.) Similiter à נָטַשׁ *dereliquit*, est נְטָשָׁנוּ *dereliquit nos*; à נָטַשְׁתָּ, est נְטַשְׁתַּנִי *dimisisti me*; à נָטַשְׁתִּי est נְטַשְׁתִּיךָ *dereliqui te*; A יָדַע *cognovit*, est יְדָעוֹ *cognovit eum*; à יָדַעְתָּ est יְדַעְתּוֹ *cognovisti eum*: A קָרָא *vocavit*, est קְרָאַנִי *vocavit me*; à קָרָאתָ est קְרָאתָהּ *vocavisti eam*; à à קָרָאתִי est קְרָאתִיו *vocavi illum*; (in quibus duobus postremis exemplis kametz antepenultimæ decrescit, manente kametz penultimæ, quod in א quiescit, *juxta Additionem Reg. X.*)

In *Tertia* autem *Singulari fœm.* פָּקְדָה & *Tertia Plurali*

cum aff. שְׂאֵה, מָלֵא *plenus*, fœm. מְלֵאָה, pl. מְלֵאִים &c.

De Punctis decrescentibus.
De KAMETZ.
REGULA XI.

KAMETZ PENULTIMÆ Syllabæ in Flexione Nominis [n], statuque Constructo & Affixo [o] mutatur in Scheva.

Similiter in Affixis Verbi Kametz non solum Penultimæ, sed & ANTEPENULTIMÆ [p] transit in Scheva.

I. EXEMPLA NOMINUM & PARTICUL.

n] Sic in Flexione nominis è Masc. in Fœm. & è Sing. in Plur. Dualemve, kametz decrescit in scheva; ut גָּדוֹל *magnus*, fœm. גְּדוֹלָה, pl. גְּדוֹלִים, גְּדוֹלוֹת; שָׂפָה *labium*, dual. שְׂפָתַיִם:

o] Ut כָּבוֹד *gloria*, constr. כְּבוֹד אֵל *gloria Dei*. Cum aff. כְּבוֹדִי *gloria mea*, &c.

Sic *Particula* עָלִים, עָדִים (quæ extra affixa in forma plurali sunt inusitatæ) ante affixa constructa habent עֲלֵיכֶם *supra vos*, עֲדֵיהֶם *ad eos*; (ante alia vero affixa, quæ levia dicuntur, eædem kametz *juxta Reg. X. membrum IV.* retinent.)

tiones & formas mutat utramque terminationem tam masc. תֶּם quam fœm. תֶּן in תוּ, assumtis affixis nudis, sine ulla mutatione punctorum; *(quia Kametz Præteriti Kal, quod reliquæ personæ, accentu manente, retinent, hæc secunda solum pluralis, accentu translato, mutat in Scheva:)* sic ut genus ex sensu sit dignoscendum. Ut à פְּקַדְתֶּם ac פְּקַדְתֶּן est פְּקַדְתּוּנִי *vos viri vel fœminæ visitastis me*; à צַמְתֶּם *jejunastis*, est צַמְתֻּנִי *jejunastis mihi (per* ֻ *loco schurek, quum sint vocales permutabiles.)*

EXCEPTIO NOMINUM DUPLEX.

I. *Multa nomina ex Defectivis*[q] *ac Quiescentibus*[r] *secundâ, atque etiam ex Quiescentibus tertiâ*[s] *radicali orta, kametz penultimæ retinent.*

q] Sic מ heemanticum præfixum nominibus ex defectivis secunda rad. ortis kametz retinet; ut מָעוֹז *robur*, pl. מָעֻזִּים, constr. מָעוֹז, cum aff. מָעֻזִּי *robur meum*: sic מָגֵן *clypeus*, מָסָךְ *tegumentum*.

Huc referunt הָרִים *montes*, quòd non modo cum affixis regulariter *juxta Membr. IV. Reg. X.* sed & in statu constructo kametz retineat, tanquam ex def. 2. rad. Sed kametz illud potius est compensativum, *ut Reg. VIII. Not. 4. monui*, quod invariatum manet, *juxta Reg. X. Memb. III.*

r] Ut צָרָה *æmula, angustia*, constr. צָרַת, cum aff. צָרָתָהּ, plur. cum aff. צָרוֹתָם: רָעָה *mala, malitia*, constr. רָעַת הָאָדָם *malitia hominum*,

cum

Plurali פָּקְדוּ Kametz quidem antepenultimæ similiter decrescit in scheva, sed, sic duplici scheva ab initio concurrente, posterius rursum transit in kametz; ut videatur esse punctorum transpositio. Verum proprie posterius illud scheva transit in vocalem unde fuit natum, quæ quia communiter est patach, mutanda in kametz; alias si scheva illud ex tzere sit ortum, ut in verbis in tzere terminantibus, illud ipsum in tzere transit; ut patet ex duobus postremis subjectis exemplis. (*Similiter retracto ad Scheva accentu, illud mutari in vocalem unde fuit natum, dictum Reg. IX. & Gramm. p. 36.)* Sic à פָּקְדָה *illa visitavit*, est פְּקָדַתְנִי *visitavit me*, פְּקָדַתֶךְ *visitavit te fœm.* ה sc. fœm. gen. ut in Nomine mutato in ת, assumtoque ante illud modo patach, modo kametz. A פָּקְדוּ *visitarunt* est פְּקָדוּנִי *visitarunt me*, &c. *vid. Gram. p. 224. & 226.* Sic à יָלְדָה *peperit*, est יְלָדַתֶךְ *peperit te*, יְלָדַתְנִי *peperit me*: A יָדְעוּ *noverunt*, est יְדָעוּךָ *noverunt te*: A נָתְנוּ *dederunt*, est נְתָנוּךָ *dederunt te*: A מָצְאָה *illa invenit*, est מְצָאַתְנוּ *invenit nos*; à מָצְאוּ *invenerunt*, est מְצָאוּךָ *invenerunt te*: A יָרְאוּ *timuerunt*, est יְרֵאוּךָ *timuerunt te*: Ab אָהֲבָה *illa dilexit*, est אֲהֵבַתְהוּ *dilexit eum*; ab אָהֲבוּ *dilexerunt*, est אֲהֵבוּךָ *dilexerunt te*, אֲהֵבוּם *dilexerunt eos.*

Præteriti *Secunda Pluralis* per omnes conjuga-

 tiones

cum aff. נְחָמָתִי׃ נְאָצָה *contumelia*, pl. cum aff. נְאָצוֹתֶיךָ׃ (2) Masculina קָטֹן *parvus*, קָטֹב *excisio*, & adverbium קֹבֶל *coram*, (forte quia præter morem euphonice, *juxta Reg. VIII. Memb. II.* Cholem ultimæ mutant in kametz chatuph) ut קָטַנִּי (*katonni*) קָטָבְךָ (*katobhcha,*) excidente dagesch ex lit. schevata; קָבְלוֹ (*kabbollo*) *contra eum*; & seq. makkaph, קָבָל־עָם (*kabbol-am*) *coram populo.* Constructe tamen dicitur קְטֹן manente cholem, & kametz decrescente. (3) Differentiæ causa ⁊ penultimæ retinent שָׁלִישׁ *tribunus*, & שָׁבוּעַ *septimana*; uti שָׁלִישׁ, שָׁלִישִׁים, שָׁלִישָׁן, שָׁלִישִׁין, (ut distinguatur à שְׁלֹשִׁים *triginta:*) שָׁבוּעַ, שָׁבֻעִים, שָׁבֻעוֹת, שָׁבֻעוֹתֵיכֶם, (ut distinguatur à שֹׁבְעִים *jurantes* vel *jurati*, & שְׁבֻעוֹת *juramenta*;) constructe tamen dicitur שְׁבֻעַ, שָׁבֻעֵי & שְׁבֻעוֹת, & in dual. שְׁבֻעַיִם׃ (4) A sing. insf. בָּגוֹד dicitur præter normam בָּגוֹדָה pro בְּגוֹדָה׃

[Impertinentia sunt, quæ huc tanquam ⁊ retinentia referunt nonnulli Grammatici; (1) Gentilia שָׁאוּלִי *Saulites*, עֲמָלֵקִי *Amalekita*; quia illud ⁊ non est penultimæ, sed antepenultimæ, quod ordinarie in nominibus non decrescit: (2) Hæc fœm. in יִת, דָּלִית *ramus*, זָוִית *angulus*, quæ in plurali ⁊ retineant, ut דָּלִיּוֹת, זָוִיּוֹת; verum hæc pluralia non sunt à דָּלִית & זָוִית (*ut pag. 15. Rudim. docui*), sed à cognata forma דָּלִיָּה, זָוִיָּה, & sic

cum aff. רָעְתוֹ: Sic קָמָה *seges*, נָפָה *agitatio*, בָּמָה item רָמָה & רָמוֹת *excelsum*, בָּבָה *pupilla*: Et plurale עָבִים (à sing. עָב) constr. עָבֵי שְׁחָקִים *nubes cœlorum.*

Huc referri possent, pl. masc. שָׂרִים (à sing. שַׂר *princeps*) & fœm. שָׂרָה ac שָׂרוֹת; si à rad. שׂוּר *deriventur:* sed si à שׂרר rectius deducas, kametz erit compensativum, quod immutatum manet, *juxta Reg. X. Memb. III.*

s] Ut (1) hæc Fœminina in וֹת, הָגוּת *meditatio*, constr. הָגוּת לִבִּי *meditatio cordis mei:* גָּלוּת *deportatio*, cum aff. גָּלוּתִי: חָזוּת *visio*, cum aff. חָזוּתְכֶם: בָּרוּת *cibus*, cum aff. בָּרוּתִי: (2) Hæc Fœm. in ָ ָה, אָלָה *juramentum*, cum aff. אָלָתוֹ: מְעָרָה *spelunca*, constr. מְעָרַת: תְּעָלָה *aquæ ductus*, constr. תְּעָלַת, pl. cum aff. תְּעָלוֹתֶיהָ: (3) Hæc Pluralia חַטָּאִים *peccatores*, constr. חַטָּאֵי: הָרוֹת *gravidæ*, cum aff. הָרוֹתֵיהֶם, cujus tamen vocis ָ in sing. constr. decrescit. Sic (4) in solo statu affixo ָ retinent קָצֶה *extremitas*, & שָׂדֶה *ager*, ut קָצֵהוּ, שָׂדֵהוּ, שָׂדְךָ; ast in st. constr. decrescunt.

II. Speciali anomalia Kametz penult. retinent, (1) Fœminina quædam trisyllaba sub litera dagessata, aut gutturali indagessabili; ut בַּקָּשָׁה *petitio*, cum aff. בַּקָּשָׁתִי: עַוָּתָה *iniquitas*, cum aff. עַוָּתָתִי: הַכָּרָה *agnitio*, const. הַכָּרַת: נֶחָמָה *consolatio*,

 cum

patach; ut עָשַׂתְנִי *illa fecit me*, עָשָׂתֶךְ *illa fecit te fœm.* &c. *Vid. Gram.* 224. *&* 225.

x] Sic & עָשׂוּ *fecerunt*, tertiâ rad. ה ob characteristicam conjugationis carens, in affixis ָ retinet; ut עָשׂוּנִי *fecerunt me*, עָשׂוּהוּ *fecerunt eum*, &c.

y] In reliquis vero personis ָ antep. decrescit; Ut à עָשִׂיתָ est עֲשִׂיתָהּ *fecisti hoc*; à עָנִיתִי est עֲנִיתִיךָ *respondi tibi*; à עָשִׂינוּ est עֲשִׂינוּךָ *fecimus te*, &c.

II. Quiescentia secundâ Vau in Præterito Kametz non solum ultimæ, (ut Regula XII. traditur) sed & penultimæ [z] *retinent.*

z] Ut à שָׂמָה *illa posuit*, est שָׂמַתְהוּ (ה fœm. gen. instar nominum in ת mutato, ut modò dictum in פְּקֻדַּת:) à שָׂמוּ *posuerunt*, est שָׂמוּךָ:

N O T Æ.

I. Nomina quæ in ה præcedente duplici kametz, & in ת præcedd. duobus segol, vel (propter gutturalem) patach desinunt, affixa non ad formam ה, sed ad formam penacutam ת (*de quâ Reg. XVI.*) assumunt; uti & posteriores formæ sæpius in statu constructo usurpantur. Sic forma מִלְחָמָה *bellum*, מֶמְשָׁלָה *dominatus*, מַמְלָכָה *regnum*, & Participia פְּקֻדָּה, מַפְקִידָה; & quædam alia, ut עֲטָרָה *corona*, גְּבִירָה *hera*, אִשָּׁה *uxor*;

& sic ָ illud non decrescens rursum est antepenultimæ, præterquam quod in tali flexione singularis numeri in pluralem, voce non crescente, nec puncta decrescant, *juxta Reg. I. Memb. II.* alias hæc fœminina ad nomina ex quiesc. 3. rad. quæ ut dictum ָ penultimæ retinent, referenda essent.]

EXCEPTIO VERBORUM DUPLEX.

I. Quiescentia tertiâ rad. ה, *in tertia persona tam sing.* גָּלָה [t], גָּלְתָה [u], *quam plurali* גָּלוּ [x] *Kametz hocce penultimæ retinent; propter abjectam tertiam rad.* ה *cum præcedente puncto: In reliquis vero personis Kametz antepenultimæ regulariter decrescit* [y].

t] Sic עָשָׂה *fecit*, cum affixis ָ penult. retinet, abjecto ה cum præcedente puncto ָ; ut עָשְׂךָ *fecit te*, עָשָׂהוּ *fecit eum*, עָשָׂנוּ *fecit nos:* Sic & in reliquis conjugat. ה cum præced. puncto abjicitur; ut in Pihel à כִּסָּה est כִּסָּמוֹ *operuit eos*, & in Hiph. ab הִכָּה est הִכְּךָ *percussit te.* (*Nota*, Affixis ו & הָ hîc non esse locum, ad differentiam Quiescentium secundâ, sed pro iis usurpari הוּ, הָ :)

u] Fœmininum עָשְׂתָה *illa fecit*, ת characteristicum, quod est loco 3. rad. ה cum puncto suo ָ, ac præcedente scheva, abjicit, atque ה fœm. gen. rursum in ת mutat, assumto ante se vel kametz vel patach;

Et quomodo ־ ultimæ, vel necessarie in defectivis 2. rad. vel euphonice resolvatur in patach seq. dagesch vid. *Reg. VIII.*

EXCEPTIO TRIPLEX.

I. Quædam ־ ultimæ in statu constr. retinent: Ut (1) Hæc monosyllaba masculina, scheva ante ־ habentia; כְּתָב *scriptura*, שְׁאָר *residuum*, יְקָר *gloria*, (quod quibusdam *Ps.* 37. 10. dicitur ־ mutare in patach, sed ibi potius est ab adjectivo יָקָר) שְׁאָט *contemtus*, (quod cum affix. א habet quiescens, ut שְׁאָטְךָ pro שְׁאָטְךָ:) (2) Speciali anomalia ־ ult. retinent hæc Masculina, מַתָּן *donum*, אוּלָם *porticus*, פִּתְגָם *verbum*; & Fœminina מָנָה *portio*, constr. מְנָת, מִקְצָה *finis*, constr. מִקְצָת; item illa, quæ per enallagen status constr. pro absoluto in ת præced. ־ desinunt, ad formam constructorum; *de quibus vid. Buxt. Thes. l.* 2. *c.* 4. *in fine p.* 368.

II. Tria monosyllaba אָב אָח חָם, *־ penultimæ in statu affixo retinent; at in statu constr. illud mutant in* ־ֵ; *in utroque autem statu* י. *ad finem vocis adsumunt.*

Ut אָב *pater*, cum aff. אָבִיךָ *pater tuus*, אָבִיו *pater ejus*, (in affixo autem primæ personæ terminatio י. non additur, ne eadem geminetur, ut אָבִי *pater meus*, pro אָבִיי;) constr. אֲבִי עַד *pater æternitatis*, (*Gen.* tamen 17. 4: 5. bis constructe dicitur אַב:) Sic אָח *frater*, cum aff. אָחִיו *frater*

uxor; non assumunt affixa, sed pro iis in affixis usurpatur forma agnata penacuta מֶמְשֶׁלֶת, מִלְחֶמֶת, גְּבֶרֶת, עֲטֶרֶת, מִפְקֶדֶת, פְּקֶדֶת, מַמְלֶכֶת, אֵשֶׁת:

II. De τ Plur. masc. in ִים & Dual. in ַיִם & τ Infinitivi Niphal, dictum *Reg. X. Membr. IV.*

III. De τ Compensativo dictum *Reg. XI. Membr. III.*

IV. De τ Formæ מָוֶת dicetur *Reg. XVII.*

V. גָּלָל *stercus* sequitur formam מֶלֶךְ tanq. ab inus. גֶּלֶל:

REGULA XII.

KAMETZ ULTIMÆ Syllabæ in flexione nominis, statuque affixo nominis ac verbi manet [a]: In statu autem constructo mutatur in patach [b].

a] Sic τ Ultimæ retinetur in *Nominibus*; Ut à נוֹדָע *notus*, fœm. נוֹדָעָה, pl. נוֹדָעִים, נוֹדָעוֹת: אוֹצָר *thesaurus*, cum aff. אוֹצָרִי, pl. אוֹצָרוֹת:

Sic & in *Verbis*; ut Quiescentibus secundâ, ac Defectivis tertiâ rad. א, e. g. à שָׂם est שָׂמוֹ *posuit eum*; à קָרָא est קְרָאֲךָ *vocavit te*. A דָּן *judicavit* est cum dagesch euphonico דָּנַנִּי:

Quomodo τ ultimæ in Quiescentibus tertiâ rad. ה abjiciatur, dictum *Reg. XI.*

b] In *Statu* autem *Constructo* τ mutatur in Patach, ut ab אוֹצָר *thesaurus*, constr. אוֹצַר:

Quomodo autem τ ultimæ sequente א maneat, vide *Reg. X. in Additione.*

Et

crescit, si ָ sequatur, ut à לֵבָב *cor* est constr. לְבַב; [e] aut vox sit pluralis numeri, ut à כֵּלִים *vasa*, est constr. כְּלֵי, à שֵׁמוֹת *nomina*, est constr. שְׁמוֹת: [f] Secus in stat. constr. invariatum manet; ut ab אֵפוֹד *ephod*, constr. אֵפוֹד בָּד *ephod lini*, ab אֵטוּן *filum*, constr. אֵטוּן מִצְרָיִם *filum Ægypti* &c.

II. EXEMPLA VERBORUM.

g] Sic & in affixis Verborum tzere tum penultimæ, tum antepenultimæ decrescit in scheva compositum; uti in Præt. Hiph. Defectivorum & Quiescentium 2. rad. ut ab הֵדֵם est הֲדִמָּנוּ *silere fecit nos*, ab הֵכִין est הֱכִינַנִי, *stabilivit me*, ab הֵמִית est הֱמִיתְךָ *interficiat te*, ab הֵמִיתָה est הֱמִיתַתְהוּ, ab הֵמַתִּי est הֲמִיתִיו *interfeci eum*, הֲמִתִּיהָ *interfeci eam*, (ubi dagesch est in ת, quia est quoque ex defect. 3. rad. ת, patach autem irregulariter in chirck transit, ex quo fuit ortum,) ab הֵמִיתוּ est הֱמִיתוּהוּ *interfecerunt eum.*

EXCEPTIO NOMINUM.

Speciali anomalia Tzere penultimæ retinent, (1) Aliquot fœminina formæ תְּאֵנָה *ficus*, ut cum aff. תְּאֵנָתְךָ, in pl. תְּאֵנִים & ante aff. constr. תְּאֵנֵיכֶם: Sic בְּרֵכָה constr. בְּרֵכַת *piscina*, גְּזֵלָה constr. גְּזֵלַת *rapina*, גְּזֵרָה constr. גְּזֵרַת *decretum*, אֲבֵדָה constr. אֲבֵדַת *res perdita*, אֲפֵלָה *caligo*, cum aff. אֲפֵלָתְךָ, שְׁאֵלָה *petitio*, cum aff. שְׁאֵלָתִי

(cujus

frater ejus, אָחִי *frater meus*, &c. (Similem fere rationem vocis פֶּה Vid. Except. *Reg. XIX.*)

III. Tria speciatim ‐ *constructè mutant in* (..): Ut à חָלָב *lac*, est constructe חֲלֵב; sic constructum הֲבֵל *vanitas* deducunt ab absoluto inusitato הָבָל; à לָבָן *albus* est constr. לֶבֶן־ (ubi tzere propter ablatum accentum per makkaph mutatum in sægol.)

De TZERE.

REGULA XIII.

TZERE PENULTIMÆ Syllabæ in flexione Nominis, statuque affixo mutatur in scheva [c]. Similiter in statu constructo, si sequatur ‐ [d], aut vox sit pluralis numeri [e]; secus invariatum manet [f].

In affixis vero Verbi tzere non solum penultimæ, sed & ANTEPENULTIMÆ decrescit in scheva [g].

I. EXEMPLA NOMINUM.

c] Sic in flex. Nominis, statuque affix. tzere penultimæ decrescit; ut מְקִים *stabiliens*, fœm. מְקִימָה, pl. מְקִימִים, מְקִימוֹת, cum aff. מְקִימִי: מְקִימָם

d] Similiter in stat. constr. tzere penult. decrescit,

REGULA XIV. *Bimembris.*

I. TZERE ULTIMÆ Syllabæ in flexione Nominis, ſtatuque affixo Nominis ac Verbi mutatur in ſcheva [h]; ſed ſi Kametz præceſſerit, manet [i]. Contra, in ſtatu conſtructo manet [k]; ſed præcedente Kametz, mutatur in patach [l].

DE FLEXIONE, & AFFIXIS NOM. & VERBI,

I. EXEMPLA TZERE DECRESCENTIS.

h] Sic in NOMINUM flexione ſtatuque affixo tzere ultimæ mutatur in ſcheva; ut פּוֹקֵד *viſitans*, fœm. פּוֹקְדָה pl. פּוֹקְדִים, פּוֹקְדוֹת, cum aff. פּוֹקְדִי: ſic מְפַקֵּד *recenſens*, נִקֵּשׁ *perverſus*, חֵרֵשׁ *ſurdus*, &c.

Similiter in affixis VERBORUM tzere ultimæ decreſcit in omnibus conjugationibus tum analogis tum anomalis (niſi ubi aut ſecunda radicalis deficit, ut in conjug. hiphil, & infinitivo hophal defectivorum 2. rad. aut tzere in ה terminatur: de quibus in NOTA monetur.) Ut à Præt. Pihel גִּדֵּל *magnificavit*, eſt גִּדְּלִי *magnificavit me*; ab Infin. צַדֵּק eſt צַדְּקוֹ *juſtificare eum:* A Præt. pih. quieſc. 2. כּוֹנֵן eſt כּוֹנְנָהּ *ſtabilivit eam*: A Fut. pih. defect. 2. תְּסוֹבֵב eſt תְּסוֹבְבֵנִי *circumdabit me:* A Præt. pihel quieſc. 3. א נִשֵּׂא eſt נִשְּׂאוֹ *extulit eum.*

[Si

219

(cujus tamen tzere quandoque in aff. decrescit, ut שְׁאֶלָתִי, nisi illud sit ab alia forma inusitata שְׁאֶלָה,) sic à נְבֵלָה *cadaver Es.* 26. 19. est נְבֵלָתִי (alibi tamen ejus tzere regulariter decrescit,) sic חֲשֵׁכָה *tenebra*, pl. חֲשֵׁכִים, (at construct. חֶשְׁכַת) & לְבֵנָה *later*, pl. לְבֵנִים, (at in st. constr. & aff. tzere decrescit:) Sic Adjectivum טְמֵאָה constr. habet טְמֵאַת, à masc. טָמֵא *impurus*. (2) Pauca alia à verbis quiesc. orta, ut צֵאָה *exitus*, *excrementum*, cum aff. צֵאָתְךָ, constr. צֵאַת; זֵעָה constr. זֵעַת *sudor*, à יזע; תֵּבָה constr. תֵּבַת *area*; עֵדוֹת *testimonia*, cum aff. עֵדוֹתָיו, à עוּד: (3) Sic נֵכָר constr. נֵכַר *alienigena*. Sic & שְׁאֵרִית, & defective שְׁרִית *residuum*, cum aff. שְׁאֵרִיתוֹ, constr. שְׁאֵרִית הָעָם *residuum populi*, (sed & regulariter in statu constr. non decresceret.)

NOTÆ.

I. Forma בְּהֵמָה *bestia*, & תּוֹכֵחָה *disceptatio*, & quandoque מַצֵּבָה *statua*, non assumit affixa; sed pro ea in affixis usurpatur forma agnata בְּהֶמַת, מַצֶּבֶת, תּוֹכַחַת, de qua agitur *Reg. XVI.* Similem formam מִלְחָמָה vid. *Reg. XI. Nota I.*

II. De Tzere penult. Plur. masc. in ים & Dual. in ַיִם dictum *Reg. X. Memb. IV.*

III. De Tzere cum jod vel א quiescente dictum *Reg. X. Memb. II. & Addit.*

IV. Tzere penult. syll. Forma סֵפֶר vid. *Reg. XVI.*

tzere שׁלְחֲךָ *mittens te*; ſic à Particip. pihel מְשַׁלֵּחַ eſt מְשַׁלֵּחֲךָ: Similiter ab Infinit. pih. שַׁלַּח eſt שַׁלְּחֲךָ *dimittere te.*

Speciatim tzere ultimæ, præcedente Scheva, retinent, מַקְהֵל *congregatio*, pl. מַקְהֵלִים & מַקְהֵלוֹת, פַּרְדֵּס *paradiſus*, pl. פַּרְדֵּסִים:

II. Exempla Tzere Manentis.

i] Sic Tzere ultimæ præcedente (ִ) in Nominis flexione, ſtatuque affixo manet; ut כָּשֵׁר *rectus*, fœm. כְּשֵׁרָה, pl. כְּשֵׁרִים, כְּשֵׁרוֹת: זָקֵן *ſenex*, pl. זְקֵנִים: חָצֵר *atrium*, pl. חֲצֵרִים, cum affixo חֲצֵרוֹ: מָלֵא *plenus*, fœm. מְלֵאָה, pl. מְלֵאִים, מְלֵאוֹת:

Similiter in affixis Verborum tzere ultimæ præcedente (ִ) manet; ut in Præt. Kal, 3. ſing. maſc. verborum in tzere terminantium, ut ab אָהֵב *dilexit*, eſt אֲהֵבְךָ *dilexit te*; à שָׂנֵא *odio habuit*, eſt שְׂנֵאָהּ *odio habuit eam.*

[Kametz autem hîc intellige, quod decreſcit in ſcheva, ut in datis exemplis; non autem quod invariatum manet, quo ִ antecedente, tzere decreſcit. Sic ſi ִ compenſativum dageſch fortis, quod *juxta Reg. X. Memb. III.* non decreſcit, antecedat, tzere decreſcit; ut מְבָרֵךְ *benedicens*, fœm. מְבָרְכָה, pl. מְבָרְכִים, מְבָרְכוֹת, cum aff. מְבָרֶכְךָ: מָאֵן *renuens*, fœm. מָאֵנָה: Sic tzere Infinitivi Niphal

[Si autem aliud ſcheva ſubſequatur, ut ante affixa ךְ, כֶם, כֶן; prius *juxta Reg. III.* mutandum in ſægol vel patach. Ut à Partic. פּוֹקֵד eſt פּוֹקֶדְךָ pro פּוֹקֵדְךָ: A Præt. pihel פִּקֵּד eſt פִּקֶּדְךָ pro פִּקֵּדְךָ; ab Inf. בַּקֵּשׁ eſt בַּקֶּשְׁךָ *quærere eum*; à Præt. בֵּרֵךְ eſt בֵּרַכְךָ *benedixit tibi*, à רַחֵם eſt רַחֶמְכֶם *misereri veſtrûm.*]

[In Pihel quandoque cum affixis dageſch ex litera ſchevata excidit, ut à קִלֵּל eſt קִלְלַנִי *maledixit mihi*; à חַנֵּן eſt לְחֶנְנָהּ *ad faciendum gratiam ei*, cum (ֶ) loco (ַ): à יִסֵּר eſt cum dageſch euphonico in affixo יִסְּרַנִּי *erudivit me*: à פֵּאֵר *ornare* eſt propter accentum פֵּאֲרָךְ cum ֲ pro פֵּאַרְךָ ad modum quieſc. 3. rad.]

Excipe, *Participia quædam præſentia Kal tzere ult. quandoque retinent*: Ut in flexione nominis שׁוֹמֵם *deſolans*, fœm. שׁוֹמֵמָה, pl. שׁוֹמֵמִים, שׁוֹמֵמוֹת; decreſcit tamen conſtr. שׁוֹמְמוֹת, & cum affixis שֹׁמְמֹתֵינוּ: Sic in ſola flexione ſing. numeri in plur. tzere retinent, יֹלֵד *generans*, fœm. יֹלֵדָה *parturiens*, בֹּגֵד *prævaricans*, fœm. בֹּגֵדָה, נֹטֵר *cuſtodiens*, fœm. נֹטֵרָה; & ſimilia plura: quæ in plurali tamen, ſtatuque conſtr. & aff. tzere regulariter mutant.

A *Particip.* שֹׁלֵחַ, ſpeciatim dicitur ſervato

tzere

illud fit ab inufitato מִרְבָּץ, uti dicitur מִשְׁעָן & מַשְׁעֵן *fcipio*, à quo conftr. מִשְׁעַן:)

Excipe, *Tzere irregulariter conftructè retinent* מָגֵן *clypeus*, אָבֵל *lugens*, חָמֵשׁ *quinque*, יָוֵן *cœnum*, הֶבֶל *vanitas*.

Nota, Quomodo Tzere ultimæ in Defect. 2. rad. vel etiam euphonice, mutetur in chirek fequente dagefch, *vid Reg. VIII.* Quomodo & terminatio ה præcedente .. in affixis abjiciatur, *vid. Reg. XIX.*

II. Monosyllaba tzere ubique retinent [m]: *Nifi fint ex defectivis fecunda radicali, quæ in ftatu quidem conftructo tzere quoque retinent* [n]; *at crefcente voce illud juxta Reg. VIII. in chirek fequente dagefch convertunt* [o].

I. Exempla Nominum

[m] Sic (1.) tzere retinent omnia Monofyllaba, à quiefcentibus 2. rad. orta; ut עֵד teftis (à עוּד, in hiph. הֵעִיד *teftatus fuit*) conftructe עֵד שֶׁקֶר *teftis falfitatis*, cum aff. עֵדִי, pl. עֵדִים: Sic גֵּר *peregrinus* (à גּוּר *peregrinatus fuit*) עֵט *ftylus* (ob celeritatem fcribendi à עוּט vel עִיט *involare*) זֵר *corona* (à זוּר *circumvolvere*, vel *circumligare*; vel aliàs à זָרָה *cinxit*, *difperfit*, & fic pertinet ad fequentem ordinem quiefc. 3. rad. ה) רֵעַ *vociferatio* (à ריע in hiph. הֵרִיעַ *vociferatus fuit*) רֵק *inanis*

51

Niphal decrescit, quia præcedens ׳ *juxta Reg. III. Memb. IV.* immutatum manet; ut ab הִנָּבֵא *prophetare*, est בְּהִנָּבְאוֹ *in prophetando eo:* ab הִבָּרֵא est הִבָּרַאֲךָ *creari te.* Nam ratio, cur hîc tzere præced. ׳ maneat, alia vero vocali antecedente decrescat, hæc est; quòd ubi ׳ decrescit, non opus sit ut sequens tzere decrescat; ubi verò alia vocalis non decrescens præcedit, sequens tzere decrescere debeat.

DE STATU CONSTRUCTO.

k] In Statu Constructo tzere ultimæ invariatum manet; ut à שׁוֹפֵט *judex*, est constr. שׁוֹפֵט צֶדֶק *judex justitiæ*; à מַקֵּל *virga*, est מַקֵּל תִּפְאָרָה *virga gloriæ* (quod tamen *Gen.* 30. 37. irregulariter tzere convertit in patach;) à עִקֵּשׁ *perversus*, est עִקֵּשׁ שְׂפָתָיו *perversus labiis* (*Prov.* 17. 20. legitur ablato accentu per makkaph, *juxta Reg. IX.* עִקֶּשׁ־לֵב *perversus corde.*) &c.

l] Sed præcedente ׳, tzere mutatur in patach; ut à זָקֵן *senex*, est constr. זְקַן, à יָתֵד *paxillus*, constr. יְתַד &c.

NOTA, Sic & quandoque præcedente Scheva tzere transit in patach; ut מִזְבֵּחַ *altare*, constr. מִזְבַּח (nisi illud sit ex crasi) מִסְפֵּד *planctus*, constr. מִסְפַּד. מַעֲשֵׂר *decima*, constr. מַעְשַׂר: At מַרְבֵּץ *cubile*, habet euphoniæ causa מִרְבַּץ (nisi illud

בְּאֵרֹת: זְאֵב *lupus*, pl. זְאֵבִים: כְּאֵב *dolor*, constr. כְּאֵב לֵב *dolor cordis*, cum aff. כְּאֵבִי: שְׁאֵר *caro*, constr. שְׁאֵר עַמִּי *caro populi mei*; cum aff. שְׁאֵרוֹ: כְּרֵשׂ *venter*, cum aff. כְּרֵשׂוֹ: שְׂאֵת *excellentia*, *tumor*, constr. שְׂאֵת הַנֶּגַע *tumor plagæ*, cum aff. שְׂאֵתוֹ (à נָשָׂא *tulit, elevavit.*)

Uti & hujus formæ voces, tzere penultimæ in plurali constructo, ac cum affixis, plerumque retinent; ut בְּאֵרֹת הַמַּיִם *putei aquarum*, cum aff. בְּאֵרוֹתֶיךָ *putei tui* (quamvis cum affixis plurale in f. l. non occurrat) à sing. בְּאֵר *puteus*; sic זְאֵבֵי עֶרֶב *lupi vespera*, à sing. זְאֵב (cum affixis non solum juxta hanc exceptionem, sed & regulariter *juxta Reg. X. Membr. IV.* cum omnibus pluralibus in יִם. tzere retinet.) Ast פְּאֵר *gloria* in plur. constr. habet פַּאֲרֵי; ante affixa tamen constructa tzere retinet, ut פְּאֵרְכֶם cum defectu jod pro פְּאֵרֵיכֶם:

n] Monosyllaba ex Defectivis 2. rad. tzere in *Statu Constructo* retinere, exempla sequentis literæ *o* testantur; quorum status constructus ab absoluto non differt.

Excipe, קֵן *nidus* constructe habet קַן:

o] In *Flexione* vero *nominis*, *Statuque Affixo* eadem Monosyllaba, à fine crescentia, tzere convertere in chirek sequente dagesch, *Regula VIII.* traditur. Qualia sunt עֵת *tempus* (à rad. עָנָה *tempestive*

inanis (à ריק in hiph. הֵרִיק *evacuavit*) אֵל *fortis* (ab אִיל unde אֱיָל *fortitudo*) נֵר *lucerna* (à נוּר) עֵץ *lignum* (ab inusit. עִיץ quod Arabibus significat *durus*; vel à עֲצָא arabice *percussit baculo*, & sic pertineret ad quiesc. 3. rad.)

(2.) Sic quoque tzere retinent Monosyllaba orta à quiescentibus prima vel tertia radicali; ut דֵּעַ *scientia* (à יָדַע *cognovit*) רֵעַ *amicus* (à רָעָה *pavit*) cum aff. רֵעִי, plur. רֵעִים: Sic גֵּו *corpus* (à גָּוָה) כֵּם *folium* (à כָּפָא vel כָּפָה *idem.*)

Excipe, I. כֵּן *basis* (à כּוּן *aptare*) crescente voce tzere mutat in patach seq. dagesch, (quasi à 2. geminant. כנן ortum esset) ut in aff. כַּנּוֹ, & fœm. כַּנָּה: II. שֵׁם *nomen* (ab inus. שְׁמָא Syris usitatissimo) & בֵּן *filius* (à בָּנָה *ædificavit*) cum Affixis tzere mutant in scheva, ut שְׁמוֹ, בְּנִי: Constructe autem שֵׁם tzere quidem regulariter retinet; sed בֵּן illud convertit in chirek, ac sequente makkaph, *juxta Reg. IX.* in sægol, ut בִּן, בֶּן: Sic & in Plurali, illud quidem regulariter tzere servat, ut שֵׁמוֹת, hoc vero speciatim, *uti Gram. p.* 50. *docetur*, tzere mutat in ָ, ut בָּנִים:

(3.) Similiter Monosyllaba quæ scheva ante tzere habent, idem tzere retinent; ut פְּאֵר *gloria*, cum aff. פְּאֵרְךָ, pl. פְּאֵרִים: בְּאֵר *puteus*, constr. בְּאֵר שַׁחַת *puteus fovea*, cum aff. בְּאֵרְךָ, pl. בְּאֵרוֹת:

Nota, Ab Infinitivo תֵּת per ſpecialem anomaliam pro תֶּנֶת תֵּת eſt cum affixo תִּתְּךָ *ponere te*, תִּתּוֹ *ponere illum*, propter defectum tertiæ radicalis, qui ad modum defectivorum 2. rad. compenſatur per dageſch, correpto vocali longa in ſcheva, *juxta Reg. VIII. Vide & Reg. XVI. in Exempl. Verb.*

De PATACH.

REGULA XV.

Patach Ultimæ Syllabæ in Flexione Nominis, ſtatuque Affixo tum Nominis, tum Verbi ac Particularum mutatur in Kametz p. In ſtatu autem Conſtructo manet q.

I. Exempla Nominum & Particul.

p] Sic in Nominum flexione mutatur patach ultimæ in kametz; Ut אַרְבַּע *quatuor*, in maſc. ſub forma fœm. אַרְבָּעָה, in pl. אַרְבָּעִים *quadraginta*: אֶצְבַּע *digitus*, pl. אֶצְבָּעוֹת, cum aff. אֶצְבָּעוֹ *digitus ejus*. [q] At in ſtatu conſtructo manet; ut אֶצְבַּע אֱלֹהִים *digitus Dei.*

Sic Particulæ עַל *ſupra*, עַד *uſque*, mutant in plural. patach in kametz; ut עָלִים, עָדִים, ad quam ſolam formam pluralem, abſolute inuſitatam, aſſumuntur affixa; manente ✦ penult. niſi ante

pestive loquutus fuit,) חֵן *gratia* (à חָנַן *gratiam fecit,*) לֵב *cor* (à לבב in niph. נִלְבַּב *cordatus factus fuit,*) חֵץ *sagitta* (à חָצַץ *excîdit*, in pih. חִצֵּץ *jaculatus fuit,*) קֵץ *finis* (à קָצַץ *amputavit,*) שֵׁן *dens* (à שָׁנַן *acuit,*) אֵם *mater* (ab אמם Arabibus usitato) צֵל *umbra,* (à צָלַל *obumbratus fuit,*) אֵשׁ *ignis* (ab אשש, unde אָשִׁישׁ *fundamentum*, quod fundamenti more rebus insit,) חֵךְ *palatum* (à חכך) נֵס *vexillum* (à נָסַס *vexillum erexit,*) עֵז *capra* (à עָזַז *roboravit,*) תֵּל *tumulus* (à תָּלַל *accumulavit,*) קֵן *nidus* (à קָנַן, in pihel קִנֵּן *nidificatus fuit.*)

II. Exempla Verborum.

Excipe, *Verba monosyllaba tzere juxta primum hujus Regulæ membrum, cum* ה *paragogico atque affixis corripiunt in scheva:*

Uti in Imperativo verborum quiesc. 1. rad. *Jod*; ut שֵׁב cum ה paragogico שְׁבָה *sede*, à יָשַׁב *sedit*: לֵךְ cum ה paragogico לְכָה *ito*, pro quo etiam ter in Sacris abjecto ה legitur לְךָ, à יָלַךְ *ivit*. Sic ab Imper. תֵּן ex defect. 1. rad. *Nun*, est cum ה paragogico תְּנָה, & cum aff. תְּנֵם *da eos*, à נָתַן *dedit*.

Ast in Infinit. שְׂאֵת tzere antecedente scheva manet, instar nominum, uti & hic infinitivus sæpe nominaliter usurpatur; ut שְׂאֵתִי *ferre me*, à נָשָׂא *tulit*.

 Nota,

De PATACH PENULTIMÆ.

PATACH PENULTIMÆ invenitur ſolum I. In formis penacutis, quæ aut in duplex patach deſinunt, ut בַּעַל *dominus*, aut in chirek longum præcedente patach, ut זַיִת *oliva:* (De Priori forma agitur *Reg. XVI.* de Poſteriori *Reg. XVII.*) II. Eſt & Patach penultimæ ſequente ſcheva quieſcente, ſive expreſſo, ut in מַחְמָד *deſiderium*, ſive latente in dageſch forti, ut in גַּנָּב *fur*; (Quod utrumque non decreſcere *Reg. X. Memb. I.* traditur.) III. Aut eſt Patach, quod poſt ſe debebat habere dageſch forte, ſed in gutturali locum non habet, nec eſt compenſatum per vocalem longam analogam, uti ante ח & ה rara eſt compenſatio; ut in אַחִים *fratres*, formæ גַּנִּים *horti*, רַחִים *miſericordia*, formæ מַקֵּל *baculus*, &c. (Quod itidem patach invariatum manere, *Reg. X. Memb. III.* docetur; niſi quod ſimiliter ac ּ compenſativum, *de quo pag. 7. Rudim.* ſequente ּ euphoniæ cauſa mutetur in ֶ) Sic ab אַחִים *fratres*, eſt אַחֶיךָ *fratres tui*, & ſequente ּ, אַחַי *fratres mei.*

De FORMIS PENACUTIS.

REGULA XVI. Bimembris.

I. VOces Penacutæ SÆGOLATÆ, vel propter gutturalem PATACHATÆ mutant

ante affixa constructa, *juxta Reg. X. Memb. IV.* ut à עַל *supra*, est עָלַי *supra me*, עָלָיו *supra se*, עֲלֵיכֶם *supra vos*; à עַד *usque*, est עָדַי *supra me*, עֲדֵיהֶם *supra eos*, &c. *vid. Gram. p.* 249.

II. Exempla Verborum.

Similiter in Verbis Patach ultimæ cum affixis mutatur in kametz; ut à פָּקַד *visitavit*, est פְּקָדַנִי *visitavit me.* Ante affixa vero constructa (velut & in statu constructo, atque ante affixa constructa Nominum) patach manet; ut פְּקַדְכֶם *visitavit vos.* Plura exempla vid. *Reg. XI.*

Notæ.

I. A דְּבַשׁ *mel*, est cum affixo דִּבְשִׁי *mel meum*, ad modum formæ פִּרְיִ, *de qua Reg. XVIII.*

II. Patach ultimæ, quod in Verbis sæpe est loco tzere, instar tzere decrescit: Sive illud patach simpliciter sit pro tzere; ut à Præt. Pihel יִסַּד pro יִסֵּד est יִסְּדָהּ *fundavit eam*, ab אִבַּד est אִבְּדָם *perdidit eos*, à יִסַּר est יִסְּרוֹ *erudivit eum*: Sive illud patach sit ex crasi; ut à Præt. Pihel שִׁלַּח pro שִׁלֵּחַ est שִׁלְּחוֹ *dimisit eum*; ab Infinit. Niph. הִכָּנַע pro הִכָּנֵעַ est הִכָּנְעוֹ *humiliare se.*

III. De Patach ultimæ Infinitivi Kal. *vid. Reg. XX. Membr. II.*

IV. De Patach ult. quod assumit Dagesch vel Necessarium in defectivis 2. rad. vel Euphonicum, *Reg. VIII.* agitur.

V. De Patach. ult. in vocibus penacutis, quæ in patach exeunt, præcedentibus vel sægol, vel tzere, vel cholem, vel quæ propter gutturalem in duplex patach desinunt, agit *Regula XVI.*

Affixo utrumque mutatur in ſcheva: ut [r] A מֶלֶךְ *rex*, in Plurali מְלָכִים, conſtr. מֶלֶךְ מִצְרַיִם *rex Ægypti*, cum Aff. מַלְכִּי, quod duplex ſcheva, quia juxta *Reg. II.* locum non habet, mutandum juxta *Reg. III.* in מַלְכִּי *rex meus:* à עֶבֶד *ſervus* eſt Conſtr. cum ſubjuncto Plurali עֶבֶד עֲבָדִים *ſervus ſervorum*, cum Affix. עַבְדוֹ, quod mutandum in עַבְדוֹ *ſervus ejus.* [s] A סֵפֶר *liber* eſt Conſtr. סֵפֶר תּוֹרָה *liber legis*, in Plurali סְפָרִים, cum Aff. סִפְרִי, quod rurſus mutandum in סִפְרִי *liber meus:* à חֵלֶק *portio*, eſt Conſtr. חֵלֶק הָאֲנָשִׁים *pars virorum*, in Plur. חֲלָקִים, cum Aff. חֶלְקִי, quod mutandum in חֶלְקִי *pars* vel *portio mea.* [t] A קֹמֶץ *pugillus* eſt Conſtr. קֹמֶץ, cum Aff. קָמְצוֹ, quod mutandum in קֻמְצוֹ *pugillus ejus*, in Plur. קְמָצִים: à קֹדֶשׁ *ſanctitas*, Conſtr. קֹדֶשׁ cum Aff. קָדְשׁוֹ, quod mutandum in קָדְשׁוֹ (*kodſcho*) *ſanctitas ejus*; at in Plur. loco ſcheva ſimplicis ſub ק habet irregulariter aut chateph kametz chat. ut קֳדָשִׁים, aut kametz longum cum meteg ut קָדָשִׁים: [u] A פֶּתַח *janua*, eſt Conſtr. פֶּתַח הָאֹהֶל *oſtium tabernaculi*, in Pl. פְּתָחִים cum Aff. פִּתְחוֹ quod mutandum in פִּתְחוֹ *janua ejus.* [x] A נֵצַח *æternitas, robur*, eſt Conſtr. נֵצַח יִשְׂרָאֵל *fortitudo Iſraëlis*, Plur. נְצָחִים, cum Affix. נִצְחִי, quod mutandum

mutant in Flexione Singularis numeri in Pluralem prius punctum in Scheva, posterius in Kametz. Ast in statu Constructo ut utrumque punctum retinent: sic in statu Affixo, tum Nominum, tum Verborum ac Particularum; ut & si in Dualem flectantur, utrumque mutant in Scheva.

Tales voces Sægolatæ *sunt, quæ in Sægol exeunt, præcedente aut Sægol* [r], *aut puncto cognato Tzere* [s], *vel Cholem* [t], *ut* מֶלֶךְ, סֵפֶר, קֹדֶשׁ:

Sic voces Patachatæ *sunt, quæ propter ultimam vel penultimam gutturalem in Patach exeunt, præcedentibus iisdem punctis Sægol* [u], *Tzere* [x], *vel Cholem* [y]; *aut quæ etiam propter penultimam gutturalem in duplex Patach* [z] *desinunt, ut* פֶּתַח, נֵצַח, פֹּעַל, בַּעַל:

Per *Prius* itaque punctum intellige Sægol, Tzere, Cholem, vel Patach. Per *Posterius* Sægol vel Patach. Per *Scheva* intellige Simplex, Compositumve sub gutturali. *Duplici* autem *Scheva* in statu Affixo, ac Duali occurrente, mutandum (juxta *Reg. III.*) *Prius* in chirek breve, kametz chatuph, kibbytz, sægol, vel patach; *Posterius* manet, & sub gutturali communiter dilatatur, h. e. mutatur in compositum.

I. Exempla Nominum.

Sic in Nominis Flexione è Singulari in Plural. prius punctum mutatur in scheva, posterius in kametz; in statu autem Constr. utrumque manet. & Affixo

penacutæ mutatum in ſcheva; quod duplex ſcheva mobile quum locum non habeat, mutatum prius in patach, aut ָ chat. aut kibbytz, juxta *Reg. III.* in ultimo vero exemplo in punctum cognatum patach, quia ſequitur ֲ, juxta *Reg. V.*

Ad exempla hujus Regulæ ſpectant formæ penacutæ polyſyllabicæ מֶמְשֶׁלֶת *dominatus*, מַמְלֶכֶת *regnum*, תִּפְאֶרֶת *gloria*, גְּבֶרֶת *domina*, מַלְכֶּת *regina*, מוֹלֶדֶת *nativitas*, עֲטֶרֶת *corona*, מַשְׂכֹּרֶת *merces*, מִשְׁפַּחַת *familia*, תּוֹכַחַת *diſceptatio*, & Participia פּוֹקֶדֶת *viſitans*, יוֹעֶצֶת *conſulens*, ſic & participia fœm. reliquarum conjugationum in duplex ſægol, vel propter gutturalem in duplex patach, terminantia, &c. Quæ quidem formæ fœmininæ in Pluralem numerum non flectuntur, (*ut Rudim. part.* 1. *cap.* 9. *&* 10. *p.* 15. *monitum eſt*) ſed in ſtatu Conſtructo & Affixo hanc Regulam ſequuntur: ut Conſtr. מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם *dominium diei*, cum Aff. מֶמְשַׁלְתּוֹ *dominium ejus*, &c.

NOTA AD NOMEN.

I. Formam penacutorum ſequuntur נֵרְדְּ *nardus*; in Plur. עֲרָדִים, cum Aff. נִרְדִּי *nardus mea*: & דְּבַשׁ *mel*, cum Aff. דִּבְשִׁי *mel meum*.

II. אֱמֶת *veritas*, pro אֱמֶנֶת in compenſationem abjectæ tertiæ radicalis *nun*, cum Affix. aſſumit dageſch; ut אֲמִתּוֹ pro אֲמֶנְתּוֹ *veritas ejus*. *Vide Reg. VIII. Nota* 3.

III. Huc

dum in נִצְחִי *robur meum.* [y] A פֹּעַל *opus* est Constr. פֹּעַל יְהוָה *opus Domini*, in Plur. פְּעָלִים, cum Aff. פָּעֳלוֹ, sed quia posterius scheva sub gutturali ע hîc juxta *Reg. III. & IV.* dilatatur, h. e. mutatur in compositum ֳ, sub פ requiritur juxta *Reg. V.* punctum cognatum ָ chat. & dicitur פָּעֳלוֹ *opus ejus*; quemadmodum & ab אֹהֶל *tabernaculum* (quæ vox pertinet ad præced. *lit. t.*) est cum aff. אָהֳלוֹ *obolo.* [z] A בַּעַל *dominus*, est Constr. בַּעַל דְּבָרִים *dominus verborum*, in Plur. בְּעָלִים, cum Aff. בְּעְלִי, quod mutandum esset in בְּעָלַי, sed quia posterius scheva hîc rursum sub gutturali dilatatur in ֲ, sub ב requiritur patach, & dicitur בַּעֲלִי *dominus meus*, juxta prædictas *litera y* Regulas.

In DUALI autem numero, quia vox in fine magis quam in Plurali punctis crescit, puncta velut in statu Affixo decrescunt; ut à קֶרֶן *cornu*, est in Duali קַרְנַיִם *duo cornua*, (pro quo tamen etiam analogice legitur קְרָנַיִם:) à רֶגֶל *pes*, est in *Duali* רַגְלַיִם *duo pedes*; ab אֶלֶף *mille*, in Dual. אַלְפַּיִם *duo millia*; ab אֹזֶן *auris*, in Dual. אָזְנַיִם *dua aures*; à נְחֹשֶׁת *æs*, in Dual. נְחֻשְׁתַּיִם *compedes anea*; A נַעַל *calceus*, in Dual. נַעֲלַיִם *duo calcei*. In quibus exemplis utrumque punctum vocis penacutæ

NOTÆ AD VERBUM.

I. A תֵּת contracte pro תֵּנֶת est תִּתִּי *dare me*, pro תִּנְתִּי, à rad. נָתַן *dedit*, quæ tertia radicalis ן hîc in Infinit. sequente ת deficit (quemadmodum & in Præterito, quia sc. est non solum ex defectivis primâ *Nun*, sed & ex defect. 3. rad. *Nun*) & deficiens compensatur per dagesch forte, ad anologiam *Regulæ VIII.* ubi similia exempla dantur *Nota III.*

II. Pleraque Verba Defectivorum primâ *Nun* Infinitivum analogice sicut פְּקֹד *formant*; uti & multa ex Quiescentibus prima *Jod* & defective & analogice Infinitivum flectunt. Quorum analogici Infinitivi spectant ad *Reg. ultimam XX.*

III. EXEMPLA PARTICULARUM.

Particulæ penacutæ נֶגֶד *coram*, אֵצֶל *apud*, תַּחַת *infra*, אַחַר *post*; לְמַעַן *propter*, נֹכַח *coram*, ut & monosyll. בְּעַד *circum* (ad formam nominis דְּבַשׁ de quo supra *Nota I. ad Nomen*;) juxta hanc quoque Regulam instar nominum ejusdem formæ Affixa adsumunt, utroque puncto formæ penacutæ mutato in scheva, & sic duplici scheva concurrente prius mutant, *juxta Reg. III.* in chirek, segol, vel patach; vel (si posterius scheva, propter gutturalem, sit compositum,) *juxta Reg. V.* in punctum cognatum: ut & supra in exemplis Nominum ac Verborum dictum est. Ut à נֶגֶד *coram*,

est

III. Huc nonnulli etiam referunt שֶׁכֶם *humerus*, tanquam hanc penacutorum formam ſequens cum Aff. ut שִׁכְמוֹ *humerus ejus*; quum tamen ille ſtatus affixus rectius non à שֶׁכֶם ſed à שְׁכֶם deducatur.

IV. Minus recte hîc à nonnullis excipiuntur voces conſtructæ חֲדַר *conclave*, הֲבֵל *vanitas*, & עַצֶּבֶת *dolor*, quaſi eſſent à formis abſolutis חֶדֶר, הֶבֶל, עַצֶּבֶת: quum ſint à formis inuſitatis חֲדָר, הֲבֵל, עַצֶּבֶת; & חֶדֶר ac הֶבֶל in ſtatu conſtructo invariatæ maneant, ut *Cant.* 3. 4. *Pſ.* 62. 10.

V. Quomodo Sægol Compenſativum Dageſch fortis non decreſcat, *vid. Reg. X. Membr. III, p.* 64.

II. Exempla Verborum.

Hanc Penacutorum Regulam in Affixis ſequitur Infinitivus penacutus Kal, Verborum Deficientium & Quieſcentium primâ rad. habens duplex ſægol, vel propter gutturalem duplex patach, quorum utrumque punctum juxta hanc Reg. mutatur in ſcheva, & ſic duplici ſcheva ab initio concurrente, prius *juxta Reg. III.* mutatur in chirek, vel ſægol, vel patach; ut ab Infin. גֶּשֶׁת eſt cum Affix. גִּשְׁתּוֹ *accedere eum*, גִּשְׁתָּם *accedere eos*, à rad. נָגַשׁ *inceſſit*: A שֶׁבֶת eſt שִׁבְתּוֹ *habitare eum*, à rad. יָשַׁב *habitavit, ſedit*: A לֶכֶת eſt לֶכְתּוֹ *ambulare eum*, à rad. יָלַךְ: A דַּעַת eſt דַּעְתּוֹ *ſcire ipſum*, à rad. יָדַע *cognovit.*

I. Exempla Formæ זַיִת:

a] Sic ubique, h. e. in flexione nominis, ſtatuque conſtructo & affixo contrahuntur Patach & Chirek in tzere; ut זַיִת *oliva*, Plur. זֵיתִים, Conſtr. זֵית, cum Aff. זֵיתְךָ: אַיִל *aries*, Conſtr. אֵיל, Plur. אֵילִים: עַיִן *oculus*, Conſtr. עֵין, cum Aff. עֵינוֹ, Dual. עֵינַיִם, &c.

Exceptio Triplex.

I. Rarius loco Tzere eſt Chirek; Ut à עַיִר *aſellus*, eſt cum Aff. עִירוֹ (*Plur. vid. Except. II.*) à שַׁיִת *vepres*, eſt cum Aff. שִׁיתוֹ (*quæ vox conſtructè, & in plurali inuſitata eſt:*) huc ſpectat עִינוֹת pro עֵינוֹת *fontes, Prov.* 8. 28. à עַיִן (*de qua voce ſeq. except. 2.*)

II. Quædam voces formæ זַיִת *in flexione Sing. num. in Pluralem, mutant, ad formam penacutorum* מֶלֶךְ, *prius punctum in Scheva, poſterius in Kametz:* Ut תַּיִשׁ *hircus*, Plur. תְּיָשִׁים; חַיִל *exercitus*, Pl. חֲיָלִים (*quæ tamen voces constructe, & cum affixis regulariter habent tzere;*) עַיִר *aſellus*; Pl. עֲיָרִים; ſic fœm. עַיִן *oculus, fons*, in Pl. עֲיָנֹת (& regulariter עֵינוֹת *fontes, uti & conſtructe, & cum affixis, atque in duali regulariter tzere obtinet.*)

III. בַּיִת

est juxta hanc Reg. נֶגְדִּי, quod juxta *Reg. III.* mutandum in נֶגְדִּי *coram me*; sic ab אֵצֶל *apud*, est אֶצְלְךָ *apud te*; A תַּחַת *infra*, est תַּחְתַּי *infra me*; ab אַחַר *post*, est אַחֲרֶיךָ *post te*; à לְמַעַן *propter*, est לְמַעֲנִי *propter me*; A נֹכַח *coram, è regione*, est נִכְחוֹ *è regione ejus*; A בַּעַד *circum*, est בַּעֲדִי *circum me*, בַּעַדְךָ *circum te*, in quo postremo -: sub ע, sequente scheva sub ד, resolvitur *juxta Reg. V.* in patach.

II. Si vox penacuta quandoque propter sexum in Fœmininum flectatur, decrescit aut utrumque punctum in Scheva, velut in statu Affixo, si flexio fiat in ה ָ; aut solummodo prius, si formatio fiat in ת ֶ ֶ:

Et sic priori modo, duplici scheva mobili concurrente, prius rursum *juxta dictam Reg. III.* mutandum in chirek vel patach, &c. Ut à מֶלֶךְ *rex*, in Fœmin. מַלְכָּה & מַלְכֶּת *regina*; à כֶּבֶשׂ *agnus*, in Fœm. כִּבְשָׂה vel כַּבְשָׂה *agna*; גֶּבֶר *vir*, in Fœm. גְּבֶרֶת *domina*.

REGULA XVII.

I. IN formis penacutis contrahuntur ubique PATACH & CHIREK in Tzere [a]; ac KAMETZ & SÆGOL in Cholem [b].

De Formis חֲלִי, חֲצִי, פְּרִי:

REGULA XVIII.

TErminatio Nominum in יִ. præcedente Scheva ſimplici, compoſitove, ſequitur punctationem vocum penacutarum formæ מֶלֶךְ:

Sic Formæ פְּרִי [c], חֲצִי [d], חֲלִי [e], *juxta Reg. XVI.* poſterius punctum (.) *in Flexione ſingularis numeri in pluralem mutant in kametz, ita ut Jod ubique fiat mobile, aut illi aliquando ſubſtituatur* א [f]: *In ſtatu Constructo idem punctum retinent; in Affixo verò mutant in Scheva.*

Prius Punctum quum Scheva ſit, mutationi non eſt obnoxium: Sed duplici ſcheva in ſtatu affixo ab initio concurrente, prius, *ſimiliter ut Reg. XVI. dictum*, mutandum eſt in chirek breve, ſægol, aut kametz chatuph.

c] Sic פְּרִי *fructus*, in Plur. inuſ. פְּרָיִים, Conſtr. פְּרִי הָאָרֶץ *fructus terræ*, cum Aff. פְּרְיִי, quod mutandum in פִּרְיִי; *fructus meus*, ſic פִּרְיוֹ· פִּרְיָהּ· פִּרְיְךָ· פִּרְיֵךְ· פִּרְיָמוֹ· פִּרְיָן· פִּרְיָם: Sed ante affixa Conſtructa, nulla, ut in ſtatu conſtructo, fit mutatio; ut פְּרִיהֶם· פְּרִיהֶן; legitur tamen *Ezech.* 36. 8. פֶּרְיְכֶם: Sic גְּדִי *hœdus*, in Plur. גְּדָיִים (In fœm. tamen plur. habet גְּדִיֹּת, & in maſc. plur. conſtr.

59

III. בַּיִת *domus*, *ſpeciali anomalia in Pluli habet* בָּתִּים *per* - *ſeq. dageſch irregulari.*

II. Exempla Formæ מָוֶת:

b] Sic & ubique Kametz ac Sægol contrahuntur in Cholem; ut מָוֶת *mors*, Conſtr. מוֹת, cum Affix. מוֹתִי, Plur. מוֹתִים; תָּוֶךְ *medium*, Conſtr. תּוֹךְ, cum Aff. תּוֹכִי &c.

[Nota, Excipitur nonnullis עָוֶל *iniquitas*, habens Conſtructe עֶוֶל, cum aff. עַוְלוֹ: Sed potius עֶוֶל diverſa à עָוֶל forma eſt, regulariter juxta Reg. præced. cum affix. habens עַוְלוֹ; ita ut forma עָוֶל abſolute ſolum, עֶוֶל vero in ſtatu conſtr. & affix. uſitata ſit; uti linguæ Hebrææ non inſolitum eſt, & paſſim fœminina polyſyllaba, quæ in ה ָ & in ת ֶ ֶ vel propter guttural. in ת ַ ַ terminantur, poſteriori forma in ſtatu conſtr. & affixo uſurpantur. *Vid. pag.* 76. *in fine*, &c.]

II. Si vero propter ה Locale vel Paragogicum accentus in penultima manens non transferatur in ultimam, prius punctum manet, ac poſterius in Scheva tranſit:

Ut à בַּיִת *domus*, eſt בַּיְתָה, & cum pauſa בָּיְתָה (conſtructe tamen cum ה paragogico dicitur בֵּיתָה) ſic à לַיִל *nox*, eſt לַיְלָה, & cum pauſa לָיְלָה: A מָוֶת *mors*, eſt מָוְתָה, &c.

vel Plurale cum Aff. דָּלְיָו *fistula ejus*, aut cum ּ longo sub ד, transpositis punctis, pro דָּלְיָו; aut cum ּ chat. sub litera non gutturali.

De Terminationibus Vocum Abjiciendis vel Immutandis.

REGULA XIX. Quinquemembris.

¶ De NOMINE.

I. TErminatio Masculina NOMINUM in ֶה in Flexione nominis, statuque Affixo, sine punctorum præcedentium mutatione, abjicitur [g]. In statu autem Constructo eadem manens, mutat sægol in tzere [h].

g] Sic terminatio ֶה in Plur. & cum Affixis abjicitur, sine punctorum antecedd. decremento; Ut יָפֶה *pulcer*, Plur. יָפִים: רֵעֶה *amicus*, cum Aff. רֵעוֹ & רֵעֵהוּ *amicus ejus*. (*Vid. Rudim. pag.* 15. *&* 36.)

h] Constructe vero (ֶ) mutatur in (ֵ); ut מִקְנֶה *possessio*, Constr. מִקְנֵה צֹאן *possessio ovium*.

EXCIPE, (1.) רֵעֶה *amicus*, Constructe ֶ retinet. (2.) פֶּה *os*, *acies*, contracte pro פִּיֶה, abjecta terminatione ֶה, reassumit jod cum puncto chirek,

conftr. גְּדִיֵי) Conftr. גְּדִי עִזִּים *hædus caprarum:* לְחִי *gena*, in Dual. לְחָיַיִם (pro quo & לְחָיִם dicitur:) שְׁבִי *captivitas*, Conftr. שְׁבִי צַדִּיק *captiva turba jufti*, cum Aff. שֶׁבְיְךָ *captivitas tua*; fic & שְׁבִיָם, & cum Affix. Conftr. שְׁבִיכֶם: בְּכִי *fletus*, cum Aff. בִּכְיִי *fletus meus:* נְשִׁי *debitum*, cum Aff. נִשְׁיֵכִי cum jod paragog. pro נִשְׁיֵךְ *debitum tuum fœm.*

d] חֲצִי *dimidium*, Conftr. חֲצִי הַשָּׁמַיִם *medium cœli*, cum Aff. חֶצְיוֹ *dimidium ejus*; fic חֶצְיָהּ, חֶצְיֵנוּ, חֶצְיָם: עֲדִי *ornatus*, *os*, Conftructe cum fubjuncto Plurali עֲדִי עֲדָיִים *ornamentum ornamentorum*, cum Aff. עֶדְיוֹ *os ejus*, עֶדְיֵךְ *os ejus fœm.* &c.

e] חֳלִי *morbus*, Plur. חֳלָיִים (*cholajim*) cum Affix. חָלְיוֹ (*choljo*) *morbus ejus*; Sic חֳרִי *æftus*, Conftr. חֳרִי־אַף *æftus iræ:* עֳנִי *afflictio*, cum Aff. עָנְיִי *afflictio mea:* עֳבִי *denfitas*, cum Aff. עָבְיוֹ *denfitas ejus*. Sic & fub litera non gutturali יְפִי *pulcritudo*, cum Aff. יָפְיוֹ (*jophjo*) *pulcritudo ejus*; fic דְּכִי *contritio*, cum aff. דָּכְיָם (*dochjam*) *contritio eorum*.

f] A פְּתִי *fatuus*, eft in Pl. פְּתָיִים & פְּתָאִים:

EXCIPE, כְּלִי *vas, inftrumentum*, in Plur. habet כֵּלִים: A דְּלִי *fitula*, eft *Num.* 24. 7. Duale

tur in ת, illius Kametz manente; ut שָׂפָה *labium* Dual. שְׂפָתַיִם *(Ibid.)*

l] Sed Constructe ה mutatur in ת, & Kametz in Patach, ut à שָׂפָה est שְׂפַת מִרְמָה *labium doli*, h. e. *dolosum*. *(Pag. 32.)*

III. Terminatio Pluralis ִים. Constructe mutatur in ֵי [m]; Eademque ut & Dualis ַיִם cum Affixis tollitur [n].

m] Sic terminatio ִים. constructe mutatur in ֵי; ut à צוּרִים *rupes*, Constr. צוּרֵי *(Ibidem.)*

n] Eadem vero, ut & Dualis ַיִם cum Aff. tollitur; ut à צוּרִים est צוּרֶיךָ *rupes tua*; à יָדַיִם *manus*, est יָדֶיךָ *manus tua*. *(Pag. 36. ubi & vide quomodo jod, index pluralis ac dualis numeri, in affixis maneat.)*

¶ De VERBO & ADVERBIO.

IV. Terminatio VERBORUM Quiescentium 3. rad. ה, in ָה, ֶה & ֵה, cum Affixis, pariter sine punctorum antecedentium decremento, abjicitur [o]. At terminatio ָה fœminini generis omnium Verborum mutatur in ת, illius ָ aut mutato in patach, aut manente [p].

Similiter in ADVERBIIS terminatio ֶה cum Affixis tollitur [q].

o] Sic

chirek; ut Constructe פִּי צַדִּיק *os justi*, cum Affixis פִּיךָ *os tuum*, פִּיו & פִּיהוּ *os ejus*, פִּיהֶם *os eorum*, &c. Quod י. sequente alio jod excidit, ne jod geminetur; ut pro affixo primæ pers. פִּיִּי dicitur פִּי *os meum*, pro Plur. masc. פִּיִּים dicitur פִּים *ora*. Sub forma autem fœm. habet in Plural. masc. פִּיּוֹת, & geminate פִּיפִיּוֹת, & cum tzere פֵּיוֹת: (3.) שֶׂה *pecus*, in statu quidem Constructo regulariter habet שֵׂה, at Affixa adsumit ad formam integram inusitatam שֶׂיֶה ex qua (sicut & פֶּה) contractum est; ut שֵׂיוֹ & שֵׂיֵהוּ *pecus ejus*.

II. Terminatio Fœminina Nominum ָה in Plurali similiter, sine punctorum præcedentium mutatione, tollitur [i]. In Duali vero, statuque Constructo & Affixo mutatur in ת; illius Kametz in Duali, ac cum Affixis manente [k], at Constructe mutato in Patach [l].

i] Sic terminatio fœm. ָה in Plurali abjicitur, addita terminatione plurali וֹת; sine punctorum præcedd. decremento, propter abjectam terminationem ָה, adeoque voce in Plur. non crescente (*juxta Reg. I. Memb. II.*) ut יָפָה *pulcra*, Plur. יָפוֹת; בְּהֵמָה *bestia*, Pl. בְּהֵמוֹת (*Vid. Rud. p.* 15.)

k] In Duali vero ac cum Affixis illud ה muta-

De CHOLEM & PATACH VERBORUM, INFINITIVI, IMPERATIVI, & FUTURI KAL.

REGULA XX. Bimembris.

I. CHOLEM ULTIMÆ, Infinitivi, Imperativi & Futuri Kal, Verborum Analogorum & Quiescentium tertia radicali א, cum Affixis, ad differentiam Nominum, mutatur in Scheva.

I. EXEMPLA INFINITIVI & IMPERAT.

Sic ab Infinit. & Imperat. בְּרוֹחַ *fugere*, & *fuge*, est cum aff. בְּרְחוֹ; ab Infin. קְרוֹא *vocare*, est קְרְאִי; à קְצוֹר *metere*, est קְצְרוֹ: Sed quum duplex illud scheva mobile locum non habeat, *Scheva Prius* juxta *Reg. III.* mutandum in ָ chat. vel quandoque ִ, quia extra affixa Infinitivus & Imperativus terminabatur in cholem; ut בָּרְחוֹ (*borcho*) *fugere* & *fuge eum*, קָרְאִי (*kor-i*) *vocare me*, קָצְרוֹ *metere eum*: sic à כְּתוֹב *scribere* & *scribe*, est כָּתְבוֹ *scribere* & *scribe eum*, &c. Sic & cum ה paragog. à טְמוֹא est טָמְאָה *impurare se*. Cum defectu mappik in affixo ָה dicitur עָזְבָה *deseri eam*.

Si autem post duplex illud scheva adhuc tertium cum

o] Sic in Præteritis verborum quiesc. 3. rad. ה, abjicitur cum affixis terminatio ָה ; ut à עָשָׂה *fecit*, est עָשְׂךָ *fecit te* (*Vid. pag.* 75. *lit. t.*) Sic & in Futuris terminatio ֶה abjicitur; ut à יַנְחֶה *deducet*, est יַנְחֵנִי *deducet me.* Eodem modo in Imperativis tollitur terminatio ֵה ; ut à נְחֵה *deduc*, est נְחֵנִי *deduc me.*

p] At terminatio fœm. ָה omnium Verborum, ut in Nominibus, mutatur in ת, mutato ָ in patach, aut manente; ut à פָּקְדָה *illa visitavit*, est פְּקָדַתְנִי *visitavit me*, פְּקָדָתְךָ *visitavit te fœm.* (*Vid. pag.* 71. *& quomodo* ה *in quiesc.* 3. *mutetur*, *vid. pag.* 75. *lit. u.*)

q] Terminatio ֵה *Adverbiorum* הִנֵּה *ecce*, & אַיֵּה *ubi*, cum Affixis similiter tollitur; ut הִנְנִי & הִנְנִי *ecce me*, הִנְּךָ *ecce te*, הִנּוֹ *ecce eum*: אַיֶּנִּי *ecce me*, אַיֶּךָ *ecce te*; &c. (*vid. Gram. p.* 242.)

V. Terminatio fœminina ְתְּ Præteriti 2. sing. cum Affixis assumit י. ex pronomine אַתִּי r; Terminatio vero Pluralis tam masculina תֶּם quam fœminina תֶּן mutatur in תוּ s:

r] Ut à פָּקַדְתְּ *tu fœm. visitasti*, est פְּקַדְתִּינִי *tu f. visitasti me.* (*Vid. Reg. XI. pag.* 70. *lin.* 8.)

s] A פְּקַדְתֶּם & פְּקַדְתֶּן est פְּקַדְתּוּנִי *vos viri vel fœminæ visitastis me.* (*Ibid. p.* 71. *lin. ult.*)

De

prius ſcheva, ob antecedentem unam ex literis אֵיתָן, ſit quieſcens, utrumque ſcheva manet; ut à יִרְדֹּף *perſequetur*, eſt יִרְדְּפֵנוּ *perſequetur eum.*

Si vero poſt duo ſcheva adhuc tertium cum affixis ךָ, כֶם, כֶן ſubſequatur, illorum duorum poſterius ſcheva, (ut & ſupra in Infinitivo) juxta dictam *Reg. III.* convertendum in ָ chat. ut à יִשְׁמוֹר *cuſtodiet*, eſt pro יִשְׁמְרְךָ, יִשְׁמָרְךָ (*jiſchmorcha*) *cuſtodiet te.*

Loco autem Scheva Simplicis ſub *Gutturali* eſt (ut & ſuprà) ſcheva compoſitum, juxta *Reg. IV.* ut pro יַעְבֹד eſt יַעֲבֹד *ſerviet*, unde cum affix. correpto cholem in ſcheva eſt יַעֲבְדֵנוּ, ſed quum illud ֲ, ſequente alio ſcheva, juxta *Reg. II.* locum non habeat, eſt juxta *Reg. V.* reſolvendum in (ַ) ut יַעַבְדֵנוּ *ſervies illi.*

Sic à תַּעֲבֹד *ſervies*, eſt cum aff. ֳ loco ֲ ideoque & ָ chat. ſub præced. lit. ut, תָּעֳבְדֵם, & quum illud ֳ iterum ſequente ſcheva locum non habeat, reſolvendum *eâdem Reg.* in ָ chat. ut תָּעָבְדֵם *ſervies eis.*

Sic & ſi Scheva cum dictis affixis ךָ, כֶם, כֶן ſubſequatur, ſcheva quod ex cholem correptum eſt, mutandum juxta *Reg. V.* in ָ chat. ut ab אֶעֱבֹד eſt אֶעֱבְדְךָ, quod mutandum in אֶעֱבָדְךָ *ſerviam tibi*; ſic à יַעְצֹר eſt יַעְצָרְךָ *intercludet te.*

A יֶהְדֹּף eſt *Num.* 35. 20. loco ſcheva ſimplicis compo-

cum affixis ךָ, כֶם, כֶן sequatur, eâdem Regulâ, eademque de causa indifferenter ex duplici illo scheva vel prius vel posterius transit in ָ chat. vel quandoque ִ; ut à פְּקוֹד est פָּקְדְךָ (*pokdecha*) vel פִּקְדְךָ *visitare te*; פָּקָדְכֶם & פְּקָדְכֶם *visitare vos*: sic à קְצוֹר est קָצָרְכֶם *metere vos*. Pro qua posteriori forma loco scheva simplicis propter primam gutturalem est scheva compositum ֲ: aut ֱ; ut אֱכָלְךָ *edere te*, אֱמָרְךָ *dicere te*; uti & priori forma dicitur analogice אָמְרְךָ, אָכְלְךָ:

Si vero secunda radicalis sit litera gutturalis, pro scheva simplici adsumit compositum ֳ, & sic præcedens litera, prima sc. radicalis, juxta *Reg. V.* adsciscit punctum cognatum ָ chat. ut à בְּחֹר *eligere*, est בָּחֳרִי (*bochori*) *eligere me*. Quod chateph kametz chat. si aliud scheva cum affixis ךָ, כֶם, כֶן subsequatur, resolvendum, juxta eandem *Reg. V.* in ָ chat. ut מָאֳסְכֶם resolvendum in מָאָסְכֶם (*mo-os-chem*) *spernere vos*. Sic sub ר pro קָרְבְכֶם est per resolutionem קָרָבְכֶם (*korobhchem*) *appropinquare vos*.

Sic & propter tertiam seu ultimam radicalem dicitur לְמָשָׁחֳךָ (*limschochocha*) pro לְמִשְׁחֲךָ, *ad ungendum te*, juxta *Reg. IV.*

I. Exempla Futuri.

In Futuro, quum cholem in scheva correpto, prius

III. Ut Infinitivus verborum analogorum & in ֹ & in patach desinit; sic ex posteriori forma, cum ה paragogico aut cum affixis videntur esse יִרְאָה *timere*, יִרְאָתוֹ *timere eum*, tanquam ex infin. יְרֹא; חֶטְאָה *peccare eam*, cum defectu mappik, tanq. ex חֲטֹא; מַחְאֲךָ *plaudere te*, quod in multis exemplaribus vitiose legitur *Ezech.* 25. 6. מַחֲאֲךָ, tanq. ex מְחֹא: Sed quum posterior illa forma in quiescentibus 3. א inusitata sit, potius hæc & similia exempla sunt nomina, quæ infinitive sumta constructionem suorum verborum imitantur, *juxta Buxt. Thesaur. l.* 2. *c.* 3. *Reg. III.* uti & usitatissima nomina sunt יִרְאָה *timor*, חֵטְא *peccatum:* quemadmodum & contra Infinitivi sæpissime nominaliter usurpantur.

IV. Quomodo affixum ךָ post sægol sæpissimè dagesch euphonicum adsumat, & assumtis affixis ad ה paragogicum, illud in ת mutetur, ac præterea ut aliis verbi temporibus, sic & Infinitivo, Imp. & Fut. sæpissime Paragoge, Epenthesis, aliæque figuræ accidant, *vide sparsim Buxtorf. Thesauro, & Parentis mei Gramm. part.* 1. *c.* 23.

V. De שְׂאֵטְךָ ab absoluto שְׁאָט vid. inter Nomina *Reg. XII. Except. I.* quum שְׁאָט potius sit nomen, ob ט ult. quam verbum, quod patach haberet.

FINIS.

compositum ֳ sub litera non gutturali ד, ut יֶהְדָּפֶנּוּ *depellet eum.*

II. PATACH Ultimæ *Infinitivi* eorundem verborum, cum Affixis transit in Scheva [t]; exceptis כֶם, כֶן, ante quæ Patach manet [u].

In *Imperativo* autem & *Futuro* ordinarie juxta *Reg. XV.* mutatur in Kametz.

t] Misso nunc Patach Imperativi & Futuri, de quo *Reg. XV.* actum est; Patach Infinitivi sic correpto in Scheva, duplex Scheva ab initio concurrit; quorum prius juxta *Reg. III.* mutandum in Chirek, quia est ex terminatione patach; vel propter gutturalem in Patach: ut ab Infinitivo פְּתַח & פִּתְחִי *aperire me*; à שְׁחַט *jugulare*, est שַׁחֲטוֹ, שַׁחֲטֵךְ vel שָׁחְטֵךְ; &c.

u] Ante affixa vero כֶם, כֶן forma Infinitivi integra manet; ut פְּקַדְכֶם, פְּקַדְכֶן; sic à חֲנַן est חֲנַנְכֶם *gratiam facere vobis*, &c.

NOTÆ AD CHOLEM.

I. Ad hanc Reg. referri potest *Cholem Prat. Kal*, *Verborum in Cholem terminantium*, quod sequente scheva, mutatur cum affixis in ֳ chat. quamvis rarissima istius formæ affixa verbis jungantur; ut à יָכֹלְתִּי *pravalui*; est יְכָלְתִּיו *pravalui ipsi.*

II. Loco ֳ chat. cholem euphonice obtinent בּוֹשַׁסְכֶם *conculcare vos*, Amos. 5. 11. pro בָּשָׁסְכֶם vel בָּשְׁסְכֶם; & מֹצַאֲכֶם *invenire vos*, Gen. 32. 19. pro מָצְאֲכֶם:

III. Ut

Tu enim IOHANNES BUXTORFI, *socius mihi studiorum olim fuisti, in inclytis Academijs Basileensi & Heidelbergensi, fraterno amore, (quem ab eo tempore, ad hanc vergentem ætatem usque, constanter fovisti,) conjunctissimus; idque auspicijs & voluntate celeberrimi patris tui, (cujus tu famam æquas & auges,) mei quondam præceptoris, ac in studijs ducis fidelissimi, patris ad instar honorandi. Tu filium meum*, Samuelem à Dieſt, *Theologiæ & Philosophiæ Doctorem, in Academia Electorali Clivo-Duisburgensi, renunciatum, à me, ad conciliandam experientiam, in Academias Germaniæ superioris, vicinasque, amandatum, Basileæ benignè suscepisti, eumque hoc honore insuper mactasti, ut editâ disputatione theologicâ, publicè præsideret, facultatique vestræ Theologicæ adscriberetur. Tu me quoque, veterem amicum honorasti dedicatione* Abbreviaturarum hebraicarum, *quum secundâ editione à te auctæ prodirent; unà cum* Conſtantino Lempereur, *S S. Theologiæ Doctore, & in Academia Lugduno-Batava, primùm hebraicarum, deinde sacrarum literarum Professore clarissimo, meo olim prædecessore.*

Tu

Tribus summis Christianorum, in lingua hebraa ac cognatis,

RABBINIS.

D. JOHANNI BUXTORFIO, I. F.
D. JOHANNI COCCEJO.
D. JOH. HENRICO HOTTINGERO.

SS. Theologiæ insuper Professoribus celeberrimis; illi in Basileensi, isti in Leidensi, huic in Heidelbergensi, ac patria, inclytis ACADEMIIS.

I cuipiam rationem laboris mei, quem impendi in adornanda Grammatica hebræa, cum Rudimentis linguæ chaldaicæ & syriacæ: sanè vobis, Viri Clarissimi, reddere debui: utpote quorum laus in illis linguis est eximia, & ultra modum ac mensuram donorum, aliis in Ecclesia Christiana, hoc seculo, gratiâ Spiritûs Sancti concessorum. Sunt tamen & aliæ causæ, quibus motus vos in frontispicio hujus mei laboris alloqui cumprimis volui.

Tu denique IOHANNES HENRICE HOTTINGERE, *quum ab Electore Palatino famâ diligentiæ tuæ, atque insignis peritiæ in rebus Theologicis, historia Ecclesiastica, & linguis orientalibus, cujus varia specimina edidisti, ex patria ac schola Tigurina (proceribus illius ad tempus in tui dimissionem consentientibus,) ad restaurandam Academiam Heidelbergensem accitus esses, eundem filium meum Heidelbergæ quoque honorificè excepisti; & quanti ipsum, atque me ejus patrem faceres, reipsâ ostendisti: nosque in tui observantiam, ulteriorisque amicitiæ usum, pellexisti.*

Vobis igitur, Viri Clarissimi, tantis beneficijs obligatissimus, rationem hujus laboris mei reddere ante alios volui; præterquàm quòd constet, si Vobis, tantis linguæ hebrææ ac cognatarum luminibus ac columinibus, idem non ingratus futurus sit, fore ut idem majori applausu ab alijs etiam recipiatur, & à linguarum illarum Studiosis, quorum usibus cumprimis prodit, tantò avidiùs excolatur. Videbitis, methodi me fuisse studiosissimum; mutationem punctorum, rem operosi laboris, paucissimis regulis arctatam;

Tu verò IOHANNES COCCEIE, *olim in Franicana Theologiæ & Linguæ sanctæ, nunc in Lugduno-Batava Academia Theologiæ Professor eximie, quum filium meum, varijs studijs initiatum ac formatum, primùm à me in Academias Belgicas, ad studia continuanda & firmanda emitterem, eundem Leidæ in ædes tuas recepisti, ejusque studia, (unà cum collegis,* Jacobo Triglandio, Abrahamo Heidano, & Johanne Hornebekio, *Theologiæ ibidem professoribus celeberrimis,) sic formasti, ut alterius patris loco te meritò habuerit, ac fidelissimæ institutionis nostræ fructum ceperit uberrimum: primùm quidem Trajecti, Cl.* Gisberto Voetio *operam dans, in numerum Candidatorum SS. Ministerij receptus; postea in Duisburgensi Academia, (à me jussu Electoris paulò antè inaugurata,) Philosophiæ & Theologiæ Doctor creatus; tandemque post peregrinationem in Germaniam superiorem, ac vicina loca, lustrationemque Academiarum, præcipuè Basileensis, Heidelbergensis, & Marpurgensis, in eadem Academia Duisburgensi Professor Theologiæ & Philosophiæ practicæ, nec non linguarum Orientalium, constitutus, Spartam illam exornat.*

vivâ voce inspergi solent, augmento. Quia enim brevi tempore, ac facili labore, easdem informabam, credebar faciliori methodo mea concepisse: adeò ut, non contenti dictatis, editionem ac exornationem traditorum arserint ac urserint. Quòd verò praeceptis linguae hebraeae, Rudimenta linguae chaldaicae & syriacae subjicere voluerim, haec causa est: quia videbam rariora subsidia utriusque exstare, eaque seorsim; & vix ad ea penetrare Studiosos, nisi conjunctim exhibeantur, quae caeteroquin amico nexu cohaerent.

Vestrum erit, Viri Clarissimi, laborem hunc meum, quantulumcunque, favore vestro prosequi, meque, ac filium meum, paternae diligentiae aemulum, amicitiae heredem, sicuti coepistis, porrò amare. Deus O. M. vos bono publico diu incolumes praestet! Valete. Dabam Daventriae, è museo meo, Anno Domini CIↃ IↃC LX. Nonis Maji.

RR. VV. CC.

Observantissimus Symmysta,
HENRICUS à DIEST, Sacrarum literarum D. & Professor.

tam; paradigmata conjugationum, cum exemplis; typos affixorum, aliaque necessaria, in reliquis epitomis hactenus desiderata, ità proposita, ut accedente felicitate instituentis, oppidò tironem sublevare possint. Definitiones literarum, punctorum, syllabarum, sicubi novas invenietis; ex natura linguæ easdem depromtas, nec sinè authoritate magnorum hujus linguæ cultorum, Buxtorfij & Erpenij, *deprehendetis. Quicquid verò hîc à nobis comportatum est, id longo usu, inter discipulos nostros, (quos in duobus florentissimis Athenæis, primùm Harderviceno, dehinc Daventriensi, jam in trigesimum tertium annum, ac porrò quamdiu Deo visum fuerit, junctâ professione Theologicâ, in his linguis instituo,) & quidem non infelici successu, exercitatum est. Quinimò, quum iidem diligenter hactenus omnia, ipsis ad calamum dictata, exceperint, (ex quibus multi Vngari, alijque ex Academijs, ad nostram institutionem ad exiguum tempus divertentes, nonnulli etiam Scholis & Ecclesijs modò præfecti,) voluimus ijsdem editione eorundem, præsertim quum complures id petierint, consulere: veruntamen, non sinè multorum, quæ*

reflectere. Tu enim librum illum, hactenus ἀνέκδοτον, at à multis expetitum, ad te recepisti; & quum vix alia imprimendi occasio daretur, typos hebræos proprio ære hoc consilio comparasti, ut eundem tuis sumtibus in Academia Clivo-Duisburgensi, (in qua professionem Theologiæ & Philosophiæ practicæ, nec non linguarum Orientalium, in septennium sustinuisti,) ederes. Indè verò in Academiam Gelriæ ac Zutphaniæ, quæ est Hardervici, ad professinem Theologiæ & linguarum Orientalium, superioris anni initio evocatus, à proposito te avelli non es passus: sed, contractu inito cum typographo Daventriensi, hoc cumprimis consilio, ut correctioni ego ipse præesse possem, tandem hoc effecisti, ut hic libellus publicam lucem adspiceret.

Quis igitur neget, tibi hunc fœtum post me deberi? quis indignetur, te illis heroibus adnumerari, saltèm illis succenturiari? Tu in illis præceptis à me es educatus; tu illis præceptis alios, tuos in professione illa discipulos, imbuisti; tu methodum instituendi juxta hæc præcepta, à me, indè à primis annis hausisti. Tibi itidem jus in eundem concedo, Rudimenta hebrææ linguæ indè excerpendi, & in usum collegiorum privatorum prolixiora contrahendi, & ad gratam brevitatem reducendi: prout & ipse, prolixioribus omissis, hæc ipsa discipulis meis ad calamum hucusque

usque

PRÆFATIO ALIA,

Ad filium suum dilectum,

SAMUELEM à DIEST,

Sacrarum literarum Doctorem, & Professorem.

Destinaveram, dilecte fili, hanc dedicationem, ut scis, trigæ Rabbinorum Christianorum, ob causas in eadem memoratas. Sed quum singulari fato liber ille meus grammaticus, eo quo institueram anno, non prodiisset, mortuo, cui is imprimendus commissus erat, Joh. Elzevirio typographo Leidensi; nec alius commodus typographus facilè inveniretur; accidit interea, ut præcipuus istorum, Johannes Buxtorfius, summus meus amicus, hanc mortalitatem exueret, magno sui desiderio apud omnes bonos relicto, fato functus anno 1664. 17. Augusti; cui proinde Epicedium, pro hac dedicatione, scribere necesse habui, quod deinde subjiciam: Accidit etiam, ut Clarisf. Hottingerus, ex Academia Heidelbergensi, in patriam atque scholam Tigurinam revocaretur, aliaque intercederent.

Quia verò, nunc demum prodeunte illo libro, eosdem debito honore spoliare non sustinui, malui illam dedicationem, prout tunc concepta erat, relinquere; ad te verò eandem hac præfatiunculâ

 reflectere,

rum theoriam me convertens, lectionem occipio: porrò Accentus vel obiter, quantumque tironi ex iis scitu necesse est, subjicio. Deinceps ad mutationem punctorum me conferens, aliquot lectionibus illam, obiter tamen, utpote ex sequentibus rectiùs intelligendam, absolvo. Quâ absolutâ, primò ad Nomen, deinde ad Pronomen me accingo: in Verborum verò conjugationibus & formis diutiùs me detineo; atque ad extremum de Verbalibus nonnihil submoneo. Subjicio his Particulas, maximè inseparabiles: figuras verò, hîc ibi inspersas, obiter tantùm repeto: ac tandem post statum constructum, statum etiam Affixorum, in Nominibus, Verbis, ac Particulis, propositis claris eorundem schematibus, pando. Quibus omnibus peractis, ad Praxin me confero: atque ità quadraginta plùs minùs lectionibus, totam grammaticam absolvo. Memoriam non multùm fatigo; nec illam puerilem, sed judiciosam, in discipulis meis requiro: ut verò omnia tantò meliùs eidem inhæreant, cretæ ad tabulam non parco. In praxi pro lubitu Studiosorum me detineo, donec se proprio Marte progredi posse confidant: qui si singulis diebus vel versum unicum resolvere pergant, oppidò magna in scientia illius linguæ percipient incrementa, paulatimque plures versus, imò integra capita resolvent. In quem finem & quandóque publica resol-

usque addictavi, sequentiaque chaldaica & syriaca contraxi. Scis, quàm multi ex hac mea institutione profecerint, qui nunc vel in cathedra Academica, Scholave, vel in suggestu Ecclesiastico docent: qui omnes jam pridem hæc à me edi percupierunt, imò ut tandem ederentur efflagitarunt atque urserunt. Ex quibus est Philippus Munckerus, scholæ Arnhemiensis Regens, qui hæc præcepta, in usum scholæ sibi creditæ, hactenus exspectat; nostrumque hunc laborem græco carmine, quod deinde subjicietur, honoravit.

De methodo institutionis, juxta hæc præcepta, nonnihil adderem, nisi ea tibi jam satìs perspecta, usuque comprobata esset. Scis, ut semestri spatio, si rariùs convenirent Studiosi, sin sæpiùs, trimestri, imò & bimestri quandóque, (quod complures Hungari testabuntur,) collegium hebræum absolverim; nec sinè insigni profectu diligentiorum, adeò ut adhibito lexico textum hebræum quemcunque, cumprimìs faciliorem, sufficienter resolvere possent. Nimirùm, post literarum cognitionem, quam discipulis meis, literas pingendo, ductumque earum repræsentando, vel unicâ horâ insinuare soleo, distributionem ac valorem earundem secundâ lectione propono; pòst vocales longas & breves; tum brevissimas, seu Scheva; hinc puncta literaria, Dagesch & Mappik, singulìs lectionibus explico. Indè ad syllabarum

EPICEDIUM.

Scriptum Joh. Buxtorfio, filio, quum is Anno. 1664. 17. Aug. fato functus esset.

Siccine post magnum patrem magnus quoque natus
Occidit, Eoæ lampadis unus honos!
Occidit assertor textûs, linguæque beatæ;
Punctorum veterum tutor & innocuus.
Ille vagæ Critices felix sinè crimine vindex,
In densis tenebris Phœbus ἀλεξίκακος.
Splendidior fax illa fugit, cœloque locatur:
Sublato Elijâ hoc, ô Elisæ redi.
Pumbedithana, vetus schola, plange Tiberjas: is unus
Antistes vobis namque superstes erat.
Quis nunc Maimonidæ perplexa, quis abdita Cosri,
Expediet, tricas stringet Apella tuas?
Quis Thalmudis agros sulcabit? quisve Masoram,
Augiæ stabulum, verret & expoliet?
Fallor an ille rogus Phœnicem mox redivivum
Sistet, avo atque patri persimilem sobolem.

Summo Amico mœstus P.
HENRICUS à DIEST,
Th. D. & P.

PRÆFATIO.

ventium collegia indulsi; in quibus se resolvendo Studiosi, in hoc exercitio provectiores, per vices & ex ordine exercerent: ne facti hactenus progressus desidiâ privatâ evanescerent. Exercitia variandi textum (in personis, numeris, affixis,) aliquando quoque non inutiliter dedi. Chaldæa paucis septimanis, Syriaca paucioribus, absolvo; Arabica etiam, ex Erpenio contracta, nonnullis tradidi, sed quæ his addi non potuerunt.

Hæc non tibi soli, mî fili, professionis ejusdem cum patre consorti; sed &, eâdem occasione, omnibus didacticæ facilioris methodum desiderantibus, insinuare volui: ut si non omnino, saltèm quodammodò, huic se praxi nostræ, pro suo tamen quisque lubitu, accommodare satagerent. Deus Opt. Max. tibi in professione tua, sicut cœpit, ex alto porrò benedicat; teque omnibus bonis animi & corporis gratiosè cumulet, diuque incolumem ac superstitem conservet; detque tibi vestigia patris, non calcare modò, sed & superare. Dabam Daventriæ, Kal. Augusti, Anno Christi CIↃ IↃ CLXV. Ætatis meæ LXX.

Tuus Pater,

HENRICUS à DIEST,

SS. Theologiæ Doctor, ejusdemque,
ut & Linguæ hebrææ ac cognatarum,
Professor.

EX CARMINE,

Præfixo Epitomæ Grammaticæ hebrææ, Johannis Buxtorfij p.

Si totis nervis humanas excolis artes,
Si linguis hominum tantus habetur honos:
Cur hæc linguarum princeps, reginaque sola,
Sola velut nobis sordida negligitur?

ΕΥΧΑΡΙCΤΙΑ

Πρὸς τὸν πάλαι μὲν συγγράψαντα, νῦν δὲ πρῶτον ἐντελέστερον μάλα εἰς τὸ φῶς ἐκφέροντα.

Σύμφορος ὀυρανίων κῆρυξ λογίων τι λέγων τις
  Παίδευες δῆμον πρῶτα μὲν ἠλίθεον.
Εἶτα νέους πλέων κεθνοῖς σοῦ φθέγμασι, κόσμου
  Δῶκας ἀμυθήτους κήρυκας ἀντὶ ἑνός.
Καὶ συνεχῶς ἱερῆς διδαχῆς θησαυρὸν ἀνοίξας,
  Ἄμμιν ἔδωκας σελίδας μήτιγε πανσολέρας.
Ὕστατον, δηρὸν κυπτοῖς ἐξαίρετον ἡμῖν
  Ὄργανον ἐγχειρεῖς, κλειδ' ἀπὸ τοῦ γυάλου,
Αὐτολίης ἦγουν ὁσίης τὴν τρίπλακα γλῶτταν,
  Ὀφθείσῃ πρόσθεν μήποτε συντομίῃ.
Ἀΐδιον πάντες μύσται χάριν οἴδαμεν, οὕτως
  Ἴσῃ βώσαντες μνημονικοῖ λαλαγῇ.
Ἐς τόδε μὲν καθένα (ζᾶ μακεράν) δῶρα νεμηκώς,
  Ὀψὲ δίδοῖ τέχνην ἄμμιγα τριπλάσιον.

Doctori suo, inter alia etiam in his linguis quondam meritissimo, ipsamque ætatem, ut Patri, amando, suspiciendo, L. M. Q. ascinebat,

PHILIPPUS MUNCKERUS,
Schol: Arnh: Regens.

Fig.	Nom.	Sign.	Val.	Cogn.	Num.
א	Aleph.	*Dux.*	ſp. lenis.	α	1.
ב	Beth.	*Domus.*	bh. b.	β	2.
ג	Gimel.	*Camelus.*	gh. g.	γ	3.
ד	Daleth.	*Janua.*	dh. d.	δ	4.
	He.	*Ecce.*	h	H, h	5.
ו	Vau.	*Uncus.*	v	V. ο, υ	6.
ז	Sajin.	*Clava.*	ſ. lene.	ς	7.
ח	Cheth.	*Terror.*	ch. hh.	H	8.
ט	Teth.	*Cœnum.*	t	ϑ	9.
י	Jod.	*Spacium.*	j	ι. j	10.
כ ך	Caph.	*Vola.*	ch. k.	κ. c	20. 500.
ל	Lamed.	*Stimulus.*	l	λ. l	30.
מ ם	Mem.	*Vitium.*	m	μ. M	40. 600.
נ ן	Nun.	*Fil. Piſcis.*	n	ν. N	50. 700.
ס	Samech.	*Innitens.*	ſ. forte.	σ	60.
ע	Ajin.	*Oculus.*	ng. nj.	γ	70.
פ ף	Pe.	*Os.*	ph. p.	φ, π. P	80. 800.
צ ץ	Tzade.	*Venabulū.*	tz.	ζ. z	90. 900.
ק	Koph.	*Simia, circ.*	k	κ	100.
ר	Reſch.	*Caput.*	r	ρ. r	200.
שׁ שׂ	Schin, Sin.	*Dens.*	ſch. ſ.	χ. ψ	300.
ת	Thau.	*Signum.*	th. t.	T	400.

Singula

GRAMMATICÆ HEBRÆÆ

Pars I.

De Etymologia.

Caput I.

De Literis.

Rammaticæ partes duæ sunt, Etymologia, & Syntaxis.

Etymologia est de Vocibus: quarum considerat, primò Principia, deinde Formam, (seu ipsas Voces.)

Principia vocum sunt, prima earundem Elementa, & ex his natæ Syllabæ.

Elementa sunt, Literæ, & Puncta.

Litera est sonus, certo aliquo organo oris efformatus.

Literæ apud hebræos sunt viginti duæ: quarum considerandæ sunt, primò Affectiones nonnullæ, deinde Divisiones.

Affectiones literarum sunt, Figura, Nomen, (hujusque Significatio,) Potestas, Cognatio, & Usus numeralis: (*quæ omnia patescent, ex sequenti tabula, meliùs tamen ex oculari demonstratione.*)

initium sit punctum, seu apiculus, lenissimè defluens.

Ductu literæ sunt, vel Rotundæ, seu obtuso angulo; vel Quadratæ, seu acuto angulo; porrò, vel Exiles, vel Compositæ: quibus singulis (præterquàm compositis) sua quæque est mater; ut ex sequenti tabella, (ad pingendas juxtà ac cognoscendas literas, perquàm opportuna,) liquebit.

Rotunda, רבפףכסםתקל, *quarum mater* ר
Quadratæ, דהחך, *quarum mater* ד
Exiles, יונגזן, *quarum mater* י
Compositæ, ex diversis literarum figuris, sunt,
אטמעצץש

Affinitas literarum quarundam magna est: quæ tamen facilè distinguuntur; partim angulis obtusis & acutis, ut רד, בכ, סם, גנ; *partim quantitate, ut* דך, זן, בנ, יו; *partim punctis diacriticis, ut* שׁ & שׂ, *habita pro una litera. Hactenus Figura:*

NOMEN *literæ obtinent; vel ab ordine, ut prima & ultima,* א & ת; *vel à forma, quæ aliquo modo respondet rei, à qua denominatur litera, sono simul insinuato, ut pleræque; vel simpliciter à sono, cujus ratio reddi vix potest, nisi fortè longiùs petita, aut ridicula, ut* מטחה

POTESTAS *literæ est, ejusdem valor, & in pronunciatione sonus: qui ex Distributione literarum, secundùm diversa oris organa, ampliùs cognoscetur.*

COGNA-

Singula paulò fusiùs sunt declaranda.

FIGURA *literarum triplicem considerationem admittit.*

1. *Figura literarum alia perfectior est, alia imperfectior.*

Perfectior est, illa Biblica, cui puncta subjici solent: de qua nos hîc.

Imperfectior, quæ hinc ob commoditatem scriptionis est nata: qualis est, vel rotunda Rabbinorum, vel quadrata Germanorum Judæorum, utraque sinè punctis usurpari solita. (Videsis thesaurum Gram. Buxtorfi.)

2. *Figura literarum alia propria est, alia accidentaria.*

Propria est, quæ literæ per se competit.

Accidentaria, quæ quibusdam literis tribuitur ex accidenti; hoc est, vel commoditatis, vel ornatûs causâ: ut sunt,

Finales quinque; quarum una contracta, ut ם, *quatuor extensæ, ut* ךןףץ

Didúctæ quatuor; ut תםהא *quibus addunt alij &* ההל

Colligatæ; ut ﭏ *pro* אל

3. *Ad figuram literæ cognoscendam pertinet, ejus Ductus, & Affinitas.*

Ductus literæ fit, 1. à dextra ad sinistram, saltèm perficiendo: 2. calamo, sinistro crure breviori, & sic applicato, ut omnes lineæ transversæ pinguiores, perpendiculares tenuiores sint; ac cujusque literæ lineæve

Divisiones literarum sunt variæ:

I. Ratione organorum oris, literæ sunt vel

Gutturales,	אהחע	*ehechang*,
Palatinæ,	גיכק	*gichak*,
Dentales,	זסצרש	*sastzerasch*,
Linguales,	דטלנת	*datlenath*,
Labiales	בומף	*bumaph*, vulgò.

Ex gutturalibus, א *spiritum lenem notat*; ה *asperum*; ח *asperiorem, qui exprimitur per* ch, *in extremo gutture pronuntiatum, qualis est Suevorum & Helvetiorum, in ich, auch*: ע *insinuatur per* ng, *vel* nj, (*nequaquam verò per* gn, *nisi quatenus id ab Italis & Gallis pronunciatur*, *in* ogni, *&* compagnon, *quod sonat* onji, *&* companjon:) *quanquam rectiùs omnino pronuncietur, sicut Itali, imò & Flandri, suum* h *pronunciant*, *quod accedit ad sonum Suevorum, in* ná-a, *itémque aurigarum, in* o-â. *Sic sanè Arabes pronunciant, moderníque Judæi vix aliter, quàm* א.

Palatinæ, *beneficio palati pronunciatæ*, *anserum vocem efformant*, *Gichak*. *Resch ad dentales relata, potiùs lingualis esse videtur. Linguales, dentalibus volubiliores*, *expeditiorem sermonem pariunt, ut vel Attica, ac Belgica, dialectus argumento esse potest.*

II. Ratione

CAP. I.

COGNATIO *literarum hebræarum notabilis est, cum reliquarum linguarum literis, maximè verò Syriacis & Arabicis, (nam Chaldaicæ eædem sunt cum hebræis:) Græcæ verò & Latinæ literæ, partim immediatè ex ipsis hebræis, partim mediatè ex Syriacis (quin & Arabicis) originem trahunt: ut patebit contemplanti, præsertim accedente oculari demonstratione.*

USUS NUMERALIS literarum hebræarum hic est. Numerus est, vel Simplex, vel Compositus.

Simplex numerus est, vel

Monadicus, ut	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1.
Denarius, ut	צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל	כ	י
	90.	80.	70.	60.	50.	40.	30.	20.	10.
Centenarius, ut	ץ	ף	ן	ם	ך	ת	ש	ר	ק
	900.	800.	700.	600.	500	400.	300.	200.	100.

Compositus est, vel denarij, vel centenarij, cum monadico. Ubi nota, pro יה *(15.) semper poni* טו*, ne temeretur nomen divinum* יה.

[*Millenarius voce integrâ exprimitur; rarò aliter, per* א *scilicet: componiturque similiter, cum præcedentibus notis. Vide Buxt. Thes. gram.*]

CAPUT II.

De Vocalibus.

HActenus Literæ: ſequuntur *Puncta*; quæ ſunt, vel Vocalia, vel Literaria.

VOCALIS (non eſt litera, ſed) eſt prolatio literæ. (Unde & vocales vocantur obſtetrices literarum; vulgò de Crup-wagen.)

Vocalis eſt, Propria, & Impropria.

Propria vocalis eſt, quæ facit ſyllabam: eſtque duplex, Longa, & Brevis.

Vocalis longa eſt, quæ regulariter terminat ſyllabam: Niſi ſit cum accentu, tunc enim induere poteſt naturam brevis. Exempli gratiâ, ba, be, bi, bo, bu.

Vocalis brevis eſt, quæ regulariter (non terminat ſyllabam, ſed) ſibi ſubjunctam habet aliam literam, (unam aut alteram, per ſcheva quieſcens, vel dageſch forte,connexam:) Niſi ſit cum accentu, tunc enim induere poteſt naturam longæ. Exempli gratiâ, ban, ben, bin, bon, bun.

Utraque quintuplex eſt; quarum Figura, Situs, Poteſtas, & Nomen, (hujusque Significatio,) in ſequenti tabella exhibetur.

Vocales

II. Ratione ſoni, literæ aliæ ſunt, vel
Quieſcentes, quæ aliquando quieſcunt;
ſcilicet, quando vocali deſtituuntur:
ut ſunt quatuor, אהוי, *Ehevi* vulgò.
Mobiles, quæ nunquam quieſcunt:
ut ſunt reliquæ omnes literæ.

III. Ratione poteſtatis, literæ aliæ ſunt duplicis poteſtatis, (h. e. modò aſſpiratæ, modò tenues;) ut בגד כפת, vulgò literæ *Begad-kephath*: (de quibus infrà, *cap.* 3.) Aliæ unius poteſtatis; ut reliquæ omnes.

IV. Ratione figuræ, ex literis hebræis una eſt *Regia*, ſola ſupernè eminens, ut ל; una *Subdita*, infernè propendens, ut ק, (cui accenſendæ quatuor finales extenſæ, ץףןך) Reliquæ *mediæ*, intra lineam manentes, æqualesque longitudine omnes, excepto Jod, (cui indè à *ſpacio.*, quod juxta ſe relinquit, nomen inditum eſſe videtur.)

V. Ratione uſûs, quædam literæ ſunt *Matres lectionis*, locò vocalium poſitæ, ut אוי, א pro a, ו pro o & u, י pro e & i.

Hujus quoque loci eſt diſtinctio literarum, in *Radicales*, & *Serviles*: de qua vide infrà, ſuo loco, *Cap. VII.*

Impropria vocalis eſt, quæ (non facit, ſed) connectit ſyllabam: Aliàs *Brevisſima* vocalis, vocaturque *Scheva*.

[*Nomen Scheva deductum videtur, vel à*
שְׁוְא, *quia* vanisſimi *eſt ſoni, ob celeritatem:*
שְׁבָה, *quia* captivo, *h. e. celerrimo ſono effertur:*
שְׁוָה, *quia* æquat *ſonum, connectens ſyllabam:*
שׁוּב, *quia* reverti *facit ſuam literam, ad præcedentem; quod verum eſt de quieſcenti.*]

Scheva eſt, vel Proprium, vel Vicarium.

Proprium Scheva eſt, quod omnibus literis ſubjici poteſt; & communiter *Scheva ſimplex* vocatur: Ejus figura eſt hæc, בְ

Eſtque duplex, Mobile, & Quieſcens.

Scheva mobile eſt, quod connectit ſuam literam cum ſequenti; ſonatque e brevisſimum: e. g. פְּרִי, *pri*, vel *pe-ri* unicâ ſyllabâ: ſic פְּתִי, *pti*, vel *pe-ti*; *(ubi, ante mutam ſcilicet, ſonus illius e raptisſimi haud obſcurè deprehendi poteſt.)*

Scheva quieſcens eſt, quod connectit ſuam literam cum præcedenti; ſinè ſono (notabili ſcil:) e.g. רַךְ, *rach*: itèm יַרְדְּ *jard*, *(ubi nota etiam ſonum mutum e rapti, ſub ultima litera.)*

Quando autem Scheva ſit Mobile, quando Quieſcens, ſequens tabella declarat.

Scheva

Vocales Longæ.

בָּ	*ba*	Kametz.	*Pugillus.*
בֵּ	*be*	Tzere.	*Arctans.*
בִּי	*bi*	Chirek longum.	*Stridens long.*
בּוֹ בֹּ	*bo*	Cholem.	*Somnium, Solidum.*
בּוּ	*bu*	Schurek.	*Sibilus, Fistula.*

Raró Jod à Chirek longo abest: sæpiùs Vau à suo Cholem; quod & quandóque punctis diacriticis literæ שׂ *&* שׁ *simul insinuatur, ut* מֹשֶׁה, שֹׂנֵא

Vocales Breves.

בַּן	*ban*	Pathach.	*Apertio.*
בֶּן	*ben*	Sægol.	*Botrus; à fig.*
בִּן	*bin*	Chirek breve.	*Stridens brev.*
בָּן	*bon*	Kametz chatuph.	*Kam. raptum.*
בֻּן	*byn*	Kibbytz.	*Collectio.*

Ex his Kibbytz sæpè est vocalis longa, pro ו *posita: rariùs contrà* ו *pro Kibbytz, (ut* הוּלֶּדֶת *) quod apud Syros frequens est.*

Kametz chatuph sæpè, in tyronum gratiam, habet adjectum scheva, ut distingui possit à Kametz longo: sed malè, quum satis possit distingui, ex definitionibus vocalium longarum & brevium, aliisque modis; nec opus sit, sic confundi cum Chateph kametz, de quo mox. (Distinctionis regulas vide infrà, cap. 4. sub finem.)

 Impropria

Vicarium ſcheva eſt, quod loco proprij, ſub gutturalibus (irregulariter & rariſsimè ſub aliis) ponitur, ad latiorem ſuî pronuntiationem.

Eſtque duplex, Compoſitum, & Incompoſitum.

Compoſitum eſt, quod componitur ex Scheva, & Vocali brevi, hujuſque ſonum raptim refert: Eſtque triplex,

Chateph-pathach,	ֲ	a	brevis.
Chateph-ſægol,	ֱ	e	
Chateph-Kametz, *(chatuph.)*	ֳ	o	

Incompoſitum eſt, quod Pathach *genubah*, (h. e. *furtivum*,) vocatur, & ante literam, cui ſubjicitur, (*furtim*, h. e.) raptim, eâdemque cum præcedenti ſyllabâ, pronunciatur; ſonatque *a* raptisſimum.

Ponitur autem,

1. in fine vocis;
2. ſub gutturalibus ח, ע, & הּ,
3. loco ſcheva quieſcentis, ibid. ſubintellecti:
4. idque, poſt omnes vocales longas;
   excepto Kametz, (quia ad ſonum *a* non opus eſt asſumto alio *a* furtivo.)

Exempli gratiâ:

רֵחַ	רֵעַ	גָּבֹהַּ
רִיחַ	רִיעַ	גָּבִיהַּ
רוֹחַ	רוֹעַ	גָּבוֹהַּ
רוּחַ	רוּעַ	גָּבוּהַּ

[*Nota. Pariter Suevi & Helvetij pro ich dicunt i-ach, unicâ ſyllabâ ſc. & in extremo gutture: Similis illis ſonus, in ſuch, fluch, &c.*]

Hic

Scheva Simplex,

Mobile est,
1. Ab initio vocis: פְּקֹד
2. Post vocalem longam: פָּֽקְדָה
3. Post alterum scheva: תִּפְקְדוּ
4. Sub dagesch forti: פִּקְּדוּ

Quiescens est,
1. In fine vocis; בָּרוּךְ
etsi geminum: בֵּרַכְתְּ
2. Post vocalem brevem; תִּפְקֹד
3. Ante aliud scheva: תִּפָּקְדוּ
4. Post vocal. longam, cum accentu tonico: פְּקוּדָֽתְ

Nota ad reg. 1. de Scheva quiesc.

Scheva finale, modò exprimitur, modò subintelligitur. Exprimitur, in triplici casu: 1. Si sit duplex, idque propter dages lene in ultima, una ex literis בגד כפת; *ut* יֵרְדְּ, גָּדַלְתְּ: *quò pertinet,* נָתַתְּ *pro* נָתַנְתְּ, *sic* אַתְּ *pro* אַנְתְּ; *item* שָׁמַעַתְּ *pro* שָׁמַעְתְּ, *(de quo mox in pathach genubah.) quibus simile* תַּשְׁקְ. 2. *Quandóque & ante quiescentem in fine; ut* שָׁוְא, חֵטְא, יַרְא: *sic* אַתְּי
3. *In Caph finali, propter deforme spacium:* בָּרֵךְ, לָךְ
Subintelligitur, in reliquis literis in fine mobilibus, si sint sinè alia vocali; ut בָּקַר, קָם, אֶרֶץ

Vicarium

gere; *at Chaldæis*, Gravare: *Sic Sebaſt. Munſterus, quia gravat literam.* Mappik *verò ſignificat*, Proferens: *à* נָפַק egreſſus eſt; *in Hiphil*, egredi fecit, *h. e. produxit: Ratio patebit infrà.*]

Dageſch duplex eſt, Lene, & Forte.

De Dageſch Leni.

Dageſch lene eſt, quod literis בגדכפת inſcriptum, aſſpirationem ab eis tollit.

De hoc nota ſequentes quæſtiones:

I. Quibus literis imprimitur? *Reſp.*
Literis בְּגַד כְּפַת, *Begad-kephath.*

II. Quid præſtat in illis? *Reſp.*
Aſſpirationem ab eis tollit.

Aſſpiratæ Raphatæ *appellantur*, *ſignanturque quandoque lineolâ transverſâ supernè; quæ* Raphe *vocatur: (quam vide, Exod. 20. & Deut. 5. in Decalogo.) E.G.*

Dageſſatæ, ſeu Tenues.		*Raphatæ, ſeu Aſſpiratæ.*	
בּ	b	ב	bh
גּ	g	ג	gh
דּ	d	ד	dh
כּ	k	כ	ch
פּ	p	פ	ph
תּ	t	ת	th

Hic quidem bh, ch, ph, *aliter ſonant, ac* b, k, p: *at inter* gh, dh, th, *&* g, d, t, *vix eſt differentia ſoni.*

Arabes

Hic frequens est Crasis Tzere & Chirek, sequente illo Pathach genubah, in Pathach; (literâ י Chirek longi etiam abjectâ:) e. g.

תפתח *pro* תפתח, תגע *pro* תגיע

(fortè & Cholem & Schurek: sed de his vide *cap.* 6. *reg.* 6.)

Huic cognatum est Pathach illud, quod est loco prioris Scheva in fine gemini, sub gutturali ח & ע: (quod, utrùm ante an post literam pronunciandum sit, in dubio est; pronunciatur vulgò post literam.) e. g.

שמעת *pro* שמעת
לקחת *pro* לקחת
sic יחד *pro* יחד

Cap. III.

De Dagesch, & Mappik.

PUncta *literaria* sunt de potestate literæ, quæ ventri literarum inscripta, pronunciationi earum inserviunt: suntque duo, Dagesch, & Mappik.

[Dagesch *putatur vox ficta à Grammaticis. Raphelengius scribit, Syris* Dagesch *significare* punctionem: *id si verum esset, significaret literam quasi puncto perfossam. Sed Prov.* 12. דגש *invenitur, non per* ד, *sed per* ר: *vid. Buxt. lexicon Chald-Thal-Rabb. in* רגש *Schindlerus etiam scribit,* דגש *Syris significare*, Pungere;

De hoc Dagesch forti quæritur:

I. Quid præstat? *Resp.*
1. Literam pronunciatione geminat.
2. Insuper aspirationem tollit, à בגד כפת
II. Quibus literis imprimitur? *Resp.*
Omnibus, exceptis gutturalibus & Resch:
(*propter difficilem in illis, caninum etiam in hac sonum.*)
III. Post quas vocales imprimitur? *Resp.*
1. Propriè post breves:
2. Post longas non, nisi cum accentu:
(*excipe unicum,* בָּתִּים)
3. Post brevissimas nunquam:
(*nisi irregulariter, in una voce,* שְׁתַּיִם)
IV. Ubi, in quâ regione vocis imprimitur?
1. In media voce: (*h. e. præcedente & sequente vocali, ut* אַתָּ)
2. Nunquam in fine:
(*nisi in una voce,* אַתְּ)
3. Initio non, nisi impropriè:
(*ut paulò pòst, in dag. initiali.*)
V. Quando, seu ex qua causa imprimitur?
1. Deficiente literâ quâpiam, compensandâ:
(*Deficit litera propriè, si sit cum scheva quiesc.*)
2. Requirente characteristicâ grammaticâ:
(*e.g. in conjug. Pihel, &c.*)
3. Propter euphoniam, nonnunquam:
(*unde & dages euphonicum vocatur.*)

VI. Ad

Arabes tamen his posterioribus raphatis admiscent sonum S: ut *& Judæi nostrates* ת *raphatum, instar ſ, pronunciant; quomodo & nos latinum t ante i sequente alia vocali pronunciamus, e.g. in ratio, gratia.*

III. Ubi imprimitur? *Resp.*

1. Initio vocis: (nisi præcedens vox claudatur vocali, sinè accentu regio.)

2. In medio, vel fine vocis, post scheva quiescens: (etiam post Pahach, quod est loco prioris Scheva, in fine gemini; ut לָקַחַתְּ pro לָקַחְתְּ, *ut sup.*)

In summa; Non imprimitur Dages lene, quotiescunque præcedit vocalis mobilis, sive longa, sive brevis, sive brevissima: Imprimitur autem post scheva quiescens, & initio vocis, intercurrente accentu regio, distinguente scilicet.

Exceptiones varias vide, in thesauro Gram. Buxtorfij, cap. 5. in additionib.

IV. An semper imprimitur? *Resp.*

Quandóque obfuscatur alio puncto: e.g. in ךּ ut יְבָרֶכְךָ pro יְבָרֶכְךָּ

De Dagesch Forti.

Dagesch forte est, quod literam pronunciatione geminat.

Dagesch forte est, vel proprium, vel improprium.

Proprium, quod modò explicatum est.

Improprium est, quod initio vocis, euphoniæ causâ, quandóque imprimitur, idque, post vocem penacutam, in ָ, הָ, הֶ finitam, (eandemve accentu per Makkaph privatam;) nec non post duo pronomina, מַה & זֶה. Vocatur dages Initiale, & Euphonicum, imitaturque ferè naturam proprij.

זֶה לָּךְ, מַה טּוֹב	מַשְׁחִתְ שָּׁם
& per crasin,	יָלְדָה בַּת
מַהֵּע, מַלָּכֶם, מַיֵּח	עָשָׂה לָּךְ
וְיֵלֵךְ	אַחֲוָה לִּי

De Mappik.

Mappik est punctum, quod literæ י & ה inscriptum docet, eas genuino sono proferendas esse, si sinè eo quiescerent.

De Mappik nota has quæstiones:

I. Quibus literis imprimitur? *Resp.*
Literæ י & ה

II. Quid præstat in illis? *Resp.*
Docet, eas genuino sono efferendas (h. e. mobiles) esse.

III. Quando illis imprimitur? *Resp.*
Si sinè eo quiescerent.

IV. Ubi, seu, in qua regione? *Resp.*

Literæ

VI. An semper imprimitur? *Resp.*

Si sit dagessabilis litera, semper imprimitur.

Excipe duplicem casum:

1. *Ex litera schevata dages forte sæpissimè excidit; ut* וַיְהִי *pro* וַיְּהִי
2. *Quædam irregulariter sequuntur naturam gutturalium, ut* הֵחֵל *pro* הִחֵּל

Sin sit indagessabilis litera, fit compensatio.

VII. Quomodo compensatur, in gutturalib. & Resch, indagessabilibus? *Resp.*

1. Per vocalem longam analogam.
2. Veruntamen,

   Ante ה & ח rara est compensatio:
   Nec semper ante reliquas, א & ע:
   Semper autem ante ר.

3. Vocales analogæ sunt, ◌ַ — ◌ָ

   ◌ִ ◌ֶ } — ◌ֵ

   ◌ֻ ◌ָ } — וֹ

Ex his Kametz compensativum, ante gutturales ה, ח, ע, *cum Kametz, in voce polysyllaba, euphoniæ causâ, mutatur in Segol: imò & quandoque ante* א, *& in monosyllaba, & ante Chateph kametz. (Vide cap. XI. in* ה *artic.)*

Contrario ferè modo fit Resolutio vocalium longarum, in breves sequente dages forti: (de qua infrà, cap. 6. reg. VIII.)

Dividitur Syllaba, in ſimplicem & compoſitam.

Simplex ſyllaba eſt, quæ caret Schevâ : eſtque vel propria, vel impropria.

Propria ſimplex fit,

1. Ex litera, & vocali longa; ut בָּ, בֵּ, בֹּ
(*Quandóque vocalis brevis eſt loco longæ; e.g. Chirek, & Kibbytz,* בִּ, בֻּ *: ut ſup. cap. 2.*)

2. Ex eadem, recipiente ad ſe literam quieſcentem: *eamque, vel ſimpliciter indicem vocalis longæ, ut* בִּי, בוֹ, בוּ: *vel inſuper accedentem, ut* בָּא, בָּה:
בֵּא, בֶּה, בֵּי: בִּיא: בוֹא, בֹּה: בּוּא.

Hîc igitur de literis quieſcentibus אהוי *dicendum erit, quando & quomodo quieſcant.*

De literis Ehevi.

Literæ אהוי, *vocali deſtitutæ, quieſcunt; Propriè, in præcedenti vocali longa, ut ſup. Impropriè, quandóque etiam in brevi; e.g.*

א & ה, *in* { ַ לַאדֹנִי, מַה
ֶ חֶטְא, מֶה

י *in* ִ ; *ut* תְּבָרֲכִי, גְּלִינָה

Non tamen omnes ubique & ſemper.

1. *Semper quieſcunt,* א & ה.

א *ubique, (hoc eſt, in medio, & fine:) poſt vocales longas omnes; breves verò duas, pathach & ſagol: ut ſupra.*

ה *in fine, (niſi ſit cum Mappik:) poſt vocales longas*

Literæ *Jod*, in media voce; idque
post Chirek longum, in quo quiesceret:
e.g. שֵׁנָה שְׁנִי , אִיִּם אִי

Literæ ה, in fine vocis; tandummodò,

1. In sex Verbis:

נָבַהּ	*altus fuit.*	הִתְמַהְמֵהַּ	*cunctari*,
כָּמַהּ	*desideravit.*	*à* מהה	
נָגַהּ	*splenduit.*	הִתְלַהְלֵהַּ	*insanire*,
תָּמַהּ	*miratus est.*	*à* להה	

2. In duobus Nominibus divinis:
יָהּ, *&* אֱלוֹהַּ *Deus.*

3. In uno Pronomine affixo, fœm. gen. הּ *ejus:*
(ubi tamen communiter ה *illud non profertur.)*

4. In duabus Interjectionibus: הָהּ , אֲהָהּ, *Ah.*

CAPUT IV.

De Syllaba.

HActenus Elementa, sequitur Syllaba.

SYLLABA est, literæ per vocalem prolatio. *Adeóque*,

1. *Syllabæ initium semper est litera, (seu consona:) si excipias* ו *copulam.*

2. *Nulla litera pronunciatur sinè vocali, sive expressa, sive subintellecta.*

Syllabæ consideranda veniunt, Divisio, & Accidentia.

3. ‑ & ׃ ante א & ה quiescentes; *ut sup.*
4. quum scheva in segol producitur; הַבְּרָכָה
5. quum post se deberet habere dages forte; *e. g.* הַהוּא, וַיְהִי, כִּהֵר, *&c.*

Composita syllaba fit, per Scheva: *(quippe quod syllabam non facit, sed connectit.)* Estque composita, vel ab initio, vel à fine, vel utrinque.

Composita ab initio fit, per Scheva mobile: *(quippe quod connectit suam literam cum sequenti.)* Per Scheva mobile intellige, non tantùm simplex, sed & compositum.

Talis est syllaba simplex, precedente schevâ mobili: e. g. לְךָ. מְצָא. פְּרִי

Huc pertinere videtur ו *copula; qua est loco* וּ, *non sequente schevâ, e. g.* וּבוֹ. וּפָקַד *(at sequente schevâ est loco chirek, e. g.* וִדְבַר *pro* וְדְבַר, *adeóque ad sequentem ordinem referretur.)*

Composita à fine fit, per Scheva quiescens: sive expressum, idque vel unum, vel duplex, e. g. בָּרַךְ, בֵּרַכְתְּ; sive latens in dages forti, e. g. פִּקֵּד pro פִּקְקֵד; sive subintellectum, (in fine scil.) e. g. פָּקַד, hujusve vicarium, pathach genubah, e. g. רוּחַ, sive cognatum, e. g. מָשְׁחַתְּ

[*Nota. Literæ finales mobiles, per Scheva quiescens præcedenti colligandæ, non semper illud habent expressum, sed sæpiùs subintellectum, (ut sup. cap. 2.) unde regula; Litera mobilis in fine sinè vocali, præcedenti est conjungenda.*]

Compo-

longas tres , kametz , tzere , cholem ; breves duas, pathach & ſegol : ut ſup.

2. *Aliquando quieſcunt ,* ו *&* י

Vau *quieſcit , in ſolo cholem & ſchurek ; e. g.* לוֹ , לוּ *(niſi ſubſit vocalis , ut in* קָוֶה *) Mobile eſt, poſt reliquas vocales, tùm longas, tres , Kametz, cum* י בָּנָיו *, ſine* י עָשָׂו *, Tzere , ut* עָלֵיו *. Chirek , ut* פִּיו *; tùm brevem unam , Pathach, ut* קַו

Jod *quieſcit , tùm regulariter , & quidem vel propriè, in Tzere & Chirek longo , e. g.* סִפְרֵי , סִפְרִי *; vel impropriè , poſt ſegol , ut* בָּנֶיךָ *, itèm poſt kametz, ſequente* ו*, ut* בָּנָיו *: tùm irregulariter , poſt ſcheva , in* אִתְּי *. Mobile eſt, poſt reliquas vocales, tùm longas, kametz ,* בָּנָי *(niſi ſequatur* ו *,* בָּנָיו *) cholem ,* גּוֹי *, ſchurek,* גָּלוּי *; tùm brevem, pathach ,* שַׁדַּי

De Diphthongis.

Hic ex ו *&* י *mobilibus nonnulli diphthongum faciunt , quaſi degenerarent in vocales : ſed reverâ manent conſonantes, ſeu literæ.*

Impropria ſimplex fit, ex vocali brevi, ferè tunc, quando eſt cum accentu tonico, vel etiam euphonico: & quidem,

1. in penultima . cum accentu ; בַּיִת , דֶּוֶר
   ſic דְּבָרֶיךָ , גְּלִינָה , *(vide & 4.)*
2. ante ſcheva compoſitum ; יַעֲשֶׂה
   ſeu , ante brevem , indè natam ; יַעֲמֹדוּ

 3. - &c

juniorum gratiam distinctionis regulas quasdam adjiciemus, prout vulgò traduntur.

ָ Kametz chatuph est,

1. Absque metheg, ante scheva: (*pendet hoc à regula prima de Metheg, cap. seq.*)
2. Absque accentu, ante dages forte, (*exc.* בָּתִּים) & ante Makkaph, (*exceptis etiam paucis.*)
3. In ultima syllaba, ante literam mobilem, sinè accentu; *e. g.* יָקָם
4. Ante gutturalem, cum Chateph kametz notatam. (*juxta regulam V. cap. VI. e. g.* אָהֳלוֹ, *&c. ex qua simul dependet exceptio, ut* הָאֳהָלִים)

ֳ Kametz chatuph est,

1. Quoties post se habet scheva quiescens, vel dagesch forte: (*quæ post Chateph kametz nunquam veniunt; juxta reg. 2. cap. 6.*)
2. Si sit sub alijs literis, quàm gutturalibus: (*quibus scil. solis Chateph kametz subjicitur; juxta definitionem vicarij scheva, cap. 2.*)

CAPUT V.

De Accentu.

HActenus divisio Syllabæ, sequuntur ejus accidentia.

Accidunt syllabæ, Accentus, & Mutatio punctorum.

ACCEN-

Composita à fine est, propria, vel impropria.

Propria est, quæ fit per vocalem brevem: (*quippe quæ propriè non claudit syllabam, sed regulariter post se habet, vel scheva quiescens, vel dagesch forte; ut suprà, cap. 2.*)

Impropria fit per vocalem longam, si sit cum accentu. *Etenim, Vocalis longa cum accentu, naturam brevis imitari, (h. e. vel scheva quiescens, vel dagesch forte, post se ferre) potest; sinè eo, non potest. Idque frequentissimum in fine, ut* אִישׁ . בֵּן, &c: *rariùs in medio dictionis, ut* הָקְמָה , פָּקְדָה; *nunquam verò hîc post Chirek longum, pro quo in hoc casu reponitur Tzere, (ut in Imp. & Fut. Hiph.* הַפְקִידוּ, הַפְקֵדְתָּ, &c.)

Composita utrinque fit, per scheva mobile ab initio, & per scheva quiescens à fine syllabæ.

Qualis est syllaba composita à fine, si ei præmittatur litera cum scheva mobili: e. g. בִּרְכְךָ, פְּקַדְתֶּם, פְּקוֹד, &c.

De distinctione Kametz, & Kametz chatuph, & Chateph kametz.

Kametz longum, & Kametz chatuph, unam eandemque formam habent: sæpè tamen Kametz chatuph in tironum gratiam duo puncta addita habet, confunditurque ità cum Chateph kametz. Etsi verò distinctio exercitatioribus facilis sit, ex hactenus dictis; tamen in

TICIPIORUM *eadem ratio eſt, quæ Nominum* PRONOMINUM, *cùm ſeparatorum, tùm affixorum, quædam acuta ſunt, quædam penacuta; quæ facilè obſervari posſunt: (niſi quòd ךְ præcedente ſchevâ acutum, præcedente verò ſegol, aut longâ, penacutum eſt.) VERBORUM perſonæ quædam etiam acutæ, quædam penacutæ ſunt, quod ex conjugationibus, diverſisque eorum formis, diſcendum eſt. Idem de PARTICULIS tenendum, quæ tamen formam Nominum ferè ſequuntur.*

Accentus Tonicus eſt, vel Grammaticus, vel Biblicus.

Grammaticus eſt, qui loco biblici in grammatica, docendi cauſâ, adhibetur; ſub unica forma, (quæ eſt forma Silluk:) e. g. אֽ

Biblicus eſt, qui in bibliis adhibetur; & varias habet, tùm formas, tùm appellationes: *(Formas, ab uſu muſico potisſimùm; Appellationes verò, vel à figura, vel ab uſu muſico, vel à ſitu, vel ab uſu diſtinctionis.)*

Eſtque duplex, vel Miniſter, vel Rex.

Accentus Miniſter eſt, qui ſententiam non diſtinguit, ſed continuat: eſtque octuplex, *Merca* א֥, *Merca kephula* א֦, *Munach* א֣, *Mahpach* א֤, *Darga* א֧, *Kadma* א֨, *Jerach ben jomo* א֪, *Teliſcha ketanna* א֩.

His accenſetur *Peſik* א׀, qui poſt Munach poſitus, vocatur *Legarme.*

Accentus

ACCENTUS est, qui pronunciationi syllabæ inservit: estque Tonicus, & Euphonicus.

Tonicus est, qui 1. syllabam elevat, prætereàque 2. distinctioni inservit, (Judæis etiam 3. usum musicum præstat.)

Talem unaquæque vox habet; (*nisi tollatur per Makkaph:*) & quidem, vel in ultima, vel in penultima syllaba; (*nunquam in antepenultima.*) Unde vox est, vel

Milrah, מִלְרַע *infrà*, h. e. acuta:

Milhel, מִלְעֵיל *suprà*, h. e. penacuta.

Id autem certis regulis describi potest, pendetque ab analogia grammatica, quando vox sit Milrah, vel Milhel. In NOMINE *paucæ formæ penacutæ sunt: 1. Forma* מֶלֶךְ *penacuta est, huicque cognata* סֵפֶר *&* קֹדֶשׁ, *hisque subordinatæ. ubi pro Segol est Pathach propter gutturalem, ut* שַׁעַר, פֶּשַׁע, נֵצַח, אֹרַח, *quò etiam referenda est, similis forma fœm. generis in* ת, *ut* פּוֹקַחַת, יוֹדַעַת, תְּהִלַּת, קְטוֹרֶת, *&c. Hinc vetus regula, Vox sex punctorum penacuta est. 2. Penacuta etiam est forma* מָוֶת, תָּוֶךְ, אָוֶן *&c: itèm forma* בַּיִת, חַיִל, עַיִן *&c. cui cognata est forma dualis numeri, in* ־ַיִם *ut* מַיִם, יָדַיִם, שְׂפָתַיִם, *&c. 3. Penacuta est quoque forma* תֹּהוּ, בֹּהוּ, itèm אָחוּ, שָׁחוּ, *itèm forma paragogica,* לַיְלָה, בַּיְתָה, מָוְתָה, יְשׁוּעָתָה, *&c. Reliquæ omnes formæ acutæ sunt: itèm forma fœminina in* ־ָה, *& in* ת *(non præcedente segol aut pathach, ut sup.) itèm forma pluralis utriusque, in* ־ִים. *&* ־וֹת. PAR-

Accentus Euphonicus est, qui tonico præmissus, suaviorem pronunciationem efficit: estque duplex, Metheg, & Makkaph; (i. e. *Frænum*, & *Complexio.*)

Metheg est, qui vocalem, cui adjunctus est, decorè suspendit, & quasi frænat: notaturque virgulâ rectâ, sub linea, (*sicut Silluk, à quo distinguitur situ*)

Pro Metheg aliquando est accentus tonicus: unde regula; *Diversorum in eadem voce accentuum, posterior acuit, prior euphoniæ inservit.*

Metheg additur;

1. Vocalibus longis, ante scheva mobile, sive simplex, sive compositum: ut פָּֽקְדָה, פָּֽעֲלָה

2. Vocalibus brevibus, ante scheva compositum, (*ex reg. 5. cap. 6.*) ut יַֽעֲשֶׂה, אֶֽחֱזֶה, אָֽהֳלוֹ

3. Tertiæ ante accentum tonicum syllabæ, si neque in scheva, neque in dages forte desinat, ut הָֽאָדָם: vel si id fiat, quartæ, ut וָֽאֶפְקֹד, וָֽאֶתְרַחֵם

4. Vocibus polysyllabis, in prima syllaba dages forte habentibus, ut וַֽיִּשְׁמְעוּ: etsi dages forte ex litera schevata exciderit, ut לַֽמְנַצֵּחַ

5. Quandóque etiam pathach, chirek brevi, sægol, ante scheva quiescens, sub litera non dagessata: quod Metheg anomalum est, & *Ahenum* vocatur: e. g. יֶֽחְנְךָ (*ubi scheva non est mobile, quia sequitur dages lene.*)

6. Nonnunquam etiam ante Makkaph; (*de qua in seq.*) e. g. כָּֽל־הַיּוֹם

Makkaph

Accentus Rex est, qui sententiam distinguit; & quidem, vel fortiùs, vel leniùs, vel lenissimè: unde Pausæ, majores, minores, minimæ.

Pausæ majores sunt, quæ fortiùs distinguunt; (*faciuntque vel punctum, vel duo puncta:*) suntque duæ, Silluk & Athnach.

Silluk ponitur in fine versûs; semperque post se habet duo grandiora puncta, quæ *Soph pasuk*, h. e. *finis versûs*, appellantur: ut בָּא׃

Athnach ponitur in medio versûs, אָ֑

Pausæ minores sunt, quæ leniùs distinguunt; (*faciuntque semicolon, vel comma:*) & sunt quinque. *Rebiah* א֗, *Sakeph katon*, א֔; *Sakeph gadol* א֕, *Segolta* א֒, *Sarka* א֮.

Pausæ minimæ sunt, quæ lenissimè distinguunt; (*faciuntque semicomma, vel comma minus:*) suntque decem, *Geresch* א֜, *Geraschajim* א֞, *Paschta* א֙, *Paser* א֡, *Schalscheleth* א֓, *Telischa gedola* א֠, *Karne parah* א֟, *Tiphcha* א֖, *Thebhir* א֛, *Jethibh* א֚ vel א֚

Ex his quidam supra, alij infra vocem adscribuntur: quidam syllabam afficiendam occupant, alij alienam, ità tamen ut afficiendam afficiant; quales sunt sex, *Telischa gedola*, qui primam vocis literam semper occupat, *Tiphcha*, quando in Psalmis Proverbiis & Jobo initio vocis ponitur, itèm *Paschta*, *Telischa ketanna*, *Segolta*, *Sarka*, qui ultimæ vocis literæ semper adhærent: ex quibus *Paschta* in vocibus penacutis geminatur, ut prior syllabam afficiendam, posterior locum genuinum monstret. *Vide Epit. Buxt. cap. 5. &c.*

itèm, in statu constructo, *(propter accessionem sequentis vocis, quæ præcedenti quasi adnasci videtur.)* Ab initio crescente voce, aliter se res habet: *(nam serviles ordinariè cum scheva præfiguntur, ut non sit opus decrescentiâ ulteriori.)*

Excipe, יְרוּשָׁלַ֫יְמָה יְרוּשָׁלַיִם, בֵּ֫יתָה לַחְמָה בֵּית לֶחֶם מַ֫וְתָה מָוֶת, לַ֫יְלָה לַיִל, *ubi accentu manente licèt, tamen decrescunt puncta, propter penacutum* ה *locale, & paragogicum. Exceptiones plures insinuabunt sequentia.*

2. Decrescunt puncta, quum vocales longæ, vel breves, mutantur in scheva.

Excipe, statum constructum, ubi insuper puncta quædam, decrescunt in vocalem brevem, e.g. ֶ *&* ֵ *in* ַ*, imò & longam, e. g.* הֱ *in* ֵ *(ubi non quantitas, sed numerus punctorum decrescit.) Excipe & alia, ut* בִּגְדֵים בֶּגֶד, (ubi posterius ֶ mutatur in ִ) *sic in* פֶּקֶר *cum affixis, prius punctum decrescit in scheva, alterum accrescit in kametz: sic à* שְׂמָלָה *est* שְׂמָלוֹת*, &c. de quibus infrà in specialibus regulis agetur. Quòd verò in statu constructo alicubi etiam litera decrescit & mutatur, quandóque & brevis vocalis in longam, longáque in aliam longam convertitur, aut utraque in hanc contrahitur, id infrà quoque in specie indicabitur.*

3. Quæ verò vocales decrescunt?

Primò, ex vocalibus longis decrescere possunt, (non semper decrescunt,) Kametz, Tzere, Cholem. *At Chirek longum, & Schurek non decrescunt: nec*

Makkaph est, qui duas pluresve voces connectit, sublato à præcedentibus vocibus accentu * tonico; ut cum postremæ vocis accentu, venustâ pronunciatione, coalescant: notaturque virgulâ transversâ, e. g. וְאַף־נִּכְזוֹאת, בְּרָאֵם

* *Accentus auferendus debet esse minister: nam rex (cumprimis major) distinguit, nec patitur connexionem talem.*

Caput VI.

De Mutatione punctorum.

MUTATIO PUNCTORUM omnis fit propter tres causas: 1. vel propter formationem grammaticam; 2. vel propter literas gutturales, itémque Resch, & quiescentes; 3. vel propter accentum, additum, aut ablatum.

De Mutatione punctorum, ob form. & lit. irreg.

Mutatio punctorum, ob Formationem grammaticam, simulque ob literas Gutturales & Resch, ut & Quiescentes, sequentibus regulis *octo* perficitur.

Regula I.

Crescentibus literis, decrescunt puncta: *(quia Hebræi fugiunt pluralitatem syllabarum.)*

Exegesis hujus regulæ, cum exceptionibus.

1. Crescere vox intelligitur, (in fine scil.) quum literâ quâpiam accedente, promovetur accentus: item,

men sæpè regularis retinetur, ut חֹק, עָבְרוּ, &c.) quandóque & non gutturalem, ut נַעֲרֵי, מַעֲלֵי.

[*Quando verò sub gutturali Pathach vel Segol requiratur, usus docebit.* א *ferè requirit Segol; reliquæ* ה, ח, ע, *Pathach ferè. Resch gutturalibus cæteroqui par, hîc regulari puncto videtur contentum esse.*]

2. *Posterius* verò Scheva, plerunque manet, (*ut in exemplis, suprà allatis:*) at sub Jod tollitur, e. g. וַיְהִי, לִיהוּדָה, אִישׁ: (*imò & sub Jod dagessato,* מִיַּדִי *pro* מִיְּדֵי): sub gutturali verò communiter dilatatur, (*h.e. mutatur in compositum; ut in seq. reg.*)

Regula IV.

Scheva simplex Mobile, sub gutturali locum non habet, sed semper mutatur in compositum: e. g. *ab initio,* אֱלֹהִים עֲבָדִים אֲתָה: *& in medio,* נַעֲלָה, רַחֲמֵךְ, פֹּעֲלֵי, מְשִׁיחֲךָ, בְּאֵרָה (*Hic non valet regula sequens V. ut patet ex exemplis quinque posterioribus.*)

Scheva Quiescens sub gutturali, Vel locum habet, ut יַחְיֶה (*sed tamen ferè ex resolutione, ut* יַחֲזוֹן, יֶחֱיֶה, *de qua seq. reg.*) Vel mutatur in compositum, *ut reg. seq. nam (Hic valet regula sequens V.)*

[*At quale Scheva compositum, pro Scheva simplici, sub gutturalibus ponendum? Id decet analogia & usus. Ferè Chateph pathach est sub* ה, ח, ע, *Chateph segol sub* א, *Chateph kametz, ubi antea fuit Cholem, aut propter characteristicam Hophal: &c.*]

Regula

nec Tzere sequente Jod quiescenti : nec vocales longæ, compensativæ vocalis brevis & dages fortis. Deinde, decrescunt vocales breves omnes : nisi sequatur scheva quiescens, (*expressum scilicet, non finale subintellectum*,) vel dagesch forte.

Regula II.

Duæ brevissimæ continuò legi nequeunt. Proinde,

1. Nec duplex Scheva ab initio locum habet; (*quod utrumque esset mobile : e.g.* בְּגְדֵי, תִּפְּקוֹד)

2. Nec duplex Scheva in medio locum habet, si utrumque sit mobile : (*quod fit præcedente vocali longâ : e.g.* פּוֹקְדְךָ)

3. Nec Scheva simplex, post Scheva compositum, locum habet; (*quod utrumque etiam esset mobile : e.g.* יַעֲבְדוּ)

Regula III.

Duplex Scheva ab initio si concurrat; itémque in medio, si utrumque sit mobile : tunc

1. *Prius* quidem Scheva mutatur, vel regulariter, vel irregulariter. Regulariter mutatur, vel in Chirek breve, ut בִּגְדֵי, בְּגְדֵי; vel in analogam brevem, eamque vel Kametz chatuph, ut קָדְשׁי à קֹדֶשׁ, vel Sægol, ut פּוֹקֶדְךָ à פּוֹקֵד. Irregulariter pro Chirek est, vel Pathach, vel Sægol : idque propter gutturalem*, ut אֱצְלֵי, עַבְדֵי, (sub qua tamen

Euphonica resolutio est, quæ fit non sequente Schevâ: & tunc resolutio fit in nudum scheva.

e. g. יַעְצוֹר & יַעֲצוֹר , יַחְפּוֹץ & יַחֲפוֹץ

אֶהְיֶה & אֱהֱיֶה , יֶהְגֶּה & יֶהֱגֶה

הֶחְבָּא & הֶחֱבָא , הֶחְתֵּל & הֶחֱתֵל

Regula VI.

Literæ gutturales, & ר, pro Tzere, & Cholem, & Schurek, & Sægol, & Chirek, amant Pathach; illæ etiam pro Scheva quiescenti quandóque, *ut suprà in Pathach genubah dictum*: א pro Chirek amat Sægol, itèm Chateph sægol pro Chateph pathach, *ut sup. reg. 3. & 4. (Exempla in conjugationibus passim sunt obvia, nec non alibi.)*

Regula VII.

Quædam vocales inter se sunt cognatæ & permutabiles: ut, Chirek longum & Tzere; Cholem & Schurek; Cholem & Pathach; Kametz chatuph & Kibbytz; Sægol, Pathach, & Chirek breve, *ut reg. 3. (Exempla dabunt conjugationes, &c.)*

Regula VIII.

Vocales longæ quandóque resolvuntur, in breves analogas sequente dages forti: e. g. *Kametz in Pathach, Tzere in Sægol aut Chirek breve, Chirek longum in Chirek breve, Cholem in Kametz chatuph aut Kibbutz, Schurek in Kibbutz.*

Resolutio

Regula V.

Litera gutturalis punctat se, & præcedentem, puncto cognato.

Puncta cognata sunt, Chateph pathach & Pathach, Chateph sægol & Sægol, Chateph kametz & Kametz chatuph. e. g.

יַאֲשִׁים , יַעֲשֶׂה , יַחֲפוֹץ , יַהֲלוֹךְ
הֶאֱוִין , הֶעֱלָה , אֶחֱזֶה , אֶהֱיֶה
מָאֳחָז , מָעֳמָד , מָחֳרָב , אָהֳלוֹ

Hîc observetur, Crasis, & Resolutio.

Crasis est, quando sub א contrahuntur, Chateph pathach & Patach, in Patach; at Chateph sægol & Sægol, in Tzere: e.g.

בַּארֹנָי *pro* בַּאֲרֹנָי
בֵּאלֹהִים *pro* בֶּאֱלֹהִים

Resolutio Scheva compositi fit, vel in brevem, vel in nudum scheva: estque duplex, Necessaria, & Euphonica.

Necessaria resolutio est, quæ fit sequente alio Schevâ, (*quod fieri nequit, ut reg. 2:*) & tunc resolutio fit in alterutrum punctum.

e. g. *pro* יַהַרְגוּ *est* יַהֲרְגוּ *vel* יַהַרְגוּ
pro יֶאֶשְׁמוּ *est* יֶאֱשְׁמוּ *vel* יֶאְשְׁמוּ
pro הֶחָרְבָה *est* הֶחָרְבָה *vel* הֶהֶרְבָה
sic pro יֶאֶהֱבוּ *esset* יֶאֱהֲבוּ *&c.*

(*excipe* מַחֲאֵךְ *Ezech. 25. 6. &c.*)

In vocalem aliam mutatur Scheva, illam scilicet, ex qua fuerat natum; quæ si fuerit Pathach, insuper in Kametz mutatur, *ut sup.* e. g.

pro פָּקְדוֹ *est* פְּקָדוּ *à sing.* פָּקַד
pro פִּקְדוֹ *est* פַּקְּדוּ *à sing.* פַּקֵּד
pro יִפְקְדוּ *est* יִפְקוֹדוּ *à sing.* יִפְקוֹד
pro פִּקְדוּ *est* פְּקוֹדוּ *à sing.* פְּקוֹד
pro שִׁמְעוּ *est* שְׁמָעוּ *à sing.* שְׁמַע
pro פָּקְדָה *est* פָּקָדָה *à masc.* פָּקַד
pro פִּקְּדָה *est* פִּקֵּדָה *à masc.* פִּקֵּד

Idem etiam fit, retracto ad Scheva accentu, propter aliam causam quàm pausam, (*ut in seq. reg. ob monosyll. vel dissyll. penacut.*) e. g.

Psal. 3. *v. ult.* בִּרְכָתֶךָ סֶּלָה
Psal. 4. *v.* 3. תֶּאֱהָבוּן רִיק

4. Vau copula, sive sit cum scheva, sive cum schurek, propter pausam recipit Kametz. e. g.

וָקָם *pro* וְקָם , וָמֵתוּ *pro* וּמֵתוּ

(*vide infra, in Conjunctione, cap.* 22.)

Nota. Pausæ majores sunt, Silluk & Athnach: quas imitatur alicubi Sakeph katon, imò & Merca, in libris poëticis. Vide Buxt. thes. gram. l. 2. c. 23.

Quomodo propter ablatum? Ablato accentu, mutatur, ante literam mobilem, Tzere in Sægol, Cholem in Kametz chatuph. e. g.

pro תָּקֵם est תָּקֶם , pro אֵת est אֶת
pro יָקוּם est יָקָם , pro כֹּל est כָּל

Aufertur

Resolutio autem hæc est, vel Necessaria, (*ut in conjugatione, secundam geminante:*) vel Euphonica, quæ rarior.

Contrario ferè modo fit compensatio, vocalium brevium sequente dages forti, per vocales longas analogas: *ut suprà, cap. III. in Dages forti propositum est.*

De Mutatione punctorum propter accentum.

Mutatio punctorum propter Accentum fit, propter eundem, vel additum, vel ablatum.

Quomodo propter additum? Paulæ majores mutant vocales breviores in longas: e. g.

1. Pathach in Kametz: פָּקָד, פָּקָדְתָּ, מָיִם pro פָּקַד, פָּקַדְתָּ, מַיִם

2. Sægol prius, in forma penacuta בֶּגֶד, in Kametz: חָסֶד, תִּפְאָרֶת, pro חֶסֶד, תִּפְאֶרֶת

3. Scheva, retracto ad se accentu, mutatur, vel in Sægol, vel in aliam vocalem.

. In Sægol mutatur, *Primò* in forma פֶּרִי pro quo dicitur פְּרִי. Si fuerit scheva compositum, id mutatur in vocalem longam analogam; ut אֲנִי in אָנִי, חֳלִי in חֹלִי

Deinde ante affixum ךָ, ut דְּבָרֶךָ דְּבָרְךָ (excipe לָךְ, אֹתָךְ &c. quæ dicuntur in pausa pro לְךָ, אֹתְךָ, adeóque similia fiunt fœminino affixo, à quo solo sensu distingui possunt.)

Serviles ſunt, quæ ad radicem accedentes, accidentibus radicis formandis inſerviunt: quales ſunt undecim, מֹשֶׁה וְכָלֵב אֵיתָן

Ex his aliæ inſerviunt, Fœminino generi הת, *Plurali numero* ימות, *Præterito* הומנתי, *Futuro ab initio* אִיתן, *Futuro & Imperativo à fine* יונה, *Infinitivo Nipkal* ה, *(alicubi Inf. Kal* ת *in fine,) Participiis quinque poſterioribus* מ, *Gerundijs* בכלם, *Verbalibus* האמנתי *(unde vulgò vocontur literæ Heemanthicæ,) Affixis* מהוכין, *Præfixis* משה וכלב, *Paragogæ* אהוין *: ut in ſequentibus, per totam grammaticam apparebit.*

Figurâ vox eſt, vel ſimplex, vel Compoſita.

Simplex eſt, quæ eſt individua in alias: e. g. אָב *pater*, רָם *excelſus.*

Compoſita eſt, quæ in alias dividi poteſt: e. g. אַבְרָם, *pater excelſus.*

[Diſtingue autem voces *Compoſitas*, à *Conjunctis*, de quibus in præfixis & affixis.]

Compoſitæ voces apud Hebræos rariſſimæ ſunt. I. *In Nominibus quædam inveniuntur, ſed ferè Propriæ omnes; & quidem, vel ex duabus, ut* אַבְרָם, יְשַׁעְיָה, *vel ex tribus, ut* שְׁמוּאֵל *(q.* שָׁאוּל מֵאֵל*)* מִיכָאֵל, דָּנִיאֵל, *ſic* אַבְרָהָם*: pauciſſimæ Appellativæ, ex quibus hæ præcipuæ,* בְּלִיַּעַל *(q. d. ſine utilitate,* deugeniet / *vel ſine jugo,* ongebonden:*)* צַלְמָוֶת *umbra mortis:* שַׁדַּי *(ex* שׁ *&* דַּי*, cui ſufficientia, h.e.* αὐτάρκης, *&* παναρκής, *aliàs omnipotens:)* אַלְקוּם *Invictus, (ex* אַל *non, &* קוּם *ſtare:) ſic* אַל מָוֶת *Immortalis:* חֲפֹר פֵּרוֹת *Talpæ, (q. d. fodere foſſas:)* לִוְיָתָן *Leviathan,*

Aufertur autem accentus, vel ſimpliciter, per Makkaph, (*ut ſup. cap.* 5.) vel ſecundùm quid, dum retrahitur.

Retrahitur accentus, vel propter Vau hippuch, (*ut inf. cap.* 22. *in Vau copula:*) vel propter ſequentem, ſive monoſyllabam, ſive disſyllabam penacutam, (ne accentus ſeſe mutuò allidant.)

Nota. Retractio illa accentûs ſæpè fit, non ſemper. Exce*ptiones utriusque mutationis propter accentum additum vel ablatum, variæ ſunt, quas vide apud Buxt. in theſ. gram.*

CAPUT VII.

De Voce, ejusque Affectionibus, & Diviſione.

HActenus principia vocum, ſequuntur ipſæ VOCES: quarum conſiderabimus, primò Affectiones, deinde Diviſionem.

Affectiones duæ ſunt, Species, & Figura.

Specie vox eſt, vel Primitiva, vel Derivativa.

Primitiva eſt, quæ *Radix* dicitur, & tribus communiter literis conſtat: quæ eſt, vel in Præterito Kal, 3. perſ. ſing. maſc. ut פָּקַד, נָגַשׁ, יָשַׁב, סָבַב, מָצָא, גָּלָה; vel in Infinitivo Kal, formæ קוּם

Derivativæ voces ſunt, omnes reliquæ.

Hinc literæ aliæ ſunt Radicales, aliæ Serviles.

Radicales ſunt, quæ radicem conſtituunt: quales ſunt omnes Alphabethi literæ.

ſuntque; Adverbium, Præpoſitio, Conjunctio, Interjectio.

Harum primò ſimplicem formam conſiderabimus, deinde figuratam: (*tùm mixtim, tùm ſeorſim.*)

CAPUT VIII.

De Nomine Subſtantivo & Adjectivo.

NOMEN eſt vox declinabilis, cum caſu. Ejus nota, primò Diviſionem, deinde Declinationem.

Dividitur Nomen, in Subſtantivum & Adjectivum.

SUBSTANTIVUM eſt nomen generis unius, ſub una terminatione. Quandóque tamen propter ſexum movetur, de maſculino in fœmininum.

Motio maſculini in fœmininum fit, (ut in Adjectivis,) aſſumto הָ vel תְ: e. g.

מֶלֶךְ *Rex*, מַלְכָּה & מַלְכַּת *Regina.*

גֶּבֶר *Vir*, (*à viribus*,) גְּבֶרֶת *Domina.*

אִישׁ *Vir*, אִשָּׁה & אֵשֶׁת *Uxor*, *Mulier*;

(q. d. *Vira*, unde *Virago*, Vrouw.)

[*Nota. Hæ duæ voces*, אִשָּׁה אִישׁ, *habent nomen Dei* יָהּ *incluſum; quo exulante à conjugio, remanet* אֵשׁ *Ignis, h. e. maledictio, omnia conſumens.*]

Eſtque

Aufertur autem accentus, vel simpliciter, per Makkaph, (*ut sup. cap.* 5.) vel secundùm quid, dum retrahitur.

Retrahitur accentus, vel propter Vau hippuch, (*ut inf. cap.* 22. *in Vau copula:*) vel propter sequentem, sive monosyllabam, sive dissyllabam penacutam, (ne accentus sese mutuò allidant.)

Nota. Retractio illa accentûs sæpè fit, non semper. Exceptiones utriusque mutationis propter accentum additum vel ablatum, variæ sunt, quas vide apud Buxt. in thes. gram.

CAPUT VII.

De Voce, ejusque Affectionibus, & Divisione.

HActenus principia vocum, sequuntur ipsæ VOCES: quarum considerabimus, primò Affectiones, deinde Divisionem.

Affectiones duæ sunt, Species, & Figura.

Specie vox est, vel Primitiva, vel Derivativa.

Primitiva est, quæ *Radix* dicitur, & tribus communiter literis constat: quæ est, vel in Præterito Kal, 3. perf. sing. masc. ut פָּקַד, נָגַשׁ, יָשַׁב, סָבַב, מָצָא, גָּלָה; vel in Infinitivo Kal, formæ קוּם

Derivativæ voces sunt, omnes reliquæ.

Hinc literæ aliæ sunt Radicales, aliæ Serviles.

Radicales sunt, quæ radicem constituunt: quales sunt omnes Alphabethi literæ.

ſuntque; Adverbium, Præpoſitio, Conjunctio, Interjectio.

Harum primò ſimplicem formam conſiderabimus, deinde figuratam: *(tùm mixtim, tùm ſeorſim.)*

CAPUT VIII.

De Nomine Subſtantivo & Adjectivo.

NOMEN eſt vox declinabilis, cum caſu. Ejus nota, primò Diviſionem, deinde Declinationem.

Dividitur Nomen, in Subſtantivum & Adjectivum.

SUBSTANTIVUM eſt nomen generis unius, ſub una terminatione. Quandóque tamen propter ſexum movetur, de maſculino in fœmininum.

Motio maſculini in fœmininum fit, (ut in Adjectivis,) aſſumto ה‍ָ vel ת‍ְ: e.g.

מֶלֶךְ *Rex*, מַלְכָּה & מַלְכַּת *Regina.*

גֶּבֶר *Vir*, (*à viribus*,) גְּבֶרֶת *Domina.*

אִישׁ *Vir*, אִשָּׁה & אֵשֶׁת *Uxor*, *Mulier*;

(q. d. *Vira*, unde *Virago*, Vrouw.)

[*Nota. Hæ duæ voces,* אִשָּׁה אִישׁ, *habent nomen Dei* יָהּ *incluſum; quo exulante à conjugio, remanet* אֵשׁ *Ignis, h. e. maledictio, omnia conſumens.*]

Eſtque

Leviathan, (q. d. ſociatus draco:) חֶלְכָּאִים *Defecti viribus, Pſal.* 10. *v.* 10. חֲרִיוֹנִים *Excrementa columbarum, (pro quo Maſorethæ honeſtatis causâ legendum notarunt, pariter compoſitâ voce,* דִּבְיוֹנִים*, vide lexic. Buxt. in* חרר *&* דב *) In pronominibus, conjuncta quidem inveniuntur, ut* הַלָּז , הַלָּזֶה , הַזֹּה *, &c. at compoſita nulla, niſi fortè* מַזֹּה *pro* מַה זֶּה*. In Verbis & Participiis nulla ſunt compoſita. In Particulis multæ ſunt conjunctæ voces ; paucæ quædam videntur compoſitæ, ut* שִׁלְשׁוֹם *nudiustertius, (q.d.* שָׁלֹשׁ יוֹם *)* אֵיפֹה *ubi?* מַדּוּעַ *quare?*

Diviſio vocis ſequitur. Vox eſt, vel Declinabilis, vel Indeclinabilis.

Vox declinabilis eſt, quæ in diverſos fines flectitur: idque Numero, & Genere.

Numerus eſt, vel Singularis, vel Pluralis. Dualis etiam in Nomine invenitur : veruntamen, in rebus naturâ binis, rarò aliis.

Genus eſt diſtinctum, & conjunctum.

Diſtinctum eſt, Maſculinum, & Fœmininum. Neutro Hebræi carent, & pro eo ferè fœminino utuntur: *(maſculino etiam, ut Pſal.* 133. 1.*)*

Conjunctum eſt Commune, (vel potiùs Dubium, *)* modò maſculini, modò fœminini generis.

Vox declinabilis eſt, Nomen & Pronomen, Verbum & Participium.

Voces indeclinabiles hebræis Particulæ vocantur;

 ſuntque

cap. 6. propositas;) partim juxta regulas speciales, (*quas habet communes, cum motione singularis in pluralem, cap. seq. Quia verò Adjectivorum non est tam multiplex forma, easdem sequentibus arctamus.*)

In genere notetur, ex vocalibus longis, Kametz & Tzere mutabiles esse; Chirek lôngum, Cholem, & Schurek, nec in penultima, nec in ultima mutari, (*nisi Cholem & Schurek ultimæ resolvatur, ut cap. seq. reg. 3.*) nec mutari vocales breves, sequente schevâ, vel dages forti, *ut sup. cap. 6. reg. 1.* De reliquis igitur tenendæ sunt sequentes regulæ quatuor.

1. Kametz penultimæ syllabæ mutatur in Scheva: (*nisi sit compensativum dages fortis, quod manet.*) Kametz ultimæ manet: (*nisi sit ex defect. 2. ubi resolvitur in Pathach sequente dages forti; quod fit & solâ euphoniæ causâ.*)

2. Tzere penultimæ syllabæ mutatur in Scheva: (*nisi sit cum* י *quiescenti, aut compensativum dagesch fortis, quod manet.*) Tzere ultimæ, si nullum Kametz præcesserit, mutatur in Scheva: (*nisi sit ex defect. 2. ubi resolvitur in Chirek breve seq. dages.*) Sin præcesserit Kametz, manet: (*nisi Kametz illud fuerit compensativum, pro pathach seq. dagesch, post quod mutatur in scheva.*)

3. Terminatio ה tollitur, atque sic non crescente voce, Kametz (*aliave vocalis*) præcedens manet.

4. Termi-

Estque vel Proprium, vel Appellativum.

Proprium est, vel personæ, vel urbis aut loci: quod nec ה articulum, nec affixum pronominis, nec statum constructum fert. (*Verum hoc de proprio personæ cumprimis.*)

Appellativum est, quod est multis commune: (*ut & in aliis linguis, e. g. Deus, Homo, Rex, &c.*)

ADIECTIVUM est nomen generis duplicis, sub duplici terminatione, masculina & fœminina: (*quò refer & Participia.*)

Adjectivis accidit, Motio, & Comparatio.

Motio adjectivorum est, masculinæ formæ in fœmininam mutatio.

Masculini forma varia est.

Fœmininum ex masculino formatur, (*ut suprà,*) additâ terminatione ־ָה vel ת

Terminatio fœminina, in ה, est cum Kametz præcedenti, semperque habet accentum in ultima: ut טוֹבָה טוֹב *bonus, bona.*

Terminatio ת accentum habet, vel in ultima, sinè vocali, ut שֵׁנִי שֵׁנִית *secundus, secunda*: vel in penultima, præcedente duplici sægol, (vel duplici pathach propter gutturalem:) quæ in participiis est usitatissima, cum illa priori: e. g.

פּוֹקֶדֶת & פּוֹקְדָה פּוֹקֵד *visitans.*

שׁוֹמַעַת & שׁוֹמְעָה שׁוֹמֵעַ *audiens.*

Motio hæc, masculini formam sæpè mutat: & quidem, partim juxta regulas generales, (*suprà*

 cap. 6.

	חָרוּץ	חֲרוּצָה	*sedulus, a.*
ut	חַנּוּן	חַנּוּנָה	*gratiosus, a.*
	רַחוּם	רַחוּמָה	*misericors.*
		sine compens. ante ח	
Except. 2.	נָסַב	נְסַבָּה	*circumdatus, a.*
	מוּסַב	מוּסַבָּה	*idem.*
	קָטָן	קְטַנָּה	*parvus, a.*

Exempla Reg. II.

Memb. 1.	מֵקִים	מְקִימָה	*stabiliens.*
	מֵרֵעַ	מְרִיעָה	*clangens.*
except. 1.	מֵיטִיב	מֵיטִבָה	*benefaciens.*
2.	חֵרֵשׁ	חֵרְשָׁה	*surdus, a.*
	מָאֵן	מְאֵנָה	*renuens.*
	עָרוֹם	עֲרוּמָה	*nudus, a.*
	זֵרוּעַ	זֵרוּעָה	*sativus, a.*
Memb. 2.	פּוֹקֵד	פּוֹקְדָה	*visitans.*
	מְפַקֵּד	מְפַקְּדָה	*præficiens.*
	עִקֵּשׁ	עִקְּשָׁה	*perversus, a.*
	שַׁבֵּחַ	שַׁבְּחָה	*laudans.*
	בּוֹעֵר	בּוֹעֲרָה	*ardens.*
	פּוֹעֵל	פּוֹעֲלָה	*operans.*
except.	מְסַבֵּב	מְסַבְּבָה	*circumducens.*
	מְחַלֵּל	מְחַלְּלָה	*incipiens.*
Memb. 3.	כָּשֵׁר	כְּשֵׁרָה	*rectus, a.*
	שָׁפֵל	שְׁפֵלָה	*humilis.*
	אָבֵל	אֲבֵלָה	*lugens.*
	עָצֵל	עֲצֵלָה	*piger, a.*

except.

4. Terminatio י. movetur in ה & in ת (in יָה & יִת) ibi crescente voce fit mutatio punctorum, ut suprà; hîc non crescente voce, nihil mutatur.

Exempla Reg. I.

ex dupl. Kam.	יָקָר	יְקָרָה	*pretiosus, a.*
	לָבָן	לְבָנָה	*albus, a.*
	חָכָם	חֲכָמָה	*sapiens.*
	עָתָק	עֲתָקָה	*durus, a.*
	עָקָר	עֲקָרָה	*sterilis.*
	&	עֲקֶרֶת	
ex Kam. & Tzer. (*vide reg. seq. memb.* 3.)			
ex Kam. & Chir.	שָׂכִיר	שְׂכִירָה	*mercenarius, a.*
	אָבִיר	אֲבִירָה	*robustus, a.*
ex Kam. & Chol.	קָרוֹב	קְרוֹבָה	*propinquus, a.*
	גָּדוֹל	גְּדוֹלָה	*magnus, a.*
	קָדוֹשׁ	קְדוֹשָׁה	*sanctus, a.*
	גָּבוֹהַּ	גְּבוֹהָה	*altus, a.*
ex Kam. & Schur.	פָּקוּד	פְּקוּדָה	*visitatus, a.*
	עָצוּם	עֲצוּמָה	*fortis.*
	שָׂרוּעַ	שְׂרוּעָה	*redundans.*
	גָּלוּי	גְּלוּיָה	*revelatus, a.*
ex Chol. & Kam.	נוֹרָא	נוֹרָאָה	*reverendus, a.*
	נוֹדָע	נוֹדָעָה	*notus, a.*
ex Schur. & Kam.	מוּשָׁב	מוּשָׁבָה	*collocatus, a.*
	מוּקָם	מוּקָמָה	*stabilitus, a.*
Except. 1.	עָרִיץ	עָרִיצָה	*violentus, a.*
ut	צַדִּיק	צַדִּיקָה	*justus, a.*

הָרָץ

gradum. At ea hîc fit, non diversis graduum formis, sed periphrasi.

Comparativus circumscribitur ferè, per מִן (vel indè decisum מ) *præ*: e.g.

חָכָם מֵהֶם *sapiens præ illis, i. e. sapientior illis.*
קָטֹן מֵאֱלֹהִים *parvus præ Angelis, i. e. minor.*

Superlativus circumscribitur tripliciter: 1. Per מְאֹד *valde*, חָכָם מְאֹד *valdè sapiens*: 2. Per repetitionem, tùm binam, ut חָכָם חָכָם *sapiens sapiens, i. e. sapientissimus*; tùm trinam, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ *sanctus, sanctus, sanctus, i. e. sanctissimus*: idque in significatione intensa: sed in significatione comparata idem fit, 3. Per מִכֹּל *præ omnibus*: e. g. חָכָם מִכֹּל *sapiens præ omnibus, h. e. sapientissimus omnium.*

[Sunt & aliæ periphrases, ut הֲבֵל הֲבָלִים *vanitas vanitatum, i. e. vanissima*, שִׁיר הַשִּׁירִים *canticum canticorum, i. e. præstantissimum*: &c. quas usus docebit, & πολύχεπς Syntaxis Buxtorfij, *in thesauro gram.*]

CAPUT IX.

De Prima Declinatione.

DEclinatio Nominis est, sola ejus ex singulari in pluralem, dualemve, non etiam per Casus variatio.

CASUS

except.	מָאֵן	מָאֲנָה	*renuens.*
	מְבָרֵךְ	מְבָרְכָה	*benedicens.*

Exempla Reg. III.

Kam. praeced.	קָשֶׁה	קָשָׁה	*durus, a.*
	קָלֶה	קָלָה	*levis.*
	בָּלֶה	בָּלָה	*vetus.*
	רָזֶה	רָזָה	*macilentus, a.*
	יָפֶה	יָפָה	*pulcer, a.*
	רָוֶה	רָוָה	*irriguus, a.*
Tzer. prae.	גֵּאֶה	גֵּאָה	*ſuperbus, a.*
Chol. &c.	גּוֹלֶה	גּוֹלָה	*revelans.*

Huc pertinent omnia participia formæ גָּלָה *(excepto Pahul in Kal.)*

Exempla Reg. IV.

in ה	נָקִי	נְקִיָּה	*purus, pura.*
	עָנִי	עֲנִיָּה	*pauper*
in ה & ת	שֵׁנִי	שְׁנִיָּה & שֵׁנִית	*ſecundus, a.*
	שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁיָּה, שִׁשִּׁית	*ſextus, a.*
	שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִיָּה, שְׁבִיעִית	*ſeptimus.*
in ת	עִבְרִי	עִבְרִית	*hebræus.*
	יְהוּדִי	יְהוּדִית	*Judæus, a.*
	מִצְרִי	מִצְרִית	*Ægyptius, a.*
	בָּבְלִי	בָּבְלִית	*Babylonius, a.*
	כּוּשִׁי	כּוּשִׁית	*Æthiops, piſſa.*

Hactenus Motio: ſequitur quæ Adjectivis accidit *Comparatio*, per Comparativum & Superlativum gradum.

1. Kametz penultimæ mutatur in Scheva: (nisi sit compensativum dages fortis, quod manet, vel mutatur in ſægol, *ut ſup. in dages forti, cap 3. dictum*: excipe etiam multa ex def. 2. quæ Kametz penultimæ retinent.) Kametz ultimæ manet; (vel resolvitur in Pathach ſequente dages forti: idque, vel euphonicè; vel necesſariò, in defectivis ſecundâ.) e.g.

חֲכָמִים חָכָם , דְּבָרִים דָּבָר
גְּחָלִים גָּחָל , עֲרִיצִים עָרִיץ
מָעֻזִּים מָעוֹז , מָגִנִּים מָגֵן
נְסַבִּים נָסָב , אוֹפַנִּים אוֹפָן

2. Tzere penultimæ mutatur in Scheva: (nisi ſit cum ׳ quiescenti, aut compenſativum dages fortis.) Ultimæ, in disſyllabis, præcedente Kametz, manet; non præcedente Kametz, mutatur in Scheva: in monoſyllabis, manet, in quiescentibus ſecundâ; reſolvitur in Chirek breve ſequente dages, in defectivis ſecundâ. e.g.

עֲנָבִים עֵנָב , לְבָבִים לֵבָב
חֲרָשִׁים חָרָשׁ , הֵיכָלִים הֵיכָל
פּוֹקְדִים פּוֹקֵד , זְקֵנִים זָקֵן
חִצִּים חֵץ , אֵלִים אֵל

3. Chirek longum, Cholem, & Schurek, non decreſcunt, (*ut ſuprà cap. 6. de Mut. punct. reg. 1.*) Excipe Cholem penultimæ, in forma penacuta, *ut inf. reg. 5.* Cholem & Schurek ultimæ ſyllabæ, quandóq; reſolvuntur, in Kibbutz, ſequente dages, idq; vel euphonicè, vel necesſariò in defect. 2: e.g.

אָרֹם

Casus apud hebræos poteſtate quidem ſunt, non actu: hoc eſt, non diverſarum terminationum, ſed ex ſtructura ſermonis, aliiſque ſignis, (quanquam non perpetuis,) dignoſcendi.

ה articulus omnium caſuum eſt: (*de quo infrà in Pronomine.*)

Genitivus per ſtatum conſtructum ferè ſignificatur: (*de quo in Syntaxi.*)

ל deciſum ex præp. אֶל *ad*, communiter eſt nota Dativi: quandóque & Accuſativi; imò & Genitivi, poſitum inter duo Nomina, (*ut in inſcriptionibus Pſalmorum*, מִזְמוֹר לְדָוִד, *Pſalmus Davidis.*)

אֵת Accuſativum ſignificat, (*à rad.* אות): quandóque Ablativum, ſignificans *cum*, vel *a*, (*à rad.* אתת)

מִן, vel hinc deciſum מ ſeq. dages forti, Ablativi caſûs nota eſt, ſignificans, *a*, *ab*, *ex*, *præ*.

De quibus omnibus infrà agetur, ſuo loco.

Declinatio duplex eſt, Prima & Secunda: illa Maſculinorum, hæc Fœmininorum. Utriusque, primò Analogia, deinde Anomalia conſideranda venit.

Prima Declinatio Maſculinorum eſt, vel in Pluralem, vel in Dualem numerum: *Pluralis* numerus Maſculinorum ſingulari addit terminationem ִים. cum accentu in ultima: *Obſervatis regulis generalibus de Mutatione punctorum; quibus adde ſequentes ſpeciales octo.*

1.Kametz

6. Pathach & Chirek, in forma penacuta, contrahuntur in Tzere. e. g.

זֵיתִים זַיִת , אֵילִים אַיִל

Excipe, 1. בָּתִּים בַּיִת (*cum Kam. seq. dag.*) 2. *Regularia quædam, quæ pro priori puncto habent scheva, pro posteriori kametz,* (*ut reg.* 1. & 5.)

חֲיָלִים חַיִל , תְּיָשִׁים תַּיִשׁ , &c.

7. Terminatio ה tollitur, unde non crescente voce prior vocalis manet. e. g.

גּוֹלִים גּוֹלֶה , רֵעִים רֵעֶה , יָפִים יָפֶה

8. Terminatio י similiter tollitur: e. g. עִבְרִים עִבְרִי , נָכְרִים נָכְרִי , &c: *sic* צִים צִי, (*pro quo est &* צִיִּים, *ex form. seq.*) Regularia sunt, אִיִּים אִי , עֲנִיִּים עָנִי , נְקִיִּים נָקִי , &c. (*conf. reg.* 4. *cap. præc.*) Irregularia sunt, גְּדָיִים גְּדִי , עֲדָיִים עֲדִי , חֲלָיִים חֲלִי , &c. à כֵּלִים כְּלִי

Exceptiones communes.

Quinque excipiuntur, vocalem singularis numeri, præter normam, in Kametz mutantia: ut,

עָרִים עִיר , בָּנִים בֵּן

רָאשִׁים רֹאשׁ , יָמִים יוֹם

אֲנָשִׁים אֱנוֹשׁ , (*quod est plur.* אִישׁ)

Pro terminatione plurali ים quandóque est י (*nisi singularia ea sint, & collectiva, cum Jod parag. Vide infrà, cap.* 23. *in Paragoge.*) e. g.

הָרִים , גּוֹבִים , שָׂדִים , *pro* הָרֵי , גּוֹבַי , שָׂדַי

Quædam

עֲרֻמִּים עָרוֹם , אֲדֻמִּים אָדוֹם
מְעֻזִּים מָעוֹז , תְּמִימִים תָּם
חַמִּים חוֹם , חֲרֻלִּים חָרוּל

4. Pathach penultimæ vide infrà, *in reg.* 5. & 6. Ultimæ, mutatur in Kametz; vel habet dagesch post se euphonicum, aut necessarium in defectivis secundâ; quandóque & mutatur in Chirek breve sequente dages forti: dages forte non admissum convenienter compensandum est, ante ח raro, (*ut c.*3.)

אַרְבָּעִים אַרְבַּע ,
אֲגַמִּים אֲגַם , הֲדַסִּים הֲדַס
עַמִּים עַם , גַּנִּים גַּן , גַּלִּים גַּל
פִּתִּים פַּת , סִפִּים סַף
פַּחִים פַּח , הָרִים הַר

5. Sægol penultimæ, in forma penacuta, mutatur in Scheva: (proinde &, quod loco sægol hujus ob gutturalem est, Pathach penultimæ: quinimò & Tzere & Cholem penultimæ, in forma penacuta; quod tamen postremum, sub gutturali, imò & alia quandóque, habet scheva compositum, Chateph kametz.) Sægol ultimæ, in eadem forma, mutatur in Kametz: (proinde &, quod ejus loco in simili forma est, Patach ultimæ.) e. g.

הֲבָלִים הֶבֶל , בְּגָדִים בֶּגֶד
פְּתָחִים פֶּתַח , שְׁעָרִים שַׁעַר
קְמָצִים קֹמֶץ , סְפָרִים סֵפֶר
קֳדָשִׁים קֹדֶשׁ , חֳדָשִׁים חֹדֶשׁ

Hanc formam sequitur & נְרָדִים נֵרְדְּ

iisdem regulis fit formatio; nisi quòd pro ים. ponitur ות: e. g.

עֲבוֹת עָב , אַגָּנוֹת אַגָּן
אִמּוֹת אֵם , יְתֵדוֹת יָתֵד
אֲתוֹנוֹת אָתוֹן , לְשׁוֹנוֹת לָשׁוֹן
חֲרָבוֹת חֶרֶב , נְפָשׁוֹת נֶפֶשׁ
אֳרָחוֹת אֹרַח , גְּרָנוֹת גֹּרֶן
רוּחוֹת רוּחַ , מַטּוֹת מַטֶּה , &c.

Sin diversam à Masculino formam habeat, nempe illam fœmininorum propriam in ה ָ & ת, tunc ejus flexio in pluralem numerum fit sequentibus regulis.

1. Terminatio ה ָ mutatur in ות; manentibus præcedentibus punctis, quia vox non crescit. e. g.

קָנוֹת קָנֶה , קָמוֹת קָמָה , טוֹבוֹת טוֹבָה
פּוּקָדוֹת פּוּקָדָה , צְדָקוֹת צְדָקָה,
גְּבוּרוֹת גְּבוּרָה , בְּהֵמוֹת בְּהֵמָה,
חָכְמוֹת חָכְמָה , נְגִינוֹת נְגִינָה , &c.

Excipe formam שִׁפְחָה, quæ sequitur formam צְדָקָה, punctis non decrescentibus, sed accrescentibus. e. g.

שְׂמָלוֹת שִׂמְלָה , שְׁפָחוֹת שִׁפְחָה,
אֲמָרוֹת אִמְרָה , גְּבָעוֹת גִּבְעָה , &c.

Hujus formæ quoque sunt, quæ pro Chirek habent Pathach, vel Sægol, propter primam aut secundam gutturalem, quandóque & non gutturalem. e. g.

אמצה

Quædam pro ים. habent ין. ex forma chaldaica: e.g יָמִין , חַיִּין *&c. vide Grammatic. Buxt. lib.* 1. *cap.* 9.

Dualis numerus Masculinorum pro ים. habet ַיִם formâ penacutâ: *ijsdem ferè regulis; nisi quòd hîc, in quibusdam vocibus, magis decrescant puncta, ob majorem accrescentiam.* e. g.

יוֹמַיִם יוֹם , אַפַּיִם אַף , יָדַיִם יָד
שִׁנַּיִם שֵׁן , עֵינַיִם עַיִן , *&c.*
רַגְלַיִם רֶגֶל , (*in pl. esset* רְגָלִים) *sic*
קַרְנַיִם קֶרֶן (*reg.* קְרָנִים)
נַעֲלַיִם נַעַל , אָזְנַיִם אֹזֶן
אַלְפַּיִם אֶלֶף , *&c.*

CAPUT X.

De Secunda Declinatione.

SECUNDA Declinatio Fœmininorum, est etiam vel in Pluralem, vel in Dualem numerum.

Pluralis numerus Fœmininorum flectitur in וֹת, cum accentu in ultima quoque: *ijsdem ferè regulis, ut Masculinorum, cap. præced.* Nam,

Singularis Fœmininus, vel eandem formam habet cum Masculino; vel diversam, nimirùm vel in ה ָ vel in ת

Si eandem formam habeat cum Masculino, tunc

Dualis numerus Fœmininorum itidem flectitur in ַיִם penacutum. Et quidem,

Si singularis fœmininus ejusdem formæ sit cum masculino, eodem modo fit formatio, ut in declinatione præcedenti. e. g.

יְרֵכַיִם יָרֵךְ , כְּנָפַיִם כָּנָף
בִּרְכַּיִם בֶּרֶךְ , כַּפַּיִם כַּף
לְחָיַיִם & לְחָיַיִם לְחִי &c.

Huc pertinent & pleraque exempla, suprà in masc. adducta, quæ etiam sunt fœm.

Si singularis fœmininus desinat in הָ tunc ה mutatur in ת, additâ terminatione ַיִם Sin in ת, simpliciter additur ַיִם (observatis ubique regulis mutationis punctorum.) e. g.

אֲמָתַיִם אָמָה , שְׂפָתַיִם שָׂפָה
מָאתַיִם מֵאָה , שְׁנָתַיִם שָׁנָה
נְחֻשְׁתַּיִם נְחֹשֶׁת , &c.

Anomaliæ Declinationum communes.

Hactenus analogia, sequitur anomalia declinationum quintuplex.

I. Nomina propria, itèm metallorum, gemmarum, liquorum, sunt singularia tantùm: ut & in aliis linguis.

II. Quædam nomina sunt pluralia tantùm: (ob rerum significatarum varium, nec uniformem statum.) Exempli gratiâ,

1. Nomi-

, כְּבָשׂוֹת כִּבְשָׂה , אֲמָצוֹת אֲמָצָה
, נְעָרוֹת נַעֲרָה , כְּחָדוֹת פַּחְדָּה
שְׁאָלוֹת שְׁאֵלָה , חֲלָקוֹת חֶלְקָה

[*Nota. Forma* מִצְוָה , מִרְמָה , *&c. (ubi sc.* מ *ab initio est heemanthicum,) non est hujus loci, sed sequitur ea formam superiorem: e. g.*

, מִרְמוֹת מִרְמָה , מִצְוֹת מִצְוָה
מַחְתּוֹת מַחְתָּה , מַרְאוֹת מַרְאָה , *&c.*

Ex quo fundamento מִנְחָה , *si deducatur à radice* מָנַח , *in plurali haberet* מְנָחוֹת ; *sin à radice* נָחָה , *haberet* מִנְחוֹת : *vid. lexic. Buxt.*]

2. Terminatio ת reducenda priùs est, ad formam ה‍ָ , ex qua & pro qua est. Estque, vel 1. acuta; vel 2. penacuta, & hæc ferè cum duplici sægol, (aut pathach, ob gutturalem,) aliquando cum cholem & sægol, itèm tzere & sægol. e. g.

1. עִבְרִיּוֹת , עִבְרִיָּה à עִבְרִית
Sic ferè, מַלְכֻיוֹת , מַלְכוּת
אֲחָיוֹת (*soror*) אָחוֹת
At בַּת ; *pro* בֶּנֶת , *quasi à* בָּנָה , (*filia*) *habet* בָּנוֹת , (*ut masc.* בָּנִים)

2. פּוֹקְדוֹת , פּוֹקְדָה à פּוֹקֶדֶת
שׁוֹמְעוֹת , שׁוֹמְעָה à שׁוֹמַעַת
מֶמְשָׁלוֹת , מֶמְשָׁלָה à מֶמְשֶׁלֶת
מִשְׁפָּחוֹת , מִשְׁפָּחָה à מִשְׁפַּחַת
בְּהֵמוֹת , בְּהֵמָה à בְּהֶמֶת
קְטֹרוֹת , קְטֹרֶת שְׁחֵלֶת *&c.*

[Huc pertinet אִשָּׁה , נָשִׁים *mulieres* : quod est decisum ex אֲנָשִׁים (à sing. אִישׁ *Vir,*) demtâ literâ capitali א , quia mulieribus non convenit esse capitibus. Uterque ille pluralis est mutuaticius, ex אֱנוֹשׁ : alii tamen נָשִׁים derivant à נָשָׁה *oblitus est* , sicut זָכָר *mas* , à זָכַר recordatus est.

Sic פִּילֶגֶשׁ, פִּלַגְשִׁים *Concubina*; vel *Pellex*, quod est ipsissimum vocabulum hebræum.]

3. הֵיכָל , הֵיכָלִים & הֵיכָלוֹת , *Templum.*
שָׁנָה , שָׁנִים & שָׁנוֹת , *Annus.*
aliaque complusςcula , quæ vide in Thes. Buxt.

V. Utriusque generis & numeri est כֹּל vel correptè per kametz chatuph , ablato accentu , כָּל־ *Omnis , omnes ; Omne , omnia :* (ad exemplum pronominis אֲשֶׁר &c. ut *cap. seq.* videbitur.)

CAPUT XI.

De Pronomine.

PRONOMINA sunt, vel Separata, vel Inseparabilia.

Separata sunt, integra, & defectiva.

Integra genere & numero sunt tria, tres personas indicantia : ut,

Sing.

1. Nomina ætatum:
נְעוּרִים *Pueritia.*
עֲלוּמִים *Adolescentia.*
זְקוּנִים *Senectus.*

2. Nomina vitæ, & virginitatis:
חַיִּים *Vita.*
בְּתוּלִים *Virginitas.*

3. Nomen faciei:
פָּנִים *Facies.*

III. Pauca quædam sunt dualia tantùm: (*ob naturalem dualitatem.*) e. g.

מַיִם *Aqua: quæ duplex,* { *pluvialis, cœli:* / *fluvialis, terræ.* }
שָׁמַיִם *Cœlum: cujus duplex hemisphærium.*
מִצְרַיִם *Ægyptus: quæ duplex, secta Nilo.*
יְרוּשָׁלַיִם *Hierosolyma: duplici colle.*
(*Scribitur ferè defectivè, sine jod,* יְרוּשָׁלַם)
שְׁנַיִם, שְׁתַּיִם *Duo, Duæ: numerus binarius.*

[Sic Adverbia numerandi sub forma dualis numeri enunciantur: שִׁבְעָתַיִם *septies, &c.* At plurale שִׁבְעִים *septuaginta* notat, &c.]

IV. Quædam masculina flectuntur more fœmininorum: quædam fœminina more masculinorum: quædam utroque modo.

1. אָב אָבוֹת, נֵר נֵרוֹת, שֵׁם שֵׁמוֹת,
aliaque complura, quæ vide in Thes. Buxt.

2. אֵלָה אֵלִים, יוֹנָה יוֹנִים, דָּת דָּתִים,
aliaque multa, quæ vide ibid. in Buxtorfio.

Regulariter habet Sægol, idque
ſequente dages forti, שֶׁנַּעֲשָׂה
imò & non ſeq. dages, ante gutturalem,
ſinè ulla compenſatione, שֶׁעָשָׂה
Irregulariter quandóque habet,
Pathach, ſequente dages, שַׁקַּמְתִּי
ſic *Gen. 6. 3.* בְּשַׁגַּם *in quo etiam.*
Kametz, שָׁאַתָּה
Scheva, שְׁהוּא
(Vide Theſaur. Gram. Buxt. l. 2. c. 5. & 17.)

II. ה Articulus, (*latinis ignotus, græcis notiſſimus ὁ ἡ, germanis aliisque nationibus admodùm familiaris,*) ex הוא deciſus videtur: cujus nota punctationem & uſum.

1. *Quale habet punctum* ה *articulus?*
Regulariter habet Pathach, ſequente dageſch forti: e. g. הַסֵּפֶר, הַדָּבָר,
Irregulariter habet,
Kametz compenſativum, ante indagesſabilem, ſcilicet, gutturalem, vel Reſch: e. g.
הָאִישׁ, הָרָשָׁע, הָעָם, הָהָר, הָחַי
Pathach ſinè compenſatione, ante ח & ה, ubi rara eſt compenſatio, (*ut ſup. c. 3.*) e. g.
הַבֵּן, הַהוּא, הַחֶסֶד, הַהֶבֶל
Sægol, ſequente gutturali cum Kametz; nimirùm הָ, חָ, עָ, (quandóque & אָ) ſcil. in polyſyllabis, (alicubi & monoſyllaba:) nonnunquam & ante Chateph Kametz. (*ut ſup. cap.*

Sing.		*Plur.*	
אֲנִי (*vel* אָנֹכִי) *Ego*, *c.*		אֲנַחְנוּ (נַחְנוּ) *Nos*, *c.*	1.
אַתָּה (*vel* אַתְּ) *Tu*, *m.*		אַתֶּם *Vos*, *m.*	2.
אַתְּ (*vel* אַתִּי) *Tu*, *f.*		אַתֵּן (אַתֵּנָה) *Vos*, *f.*	
הוּא *Ille.*		הֵם (הֵמָּה) *Illi.*	3.
הִיא (*vel* הוּא) *Illa.*		הֵן (הֵנָּה) *Illæ.*	

Defectiva sunt, vel

1. Singularia tantùm, & distincti generis:

m. זֶה *Is.*

f. זֹאת זוֹ · *Ea.*

c. זוּ זוֹ *Is*, *ea.* (rectiùs *relativum.*)

2. Pluralia tantùm, & utriusque generis:

אֵלֶּה, אֵל *Illi*, *illæ.*

3. Utriusque generis & numeri est, pronomen

1. Relativum, אֲשֶׁר *Qui*, *quæ.*

2. Interrogativum, idque duplex,

De Persona, מִי { *Quis? quæ?* / *Qui? quæ?* }

De Re, מַה, מָה, מֶה *Quid?*

Habet { ַ seq· dages initiali. / ָ non sequente dages. / ֶ seq. ח, vel ע; cum ָ }

Confer mox punctationem articuli ה

Inseparabilia pronomina sunt, vel Præfixa, vel Affixa.

PRÆFIXA sunt duo, שׁ & ה

I. שׁ, ex אֲשֶׁר decisum, relativum est, idem significans quod אֲשֶׁר: &

	Sing.		Plur.	
1.	Ex אֲנִי	lit. י ; syl. נִי	Ex אֲנַחְנוּ	syl. נוּ
2.	Ex אַתָּה	syl. ךָ	Ex אַתֶּם	syl. כֶם
	Ex אַתְּ	lit. ךְ ; syl. כִי	Ex אַתֶּן	syl. כֶן
3.	Ex הוּא	lit. ו, וֹ ; syl. הוּ, נוּ	Ex הֵם	lit. ם ; syl. מוֹ, הֶם
	Ex הִיא	lit. הּ ; syl. הָ, נָה	Ex הֵן	lit. ן ; syl. הֶן

Notæ, ad præced. tabellam.

In 2. perſ. ת in Affixis mutatur in ך ad differentiam Formativarum conjugationis : (& quidem in omnibus linguis orientalibus, hebræa, indéque ortis chaldæa, ſyriaca, arabica, per miraculum quoddam grammaticum.)

Ibidem, *Jod, in affixo fœminino* כִי , *eſt ex forma paragogica* אַתִּי

In 3. perſ. נ *in* נוּ & נָה *per epentheſin eſt inſertum, pro* הוּ & הָה , *excluſo per ſyncopen* ה , *unde dages forte in* נ *videtur ortum.*

Ibidem, מוֹ *videtur affixum esſe, non tantùm plur. numeri, ex* הֵם , *ſed etiam ſing. numeri, ex* הוּא : (*ut Eſa.* 53. *v.* 8. *ſic Pſal.* 11. *v.* 7. *itèm Pſal.* 55. *v.* 20. *Vide & alia exempla apud Buxtorfium,*

cap. 3. in dages forti dictum.) e. g.

הֶעָפָר , הֶחָכָם , חֶהָרִים
הֶחָי , הֶאָמוּר , הָאֹמֵר
הֶחֳדָשִׁים , הֶחֳרָבוֹת

2. *Quis est usus* ה *articuli?* Præfigitur, *Primò*, ac propriè, Nominibus; sed nec propriis, nec constructis, nec affixa habentibus: (nisi irregulariter quandóque, *vide Thesaur. Buxt. lib.* 2. *c.* 5.) *Deinde* ipsis Pronominibus; ut הַהִיא , הַהוּא , הַזֹּאת , הַזֶּה , & הָאֵלֶּה הָאֵל , הָהֵנָּה הָהֵם , itèm הַלָּזֶה , quorum illud est cum epenthesi literæ ל , & & per apocopen הַלָּז , *sic ex* זו *fit* הַלֵּזוּ (*vide Buxt.*) *Denique* & præteritis Verborum, ut & Participiis; & tunc est relativum. (*De hoc usu articuli* ה *vide porrò Buxtorf. Thes. gram. lib.* 1. *cap.* 5. *&* 17.)

Affixa sunt, quæ ex pronominibus integris trium personarum utriusque numeri decisa, describunt, *primò* Pronomina possessiva, affixa Nominibus & Adverbijs; *deinde* Accusativum pronominis integri, (quandóque & Dativum, & Ablativum,) affixa Verbis & Præpositionibus.

Distingue autem Formativas *conjugationis, ab* Affixis; *quæ toto cœlo differunt: (de quibus cap. seq.)*

Affixa sunt, vel literaria, vel syllabica: (*quæ in sequenti tabella exhibemus, omissis prævijs vocalibus, accentuumque locis; quæ infrà part. 2. rectiùs tradentur.*)

Sing.

um *Modorum*, qui apud Hebræos nulli sunt.

Præsens per *Participium* describitur, vocaturque *Benoni*, h. e. Intermedium: quia est medium tempus, inter Præteritum & Futurum.

Hoc instar Nominis, in genus Masc. & Fœm. numerum Sing. & Plur. flectitur, (ijsdem regulis, *ut sup. in Nom. cap.* 8. 9. 10:) estque alicubi duplex, e. g. in Kal, idque distinctæ significationis; itèm in Pyhal & Hophal, sed ejusdem significationis: (*ut infrà in specie videbitur.*)

Futurum duplex est, Primum & Secundum; illud Imperativus, hoc Futurum propriè dicitur.

Imperativum sola activa habent & intransitiva, non passiva transitiva: (*quia passio transiens non est in patientis, sed in agentis potestate.*) Invenitur igitur in Niphal & Hithpahel, non in Pyhal & Hophal; *ut infrà ex Signif. Verb. apparebit.*

Infinitum tempus est, Infinitivus dictus: qui *Makor*, i. e. Fons dicitur, quia indè Imperativus & Futurum formantur; unde & iis præponitur. Præfixis literis בכלם usum Gerundij præstat.

Personæ, in Præterito & Futuro tres sunt, in Imperativo secunda tantùm: quarum notanda, in genere, Formatio, Accentus, & Paragoge.

Formatio personarum fit, per *Formativas* conjugationis, ex pronominibus integris trium personarum decisas, (diligenter ab *Affixis* distinguendas; ut & cap. præced. monitum est.)

Præteri-

sum, in Thes. gram. lib. 2. cap. 8. ex Job. 22. v. 2. cap. 27. 23: adde Job. 29. v. 23. Esa. 44. v. 15.) Pluralis affixi ם *est ex* הֵם, *at* ו *paragogicum: Singularis affixi* ו *esset ex* הוּא, ם *verò epentheticum. Pro pl.* מו *alicubi est* מ.

CAPUT XII.

De Verbo: ubi & de Participio.

SEquitur VERBUM: ubi primò ipsum *Verbum*, deinde *Verbalia* considerabimus.

Verbi consideranda sunt, Conjugatio, Significatio, & Forma.

Conjugationis nota Gradus & Species.

Gradus quod attinet: Fit Conjugatio, primò, juxta Genus & Numerum; secundò, juxta Tempus & Personas.

Genus in Verbis triplex quoque est, ut in Nominibus; Masculinum, Fœmininum, & Commune: quod sequitur ferè naturam pronominum formativorum.

Numerus in Verbis duplex solummodò est; Singularis, & Pluralis.

Tempus est, vel finitum, vel infinitum.

Finitum est, Præteritum, Præsens, & Futurum.

Præteritum unicum est, quo circumscribitur, tàm Imperfectum, quàm Perfectum: idque omni-

Futurum fit, partim ab initio, per literas אִיתָן; partim à fine, per literas יוּנָה, ut in Imperativo: (personis alio ordine, quàm in Præterito, locatis.)

Singularis numeri, persona

Prima, *com.* initio א ex אֲנִי

Secunda { *masc.* init. ת ex אַתָּה; *fœm.* { init. ת ex אַתְּ; fin. י ex אַתִּי }

Tertia { *masc.* init. י ex הוּא (*mutato* ו *in* י); *fœm.* init. ת ex הִיא (*mutato* י *in* ת *fœm.*) }

Pluralis numeri, persona

Prima, *com.* init. נ ex אֲנַחְנוּ

Secunda { *masc.* { init. ת ex sing. m. fin. ו (*quæ communis terminatio* 2. & 3. *pers. ut suprà in præterito.*) }; *fœm.* { init. ת ex sing. f. fin. נָה ex אַתֵּנָה } }

Tertia { *masc.* { init. י ex sing. m. fin. ו (*communis term.* 2. & 3. *pers. ut suprà.*) }; *fœm.* { init. ת ex sing. f. fin. נָה ex הֵנָּה } }

Accentus

Præteritum fit per literas
הוֹמַנְתִּי, in fine.

Tertia
- Sing.
  - *masc.* radix est : (*nullam habens formativam.*)
  - *fœm.* in הּ ex הִיא, (י *mutato in* ה *fœm.*)
- Plur. *com.* in וּ.

(*quæ communis terminatio plur. num. 2. perf. in Imperativo, 2. & 3. in Futuro, & masc. gen: hîc solius 3. perf. & com. gen: nec videtur habere originem ex pronomine.*)

Secunda
- Sing.
  - *masc.* in תָּ ex אַתָּה
  - *fœm.* in תְּ ex אַתְּ
- Plur.
  - *masc.* in תֶּם ex אַתֶּם
  - *fœm.* in תֶּן ex אַתֶּן

Prima
- Sing. *com.* in תִּי ex אֲנִי
  (ת *ex præcedenti perf. retento, vel pro* נ *ad differentiam affixi.*)
- Plur. *com.* in נוּ ex אֲנַחְנוּ

Imperativus fit per literas
יוֹנָה, à fine.

Secunda
- Sing.
  - *masc.* ut Infinitivus.
  - *fœm.* in י ex אַתְּי
- Plur.
  - *masc.* in וּ com. term. (*ut in Præterito.*)
  - *fœm.* in נָה ex אַתֵּנָה

Futurum

Prima { Activa, *Kal.* Passiva, *Niphal.*

Secunda { Activa, *Pihel.* Passiva, *Pyhal.*

Tertia { Activa, *Hiphil.* Passiva, *Hophal.*

Quarta, unica, *Hithpahel.*

[*Ex his prima* Kal *dicitur, h. e.* Levis, *triplici ratione:* 1. *quia levissima, h. e. facillima est, utpote simplicissima omnium:* 2. *quia facilitat sequentes, quippe quâ cognitâ reliquæ omnes faciliores fiunt.* 3. *quia levis, h. e. non gravata est, vel dages forti, vel adscitâ characteristicâ, ut reliquæ.*

Sequentes omnes nomen suum acceperunt, ex veteri paradigmate פָּעַל *, ob mediam gutturalem, indéque ortam anomaliam notabilem, à posterioribus Grammaticis rejecto.*]

In his omnibus considera *Characteristicam*, vel vocalem, vel literam, vel syllabam: (*de quibus infrà, in specie.*)

Hactenus Conjugatio Verbi: sequitur ejus *Significatio.*

Significatione Verbum est, vel Activum, vel Passivum, vel Neutrum.

Activum est, vel Transitivum; vel Intransitivum: e. g. *Conformo alium*; *Conformo meipsum*: illud propriè Activum, hoc vel Neutrum, vel Passivum

Accentus personarum singularum, ferè naturam formativarum pronominis sequitur. Præteriti Tertia sing. & plur. utriusque generis, Secunda sing. fœminina, plur. utraque, accentum habent in ultima: Reliquæ in penultima, videlicèt, Secunda sing. masculina, Prima sing. & plur. num. communis. Imperativi & Futuri voces omnes sunt acutæ, exceptâ ultimâ in נָה, quæ sola penacuta. Infinitivus radicem sequitur, suumque à quo descendit thema, estque regulariter acutus. Participium Nominis formam & accentum imitatur. Conjugationis Hiphil, & formarum Anomalarum, alicubi anomalus est accentus; ut infrà in specie videbitur. (*Sed hæc ex praxi conjugandi clariùs patescent, faciliúsque addiscentur.*)

Paragoge in Verbis frequens est literæ ן & ה. Nun paragogicum amant personæ Præteriti & Futuri, in ו & י. finitæ: He paragogicum amat, 2 pers. f. m. Præteriti. Utraque illa paragoge fit, sine accessione aut mutatione punctorum. He paragogicum, præcedente Kametz, amat Infinitivus, Imperativi prima vox, nec non prima pers. Futuri sing. & plur. numeri: mutatis punctis, ut in personis à fine crescentibus, aut ut in affixis. (*De hac Paragoge infrà agetur, cap. 23. ubi & de* א *parag. ad* ו; *itèm de Apocope ultimæ literæ* ה *in Imp. & Fut.*)

Hactenus gradus: sequuntur Species. Conjugatio quadruplex est: quarum tres priores duplicem formam habent, quarta unius formæ est.

nitendo : נִבָּא , *Prophetavit*; *q. d. divino afflatu ac impetu actus fuit. Sic* נִדְבַּר *colloqui*, נִפְתַּל , *luctari*, נֶאֱנַח *ingemiscere: &c.*

Pihel & Hiphil, (*cum suis formis passivis*, Pyhal, & Hophal,) *habent significationem activam & passivam transitivam; addendo, significationi Kal, significationem* Fecit, (*alicubi* Declaravit :) *atque praeterea, ex neutris & intransitivis in Kal, faciunt activa transitiva. e. g.*

פָּקַד *Visitavit*,	פִּקֵּד הִפְקִיד	*Fecit visitare,* *i. e. praefecit.*
גָּדַל *Magnus fuit*	גִּדֵּל הִגְדִּיל	*Magnum esse fecit,* *i. e. magnificavit.*
צָדַק *Justus fuit*	צִדֵּק הִצְדִּיק	*Justum esse fecit,* *Justificavit, h. e.*

Justum declaravit, pronunciavit; quod est idem, acsi dicas, Absolvit: ut contrà, à רָשַׁע *Improbus fuit*, הִרְשִׁיעַ *Improbum pronunciavit, h. e. Condemnavit. Prov.* 17. 15.

In Pihel *etiam fertur significatio intensiva & frequentativa esse; sed ea fortè rarior est: e. g.* רִדֵּף *Vehementer persequutus est*, שִׁבֵּר *Penitus fregit*, רִקֵּד *Frequenter saltavit.*

Alicubi contraria videtur esse significatio à Kal: ut à חָטָא *Peccavit*, חִטֵּא *Expiavit à peccato,* ontsondigen. *Sic* שֵׁרֵשׁ *Eradicavit*, דִּשֵּׁן *Ecineravit.*

Hithpahel

ſivum intranſitivum, (*de quo in ſeq.*)

Paſſivum etiam eſt, vel Tranſitivum; vel Intranſitivum: e. g. *Conformor ab alio*; *Conformor à meipſo*, *h. e. Conformo meipſum*, (*ut ſup. in Activo.*)

Neutrum eſt, quod non habet paſſivum: e. g. *Incaluit*, *Magnus fuit*, *&c.* (Paſſivum ſi habeat, prudenter id explicandum eſt.)

Ex his pleraq; certas obtinent conjugationes. Etenim, Kal *habet, multa Neutra; nec pauca Activa, cùm tranſitiva, tùm intranſitiva* (*quæ neutris ſunt paria.*)

Niphal *habet*, 1. *Paſſiva, plerunque intranſitiva; adeóque &* 2. *Neutra: quandóque &* 3. *Activa*, (*ſed hebræis reverâ paſſiva, ut latinis Deponentia.*) e. g. 1. נִפְקַד, *Viſitatus eſt à ſeipſo, h. e. viſitavit ſeipſum.* (*Sic Rom.* 12. *v.* 2. *Ne configuramini ſeculo iſti: h. e. Ne configurate vos ſeculo iſti:* μὴ συσχηματίζεσθε.) Sic נִשְׁמַר *cuſtodivit ſe, cavit ſibi.* נִמְכַּר, *vendidit ſe:* נִקַּם *vindicavit ſe: &c.*

2. נֶאֱמַן, *Fidelis fuit: quod etiam ad paſſivum referri poteſt. Nam in Hiphil* הֶאֱמִין *ſignificat*, *Credidit, activè: in Niph.* נֶאֱמַן *ſignificat eum, Cui propter fidelitatem ſuam credi poteſt, qui credibilis eſt, paſſivè. Unde fides activa & paſſiva: illa quæ credit, hæc quæ creditur.*

3. נִשְׁבַּע, *Juravit: q. d. hebr. Juratus eſt, h. e. juramento obligatus eſt, vel ſe obligavit. Sic* נִלְחַם, *Pugnavit; quia in bello mutua actio & paſſio:* נִשְׁעַן, *Incubuit; q. d. Suſtentatus eſt, vel ſuſtentavit ſe innitendo:*

CAPUT XIII.

De Forma Integra.

FOrma *integra*, seu analoga, est verborum, tribus literis perfectis constantium; habetque paradigma פָּקַד *Visitavit.*

Hujus *Formatio* generaliter delineanda, juxta omnes conjugationes: deinde *Paradigma*, aliaque *Exempla*, proponenda.

FORMATIONEM quod attinet, ea juxta singulas Conjugationes sic se habet.

IN KAL

Præteriti tertia sing. masc. (seu, ipsa radix,) sub prima radicali habet Kametz; sub secunda, regulariter Pathach, irregulariter Tzere, vel Cholem. e. g.

: יָכֹל , קָטֹן : אָהֵב , חָפֵץ : גָּדַל , פָּקַד

In reliquis personis à fine crescentibus, accentu manente non fit mutatio punctorum; promoto, alterutrum punctum decrescit in Scheva: prius in 2. pers. pl. m. & f. posterius in 3. sing. f. & 3. pl. (*In reliquis Præteritis prius punctum non decrescit, quia vel scheva quiescens, vel dages forte post se habet: posterius verò similiter decrescit, excepto Hiph. Idem de reliquis temporibus judicium. Conf. reg. 1. cap. 6.*)

Participium

Hithpahel *habet significationem*,

1. *Reciprocam, h. e. passivam intransitivam, cum sui oblatione ad passionem: exempli gratiâ,* הִתְפַּקֵּד *Stitit se ad visitandum; i. e. Recensitus fuit, Passus est se recenseri, visitari.*

2. *Quandóque frequentativam: exēpl. gr.* הִתְהַלֵּךְ *Frequenter ambulavit, Itavit. (Nisi & hæc ad reciprocam sit referenda, q. d. Stitit se ad ambulandum, i. e. summâ curâ & studio hoc egit; ut ambularet coram Deo: (Gen. 5. 22. cap. 17. 1.)*

3. *Nonnunquam simplicem, ut in Kal: e. g.* הִתְחַנֵּן *Supplicavit,* הִתְפַּלֵּל *Oravit, Precatus est. (Quæ tamen & ipsa hebræis reciproca videri possit: quia à Kal* חָנַן *Gratiosus fuit, est Hithp.* הִתְחַנֵּן *Stitit se ad gratiam recipiendam, h. e. Supplicavit. Sic* הִתְפַּלֵּל *Oravit, à* פָּלַל *Judicavit: q. d. Stitit se judicandum, veniam impetraturus.)*

Hæc de operosa Significatione Verborum, juxta singulas Conjugationes, dicta sufficiant: quam si faciliùs & tutiùs ex Lexicis, longo usu probatis, petimus; sunt tamen hæc fundamenta significationis judicandæ, accuratiùsque eruendæ.

Hucusque igitur Verbi Conjugatio, & Significatio: Sequitur denique ejus *Forma*, quæ duplex est, 1. Integra, seu Analoga; 2. Imperfecta, seu Anomala.

tivo constructo, assumtis ab initio literis אִיתְ.., à fine literis יוּנָה. Literæ איתן præfiguntur cum Scheva, sed quod sequente alio Schevâ mutatur in Chirek breve; vel Sægol sub א (*ut sup. c. 6. reg. 3.*) In personis à fine crescentibus accentu manente, puncta manent; promoto, ultimum mutatur in Scheva. (Sic in reliquis Futuris, excepto Hiph.)

Acccentus, quo loco invenitur in Kal, eo loco etiam est in reliquis Conjugationibus; exceptis nonnullis personis in Hiphil, (*ut infrà dicetur:*) imò & in omnibus formis; exceptâ formâ קוּם & סָבַב alicubi, paucisque aliis, ut Inf. גֶּשֶׁת, שֶׁבֶת

IN NIPHAL

Characteristica litera est נ. *Præteritum* fit, ex secunda forma Infinitivi constructi Kal פְּקַד, cui præfigitur characteristica נ cum Scheva, quod sequente alio Schevâ transit in Chirek breve, (ut in Futuro Kal:) adeóque desinit in Pathach; ut נִפְקַד

Participium à Præterito differt solo Kametz, ut נִפְקָד

Infinitivus insuper assumit ab initio characteristicam ה, quâ excluditur characteristica conjugationis נ, sed compensata per Dages forte: vocalium characteristicarum, ultima est Tzere, penultima Kametz: e. g. הִפָּקֵד, pro הִנְפָּקֵד

[*In quibusdam characteristica Præteriti retinetur sola: e. g.* נִכְסוֹף, נִלְחוֹם]

Imperati-

Participium præsens habet Cholem & Tzere, ut פּוֹקֵד. Fœmininum duplex, in ה־, & ת præcedente duplici Sægol, (vel Pathach, ob gutturalem; *ut inf.*) פּוֹקְדָה, פּוֹקֶדֶת, *&c.*

Participium præteritum, (præsens potiùs, sed passivæ significationis,) *Pahul* vocatur, (à veteri paradigmate פעל) habetque Kametz & Schurek, ut פָּקוּד. (*Hoc Pahul intransitiva seu neutra non habent; si inveniatur, activum sensum habet, aut nominale est: Esa.* 26. 3. *Psal.* 103. 14.)

Infinitivus duplex est: Absolutus, in Kametz & Cholem; (*cujus usus est in geminatione verbi*, e. g. פָּקוֹד פָּקַדְתִּי, *visitando visitavi:*) Constructus, sub prima habet Scheva, sub secunda Cholem vel Pathach, פְּקוֹד vel פְּקַד (*cujus usus est, cum præfixis & affixis.*)

Imperativus se habet, ut Infinitivus constructus, sub terminatione Cholem & Pathach: cum Scheva ab initio; ut פְּקוֹד, פְּקַד: quæ puncta, accentu manente, manent, ut in פְּקוֹדְנָה, vel פְּקַדְנָה; promoto, ultimum decrescit in Scheva, unde prius Scheva transit in Chirek breve, ut in פִּקְדִי, פִּקְדוּ (ob gutturalem rarò in Sægol, *vid. inf. in gutt.* 1. *rad. reg.* 5. quandóque in Kametz chatuph, ex forma paragogica, *de qua inf. cap.* 23.) Par ratio reliquorum Imperativorum.

Futurum ad exemplum Infinitivi quoque, vel in Cholem, vel in Pathach desinit. Fit enim ab infini-

gutturalem, *aut* ר, *& ante Makkaph*: *e.g.* אִבֵּד: בִּלַּע, שִׁבֵּר: לִמֵּד־)

Participij characteristica hîc, & in sequentibus conjugationibus, est מ (*excepto part.* 1. *Pyh. & Hoph.*) cui hîc subjicitur Scheva, additâ formâ Infinitivi פַּקֵּד, unde מְפַקֵּד

Infinitivus fit ex Præterito, solâ mutatione prioris vocalis Chirek, in Pathach. e.g. פִּקֵּד, פַּקֵּד

Imperativus similis est Infinitivo.

Futurum formæ Infinitivi præfigit literas אית״ן, cum Scheva; quod sub א mutatur in compositum, (*juxta reg.* 4. *c.* 6.) e.g. יְפַקֵּד, אֲפַקֵּד

In Pyhal

Præteritum sub prima habet Kibbutz sequente dagesch; sub secunda Pathach: e.g. פֻּקַּד (*Pro Kibbutz alicubi est Kametz chatuph*, *ut* אָבְּדַם: *sic* כָּרַּת, *ubi* ר *præter normam dagesſatum est.*)

Participium duplex est, ejusdem significationis. *Primum* rarissimum est, quod differt à Præterito solo Kametz, פֻּקָּד: *Secundum* frequens, quod superiori formæ præfigit מ cum Scheva; (*ut in activo.*) e.g. מְפֻקָּד

Infinitivus desinit in Cholem, פֻּקֹּד

Imperativo caret; (quia est passivum intransitivum: (*Vide sup. cap.* 12.)

Futurum hîc, & in Hophal, non fit ex Infinitivo, sed ex Præterito; cujus formæ præfigit literas אית״ן

Imperativus similis est Infinitivo.

Futurum pro ה Infinitivi assumit literas אית״ן, excluso itidem & compensato נ characteristico conjugationis : e. g. אֶפָּקֵד ; תִּפָּקֵד , pro אֶנְפָּקֵד תִּנְפָּקֵד

Hîc observetur illa regula : Characteristica temporis excludit characteristicam conjugationis. *In Niphal excluditur, & compensatur per Dages : In Hiphil & Hophal simpliciter excluditur : In Hithpahel non tota excluditur, sed prima litera, sinè compensatione itidem : (ut infrà videbitur.*) e. g.

In Niph. יִפָּקֵד *pro* יִנְפָּקֵד
In Hiph. יַפְקִיד *pro* יְהַפְקִיד
In Hoph. יָפְקַד *pro* יְהָפְקַד
In Hithp. יִתְפַּקֵּד *pro* יְהִתְפַּקֵּד

In Pihel

Characteristica hujus conjugationis, (ut & sequentis,) est Dagesch forte in media radicali; solis vocalibus differentibus. e. g. פִּקֵּד , פֻּקַּד. Hîc igitur

Præteriti vocales characteristicæ sunt, *Prima*, Chirek breve sequente Dages forti : *Secunda*, Tzere; quæ in seqq. personis mutatur, vel in Scheva, *ut in* 3. *sing. fœm. &* 3. *plur.* פִּקְּדָה , פִּקְּדוּ, vel in Pathach, *ut in reliquis personis* , פִּקַּדְתָּ *&c.* (*Pro Tzere est Sagol, in tribus verbis* , כִּפֶּר , כִּבֶּס , דִּבֶּר; *quandóque Pathach, cumprimìs ob secundam tertiamve*

 guttura-

Imperativus deſinit, ut alter Infinitivus, in Tzere: quod creſcente voce transit in Chirek longum; excepto, ſi ſequatur Scheva quieſcens, quod nunquam eſt poſt Chirek longum, (*ut ſuprà, cap. 4. in Syllaba compoſita à fine impropria, diximus.*)

Futurum fit ex Infinitivo, pro ה ponendo literas איתן, excluſo ה ut in Participio. Duplex eſt ejus terminatio, ut & in Infinitivo; ut אַפְקִיד & אַפְקֵד: creſcente voce in fine, ſe habet ut in Imperativo.

Accentus in Hiphil nonnihil differt à reliquarum conjugationum formis: nam, Perſonæ in הָ, וּ, & יִ. finitæ hîc ſunt penacutæ: e.g.

in Præt. הִפְקִידָה, הִפְקִידוּ
in Imp. הַפְקִידִי, הַפְקִידוּ
in Fut. תַּפְקִידִי, תַּפְקִידוּ, יַפְקִידוּ

In Hophal

Præteritum ſub prima ſyllaba habet Kametz chatuph, (vel Kibbutz,) ſeq. Schevâ quieſcenti; ſub ſecunda Pathach, ut הָפְקַד vel הֻפְקַד

Participium duplex eſt, (perinde ut in Pyhal:) *Primum* planè inuſitatum eſt, differens à Præterito ſolo Kametz, ut הָפְקָד: *Secundum* frequens, formatum à primo, præpoſito מ, excluſoque ה, (*ut in activo:*) e.g. מָפְקָד pro מְהָפְקָד (*quæ forma integra & hîc invenitur, in voce ſupernè punctata, Ezech. 46. v. 22.*)

Infinitivus deſinit in Tzere, הָפְקֵד

Impera-

איתן, cum Scheva, (*ut in activo:*) e.g. אֶפְקֹד; יִפְקֹד, &c.

Nota.

Ad PIHEL & PYHAL refertur forma *Quadrata*, פוקד; & *Quadrilitera*, אִמְלַל, כִּרְבֵּל, imò & *Quinquelitera* סְחַרְחַר. (*Formam* גִּלְגֵּל & כִּלְכֵּל *his cognatam, vide infrà, in Defectiv. & Quiesc. secundâ.*)

IN HIPHIL

Characteristica hujus (& sequentis) conjugationis est, ה præfixum cum Scheva; sed quod sequente alio, hîc mutatur in Chirek breve, (in seq. conjug. in Kametz chatuph.) Hîc igitur

Præteriti vocales sunt, in prima syllaba, Chirek breve sequente Schevâ quiescenti; in secunda, Chirek longum: *ut* הִפְקִיד

Participium fit ex Infinitivo, præfixâ characteristicâ temporis מ, & exclusâ characteristicâ conjugationis ה, (*ut suprà in Niph. dictum.*) e.g. מַפְקִיד, *pro* מְהַפְקִיד (*quæ forma integra etiam quandóque invenitur, hîc & in seq. Fut.*) Fœmininum in ת duplex esse potest, מַפְקִידָה & מַפְקֶדֶת

Infinitivus fit à præterito solâ mutatione prioris puncti, Chirek brevis, in Pathach: desinens præterea, vel in Chirek longum, vel in Tzere: e.g. הַפְקִיד & הַפְקֵד

Impera-

הִשְׁתַּמֵּר , *pro* הִתְשַׁמֵּר
הִשְׁתַּכֵּר , *pro* הִתְשַׁכֵּר
הִסְתַּבֵּל , *pro* הִתְסַבֵּל

Figurata fit, tùm per transpositionem; tùm insuper per mutationem literæ ת, post ז in ד, post צ in ט: (*idque, propter euphoniam cognatarum literarum.*) e. g.

הִזְדַּמֵּן, *pro* הִתְזַמֵּן
הִצְטַדֵּק, *pro* הִתְצַדֵּק

Excipitur ab hac metathesi unicum verbum; הִתְשׁוֹטֵט (*à* שׁוט, *ex defect.* 2.) *idque ob concursum trium T, qui* κακοφωνίαν *pareret, in voce* הִשְׁתּוֹטֵט. (*Vide Buxtorf. Thesaur. grammatic. lib.* 1. *cap.* 42. *In Imperativo.*)

Cæterùm, *Præteriti*, *Participij*, *Infinitivi*, *Imperativi*, & *Futuri*, una eademque forma est, observatis tantummodò characteristicis temporis, ad modum conjugationis Pihel, cujus hæc est propago.

Imperativus ideò hîc invenitur, quia habet passiva intransitiva: *ut suprà monitum est.*

Hactenus *Formatio*: sequitur nunc

PARADIGMA

Formæ Integræ.

Paradigma formæ Integræ vulgatissimum est פָּקַד, *satisque commodum: nisi quòd tertia radicalis* ד *ante formativam* ת *vix audiri potest.* גָּדַל *convenientius esset, multóque facilius, si activum affixisque par esset.*

KALI

Imperativo caret ; eadem de causa , ut suprà in Imperativo Pyhal. (*Fortè invenitur , Ezech.* 32.19.)

Futurum fit , non ex Infinitivo , sed (ut in Pyhal) ex Præterito , pro ה habens literas אית̇ן , quibus characteristica conjugationis excluditur , (*ut & in activo.*) e.g. אֶפָּקֵד , יִפָּקֵד *vel* יְפֻקַּד

IN HITHPAHEL.

Characteristica conjugationis est , syllaba הִתְ, præfixa infinitivo Pihel : e.g. הִתְפַּקֵּד

Huic Characteristicæ syllabæ accidit , Syncope, & Metathesis.

Syncope est , vel ordinaria , vel extraordinaria.

Ordinaria , quum pro priori litera ה ponitur characteristica temporis , מ in Participio , אית̇ן in Futuro : (*ut sup. in Niph.*)

Part. מִתְפַּקֵּד , *pro* מְהִתְפַּקֵּד
Fut. יִתְפַּקֵּד , *pro* יְהִתְפַּקֵּד

Extraordinaria , quum secunda litera ת abjici- & compensatur per dages forte , sequente ת , ט , ד : exempli gratiâ ,

הִתַּמֵּם , *pro* הִתְתַּמֵּם
הִטַּהֵר , *pro* הִתְטַהֵר
הִדַּבֵּר ; *pro* הִתְדַּבֵּר

Metathesis est literæ ת eaque vel simplex , vel figurata.

Simplex fit , per solam transpositionem literæ ת , ante literas שׂ , שׁ , ס ; e.g. השתמר

PYHAL.

Præteritum.

פֻּקַּד פֻּקְּדָה
פֻּקַּדְתָּ פֻּקַּדְתְּ
פֻּקַּדְתִּי
פֻּקְּדוּ
פֻּקַּדְתֶּם פֻּקַּדְתֶּן
פֻּקַּדְנוּ

Particip. I.

פֻּקָּד פֻּקָּדִים
פֻּקָּדָה / פֻּקֶּדֶת } פֻּקָּדוֹת

Particip. II.

מְפֻקָּד מְפֻקָּדִים
מְפֻקָּדָה / מְפֻקֶּדֶת } מְפֻקָּדוֹת

Infinitivus.

פֻּקּוֹד

Imperativo caret.

Futurum.

אֲפֻקַּד
תְּפֻקַּד תְּפֻקְּדִי
יְפֻקַּד תְּפֻקַּד
נְפֻקַּד
תְּפֻקְּדוּ / יְפֻקְּדוּ } תְּפֻקַּדְנָה

PIHEL.

Præteritum.

פִּקֵּד פִּקְּדָה
פִּקַּדְתָּ פִּקַּדְתְּ
פִּקַּדְתִּי
פִּקְּדוּ
פִּקַּדְתֶּם פִּקַּדְתֶּן
פִּקַּדְנוּ

Participium.

מְפַקֵּד מְפַקְּדִים
מְפַקְּדָה / מְפַקֶּדֶת } מְפַקְּדוֹת

Infinitivus.

פַּקֵּד

Imperativus.

פַּקֵּד פַּקְּדוּ
פַּקְּדִי פַּקֵּדְנָה

Futurum.

אֲפַקֵּד
תְּפַקֵּד תְּפַקְּדִי
יְפַקֵּד תְּפַקֵּד
נְפַקֵּד
תְּפַקְּדוּ / יְפַקְּדוּ } תְּפַקֵּדְנָה

HIPHIL

KAL.

Præteritum.

פָּקַד פָּקְדָה
פָּקַדְתָּ פָּקַדְתְּ
פָּקַדְתִּי
פָּקְדוּ
פְּקַדְתֶּם פְּקַדְתֶּן
פָּקַדְנוּ

Particip. præs.

פֹּקֵד פֹּקְדִים
פֹּקְדָה
פֹּקֶדֶת } פֹּקְדוֹת

Part. Pahul.

פָּקוּד פְּקוּדִים
פְּקוּדָה פְּקוּדוֹת

Infinitivus.

Absolutus פָּקוֹד
Construct. פְּקוֹד פְּקֹד

Imperativus.

פְּקוֹד (פְּקֹד) פִּקְדוּ
פִּקְדִי פְּקוֹדְנָה

Futurum.

אֶפְקוֹד (אֶפְקֹד)
תִּפְקוֹד תִּפְקְדִי
יִפְקוֹד תִּפְקוֹד
נִפְקוֹד
תִּפְקְדוּ
יִפְקְדוּ } תִּפְקוֹדְנָה

PIHEL.

NIPHAL.

Præteritum.

נִפְקַד נִפְקְדָה
נִפְקַדְתָּ נִפְקַדְתְּ
נִפְקַדְתִּי
נִפְקְדוּ
נִפְקַדְתֶּם נִפְקַדְתֶּן
נִפְקַדְנוּ

Participium.

נִפְקָד נִפְקָדִים
נִפְקָדָה
נִפְקֶדֶת } נִפְקָדוֹת

Infinitivus.

הִפָּקֵד

Imperativus.

הִפָּקֵד הִפָּקְדוּ
הִפָּקְדִי הִפָּקַדְנָה

Futurum.

אֶפָּקֵד
תִּפָּקֵד תִּפָּקְדִי
יִפָּקֵד תִּפָּקֵד
נִפָּקֵד
תִּפָּקְדוּ
יִפָּקְדוּ } תִּפָּקַדְנָה

HITHPAHEL

Præteritum.

הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדָה
הִתְפַּקַּדְתָּ הִתְפַּקַּדְתְּ
הִתְפַּקַּדְתִּי
הִתְפַּקְּדוּ
הִתְפַּקַּדְתֶּם הִתְפַּקַּדְתֶּן
הִתְפַּקַּדְנוּ

Participium.

מִתְפַּקֵּד מִתְפַּקְּדִים
מִתְפַּקְּדָה
מִתְפַּקֶּדֶת } מִתְפַּקְּדוֹת

Infinitivus.

הִתְפַּקֵּד

Imperativus.

הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדוּ
הִתְפַּקְּדִי הִתְפַּקֵּדְנָה

Futurum.

אֶתְפַּקֵּד
תִּתְפַּקֵּד תִּתְפַּקְּדִי
יִתְפַּקֵּד תִּתְפַּקֵּד
נִתְפַּקֵּד
תִּתְפַּקְּדוּ
יִתְפַּקְּדוּ } תִּתְפַּקֵּדְנָה

HOPHAL

Præteritum.

הָפְקַד הָפְקְדָה
הָפְקַדְתָּ הָפְקַדְתְּ
הָפְקַדְתִּי
הָפְקְדוּ
הָפְקַדְתֶּם הָפְקַדְתֶּן
הָפְקַדְנוּ

Particip. I.

הָפְקֵד (*inusitatum*)

Particip. II.

מָפְקָד מָפְקָדִים
מָפְקָדָה
מָפְקֶדֶת } מָפְקָדוֹת

Infinitivus.

הָפְקֵד

Imperativo caret.

Futurum.

אָפְקַד
תָּפְקַד תָּפְקְדִי
יָפְקַד תָּפְקַד
נָפְקַד
תָּפְקְדוּ
יָפְקְדוּ } תָּפְקַדְנָה

HIPHIL

Præteritum.

הִפְקִיד הִפְקִידָה
הִפְקַדְתָּ הִפְקַדְתְּ
הִפְקַדְתִּי
הִפְקִידוּ
הִפְקַדְתֶּם הִפְקַדְתֶּן
הִפְקַדְנוּ

Participium.

מַפְקִיד מַפְקִידִים
מַפְקִידָה
מַפְקִדֶת } מַפְקִידוֹת
(מַפְקֶדֶת)

Infinitivus.

הַפְקִיד *vel* הַפְקֵד

Imperativus

הַפְקֵד הַפְקִידוּ
הַפְקִידִי הַפְקֵדְנָה

Futurum.

אַפְקִיד (אַפְקֵד)
תַּפְקִיד תַּפְקִידִי
יַפְקִיד תַּפְקִיד
נַפְקִיד
תַּפְקִידוּ
יַפְקִידוּ } תַּפְקֵדְנָה

Irregularia *sunt, quæ alicubi habent literam Gutturalem aut Resch: quæ literæ quum insignem frequenter causentur mutationem punctorum, idque juxta regulas generales suprà propositas, cap.* 2. *&* 3. *&* 6. *generalem anomaliam pariunt, per omnes formas. (Excipe hîc ea, quæ specialem insuper anomaliam patiuntur: qualia sunt, quæ habent* א *&* ה *in fine, de quibus speciatim infrà in Quiesc.* 3. *itèm quædam, quæ habent* א *ab initio, de quibus infrà in Quiesc.* 1.)

Literæ Gutturales & Resch sunt, vel in prima, vel in secunda, vel in tertia radicali, vel mixtæ in diversis: e. g.

In prima radicali.

אָבַל	*lugere*	חָלַף	*mutare*
אָדַם	*rubere*	חָשַׁב	*cogitare*
אָטַם	*claudere*	עָבַד	*servire*
אָלַם	*obmutescere, &c.*	עָזַב	*derelinquere*
אָמַן	*nutrire, &c.*	עָמַד	*stare*
אָמַץ	*robustum esse*	עָצַב	*dolere*
אָשַׁם	*reum esse*	עָצַם	*roborari*
הָלַךְ	*ambulare*	רָבַץ	*excubare*
הָפַךְ	*vertere*	רָגַן	*murmurare*
חָזַק	*invalescere*	רָדַם	*dormire*
חָכַם	*sapere*	רָדַף	*persequi*

EXEMPLA

Formæ Integræ.

Exempla *formæ integræ, (ut & Anomalarum,) duplicis generis sunt, Regularia, & Irregularia: quæ hoc loco, post Paradigma, proponi utilissimum fuerit, ut in ijs se tirones exerceant, progressusque firment.*

Regularia *sunt, quæ constant literis nullam anomaliam patientibus; quæque congruunt formationi, ante paradigma, juxta singulas conjugationes, delineatæ. Qualia sunt, præter paradigma suprà propositum, hæc pauca è multis.*

בָּדַל	*separare*	סָבַל	*portare*
בָּשַׁל	*elixare*	סָמַךְ	*niti*
גָּדַל	*magnum esse*	פָּלַג	*dividere*
גָּנַב	*furari*	פָּשַׁט	*exuere*
דָּבַק	*adhærere*	צָדַק	*justum esse*
זָמַן	*præparare*	צָמַד	*conjugare*
טָמַן	*abscondere*	קָבַץ	*colligere*
כָּבֵד	*honorari*	קָדַשׁ	*sanctum esse*
כָּזַב	*mentiri*	קָשַׁב	*auscultare*
כָּשַׁל	*labi*	שָׁכַב	*cubare*
כָּתַב	*scribere*	שָׁלַם	*compleri, &c.*
לָבַשׁ	*vestiri*	שָׁפַט	*judicare*
לָכַד	*capere*	שָׁכַל	*secundari, &c.*
לָמַד	*discere*	תָּכַן	*expendere*
מָשַׁל	*dominari, &c.*	תָּפַשׂ	*apprehendere*

 Irregula-

Mixtæ in diversis.

אָהַב	*diligere*	רָחַם	*misereri*
אָחַז	*prehendere*	רָחַץ	*lavare*
אָחַר	*tardare*	רָחַק	*procul esse*
אָרַךְ	*prolongare*	רָעֵב	*esurire*
אָמַר	*dicere*	רָעַשׁ	*moveri*
הָרַג	*occidere*	רָצַח	*occidere hom.*
הָרַס	*destruere*	רָשַׁע	*improbum esse*
חָבַר	*sociari*	בָּעַר	*ardere*
חָרַב	*siccari*	בָּרַח	*fugere*
חָרַם	*devovere*	גָּרַע	*minuere*
עָבַר	*transire*	זָרַע	*seminare*
עָרַב	*miscere*	זָרַח	*oriri*
עָרַם	*astu uti*	כָּרַע	*incurvari*
עָרַץ	*violentiâ uti*	שָׂרַע	*redundare*

De Anomalia communi Literarum Gutturalium, & Resch, in forma Integra.

Ne hîc desimus linguæ hebrææ Studiosis, regulas generales de mutatione punctorum, ob Gutturales & Resch, huic formæ Integræ accommodabimus, juxta singulas radicales: separatim hoc loco tradituri, semelque dicturi, quod non posset sinè ταυτολογία *regulari formæ ubique inspergi.*

De

In ſecunda radicali.

גאל	redimere, &c.	בעל	dominari
מאן	renuere	סעד	fulcire
שאל	rogare	פעל	operari
שאף	haurire	צעק	clamare
בהל	turbari	ברך	benedicere
קהל	congregare	גרש	expellere
להט	ardere	חרף	rapere
בחן	probare	פרץ	erumpere
לחם	veſci, &c.	פרק	frangere
פחד	pavere	פרש	exponere
צחק	ridere	פרש	expandere
שחט	mactare	קרב	appropinquare

In tertia radicali.

גבה	altum eſſe	טבע	immergi
כרה	deſiderare	פגע	occurrere
תמה	mirari	פשע	prævaricari
בטח	confidere	צבע	pingere
זבח	ſacrificare	שבע	jurare, &c.
משח	ungere	שבע	ſaturari
פקח	aperire	גבר	prævalere
צלח	proſperari	שמר	cuſtodire
שלח	mittere	דבר	loqui
בלע	abſorbere	קשר	ligare
בקע	findere	קבר	ſepelire

ut in Fut. Kal & Hophal, 2. perʃ. ʃing. fœm. itèm 2. & 3. perʃ. pl. maʃc: nec non in Præt. Niph. & Hoph. 3. ʃing. fœm. & 3. plur. e. g.

pro יאשמו *est* יאשמו *vel* יאשמו

יהרגו יהרגו יהרגו

נעלמה נעלמה נעלמה

נחפשו נחפשו נחפשו

החרבו החרבו החרבו

4. *Si Prima radicalis ʃit Gutturalis, vel Reʃch, tunc Dageʃch forte, in prima radicali requiʃitum, compenʃandum eſt per vocalem longam analogam: (ut ʃup. cap. 3.) nempe Segol & Chirek breve in Tzere, in Inf. Imp & Fut. Niphal. e. g.*

הרחק העצב החלק האמן, הפקד

ארחק, אפקד *&c.*

יעצב, יפקד *&c.*

5. *Alicubi etiam ʃub prima gutturali loco Chirek brevis, ex Scheva nati, eſt Sagol; (perinde ut ʃub* א *Futuri,* אפקוד, אפקד, *pro* אפקוד, אפקד, *ex reg. 3. c. 6:) ut in Imp. Kal.* ערכו, חשפי, פקדי

Dè Secunda radicali.

1. *Si Secunda radicalis ʃit Gutturalis, tunc Scheva ʃimplex mobile, quod ʃub ʃecunda radicali invenitur, mutatur in compoʃitum: (juxta reg. 4. c. 6.) ut in perʃonis in* ת ו *&* י. *finitis, in Kal, Niph. Pih. Pyh. Hoph. & Hithp. (in Hiphil enim illud Scheva non invenitur.) porrò, in Part. præʃ. Kal, itèm in Part. Pih. & Hithp. ʃing. f. & plurali utroque.*

De prima radicali.

1. *Si Prima radicalis sit Gutturalis, tunc pro Scheva simplici mobili semper assumitur Scheva compositum: (juxta reg. 4. cap. 6.) ut in Præt. Kal, 2. perf. pl. masc. & fœminin: itèm, in Pahul, in Inf. & Imp. Kal. exempli gratiâ,*

חֲשַׁבְתֶּם אֲמַרְתֶּם , תֶּז פְּקַדְתֶּם
חֲגוּרִים אֱמוּנִים . וֹת , ־ה פְּקוּדִים
חֲדַל , חֲשׁוֹב , אֲמוֹר אֱמוֹר , פְּקַד פְּקוֹד

2. *Servili verò præmissâ, ac Schevâ quiescenti sub prima gutturali dilatato in compositum, litera gutturalis punctat se & præcedentem puncto cognato; ubi & crasis attendenda: (juxta reg. 5. cap. 6.) ut in Fut. Kal, Præt. & Part. Niphal, in Hiphil & Hoph. exempli gratiâ,*

יַחֲשֹׁב יַעֲמֹד , יֶחֱזַק , יֶאֱנוֹק , יִפְקֹד
נֶעֱלַם נֶחֱמַד נֶהֱפַּךְ נֶאֱמַן , נִפְקַד
הֶעֱלִים הֶחֱזִים הֶאֱמִין , הִפְקִיד
הַעֲלִים הַחֲזִיק הַאֲמִין , הַפְקִיד
הָעֳמַד הָחֳרַם הָחֳרַב הָהֳפַּךְ , הָפְקַד

3. *Hoc Scheva compositum sæpè euphoniæ causâ resolvitur in nudum Scheva: (ut ibid.) exempli gr.* יַחְשֹׁב נֶהְפַּךְ נֶחְמָד הָהְפַּךְ *&c. Sequente verò alio Schevâ, necessariò resolvitur, vel in nudum Scheva, vel in vocalem brevem ei adjectam: (juxta eandem regulam, suprà propositam, cap. 6. reg. 5.)*

Aliquando tamen non fit compensatio; scil. ante ה *&* ח *, itèm* ע *&* א *(ut ibidem suprà cap. 3. monitum est.) e. g.*

הִתְלַהֵם , לַהֵט לְהַט , מַהֵר מִהֵר
נִחַם נַחֵם נִחַם , רִחַם רַחֵם רִחֵם
הִתְנַחֵם) &c. , בִּעַת , בִּעֵר , נִאֵץ

De Tertia radicali.

1. *Si Tertia radicalis sit Gutturalis, tunc observandum est Pathach genubah, post vocales longas omnes excepto Kametz; ubi tamen & crasis observanda, (vide mox in reg. 3.) ut in Particip. utroque, Infin. Imper. & Fut. Kal, Inf. Imp. & Fut. Niphal, nec non in omnibus temporibus Pih. Hiph. & Hitph. Itèm Pathach illud, quod est loco prioris Scheva in fine gemini; ut in 2. pers. fœm. sing. omnium Præteritorum: (juxta doctrinam generalem, suprà cap. 2. de Scheva vicario propositam.) e. g.*

הִבְטִיחַ , בִּטּוֹחַ , בָּטוּחַ , בּוֹטֵחַ *&c.*
הִשְׁמִיעַ , שְׁמַע הִשָּׁמֵעַ , שׁוֹמֵעַ *&c.*
לָקַחַתְּ , שָׁמַעַתְּ *&c.*

2. *Ultimâ Gutturali exsistente, pro duplici Segol est duplex Pathach; in Participio fœminino, secundo in* ת *finito, omnium conjugationum, Hiph. fortè exceptâ: (juxta reg. 6. c. 6. vide & cap. 8.)*

בּוֹרַחַת , שׁוֹמַעַת , פּוֹקֶדֶת
נִשְׁכַּחַת , נִשְׁמַעַת , נִפְקֶדֶת *&c.*

3. Si

פּוֹעֲלָה פּוֹקְדָה פָּעֲלָה פָּקְדָה
פּוֹעֲלִים פּוֹקְדִים פָּעֲלוּ פָּקְדוּ
פּוֹעֲלוֹת פּוֹקְדוֹת תִּפְעֲלִי תִּפְקְדִי
תִּפְעֲלוּ תִּפְקְדוּ *Pariter in cæteris conjugg.*
יִפְעֲלוּ יִפְקְדוּ

2. *Scheva verò quiescens, sub secunda radicali, se eodem modo habet, ut Scheva quiescens sub prima gutturali, præcedente servili; (de quo paulò antè in* 1. *rad. reg.* 2.*) quale tantummodò invenitur in Imp. Kal, fœm. sing. & pl. masc.*

אֶחֱזוּ פַּעֲלוּ פִּקְדוּ
אֶחֱזִי פַּעֲלִי פִּקְדִי

3. *Si Secunda sit Gutturalis, vel Resch, tunc Dages forte, in media radicali requisitum, compensatur per punctum longum analogum; & quidem, Chirek in Tzere, Pathach in Kametz, Kibbutz in Cholem, (juxta regulas generales de Dages forti, suprà c.* 3. *propositas.) ut in conjug. Pihel, Pyhal, & Hithpahel. exempli gratiâ,*

אֵחַר בֵּרֵךְ בֵּאֵר פִּקֵּד
צֹעַק בֹּרַךְ בֹּאַר פֻּקַּד
מוֹעָךְ בּוֹרַךְ בּוֹאַר פִּקֵּד
הִתְרָחֵץ הִתְבָּרֵךְ הִתְבָּאֵר הִתְפַּקֵּד

(Unicum verbum הֻתַּל *hanc anomaliam sequitur, pro* הֻתַּל*, in Pyhal* הוּתַל *)*

Aliquando

CAPUT XIV.

De Defectivis primâ.

HActenus Analogia. Sequitur *Anomalia* : quæ est, vel Defectus literæ, vel Quiescentia: unde verba Defectiva, & Quiescentia, vulgò vocantur.

Defectiva sunt, quæ literam quampiam abjectam, per Dages forte compensant.

Quiescentia sunt, quæ literam aliquam ex quiescentibus habent, in vocali longa ut plurimùm quiescentem.

Utraque sunt, vel in prima, vel in secunda, vel in tertia radicali: (quarum prima *Pe*, secunda *Ajin*, tertia *Lamed* vulgò vocatur, ex veteri paradigmate פעל) à nobis hoc quoque ordine, mixtim, juxta tres illas literas radicales tractanda.

DEFECTIVA *Primâ* sunt, quæ primam radicalem habent *Nun*; indéque *Defectiva Pe Nun* vulgò dicuntur: habentq; paradigma, נָגַשׁ *Accessit.*

Huc etiam referuntur octo verba, à Jod incipientia, vulgò *Defectiva Pe Jod*; ut יָנַח, יָקַף, יָצַב, יָצַג, יָצַע, יָצַק, יָצַר, יָצַת (*in Kal tamen inusitata, præter* יָצַר) itèm duo verba à *Lamed* incipientia, vulgò *Defectiva* Pe *Lamed*, ut לָקַח, כָתַע, (*illud frequentissimum, hoc rarius.*)

Defectus

127

3. *Si Tertia radicalis sit Gutturalis, vel Resch, tunc in fine sæpè, pro Cholem & Tzere & Chirek longo, est Pathach: (juxta reg. 6. cap. 6 :) ut in plerisque Futuris, Infinitivis, & Imperativis, ac alibi : (nisi id fiat & ob crasin pathach genubah, de qua sup. reg. 1.) maximè verò in ultima voce Imperativi & Futuri: Idem in Præt. Pihel, non ob ultimam modò, sed & penultimam gutturalem aut resch, fieri, monitum est suprà ad Præt. Pih. Cæteroquin resch in fine exiguam anomaliam parit.*

אֶבְטַח אֶבְטוֹחַ , בְּטַח בְּטוֹחַ

תְּפַתַּח תְּפַתֵּחַ , תְּפָתַח תְּפָתֵחַ

יִתְבַּלַּע יִתְבַּלֵּעַ , יִבְטַח יִבְטֵחַ

תִּפְקַחְנָה *pro* תִּפָּקַחְנָה .

תִּבְקַעְנָה *pro* תִּבַּקַעְנָה &c.

CAPUT

Futurum primam radicalem, cum Scheva quiescenti venientem, abjicit, & compensat per Dages forte : e. g.

יִגַּשׁ , אֶגַּשׁ } pro { יִנְגַּשׁ , אֶנְגַּשׁ
יִקַּח , אֶקַּח } pro { יִלְקַח , אֶלְקַח
יִצַּר , אֶצַּר } pro { יִיצַר , אִיצַר

Terminatio Futuri (ut & Imp.) duplex est, in Pathach & Cholem : sicut in forma perfecta.

[*Excipe* נָתַן *, quod in Infinitivo habet* תֵּת*, contractum pro* תֵּנֶת *; in Imperativo* תֵּן*, ut & in Futuro* אֶתֵּן*,* תִּתֵּן*, &c. ex terminatione Tzere , quasi ex seq. forma* יֵשֵׁב *]*

In NIPHAL

Præteritum, & *Participium*, fiunt eodem modo, ut Futurum Kal ; observatâ in reliquis syllabis analogiâ perfectæ formæ. e. g.

נִגַּשׁ *pro* נִנְגַּשׁ , נִגָּשׁ *pro* נִנְגָּשׁ

Reliqua tempora, ut & PIHEL & PYHAL, indéque dependens HITHPAHEL, analoga sunt : quippe in quibus prima radicalis nunquam venit cum Scheva quiescenti.

In HIPHIL & HOPHAL

Omnia tempora formantur, ut in Futuro Kal, primâ scilicet radicali cum Scheva quiescenti abjectâ, compensatâque per Dages forte : observatâ in reliquis analogiâ formæ perfectæ. e. g.

הִגִּישׁ *pro* הִנְגִּישׁ
הֻגַּשׁ *pro* הָנְגַּשׁ *vel* הֻנְגַּשׁ

PARA-

Defectus ille est, vel ordinarius, vel extraordinarius.

Ordinarius defectus est, si vox ab initio crescat, & נ (itèm ל, vel י) sit cum Scheva quiescenti: (*vide cap.* 3. *de dag. fort. q.* 5.) ut in Fut. Kal, Præt. & Part. Niphal, totaq; conjugatione Hiphil & Hophal.

Extraordinarius defectus est, voce ab initio non crescente, & נ (ל & י) simpliciter, sinè compensatione, abjectâ: ut in Inf. & Imp. Kal. (*vide inf. in. spec.*)

Reliqua igitur tempora, reliquæque conjugationes analogæ sunt: multa etiam in præcedentibus analoga sunt, præsertim si secunda radicalis sit א, ה, ע, imò & ח, (*ut infrà docebitur, in Exempl.*)

FORMATIO sic se habet.

In KAL

Præteritum, & *Participium* utrumque, analoga sunt, ad formam פָּקַד flectenda.

Infinitivus fit, abjectâ primâ radicali, assumto ת in fine, voceque penacutâ in duplex Sægol, (vel Pathach, ob gutt:) e.g.

לָקַח à קַחַת, נָגַשׁ à גֶּשֶׁת

Imperativus fit, abjectâ primâ radicali: e.g. גַּשׁ pro נְגַשׁ, קַח pro לְקַח. Habet autem, non modò Pathach, sed & Cholem; ut, גֹּשׁ pro נְגֹשׁ (*ut & in forma perfecta*, פְּקֹד, פְּקַד)

Cæterùm, Infinitivi & Imperativi forma anomalarior est, neque extra usum biblicum extendenda: analoga frequentior: (*Vide in fine hujus cap. ubi exempla anomala omnia recensentur.*)

Futurum

HOPHAL

Præteritum.

הֻגַּשׁ הֻגְּשָׁה
הֻגַּשְׁתָּ הֻגַּשְׁתְּ
הֻגַּשְׁתִּי
הֻגְּשׁוּ
הֻגַּשְׁתֶּם הֻגַּשְׁתֶּן
הֻגַּשְׁנוּ

Participium.

מֻגָּשׁ מֻגָּשִׁים
מֻגָּשָׁה
מֻגֶּשֶׁת } מֻגָּשׁוֹת

Infinitivus.

הֻגַּשׁ

Imperativo caret.

Futurum.

אֻגַּשׁ
תֻּגַּשׁ תֻּגְּשִׁי
יֻגַּשׁ תֻּגַּשׁ
נֻגַּשׁ
תֻּגְּשׁוּ
יֻגְּשׁוּ } תֻּגַּשְׁנָה

HIPHIL

Præteritum.

הִגִּישׁ הִגִּישָׁה
הִגַּשְׁתָּ הִגַּשְׁתְּ
הִגַּשְׁתִּי
הִגִּישׁוּ
הִגַּשְׁתֶּם הִגַּשְׁתֶּן
הִגַּשְׁנוּ

Participium.

מַגִּישׁ מַגִּישִׁים
מַגִּישָׁה
מַגֶּשֶׁת } מַגִּישׁוֹת

Infinitivus.

הַגִּישׁ *vel* הַגֵּשׁ

Imperativus.

הַגֵּשׁ הַגִּישׁוּ
הַגִּישִׁי הַגֵּשְׁנָה

Futurum.

אַגִּישׁ (אַגֵּשׁ)
תַּגִּישׁ תַּגִּישִׁי
יַגִּישׁ תַּגִּישׁ
נַגִּישׁ
תַּגִּישׁוּ
יַגִּישׁוּ } תַּגֵּשְׁנָה

CAP. XIV.

PARADIGMA

Defectivorum primâ Nun.

NIPHAL

Præteritum.

נִגַּשׁ נִגְּשָׁה

נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתְּ

נִגַּשְׁתִּי

נִגְּשׁוּ

נִגַּשְׁתֶּם נִגַּשְׁתֶּן

נִגַּשְׁנוּ

Participium.

נִגָּשׁ נִגָּשִׁים

נִגָּשָׁה } נִגָּשׁוֹת
נִגֶּשֶׁת

Infinitivus.

הִנָּגֵשׁ (ut הִפָּקֵד)

Imperativus.

הִנָּגֵשׁ הִנָּגְשִׁי &c.
(ut הִפָּקֵד)

Futurum.

אֶנָּגֵשׁ

תִּנָּגֵשׁ תִּנָּגְשִׁי &c.
(ut אֶפָּקֵד)

KAL

Præteritum.

נָגַשׁ נָגְשָׁה &c.
(ut פָּקַד)

Part. præs.

נוֹגֵשׁ נוֹגְשִׁים &c.
(ut פּוֹקֵד)

Part. Pahul.

נָגוּשׁ נְגוּשִׁים &c.
(ut פָּקוּד)

Infinitivus.

גֶּשֶׁת

Imperativus.

גַּשׁ גְּשׁוּ (גּוֹשׁ)

גְּשִׁי גַּשְׁנָה

Futurum.

אֶגַּשׁ (אֶגּוֹשׁ)

תִּגַּשׁ תִּגְּשִׁי

יִגַּשׁ תִּגַּשׁ

נִגַּשׁ

תִּגְּשׁוּ } תִּגַּשְׁנָה
יִגְּשׁוּ

HIPHIL

Irregularia *sunt*, *quæ vel in secunda*, *vel in tertia radicali habent Gutturalem aut Resch.*

In secunda radicali.

נָאַם	*dicere*	נָהַר	*confluere*
נָאַף	*adulterare*	נָחַל	*possidere*
נָאַץ	*spernere*	נָחַם	*consolari*
נָאַק	*gemere*	נָחַת	*descendere*
נָהַג	*ducere*	נָעַל	*obserare*
נָהַם	*rugire*	נָעַם	*amœnum esse*
נָהַק	*rudere*	נָעַר	*rudere*, *excutere*

In tertia radicali.

נָבַע	*scaturire*	נָטַר	*custodire*
נָגַהּ	*splendere*	נָכַר	*agnoscere*
נָגַח	*ferire*	נָסַח	*avellere*
נָגַע	*tangere*	נָסַע	*proficisci*
נָגַר	*defluere*	נָעַר	*rudere*, *excutere*
נָדַח	*impellere*	נָפַח	*spirare*
נָדַר	*vovere*	נָצַח	*vincere*
נָהַר	*confluere*	נָצַר	*custodire*
נָזַר	*separare*	נָקַר	*effodere*
נָטַע	*plantare*	נָתַר	*subsilire*

[*Nota. Exempla*, *quæ non habent conjugationes*, *in quibus defectus apparet*, *omisimus* : *Exempla verò duplicis anomaliæ reservamus*, *in sequentes formas anomalas.*]

Hactenus

EXEMPLA

Defectivorum primâ Nun.

Exempla *Defectivorum primâ sunt etiam*, *vel regularia*, *vel irregularia* : *illa*, *quæ formationem modò delineatam sequuntur*; *hæc*, *quæ propter literam Gutturalem*, *aut Resch*, *anomaliam generalem*, *suprà propositam*, *patiuntur.*

Regularia *exempla sunt ista.*

נָבַט	*intueri*	נָצַל	*evadere*
נָגַד	*nunciare*	נָקַב	*perforare*
נָגַף	*cadere*	נָקַם	*ulcisci*
נָגַשׁ	*accedere*	נָקַף	*excîdere*
נָגַשׂ	*exigere*	נָשַׁב	*perflare*
נָדַב	*sponte agi*	נָשַׂג	*attingere*
נָדַף	*dispellere*	נָשַׁךְ	*mordere*
נָזַד	*coquere*	נָשַׁל	*decutere*
נָזַל	*fluere*	נָשַׁק	*osculari*
נָטַל	*levare*	נָשַׂק	*accendere*
נָטַף	*stillare*	נָשַׁת	*deficere*
נָטַשׁ	*dimittere*	נָתַךְ	*effundi*
נָמַל	*circumcidere*	נָתַן	*dare*
נָסַג	*apprehendere*	נָתַם }	*dirnere*
נָסַךְ	*effundere*	נָתַץ }	
נָסַק	*scandere*	נָתַק	*evellere*
נָפַל	*cadere*	נָתַשׁ	*evellere*

 Irregu-

In Tertia radicali *Gutturalem aut Resch habentia, præter defectum primæ radicalis nihil novi hîc patiuntur; sed sequuntur anomaliam præced. cap. explicatam, in tertia radicali: dummodò observetur, non tantùm in Particip. fœm. sed etiam in Infin. Kal, ob gutturalem, pro duplici Segol esse duplex Pathach. e. g.*

גֶּשֶׁת *à* נָגַשׁ , גַּעַת *à* נָגַע , טַעַת *à* נָטַע ;
פַּחַת *à* נָפַח , *itèm* קַחַת *à* לָקַח

quæ exempla sola in hac forma Infinitivi inveniuntur, si תֵּת *adjicias, pro* תֵּנֶת *à* נָתַן , *(de quo suprà,) itèm* צֶקֶת *à* יָצַק , *&* שְׂאֵת שׂאֵת *pro* שֶׂאֶת *à verbo dupl. anom.* נָשָׂא

CAPUT XV.

De Quiescentibus primâ.

QUIESCENTIA *Primâ* sunt, quæ primam radicalem habent Jod; & *Quiescentia Pe Jod* vocantur: habentque paradigma, יָשַׁב *Sedit.*

(Excipe octo illa, capite præcedenti inter defectiva relata: quorum tamen quædam alicubi quiescentium formam sequuntur, ut יָצַר , יָצַק *)*

Huc referri possunt & quædam primâ א, in solo Futuro Kal, & conjug. Hiph. quiescentia; *(ut infrà, in specie monebitur:)* quæ indè *Quiescentia Pe Aleph* vocantur.

Quie-

Hactenus exempla defectivorum primâ Nun; sequuntur octo exempla defectivorum primâ Jod, & duo def. primâ Lamed.

Regularia		Irregularia	
יָקַף	*ambire*	יָנַח	*collocare*
יָצַב	*statuere*	יָצַע	*substernere*
יָצַג	*constituere*	יָצַר	*fingere, angi*
יָצַק	*fundere, duresc.*	לָקַח	*accipere*
יָצַת	*flagrare*	לָתַע	*commoli*

De Anomalia communi Gutturalium & Resch, in Defect. primâ.

In secunda radicali *habentia Gutturalem* א, ה, ע, *anologa sunt, Nun primæ retinentia, & ad formam integram flectenda, (juxta exempla, in 2. rad. gutturalem habentia.) Imò &* ח *in 2. rad. habentia, modò analoga sunt, modò anomala: & ubi anomala sunt, ibi exclusum* נ*, compensandum per Dages forte, compensant per vocalem longam analogam; alicubi etiam compensatione non factâ, quippe quæ ante* ח *rarior esse solet: (ut sup. cap. 3.) Horum duo sunt:*

1. נָחַת *modò regulare est, modò irregulare. Regulariter habet, in Fut. Kal,* אֶנְחַת *,* יִנְחַת*, & in Hiph. ac Hoph.* הִנְחִית *,* הָנְחַת

Irregulariter habet, in Fut. Kal, אֵחַת *,* יֵחַת*, at in Niph.* נִחַת *,sinè compens. pro* נִנְחַת

2. נָחַם *habet in Niph.* נִחַם *, pro* נִנְחַם *, sinè compensatione. (Est & in Pihel* נִחַם *, quod diligenter à Niph. distinguendum: Vide lexic. Buxt.)*

Infinitivus fit, abjectâ primâ radicali Jod, assumtoque ת in fine, sub forma penacuta: perinde ut in forma præcedenti, à qua non distinguitur. c. g.

שֶׁבֶת, *pro* יְשׁוֹב *vel* יְשֵׁב

Imperativus fit, abjectâ primâ radicali Jod, assumtoque Tzere; quo solo differt à præcedenti forma. e. g. שֵׁב

Par hujus Infinitivi & Imperativi raritas est, ac in præc. forma: qui invenitur à verbis, יָשַׁב, יָלַד, יָרַשׁ, יָרַד, יָדַע, יָלַךְ, itèm à verbo dupl. anom. יָצָא, *& à* יָהַב *Imp.* הַב *pro* הֵב

Futurum Jod habet quiescens in Tzere, expressè vel occultè; ac præterea in Tzere desinit, ut Imperativus. e. g.

תֵּשֵׁב, *pro* אֵשֵׁב, תֵּישֵׁב, אֵישֵׁב

(quæ forma analoga est, ut תִּפְקֹד, אֶפְקֹד, *quia Scheva alterum, si fuerit sub Jod, tollitur, juxta reg. general. 3. cap. 6. pro* תִּיְשֵׁב*)*

Excipe unicum יָכוֹל *Potuit*: quod in Futuro speciali anomaliâ habet תּוּכַל, אוּכַל, &c. in Infinit. יְכֹלֶת

Huc referri possunt *Quiescentia Pe Aleph*, quæ א in Futuro Kal habent quiescens in Cholem, (expressè, vel occultè,) ac sæpè præterea in Tzere desinunt. e. g.

יֹאמַר & יֹאמֵר, *pro* יֶאֱמֹר
יֹאכַל & יֹאכֵל, *pro* יֶאֱכֹל
יֹאסֵף *pro* יֶאֱסֹף: & sine א, תֹּסֵף

quod

Quiescentia Pe Jod, ubi anomala sunt, Jod vel abjiciunt, vel habent quiescens, vel mutant in Vau.

1. Jod abjiciunt: *ut in Infinitivo & Imperativo Kal*, שֶׁבֶת, שֵׁב

2. Jod habent quiescens, quando venit cum Scheva quiescenti. Habent autem Jod quiescens, vel expressè, vel occultè: Expressè, quum abjicitur, *ut in Fut. Kal*, אֵשֵׁב, תֵּשֵׁב, *&c.* Occultè, quum adscribitur, *ut ibid.* אֵישֵׁב, תֵּישֵׁב, *itèm in Hiph. quandóque, vid. inf.*

3. Jod mutant in Vau, vel quiescens, vel mobile. In Vau quiescens mutatur Jod, si fuerit cum Scheva quiescenti. Vau autem illud quiescit, vel in Cholem, *ut in Præt. & Particip. Niphal, itèm in tota conjugatione Hiphil*, e.g. נוֹשַׁב, הוֹשִׁיב: vel in Schurek, *ut in conjug. Hophal*, הוּשַׁב. In Vau mobile mutatur Jod, si non habuerit Scheva, *ut in Inf. Imp. & Fut. Niphal*, הִוָּשֵׁב *&c. itèm in Hithpahel tria verba, de quib. infrà.*

FORMATIO specialis talis est.

In Kal

Præteritum, & utrumque *Participium* analoga sunt: (multaque in reliquis etiam Temporibus verba analogiam sequuntur:) proinde ad formam Integram פָּקַד sunt referenda.

Incipientia ab א in Hiphil quandóque fyncopen patiuntur: e. g.

מֵזִן *pro* מַאֲזִן , אֹזֶן *pro* אַאֲזִן ,
אֵסֹף *pro* אַאֲסֹף , יָהֵל *pro* יַאֲהֵל

Quædam etiam א habent quiefcens in Cholem, (*ut & in Fut. Kal:*) e. g.

אוֹסִף *pro* אַאֲסִף , אוֹבִיד *pro* אַאֲבִיד

Hophal hujus formæ convenit cum Hophal formæ Quiefcentium fecundâ, à qua ftudiofè eft diftinguenda; *ut* הוּשַׁב , הוּקַם , *&c.* Convenit etiam cum Hophal formæ Defectivorum fecundâ, primis fcilicet temporum vocibus, à fine non crefcentibus; *ut* הוּשַׁב , הוּסַב

In Hithpahel

Omnia hîc funt analoga, ut & in Pihel: Nifi quòd tria funt, quæ Jod mutant in Vau mobile, (*ut & in Niph.*) e.g.

הִתְוַדַּע à יָדַע
הִתְוַכַּח à יָכַח
הִתְוַסַּר à יָסַר

quibus adde unum duplicis anomaliæ,

הִתְוַדָּה à יָדָה

PARA-

quod in 1. *perſ. perpetuum eſt, ne duplex* א *concurrat: e. g.* אֹכַל *pro* אאכַל, *&c.*

Alicubi etiam א in Tzere quieſcit, formâ Chaldaicâ, atque ſic cum forma hac planè convenit: e. g. אֵהַב *ab* אָהַב, אֵזַל *ab* תֵּזֵל

Sic תֵּאתֵךְ *ab* אָתָה, *(quod pertinet & ad formam* נֵלֵךְ*) Poſſet & ad craſin referri, de qua cap. 6. reg. 5.*

IN NIPHAL

Præteritum, & *Participium*, pro Jod habet Vau, in Cholem quieſcens: e. g.

נוֹשַׁב *pro* נִישַׁב, נוֹשָׁב *pro* נִוְשָׁב

Infinitivus, *Imperativus*, & *Futurum*, Jod dageſſatum mutant in Vau dageſſatum: e. g.

הִוָּשֵׁב pro הִיָּשֵׁב, תִּוָּשֵׁב pro תִּיָּשֵׁב

IN PIHEL & PYHAL

Omnia ſunt analoga.

IN HIPHIL & HOPHAL

Per omnia Tempora, Jod mutatur in Vau quieſcens, vel in Cholem, *ut in Hiph.* vel in Schurek, *ut in Hoph:* ultimæ ſyllabæ ſe habent, ut in forma integra. e. g.

הוֹשִׁיב *pro* הִיְשִׁיב & הוּשַׁב

הוּשַׁב *pro* הִיְשַׁב vel הוּשַׁב

Quandóque Jod manet, ſed quieſcens in Tzere, *(in Hiphil ſcil.)* per omnia ſimiliter tempora: *e. g. à* יָטַב *eſt* הֵיטִיב, *pro* הִיְטִיב *quod eſſet regulare:* Sic הֵילִיל, הֵימִין, הֵינִיק, &c.

HOPHAL

Præteritum.

חוּשַׁב הוּשְׁבָה
הוּשַׁבְתָּ הוּשַׁבְתְּ
הוּשַׁבְתִּי
חוּשְׁבוּ
דוּשַׁבְתֶּם הוּשַׁבְתֶּן
הוּשַׁבְנוּ

Participium.

מוּשָׁב מוּשָׁבִים
מוּשָׁבָה }
מוּשֶׁבֶת } מוּשָׁבוֹת

Infinitivus.

הוּשַׁב

Imperativo caret.

Futurum.

אוּשַׁב
תּוּשַׁב תּוּשְׁבִי
יוּשַׁב תּוּשַׁב
נוּשַׁב
תּוּשְׁבוּ }
יוּשְׁבוּ } תּוּשַׁבְנָה

HIPHIL

Præteritum.

הוֹשִׁיב הוֹשִׁיבָה
הוֹשַׁבְתָּ הוֹשַׁבְתְּ
הוֹשַׁבְתִּי
הוֹשִׁיבוּ
הוֹשַׁבְתֶּם הוֹשַׁבְתֶּן
הוֹשַׁבְנוּ

Participium.

מוֹשִׁיב מוֹשִׁיבִים
מוֹשִׁיבָה }
מוֹשֶׁבֶת } מוֹשִׁיבוֹת

Infinitivus.

הוֹשִׁיב *vel* הוֹשֵׁב

Imperativus.

הוֹשֵׁב הוֹשִׁיבוּ
הוֹשִׁיבִי הוֹשֵׁבְנָה

Futurum

אוֹשִׁיב (אוֹשֵׁב)
תּוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי
יוֹשִׁיב תּוֹשִׁיב
נוֹשִׁיב
תּוֹשִׁיבוּ }
יוֹשִׁיבוּ } תּוֹשֵׁבְנָה

EXEM-

PARADIGMA

Quiescentium primâ Iod.

KAL

Præteritum.

יָשַׁב יָשְׁבָה &c. (ut פָּקַד)

Particip. præs.

יוֹשֵׁב יוֹשְׁבִים &c. (ut פּוֹקֵד)

Part. Pahul.

יָשׁוּב יְשׁוּבִים &c. (ut פָּקוּד)

Infinitivus.

שֶׁבֶת

Imperativus.

שֵׁב שְׁבוּ
שְׁבִי שֵׁבְנָה

Futurum.

אֵשֵׁב
תֵּשֵׁב תֵּשְׁבִי
יֵשֵׁב תֵּשֵׁב
נֵשֵׁב
תֵּשְׁבוּ / יֵשְׁבוּ } תֵּשַׁבְנָה

NIPHAL

Præteritum.

נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה
נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁבְתְּ
נוֹשַׁבְתִּי
נוֹשְׁבוּ
נוֹשַׁבְתֶּם נוֹשַׁבְתֶּן
נוֹשַׁבְנוּ

Participium.

נוֹשָׁב נוֹשָׁבִים
נוֹשָׁבָה / נוֹשֶׁבֶת } נוֹשָׁבוֹת

Infinitivus.

הִוָּשֵׁב

Imperativus.

הִוָּשֵׁב הִוָּשְׁבוּ
הִוָּשְׁבִי הִוָּשַׁבְנָה

Futurum.

אִוָּשֵׁב
תִּוָּשֵׁב תִּוָּשְׁבִי
יִוָּשֵׁב תִּוָּשֵׁב
נִוָּשֵׁב
תִּוָּשְׁבוּ / יִוָּשְׁבוּ } תִּוָּשַׁבְנָה

In Tertia radicali.

יָכַח	arguere	יָשַׁע	salvari
יָגַע	laborare	יָסַר	castigare
יָדַע	scire	יָקַר	pretiosum esse
יָפַע	splendere	יָשַׁר	rectum esse
יָקַע	luxari	יָתַר	relinquere.

Sequuntur exempla Quiescentium primâ Aleph, quotquot anomaliam hujus formæ aliquatenus sequuntur.

Regularia		Irregularia	
אָבַד	perire	אָהַב	diligere
אָזַל	abire	אָהַל	tentorium figere
אָזַן	audire	אָחַד	adunare
אָכַל	comedere	אָחַר	tardare
אָסַף	congregare	אָרַב	insidiari
אָצַל	seponere	אָמַר	dicere
אָתָה	venire (ad גָּלָה)	אָצַר	thesaurizare.

De Anomalia communi Gutturalium & Resch, in Quiesc. primâ.

Quæ secundam vel tertiam habent gutturalem aut Resch, ea hîc specialem anomaliam non habent, sed sequuntur generalem illam, suprà in Integra forma, in 2. & 3. radicali expositam. Nisi quòd in Infinitivo Kal hîc quoque pro duplici Segol, est duplex Pathach, propter ultimam gutturalem, ut in præcedenti forma: e. g. דַּעַת à יָדַע. Sic in Imp. דַּע pro דֵּעַ, item רַשׁ רֵשׁ, הַב הֵב

CAPUT

EXEMPLA

Quiescentium primâ Iod.

Exempla *Quiescentium primâ Jod, iterum vel regularia sunt, vel irregularia.*

Regularia *sunt, quæ præscriptam modò formationem sequuntur: qualia, præter ipsum paradigma* יָשַׁב, *sunt sequentia.*

יָבַל	*afferre*	יָנַק	*sugere*
יָבֵשׁ	*exarescere*	יָסַד	*fundare*
יָטַב	*bonum esse*	יָסַף	*addere*
יָכֹל	*posse*	יָקַד	*ardere*
יָלַד	*parere, gignere*	יָקַשׁ	*illaqueare*
יָלַךְ	*ambulare*	יָשַׁט	*extendere*
יָלַל	*ejulare*	יָשַׁם	*desolari*
יָמַן	*dextrare*	יָשַׁן	*dormire*

Irregularia *sunt, quæ habent literam gutturalem vel resch, in 2. vel 3. radicali.*

In secunda radicali.

יָאַל	*velle*	יָעַד	*condicere*
יָאַשׁ	*desperare*	יָעַל	*prodesse*
יָאַת	*acquiescere*	יָעַף	*lassari*
יָהַב	*dare*	יָעַץ	*consulere*
יָחַד	*adunare*	יָרַד	*descendere*
יָחַל	*exspectare*	יָרַע	*malum esse*
יָחַם	*calere*	יָרַשׁ	*hereditare*

In

In Kal

Præteriti prima vox in lexicis semper integra proponitur, ut tres radicales distinctè in ea appareant: *ut* סָבַב , גָּלַל , *&c.*

Eadem, ubi anomala est, in monosyllabam contracta, cum Pathach est, sinè Dagesch forti: (*nam id in fine locum non habet, ut sup. cap. 5. dictum:*) exempli gratiâ, סַב , גַּל

Accedentibus alijs syllabis, Dagesch forte accedit, quod mediam radicalem abjectam compensat: exempli gratiâ. סַבָּה , סַבּוּ

Hoc Dages ut possit exaudiri, in reliquis personis, (nempe in secunda & prima, sing. & plur. numeri,) assumitur Cholem: exempli gratiâ,

סַבּוֹתִי , סַבּוֹת , סַבּוֹתָ
סַבּוֹנוּ , סַבּוֹתֶן , סַבּוֹתֶם

Participium utrumque analogum est: ex. gr.
Præsens סֹבֵב , ut פֹּקֵד
Pahul סָבוּב , ut פָּקוּד

Infinitivus, in monosyllabam pariter contractus, est cum Cholem, (*quandoque Schurek, aut Pathach*,) sinè Dages: (nisi quando post se assumit affixa, *de quib. inf.*) e.g. סֹב

Imperativus similiter: cujus prima vox itidem est sinè Dages, reliquæ in fine crescentes cum Dages:

in

CAPUT XVI.

De Defectivis secundâ.

Hactenus Prima radicalis, sequitur Secunda; illâque primùm Defectiva, deinde Quiescentia.

DEFECTIVA Secundâ sunt, quæ secundam radicalem geminant, (ità ut secunda & tertia radicalis sit una eademque litera:) Unde etiam *Geminantia secundam* vocantur; vulgò *Defectiva Ajin*, & *Geminantia Ajin*: habentque paradigma, סָבַב *Circumdedit*: (convenientius & facilius esset, גָּלַל *Volvit.*)

Horum *Anomalia generalis* hæc est, ut secunda radicalis abjecta, si vox à fine crescat, compensetur per Dages forte.

Accentus hujus formæ à reliquis nonnihil variat. Personæ enim in הָ, וּ, & י. finitæ, hîc penacutæ sunt, in Kal & Niphal, Hiphil & Hophal; (*sicut & Hiph. integræ formæ:*) At in Pihel, Pyhal, & Hithpahel accentus regulariter se habet. (*Atque hoc commune habet; cum sequenti forma Quiesc. 2. excepto Hoph.*)

Multa verba hujus formæ *analoga* sunt; quæ referenda ad formam integram פָּקַד. Cæterùm FORMATIO specialis, juxta singulas conjugationes sic se habet.

In

promoto, mutatur in Scheva, assumto Dages forti; quod ut exaudiri possit, in secundis ac primis personis assumitur Cholem, (*ut in Kal:*) e.g.

נְסַבּוֹתִי , נְסַבּוֹת , נְסַבּוֹתָ
נְסַבּוֹנוּ , נְסַבּוֹתֶן , נְסַבּוֹתֶם

Participium à Præterito differt terminatione Kametz: quod crescente à fine voce, (in fœminino sing. & plurali utroque) necessariò resolvitur in Pathach, sequente Dages forti; (*Vide sup. cap.* 3. *in Dag. fort. q.* 7: & *cap.* 6. *reg.* 8.) mutato priori Kametz in Scheva, (*ut sup. in Nom. cap.* 8. & 9.) e. g.

נְסַבּוֹת , נְסַבִּים , נְסַבָּה , נָסָב

Infinitivus fit ab activo Infinitivo, præfixâ characteristicâ temporis ה, quæ נ characteristicam conjugationis abjectam compensat per Dages forte: (*ut suprà, in forma Integra, monitum est, cap.* 13.) e.g. הִסּוֹב

Imperativus similiter se habet, nisi quòd in Pathach desinat, (rariùs in Cholem:) reliquis vocibus ad modum Imperativi activi inflexis; nisi quòd nihil hîc decrescat, (*ex reg.* 1. *cap.* 6.) e. g.

הִסַּבְנָה , הִסַּבּוּ , הִסַּבִּי , הִסַּב

Futurum simile est Imperativo, nisi quòd pro ה initio præfigantur literæ איתן: e. g.

נִסַּב , יִסַּב , תִּסַּב , אֶסַּב
תִּסַּבְנָה , יִסַּבּוּ , תִּסַּבּוּ , תִּסַּבִּי

In PIHEL

in quibus accentu manente Cholem manet, promoto mutatur in Kibbutz sequente Dageș; quod ut audiatur, assumitur Jod in Sægol quiescens: exempli gratiâ,

סֻבֶּינָה , סֹבִּי , סֹבּוּ , סֹב

Futurum fit ab Infinitivo præfixis literis אִיתָן, quæ hîc (*ut & in Hiphil*,) non sunt cum Scheva, sed cum vocali longa, Kametz, propter monosyllabam; ut & reliquæ serviles, נ , ה , מ , in Niphal, Hiphil, & Hophal: (*id quod & in sequenti forma* קוּם *observatur.*) e. g.

נָסֹב , יָסֹב , תָּסֹב , אָסֹב

Vox in fine crescens assumit Dagesch forte: ubi accentu manente, manet utrumque punctum, Kametz & Cholem; promoto, Kametz primæ in Scheva, Cholem ultimæ in Kibbutz mutatur, sequente Dagesch, quod ut audiatur, assumitur Jod in Sægol quiescens, (*ut in Imp.*) nempe in secunda & tertia fœm. plurali: e. g.

תְּסֻבֶּינָה , יָסֹבּוּ , תָּסֹבּוּ , תָּסֹבִּי

In Niphal

Præteritum fit ab activo præterito, præfixâ literâ characteristicâ Nun, cum Kametz; (*ut in Fut. Kal:*) exempli gratiâ, נָסַב

Kametz illud, in reliquis personis, manente accentu, manet, (veluti in נָסַבָּה , & נָסַבּוּ) promoto,

voce, Dages forte accedit: manente accentu, manet utraque vocalis; promoto accentu, prior mutatur in Scheva, (simplex, vel compositum,) altera in Chirek, sequente Dages forti: quod ut audiatur, in Præterito assumit Cholem, in Imperativo & Futuro Jod quiescens in Sægol: (*perinde, ut suprà in Kal & Niph.*)

Præt. הֵסֵב, הֵסַבָּה, הֲסִבּוֹתָ, *&c.*
Part. מֵסֵב, מְסִבִּים, *&c.*
Inf. הָסֵב
Imp. הָסֵב, הָסֵבּוּ, הֲסִבֶּינָה, *&c.*
Fut. אָסֵב, תָּסֵב, תָּסֵבּוּ, תְּסִבֶּינָה *&c.*

In Hophal

Per omnia tempora, Prius punctum est Vau Schurek, quod nuspiam mutatur, (*juxta reg.* 1. *cap.* 6.) Alterum punctum Pathach, in Præterito & Futuro, se habet, ut in Niphal: pro quo, in Participio est Kametz, quod se habet ut in Part. Niphal; in Infinitivo Tzere: Imperativo caret. e. g.

Præt. הוּסַב, *Part.* מוּסָב
Inf. הוּלֵב, *Fut.* אוּסַב

Cæterùm, Hophal hujus formæ, primis vocibus, à fine non crescentibus, convenit cum Hophal Quiescentium primâ Jod & Quiescentium secundâ: à qua tamen distinguenda, inspectione lexici.

In

In PIHEL & PYHAL

Pleraque verba ſunt analoga, סִבֵּב, סֻבַּב: Ubi verò anomala ſunt, Cholem in prima ſyllaba loco Dages fortis asſumitur: extra quam anomaliam cætera omnia analogiam ſequuntur, סוֹבֵב, סוֹבַב. (Convenit cum forma Quadrata, *de qua ſup. cap.* 13. *in Pihel.*)

Nota voces activas & pasſivas, hujus formæ anomalæ, in Præterito, extra tertiam ſing. maſc. non differre, nec diſtingui poſſe niſi ſenſu. Idem fit in Futuri vocibus in ן & י. finitis, quæ in activo & pasſivo pares ſunt. (*Ut patebit ex paradigmate.*)

Quædam loco Dages fortis primam geminant; ut à גָּלַל eſt גִּלְגֵּל, גִּלְגַּל: cujus formæ conjugatio ſequitur anologiam, (referenda ad Quadriliteram, *de qua ſup. cap.* 13. *in Pih. formæ Integræ.*)

Cæterùm convenit hæc forma, hìc, ut & in Hitph. cum forma קוֹמֵם, à qua quomodo ſit diſtinguenda, infrà in forma קוֹמֵם videbitur.

In Hiphil

Characteriſtica, conjugationis pariter & temporis, eſt cum vocali longa, (*ut ſup. in Fut. Kal, & Præt. Niph:*) & quidem, in Præterito & Participio cum Tzere; in Infinitivo, Imperativo, & Futuro, cum Kametz. Ultima vocalis, in omnibus, eſt Tzere, (quandóque & Pathach:) creſcente in fine

Niphal

Præteritum.

נָסַב נָסַבָּה
נְסַבּוֹתָ נְסַבּוֹת
נְסַבּוֹתִי
נָסַבּוּ
נְסַבּוֹתֶם נְסַבּוֹתֶן
נְסַבּוֹנוּ

Participium.

נָסָב נְסַבִּים
נְסַבָּה נְסַבּוֹת

Infinitivus.

הִסּוֹב

Imperativus.

הִסַּב הִסַּבּוּ
הִסַּבִּי הִסַּבֶּינָה

Futurum.

אִסַּב
תִּסַּב תִּסַּבִּי
יִסַּב תִּסַּב
נִסַּב
תִּסַּבּוּ } תִּסַּבֶּינָה
יִסַּבּוּ }

Kal

Præteritum.

סַב סַבָּה
סַבּוֹתָ סַבּוֹת
סַבּוֹתִי
סַבּוּ
סַבּוֹתֶם סַבּוֹתֶן
סַבּוֹנוּ

Part. Præs.

סוֹבֵב סוֹבְבִים &c.
ut פּוֹקֵד

Part. Pahul.

סָבוּב סְבוּבִים &c.
ut פָּקוּד

Infinitivus.

סוֹב

Imperativus.

סוֹב סוֹבּוּ
סוֹבִּי סֻבֶּינָה

Futurum.

אָסוֹב
תָּסוֹב תָּסוֹבִּי
יָסוֹב תָּסוֹב
נָסוֹב
תָּסוֹבּוּ } תְּסֻבֶּינָה
יָסוֹבּוּ }

PIHEL

CAP. XVI.

In HITHPAHEL

Omnia se habent, ut in Pihel: proinde, & hîc analogia est, ut הִתְגַּלֵּל &c. & anomalia hîc quoque est, eaque duplex,

1. הִתְגּוֹלֵל 2. הִתְגַּלְגֵּל

Terminatio Pathach, (& propter pausam Kametz,) pro Tzere, hîc non est infrequens, in form. 1. anomala, הִתְגּוֹלָל: ut & in Hithp. formæ קוּם, quæ huic est similis, quod & suprà in Pih. & Pyh. monitum est.

In paradigmate הִסְתּוֹבֵב metathesis est literæ ת & ס (*de qua suprà est actum, cap.* 13. *in Hitphahel formæ Integræ.*)

Hactenus Formatio: sequitur nunc

PARADIGMA

Defectivorum Secundâ.

HOPHAL

Præteritum.

הוּסַב הוּסַבָּה
הוּסַבּוֹתָ הוּסַבּוֹת
הוּסַבּוֹתִי
הוּסַבּוּ
הוּסַבּוֹתֶם הוּסַבּוֹתֶן
הוּסַבּוֹנוּ

Participium.

מוּסָב מוּסַבִּים
מוּסַבָּה מוּסַבּוֹת

Infinitivus.

הוּסֵב

Imperativo caret.

Futurum.

אוּסַב
תּוּסַב תּוּסַבִּי
יוּסַב תּוּסַב
נוּסַב
תּוּסַבּוּ } תּוּסַבֶּינָה
יוּסַבּוּ }

HIPHIL

Præteritum.

הֵסֵב הֵסֵבָּה
הֲסִבּוֹתָ הֲסִבּוֹת
הֲסִבּוֹתִי
הֵסֵבּוּ
הֲסִבּוֹתֶם הֲסִבּוֹתֶן
הֲסִבּוֹנוּ

Participium.

מֵסֵב מְסִבִּים
מְסִבָּה מְסִבּוֹת

Infinitivus.

הָסֵב

Imperativus.

הָסֵב הָסֵבּוּ
הָסֵבִּי הֲסִבֶּינָה

Futurum.

אָסֵב
תָּסֵב תָּסֵבִּי
יָסֵב תָּסֵב
נָסֵב
תָּסֵבּוּ } תְּסִבֶּינָה
יָסֵבּוּ }

HITH-

PYHAL

Præteritum.

סוֹבַב סוֹבְבָה
סוֹבַבְתָּ סוֹבַבְתְּ
סוֹבַבְתִּי
סוֹבְבוּ
סוֹבַבְתֶּם סוֹבַבְתֶּן
סוֹבַבְנוּ

Participium.

מְסוֹבָב מְסוֹבָבִים
מְסוֹבָבָה } מְסוֹבָבוֹת
מְסוֹבֶבֶת }

Infinitivus.

סוֹבַב

Imperativo caret.

Futurum.

אֲסוֹבַב
תְּסוֹבַב תְּסוֹבְבִי
יְסוֹבַב תְּסוֹבַב
נְסוֹבַב
תְּסוֹבְבוּ } תְּסוֹבַבְנָה
יְסוֹבְבוּ }

PIHEL

Præteritum.

סוֹבֵב סוֹבְבָה
סוֹבַבְתָּ סוֹבַבְתְּ
סוֹבַבְתִּי
סוֹבְבוּ
סוֹבַבְתֶּם סוֹבַבְתֶּן
סוֹבַבְנוּ

Participium.

מְסוֹבֵב מְסוֹבְבִים
מְסוֹבְבָה } מְסוֹבְבוֹת
מְסוֹבֶבֶת }

Infinitivus.

סוֹבֵב

Imperativus.

סוֹבֵב סוֹבְבוּ
סוֹבְבִי סוֹבֵבְנָה

Futurum.

אֲסוֹבֵב
תְּסוֹבֵב תְּסוֹבְבִי
יְסוֹבֵב תְּסוֹבֵב
נְסוֹבֵב
תְּסוֹבְבוּ } תְּסוֹבֵבְנָה
יְסוֹבְבוּ }

HIPHIL

EXEMPLA
Defectivorum Secundâ.

Exempla *Defectivorum secundâ etiam sunt, vel regularia, vel irregularia.*

Regularia *sunt, in quibus non est litera gutturalis, vel Resch :) ut sunt,* סָבַב *circumdare*

בָּזַז	*prædari*	סָכַךְ	*tegere*
בָּלַל	*confundere*	סָלַל	*aggerare*
בָּקַק	*exhaurire*	סָפַף	*liminare*
גָּלַל	*volvere*	פָּזַז	*consolidari*
גָּנַן	*protegere*	פָּלַל	*judicare*
דָּלַל	*exhauriri*	פָּסַס	*deficere*
דָּמַם	*silere*	פָּתַת	*frangere*
דָּקַק	*comminuere*	צָלַל	*obumbrari*
זָכַךְ	*purum esse*	צָפַף	*pipire*
זָמַם	*cogitare*	קָבַב	*maledicere*
זָקַק	*fundere*	קָדַד	*verticem inclinare*
כָּלַל	*perficere*	קָלַל	*levari*
כָּסַס	*numerare*	קָצַץ	*amputare*
כָּפַף	*curvare*	קָשַׁשׁ	*recolligere*
כָּתַת	*tundere*	שָׁגַג	*errare*
לָקַק	*lambere*	שָׁדַד	*vastare*
מָדַד	*metiri*	שָׁכַךְ	*sedari*
מָכַךְ	*depauperari*	שָׁלַל	*spoliare*
מָלַל	*loqui*	שָׁמַם	*desolari*
מָסַס	*liquefieri*	שָׁנַן	*acuere*
מָצַץ	*exprimere*	שָׁסַס	*diripere*
מָקַק	*tabescere*	תָּזַז	*resecare*
מָשַׁשׁ	*palpare*	תָּמַם	*perfici*

Irregu-

HITHPAHEL.

Præteritum.

הִסְתּוֹבֵב הִסְתּוֹבְבָה
הִסְתּוֹבַבְתָּ הִסְתּוֹבַבְתְּ
הִסְתּוֹבַבְתִּי
הִסְתּוֹבְבוּ
הִסְתּוֹבַבְתֶּם הִסְתּוֹבַבְתֶּן
הִסְתּוֹבַבְנוּ

Participium.

מִסְתּוֹבֵב מִסְתּוֹבְבִים
מִסְתּוֹבְבָה } מִסְתּוֹבְבוֹת
מִסְתּוֹבֶבֶת

Infinitivus.

הִסְתּוֹבֵב

Imperativus.

הִסְתּוֹבֵב הִסְתּוֹבְבוּ
הִסְתּוֹבְבִי הִסְתּוֹבֵבְנָה

Futurum.

אֶסְתּוֹבֵב
תִּסְתּוֹבֵב תִּסְתּוֹבְבִי
יִסְתּוֹבֵב תִּסְתּוֹבֵב
נִסְתּוֹבֵב
תִּסְתּוֹבְבוּ } תִּסְתּוֹבֵבְנָה
יִסְתּוֹבְבוּ

De Anomalia communi Gutturalium & Resch, in Defect. 2.

1. Prima *Gutturalis & Resch, in solo Infinitivo, Imperativo, & Futuro Niphal, anomaliam habet, ob Dages illi imprimendum, quod quum non recipiat, compensandum est per vocalem longam analogam: (perinde ut suprà in forma Integra monitum est, in* 1. *rad. reg.* 4.) *e.g.*

הֲרוֹמּוּ , הֵרוֹם , הֵחַר , הֵחַל : הִסֵּב
יֵחַר , אֵחַת , יֵרַךְ , אֵחַל : יִסֵּב , אֶסֵּב
יֵמַר , אֵיתַם , אֵכַל , *similia his*

(*Notandum quoque,* נ *in prat. Niph. ante* ח *pro Kametz habere Chirek: ut* נֵחַל , נֵחַת , נֵחַר)

2. Secunda *radicalis geminata, si sit Gutturalis vel Resch, crescente voce Dages forte imprimi nequit, compensandum per vocalem longam: (unde verba hujus forma alicubi, sequenti forma* קוּם *assimilantur; à qua tamen distinguenda.) Accidit hoc in tota conjug. Kal, Niphal, Hiphil, & Hophal: e.g.*

Kal. שַׁחוֹתִי , אָרוֹתָ , אָרָה : סַבּוֹתָ , סַבָּה
יָאֹרוּ , יָסֹבּוּ : אֹרוּ , סֹבּוּ *&c.*
Niph. (ֵ *pro* ְ) נֵאָרִים , נְסַבִּים : נֵחָרוּ , נָסַבּוּ
יֵבָרוּ , יִסַּבּוּ : הֵבָרוּ , הִסַּבּוּ *&c.*
Hiph. הֲבֵרוֹת , הֲסִבּוֹתָ : הֵבֵרוּ , הֵסֵבּוּ
יָבֵרוּ , יָסֵבּוּ : הָבֵרוּ , הָסֵבּוּ *&c.*
Hoph. מוּאָרִים , מוּסַבִּים : הוּאֲרַת , הוּסַבָּה
יוּאָרוּ , יוּסַבּוּ : *&c.*

3. Primâ

Irregularia *sunt, quæ habent Gutturalem, aut Resch, vel in primâ radicali, vel in secunda, vel in utraque simul: (nam tertia eadem est cum secunda.)*

In prima radicali.

הָלַל	*insanire : laudare*	עָזַז	*roborare*
הָמַם	*profligare*	עָלַל	*operari*
הָתַת	*prava moliri*	עָמַם	*tegere*
חָבַב	*diligere*	עָסַס	*calcare*
חָגַג	*festum agere*	עָתַת	*tempestivè loqui*
חָדַד	*acui*	רָבַב	*multum esse*
חָלַל	*perforari, &c.*	רָדַד	*extendere*
חָמַם	*calere*	רָכַךְ	*molliri*
חָנַן	*gratiam facere*	רָמַם	*attolli*
חָצַץ	*exscindere*	רָנַן	*canere*
חָקַק	*describere*	רָסַס	*aspergere*
חָתַת	*frangi*	רָצַץ	*quassare*
עָדַד	*statuminari*	רָקַק	*spuere*

In secunda, eademque tertia.

זָחַח	*attolli*	גָּרַר	*concîdere*
צָחַח	*candidum esse*	מָרַר	*amarum esse*
שָׁחַח	*prosterni*	צָרַר	*ligare*
בָּרַר	*purgare*	שָׂרַר	*principatū tenere*

Hujus quoque loci est,

לָהַהּ, מָהַהּ } *unde in Hithp.* { הִתְלַהְלֵהַּ *insanire*, הִתְמַהְמֵהַּ *cunctari*

(בָּהָה, רָהָה *&c. pertinent ad* גָּלָה *quiesc. 3.* ה)

In utraque, 1. & 2.

אָרַר	*maledicere*	רָעַע	*frangere*
חָרַר	*exuri*		

CAPUT XVII.

De Quiescentibus secundâ.

QUIESCENTIA *Secundâ* sunt, quæ secundam radicalem habent quiescentem, Vau vel Jod; (rariùs tamen Jod:) quorum ratio est eadem; unde & unum paradigma habent, קוּם, *Surgere*, *Stare*: vocanturque vulgò *Quiescentia Ajin*.

Anomalia hujus formæ est in media radicali, vel quiescente, vel abjecta.

Excipiuntur desinentia in ה, quæ ו & י medium habent mobile, & sequuntur formam Quiescentium tertiâ ה: e. g.

חָוָה , הָוָה : רָוָה , אָוָה , לָוָה , צָוָה , קָוָה

Itèm paucula alia, quæ formam Integram sequuntur; qualia sunt,

עָוַף , צָיַב : עָוַת , שָׁוַע , רָוַח , גָּוַע

Accentus hîc se habet, ut in præcedenti forma Defectivorum secundâ, excepto Hophal. Nimirùm, Personæ in ה־, ו, & י. finitæ, in conjug. Kal, Niphal, & Hiphil, sunt penacutæ: in cæteris personis & conjugationibus accentus ordinarium locum obtinet.

FORMATIO specialis, juxta singulas conjugationes, talis est.

In KAL

3. Primâ & Secundâ *radicali gutturali & Resch exsistente, utraque illa anomalia (modò seorsim proposita,) simul attendenda est: e. g.*

Niph. fut. יִסַּבּוּ : יֵאָרֵר , יֵחָרוּ , יֵרֹעוּ

4. Ultima *Gutturalis recipit Pathach genubah, eique cognatum; nec non Pathach, pro Tzere, &c. item duplex Pathach, pro duplici Segol, pro re nata: (prout suprà in Integra forma traditum est, in 3. radicali, reg. 1. 2. 3.)*

Exempla duplicis anomaliæ.

Verba duplicis anomaliæ *hîc rara sunt:*

Ex Defect. primâ Nun, & Def. secundâ, est;
נָדַד *vagari,* נָסַס *vexillum ferre.*

Ex Quiesc. primâ Jod, & Def. secundâ, est;
יָדַד *projicere.*

Hæc non utramque, sed alterutram tantùm formam sequuntur: ut constare potest ex exemplo primo נָדַד; *unde est, in*

Fut. Kal. אָהוֹד , תִּדַּד , *pro* אֶנְדּוֹד , תִּנְדַּד
ad formam נָגַשׁ , *sicut* אֶגֹּשׁ , תִּגַּשׁ

Fut. Hiph. יָנֵדוּ *(pro* יַנְדִּדוּ*)*
ad formam סָבַב, *sicut* יָסֵבּוּ

Fut. Hoph. יֻדַּד , *pro* יִיַּדַּד
ad formam נָגַשׁ , *sicut* [illegible]

Hithpah. הִתְנוֹדְדוּ . הִתְנוֹדֵד
ad formam סָבַב , *sicut* הִסְתּוֹבֵב *&c.*

CAPUT

Futurum fit ab Infinitivo, præfixis literis אִיתָן, quæ hîc pariter sunt cum vocali longa, Kametz, ut in præcedenti forma : e. g. אָקוּם , תָּקוּם, *&c.* (*Pro* תָּקוּמְנָה *invenitur etiam* תְּקוּמֶינָה, *ad formam defect.* 2. *hîc* , *&* *in Hiph.*)

Pro Kametz est Tzere, in אֵבוֹשׁ &c. à בּוֹשׁ *erubescere.*

In Niphal

Characteristica Nun itidem, ut in futuro Kal, est cum vocali longa, Kametz; terminatio est Cholem : e. g. נָקוֹם

In Præterito, Kametz illud, (ut & Cholem,) accentu manente, manet, *veluti in* 3. *fœm. sing.* *&* 3. *plur:* promoto, mutatur in Scheva, *ut in secundis & primis personis* : in quibus etiam euphoniæ causâ assumitur aliud Cholem, (ut in præcedenti forma;) propter quod præcedens Cholem transit in Schurek, ad κακοφωνίαν evitandam, (quandóque tamen manet.) e. g.

נָקוֹם נָקוֹמָה נְקוּמוֹתָ *&c.*

Participium simile est Præterito: cujus Kametz penultimæ mutatur in Scheva; Cholem ultimæ manet. exempli gratiâ,

נָקוֹם נְקוֹמִים נְקוֹמָה *&c.*

Infinitivi

In Kal

Præteriti prima vox hîc non, ut ſolet, præſtat radicem; ſed ponitur pro ea in lexicis Infinitivus, quia in eo media radicalis exprimitur, *ut inf.* Regulare ejus punctum eſt Kametz, quod in fœminino, & tertia plurali manet, in ſecundis & primis perſonis mutatur in Pathach, & ſe habet ut in forma integra. Eſt & hîc terminatio Tzere, & Cholem: ex quibus Tzere in 3. fœm. & plur. 3. manet, in reliquis mutatur in Pathach; Cholem ubique manet: e. g.

מֵת מֵתָה מֵתוּ : מַתָּ מַתִּי *&c.*
בּוֹשׁ בּוֹשָׁה בֹּשׁוּ : בֹּשְׁתָּ בֹּשְׁתִּי *&c.*

Participium prius convenit cum Præterito; poſterius, cum Infinitivo. e. g.

קָם קָמִים : קוּם קוּמִים

Infinitivus radicem præſtat in lexicis, quia mediam radicalem ו exprimit, quieſcentem in Schurek, *ut* קוּם, מוּת: quandóq; & in Cholem, *ut* בּוֹא, אוֹר. Literæ Jod eadem eſt ratio in Infinitivo: cujus tamen radix per Jod in medio poni ſolet: ſed quia rariùs occurrit, vix patet, an ex ו vel י media ſint ejusmodi verba; ſaltèm cognatisſima ſunt.

Imperativus Infinitivo ſimilis eſt, retinetque in reliquis vocibus vocalem ſuam cum accentu: e. g.

קוּם קוּמִי : קוּמוּ קוּמְנָה

Futurum

Quædam analoga sunt, (ab anomalis orta licèt,) mediâ radicali Jod dagesfatâ: exempli gratiâ, קִיֵּם à קוּם. Sic à עוּר est עִוֵּר, & עִיֵּר, illud anomalum, hoc analogum; sed diverso significatu: (illud *excitavit*, hoc *excæcavit.*)

In Hiphil

Characteristica conjugationis & temporis hîc quoque est cum vocali longa, & eodem modo se habet, ut in Defectivis secundâ: & quidem, in Præterito & Participio cum Tzere; in Infinitivo, Imperativo, & Futuro, cum Kametz. Ultima vocalis hîc se habet, ut in forma integra.

Præteritum duplicem formam habet: cùm regularem, manente ubique Tzere; ut הֵקִים, הֵקִימָה, הֵקַמְתָּ, הֵקַמְתְּ, &c. &c: tùm irregularem, in secundis & primis personis, assumto Cholem, ut in Niphal, ac mutato Tzere in Scheva compositum, (ֱ vel ֲ) e.g. הֲקִימוֹתָ, הֱקִיצוֹתָ

Reliqua tempora nihil peculiare habent: nisi quòd Infinitivus & Imperativus frequenter aphæresin patiuntur; (*de qua inf. in figuris, cap.* 23.) e.g.

קִים *pro* { *inf.* הָקִים / *imp.* הָקֵם }

קִימוּ *pro* הָקִימוּ

(*Eadem etiam in Præterito invenitur, sed rarò*: בִּינוֹתִי *pro* הֲבִינוֹתִי, רִיבוֹתָ *pro* הֲרִיבוֹתָ)

In Hophal

Infinitivi characteristica ה, pro more, excludit characteristicam conjugationis נ, exclusamque per dages forte compensat: ut,

הִנָּקוֹם *pro* הִקּוֹם

Imperativus similis est Infinitivo: manentibusque punctis & accentu fit reliqua conjugatio, ut & in Kal.

Futurum etiam Infinitivi formam sequitur, præfixis loco ה literis אית״ן, reliquâque conjugatione factâ, ut in Kal.

In Pihel & Pyhal

Loco Dagesch fortis est Cholem, geminaturque tertia radicalis: קוֹמֵם, קוֹמַם: adeóque forma hæc eadem est cum Defectivis secundâ; nisi quòd litera geminata, ibi est radicalis utraque, hîc altera tantùm.

Voces activæ & passivæ hujus formæ, non differentes, distinguendæ quoque ut in præcedenti forma defect. 2. Nimirum, Præteriti & Futuri voces, in fine crescentes, conveniunt, soloque sensu distinguendæ sunt.

Fiunt hîc quoque verba quatuor literarum, perinde ut in præcedenti forma defectivorum secundâ, *ut* כִּלְכֵּל *à* כּוּל

Quædam

NIPHAL

Præteritum.

נָקוֹם נָקוֹמָה
נְקוּמוֹתָ נְקוּמוֹת
נְקוּמוֹתִי
נָקוֹמוּ
נְקוּמוֹתֶם נְקוּמוֹתֶן
נְקוּמוֹנוּ

Participium.

נָקוֹם נְקוֹמִים
נְקוֹמָה נְקוֹמוֹת

Infinitivus.

הִקּוֹם

Imperativus.

הִקּוֹם הִקּוֹמוּ
הִקּוֹמִי הִקּוֹמְנָה

Futurum.

אֶקּוֹם
תִּקּוֹם תִּקּוֹמִי
יִקּוֹם תִּקּוֹם
נִקּוֹם
תִּקּוֹמוּ } תִּקּוֹמְנָה
יִקּוֹמוּ }

KAL

Præteritum.

קָם קָמָה
קַמְתָּ קַמְתְּ
קַמְתִּי
קָמוּ
קַמְתֶּם קַמְתֶּן
קַמְנוּ

Part. Præsens.

קָם קָמִים
קָמָה קָמוֹת

Part. Pahul.

קוּם קוּמִים
קוּמָה קוּמוֹת

Infinitivus.

קוּם

Imperativus.

קוּם קוּמוּ
קוּמִי קוּמֶינָה

Futurum.

אָקוּם
תָּקוּם תָּקוּמִי
יָקוּם תָּקוּם
נָקוּם
תָּקוּמוּ } תְּקוּמֶינָה
יָקוּמוּ }

Pihel

In Hophal

Litera characteristica est eadem cum Hiphil, sed vocalis characteristica conjugationis & temporis est Schurek, quæ ubique manet: ultima syllaba se habet, ut in forma integra.

Cæterùm Hophal hujus formæ, per totam conjugationem, convenit cum Hophal Quiescentium primâ Jod; convenit etiam cum Hophal Defectivorum secundâ, in primis vocibus à fine non crescentibus: radices tamen sunt diversæ, ut

יָשַׁב à הוּשַׁב ; סָבַב à הוּסַב , קוּם à הוּקַם

Si igitur talis forma occurrat, in aliqua harum radicum inquirenda esset.

In Hithpahel

Omnia se habent, ut in Pihel: proinde triplex hîc quoque est, ut illic, forma.

הִתְכַּלְכֵּל , הִתְקַיֵּם , הִתְקוֹמֵם

In priori forma frequens est terminatio Pathach, (vel Kametz, propter accentum,) pro Tzere: quæ & in forma integra, atque alibi, invenitur; (*vide Hithp. def.* 2.) e. g.

אֶתְקֹמָם , הִתְקוֹמָם , *&c.*

Hactenus Formatio: sequitur PARADIGMA Quiescentium Secundâ.

HOPHAL

Præteritum.

הוּקַם הוּקְמָה
הוּקַמְתָּ הוּקַמְתְּ
הוּקַמְתִּי
הוּקְמוּ
הוּקַמְתֶּם הוּקַמְתֶּן
הוּקַמְנוּ

Participium.

מוּקָם מוּקָמִים
מוּקָמָה מוּקָמוֹת

Infinitivus.

הוּקַם

Imperat. caret.

Futurum.

אוּקַם
תּוּקַם תּוּקְמִי
יוּקַם תּוּקַם
נוּקַם
תּוּקְמוּ } תּוּקַמְנָה
יוּקְמוּ }

HIPHIL

Præteritum.

הֵקִים הֵקִימָה
הֲקִימוֹתָ הֲקִימוֹת
הֲקִימֹתִי
הֵקִימוּ
הֲקִימוֹתֶם הֲקִימוֹתֶן
הֲקִימוֹנוּ

vel

הֵקַמְתָּ תְּ הֵקַמְתִּי
הֵקַמְתֶּם תֶּן הֵקַמְנוּ

Participium.

מֵקִים מְקִימִים
מְקִימָה מְקִימוֹת

Infinitivus.

הָקִים *vel* הָקֵם

Imperativus.

הָקֵם הָקִימוּ
הָקִימִי הָקֵמְנָה

Futurum.

אָקִים (אָקֵם)
תָּקִים תָּקִימִי
יָקִים תָּקִים
נָקִים
תָּקִימוּ } תָּקֵמְנָה
יָקִימוּ }

PYHAL

Præteritum.

קוֹמַם קוֹמְמָה
קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתְּ
קוֹמַמְתִּי
קוֹמְמוּ
קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְתֶּן
קוֹמַמְנוּ

Participium.

מְקוֹמָם מְקוֹמָמִים
מְקוֹמָמָה
מְקוֹמֶמֶת } מְקוֹמָמוֹת

Infinitivus.

קוֹמַם

Imper. caret.

Futurum.

אֲקוֹמַם
תְּקוֹמַם תְּקוֹמְמִי
יְקוֹמַם תְּקוֹמַם
נְקוֹמַם
תְּקוֹמְמוּ
יְקוֹמְמוּ } תְּקוֹמַמְנָה

PIHEL

Præteritum.

קוֹמֵם קוֹמְמָה
קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתְּ
קוֹמַמְתִּי
קוֹמְמוּ
קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְתֶּן
קוֹמַמְנוּ

Participium.

מְקוֹמֵם מְקוֹמְמִים
מְקוֹמְמָה
מְקוֹמֶמֶת } מְקוֹמְמוֹת

Infinitivus.

קוֹמֵם

Imperativus.

קוֹמֵם קוֹמְמוּ
קוֹמְמִי קוֹמֵמְנָה

Futurum.

אֲקוֹמֵם
תְּקוֹמֵם תְּקוֹמְמִי
יְקוֹמֵם תְּקוֹמֵם
נְקוֹמֵם
תְּקוֹמְמוּ
יְקוֹמְמוּ } תְּקוֹמֵמְנָה

EXEMPLA

Quiescentium secundâ radicali.

Exempla *Quiescentium secundâ radicali, sunt vel mediâ Vau, vel mediâ Jod quiescentia: illa plurima, in quibus* ו, *hæc pauciora, in quibus* י *expressimus. Utraque sunt vel regularia, vel irregularia.*

Regularia *sunt perfectarum literarum, (ad quas etiam retulimus 3. radicalem* ר, *quæ hîc vix recedit à communi forma.) Qualia sunt:*

בוב	*vacuum esse*	טוב	*bonum esse*
בוז	*spernere*	טול	*dejicere*
בוך	*perplexum esse*	טוש	*volare*
בון	*intelligere*	כול	*capere*
בוס	*calcare*	כון	*aptare*
בוש	*erubescere*	לוז	*recedere*
גול	*exsultare*	לוט	*abscondere*
גוף	*claudere*	לון	*pernoctare*
גור	*peregrinari*	לוץ	*illudere*
דוג	*piscari*	לוש	*depsere*
דוך	*tundere*	מוג	*liquefieri*
דום	*silere*	מוט	*moveri*
דון	*judicare*	מוך	*tenuem esse*
דוץ	*exsilire*	מול	*circumcidere*
דור	*habitare*	מוק	*tabescere*
דוש	*triturare*	מור	*mutari*
זוב	*fluere*	מוש	*recedere*
זוד	*superbire*	מות	*mori*
זול	*vile esse*	נוב	*provenire*
זור	*alienari*	נוד	*vagari*

PYHAL

Preteritum.

קוֹמַם קוֹמְמָה
קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתְּ
קוֹמַמְתִּי
קוֹמְמוּ
קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְתֶּן
קוֹמַמְנוּ

Participium.

מְקוֹמָם מְקוֹמָמִים
מְקוֹמָמָה
מְקוֹמֶמֶת } מְקוֹמָמוֹת

Infinitivus.

קוֹמַם

Imper. caret.

Futurum.

אֲקוֹמַם
תְּקוֹמַם תְּקוֹמְמִי
יְקוֹמַם תְּקוֹמַם
נְקוֹמַם
תְּקוֹמְמוּ
יְקוֹמְמוּ } תְּקוֹמַמְנָה

PIHEL

Preteritum.

קוֹמֵם קוֹמְמָה
קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתְּ
קוֹמַמְתִּי
קוֹמְמוּ
קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְתֶּן
קוֹמַמְנוּ

Participium.

מְקוֹמֵם מְקוֹמְמִים
מְקוֹמְמָה
מְקוֹמֶמֶת } מְקוֹמְמוֹת

Infinitivus.

קוֹמֵם

Imperativus.

קוֹמֵם קוֹמְמוּ
קוֹמְמִי קוֹמֵמְנָה

Futurum.

אֲקוֹמֵם
תְּקוֹמֵם תְּקוֹמְמִי
יְקוֹמֵם תְּקוֹמֵם
נְקוֹמֵם
תְּקוֹמְמוּ
יְקוֹמְמוּ } תְּקוֹמֵמְנָה

EXEMPLA

Quiescentium secundâ radicali.

Exempla *Quiescentium secundâ radicali, sunt vel mediâ Vau, vel mediâ Jod quiescentia: illa plurima, in quibus* ו *, hæc pauciora, in quibus* י *expressimus. Utraque sunt vel regularia, vel irregularia.*

Regularia *sunt perfectarum literarum, (ad quas etiam retulimus 3. radicalem* ר *, quæ hîc vix recedit à communi forma.) Qualia sunt :*

בוב	*vacuum esse*	טוב	*bonum esse*
בוז	*spernere*	טול	*dejicere*
בוך	*perplexum esse*	טוש	*volare*
בון	*intelligere*	כול	*capere*
בוס	*calcare*	כון	*aptare*
בוש	*erubescere*	לוז	*recedere*
גול	*exsultare*	לוט	*abscondere*
גוף	*claudere*	לון	*pernoctare*
גור	*peregrinari*	לוץ	*illudere*
דוג	*piscari*	לוש	*depsere*
דוך	*tundere*	מוג	*liquefieri*
דום	*silere*	מוט	*moveri*
דון	*judicare*	מוך	*tenuem esse*
דוץ	*exsilire*	מול	*circumcidere*
דור	*habitare*	מוק	*tabescere*
דוש	*triturare*	מור	*mutari*
זוב	*fluere*	מוש	*recedere*
זוד	*superbire*	מות	*mori*
זול	*vile esse*	נוב	*provenire*
זור	*alienari*	נוד	*vagari*

נוט

HITPAHEL

Praeteritum.

הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמְמָה
הִתְקוֹמַמְתָּ הִתְקוֹמַמְתְּ
הִתְקוֹמַמְתִּי
הִתְקוֹמְמוּ
הִתְקוֹמַמְתֶּם הִתְקוֹמַמְתֶּן
הִתְקוֹמַמְנוּ

Participium.

מִתְקוֹמֵם מִתְקוֹמְמִים
מִתְקוֹמְמָה } מִתְקוֹמְמוֹת
מִתְקוֹמֶמֶת

Infinitivus.

הִתְקוֹמֵם

Imperativus.

הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמְמִי
הִתְקוֹמְמוּ הִתְקוֹמֵמְנָה

Futurum.

אֶתְקוֹמֵם
תִּתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמְמִי
יִתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמֵם
נִתְקוֹמֵם
תִּתְקוֹמְמוּ } תִּתְקוֹמֵמְנָה
יִתְקוֹמְמוּ

Irregularia in prima *sunt*, *quæ habent gutturalem vel Resch in prima radicali: qualia sunt*,

אוץ	*urgere*	עוק	*premere*
אור	*lucere*	עור	*evigilare*
הום	*divexare*	עוש	*coire*
חוב	*debitorem esse*	רוב	*litigare*
חוג	*circinare*	רוד	*dominari*
חוד	*ænigma loqui*	רום	*altum esse*
חול	*parturire*	רופ	*conculcare*
חוס	*parcere*	רוץ	*currere*
חוש	*festinare*	רוש	*pauperari*
עוג	*placentare*	איש	*virum esse*
עוד	*testari*	הִין	*paratum esse*
עוז	*coire*	עִיט	*involare*
עוף	*volare*	עִין	*oculare*
עוץ	*consulere*	רִיק	*evacuare*
		רִיר	*salivare*

Irregularia in ultima *sunt*, *quæ in ultima habent literam gutturalem: quibus addemus exempla irregularia*, in prima & ultima simul, *tria posteriora scilicet.*

גִיחַ	*prodire*	פוּחַ	*afflare*
רוּחַ	*dispellere*	שוּחַ	*inclinari*
זוּעַ	*movere se*	שוּחַ	*meditari*
מוּחַ	*oblinere*	שוּעַ	*vociferari*
לוּעַ	*absorberi*	רוּעַ	*malum esse*
נוּחַ	*quiescere*	רִיחַ	*odorari*
נוּעַ	*moveri*	רִיעַ	*clangere*

De

נוט	*nutare*	קוט	*fastidire*
נום	*dormitare*	קום	*surgere, stare*
נוס	*fugere*	קון	*lamentari*
נוף	*stillare*	קוס	*succidere*
נוץ	*germinare*	קוץ	*tædere*
נוק	*lactare*	קור	*fodere*
נור	*novellare*	קוש	*tendiculam ponere*
סוג	*retrocedere*	שוב	*reverti*
סוך	*ungere*	שוב	*canescere*
סוף	*deficere*	שוד	*linere*
סור	*recedere*	שוט	*itare*
סות	*incitare, &c.*	שוט	*declinare*
פוג	*intermittere*	שוך	*sepire*
פון	*animi pendêre*	שום	*ponere*
פוץ	*dispergi*	שוף	*conterere*
פוק	*titubare*	שוק	*appetere*
פור	*disrumpi*	שור	*canere*
פוש	*abundare*	שור	*principem esse*
צוד	*venari*	שוש	*gaudere*
צום	*jejunare*	שות	*ponere*
צוף	*fluere*	תור	*explorare*
צוק	*arctari*	נין	*sobolescere*
צור	*obsidere*	ציץ	*florere*
		צית	*incendere.*

Irregularia *sunt, quæ vel in prima, vel in ultima, vel in utraque, habent literam aliquam irregularem: (h. e. vel gutturalem, vel Resch: nisi quòd Resch ultima vix irregulare est, ut & suprà monuimus.)*

CAPUT XVIII.

De Defectivis tertiâ.

HActenus secunda; sequitur tertia radicalis; in quâ etiam, primò *defectiva*, deinde *quiescentia*, sunt consideranda.

DEFECTIVA Tertiâ sunt, quæ habent tertiam radicalem *Nun* vel *Tau* deficientem, & compensatam per Dages forte, sequente formativa נ vel ת: illud in Præterito, Imperativo, & Futuro; hoc in Præterito tantùm; per omnes conjugationes: exempli gratiâ,

3 { נָתַנּוּ *pro* נָתַנְנוּ
תִּנָּה *pro* תִּנְנָה
תִּתֵּנָּה *pro* תִּתֵּנְנָה } *à* נָתַן

(ubi duplex defectus, 1. & 3. radicalis.)

ת { כָּרַתָּ *pro* כָּרַתְתָּ *à* כָּרַת
מַתָּ *pro* מַתְתָּ *à* מוּת
שַׁתָּ *pro* שַׁתְתָּ *à* שׁוּת

Nun etiam ultimum, in verbo נָתַן *dedit*, ante formativum ת hunc defectum patitur: e. g.

In præt. נָתַתָּ *pro* נָתַנְתָּ
נְתַתֶּם *pro* נְתַנְתֶּם
נְתַתֶּן *pro* נְתַנְתֶּן

Sic

נוט	*nutare*	קוט	*faſtidire*
נום	*dormitare*	קום	*ſurgere, ſtare*
נוס	*fugere*	קון	*lamentari*
נוף	*ſtillare*	קוס	*ſuccîdere*
נוץ	*germinare*	קוץ	*tædere*
נוק	*lactare*	קור	*fodere*
נור	*novellare*	קוש	*tendiculam ponere*
סוג	*retrocedere*	שוב	*reverti*
סוך	*ungere*	שׂוב	*caneſcere*
סוף	*deficere*	שׂוד	*linere*
סור	*recedere*	שוט	*itare*
סות	*incitare, &c.*	שׂוט	*declinare*
פוג	*intermittere*	שׂוך	*ſepire*
פון	*animi pendêre*	שׂום	*ponere*
פוץ	*diſpergi*	שוף	*conterere*
פוק	*titubare*	שוק	*appetere*
פור	*diſrumpi*	שור	*canere*
פוש	*abundare*	שׂור	*principem eſſe*
צוד	*venari*	שׂוש	*gaudere*
צום	*jejunare*	שׁות	*ponere*
צוף	*fluere*	תור	*explorare*
צוק	*arctari*	נין	*ſoboleſcere*
צור	*obſidere*	ציץ	*florere*
		צית	*incendere*

Irregularia *ſunt, quæ vel in prima, vel in ultima, vel in utraque, habent literam aliquam irregularem: (h. e. vel gutturalem, vel Reſch: niſi quòd Reſch ultima vix irregulare eſt, ut & ſuprà monuimus.)*

CAPUT XVIII.

De Defectivis tertiâ.

HActenus secunda; sequitur tertia radicalis; in quâ etiam, primò *defectiva*, deinde *quiescentia*, sunt consideranda.

DEFECTIVA Tertiæ sunt, quæ habent tertiam radicalem *Nun* vel *Tau* deficientem, & compensatam per Dages forte, sequente formativa נ vel ת: illud in Præterito, Imperativo, & Futuro; hoc in Præterito tantùm; per omnes conjugationes: exempli gratiâ,

נ { נָתַנּוּ *pro* נָתַנְנוּ / תִּתֵּנָּה *pro* תִּתֵּנְנָה / תִּתֵּנָּה *pro* תִּתֵּנְנָה } *à* נָתַן

(*ubi duplex defectus*, 1. & 3. *radicalis.*)

ת { כָּרַתָּ *pro* כָּרַתְתָּ *à* כָּרַת / מַתָּ *pro* מַתְתָּ *à* מוּת / שַׁתָּ *pro* שַׁתְתָּ *à* שׁוּת }

Nun etiam ultimum, in verbo נָתַן *dedit*, ante formativum ת hunc defectum patitur: e.g.

In præt. נָתַתָּ *pro* נָתַנְתָּ
נְתַתֶּם *pro* נְתַנְתֶּם
נְתַתֶּן *pro* נְתַנְתֶּן

Sic

De Anomalia communi Gutturalium & Resch, in Quiesc. 1.

1. Prima *Gutturalis & Resch, in solo Infinitivo, Imperativo, & Futuro Niphal, anomaliam habet, ob dages illi imprimendum; quod quia non admittit, compensandum est per vocalem longam analogam:* (perinde *ut & in forma precedenti defectivorũ* 2.) *exempli gratiâ,*

הֵאוֹרוּ , הֵאוֹר : הִקּוֹמוּ , הִקּוֹם
יֵעוֹר , יֵאוֹר , אֵאוֹר : יִקּוֹם , אֶקּוֹם

2. Ultimâ *gutturali exsistente* ח *&* ע , *attendendum est* 1. *ad Pathach genubah, post quatuor vocales longas posteriores; (de quo sup. cap. 2. sub fin:)* 2. *itémque crasis, seu mutatio earundem in Pathach, propter easdem; (de qua ibid. & cap. 6. reg. 6:)* 3. *quæ mutatio etiam accidit propter* ר *ultimæ; (ut ibid. cap. 6. reg. 6.) e. g.*

1. הֵנִיחַ : שׁוֹחֵחַ : נָרוֹעַ : שׁוֹחַ , רוּעַ
הִתְרוֹעֵעַ : הָרֵעַ , הָרִיעַ , &c.

2. יָנַח *pro* יָנוּחַ : יָנַע *pro* יָנוּעַ :
הֵרַע *pro* הֵרִיעַ : יָרַע *pro* יָרֵעַ : &c.

3. תָּצַר *pro* תָּצוּר : יָסַר *pro* יָסוּר :
הֵפַר *pro* הֵפִיר : חֵצַר *pro* חֵצִיר :
יָעַר *pro* יָעִיר : הָסַר *pro* הָסִיר : &c.

(*Exemplum*, in prima & ultima *litera irregulari, est in* יֵרוֹעַ *fut. Niph. ut* יִקּוֹם)

קָמוֹן	parvum esse	שָׁכַן	habitare
קָרַן	radiare	שָׁמַן	saginari
רָנַן	murmurare	שָׁעַן	niti
רָעַן	virescere	שָׁתַן	mingere
שָׁאַן	quiescere	תָּכַן	ordinare
שָׂטַן	adversari	רָמַן	multiplicari.

2. *Ex Defect: & Quiesc. primâ.*

נָגַן	pulsare fides	יָמַן	dextrare
נָתַן	dare	(א	in form. integ.)

3. *Ex Defectivis secundâ.*

אָנַן	plangere	עָנַן	obnubilare
גָּנַן	protegere	רָנַן	canere
חָנַן	gratiam facere	שָׁנַן	acuere

4. *Ex Quiescentibus secundâ.*

בּוּן	intelligere	לוּן	pernoctare
דּוּן	judicare	עִין	oculare
הִין	parari	פּוּן	dubium esse
כּוּן	disponere	קִין	lamentari.

EXEMPLA

Defectivorum tertiâ ת

1. *Ex forma integra.*

בָּעַת	terreri	עָשַׁת	nitidum esse
כָּרַת	cadere	צָמַת	exscindere
לָפַת	inclinare	שָׁבַת	quiescere
סָכַת	attendere	שָׁחַת	corrumpere
עָבַת	contorquere	שָׁרַת	ministrare

2. Ex

Sic *in Infinitivo* תֵּת *pro* תֶּנֶת : ubi dages in fine locum non habens, tunc accedit, quum accedunt affixa : *e. g.* תִּתִּי *pro* תִּנְתִּי, *(de quo inf. in affixis.)*

Hæc anomalia, quia regulis generalibus, de Dagesch forti propositis, constat, à plerisque Grammaticis omittitur : sufficiat, nos ejusdem hîc obiter, methodi causâ, mentionem fecisse.

FORMATIO & PARADIGMA ex præcedentibus formis petenda, in quibus singulis hic defectus tertiæ radicalis occurrere potest : ut docebunt, quæ juxta easdem, ex ordine, subjiciemus exempla.

EXEMPLA

Defectivorum tertiâ Nun.

1. *Ex forma integra.*

אָזַן	*auribus percipere*	מָאַן	*renuere*
אָמַן	*fidelem esse, &c.*	מָגַן	*dedere*
בָּחַן	*probare*	סָכַן	*prodesse*
דָּשֵׁן	*pinguefieri*	סָמַן	*signare*
זָקֵן	*senescere*	סָפַן	*tegere*
חָתַן	*affinem fieri*	עָגַן	*morari*
טָמַן	*abscondere*	עָדַן	*oblectari*
טָעַן	*onerare*	עָשַׁן	*fumare*
כָּהַן	*sacerdotem esse*	צָעַן	*dissipari*
כָּפַן	*colligere*	צָפַן	*abscondere*

קָטוֹן

non quiescit א, quum habet vocalem: quiescit, quum vocali destituitur.

Ratio conjugandi *facillima* est, per omnes conjugationes, proximè accedens ad formam Integram: nec assumitur vocalis longa, nisi in Præterito & Futuro Kal, Pyhal, & Hophal, itèm in Præterito Niphal; ubi Pathach mutatur in Kametz: in reliquis temporibus & conjugationibus quia vocalis longa est, nihil differt hactenus à forma Integra.

Cognatio hujus formæ cum sequenti haud exigua est: unde sæpè formam suam cum Quiescentibus tertiâ ה commutat, mutato א in י assumto etiam ת quandóque in Infinitivo.

Quædam *duplicis anomaliæ* hîc occurrunt, quæ singula ad sui generis formam sunt referenda: *exempli gratiâ*,

1. *ex defect. primâ Nun*, נָשָׂא
2. *ex quiesc. primâ Jod*, יָצָא.
3. *ex quiesc. secundâ Vau*, בּוֹא

FORMATIO Temporum juxta singulas Conjugationes non opus est ut proponatur, quum omnium sit uniformis ratio: sed sufficiet Tempora omnium conjugationum simul jungi.

In Præterito Kal, א quiescit in Kametz, (*quandóque & in Tzere, ut in Integris suprà.*) Idem in secundis & primis personis pariter quiescit in Kametz:

2. *Ex Def. & Quiesc. primâ.*

נָחַת	*descendere*	יָצַת	*succendi*
נָשַׁת	*deficere*		

3. *Ex Defect. secundâ.*

הָתַת	*prava moliri*	עָתַת	*tempestivè loqui*
חָתַת	*frangi, terreri*	פָּתַת	*frangere*
כָּתַת	*tundere*		

4. *Ex Quiesc. secundâ.*

מוּת	*mori*	עָוַת	*pervertere*
סוּת	*seducere, &c.*	שׁוּת	*ponere*

CAPUT XIX.

De Quiescentibus tertiâ א

QUiescentia tertiâ radicali duplicis sunt generis: quorum primum tertiam radicalem א, alterum tertiam radicalem ה, habet quiescentem.

QUIESCENTIA Tertiâ א sunt, quæ habent tertiam radicalem *Aleph* quiescentem; & *Quiescentia Lamed Aleph* vulgo vocantur, habentque paradigma מָצָא *Invenit.*

Anomalia hæc consistit, in א ut plurimùm quiescenti; idque regulariter, in vocali longa: nam irregulariter idipsum quoque quiescit in Sægol, ut in Imperativi & Futuri voce ultima. Tunc verò

non

NIPHAL

Præteritum.

נִמְצָא נִמְצְאָה
נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת
נִמְצֵאתִי
נִמְצְאוּ
נִמְצֵאתֶם נִמְצֵאתֶן
נִמְצֵאנוּ

Participium.

נִמְצָא נִמְצָאִים
נִמְצָאָה נִמְצָאוֹת
(נִמְצֵאת)

Infinitivus.

הִמָּצֵא

Imperativus.

הִמָּצֵא הִמָּצְאוּ
הִמָּצְאִי הִמָּצֶאנָה

Futurum.

אֶמָּצֵא
תִּמָּצֵא תִּמָּצְאִי
יִמָּצֵא תִּמָּצֵא
נִמָּצֵא
תִּמָּצְאוּ } תִּמָּצֶאנָה
יִמָּצְאוּ }

KAL

Præteritum.

מָצָא מָצְאָה
מָצָאתָ מָצָאת
מָצָאתִי
מָצְאוּ
מְצָאתֶם מְצָאתֶן
מָצָאנוּ

Particip. Præs.

מוֹצֵא מוֹצְאִים
מוֹצְאָה מוֹצְאוֹת
(מוֹצֵאת, מוֹצֵאת)

Part. Pahul.

מָצוּא מְצוּאִים
מְצוּאָה מְצוּאוֹת

Infinitivus.

Absolutus מָצוֹא
Constr. מְצוֹא מְצֹאת

Imperativus.

מְצָא מִצְאוּ
מִצְאִי מְצֶאנָה

Futurum.

אֶמְצָא
תִּמְצָא תִּמְצְאִי
יִמְצָא תִּמְצָא
נִמְצָא
תִּמְצְאוּ } תִּמְצֶאנָה
יִמְצְאוּ }

PIHEL

metz: ſed in reliquarum conjugationum Præteritis, in Tzere. *e.g.*

מֻצֵאתָ , נִמְצֵאתָ , מִצֵּאתָ , *&c. &c.*

Participium (excepto Pahul) fœmininum alterum, non habet in duplex Sægol, ſed in Scheva & Tzere, vel contractum in Tzere: *e. g. pro* מוֹצֶאֶת *eſt* מוֹצְאֵת *&* מוֹצֵאת , *&c.* Perinde ut & in Infinitivo duplicis anomaliæ, in prima defectiva *Nun*, & quieſcenti *Jod. e.g.*

pro שְׂאֶת *eſt* שְׂאֵת *&* שֵׂאת , *à* נָשָׂא
pro צֶאֶת *eſt* צְאֵת *&* צֵאת , *à* יָצָא

Infinitivus regularem formam ſequitur: qui ſi deſinat in וֹת habet id ex forma ſequenti.

Imperativus & *Futurum* quoque regularem formam ſequuntur, obſervatâ quieſcentiâ τοῦ א in vocali longa; in ultima autem voce utriusque, in ſægol, (ut ſuprà quoque dictum.) *e.g.*

מְצֶאנָה , תִּמְצֶאנָה , הִמָּצֶאנָה , *&c.*

Hactenus Formatio: ſequitur

PARADIGMA

Quieſcentium tertiâ א

KAL

HOPHAL

Præteritum.

הָמְצָא הָמְצְאָה
הָמְצֵאתָ הָמְצֵאת
הָמְצֵאתִי
הָמְצְאוּ
הָמְצֵאתֶם הָמְצֵאתֶן
הָמְצֵאנוּ

Participium.

מָמְצָא מָמְצָאִים
מָמְצָאָה מָמְצָאוֹת
(מָמְצֵאת)

Infinitivus.

הָמְצֵא (הָמְצָאת)

Imperativo caret.

Futurum.

אָמְצָא
תָּמְצָא תָּמְצְאִי
יָמְצָא תָּמְצָא
נָמְצָא
תָּמְצְאוּ
יָמְצְאוּ } תָּמְצֶאנָה

HIPHIL

Præteritum.

הִמְצִיא הִמְצִיאָה
הִמְצֵאתָ הִמְצֵאת
הִמְצֵאתִי
הִמְצִיאוּ
הִמְצֵאתֶם הִמְצֵאתֶן
הִמְצֵאנוּ

Participium.

מַמְצִיא מַמְצִיאִים
מַמְצִיאָה מַמְצִיאוֹת

Infinitivus.

הַמְצִיא *vel* הַמְצֵא

Imperativus.

הַמְצֵא הַמְצִיאוּ
הַמְצִיאִי הַמְצֶאנָה

Futurum.

אַמְצִיא (אַמְצֵא)
תַּמְצִיא תַּמְצִיאִי
יַמְצִיא תַּמְצִיא
נַמְצִיא
תַּמְצִיאוּ
יַמְצִיאוּ } תַּמְצֶאנָה

HITH-

PYHAL

Præteritum.

מֻצָּא מֻצְּאָה
מֻצֵּאתָ מֻצֵּאת
מֻצֵּאתִי
מֻצְּאוּ
מֻצֵּאתֶם מֻצֵּאתֶן
מֻצֵּאנוּ

Participium.

מְמֻצָּא מְמֻצָּאִים
מְמֻצָּאָה מְמֻצָּאוֹת
(מְמֻצֵּאת)

Infinitivus.

מֻצּוֹא (מֻצֵּאת)

Imp. caret.

Futurum.

אֲמֻצָּא
תְּמֻצָּא תְּמֻצְּאִי
יְמֻצָּא תְּמֻצָּא
נְמֻצָּא
תְּמֻצְּאוּ
יְמֻצְּאוּ } תְּמֻצֶּאנָה

PIHEL

Præteritum.

מִצֵּא מִצְּאָה
מִצֵּאתָ מִצֵּאת
מִצֵּאתִי
מִצְּאוּ
מִצֵּאתֶם מִצֵּאתֶן
מִצֵּאנוּ

Participium.

מְמַצֵּא מְמַצְּאִים
מְמַצְּאָה מְמַצְּאוֹת
(מְמַצֵּאת)

Infinitivus.

מַצֵּא (מַצֵּאת)

Imperativus.

מַצֵּא מַצְּאוּ
מַצְּאִי מַצֶּאנָה

Futurum.

אֲמַצֵּא
תְּמַצֵּא תְּמַצְּאִי
יְמַצֵּא תְּמַצֵּא
נְמַצֵּא
תְּמַצְּאוּ
יְמַצְּאוּ } תְּמַצֶּאנָה

EXEMPLA

Quiescentium tertiâ א

Exempla *hujus formæ pauciora sunt, adeò ut facilè recenseri ac numerari possint: quorum quædam iterum vel regularia sunt, vel irregularia; quædam duplicem anomaliam habent.*

Exempla regularia *sunt, quæ præter* א *tertiæ, nullam in prima & secunda radicali anomaliam patiuntur: suntque hæc,*

בָּדָא	*mentiri*	סָבָא	*ingurgitare se*
בָּטָא	*effutire*	סָלָא	*æstimari*
גָּמָא	*absorbere*	פָּלָא	*mirum esse*
דָּכָא	*atterere*	צָבָא	*militare*
דָּשָׁא	*herbascere*	צָמֵא	*sitire*
טָלָא	*maculosũ esse*	קָנֵא	*zelo affici*
טָמֵא	*immundũ esse*	קָפָא	*concrescere*
כָּלָא	*cohibere*	שָׂגָא	*augeri*
מָלֵא	*plenum esse*	שָׂנֵא	*odisse*
מָצָא	*invenire*		

Exempla irregularia *sunt, quæ præter* א *tertiæ, in prima vel secunda, Gutturalem vel Resch habent: qualia sunt,*

1. *In prima.*		2. *In secunda.*	
חָבָא	*abscondi*	בָּרָא	*creare*
חָטָא	*peccare*	מָחָא	*percutere*
רָפָא	*sanare*	מָרָא	*extolli*
רָצָא	*currere*	קָרָא	*clamare*

Exempla

Hithpahel

Præteritum.

הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאָה
הִתְמַצֵּאתָ הִתְמַצֵּאת
הִתְמַצֵּאתִי
הִתְמַצְּאוּ
הִתְמַצֵּאתֶם הִתְמַצֵּאתֶן
הִתְמַצֵּאנוּ

Participium.

מִתְמַצֵּא מִתְמַצְּאִים
מִתְמַצְּאָה מִתְמַצְּאוֹת

Infinitivus.

הִתְמַצֵּא (הִתְמַצֵּאת)

Imperativus.

הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאוּ
הִתְמַצְּאִי הִתְמַצֶּאנָה

Futurum.

אֶתְמַצֵּא
תִּתְמַצֵּא תִּתְמַצְּאִי
יִתְמַצֵּא תִּתְמַצֵּא
נִתְמַצֵּא
תִּתְמַצְּאוּ }
יִתְמַצְּאוּ } תִּתְמַצֶּאנָה

2. Ex quiesc. 1. Jod, יָצָא : *unde in Kal, Inf.* צֵאת & צֵאת , pro צֶאֱת , *(ut in praeced.) Imp.* צֵא , צְאוּ , צְאִי , צֶאנָה : *Fut.* אֵצֵא , תֵּצֵא , תֵּצֵאנָה , תֵּצְאוּ : *In Niph.* נוֹצָא *(analogicè scil.) In Hiph.* הוֹצִיא : *In Hoph.* הוּצָא , *&c.*

3. Ex quiesc. 2. Vau , בּוֹא : *unde in Kal, Praet.* בָּא , בָּאָה , בָּאתָ ; בָּאוּ , בָּאתֶם , בָּאנוּ : *Fut.* אָבוֹא , תָּבוֹא , תָּבוֹאוּ , תָּבֹאנָה *vel* תְּבוֹאֶינָה , תְּבֹאֶנָה : *(pariter in Imp. Kal.) In Hiph.* הֵבִיא , הֲבִיאוֹתָ , *vel* הֵבֵאתָ , *&c. In Hoph.* הוּבָא , הוּבָאָה , הוּבֵאתָ , *&c.*

A טוּא *in Pihel, ex geminata prima & tertia radicali, est* טֵאטֵא : *(quod tamen alij referunt ad radicem* טָאטֵ , *vid. lex. Buxt. & thesaur. gram. lib. 1. cap. 45.)*

CAPUT XX.

De Quiescentibus tertiâ

Quiescentia tertiâ ה sunt, quæ habent tertiam radicalem *He* quiescentem; & *Quiescentia Lamed He* vulgò vocantur, habentque paradigma גָּלָה *Migravit, Revelavit.* Ubi sex sunt observanda:

I. *Anomalia* hujus formæ communis, per omnes conjugationes, triplex est: primò, ה quiescit: secundò, abjicitur: tertiò, in aliam literam commutatur;

Exempla duplicis anomaliæ *sunt, quæ præter anomaliam tertiæ radicalis* א, *vel primam habent deficientem* Nun, *aut Quiescentem* Jod, *vel mediam Quiescentem* Vau.

1. *Ex defectivis primâ* Nun *sunt:*

נִבָּא	*prophetare*	נָשָׁא	*decipere*
נָשָׂא	*ferre, &c.*		

2. *Ex Quiescentibus primâ* Jod *sunt:*

יָצָא	*egredi*	יָרֵא	*timere*

3. *Ex Quiescentibus mediâ* Vau *sunt:*

בּוֹא	*venire*	נוֹא	*rumpere*
טוֹא	*everrere*	קוֹא	*vomere*

De Anomalia Gutturalium & Resch, in prima & secunda radicali.

Si prima aut secunda radicalis fuerit gutturalis aut Resch, tunc anomalia fit iisdem regulis, quæ suprà in forma Integra, cap. 13. post Exempla, sunt propositæ; adeóque indè hîc repetendæ.

De Duplici Anomalia.

Si verba sint duplicis anomaliæ, tunc singulæ literæ sui generis anomaliam sequuntur e. g.

1. *Ex def.* 1. Nun, נָשָׂא : *unde in Kal est, Inf.* שְׂאֵת *&* שֵׂאת, *pro* שְׂאֶת (*ut & sup. in Participio fœminino præceptum est:*) *Imp.* שָׂא, שְׂאוּ, שְׂאִי, שֶׂאנָה: *Fut.* אֶשָּׂא, תִּשָּׂא, תִּשְׂאוּ, תִּשֶּׂאנָה: *In Niph.* נִשָּׂא : *In Hiph.* הִשִּׂיא : *In Hoph.* הֻשָּׂא *&c.*

quorum prima radicalis est, vel Nun, vel Jod: quæ suorum generum formam simul sequuntur, (*ut inf. in Exemplis.*)

His præmissis, accedamus nunc, (ut suprà, in reliquis formis,) ad specialem Temporum, juxta omnes conjugationes *Formationem*, pariterque subjiciamus *Paradigma*, & *Exempla*, insertâ tamen, post Paradigma, ratione *Apocopes*, huic formæ propriæ.

FORMATIONEM quod attinet, etsi videatur hæc forma difficillima, ob insignem à reliquis discrepantiam: tamen facillima efficitur, ob summam in omnibus Conjugationibus convenientiam; quæ observatis solummodò diversis conjugationum characteristicis, ubique uniformis est. Unde & indicatis formis primæ conjugationis *Kal*, de reliquis non opus est speciatim præcipi.

In KAL

Præteriti prima vox semper duplex Kametz habet; ut, גָּלָה. Fœmininum indè formatur, mutato ה in ת, additâque terminatione fœmininâ; ut, גָּלְתָה pro גָּלָהָה. Secundæ & primæ personæ ה mutant in י quod in Kal ferè quiescit in Chirek, in reliquis conjugationibus in Tzere; ut, גָּלִיתָ, גָּלִית, *&c.* נִגְלֵיתָ, נִגְלֵית, *&c. &c.*

Tertia

tatur; nempe, vel in ת, vel in י (*Vide mox infrà Form. & Parad.*)

II. *Terminationem* singula ferè Tempora habent propriam, ab analogia discrepantem. Præteriti prima vox per omnes conjugationes desinit in Kametz: Participium semper in Sægol, (excepto Pahul in Kal, quod desinit in Jod mobile:) Infinitivus in Cholem, הֹו vel וֹת, (nisi ubi regularis est:) Imperativus in Tzere: Futurum in Sægol. (*Vide inf. Formationem, & Paradigma.*)

III. *Apocope* hîc est frequentissima: quæ accidit, Imperativi primæ voci, (præterquàm in Kal & Niphal;) & Futuri vocibus, in ה radicale finitis, per omnes conjugationes: ablato ה, cum præcedenti ejus puncto. (*Vide inf. post Paradig.*)

IV. *Cognatio* hujus formæ cùm præcedenti magna est: adeò, ut Quiescentia tertiâ ה sæpè formam Quiescentium tertiâ א assumant; & contrà, (*ut cap. præcedenti dictum est.*)

V. *Analogia* est in quatuor verbis, in fine ה Mappikatûm habentibus, quæ sequuntur formam analogam, seu integram; ut, גָּבַהּ, כָּמַהּ, נָגַהּ, תָּמַהּ. Quibus adde duo ex Defectivis secundâ, in Hithpahel; ut, הִתְמַהְמַהּ, הִתְלַהְלַהּ. (*De his suprà in Mappik dictum est, cap. 3. Vide & inter exempla sui generis, cap. 13. 14. & 16.*)

VI. *Duplicis anomaliæ* verba hîc etiam sunt,

 quorum

Futuri voces, in ה desinentes, habent illud ה quiescens in Sægol. Idem ה in reliquis vocibus abjicitur; exceptâ ultimâ, in qua mutatur in Jod, quiescens in Sægol, ut in Imperativo: exempli gratiâ,

תִּגְלֶינָה , תִּגְלוּ , תִּגְלִי , תִּגְלֶה

In reliquis conjugationibus ubique eadem in cæteris est formatio, observatis solummodò Characteristicis literis.

In Hithpahel unicum verbum est, quod præter metathesin literæ ש ultimam geminat, priori ה in ו mutato, & propter illam geminationem Dages forte amittit; ut, הִשְׁתַּחֲוָה à שָׁחָה: quod & singularem apocopes rationem in Futuro habet, *ut infrà videbitur*. Sequitur

PARADIGMA

Quiescentium tertiâ ה

KAL

Tertia pluralis abjicit ה , ut גָּלוּ pro גָּלְהוּ ; differtque à quiescentibus secundâ solo accentu, qui hîc est in ultima, ibi in penultima: ut קָמוּ (Pariter tertia sing. masc. hujus formæ גָּלָה , differt à tertia sing. fœm. quiesc. 2. קָמָה , scilicet solo accentu.

Participium Præsens, seu Benoni, finitur in ה: quod se habet ut in Nomine, abjiciendum scilicet; ut, גּוֹלֶה , גּוֹלִים , גּוֹלָה , גּוֹלוֹת . Solum Pahul pro ה in fine habet Jod mobile; ut גָּלוּי , גְּלוּיִם , גְּלוּיָה , גְּלוּיוֹת . At reliquarum conjugationum Participia omnia se habent, ut Præsens Participium in Kal: נִגְלֶה , מְגַלֶּה , מְגֻלֶּה , מַגְלֶה , מָגְלֶה , מִתְגַּלֶּה

Infinitivus ה habet, vel quiescens in Cholem, vel mutatum in ת præcedente Cholem: & duplex est, ut in forma integra: nempe, absolutus, גָּלֹה , גָּלוֹת , constructus, גְּלֹה , גְּלוֹת . In reliquis conjugationibus eadem est terminatio, nisi quòd in Pihel, & Hiphil, ut & Hophal, invenitur regulariter quoq; Tzere; ut, גַּלֵּה , הַגְלֵה , הָגְלֵה

Imperativi prima vox desinit in Tzere, ante ה , quod in duabus vocibus sequentibus abjicitur, in ultima mutatur in Jod, sed quiescens in Sægol; ut,

גְּלֵה { גְּלִי גְּלוּ } גְּלֶינָה

 Futuri

PYHAL

Præteritum.

גֻּלְּתָה גֻּלָּה
גֻּלֵּית גֻּלֵּיתָ
גֻּלֵּיתִי
גֻּלּוּ
גֻּלֵּיתֶן גֻּלֵּיתֶם
גֻּלֵּינוּ

Participium.

מְגֻלִּים מְגֻלֶּה
מְגֻלּוֹת מְגֻלָּה

Infinitivus.

גֻּלּוֹת גֻּלֹּה

Imperativo caret.

Futurum.

אֲגֻלֶּה
תְּגֻלִּי תְּגֻלֶּה
תְּגֻלֶּה יְגֻלֶּה
נְגֻלֶּה
תְּגֻלֶּינָה } תְּגֻלּוּ / יְגֻלּוּ

PIHEL

Præteritum.

גִּלְּתָה גִּלָּה
גִּלִּית גִּלִּיתָ
גִּלִּיתִי
גִּלּוּ
גִּלִּיתֶן גִּלִּיתֶם
גִּלִּינוּ

Participium.

מְגַלִּים מְגַלֶּה
מְגַלּוֹת מְגַלָּה

Infinitivus.

גַּלֵּה / גַּלּוֹת } גַּלֵּה

Imperativus.

גַּלּוּ גַּלֵּה
גַּלֶּינָה גַּלִּי

Futurum.

אֲגַלֶּה
תְּגַלִּי תְּגַלֶּה
תְּגַלֶּה יְגַלֶּה
נְגַלֶּה
תְּגַלֶּינָה } תְּגַלּוּ / יְגַלּוּ

HIPHIL

KAL

Præteritum.

גָּלָה גָּלְתָה
גָּלִיתָ גָּלִית
גָּלִיתִי
גָּלוּ
גְּלִיתֶם גְּלִיתֶן
גָּלִינוּ

Particip. præs.

גּוֹלֶה גּוֹלִים
גּוֹלָה גּוֹלוֹת

Part. Pahul.

גָּלוּי גְּלוּיִים
גְּלוּיָה גְּלוּיוֹת

Infinitivus.

גָּלֹה גָּלוֹת *Absolutus.*
גְּלֹה גְּלוֹת *Construct.*

Imperativus.

גְּלֵה גְּלוּ
גְּלִי גְּלֶינָה

Futurum.

אֶגְלֶה
תִּגְלֶה תִּגְלִי
יִגְלֶה תִּגְלֶה
נִגְלֶה
תִּגְלוּ } תִּגְלֶינָה
יִגְלוּ }

NIPHAL

Præteritum.

נִגְלָה נִגְלְתָה
נִגְלֵיתָ נִגְלֵית
נִגְלֵיתִי
נִגְלוּ
נִגְלֵיתֶם נִגְלֵיתֶן
נִגְלֵינוּ

Participium.

נִגְלֶה נִגְלִים
נִגְלָה נִגְלוֹת

Infinitivus.

הִגָּלֵה הִגָּלוֹת

Imperativus.

הִגָּלֵה הִגָּלוּ
הִגָּלִי הִגָּלֶינָה

Futurum.

אֶגָּלֶה
תִּגָּלֶה תִּגָּלִי
יִגָּלֶה תִּגָּלֶה
נִגָּלֶה
תִּגָּלוּ } תִּגָּלֶינָה
יִגָּלוּ }

PIHEL

HITPAHEL

Præteritum.

הִתְגַּלָּה הִתְגַּלְּתָה
הִתְגַּלִּיתָ הִתְגַּלֵּית
הִתְגַּלִּיתִי
הִתְגַּלּוּ
הִתְגַּלִּיתֶם הִתְגַּלֵּיתֶן
הִתְגַּלֵּינוּ

Participium.

מִתְגַּלֶּה מִתְגַּלִּים
מִתְגַּלָּה מִתְגַּלּוֹת

Infinitivus.

הִתְגַּלֵּה הִתְגַּלּוֹת

Imperativus.

הִתְגַּלֵּה הִתְגַּלּוּ
הִתְגַּלִּי הִתְגַּלֶּינָה

Futurum.

אֶתְגַּלֶּה
תִּתְגַּלֶּה תִּתְגַּלִּי
יִתְגַּלֶּה תִּתְגַּלֶּה
נִתְגַּלֶּה
תִּתְגַּלּוּ } תִּתְגַּלֶּינָה
יִתְגַּלּוּ }

De

HOPHAL

Præteritum.

הָגְלָה הָגְלְתָה
הָגְלֵיתָ הָגְלֵית
הָגְלֵיתִי
הָגְלוּ
הָגְלֵיתֶם הָגְלֵיתֶן
הָגְלֵינוּ

Participium.

מָגְלֶה מָגְלִים
מָגְלָה מָגְלוֹת

Infinitivus.

הָגְלֵה { הָגְלָה / הָגְלוֹת

Imperativo caret.

Futurum.

אָגְלֶה
תָּגְלֶה תָּגְלִי
יָגְלֶה תָּגְלֶה
נָגְלֶה
תָּגְלוּ / יָגְלוּ } תָּגְלֶינָה

HIPHIL

Præteritum.

הִגְלָה הִגְלְתָה
הִגְלִיתָ הִגְלִית
הִגְלִיתִי
הִגְלוּ
הִגְלִיתֶם הִגְלִיתֶן
הִגְלִינוּ

Participium.

מַגְלֶה מַגְלִים
מַגְלָה מַגְלוֹת

Infinitivus.

הַגְלֵה { הַגְלָה / הַגְלִית

Imperativus.

הַגְלֵה הַגְלוּ
הַגְלִי הַגְלֶינָה

Futurum.

אַגְלֶה
תַּגְלֶה תַּגְלִי
יַגְלֶה תַּגְלֶה
נַגְלֶה
תַּגְלוּ / יַגְלוּ } תַּגְלֶינָה

HITH-

2. ex quiesc. primâ א, יַאֵת pro יֶאֱתֶה
3. ex quiesc. primâ י, יִיף pro יִיפֶה

Futurum Hiphil tres modos apocopes habet. *Primus* modus, יַפֵר pro יַפְרֶה, & propter gutturalem, יַעַל pro יַעֲלֶה. *Secundus* modus est, secundâ radicali exsistente unâ ex literis בגד כפת, e. g. יַרְדְּ pro יַרְדֶּה, יַפְתְּ pro יַפְתֶּה: (*quibus simile* תַּשְׁקְ pro תַּשְׁקֶה, & *semel* יַרְא, *ex significatione Hiph.* 2. *Reg.* 11. 4. *quod aliàs est ex Kal, ut sup.*) *Tertius* modus est, in duplici anomalia: veluti, 1. ex defectivis primâ Nun, יַט pro יַטֶּה à נָטָה, יַז pro יַזֶּה à נָזָה, יַךְ pro יַכֶּה à נָכָה: 2. ex quiesc. primâ Jod, יוֹר pro יוֹרֶה à יָרָה.

Imperativus Hiphil eandem formam sequitur: e. g. הֶרֶב pro הַרְבֵּה, & propter gutturalem, הַעַל pro הַעֲלֵה: itèm *ex def.*, הַט pro הַטֵּה, הַךְ pro הַכֵּה.

Futurum Hophal exempla apocopes non habet: si haberet, analogia juxta formam activam esset observanda.

Hactenus Apocope operosior: sequitur facilior & simplicior. Etenim,

In reliquarum conjugationum Imperativis & Futuris, solum ה cum præcedenti suo puncto tollitur, manentibus punctis præcedentibus, locatoque accentu in ultima; & sublato Dages forti, si quod

ʌб\

De Apocope hujus formæ.

Etsi Apocope inter figuras, infrà cap. 23. explicanda veniat; tamen, quia Apocope Futuri omnium conjugationum, itémque Imperativi, (excepto Kal & Niph.) huic formæ est propria, (ut suprà monitum est,) eandem hoc loco, statim post Paradigma, proponi utile fuerit.

Apocope hujus formæ, in Kal & Hiphil operosior est, ob aliqualem præcedentium punctorum, quandóque & accentûs, mutationem.

Futurum Kal quinque modos apocópes habet. *Primus* modus est, יִגֶל *pro* יִגְלֶה: & propter gutturalem, vel alteram tantùm, *ut* יִחַן *pro* יֶחֱנֶה, vel utramque, *ut* אַעַן *pro* אֶעֱנֶה. *Secundus* modus est, יֵרֶא *pro* יִרְאֶה, (pro quo frequenter occurrit יַרְא) & propter gutturalem, תֵּתַע *pro* תִּתְעֶה. *Tertius* modus est, quando secunda radicalis est una ex literis בגד כפת: *e. g.* יֵשְׁתְּ *pro* יִשְׁתֶּה, יֵרֶד *pro* יִרְדֶּה, יֵבְךְּ *pro* יִבְכֶּה.

Quartus modus est, in verbis הָיָה & חָיָה *e. g.* יְהִי *pro* יִהְיֶה, יְחִי *pro* יִחְיֶה, & propter gutturalem primæ personæ singularis,

אֱהִי *pro* אֶהְיֶה, אֱחִי *pro* אֶחְיֶה

Quintus modus est, in verbis duplicis anomaliæ: veluti, 1. ex def. primâ Nun, תֵּט *pro* תִּטֶּה à נָטָה, יִז *pro* יִזֶּה à נָזָה:

2. ex

דָּכָה	atteri	פָּצָה	aperire
דָּלָה	haurire	פָּשָׂה	expandi
דָּמָה	similem esse	פָּתָה	seduci
זָכָה	purum esse	צָדָה	venari
זָנָה	scortari	צָוָה	præcipere
טָוָה	nere	צָלָה	assare
כָּבָה	exstingui	צָפָה	speculari
כָּוָה	uri	קָוָה	exspectare
כָּלָה	consumi, absolvi	קָלָה	torrere, vile esse
כָּנָה	cognomnare	קָנָה	comparare
כָּסָה	tegere	קָצָה	scindere
כָּשָׁה	obduci	קָשָׁה	durum esse
כָּפָה	subigere, exsting.	שָׁבָה	captivum ducere
לָוָה	mutuari	שָׁגָה	errare
מָנָה	numerare	שָׁוָה	æquari
מָסָה	liquefacere	שָׁטָה	declinare
מָצָה	exprimere	שָׂכָה	asspicere
מָשָׁה	extrahere	שָׁלָה	tranquillum esse
נָדָה	procul amovere	שָׁנָה	iterare
נָוָה	inhabitare	שָׁסָה	diripere
נָקָה	absolvere	שָׁפָה	eminere
סָלָה	prosternere	שָׁקָה	bibere
סָפָה	consumere	שָׁתָה	bibere
פָּדָה	redimere	תָּוָה	signare
פָּכָה	manare	תָּלָה	suspendere
פָּלָה	segregari	תָּנָה	mercede conducere.
פָּנָה	asspicere	תָּמַהּ , כָּמַהּ , גָּבַהּ ,	

vide in Integris.

Irregular-

si quod occurrat in ultima, (quippe quod ibi locum non habet, *juxta q. 4. de Dag. forti, cap. 3.*) exempli gratiâ,

Niph. *Fut.* אֶגֶּל , יִגֶּל , *pro* אֶגָּלֶה , יִגָּלֶה.
Pih. *Imp.* גַּל *pro* גַּלֵּה
Fut. אֲגַל , יְגַל , *pro* אֲגַלֶּה , יְגַלֶּה
Pyh. *Fut.* יְגֻל *pro* יְגֻלֶּה , (*ἀναλόγως*)
Hithp. *Imp.* הִתְגַּל *pro* הִתְגַּלֵּה
Fut. יִתְגַּל *pro* יִתְגַּלֶּה

Specialis apocopes ratio est, in voce וַיִּשְׁתַּחוּ (*q. d.* יִשְׁתַּחֲוּ) *pro* יִשְׁתַּחֲוֶה, *quod est fut. Hithp. à* שָׁחָה (*de quo sup. ad Hithp.*)

E X E M P L A

Quiescentium tertiâ ה

Exempla *hujus formæ sunt quàmplurima: eaque iterum, vel regularia, vel irregularia.*

Regularia *sunt, quæ præter* ה *tertiæ, nullam in prima & secunda radicali anomaliam patiuntur: qualia sunt sequentia; (connumeratis,* נ *primâ, &* י *mediâ, regularibus: formâque Pihel alicubi positâ, ut solâ usitatâ.)*

בָּזָה	*spernere*	בָּנָה	*ædificare*
בָּכָה	*flere*	גָּלָה	*migrare, revelare*
בָּלָה	*veterascere*	הָדָה	*vagari*

Ex ſecunda gutturali ſunt:

גָּאָה	*altum eſſe*	דָּחָה	*impellere*
דָּאָה	*volare*	מָחָה	*delere*
כָּאָה	*aiterere*	נָחָה	*ducere*
לָאָה	*laborare*	סָחָה	*expurgare*
נָאָה	*pulcrum eſſe*	שָׁחַח	*proſterni*
שָׁאָה	*vaſtare*	שָׂחָה	*natare*
תָּאָה	*determinare*	בָּעָה	*bullare*
גָּהָה	*mederi*	גָּעָה	*mugire*
כָּהָה	*caligare*	טָעָה	*errare*
נָהָה	*lamentari*	צָעָה	*peragrare*
לָהָה }	*vide inter*	שָׁעָה	*reſpicere*
מָהָה }	*defect. 2.*	תָּעָה	*errare*

Ex prima Reſch ſunt:

רָבָה	*multum eſſe*	רָמָה	*projicere*
רָדָה	*dominari*	רָפָה	*remiſſum eſſe*
רָוָה	*inebriari*	רָצָה	*bene velle*
רָזָה	*emaciari*		

Ex ſecunda Reſch ſunt:

בָּרָה	*comedere, elig.*	פָּרָה	*fructuoſum eſſe*
גָּרָה	*miſcere, bell.*	קָרָה	*obvenire*
זָרָה	*ventilare*	שָׁרָה	*ſolvere*
כָּרָה	*fodere*	שָׂרָה	*principem ſe gerere.*
מָרָה	*rebellare*		

Irregularia *exempla sunt, quæ præter* ה *tertiæ, in prima aut secunda radicali, aut utraque, vel gutturalem, vel Resch habent: item, quæ duplicem anomaliam patiuntur, utpote insuper, vel deficientia primâ Nun, vel quiescentia primâ Jod & Aleph: (nam geminantia secundam, mediumque Vau habentia hîc, analoga sunt, ut in exemplis patebit, & suprà cap.* 17. *monitum est.)*

Ex prima gutturali sunt:

אָלָה	*exsecrari*	חָלָה	*ægrotare*
אָנָה	*lugere*	חָנָה	*castra metari*
אִוָּה	*desiderare*	חָסָה	*refugere, sperare*
(reliqua vide infrà.)		חָפָה	*tegere*
הָגָה	*meditari*	חָצָה	*dimidiare*
הָוָה	*esse*	חָקָה	*imprimere*
הָיָה	*esse*	חָשָׁה	*silere*
הָמָה	*tumultuari*	עָבָה	*densum esse*
הָסָה	*silere*	עָדָה	*ornare*
חָבָה	*latitare*	עִוָּה	*iniquè agere*
חָדָה	*lætari*	עָטָה	*obvelare*
חִוָּה	*indicare*	עָלָה	*ascendere*
חָזָה	*videre*	עָנָה	*respondere*
חָיָה	*vivere*	עָצָה	*connivere*
חִכָּה	*exspectare*	עָשָׂה	*facere*

De Anomalia Gutturalium & Resch, in prima & secunda radicali.

Anomalia gutturalium & Resch, in prima & secunda radicali, fit iisdem regulis, quibus eadem fit in forma Integra; adeóque indè huc sunt repetenda: (perinde ut & in forma præcedenti.)

De Duplici Anomalia.

Si verba hîc occurrant duplicis anomaliæ, hoc est, præter ה *tertiæ, in prima radicali defectum aut quiescentiam patientia; tunc singulæ literæ sui generis anomaliam sequuntur: (ut & in form. præced.)*

1. Ex def. 1. Nun, נָכָה: *unde est. In Kal Fut.* אַכֶּה, תַּכֶּה, יַכֶּה: *In Niph. Præt.* נִכָּה *&c. Part.* נִכֶּה, נִכִּים, *&c: In Hiph. Præt.* הִכָּה, *Part.* מַכֶּה, *Inf. Imp.* הַכֵּה *&c. Fut.* אַכֶּה, יַכֶּה: *In Hoph.* הֻכָּה, מֻכֶּה, אֻכֶּה, *&c.*

2. Ex quiesc. 1. Jod, יָדָה: *unde est. In Kal Fut. reg.* אִידֶה, *irreg.* אֹדֶה: *In Niph.* נוֹדָה, נוֹדֶה, *&c. In Hiph.* הוֹדָה, מוֹדֶה, הוֹדֵה, אוֹדֶה, *&c. In Hoph.* הוּדָה, מוּדֶה, אוּדֶה, *&c: In Hithp.* הִתְוַדָּה, מִתְוַדֶּה, *&c.*

3. Ex quiesc. 1. א *tria sunt, quorum priora duo* א *habent quiescens in Cholem, postremum in Tzere, in Fut. Kal: (juxta anomaliam cap. 15. in Fut. Kal explicatam.)* e. g.

1. *ab* אָבָה *est* אֹבֶה, תּוֹבֶה,
2. *ab* אָפָה *est* תּוֹפֶה
3. *ab* אָתָה *est* תֵּאתֶה

Cou-

Ex prima & secunda Gutturali, vel Resch, sunt:

אָרָה	*carpere*	רָאָה	*videre*
הָרָה	*concipere*	רָהָה	*formidare*
חָרָה	*exardescere*	רָעָה	*pascere*
עָרָה	*nudari.* (*Reliqua vide in quiesc.* 1. *Jod.*)		

Ex Defectivis primâ Nun sunt:

נָזָה	*spargere*	נָצָה	*volare, vastari*
נָטָה	*inclinare*	נָקָה	*purum esse*
נָכָה	*percutere*	נָשָׁה	*oblivisci*
נָסָה	*attollere, tentare*	נָגַהּ	*(vide in def.* 1.*)*

Reliqua, quia respectu 1. *Nun analoga, vide suprà, in regular. & gutt.* 2.

Ex Quiescentibus primâ Jod sunt:

יָגָה	*mæstum esse*	יָאָה	*pulcrum esse*
יָנָה	*opprimere*	יָעָה	*ejicere palâ*
יָדָה	*projicere, celeb.*	יָרָה	*projicere, docere*

(*tria, ex med. gutt.* & ר)

Ex Quiescentibus primâ Aleph sunt:

אָבָה	*velle*	(*Reliqua non sunt hujus*
אָפָה	*coquere*	*loci; quæ vide suprà,*
אָתָה	*venire*	*in prima guttural.*)

Nota. Sex sunt quæ ה *in fine habent Mappikatum, adeóque analogum, proinde ad hanc formam non pertinent: ut & suprà, suis locis, & hîc inter exempla, annotavimus. Tria sunt, quæ pertinent ad formam Integram, &* תָּמַהּ, כָּמַהּ, גָּבַהּ: *unum ad formam def.* 1. *Nun, ut* נָגַהּ: *duo ad formam def. seu gem.* 2. *ut* לָהַהּ, *&* מָהַהּ

Verbalia originem suam præcipuè ducunt, vel ex conjugatione Kal, vel ex Pihel, vel ex Hiphil; juxta singulas formas, cùm analogam, tùm anomalas.

[*Ex Hithpahel unum est,* הִשְׁתַּחֲוָיָה *: quæ verò videri possint ex formis passivis Niph, Pyh. Hoph. nos activis innectemus. Rabbini crebra quidem, ad hanc analogiam, licèt rariùs occurrentem, formant verbalia; (ut sub finem lexici Rabbinici, hebræo subjecti, monet Buxtorfius:) sed nos hîc de verbalibus biblicis solis, ijsque tritissimis, non neglectis interim rarioribus.*]

Verbalia hæc vel Nuda sunt, vel Aucta.

Nuda sunt, quæ solis radicis literis, (illarumve vicarijs) constant, punctis solummodò diversis: quandóque & radicali quâpiam abjectâ, ut in def. & quiesc.

Aucta sunt, quæ assumunt unam aut alteram, ex literis הַאֲמַנְתִּי : quæ indè *Heemanthica* vulgò vocari solent.

Literæ illæ Heemanthicæ adduntur, vel ab initio, vel à fine, vel utrinque.

Ab initio adduntur omnes האמנתי, nisi quòd ה ab initio vocis in Bibliis rarior, apud Rabbinos verò frequens est.

A fine adduntur quoque omnes, (*solo* א *excepto:*) aliæ tamen aliis frequentiùs, (ה *&* ת *frequentissimè*, *nec infrequenter* י *&* ן *: sed rariùs* ם *ut in* יוֹמָם, חִנָּם, פִּתְאֹם, שִׁלְשׁוֹם)

Forma

Conclusio tractationis de VERBIS.

Hactenus formæ conjugationum, analoga, & anomalæ: in quibus si quid, ultra propositam ubique normam, irregularitatis occurrat, id ex lexicis, ac cumprimis ex Thesauro grammatico Buxtorfij, verè thesauro, petendum est; cui & in fine index anomalorum, in posterioribus editionibus, adjectus est.

CAPUT XXI.

De Verbalibus.

HActenus Verbum ipsum, sequuntur *VERBALIA.* [*Quia Verbum radicem obtinet, in Kal Præt. vel Inf. ut suprà monitum; reliquæ voces omnes sunt derivativæ, seu verbales.*]

Per Verbalia autem intellige, cumprimìs Nomina. [*Nam Participia, (ut & reliqua tempora, reliquæque personæ, extra radicem,) Verbo sunt innexa: Pronomina verò, & Particulæ, quanquam ad radicem singulæ analogam, (inusitatam licèt,) referri possint, & debeant; tamen, quia pleræque in lexicis sinè radice proponuntur, de solis Nominibus hìc agitur, quorum formam illæ sequuntur.*]

3. Aucta à fine.

(פּוּקָדָה) פּוּקֶדָה

: פְּקוּדָה , פְּקוֹדָה , פְּקִידָה , פְּקֻדָּה , פְּקָדָה

(: שְׁאֵלָה , חֶלְקָה , נַעֲרָה , פִּקְּדָה) פִּקְדָה

: פְּקֻדָּה (: פְּקֻדָּה) פְּקֻדָּה

: פְּקֻדָּם , פְּקֻדּוֹם

: פִּקָּדוֹן , פִּקְדוֹן (פְּ) פִּקְדָן , פִּקְדוֹן , פִּקָּדָן

: פְּקֻדַּת , פְּקוּדֶת , פְּקֻדֶּת , פוֹקֶדֶת

פְּקִידוֹת , פִּקְדוֹת , פְּקֻדּוֹת , פְּקֻדּוֹת , &c:

: פְּקֻדִית , פְּקָדִית , פְּקֻדִּית

פְּקֻדַי , פְּקִדַי , פְּקוּדַי , פְּקֻדַי , &c.

4. Aucta utrinque, *vide in Hiph.*

Ex PIHEL.

1. Nuda.

(: מַהֵר , מָאֵן) , פַּקֵּד (: כֶּחָשׁ , חָרָשׁ) , פַּקֵּד

(: חָרוּץ) , פַּקּוּד : פַּקּוּד (: בָּרִיץ) , פַּקִּיד

(: פִּקֵּד , *ut sup.* , נִחָל) , פְּקָד (: פָּרָשׁ) , פַּקֵּד

(: עֵרוֹם) , פִּקּוֹד (: חֵרֵשׁ) , פִּקֵּד

(: נִחוּם , זֵרוּעַ) , פִּקּוּד

פִּקּוּד , פֻּקָּד , פֻּקָּד : *ex Pyhal.*

2. Aucta ab initio.

מְפַקֵּד : תְּפַקּוּד , (*particip. nominascens.*)

3. Aucta à fine.

; פִּקּוּדָה : פְּקוּדָה (: נְחָמָה , פָּרָשָׁה) , פַּקָּדָה

: פִּקֶּדֶת (: קָרַחַת , נַחֲלֶת , סַפַּחַת) , פַּקֶּדֶת

: פִּקּוֹדֶת : פִּקּוֹדֶת (: כְּרֹכֶת) , פַּקּוֹדֶת

: פַּקְּדוּת , פִּקְדוּת : פַּקִּידִית

: פִּקְדוֹן : פַּקְּדוֹן (: יֵרָקוֹן) , פִּקְרוֹן

4. Aucta

Formæ Verbalium variæ sunt: & quidem, ut modò dictum, aliæ ex Kal, aliæ ex Pihel, aliæ ex Hiphil; eæque ex singulis verborum formis, tùm integra, tùm anomalis: (*quas cognoscere magnum operæ pretium erit, ad investigandam veram radicem & significationem. Qui volet eas cognoscere, inspiciat thesaurum Grammaticum Buxtorfij, qui eas magno studio & labore congessit, post Verba, part.* 1. *cap.* 56; *quarum hîc habes aliqualem, juxta formas paradigmaticas, typum & umbram.*)

Verbalia formæ Integræ.

Ex Kal.

1. Nuda.

(עָוֶל :) פְּקֹד , פָּקוֹד , פְּקֹד , פְּקַד , פְּקַד
פְּקוֹד : פֶּקוֹד , פֶּקֶד , פֶּקֶד
פּוֹקֶד : פּוֹקִיד , פּוֹסֶק , פּוֹקֶד : פִּיקוֹד
פּוֹקֶד : (*ob gutt.* ֲ *pro* ְ) , פֶּקֶד , פְּקֶד
פְּקוֹר , פְּקוֹד , פְּקוֹד , פְּקֵד , פְּקַד ; *itèm,*
פְּקֵד , פְּקֹד : (*pro scheva simpl. comp. sub gutt.*)

2. Aucta, ab initio.

תִּפְקֹד : אֶפְקוֹד , אֶפְקֹד :
נִפְקוֹד , נִפְקוֹד : יִפְקוֹד , יִפְקֹד , *Niph.*
(נִפְקוֹד , יִפְקוֹד , אִפְקֹד , *&c. vide in Hiph.*)

Verbalia formæ Defect. 1. Nun.

Ex KAL.

Anomala forma hîc tantùm unica occurrit: גִּישׁ, *pro* נְגַשׁ: (*sic* שְׁנְ *à* נָשַׁךְ)

Ex PIHEL.

Omnia hîc sunt analoga, *ut sup.*

Ex HIPHIL.

Formæ anomalæ reducendæ ad analogas.

מַגִּשׁ, *forma* מַפְקִד
מַטּשׁ, *forma* מַפְקִיד
אַגִּישׁ, *formæ* אַפְקִיד
הַגּוּשׁ, *forma* הַפְקִיד (*sic* הַתּוּךְ *à* עָנַךְ)
הַגָּשָׁה, *formæ* הַפְקָדָה
מַגָּשָׁה, *forma* מַפְקָדָה
מַגִּשָׁה, *forma* מַפְקִדָה
מַגֶּשֶׁת, *forma* מַפְקֶדֶת

Verbalia formæ Quiesc. 1. Jod.

Ex KAL.

Jod prima radicalis, vel abjicitur, vel mutatur in Vau: reducantur formæ anomalæ, ad analogas.

שֵׁב, (צֵא, דַּע) *pro* יֵשֵׁב, *formæ* פְּקֹד
שׁוּב, (צוּא) *pro* יְשׁוּב, *form.* פְּקוּד
שׁוּב, (בּוּל) *pro* יְשׁוּב, *for.* פְּקוּד
שֶׁבֶת, (עֵצָה, דֵּעָה) *form.* פְּקֻדָה
שִׁיבָה, *formæ* פְּקִידָה
שׁוּבָה, (צוּאָה) *formæ* פְּקוּדָה
שׁוּבָה, (צוּרָה) *formæ* פְּקוּדָה
דַּעַת, *pro* יְדַעַת, *formæ* פְּקֶדֶת
וְלֵד, *pro* יְלֵד, *formæ* פְּקֹד

4. Aucta utrinque.
מְפַקֵּד *ut sup.* (מְרַאֲשֹׁתָה) , מְפַקְּדָה

[*Verbalia quatuor pluriumve literarum non apponimus: quia vel ad formam geminantium secundam, similemve, pertinent; vel ad Pihel integra forma reduci possunt. Videsis Buxtorfium.*]

Ex Hiphil.

Verbalia hîc semper sunt aucta initio: quædam aucta ab initio & à fine.

1: Aucta ab initio.

נִפְקוֹד : יַפְקִיד (: אַפְקִיד) , אַפְקֵד
תַּפְקוֹד : תַּפְקִיד : תַּפְקֵד
מַפְקוֹד : מַפְקוֹד : מַפְקֵד : מַפְקִיד
מִפְקוֹד : מִפְקֵד (: מַפְקֵד) , מִפְקָד
מֻפְקָד , (: מַחְמָד) , מַפְקֵד , מַפְקָד
הֶפְקֵד , (*vid. in form. seq. def.* 1.)

2. Aucta ab initio & fine.
(הַפְקָדָה *vid. form. seq.*) : נַפְתָּלִי : אַפְקָדִי
אַפְקוּדֶת , אַפְקוּדָה , אַפְקִידָה , אַפְקָדָה
מַפְקֵדָה : מִפְקָדָה , מַפְקִידָה , מַפְקָדָה
מִפְקָדָה : *pro qua & seq. forma* , מַפְקָדָה
(מִשְׁפַּחַת :) , מִפְקֶדֶת , מַפְקֶדֶת
(מָסֹרֶת *pro* מַאֲסוֹרֶת :) , מִפְקוּדֶת , מַפְקוּדֶת
מַפְקִדוֹת : , מִפְקָדוֹת
אַכְזְרִיּוֹת *rara.* , הַשְׁמָעוֹת
(תַּעֲצֻמָה :) , תַּפְקוּדָה
תִּפְקֶדֶת *pro qua &* , תִּפְקָדָה :

Verbalia

Ex Pihel.

Aucta ab initio, & à fine.

מְסַבָּה , (*sic* מְשַׁמָּה :) מְסִבָּה , *ex Pyh.*
מְסֻבָּה , (*sic* מְגִלָּה , *dag.* מְקֹרָה :) נְסִבָּה :
תְּסַבָּה , (*sic* תְּהִלָּה , תְּפִלָּה , *irreg.* תְּהֹלָה)

Ex Hiphil.

מֵסֵב : מָסֵב : מָסוֹב : מְסוֹב :
(*sic* מָסָךְ : מָגֵן : מָעוֹז : מְתוֹם :)
מֵסַב : מוּסָב , *&* מוּסָב , *ex Hoph.*
מֵסֵב , (*sic* מֵכֵס , מֵמֵר , מָשֵׁק , מְשֵׁק)
מוּסָב , (*sic* מִיתָר , מוּעָל)
תְּסֵב , (*sic* תְּבֵל , תְּמֵס)

Verbalia formæ Quiesc. 2.

Ex KAL.

1. Nuda.

קָם , (קָם : קֵם) קֵם , (קִים :) קִים :
קוּם : קוֹם :
קֶוֶם , (*e. g.* מָוֶת , תָּוֶךְ , אָוֶן .)
Huc refer שָׁוְא , *pro* שָׁוֶא
Sed עָוֶל *pertinet ad form. integram.*
קַיִם , (*e. g.* בַּיִת , אַיִל , זַיִת , חַיִל , *&c.*)

2. Aucta, à fine.

קָמָה : קִימָה : קוּמָה : קוֹמָה : קָמָה :
קְמוּת , (*sic* עֵדוּת : *al.* לָזוּת , רָמוּת :).
קוֹמֶת , (*sic* בֹּשֶׁת , נוֹפֶת :)
קֶמֶת , *pro* קָמָה , (*sic* נֶפֶת , נַחַת , *&c.*)
קָמֹן : קִמּוֹן : קִימֹן : קִימָן :

Ex

Ex PIHEL.

Sunt analoga, ut tota conjugatio.

Ex HIPHIL.

Jod ferè mutatur in Vau : quandóque manet; sed quiescens; (*ut & in ipsa conjug.*) Formas anomalas ad analogas reduci facile erit.

מֻשָּׁב , מוּשָׁב : מוֹשָׁב , *ad Hoph.*
מֵשָׁב , (מֵבַע , *Tz. in Chir. seq. Dag.*)
תּוֹשָׁב : תִּישׁוֹב :
מוֹשָׁבָת , מוֹשָׁבָה : מוֹשֶׁבֶת , (מוֹשַׁעַת :)
תּוֹשָׁבָה , תּוֹשָׁבָה : תּוֹשֶׁבֶת , (תּוֹכַחַת :)

Verbalia formæ Defect. 2.

Ex KAL.

1. Nuda.

סָב , (*sic* זַךְ , חֹם , תֹּם , הַר) *pro* סַב :
סָב , (*sic* לֵב , חֵץ , חֵן , *&c.*)
סב , (*sic* כֹּל , עֹז , תֹּם , *&c.*)
סַב , (*sic* בַּז , גַּל , גַּן , דַּל , הַר , עַם , *&c.*)

2. Aucta à fine.

סַבָּה , (*sic* חַמָּה , שַׁמָּה , *ob dag.* קָרָה)
סֻבָּה , (*sic* זִמָּה , נִדָּה ; *& ob dag. forte* גֵּרָה ,
פֵּאָה , *fortè &* פֶּחָה :)
סִבָּה (*sic* חֻקָּה , *&* מִרָה *pro* מְרָה)
סִבָּן (*sic* נִצָּן , *à* נוּץ , *potiùs* נָצַץ)
סִבּוֹן (*ob dag.* נִרוֹן) *aliàs* סִבּוֹן (רִמּוֹן)
סִבּוֹת , סֻבּוֹת , סִבִּית (*ob dag.* בּוֹרִית , *sic* גְּוִית)

Ex

Ex Piehel.

1. Nuda.

מְצָא, (*sic* דִּכָּא, חִטֵּא, קִנֵּא:)

מְצוֹא, (*sic* קַנּוֹא:)

מַצֵּא, (*sic* כִּסֵּא:)

מִצּוּא: כִּצֵּא: (*sic*, מִלּוּא: מַלֵּא:)

2. Aucta, à fine.

מְצָאָה, (*sic* חַטָּאָה, & *contract.* חַטָּאת:)

convenit נְשֵׂאת, מְלֵאת:

מְצוֹאָה, (*sic* מִלּוֹאָה:)

מִצְּאוֹן, (*sic* צִמָּאוֹן, דִּרָאוֹן:)

Ex Hiphil.

מַמְצָא, *m.* (*sic* מִבְטָא, מִקְרָא, *&c.*)

convenit מַחְבָא, *&* מַחֲבוֹא.

מַמְצָאָה, *f.* (*sic* מַחֲטָאָה, מַפְלָאָה:)

ex dupl. anom. מַשָּׂא, מוֹצָא, *&c.*

Verbalia formæ Quiesc. 3. ה

Ex KAL.

1. Nuda: eaque *plena*, *resecta*, *mutata*.

Plena: גָּלֶה: גוֹלֶה: גָּלֶה: גְּלֶה:

Resect. ult: אָב, אָח: צַו, קַו, תָּו, *med.* ו:

בֵּן, זֵר, עֵץ, שֵׁם: גֵּו, *med.* ו:

Sic רֵעַ, *pro* רֵעֶה: נָא, *pro* נָאֶה:

רִי, צִי, עִי, נִי, בִּי, אִי, *med.* י:

חִי, דִּי: חֵל, *med.* י: קָו, צָו *med.* ו:

עוֹר: ת״א *pro* תְּאוֹ, *ut mox inf.*

Resecta

Ex PIHEL.

1. Nuda

קוֹמֵם , (sic לוֹצֵץ , &c:) קוֹמָם (sic שׁוֹבָב :)

2. Aucta à fine.

קוֹמֵמוֹת : קוֹמֵמִיּוֹת :

3. Aucta ab initio.

מְקוֹמֵם : תְּקוֹמֵם :

Ex HIPHIL.

1. Aucta initio.

מְקוֹם : מְקָם:

2. Aucta initio & fine.

מְקִמָה : מְקוֹמָה : מְקוֹמָה :
תְּקוֹמָה , (& תְּקוֹמָה :)
הֲקָמָה , הֲקוֹמָה , (sic הֲנָחָה , הֲפוּגָה :)

Verbalia formæ Quiesc. I. א

Ex KAL.

1. Nuda.

מְצָא : מָצָא : מָצִיא : מוֹצָא :
מְצֵא , (sic פֶּרֶא : huc חֵטְא , pro חֵטְא ; *itèm* גֵּיא , pro גֵּיְה :)
מוֹצָא : מֻצָא , huc גֵּיא , pro גֵּיא :)
מְצוֹא , (sic מְלוֹא , &c.)

2. Aucta à fine.

מְצָאִי , (sic פְּלָאִי . al. פִּלְיָא :)
מְצָאָה , (sic קִנְאָה , חֶמְאָה , טֻמְאָה :)
מְצָאָה , (sic קְרָאָה , חֲטָאָה :)
מְצִיאָה , (forma masc. sup. מָצִיא :)
מְצוּאָה , (sic נְבוּאָה :)

5. **Aucta utrinque**, *ab initio & fine.*

אֶתְנָךְ ; אֶתֵּן : *à* תְּנָה.
תְּגַרְדֵּךְ , תְּאֵנָה ; *al.* (תְּאֵנָה , תְּאֵנִיָּה :)
תְּעָלָךְ , תְּלָאָה : מַעֲרָה :

Ex Pihel.

1. Nuda.

רֵד : שְׁקוּי : אַנָּה : חַיּוּת :

Huc refer 2. gem. 3. abject: exempli gratiâ,
חַגָּג , צְלִיל , חַזּוּז , *&* זְנוּן :
Item, 1. *&* 2. *gem: ut* עֲרָעֵר : *&c.*

2. Aucta.

גִּלָּיוֹן , (*sic* חִצָּיוֹן , כִּלָּיוֹן , יִקָּיוֹן , שִׁגָּיוֹן :)
מְכַסֵּר : מְנַקִּיָּה : מַקְרָה : מְעַרָה ; *Pyh:*
Adde שְׁפִיפוֹן , *ex geminata simul media.*

Ex Hiphil.

מִגְלָה , (*sic* מִצְוָה , מַרְאָה , מַעֲנָה :)
מִגְלָה , (*sic* מִכְסָה , מַשְׁקֶה , מַעֲשֶׂה :)
תִּגְלָה , (*sic* תְּרוּמָה , תַּאֲנָה , *sup.*) *Hoph.*
מִגְלִית : תַּגְלִית : תִּגְלוּת :
מַעַר , מַעַל . *abjectâ* 3. *rad.*
אַרְבָּה : הַרְבֵּה :
מַרְאָה , (*sicut* תְּרוּמָה *sup.*) *ex Hoph.*

Ex duplici anomalia sunt:

נ 1. *def.* : מִצְוֹת : מַטֶּה : מַטָּה :
י 1. *quiesc.* : תּוּגָה : תּוֹעָה , תּוֹדָה , תּוֹרָה

CAPUT

17-c

Resectâ med: פֶּה , שֶׂה , *pro* פִּיֶה , שֵׂיֶה :
Mutatâ 3. *rad.* נָקִי , עָנִי , חַי , *&c*:
בְּכִי , גְּדִי , עֳנִי , חֳלִי , בֶּכִי ; *&c*:
דְּוִי : כְּסִי , פְּתִי :
דִּיו , שְׁבוּ , תְּאוּ (*pro quo* תְּאֹ , *ut sup*:)
אָחוּ , שָׁחוּ : בֹּהוּ , תֹּהוּ :
(*nisi hîc sit apocope τȣ̃* ת *in fine*; *p.* 190.
ut pertineant ad seq. ord. auctorum.)

2. Aucta à fine : *per* ה *fœm. gen.*
גְּלָה : גָּלָה : גּוֹלָה : 3. *rad.* ה *abjectâ.*
שַׁלְוָה , עֶרְוָה , גַּאֲוָה : 3. *rad mutatâ in* ו
הֲלִיָּה : בְּנִיָּה : רְמִיָּה : 3. *rad. mutatâ in* י

3. *Aucta à fine, per* ן
גָּלוֹן , (*sic* רָצוֹן , הָזוֹן : *al.* זָנוּן :)
גִּלָּיוֹן , (*sic* עֶלְיוֹן , דִּמְיוֹן , *&c.*)
גִּלְיָן , (*sic* עִנְיָן , קִנְיָן , בִּנְיָן :)

4. *Aucta à fine per* ת *fœm. g.* (*nisi* ת *sit loco tertiæ radicalis* ה , *ejusque vicaria.*)
גָּלוּת , (*sic* צָפִית :)
גָּלוֹת , (*sic* אָחוֹת , חָמוֹת :)
גָּלוֹת , (*sic* בָּכוֹת , חָזוֹת ; הָמוֹת :)
גְּלוֹת , (*sic* גְּאוֹת , עֲחוֹת :)
גְּלוֹת , (*sic* דְּמוּת , פְּחוֹת : *&c.*)
גְּלוֹת , (*sic* פְּנוֹת , מְנוֹת , חֲצוֹת :)
גְּלִית , (*sic* בְּרִית , בְּכִית , חֲנִית :)
גּוֹלֶת , (*sic* קוֹבַת , שֹׁקֶת :)
גֶּלֶת , (*sic* שֶׁקֶת , צֶפֶת :)

 5. Aucta

Negationis : לֹא ; בַּל , אַל , פֶּן ; אֵין , אַיִן :
De quibus observa. לֹא adjicitur omnis generis vocibus, (excepto Imperativo,) notatque *Non*. בַּל , אַל , פֶּן , regulariter soli Futuro junguntur, sub prohibendi significatione, *Ne*. אַיִן , אֵין , illud absolutâ, hoc constructâ formâ; illud in fine sententiæ, hoc sequente voce, vel affixo; illud absolutè ponitur, hoc Nomini, Pronomini, & Participio jungitur, significatque ferè, *Nullus*, *Nemo*. (*Vide fusiùs thes. gram. Buxt. lib. 2. cap. 19.*)

Dubitationis : אוּלַי *fortassis* : &c.

Qualitatis : רֵיקָם *inaniter*, שָׁוְא *vanè*, חִנָּם *gratis*, יְהוּדִית *judaicè* : &c.

Congregationis : יַחְדָּו , יַחַד , *unà* : &c.

Separationis : אַךְ , רַק , *tantummodò*, לְבַד *seorsim* : &c.

Intensionis : מְאֹד *valdè*, רַב *multùm*, יוֹתֵר *magis* : &c.

Remissionis : אַט *sensim*, מְעַט *parùm*.

Similitudinis : כֵּן , כֹּה , *sic*, כְּמוֹ *sicut*.

Numeri : אַחַת *semel*, שֵׁנִית *secundò* : &c.

Inseparabile adverbium est, vel præfixum, vel affixum.

Præfixum duplex est, כ *similitudinis*, & ה *interrogationis* : quorum illud vide inter Præpositiones inseparabiles : Hoc verò ה *Interrogationis* habet punctum, modò regulare, modò irregulare.

Regular

171.

CAPUT XXII.

De Particulis.

Expositæ sunt voces declinabiles, sequuntur indeclinabiles, quæ *Particulæ* vocantur: suntque, Adverbium, Præpositio, Conjunctio, Interjectio.

DE ADVERBIO.

Adverbium est, vel separabile, vel inseparabile.

Separabilia adverbia varia sunt, rectiùsque lectione & ex lexicis cognoscuntur. Præcipua & simpliciora sunt sequentia:

Loci: אֵי, אַיֵּה, *ubi?* אָן, אָנָה, *quo?* פֹּה *hîc*, שָׁם *ibi*, הֲלֹם, הֵנָּה, *huc:* חוּץ *foris*, מַעְלָה *suprà*, מַטָּה *infrà*, אָחוֹר *retrorsum*: &c.

Temporis: מָתַי *quando?* עַתָּה *nunc*; אָז *tunc*, טֶרֶם *priusquàm*, עוֹד *adhuc*. מָחָר *cras*: יוֹמָם *interdiu*, תְּמוֹל, אֶתְמוֹל, *heri*, שִׁלְשׁוֹם *nudiustertius*: &c.

Interrogationis: אִם *an?* אֵיךְ, אֵיכָה, *quomodo?* לָמָּה, מַדּוּעַ, *quare?* &c.

Affirmationis: אָכֵן, אָמְנָם, *verè*: &c.

Negatio-

De Præpositione.

Præpositio est, vel separabilis, vel inseparabilis.

Separabiles præpositiones complusculæ sunt, ex quibus hæ sunt usitatissimæ: אֶל *ad*, עַל *supra*, עַד *usque*, (quæ etiam inveniuntur in forma statûs constructi, *ut part.* 2. *cap.* 4.) מִן *à*, *ex*, *de*, בֵּין *inter*, עִם, עִמָּד, *cum*, נֶגֶד *coràm*, אַחַר, אַחֲרֵי, *post*, תַּחַת *sub*, אֵת *cum*, (recipiens Dages forte cum affixis, ab אתת; sed אֶת, nota accus. casûs, recipit Cholem cum affixis, ab אות: *ut part.* 2. *cap.* 4.) Ex compositis est, בְּעַד *circum*, לְמַעַן, בַּעֲבוּר, *propter*, בִּלְעֲדֵי *præter*, לִפְנֵי *coram*, (quod potiùs nomen est, cum præfixo ל, q. d. *ad facies*: *ut & part.* 2. *cap.* 4.) Reliquæ ex lexicis & plenioribus grammaticis petendæ sunt.

Inseparabiles præpositiones sunt, literæ בכלם, *Bachlam* vulgò dictæ. Ex quibus,

ב *In*: non habet originem ex alia.
כ *Juxta*: ex כְּמוֹ decisum; unde est significatio *Sicut*: (eatenus Adverbium, suprà positum.)
ל *Ad*: ex אֶל decisum.
מ *A*, *Ab*: ex מִן decisum.

Harum inseparabilium præpositionum, literarum בכלם, observa, cùm punctationem, tùm usum.

Puncta

Regulare ejus punctum eſt, Chateph-pathach, *e. g.* הֲלֹא *annon?* הֲמִן *an ex?* quod ſequente alio Schevâ mutatur in Pathach, (*juxta general. reg.* III. *cap.* 3.) *e. g.* הַבְרָכָה *an benedictio?*

Irregulare ejus punctum eſt, tùm Pathach, ſinè vel cum Dages forti, tùm Sægol: (quomodo convenit cum ה articulo, ſed à quo facilè, vel ſenſu, diſtingui poteſt.) Pathach ſinè Dages habet, ante gutturales quasdam; e. g. הַעַיִט *an avis?* הַאִם *an ſi?* & ante Scheva compoſitum, e. g. הַצֳרִי: Pathach ſequente Dages forti habet, ante literam ſervilem præfixam, (ante quam, ה articulus nunquam venit; ut nec ante particulam:) e. g. הַבְּמַחֲנִים *an in caſtris?* Sægol habet, ante gutturalem cum Kametz, e. g. הֶאָנֹכִי *an ego?* הֶהָיְתָה *an fuit?* (*conf. cap.* XI. ה *artic.*)

Affixum unicum eſt, ה *locale*: (quod & ad Præpoſitionem referri poteſt.) Hoc verò habet Kametz ante ſe, & accentum in penultima: e. g. סְדֹמָה *Sodomam verſùs*: itèm, מִזְרָחָה *Orientem verſùs*, (pro quo ter eſt מִזְרָחָה, accentu in ultima.) Sic à יְרוּשָׁלַיִם eſt יְרוּשָׁלַיְמָה *Hieroſolymam verſùs*, à בַּיִת בַּיְתָה, *domum verſus*. (mutatis punctis, juxta regulas generales:) à שָׁם *illic*, eſt שָׁמָּה *illuc*. At Fœmininum mutat ſuum ה in ת. ante ה locale, ut ante affixa: e.g. à רָמָה eſt רָמָתָה, *Ramam verſùs*.

מ verò, ex מִן decisum, habet

1. Chirek breve, sequente Dages forti; idque in compensationem *Nun* abjecti: e. g. מִן דָּבָר *pro* מִדָּבָר

2. Tzere compensativum, ante indagessabilem: מֵרַע, מֵעִיר, מֵהַר, מֵאָדָם, *&c.*

3. Quandóque non fit compensatio: nempe,
   1. Ante gutturales quasdam, מִחוּץ *&c.*
   2. Ante Jod cum Scheva, quod abjicitur, (*ut sup. c. 6. reg. 3.*) e.g. מִידֵי pro מִיְדֵי

Usus literarum בכלם, Infinitivis præfixarum, est Gerundivus: e. g.

בִּפְקֹד, *in visitare, i. e. in visitando.*

לִפְקֹד, *ad visitare, i. e. ad visitandum.*

כִּפְקֹד, *secundùm visitare* (me, te, &c.) *i. e. sicut ego visito, tu visitas, &c.*

מִפְּקֹד, *præ visitare, i. e. præ visitando:* Cujus sensus sæpè negativus est; veluti, 1. *Sam.* 8. 7. *Esa.* 5. 6. *Psal.* 39. 2. *Psal.* 69. *v.* 24. *Psal.* 106. *v.* 23. *&c.* Aliquando verò comparativus; veluti *Psal.* 118. *v.* 8. *Hab.* 1. *v.* 13. *&c.* *Vide Syntax. Buxtorf. cap.* 20.

De

Puncta harum literarum sunt varia.

בכל eodem modo punctantur, habentque

Regulariter,

1. Scheva: לִדְבַר , כִּדְבַר , בִּדְבַר
2. Sequente alio Schevâ,
   Chirek breve, בִּדְבַר. Sed
   Sequens Scheva sub י tollitur, בִּימֵי
3. Sequente Schevâ composito, habent,
   Punctum cognatum, בֶּאֱלֹהִים , בַּאֲדֹנָי
   Ubi est & Crasis, בֵּאלֹהִים , בַּאדֹנָי

Juxta regulas gen. de Mut. punctorum, suprà propositas, cap. 6. reg. 3. & 5.

Irregulariter,

I. Kametz: idque
   1. Ante monosyllabam, vel dissyllabam penacutam: (non tamen semper:)
      לָשֶׁבֶת , לָמַיִם , בָּהֶם
   2. Ante Chateph Kametz: בָּחֳלִי.
      (*Dubium: vid. inf. pag.* 187. *l.* 3.)

II. Excluso ה articulo, recipiunt ejus vocalē:
   כַּמּוֹץ *pro* כְּהַמּוֹץ
   בָּאָרֶץ *pro* בְּהָאָרֶץ, *&c.*

Sic exclusâ characteristicâ Niphal, & Hiphil, ejus vocalē suscipiunt, ב & ל:
   בִּבָּשֵׁל *pro* בְּהִבָּשֵׁל
   לֵרָאוֹת *pro* לְהֵרָאוֹת
   לַעֲבִיר *pro* לְהַעֲבִיר
   לָרִיב *pro* לְהָרִיב

Vau Chibbur, ſeu Copulativum,

Regulariter habet Scheva, וְגָלָה , וְדָבָר

Sequente alio Schevâ, ſub הֲ חֲ & יְ,

habet Chirek, וִחְיוּ , וִהְיִיתֶם

ſublato altero Schevâ, ſub יְ, וִיהִי

Sequente ſchevâ compoſito, ſub gutturali,

habet punctum cognatum, וַעֲשֵׂה

ubi eſt & craſis, וֵאלֹהִים , וַאדֹנָי

& reſolutio, וִחְיֵה , וִהְיֵה

(*Juxta reg. gen. 3. & 4. cap. 6.*)

Irregulariter habet,

I. Schurek, idque in duplici caſu:

1. Ante aliud ſcheva, (*non ſub* ח, ה, י)

e. g. וּשְׁמִי , וּדְבַר , וּגְלֵה

2. Ante literas בומף, (*propter concurſum literarum unius organi κακόφωνον;*)

e. g. וּמֶלֶךְ ; וּבַיִת , וּפְקֹד

II. Kametz, idque in triplici caſu:

1. Ante monoſyllabam, vel diſſyllabam penacutam, ſi ſit cum pauſa: e. g. וָקוּם, וָשָׁבָה, וָמֵת, וָמֵתוּ quandóque & extra pauſâ, וָלֹא , וָבֹא , וָבֹאוּ

2. Inter duo nomina, (*fortè & pronomina,*) quorum poſterius eſt monoſyllabum, vel diſſyllabum penacutum: e.g. וָעוֹנֶךָ, בְּהֵמוֹת וָעוֹף, תֹּהוּ וָבֹהוּ

ſic, אַתָּה וָהֵם , אֲנִי וָהוּא

(*Valent*

De Conjunctione.

Conjunctio eſt, vel ſeparabilis, vel inſeparabilis.

Separabiles conjunctiones ſunt, vel
Copulativæ, גַּם, אַף, *etiam.*
Connexivæ, אִם *ſi*, לוּלֵא *niſi.*
Adverſativæ, אַךְ *verùm*, אֲבָל *ſed.*
Disjunctivæ, אוֹ *aut.*
Cauſales, כִּי *quia*, לָכֵן, עַל־כֵּן, *propterea.*
(*Vide Lexica, & Grammaticam pleniorem.*)

Inſeparabiles ſunt duæ, שֶׁ & וּ præfixæ.

שֶׁ ex אֲשֶׁר, cum ſuo primitivo, non tantùm eſt pronomen, ſed etiam conjunctio, ſignificans *quòd*: (perindè ut & apud latinos, *quod* & *quòd*:) habetque eadem puncta, quæ ſuprà in Pronomine, *cap.* XI.

De Vau Copula.

ו Copula ſignificat, *Et*: ità tamen, ut ſæpè etiam adverſativè, &c. explicetur. Habet autem varia puncta, pro vario ejus uſu & ſitu. Eſt enim *Vau* illud, vel *Chibbur*, vel *Hippuch*: hoc eſt, vel ſimpliciter *Copulativum*, vel inſuper *Converſivum*, convertens ſignificationem præteriti in futuram, & contrà, futuri in præteritam.

De Interjectione.

Interjectio omnis separabilis est : eaque vel

Blandientis , נָא , אָנָּא , בִּי , *obsecrò.*

[*Ex* נָא *est græcum* νὴ *, quod etiam obsecrantis est, ut Matt.* 15. *v.* 27: *non semper affirmantis, ut Matt.* 5. *v.* 37. *sicut latinum, Ne. Utraque significatio conjungitur, Apoc.* 22. *v.* 20. *Vide notas Casauboni, in Matt.* 15.]

Demonstrantis , הֵן , הִנֵּה , הֵא , *en, ecce.*

Exclamantis, Dolentis , Comminantis ;

אָח , אֲהָהּ , הָהּ , אִי , אוֹיָה , אוֹי ; הוֹ , הוֹי :

ô, væ, hei, heu, eheu, ah!

[Nota : הָ *articulus etiam quandóque exclamantis, & vocantis est.*]

Ejulantis ; אַלְלַי *hei.*

Fastidientis , חָלִילָה , *absit*, (*q. d. profanum.*)

Gaudentis , הֶאָח , *euge.*

Hortantis ; הָבָה , *eja, agè:*

הָבוּ , *agitè.*

Optantis , לוּ , לוּא , אַחֲלַי , אַחֲלֵי , *utinam.*

אָמֵן est , & { optantis , *q. d. Fiat.* / asseverantis , *q. d. Fiet.* }

Caput

175

(*Valent hæ regulæ etiam ante literas* בומף, *ut exemplâ ostendunt.*)

3. Ante Chateph Kametz: (*quod tamen dubium est, Kametz long. an Kametz chatuph sit: vide Sym. Buxt. c. 20. 21.*) *e.g.* וָחֳלִי, *ubi vulgò legitur* Vacholi, *non* Vocholi: (*perperàm.*)

Vau Hippuch, seu Conversivum,

Præterito præfixum,

Habet eadem puncta, quæ suprà:

e.g. וְעָנָה, וּפָקַד, *&c.*

Quandóque rejicit accentum, & quidem, ex penultima, in ultimam:

e.g. וּפָקַדְתָּ *pro* וּפָקַדְתָּ, *&c.*

Futuro præfixum,

Habet Pathach, sequente dages forti, ante literas dagessabiles, יתן

e.g. נִפְקֹד, וַתִּפְקֹד, וַנִּפְקֹד

Kametz compensativum verò, ante א

e.g. וְאֶפְקֹד, וָאֶפְקֹד, *&c.*

Quandóque retrahit accentum, & quidem, ex ultima, in penultimam:

unde correptio Tzere & Cholem,

(*de qua sup. cap. 6. in Accent. ablato.*)

e.g. וַיֹּאמֶר, וַתָּקָם, וָאָסֹב, *&c.*

pro יֹאמַר, תָּקוּם, אָסֹב

DE

APOCOPE fit, literâ in fine resectâ. Qualis est,

1. *In Imperativo & Futuro formæ* גְּלֵה, *de qua dictum suprà, cap.* 20.

2. *In voce ultima Imperativi & Futuri : e. g.* תִּפְקֹדְ pro תִּפְקֹדְנָה : *itèm, vocali simul resectâ,* שְׁמַעְןָ pro שְׁמַעְנָה : *sic* קְרָאןָ pro קְרֶאןָ, *& hoc pro* קְרֶאנָה

3. *In Pronomine etiam: ut sup. c.* 11. הַלָּז pro הַלָּזֶה

4. *In Nomine quoque videtur apocope esse, in* בֹּהוּ, תֹּהוּ, *pro* בֹּהוּת, תֹּהוּת, *nisi accentus obstet:* שַׁחוּ pro שְׁחוּת *accentum retinet; sic* נֶאְדָּרִי pro נֶאְדָּרָה *vid. Buxt. l.* 1. *c.* 14. *de quo & mox in Parag.*

APHÆRESIS fit, literâ ab initio resectâ. Qualis est,

1. *In Præterito, Infinitivo & Imperativo Hiphil: de qua suprà, cap.* 17.

2. *In Inf. & Imp. Kal, def. & quiesc.* 1. *de qua cap.* 14. *&* 15. *Itèm,*

3. *In voce.* תֵּת pro נְתֹת

4. *In pronomine,* נַחְנוּ pro אֲנַחְנוּ

PARAGOGE fit, literâ in fine adjectâ; scilicet unâ, ex אֵהֲוִין. Estque varia:

1. *Præteriti pers.* 2. *masc. sing. habet sæpè adjectum* ה, *sinè ulla vocali : e. g.* פְּקַדְתָּה pro פָּקַדְתָּ, *&c.*

2. *Præteriti & Futuri voces, in* ו *&* י *finita, sæpè habent* ן *paragogicum : e. g.*

פקדון

116

Caput XXIII.

De Figuris.

HActenus simplex forma vocum, sequitur earundem forma *Figurata*: sed quæ sparsim hactenus hîc ibi fuit explicata, hîc verò obiter repetenda, additisque aliis figuris, quæ non potuerunt commodè attingi, augenda.

FIGURÆ apud hebræos variæ quoque sunt: nempe, Syncope, Apocope, Aphæresis, Paragoge, Epenthesis, Prosthesis, Metathesis, Antithesis, Crasis: quibus adde Chaldaismum & Syrismum.

SYNCOPE fit, literâ quâpiam in medio abjectâ: (quanquam raro sinè compensatione abjectæ.) Qualis est,

1. *In Hithpahel: ut sup. cap.* 13.

2. *In Characteristica conjugationis, per characteristicam temporis exclusâ; ut in Niph. Hiph. & Hoph: ut ibid. cap.* 13.

3. *In defectivis primâ, secundâ, & tertiâ radicali: de quibus cap.* 14. & 16. & 18.

4. *In pronomine*, מַזֶּה *pro* מָה זֶה, *sic* נוּ &c.

5. *In* ה *articulo, per literas* בכל *excluso: de quo cap.* 22. *in Præpositione.*

6. *In Characteristica Infinitivi Niph. & Hiph. per* ב *&* ל *exclusa: de quo ibid.*

7. *Literæ quiescentes etiam sæpè abiiciuntur: ut,* קולות, תְּמִימִים, *pro* קֹלֹת, תְּמִמִם

APOC-

in ־ֵי*, utpote quæ aliis sunt singularia, cum* י *paragogico*: ut חָרְבִי, שָׂרַי, שָׂרַי, *&c.* (*de quibus sup. cap.* 9.) *Vide Buxt.thes. gram. lib.* 1.*cap.* 9.

6. *Participia masc. sing. num. sæpiusculè sunt cum* י *paragogico*: *e. g.* יֹשְׁבִי, אֹסְרִי, הוֹפְכִי, *pro* יֹשֵׁב, אֹסֵר, הוֹפֵךְ: *sic* נֶאְדָּרִי, (*de quo & sup. in Apocope*,) מְלוֹשְׁנִי, מַשְׁפִּילִי, *&c*: *unum etiam cum* ה *parag.* בּוֹעֲרָה *pro* בּוֹעֵר

At fœminina sing. num. Jod illud assumunt ad formam in ת, פֹּקֶדֶת: *e. g.* אֹהַבְתִּי, אֹזַבְתִּי, *pro* אֹהֶבֶת, אֹזֶלֶת

7. *Pronomina etiam sunt, cum* ה & י *paragog.* *ut*, אַתָּה *pro* אַתְּ: אַתִּי *pro* אַתְּ, כִּי *pro* ךְ אַתֵּנָה, הֵנָּה, הֵמָּה, *pro* הֵם, הֵן, אַתֵּן *item, cum* ו *parag*: *ut*, מוֹ *pro* ם

8. *Particulæ quoque sunt cum paragoge.* *ut* אֲנִי *pro* אַ, *item* מִנִּי, כְּנִי *pro* מִן: *sic* אֱלֵי *pro* אֶל, עֲלֵי *pro* עַל, עֲדֵי *pro* עַד, אַחֲרֵי *pro* אַחַר (*ubi tamen est status constructus plurnum. in præpositionibus frequens*: *ut infrà, part.* 2. *cap.* 4. *in fin.*)

9. Est & paragogica Syllaba, ad particulas inseparabiles, בכלם: e. g. כְּמוֹ, בְּמוֹ, לְמוֹ: בְּדֵי, כְּדֵי, סְתֵי: לְפִי, כְּפִי (*nisi hoc sit constructum, ex* פֶּה) *Vide lexic. Buxtorfi, in* מוֹ, דַּי, פֶּה

10. *Dubium, paragoge sit in his, an apocope*: אֵלֶּה אֵל, אֵיֵה אֵי, הֵנָּה הֵן

EPENTH-

177

פָּקְדוּן pro פָּקְדוּ
תִּפְקְדוּן pro תִּפְקְדוּ
יִפְקְדוּן pro יִפְקְדוּ

3. *Infinitivus, itèm Imperativi prima vox, & Futuri prima persona sing. & plur. amant* ה *paragogicum, præcedente Kametz: cum aliquali mutatione punctorum, cognatâ forma affixorum, & personarum in fine crescentium: e. g.*

פְּקֹד , פָּקְדָה & פְּקֹדָה
אֶפְקֹד , אֶפְקְדָה : נִפְקַד , נִפְקְדָה

4. *Est & alicubi* א *paragogicum: e. g.* הָלְכוּא *pro* הָלְכוּ , אָבוֹא *pro* אָבֹן.

5. *Nomina quædam sunt cum* ה *parag. & quidem penacuta: e. g.* לַיְלָה *pro* לַיִל , מוּתָה *pro* מָוֶת. *Quò referenda fœminina, in fine duplicata,* יְשׁוּעָתָה *pro* יְשׁוּעָה , *sic* עֶזְרָתָה , עֵפָתָה (*vide Buxt. thes. cap. 8.*)

Cum ו *parag. sunt quædam nomina, in statu constructo; (de quo part. 2. cap. 1.) e. g.*

חַיְתוֹ pro חַיַּת , à חַיָּה
מַעְיְנוֹ pro מַעְיַן , à מַעְיָן
בְּנוֹ pro בֶּן , à בֵּן

Cum י *parag. sunt, hæc fœminina constructa:* רַבָּתִי *pro* רַבַּת , רַבָּה : מְלֵאתִי , *pro* מְלֵאת, מְלֵאָה : גְּנֻבְתִי , *pro* גְּנֻבַת , גְּנֻבָה (*quod alij ad particip. Pahul referunt.*) *Huc referenda pluralia in* י

METATHESIS fit, literâ quâpiam transpositâ. Qualis est,

1. *In conjug. Hithpahel, litera* ת, *ante literas* זסצש: *ubi simul est Antithesis, mutatâ literâ* ז *in* ד, *&* צ *in* ט. *De quibus suprà, cap.* 13. *in Hithp.*

2. *In vocibus quibusdam cognatæ significationis: ut in* כֶּבֶשׂ *&* כֶּשֶׂב, *in* שַׂמְלָה *&* שִׂמְלָה, *in* אָבָה *&* אָהַב, *in* פָּרַץ *&* פָּצַר, *in* אָנַק *&* נָאַק, *&c.*

ANTITHESIS fit, literâ unâ pro alia cognata positâ: quod frequens est,

1. *In ejusdem organi literis: ut in* שׁוֹרֵר *&* צוֹרֵר; *in* צָעַק *&* זָעַק, *&c.*

2. *In cognatis literis: ut in* קָטַב *&* קָצַב, *in* קָשַׁב *&* חָשַׁב, *in* חָשַׁב *&* חָצַב, *in* אָנָה *&* אָנַח, *in* אָהַב *&* עָגַב, *&c.* (*Huc pertinent literæ chaldæis & hebræis permutabiles,* ש *&* ת, צ *&* ט, ז *&* ד, *&c. unde pro* שְׂרָפִים *est* תְּרָפִים: *unde & metathesis illa in Hithp. de qua in præced. figura.*)

3. *In analogis literis: quales sunt* ה *&* ת *fæminini generis; itèm* ה *&* ת *&* י *in forma* גָּלָה.

4. *In quiescentibus literis: veluti* א *&* ה *in quiescentib.* 3. ו *&* י *in quiesc.* 2. *Sic* שִׁלֹּה *pro* שִׁילוֹ, הוּא *pro* הִיא, *&c. Sic promiscuè invenias,* אֵיפֹה, אֵיפוֹא, *&c.*

CRASIS fit, vocalibus duabus in unam contractis. Qualis est,

1. *Sub*

EPENTHESIS fit, literâ in medio insertâ. Qualis est,

1. *In affixo pronominis*, נּוּ & נָּה *pro* נְהוּ & נְהָ *scilicet*, *per epenthesin literæ* נ, *pro* הוּ & הָ. *(Alij ad Futuri epenthesin hoc referunt, de qua sequitur.)*

2. *Futurum ante affixa* נִי, ךָ, הוּ, הָ, *quandoque* נ *assumit : (vide infrà, part. 2. cap. 3. in Fut.) Hinc igitur possit esse* נּוּ: נָּה: *nisi particulis reliquisque temporibus hæc affixa etiam darentur.*

3. *Sunt & aliæ epentheses literæ* א & י *e. g.* אֲמַאֲסָאֵךְ, *pro* אֶמְאָסְךָ, *Hos.* 4. 6. לִדְרִיוֹשׁ, *pro* לִדְרוֹשׁ, *Esr.* 10. 16. *Huius loci sunt*, קָאם *pro* קָם, *Hos.* 10. 14: *item* כָּאֲרִי (*vulgò* כָּאֲרִי) *pro* כָּרוּ, *Psal.* 22. 17.

4. *Verbum* הִשְׁתַּחֲוָה *dicitur sic*, *per epenthesin literæ* ו, *pro* הִשְׁתַּחֲרָה *(ut sup. cap. 20. in Hithpahel)*

5. *Affixum pronominis* ו *quandoque ante se assumit* מ *per epenthesin ; (ut suprà, cap. 11. sub finem probatum est.)* Sic igitur לָמוֹ esset sing. pro לוֹ, *ei*, per epenthesin literæ מ : quod distinguendum est à plur. לָמוֹ, *eis*, ubi ו est paragogicum, & מ *ex* הֵם *(Vid. Esa.* 53. *v.* 8. *)*

PROSTHESIS fit, literâ capiti appositâ. Qualis est, *in* לְאֹם & אוּם, לְאַט & אַט, לְבַד & בַּד. *(In* אָנָּא & נָא, *Prosthesis an Aphæresis sit, dubium.)*

GRAMMATICÆ HEBRÆÆ
PARS II.
DE SYNTAXI.

CAPUT I.

De Statu Constructo.

SYntaxis hebræa duplex est, Colligata, & Separata.

Colligata syntaxis est, in statu constructo, & conjuncto.

STATUS CONSTRUCTUS est, quum unum nomen regit alterum, in genitivo casu: (*e.g. Filius regis*, *Timor Domini*, *Paterfamiliâs*, *&c.*) cui opponitur *Status absolutus*.

1. *Quæ Nomina ferant statum constructum?*

Primò, Nomina propria non ferunt statum constructum: (*ut sup. part. 1. cap. 8.*) *Excipe*, יְהוָה צְבָאוֹת, *item* יְהוִה צְבָאוֹת *quod legendum* אֱלֹהִים צְבָאוֹת: *Sed id fit per ellipsin vocis* אֱלֹהֵי, *vel per Appositionem.*

Secundò,

1. *Sub* א, *Segol & Chateph segol in Tzere; Pathach & Chateph pathach in Pathach : (de qua suprà, cap. 6. reg. 5.)*

2. *Pathach genubah, sive furtivi, cum præcedenti suo puncto, in Pathach : (de qua sup. c. 2. sub fin.)*

3. *Sub Jod etiam quandoque fit crasis : ut,* כִּיתְרוֹן *pro* כִּיִתְרוֹן *; & cum dagesch euphonico,* לִיקְּהַת *pro* לִיקְהַת *,* בִּיקְּרוֹתֶיךָ *pro* בִּיִקְּרוֹתֶיךָ.

4. *Est & crasis quædam vocum : ut,* מַזֶּה *pro* מַה זֶּה *, &c. (Vide sup. cap. 3. in Dages forti improprio.)*

CHALDAISMUS & SYRISMUS, etiam figuræ quandam rationem habent. Qualis est,

1. *In plurali numero* ין. *pro* ים. *, itèm,* ־ *pro* ים. *(Vid. sup. cap. 9. sub fin.)*

2. *In verbis : ut* אוֹקַת *pro* אוֹקָה *: itèm,* אֲשְׁכִּים *pro* הַשְׁכִּים *,* אֲבָרֵךְ *pro* הֲבָרֵךְ *, itèm,* הוֹל *pro* תֵּאֵל *vel* תאוֹל *: &c.*

3. *In affixis,* וֹהִי *&* כִי *, pro* יו *&* ךְ*. Exempla sunt in Psal. 103. v. 3. 4. 5. Psal. 116. v. 7. 12. 19. &c.*

4. In dages forti, resoluto in Nun : *ut,* קִנְצֵי *pro* קִצֵּי *. (Consule, qui hanc figuram seorsim tractat, Jac. Alting. in gram. heb. sect. ult. 12.)*

FINIS PARTIS PRIMÆ.

2. Pluralia masculina in םִי & Dualia in םִַי abjiciunt ם, habentque Jod quiescens in Tzere: (adeóque pro םִי & םַיִ habent יֵ) exempli gratiâ,

P. צוּרֵי צוּרִים, טוֹבֵי טֹבִים, גְּדֵי גְּדָיִם,
מַצְדִּקֵי מַצְדִּיקִים, יֹשְׁבֵי יֹשְׁבִים, &c.
D. שִׁנֵּי שִׁנַּיִם, אָזְנֵי אָזְנַיִם, בִּרְכֵּי בִּרְכַּיִם,
מֵי מַיִם, שְׁתֵּי שְׁתַּיִם, שְׁנֵי שְׁנַיִם, &c.

De Mutatione punctorum, in statu Constructo.

Mutatio punctorum, in statu constructo, fit juxta regulas, partim generales, partim speciales.

Regulæ generales suprà cap. 6. sunt propositæ (Nempe, de vocalibus decrescibilibus & immutabilibus: de mutando priori Scheva, ex duobus mobilibus, in Chirek breve, vel Pathach, vel Sægol, vel analogam brevem: de Scheva mobili, sub gutturali, mutando in compositum: de gutturali, punctante se & præcedentem puncto cognato: de resolvendo Schevâ composito, in brevem, vel nudum Scheva: &c.)

Regulæ speciales sunt sequentes quatuor, cum exceptionibus suis.

I. Regula:

Secundò, Status constructus, nec ה articulum, nec affixum, in priori nomine fert. *Excipe quædam, per ellipsin explicanda: (quæ vide in Buxt. Synt. cap. 5. & 4.) Quibus adde; ex 1. Sam. 26. vers. 22.* החנית המלך, *cum nota Masorethica, de* ה *non legendo: & ex Psal. 116.1.* את־קולי תחנוני, *quod supplendum, repetitâ voce* קול *sine affixo, ut in Psal. 130. 2. vel aliter.*

2. *Qualis fiat Mutatio, ob statum constructum?*

In Statu Constructo sequens vox præcedenti quasi adnascitur: unde & accessione sequentis vocis præcedens plerunque decrescit, non sine insigni mutatione, tùm literarum, tùm punctorum.

De Mutatione literarum, in statu constructo.

Mutatio literarum in statu constructo fit tantummodò, in forma fœminina singulari in הָ, & in plurali ac duali numero in ים, & ים.

1. Fœminina in הָ mutant, ה illud in ת: (Kametz verò in Pathach; *ut inf. in mut. punct. reg. 1.*) exempli gratiâ,

אמרת אמרה , טובת טובה
נגינת נגינה , חכמת חכמה
ישועת ישועה , עבודת עבודה
נות נוה , תהלת תהלה , &c.

2. Plura,

Exceptiones à reg. 1.

Excipiuntur utrinque non pauca : (quæ vide in Synt. Buxt. cap. 3.) Nimirum,

I. *Kametz penultimæ retinent*, 1. *Aliquàm multa nomina, ex quiescentibus & defectivis secundâ, item quiesc. tertiâ radicali.* 2. *In quibus Kametz illud est compensativum dages fortis.* 3. *Etiam alia quædam. e. g.*

1. מָעוֹז ; מָסָךְ . עָרִים , קָמָה , צָרָה :
בָּאשִׁים ; הָגוּת , גָּלוּת , &c.

2. מָדָה ; הָרִים , פָּרִיץ , חָרָשׁ
רַבָּה ; גַּנִּים , צַדִּיק , גַּנָּב *forma* :

3. חָרָשִׁים , מוֹרָשִׁים , חַטָּאִים , &c.
תְּעָבָה , פְּקָחָה , בַּקָּשָׁה , &c.

Idem Kametz penultimæ syllabæ quædam cum sequenti vocali contrahunt in Cholem ; ut in forma מָוֶת , *de qua infrà, reg.* 4.

II. *Kametz ultimæ*, 1. *Quædam retinent ; ut* כְּתָב , שְׁאָר ; יְקָר . מַתָּן &c. *item, fœminina,* מְנָת ; מִקְצָת , וּמִתָּת , &c.

2. *Quædam mutant in Tzere ; prout hæc duo,* חָלָב & הֶבֶל , *unde est* חֵלֶב & הֶבֶל.

3. *Tria monosyllaba,* אָב , אָח , חָם , *mutant Kametz in Chateph pathach, & assumunt in fine Jod cum Chirek,* אֲבִי , אֲחִי , חֲמִי

II. Regula : *de Tzere, quadrimembris.*

I. Tzere, non antecedente aut sequente Kametz, invariatum manet. e. g.

כֹּהֵן

CAP. I.

I. Regula : *de Kametz.*

Kametz penultimæ ſyllabæ, in utroque genere & numero, mutatur in Scheva ; ultimæ, in Pathach, (niſi ſequatur א.) e.g.

S.m. צְבָא צָבָא : הֲדַר הָדָר , דְּבַר דָּבָר
גּוֹרַל גּוֹרָל , כְּבוֹד כָּבוֹד , דַּם דָּם , &c.

f. הֲרַת הָרָה , יְפַת יָפָה , שְׁנַת שָׁנָה :
אַדְמַת אֲדָמָה , צִדְקַת צְדָקָה ,
גַּעֲרַת גְּעָרָה , חֶרְדַּת חֲרָדָה , &c.

P.m. עֲלֵי עָלִים , פְּנֵי פָּנִים , יְמֵי יָמִים :
(*ſic* אֲחֵי אַחִים , *etſi ſit forma* גַּנִּים)
עַבְדֵי עֲבָדִים , דִּבְרֵי דְּבָרִים ,
שַׁעֲרֵי שְׁעָרִים , חֶלְקֵי חֲלָקִים ,
אָהֳלֵי אֳהָלִים , חָדְשֵׁי חֳדָשִׁים :
נֶאֶמְנֵי *vel* נֶאֱמָנֵי נֶאֱמָנִים , &c.

f. אֲבוֹת אָבוֹת , יְפוֹת יָפוֹת , שְׁנוֹת שָׁנוֹת :
אִמְרוֹת אֲמָרוֹת , צִדְקוֹת צְדָקוֹת ,
נַעֲרוֹת נְעָרוֹת , עֶבְרוֹת עֲבָרוֹת ,
אַיְלוֹת אַיָּלוֹת , נִפְלְאוֹת נִפְלָאוֹת , &c.

D.m. שְׁמֵי שָׁמַיִם , יְדֵי יָדַיִם :
f. יַרְכְּתֵי יַרְכָתַיִם , שִׂפְתֵי שְׂפָתַיִם , &c.

¶ 2. *Tzere ultimæ, post Kametz, manet, in* אָבֵל , חָמֵשׁ , יָוֵן *unde est in statu constructo*, אֲבֵל , חֲמֵשׁ , יְוַן : *Sic* טָמֵא טְמֵא , (*fortè propter* א)

III. In pluralibus, Tzere penultimæ transit in Scheva. e. g.

m. זָקֵן זְקֵנִים : עֵצֶ עֵצִים , כְּלִי כֵּלִים , עָרֵל עֲרֵלִים , חָצֵר חֲצֵרִים , *&c.*

f. יְתֵדוֹת יְתֵדוֹת , גְּדֵרוֹת גְּדֵרוֹת , שֵׁמוֹת שֵׁמוֹת , *&c.*

Excipe, 1. *Tzere*, *seq. Jod quiesc. quod non decrescit* : 2. *Quædam ex quiescentibus* : 3. *Multa participialia, quæ Tzere illud retinent. e. g.*

1. בֵּיצֵי בֵיצִים , זֵיתֵי זֵיתִים , *&c.*
sic dual. עֵינֵי עֵינַיִם , *&c.*

2. עֵדֵי עֵדִים , אֵילֵי אֵלִים , (*cum* י) רֵעֵי רֵעִים , *&c.*

3. חֲפֵצֵי חֲפֵצִים , אֲבֵלֵי אֲבֵלִים , שְׂמֵחֵי שְׂמֵחִים , שְׁכֵחֵי שְׁכֵחִים .

IV. In monosyllabis Tzere manet : *veluti in* אֵל , נֵר , שֵׁם , עֵץ , עֵד , עֵט , רֵעַ , *&c.* *Excipe sequentia* :

à בֵּן *est* בֶּן , *& cum Makkaph* בֶּן־ ;
à קֵן *est* קַן :
à צֵל *est* צַל , *in voce comp.* צַלְמָוֶת :

III. Regula :

כּוֹהֵן , שֹׁפֵט , בּוֹחֵן ; מַקֵּל , עֵקֵשׁ , &c.
אֵסוֹר , אֵטוּן ; *sic forma* סֵפֶר , *ut reg. seq.* 3.
Excipe , Tzere illud mutatum in Pathach:
in מַעֲשֵׂר מַעֲשַׂר , מִזְבֵּחַ מִזְבַּח , &c.

II. Antecedente vel ſequente Kametz , Tzere 1. penultimæ mutatur in Scheva , 2. ultimæ in Pathach. *exempli gratiâ* ,

1. לֵבָב לְבַב , שֵׂעָר שְׂעַר , &c.
fœm. שֵׁנָה שְׁנַת , עֵצָה עֲצַת ,
עֵדָה עֲדַת (*à* יָעַד , *non à* עוּד *inf.*)
נְבֵלָה נִבְלַת , לְבֵנָה לִבְנַת ,
חֲשֵׁכָה חֶשְׁכַּת , בְּהֵמָה בֶּהֱמַת , &c.
2. יָחֵד יָחַד , זָקֵן זְקַן ,
חָצֵר חֲצַר , עָרֵל עֲרַל , &c.

Excipiuntur utrinque compluſcula : (quæ vide in Synt. Buxt. cap. 3. in Tzere.) Nam ,

¶ 1. *Tzere penultimæ , ante Kametz , manet , 1. Si poſt ſe habeat Jod quieſcens , (quod non decreſcit , ut ſup. part. 1. cap. 6. reg. 1.) 2. Si ſit ex quieſcentibus ſecundâ. 3. Itémque alibi.* e. g.

1. הֵיכָל הֵיכַל , מֵיטָב מֵיטַב , &c.
fœm. אֵיבָה אֵיבַת , שֵׁיבָה , עֵיפָה , &c.
2. עֵדָה עֵדַת (*à* עוּד) *sic* צֵדָה צֵדַת , &c.
3. נֵכָר נֵכַר : *itèm compluſcula fœminina,*
זֵעָה זֵעַת , צֵאָה צֵאַת , תֵּבָה תֵּבַת :
בְּרֵכָה בְּרֵכַת , אֲבֵדָה אֲבֵדַת ,
גְּזֵלָה גְּזֵלַת , טְמֵאָה טְמֵאַת , &c.

CAPUT II.

De Affixis Nominum.

Status conjunctus est, in Præfixis & Affixis.

Præfixa sunt משה וכלב. Ex quibus ה est Articulus, item Interrogationis; ש Pronomen relativum, & Conjunctio; ו Conjunctio copulativa; denique, בכלם Præpositiones. Sed de his omnibus, quibus punctis præfigantur, dictum est suprà, *parte primâ*.

Affixa sunt, vel Adverbij, quale est unicum, ה locale; de quo etiam *suprà*: vel Pronominis, de quibus hoc loco dicendum; quibus punctis, quâve mutatione punctorum affigantur.

Affiguntur autem Pronomina, vel Nominibus, vel Verbis, vel Particulis.

AFFIXA NOMINUM sunt, quæ nominibus affixa, pronomina possessiva supplent; suntque, vel ad Singularem, vel ad Pluralem numerum, in utroque genere, tùm Masculino, tùm Fœminino. Dualis numerus sequitur formam Masculini pluralis.

Affixio

III. Regula : *de Sægol.*

1. Sægol utrumque, in forma penacuta בֶּגֶד, דֶּרֶךְ, מֶלֶךְ, manet. Eandem rationem sequuntur ei cognatæ formæ penacutæ, שַׁעַר, פֶּתַח, קֹדֶשׁ, סֵפֶר :

2. At Sægol ultimæ, sequente ה, mutatur in Tzere, (decrescentibus punctis numero, non quantitate.)

c. g. מִשְׁתֶּה מִשְׁתֵּה, מִקְנֶה מִקְנֵה, &c.
רֹעֶה רֹעֵה, עֹלֶה עֹלֵה, &c.

Excipe, פֶּה, *unde est* פִּי :
item רֵעֶה, *quod retinet Sægol.*

IV. Regula : *de forma penacuta* מָוֶת *&* בַּיִת.

Forma penacuta בַּיִת & מָוֶת contrahitur, illa in Tzere, hæc in Cholem.

1. עַיִן עֵין, חַיִל חֵיל, בַּיִת בֵּית,
עַיִט עֵיט, יַיִן יֵין, זַיִת זֵית, &c.

2. אָוֶן אוֹן, תָּוֶךְ תּוֹךְ, מָוֶת מוֹת.

CAPUT

Sic הֶם , הֶן , in plurali frequentia ; in singulari tamen etiam inveniuntur , in ijsdem formis in ה & ו. finitis , *ut* מִקְנֵהֶם , פִּיהֶם , *&c.*

6. Accentus in affixis ubique uniformis est, sinè variatione ; excepto affixo ךָ in sing. num: quod , præcedente vocali longâ , habet accentum in penultima , *ut* פִּיךָ ; præcedente verò Schevâ , in ultima , *ut* דְּבָרְךָ , nisi Scheva illud ob pausam mutetur in Sægol , retracto ad illud accentu , *ut* דְּבָרֶךָ (*Vid. p. 1. cap. 6. in mut. punct. propter accentum.*)

7. Vocales , affixum præcedentes , ubique uniformes sunt etiam , nec mutantur : nisi quòd Scheva simplex mobile , affixo præmissum (ut in ךָ: כֶם: כֶן:) sub gutturali mutandum est in compositum ; (*ut sup. p. 1. cap. 6: reg. 4.*) Alicubi illud ipsum Scheva est quiescens , pro ratione puncti præcedentis , (ut in פּוֹקֶדְךָ , דִּבַּרְכֶם , &c.) quod & ipsum sub gutturali dilatari potest ; (*ut ibid. sup. cap. 6. reg. 4. & 5.*)

8. Nominibus , in vocali longa finitis, dantur affixa NUDA , hoc est , sinè prævia vocali : (*excepto affixo primæ personæ , quod solum præviâ vocali ubique vestitur.*)

Rariora

Affixio hæc fit regulis, cùm generalibus, *de quibus suprà, part. 1. cap. 6.* tùm specialibus, quarum quædam sunt de ipsis Affixis, quædam de Nominibus ad quæ fit affixio.

I.

Regulæ de Affixis sunt hæ novem.

1. Affixa omnis generis in Nominibus inveniuntur, exceptis נִי, נוּ, נָה.

2. Affixa quatuor hæc, כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, formæ nominis constructæ affiguntur: unde affixa constructa vocantur.

3. Affixum י singulari additum, est cum Chirek, ut דְּבָרִי: plurali, cum Pathach, ut דְּבָרַי (*ubi quasi geminum, & pluralis numeri index, & affixum, pro* דְּבָרַיִי)

4. Affixum ךָ quandóque assumit Jod, ut כִי Affixum ם quandóque assumit Vau, ut מוֹ: (*maximè in poëticis libris.*)

5. Affixum וֹ cum Cholem, est in singulari, ut דְּבָרוֹ: at ו mobile, est in plurali, ut דְּבָרָיו (ità tamen, ut alicubi etiam inveniatur in singulari numero, quanquam rarò, ut פִּיו, אָבִיו) Affixum הוּ & הָ datur nomini singularis numeri, in ה finito, ut מִקְנֵהוּ, מִקְנָהּ; itidem in י finito, ut פִּיהוּ, פִּיהָ, אָבִיהוּ &c. Sed aff. fœm. הָ in plurali frequens est, ut דְּבָרֶיהָ.

Sic

9. Nominibus, literâ (seu consonâ) finitis, dantur affixa VESTITA, præviâ vocali; quæ qualis esse debeat, ex schemate subjecto patebit: (*in quo nota, in plurali* י *ex forma nominis additum, ut puncta affixi melius patescant.*)

Schema Affixorum Vestitorum:

1. *Ad Nomina Sing. numeri.*

Sing. ִי { ְךָ / ֵךְ ִכִי } { וֹ הוּ / הָ ָהּ }

Plur. ֵנוּ { ְכֶם :| / ְכֶן :| } { ָם ֵהֶם מוֹ / ָן ֵהֶן }

2. *Ad Nomina Plur. (& Dual.) numeri.*

Sing. ַי { ֶיךָ / ַיִךְ ַיְכִי } { ָיו / ֶיהָ }

Plur. ֵינוּ { ֵיכֶם / ֵיכֶן } { ֵיהֶם ָם ֵימוֹ / ֵיהֶן ָן }

II.

Rariora sunt hæc affixa in Nomine, & tantummodò singulari numero formæ masc. addita inveniuntur: (*Nisi connumerare velis affixa constructa, quæ statui constructo pluralis numeri, formæ masculinæ, affiguntur; ut* דִּבְרֵיכֶם, דִּבְרֵיהֶ, *&c. Sed ea nos ad vestita referimus, quia in forma fœminina plurali, cum affixis, eædem vocales adventiciæ sunt, nec pertinent ad nominis formam, statumve ejus constructum; ut* צִדְקוֹתֵיהֶם, צְדָקוֹת, *&c. ut infrà patebit.*)

Inveniuntur hæc affixa nuda, in פִּי, itèm in tribus illis, אָבִי, אָחִי, חָמִי; quæ ità sunt cum affixo primæ personæ, quod ante reliqua affixa quasi retinent, nullâ assumtâ præviâ vocali aliâ: (*ut in exemplis videbitur, infrà.*) His adde formam פְּרִי, ante affixum הֶם הֶן, (*de qua & infrà.*)

Schema Affixorum Nudorum,
ad Nomina Sing. masc.

Sing. (ִי) ךָ הוּ ו
ךְ הָ

Plur. נוּ כֶם כֶן הֶם הֶן מוֹ

9. Nomi-

te dages; ut תַּם ; מוּסָב *: itèm alia nonnulla, quæ Kametz ultimæ, solâ euphoniæ causâ, resolvunt in Pathach sequente dages; ut* מִשְׂגָּב מִשְׂגַּבִּי, לְשַׁד, לְשַׁדִּי, *&c: itèm, Kametz ultimæ ante affixa constructa, mutandum in Pathach; ut fit in statu constructo, (vide suprà.) Denique,*

Tria monosyllaba, אָב, אָח, חָם, assumunt Jod, pro quibus est אָבִי, אָחִי, חָמִי, & ante affixa constructa, אֲבִי, אֲחִי, חֲמִי: (*excepto affixo* 1. *pers. sing.* אָבִי, *&c. ex quo Jod illud in reliquis affixis manet; ut sup.*)

2. TZERE penultimæ, (*nisi sit cum* י) sequente Kametz, vel aliâ, mutatur in Scheva; *ut,* לֵבָב, מֵסַב, מֵקִים, מֵסֵב, *&c.* (*sic & Tzere penultimæ, in forma penacuta* סֵפֶר, *de qua inf. reg.* 6.) *Excipe compluscula fœminina, de quibus infrà: itèm formam* רֵעֶה, *de qua reg.* 7.

Tzere ultimæ, præcedente Kametz vel Schevâ, manet; *ut in* זָקֵן & פְּאֵר: (*nisi sit ex defectivis secundâ, ubi mutatur in Chirek breve seq. dages; ut in* מָגֵן:) Non præcedente illo, mutatur in Scheva; *ut in* אֹהֵב, כֹּהֵן

Tzere in monosyllabis, ex quiescentibus secundâ, manet; ut in אֵל, עֵד: (*sic ex quiesc.* 3. רֵעַ, *nisi hoc sit pro* רֵעֶה *de quo reg.* 7.) ex defectivis secundâ, mutatur in Chirek breve sequente dages;

ut in

II.

Regulæ de Nominibus, ad quæ fit affixio, ſunt, vel de mutatione & abjectione punctorum; vel de mutatione & abjectione, quin & adjectione, alicujus literæ. Suntque, vel *Communes* omnibus formis, cumprimis ſingularis numeri; vel *Propriæ*, formæ pluralis & dualis numeri, nec non formæ fœmininorum in ה֯.

Regulæ Communes ſunt iſtæ.

1. KAMETS penultimæ ſyllabæ mutatur in Scheva: ultimæ manet. e. g.

דָּבָר דְּבַר, הָדָר הֲדַר, *&c.*

Excipe Kametz penultimæ *pluralis maſculini, ut in* דְּבָרִים, יָמִים, *idemque dualis numeri, ut in* שְׂפָתַיִם, שָׁמַיִם, *quod manet*, (*vide infrà:*) *itèm, ubi Kametz illud eſt compenſativum, loco Pathach ſequente dages, ut in* חָרָשׁ, מְשָׁרֵת, *quod & ipſum manet: itèm multa ex defectivis ſecundâ, ut & quieſcentibus ſecundâ, imò & tertiâ, quæ ſimiliter Kametz penultimæ retinent, e. g.* מָגֵן, מָעוֹז: רָעָה, צָרָה: אָלָה, חָזוּת, גָּלוּת, (*ut inf. in fœm:*) *itèm alia quædam ex fœmininis, de quib. infrà: de forma* מָוֶת *vide inf. reg.* 8. *de finitis in* ה֯ *vid. reg.* 7.

Excipe etiam Kametz ultimæ, *ex defectivis ſecundâ, quæ Kametz illud mutant in Pathach ſequente dages*

ſcheva quieſcenti ; (*ut in* מִשְׁכָּן, מַחְמָד) quod utrumque non decreſcit ; *ut monitum eſt ſuprà in genere* ; *part.* 1. *cap* 6. *reg.* 1. Speciale eſt אַחִים (*forma* גַּנִּים) *quod Pathach ſine compenſatione dages fortis ante* ח *retinet* . *ut* אַחִיךָ, *ſed ante Kametz in Sægol mutat, ut* אֶחָיךָ, אֶחָיו : (*juxta regulas generales de Dages forti, p.* 1. *c.* 3.)

6. Sægol utrumque , in forma penacuta בֶּגֶד, mutatur in Scheva : quam formam etiam ſequuntur cognatæ formæ penacutæ , פֶּתַח, שַׁעַר, קֹדֶשׁ, סֵפֶר.

Prius autem Scheva , mutandum eſt , regulariter , in Chirek breve, vel analogam brevem ; irregulariter , in Pathach , vel Sægol , propter gutturalem , quandóque & non gutturalem : (*ut ſuprà in genere præceptum eſt, part.* 1. *cap* 6. *reg.* 3.) Alterum Scheva , ſub gutturali ſi dilatetur , tunc litera gutturalis punctat ſe & præcedentem puncto cognato : (*ut ibid. reg.* 5.) e. g.

חֶלְקִי חֵלֶק, עַבְדִי עֶבֶד, בִּגְדִי בֶּגֶד,
שַׁעֲרִי שַׁעַר, אָהֳלִי אֹהֶל, קָדְשִׁי קֹדֶשׁ

Huc refer & formam fœmininam בְּהֵמַת, דַּעַת, מִשְׁפַּחַת, *&c. unde* בְּהֶמְתּוֹ, דַּעְתּוֹ, מִשְׁפַּחְתּוֹ

7. Terminatio ־ֶה tollitur , h. e. tùm ה, tùm præcedens punctum Sægol : (unde Kametz , imò & Tzere , penultimæ manet ; voce ſcil. non creſcente.)

ut in עֵת, חֵן, לֵב: quandóque mutatur in Scheva; *ut in* בֵּן & שֵׁם.

3. CHOLEM penultimæ & ultimæ manet; *ut in* פּוֹקֵד, קָדוֹשׁ: (*excepto* Cholem penultimæ, *in forma penacuta* קֹדֶשׁ, חֹדֶשׁ, *de qua infrà, reg. 6: excepto quoque* Cholem ultimæ, *ex defectivis secundâ, quod mutatur in* Kibbutz *seq. dagesch; ut in* כֹּל, קָעוֹן.)

4. CHIREK longum, & SCHUREK, non mutantur: (*ut part. 1. cap. 6. reg. 1.*) *Nisi quòd Schurek quandóque resolvitur, in Kibbutz seq. dages forti: (ut ibid. reg. 8.) quod rarum est; quale in* מַחְמוּד, חָרוּל.

5. PATHACH ultimæ, vel mutatur in Kametz, *ut* אֶצְבַּע אֶצְבָּע: Vel recipit post se dages forte, sive euphonicum, *ut in* מַחְמָד, sive necessarium, ut in defectivis secundâ, *veluti in* גַּן גַּנִּי, quod tamen in his fere mutatur, in Chirek breve sequente dages forti, *veluti in* פַּח, סַף, צַר, מֵסַב, *unde* מְסִבִּי, פִּתִּי, &c. (*quam formam sequitur &* בַּת, *pro* בְּנֶת *unde* בִּתִּי, &c.) Vel mutatur in Scheva, ut in דְּבַשׁ דְּבָשׁ, itèm in forma penacuta פֶּתַח, שַׁעַר, (*de qua vide inf. reg. 6.*)

Pathach penultimæ, in forma penacuta שַׁעַר, vide itidem *reg. seq. 6.* extra quam formam id non invenies, nisi cum dages forti, (*ut in* נַגָּב) vel

I. *De Plurali Masculino, & de Duali.*

1. In Plurali Masc. ־ִים tollitur ם finale, cum præcedenti puncto: Manente Kametz, (Tzere, cæterisve punctis,) penultimæ; (*exceptis affixis constructis, quæ requirunt statum constructum, ut sup.*) e. g.

דְּבָרָיו דְּבָרֶיךָ דְּבָרִים, *&c.*

זְקֵנָיו זְקֵנֶיךָ זְקֵנִים, *&c.*

שְׁלוֹמָיו שְׁלוֹמֶיךָ שְׁלוֹמִים, *&c.*

פּוֹקְדָיו פֹּקְדֶיךָ פּוֹקְדִים, *&c.*

2. Idem fit in Duali numero, utriusque generis, in ־ַיִם, sublato ם, & utroque ejus puncto: manente etiam quod illud antecedit Kametz, Tzere, &c. (*exceptis pariter affixis constructis.*) exempli gratiâ,

יְרֵכֶיךָ יְרֵכַיִם, שָׁמֶיךָ שָׁמַיִם,

שְׂפָתֶיךָ שְׂפָתַיִם, *&c.*

II. *De Fœminino Sing. in* ־ָה *& Plurali in* וֹת

1. Fœminina singularia in ־ָה mutant ה in ת: Kametz & Tzere penultimæ mutato in Scheva; *ut sup. reg. com.* 1. *&* 2. e. g.

צדקה

scente.) Sed ante affixa constructa Tzere, ex Sægol ortum, manet. *exempli gratiâ*,

רֵעֵהוּ רֵעַ רֵעֶה, שָׂדֵהוּ שְׂדֵה שָׂדֶה,
מִקְנֵהֶם מִקְנֵה מִקְנֶה, *&c.*

At פֶּה & שֶׂה assumunt Jod, illud quiescens, hoc verò mobile: *ut*,

פִּיכֶם, פִּינוּ, פִּיהוּ פִּיו, פֶּה, *&c.*
שֵׂיהוּ שֵׂיוֹ, שֶׂה, *&c.*

8. Forma penacuta זַיִת contrahitur in Tzere; *ut*, בֵּיתִי בַּיִת, זֵיתִי זַיִת. Sic

Forma penacuta מָוֶת contrahitur in Cholem; *ut*, תּוֹכִי תָּוֶךְ, מוֹתִי מָוֶת.

9. Forma פְּרִי puncta quasi transponit; *ut* פִּרְיוֹ פִּרְיִי פְּרִי *&c.* nisi ante הֶן הֶם, ubi manet, פְּרִיהֶם *&c.* (*sed cum* ־ם ־ן *forma prior retinetur*, *ut* פִּרְיְכֶם פִּרְיְמוֹ פִּרְיֶן; *cum affixo* כֶם *est* פְּרִיכֶם.) Hanc formam sequitur analoga huic, חֲצִי חֶצְיוֹ, עֲדִי עֶדְיוֹ, חֲלִי חָלְיוֹ, *&c.*

Hactenus regulæ *Communes*:

Regulæ propriæ sunt; tùm de Plurali masculinæ formæ, & de Duali; tùm de Fœminino singulari in ־ָה, & plurali in ־וֹת.

שְׁנוֹתֶיךָ , שְׁנוֹת , שְׁנוֹת &c.

צִדְקוֹתֶיךָ , צִדְקוֹת , צְדָקוֹת &c.

Nota 1. *Kametz & Tzere penultimæ, in singulari manens, hîc quoque manet: idemque manens in statu constructo.*

Nota 2. *Terminatio* וֹת *ubique assumit Jod: excepto affixo 3. pers. pl. ubi duplex est forma; cum Jod,* צִדְקוֹתֵיהֶם *& sine Jod,* צִדְקוֹתָם*: Quæ omnia ex schemate subjecto patebunt.*

Affixa Masculini,

Pluralis. Verba דְּבָרִים	Singularis. Verbum דָּבָר
דְּבָרַי	דְּבָרִי
דְּבָרֶיךָ דְּבָרַיִךְ (בָיְכִי)	דְּבָרְךָ דְּבָרֵךְ (בֵכִי)
דְּבָרָיו דְּבָרֶיהָ	דְּבָרוֹ דְּבָרָהּ
דְּבָרֵינוּ	דְּבָרֵנוּ
דִּבְרֵיכֶם דִּבְרֵיכֶן	דִּבְרְכֶם דִּבְרְכֶן
דִּבְרֵיהֶם דִּבְרֵיהֶן	דְּבָרָם דְּבָרָן
(דְּבָרֵימוֹ)	(דְּבָרָמוֹ)

שנתי שנה , צדקתי צדקה :
עצתי עצה , שנתי שנה ,
שאלתי שאלה , נבלתי נבלה *sic*

quæ tamen & Tzere retinent , ut inf.

Excipe Kametz penultimæ , *quod manet*,
1. *In quiescentibus secundâ . ut* רעה , צרה :
2. *In quiesc. tertiâ , ut* אלה ; *sic* גלות , חזות :
3. *In alijs quibusdam , ut* בקשה , עתה , *&c.*

At forma ממלכה , ממשלה , מלחמה : *assumit affixa ad formam cognatam in* ת , *de qua sup. in reg. com.* 6. (*prout & particip. f.* פוקדה *assumit affixa ad formam* פוקדת)

Excipe Tzere penultimæ ; *quod manet*,
1. *Si post se habeat Jod quiescens , (ut sup.) ut* איכה , שיבה :
2. *Si sit ex quiesc. secundâ , ut* צדה , עדה :
3. *In aliis compluribus , ut* תאנה , אפלה , *item* שאלה , נבלה , *quæ Tzere modò mutant , (ut sup.) modò retinent , ut* שאלתי , נבלתי : *At* הוכחה , בהמה , *assumit affixa ad formam cognatam ,* בהמת , הוכחת , *de qua sup. reg. com.* 6.

II. Fœminina pluralia in ות , assumunt affixa ad formam constructam : & ad terminationem ות assumunt Jod , ad instar pluralis masculini. *exempli gratiâ ,*

Affixa Nuda.

Pater אָב	*Os* פֶּה
אָבִי	פִּי
אָבִיךָ אָבִיךְ	פִּיךָ פִּיךְ
אָבִיהוּ אָבִיהָ	פִּיהוּ פִּיהָ
(אָבִיו)	(פִּיו)
אָבִינוּ	פִּינוּ
אֲבִיכֶם אֲבִיכֶן	פִּיכֶם פִּיכֶן
אֲבִיהֶם אֲבִיהֶן	פִּיהֶם פִּיהֶן
(אָבִימוֹ)	(פִּימוֹ)

Affixa ad Dualem.

Mascul.	Fœmin.
Manus יָדַיִם	*Labia* שְׂפָתַיִם
יָדַי	שְׂפָתַי
יָדֶיךָ יָדַיִךְ	שְׂפָתֶיךָ שְׂפָתַיִךְ
יָדָיו יָדֶיהָ	שְׂפָתָיו שְׂפָתֶיהָ
יָדֵינוּ	שְׂפָתֵינוּ
יְדֵיכֶם יְדֵיכֶן	שִׂפְתֵיכֶם שִׂפְתֵיכֶן
יְדֵיהֶם יְדֵיהֶן	שִׂפְתֵיהֶם שִׂפְתֵיהֶן

CAPUT

Affixa Fœminini,

Singularis.		Pluralis.	
צְדָקָה *Justitia*		צְדָקוֹת *Justitia*	
צִדְקָתִי		צִדְקוֹתַי	
צִדְקָתְךָ	צִדְקָתֵךְ (תְּכִי)	צִדְקוֹתֶיךָ	צִדְקוֹתַיִךְ (תֵיכִי)
צִדְקָתוֹ	צִדְקָתָהּ	צִדְקוֹתָיו	צִדְקוֹתֶיהָ
צִדְקָתֵנוּ		צִדְקוֹתֵינוּ	
צִדְקַתְכֶם	צִדְקַתְכֶן	צִדְקוֹתֵיכֶם	צִדְקוֹתֵיכֶן
צִדְקָתָם (תָמוֹ)	צִדְקָתָן	צִדְקוֹתֵיהֶם (תֵימוֹ)	צִדְקוֹתֵיהֶן
		צִדְקוֹתָם	צִדְקוֹתָן

Affixa ad formam ־ֶה & ־ִי

מִקְנֶה *Possessio*		פְּרִי *Fructus*	
מִקְנִי		פִּרְיִי	
מִקְנְךָ	מִקְנֵךְ (נֵכִי)	פִּרְיְךָ	פִּרְיֵךְ (יֵכִי)
מִקְנֵהוּ	מִקְנָהּ	פִּרְיוֹ	פִּרְיָהּ
מִקְנֵנוּ		פִּרְיֵנוּ	
מִקְנְכֶם	מִקְנְכֶן	פִּרְיְכֶם	פִּרְיְכֶן (פְּ)
מִקְנֵהֶם	מִקְנֵהֶן	פִּרְיָם (פִּרְיָמוֹ)	פִּרְיָן
		פִּרְיֵהֶם	פִּרְיֵהֶן

Porrò י. soli Infinitivo additum invenitur; נִי verò, tùm Infinitivo, tùm reliquis temporibus: sic & Participium, seminomen habet י., semiverbum נִי. Denique נוּ, נָה non junguntur Præterito: reliquis rectè, (non tamen finitis vocali.) Pro ם hîc quoque aliquando est מוֹ, sic pro ךָ est & כָה

2. Accentus in Affixis verborum se habet, ut in affixis nominum: (*exceptâ anomaliâ quâdam, in 3. pers. sing. fœm. præteriti; de qua infrà: in spec.*) Tria affixa, verbis peculiaria; נִי, נוּ, נָה sunt penacuta: etenim נִי se habet ut נוּ, at נוּ & נָה ut הוּ & הָ. Porrò, sedes propria accentuum, in affixis verborum, ex typis mox subjiciendis, etiam ampliùs patescet.

3. Affixa verborum (prout & nominum) sunt vel Nuda, vel Vestita.

NUDA Affixa sunt, quæ affiguntur nudè, sine prævia vocali; & quidem verbis, in vocalem desinentibus: (*exceptâ secundâ personâ Præteriti, quæ videtur Kametz suum abjicere, ac recipere puncta prævia affixi; ut infrà in specie patebit.*)

Typus Affixorum Nudorum.

Sing. נִי { ךָ / ךְ } { הוּ / הָ } ו *mobile, post* י. *præt.*

Plur. נוּ { כֶם / כֶן } { ם / ן } מוֹ

VESTITA

CAPUT III.

De Affixis Verborum.

AFFIXA VERBORUM sunt, quæ dantur tantùm verbis Activis; & Accusativum pronominum, primæ secundæ & tertiæ personæ, in utroque genere & numero, describunt: (quandoque & dativum, &c. *Vide Synt. Buxt. cap. 17. sub finem.*)

Passiva & Neutra affixa non habent; nisi in Participiis, & Infinitivis. (*Excipe Passiva*, תִנָּשֵׁנִי, *oblivioni traderis à me*, *Esa.* 44. 21. הַיְחָבְרְךָ, *an consociabitur tecum? Psal.* 94. 20; *& compluscula* Neutra; *de quibus vide Synt. Buxt. cap.* 17. *ab initio, & sub finem.*)

Affixio hæc iterum fit, regulis, cùm generalibus, de mutatione punctorum, propositis suprà, *part.* 1. *cap.* 6, tùm specialibus, quarum quædam sunt de ipsis Affixis, quædam de Verbis, ad quæ fit affixio.

Regulæ de Affixis sunt istæ:

1. Affixa omnis generis hîc inveniuntur, exceptis הֶם הֶן, quæ in Participiis quidem, (quippe Nominum formam fere imitantibus,) in plurali numero scilicet, at non in Verbis, inveniuntur.

Porrò

Regula de Verbis, ad quæ fit affixio, sunt, vel 1. de Personis, affixa admittentibus; vel 2. de Mutanda forma verbi, ad quod fit affixio.

1. Tertia persona habet affixa omnium personarum: Secunda non habet affixa secundæ; nec Prima primæ. Si tamen Secunda de ipsa secunda, Prima de ipsa prima, ut & Tertia de ipsa tertia (non alia) dicatur, in subsidium veniunt verba passiva intransitiva, (qualia sunt, in Niphal, & Hithpahel:) *e.g. Conformor, i. e. conformo me: Ne conformamini, i. e. ne conformate vos: Conformatur, i.e. conformat seipsum:* (de quibus suprà, in significatione verborum, *part.* 1. *cap.* 12.)

2. Mutatur forma verbi, ad quod fit affixio; vel mutatione, aut abjectione, punctorum; vel mutatione, aut abjectione, quandóque & adjectione, alicujus literæ: quæ ex praxi singularum personarum & vocum, per omnia tempora, conjugationes, & formas, patebunt; unico solius KAL typo præmisso, ad quem reliqua facilè comparabuntur.

PRÆTE-

VESTITA Affixa sunt, quæ prævià vocali dantur verbis, terminatis literâ, (seu consonâ.) Qualis verò illa vocalis debeat esse, ex sequenti typo patebit; unà cùm sede accentûs.

Typus Affixorum Vestitorum.

1. ַנִי & ָנוּ *præterito junguntur;*
   ֵנִי & ֵנוּ *reliquis temporibus:*
   ִי *infinitivo, & participio; ut sup.*

2. ךָ: ךְ *omnibus æquè junguntur:*
   pro ךְ *est etiam* כִי
   כֶם: כֶן: *similiter omnibus junguntur: nisi quòd alicubi quasi constructam formam requirant; ut in 3. præteriti, singulari, masc. & fœm. generis.*

3. ו ה *omnibus æquè junguntur:*
   הוּ הָ *præterito,* הוּ הָ *reliquis:*
   נּוּ נָּה *infinitivo, imperativo, & futuro; non præterito, nec participijs.*

   ם ן *præterito, participio, & infinitivo;*
   ם ן *imperativo, & futuro, junguntur:*
   pro ם *&* ם *est etiam* מוֹ *&* מוֹ.

Ex his affixis quædam etiam, solo prævio schevâ quiescenti, affiguntur fœminino singulari tertiæ personæ præteriti: *ut,* הוּ נוּ נִי : *itèm,* ךְ כֶם כֶן, quæ etiam in præterito masc. 3. pers. & in infinitivo ac futuro, cum scheva quiescenti inveniuntur.

Regula

Quiescentia secundâ Kametz in Kal retinent, קָם קָמַנִי: In Hiphil, Tzere penultimæ mutatur in Scheva compositum, Chirek ultimæ manet, הֵקִים הֲקִימַנִי

Quiescentia tertiâ א, in Kal prius Kametz mutant in Scheva, (ut & analoga,) posterius manet; *ut* מָצָא מְצָאַנִי, *&c.* In Pihel & Hiphil se habent puncta, ut in forma integra. Scheva mobile sub א mutandum est in compositum; *ut* מְצָאֲךָ, *&c.*

Quiescentia tertiâ ה, abjiciunt ה ultimum, cum præcedenti vocali, (manente Kametz penultimæ, in Kal:) & non admittunt וֹ הָ, sed הוּ הָ: *e. g.* גָּלָה, גָּלַנִי, גָּלְךָ, גָּלָהוּ, גָּלָהּ *&c.* Pariter in Pihel & Hiphil, גִּלָּה גִּלַּנִי גִּלָּהוּ, *&c.* הִגְלָה הִגְלַנִי, *&c.*

Illa visitavit פָּקְדָה

1	פְּקָדַתְנִי		פְּקָדַתְנוּ	
2	פְּקָדַתְךָ	פְּקָדָתֵךְ	פְּקָדַתְכֶם	פְּקָדַתְכֶן
3	פְּקָדַתְהוּ	פְּקָדַתְהָ	פְּקָדָתַם	פְּקָדָתַן
	פְּקָדַתּוּ	פְּקָדַתָּה	פְּקָדָתַם	פְּקָדָתַן

ה fœminini generis nota mutatur in ת

In Kal puncta priora duo quasi transponuntur; *in reliquis* conjugationibus manent: ante ת modò Pathach, modò Kametz assumte. Syncope hîc videtur esse, in פְּקָדַתּוּ, pro פְּקָדַתְהוּ. Affixa ם & ן habent ante se Kametz, accentu in ultima; Pathach, accentu in penultima, posito.

Sequentes

PRÆTERITUM.

Ille visitavit, פָּקַד

1	פְּקָדַנִי		פְּקָדָנוּ	
2	פְּקָדְךָ	פְּקָדֵךְ	פְּקָדְכֶם	פְּקָדְכֶן
3	פְּקָדוֹ	פְּקָדָהּ	פְּקָדָם	פְּקָדָן
	פְּקָדָהוּ	פְּקָדַהּ	פְּקָדָמוֹ	

In Kal Kametz penultimæ mutatur in Scheva; Pathach ultimæ in Kametz, (nisi ante כֶם כֶן) Tzere & Cholem ultimæ manet, (*ut in* אֲהֵבְ, *&* יְכָל) nisi fortè hoc ante Scheva mutatur in Kametz chatuph; (*ut in* 1. *perf.* יְכָלְתִּיו) sed rara hic sunt affixa.

In Pihel Tzere ultimæ mutatur in Scheva: unde sequente alio Schevâ, prius mutatur in vocalem analogam: *exempli gratiâ*,

בֵּרַכְךָ : פִּקֶּדְךָ, פִּקְּדוֹ, פִּקֵּד

In Hiphil nihil mutatur, ob regulas generales, de decrescentia, suprà propositas, *part.* 1. *cap.* 6. *reg.* 1.

Defectiva secundâ recipiunt Dagesch forte in Kal; *ut* סַבּוּנִי סַב: In Hiphil, prius Tzere in Scheva compositum, alterum in Chirek breve sequente dages forti, mutatur; *ut* הֲסִבַּנִי הֵסֵב

Quiescen-

Tu fœm. visitasti פָּקַדְתְּ

1 פְּקַדְתִּינִי	פְּקַדְתִּנוּ
3 { פְּקַדְתִּיהוּ פְּקַדְתִּיהָ / פְּקַדְתִּיו }	פְּקַדְתִּים פְּקַדְתִּין

Assumit ׳. ex forma אַתְּ, & recipit affixa nuda, ad instar primæ personæ sequentis. Quod verò ad præcedentia puncta attinet, Kametz primæ, in Kal, se habet, ut in masculino præcedenti: *in Pihel & Hiphil* nihil mutatur: *Reliquæ formæ* ἀναλόγως se habent, itidem ut in masculino præcedenti.

Ego visitavi פָּקַדְתִּי

2 פְּקַדְתִּיךָ פְּקַדְתִּיךְ	פְּקַדְתִּיכֶם פְּקַדְתִּיכֶן
3 { פְּקַדְתִּיהוּ פְּקַדְתִּיהָ / פְּקַדְתִּיו }	פְּקַדְתִּים פְּקַדְתִּין

In Kal Kametz primæ pariter mutatur in Scheva: *in Pihel & Hiphil* nihil mutatur: reliquæ formæ ἀναλόγως se habent.

Convenit cum fœminino præcedenti, nisi quòd hîc non sunt affixa primæ personæ, sicut ibi non sunt affixa secundæ.

Illi, illæ visitarunt פָּקְדוּ

1 פְּקָדוּנִי	פְּקָדוּנוּ
2 פְּקָדוּךָ פְּקָדוּךְ	פְּקַדוּכֶם פְּקָדוּכֶן
3 פְּקָדוּהוּ פְּקָדוּהָ	פְּקָדוּם פְּקָדוּן

In

Sequentes formæ similiter se habent, mutatis *ἀναλόγως* punctis mutandis, ut suprà.

Def. 2. הֲסִבֹּתִי הֲסִבָּה : סַבֹּתִי סַבָּה :

Quiesc. 2. הֲקִימֹתִי הֲקִימָה : קַמְתִּי קָמָה :

Quiesc. 3. א sequuntur formam integram; *ut* מְצָאַתְנִי מְצָאָה, *&c.*

Quiescentia tertiâ ה singulariter se habent: ת, tertiæ radicalis index, abjicitur; & ה sequens, fœm. generis nota, in ת mutata, ante se habet Kametz vel Pathach, ut in forma integra; Kametz verò primæ in Kal manet, ut & in masculino: *e. g.*

גָּלָתָה גָּלָתוּ גָּלָתְךָ גָּלָתְנִי, גָּלָתָה *&c.*
גִּלָּתָה גִּלָּתוּ גִּלָּתְנִי, גִּלְּתָה *&c.*
הִגְלָתָם הִגְלָתוּ הִגְלָתְנִי, הִגְלָתָה *&c.*

Tu vir visitasti פָּקַדְתָּ

1 פְּקַדְתַּנִי | פְּקַדְתָּנוּ
2 { פְּקַדְתּוֹ פְּקַדְתָּהּ | פְּקַדְתָּם פְּקַדְתָּן
פְּקַדְתָּהוּ | פְּקַדְתָּמוֹ }

☞ *In Kal* Kametz primæ mutatur in Scheva; Kametz ultimæ ubique abjicitur: (*possit tamen videri manere ante* הו, ה, ם, ן, נו, *quod perinde erit utrum statuas: vide sup. de aff. Nudis.*)

In Pihel & Hiphil nihil mutatur.

In cæteris formis, vel nihil mutatur, vel mutatio fit ad exemplum Kal integri: e. g. מְצָאתַ גְּלִיתָם גְּלִיתוֹ גָּלִיתָ : מְצָאתוֹ, *&c.* (*sic fortè & altera forma præt. Hiph. in quiesc.* 2. הֲקִמֹתָ הֲקִמֹּתוֹ *&c. Vide inf. in* 1. *pers. plurali.*)

PARTICIPIUM.

Ille visitans פּוֹקֵד

1	פּוֹקְדֵנִי *vel* פּוֹקְדִי	פּוֹקְדֵנוּ
2	פּוֹקֶדְךָ פּוֹקְדֵךְ	פּוֹקֶדְכֶם פּוֹקֶדְכֶן
3	פּוֹקְדוֹ פּוֹקְדָהּ { פּוֹקְדֵהוּ	פּוֹקְדָם פּוֹקְדָן

Participia Nominibus similia sunt, nisi quòd alicubi Verba imitantur, in quibusdam affixis recipiendis, quæ nomen vel prorsus respuit, ut נִי, vel in certis formis solùm recipit, ut הוּ, (& ה *ad sing.*)

Puncta sunt mutanda, ut in Nominibus; vel sic, ut eadem mutantur in ejusdem vocis forma plurali: idque in omnibus conjugationibus & formis.

Scheva utroque mobili in medio occurrente, (quod fit in *Kal* & *Pihel*,) prius mutatur in vocalem brevem analogam Sægol; quod tamen alicubi transit in Chirek, aut propter gutturalem in Pathach: e.g.

בּוֹרַאֲךָ, גֹּאַלְךָ, אֹהַבְךָ: אֹיִבְךָ, אֹסִפְךָ:

Porrò, Participijs non solum activis, sed & passivis affixa dantur, eâdem de mutatione punctorum regulâ observatâ: ubi observa, in participijs passivis Kametz ultimæ, ante affixa constructa, mutandum esse in Pathach; *ut* נִפְקַדְכֶם נִפְקָד, &c.

Ill

In Kal puncta quasi transponuntur, danturque affixa nuda; idque in forma, tùm integra, tùm quiesc. 3. א:

In Pihel & Hiphil, reliquisque formis, nihil mutatur; excepto Hiphil defect. & quiesc. 2. ubi puncta ἀναλόγως mutanda; *ut*

הֲקִימֹתִי הֲקִימוּ : הֲסִבּוֹתִי הֵסַבּוּ

Vos visitastis פְּקַדְתֶּם פְּקַדְתֶּן

1 פְּקַדְתּוּנִי	פְּקַדְתּוּנוּ
3 פְּקַדְתּוּהוּ פְּקַדְתּוּהָ	פְּקַדְתּוּם פְּקַדְתּוּן

Terminatio utraque, tàm masculina תֶּם, quàm fœminina תֶּן, mutatur in תּוּ, & dantur affixa nuda: in reliquis punctis nihil mutatur, per omnes conjugationes & formas.

Nos visitavimus פָּקַדְנוּ

1 פְּקַדְנוּךָ פְּקַדְנוּךְ	פְּקַדְנוּכֶם פְּקַדְנוּכֶן
2 פְּקַדְנוּהוּ פְּקַדְנוּהָ	פְּקַדְנוּם פְּקַדְנוּן

In Kal Kametz primæ mutatur in Scheva, in forma tùm integra, tùm quiescentium tertiâ א & ה: in reliquis conjugationibus & formis nihil mutatur; (*nisi fortè in* הֲקִמֹנוּ, *quæ est altera form. præt. Hiph. in quiesc. 2. ubi Tzere mutandum esset in Scheva compositum, ut sup. in tertia pers. pl.* הֲקִימוּ.)

נִפְקָדֵיכֶם , נִפְקָדֵהֶ , נִפְקָדִים , &c.

נִפְקְדוֹתֶיךָ , נִפְקְדוֹתַי , נִפְקָדוֹת , &c.

Participium PAHUL.

In hoc Participio, (quod est solius *Kal*,) affixa se quoque habent, ut in Nomine similis formæ, in utroque genere & numero.

פָּקוּד *visitatus*, פְּקוּדִי פְּקוּדְךָ &c.

פְּקוּדָה *visitata*, פְּקוּדָתִי פְּקוּדַתְכֶם &c.

פְּקוּדִים *visitati*, פְּקוּדַי פְּקוּדֶיךָ &c.

פְּקוּדוֹת *visitatæ* פְּקוּדוֹתַי פְּקוּדוֹתֶיךָ &c.

INFINITIVUS.

Visitare פְּקוֹד 1.

	פָּקְדֵנוּ		פָּקְדִי / פָּקְדֵנִי	1
פָּקְדְכֶן	פָּקְדְכֶם	פָּקְדֵךְ	פָּקְדְךָ	2
פָּקְדְכֶן	פָּקְדְכֶם		פָּקְדֵךְ	
פָּקְדָן	פָּקְדָם	פָּקְדָהּ / פָּקְדָהּ / פָּקְדָנָּה	פָּקְדוֹ / פָּקְדֵהוּ / פָּקְדֵנוּ	3

Visitare פְּקֹד 2.

	פִּקְדֵנוּ	פִּקְדֵנִי &	פִּקְדִי	1
פִּקְדְכֶן	פִּקְדְכֶם	פִּקְדֵךְ	פִּקְדְךָ	2
פִּקְדָן	פִּקְדָם	פִּקְדָהּ / פִּקְדָהּ / פִּקְדָנָּה	פִּקְדוֹ / פִּקְדֵהוּ / פִּקְדֵנוּ	3

In

Illa visitans פּוֹקְדָה , פּוֹקֶדֶת

פּוֹקַדְתֵּנוּ	1 פּוֹקַדְתִּי (תֵּנִי)
פּוֹקַדְתְּכֶם פּוֹקַדְתְּכֶן	2 פּוֹקַדְתְּךָ פּוֹקַדְתֵּךְ
פּוֹקַדְתָּם פּוֹקַדְתָּן	3 פּוֹקַדְתּוֹ פּוֹקַדְתָּהּ

Formæ priori in ה- nulla affixa dantur, sed formæ posteriori in ת, ubi duplex Sægol, (vel Pathach, ob gutturalem,) se habet, ut in forma nominum מֶלֶךְ vel תִּפְאֶרֶת, priori puncto in Pathach, altero in Scheva, mutato.

Illi visitantes פּוֹקְדִים

פּוֹקְדֵינוּ	1 פּוֹקְדַי
פּוֹקְדֵיכֶם פּוֹקְדֵיכֶן	2 פּוֹקְדֶיךָ פּוֹקְדַיִךְ
פּוֹקְדֵיהֶם פּוֹקְדֵיהֶן	3 פּוֹקְדָיו פּוֹקְדֶיהָ

Illæ visitantes פּוֹקְדוֹת

פּוֹקְדוֹתֵינוּ	1 פּוֹקְדוֹתַי
פּוֹקְדוֹתֵיכֶם תֵיכֶן	2 פּוֹקְדוֹתֶיךָ פּוֹקְדוֹתַיִךְ
פּוֹקְדוֹתֵיהֶם תֵיהֶן	3 פּוֹקְדוֹתָיו פּוֹקְדוֹתֶיהָ
פּוֹקְדוֹתָם תָן	

Affixa in utroque numero plurali, masc. & fœm. eadem sunt cum affixis nominum pluralis numeri, masc. & fœm. generis. Ubi observa, Kametz penultimæ, in masculinis quidem ante affixa constructa, in fœmininis verò ante omnia affixa, mutandum esse in Scheva, ut fiat status constructus; sicuti suprà, in Nominum affixis, præceptum est: nimirum, in participijs passivis Niphal, Pyhal, &

In Def. & Quiesc. primâ, Sægol utrumque mutatur, ut in forma Nominis בֶּגֶד: e. g.

שִׁבְתִּי שֶׁבֶת, *&c.* נִשְׁתִּי נֶשֶׁת *&c.*

שְׁאֵתִי שְׁאֵת *à* : תִּתִּי תֵּת *est à* תֵּת

צֵאתִי *à* צֵאת.

Defectiva secundâ, mutant punctum suum postremum longum, in analogam brevem sequente dages forti: At *Quiescentia secundâ* illud retinent. In Hiphil utriusque formæ, Kametz primæ mutatur in Scheva compositum. e. g.

קוּמְךָ קוּם, סַבְּךָ *vel* סֻבְּךָ סוֹב, *&c.*

הֲקִימְךָ הָקִים, הֲסִבְּךָ הָסֵב *&c.*

In Hophal est הָשַּׁמָּה ex הוּשַׁם, à שָׁמֵם, pro quo est הָשַׁמָּה, *Lev. 26. 34. 35. conf. v. 43. sic 2. Chr. 36. 21. Vid. thes. Buxt. l. 1. cap. 29. & l. 2. cap. 17.*

Quiescentia tertiâ א sequuntur formam integram, nisi quòd sub א Scheva mobile mutatur in compositum: estque & hîc utraque forma Infinitivi Kal. e. g.

מְצוֹא מָצְאִי מָצְאֲךָ *&c.*

מְצֹא מְצֹאִי מְצֹאֲךָ *&c.*

Quiescentia tertiâ ה assumunt affixa ad formā in וֹת, & quidem in Kal ad formam constructam גְּלוֹת, גְּלוֹתְךָ, *&c.* (*excipe* עֲשֹׂהוּ *Exod.* 18. 18. *pro* עֲשׂוֹתוֹ *c.* 12. 48.) Alicubi assumitur Jod, quasi ad formam plur. fœm. וֹת, *ut* בְּנוֹתַיִךְ *pro* בְּנוֹתֵךְ

IMPERA-

Illa visitans פּוֹקְדָה, פּוֹקֶדֶת

1 פּוֹקַדְתִּי (הֲנִי)	פּוֹקַדְתֵּנוּ
2 פּוֹקַדְתְּךָ פּוֹקַדְתֵּךְ	פּוֹקַדְתְּכֶם פּוֹקַדְתְּכֶן
3 פּוֹקַדְתּוֹ פּוֹקַדְתָּהּ	פּוֹקַדְתָּם פּוֹקַדְתָּן

Formæ priori in ה nulla affixa dantur, sed formæ posteriori in ת, ubi duplex Sægol, (vel Pathach, ob gutturalem,) se habet, ut in forma nominum מֶלֶךְ vel תִּפְאֶרֶת, priori puncto in Pathach, altero in Scheva, mutato.

Illi visitantes פּוֹקְדִים

1 פּוֹקְדַי	פּוֹקְדֵינוּ
2 פּוֹקְדֶיךָ פּוֹקְדַיִךְ	פּוֹקְדֵיכֶם פּוֹקְדֵיכֶן
3 פּוֹקְדָיו פּוֹקְדֶיהָ	פּוֹקְדֵיהֶם פּוֹקְדֵיהֶן

Illæ visitantes פּוֹקְדוֹת

1 פּוֹקְדוֹתַי	פּוֹקְדוֹתֵינוּ
2 פּוֹקְדוֹתֶיךָ פּוֹקְדוֹתַיִךְ	פּוֹקְדוֹתֵיכֶם ־ יכֶן
3 פּוֹקְדוֹתָיו פּוֹקְדוֹתֶיהָ	פּוֹקְדוֹתֵיהֶם ־ יהֶן

Affixa in utroque numero plurali, masc. & fœm. eadem sunt cum affixis nominum pluralis numeri, masc. & fœmin. generis. Ubi observa, Kametz penultimæ, in masculinis quidem ante affixa constructa, in fœmininis verò ante omnia affixa, mutandum esse in Scheva, ut fiat status constructus; sicuti suprà, in Nominum affixis, præceptum est: nimirum, in participijs passivis Niphal, Pyhal, & Hophal; e. g. P 3 נפקדים

In Def. & Quiesc. primâ, Sægol utrumque mutatur, ut in forma Nominis בֶּגֶד: e. g.

שִׁבְתִּי שֶׁבֶת *&c.* גִּשְׁתִּי גֶּשֶׁת *&c.*
à שְׂאֵתִי שְׂאֵת *à*: תִּתִּי תֵּת *à est*
à צֵאתִי צֵאת.

Defectiva secundâ, mutant punctum suum postremum longum, in analogam brevem sequente dages forti: At *Quiescentia secundâ* illud retinent. In Hiphil utriusque formæ, Kametz primæ mutatur in Scheva compositum. e. g.

קוּמְךָ קוּם, סֻבְּךָ *vel* סֹבְךָ סֹב
הֲקִימְךָ הָקִים, הֲסִבְּךָ הָסֵב *&c.*

In Hophal est הָשַׁמָּה ex הוּשַׁם, à שָׁמֵם, pro quo est הָשַּׁמָּה, *Lev. 26. 34. 35. conf. v. 43. sic 2. Chr. 36. 21. Vid. thes. Buxt. l. 1. cap. 29. & l. 2. cap. 17.*

Quiescentia tertiâ א sequuntur formam integram, nisi quòd sub א Scheva mobile mutatur in compositum: estque & hîc utraque forma Infinitivi Kal. e. g.

מְצוֹא מָצְאִי מָצְאֲךָ *&c.*
מְצֹא מְצֹאִי מְצֹאֲךָ *&c.*

Quiescentia tertiâ ה assumunt affixa ad formã in וֹת, & quidem in Kal ad formam constructam גְּלוֹת, גְּלוֹתְךָ, *&c. (excipe* עֲשֹׂהוּ *Exod. 18. 18. pro* עֲשׂוֹתוֹ *c. 12. 48.)* Alicubi assumitur Jod, quasi ad formam plur. fœm. וֹת, *ut* בְּנוֹתֵךְ *pro* בְּנוֹתֵךְ

IMPERA-

VESTITA Affixa sunt, quæ prævià vocali dantur verbis, terminatis literâ, (seu consonâ.) Qualis verò illa vocalis debeat esse; ex sequenti typo patebit; unà cum sede accentûs.

Typus Affixorum Vestitorum.

1. נִי & נוּ *præterito junguntur;*
נִי & נוּ *reliquis temporibus:*
י *infinitivo, & participio; ut sup.*

2. ךָ: ךְ *omnibus æquè junguntur:*
pro ךְ *est etiam* כִי
כֶם: כֶן: *similiter omnibus junguntur: nisi quòd alicubi quasi constructam formam requirant; ut in 3. præteriti, singulari, masc. & fœm. generis.*

3. הּ וֹ *omnibus æquè junguntur:*
הוּ הָ *præterito*, הוּ הָ *reliquis:*
נּוּ נָּה *infinitivo, imperativo, & futuro; non præterito, nec participijs.*

ם ן *præterito, participio, & infinitivo;*
ם ן *imperativo, & futuro, junguntur:*
pro ם *&* ם *est etiam* מוֹ *&* מוֹ

Ex his affixis quædam etiam, solo prævio scheva quiescenti, affiguntur fœminino singulari tertia personæ præteriti: *ut*, הוּ נוּ נִי: *item*, ךְ כֶם כֶן quæ etiam in præterito masc. 3. pers. & in infinitivo ac futuro, cum scheva quiescenti inveniuntur.

Regul

Quiescentia secundâ Kametz in Kal retinent, קָמְנִי קָם : In Hiphil, Tzere penultimæ mutatur in Scheva compositum ; Chirek ultimæ manet, הֲקִימַנִי הֵקִים

Quiescentia tertiâ א, in Kal prius Kametz mutant in Scheva, (ut & analoga,) posterius manet; *ut* מְצָאַנִי מָצָא, *&c.* In Pihel & Hiphil se habent puncta, ut in forma integra. Scheva mobile sub א mutandum est in compositum; *ut* מְצָאֲךָ, *&c.*

Quiescentia tertiâ ה, abjiciunt ה ultimum, cum præcedenti vocali, (manente Kametz penultimæ, in Kal:) & non admittunt ו ה, sed חָו ךָ : *e. g.* גָּלָה, גָּלַנִי, גָּלְךָ, גָּלָהוּ, גָּלָהָ *&c.* Pariter in Pihel & Hiphil, גִּלָּה גִּלַּנִי גִּלָּהוּ, *&c.* הִגְלָה הִגְלַנִי, *&c.*

Illa visitavit פָּקְדָה

	פְּקָדַתְנוּ		פְּקָדַתְנִי	1
פְּקָדַתְכֶן	פְּקָדַתְכֶם	פְּקָדַתֵךְ	פְּקָדַתְךָ	2
פְּקָדָתַן	פְּקָדָתַם	פְּקָדָתָה	פְּקָדַתְהוּ	3
פְּקָדָתַן	פְּקָדָתַם	פְּקָדַתָּה	פְּקָדַתּוּ	3

ה fœminini generis nota mutatur in ת.

In Kal puncta priora duo quasi transponuntur; *in reliquis* conjugationibus manent: ante ת modò Pathach, modò Kametz assumto. Syncope hîc videtur esse, in פְּקָדַתּוּ, pro פְּקָדַתְהוּ. Affixa ם & ן habent ante se Kamets, accentu in ultima; Pathach, accentu in penultima, posito.

Sequentes

PRÆTERITUM.

Ille visitavit, פָּקַד

פְּקָדָנוּ	פְּקָדַנִי	1
פְּקַדְכֶם פְּקַדְכֶן	פְּקָדְךָ פְּקָדֵךְ	2
פְּקָדָם פְּקָדָן	פְּקָדוֹ פְּקָדָהּ	3
פְּקָדָמוֹ	פְּקָדָהוּ פְּקָדָתְהָ	

In Kal Kametz penultimæ mutatur in Scheva; Pathach ultimæ in Kametz, (nisi ante כֶם כֶן) Tzere & Cholem ultimæ manet, (*ut in* אֲהֵבָ, *&* יְכָל) nisi fortè hoc ante Scheva mutatur in Kametz chatuph; (*ut in* 1. *perf.* יְכָלְתִּיו) sed rara hic sunt affixa.

In Pihel Tzere ultimæ mutatur in Scheva: unde sequente alio Schevâ, prius mutatur in vocalem analogam: *exempli gratiâ*,

בֵּרַכְךָ : פִּקֶּדְךָ , פִּקְּדוֹ , פִּקֵּד

In Hiphil nihil mutatur, ob regulas generales, de decrescentia, suprà propositas, *part.* 1. *cap.* 6. *reg.* 1.

Defectiva secundâ recipiunt Dagesch forte in Kal; *ut* סַבּוּנִי סַב: In Hiphil, prius Tzere in Scheva compositum, alterum in Chirek breve sequente dages forti, mutatur; *ut* הֲסִבֻּנִי הֵסֵב

Quiescen-

Tu fœm. visitasti פקדת

1	פקדתני	פקדתנו
3	פקדתיהו פקדתיה פקדתיו	פקדתים פקדתין

Asſumit י ex forma אתי, & recipit affixa nuda, ad inſtar primæ perſonæ ſequentis. Quod verò ad præcedentia puncta attinet, Kametz primæ, in Kal, ſe habet, ut in maſculino præcedenti: *in Pihel & Hiphil* nihil mutatur: *Reliquæ formæ* ἀναλόγως ſe habent, itidem ut in maſculino præcedenti.

Ego visitavi פקדתי

2	פקדתיך פקדתיך	פקתיכם פקדתיכן
3	פקדתיהו פקדתיה פקדתיו	פקדתים פקדתין

In Kal Kametz primæ pariter mutatur in Scheva: *in Pihel & Hiphil* nihil mutatur: reliquæ formæ ἀναλόγως ſe habent.

Convenit cum fœminino præcedenti, niſi quòd hîc non ſunt affixa primæ perſonæ, ſicut ibi non ſunt affixa ſecundæ.

Illi, illæ visitarunt פקדו

1	פקדוני	פקדונו
2	פקדוך פקדוך	פקדוכם פקדוכן
3	פקדוהו פקדוה	פקדום פקדון

In

: שְׁנָתִי שֵׁנָה , צִדְקָתִי צְדָקָה

, עֲצָתִי עֵצָה , שְׁנָתִי שֵׁנָה

שְׁאֶלָתִי שְׁאֵלָה , נִבְלָתִי נְבֵלָה *sic*

quæ tamen & Tzere retinent , ut inf.

Excipe Kametz penultimæ , *quod manet ,*
1. *In quiescentibus secundâ , ut* צָרָה , רָעָה :
2. *In quiesc. tertiâ , ut* אָלָה , *sic* חָזוּת , גָּלוּת :
3. *In aliis quibusdam , ut* בַּקָּשָׁה , עֲוָתָה , *&c.*

At forma מַמְלָכָה , מֶמְשָׁלָה , מִלְחָמָה : *assumit affixa ad formam cognatam in* ת , *de qua sup. in reg. com.* 6. (*prout & particip. f.* פּוֹקְדָה *assumit affixa ad formam* פּוֹקֶדֶת)

Excipe Tzere penultimæ ; *quod manet ,*
1. *Si post se habeat Jod quiescens , (ut sup.) ut* אֵיכָה , שֵׁיבָה :
2. *Si sit ex quiesc. secundâ , ut* עֵדָה , צֵדָה :
3. *In aliis compluribus , ut* אֲפֵלָה , תְּאֵנָה , *itèm* נְבֵלָה , שְׁאֵלָה , *quæ Tzere modò mutant , (ut sup.) modò retinent , ut* נִבְלָתִי , שְׁאֵלָתִי : *At* הוֹכֵחָה , בְּהֵמָה , *assumit affixa ad formam cognatam ,* בְּהֶמֶת , הוֹכַחַת , *de qua sup. reg. com.* 6.

II. Fœminina pluralia in וֹת , assumunt affixa ad formam constructam : & ad terminationem וֹת assumunt Jod , ad instar pluralis masculini. *exempli gratiâ ,*

Affixa Nuda.

Os פֶּה	*Pater* אָב
פִּי	אָבִי
פִּיךָ פִּיךְ	אָבִיךָ אָבִיךְ
פִּיהוּ פִּיהָ	אָבִיהוּ אָבִיהָ
(פִּיו)	(אָבִיו)
פִּינוּ	אָבִינוּ
פִּיכֶם פִּיכֶן	אֲבִיכֶם אֲבִיכֶן
פִּיהֶם פִּיהֶן	אֲבִיהֶם אֲבִיהֶן
(פִּימוֹ)	(אָבִימוֹ)

Affixa ad Dualem.

Fœmin.	Mascul.
Labia שְׂפָתַיִם	*Manus* יָדַיִם
שְׂפָתַי	יָדַי
שְׂפָתֶיךָ שְׂפָתַיִךְ	יָדֶיךָ יָדַיִךְ
שְׂפָתָיו שְׂפָתֶיהָ	יָדָיו יָדֶיהָ
שְׂפָתֵינוּ	יָדֵינוּ
שִׂפְתֵיכֶם שִׂפְתֵיכֶן	יְדֵיכֶם יְדֵיכֶן
שִׂפְתֵיהֶם שִׂפְתֵיהֶן	יְדֵיהֶם יְדֵיהֶן

CAPUT

Affixa Fœminini,

Pluralis.	Singularis.
Justitia צְדָקוֹת	*Justitia* צְדָקָה
צִדְקוֹתַי	צִדְקָתִי
צִדְקוֹתֶיךָ צִדְקוֹתַיִךְ (תֵיכִי)	צִדְקָתְךָ צִדְקָתֵךְ (תֵכִי)
צִדְקוֹתָיו צִדְקוֹתֶיהָ	צִדְקָתוֹ צִדְקָתָהּ
צִדְקוֹתֵינוּ	צִדְקָתֵנוּ
צִדְקוֹתֵיכֶם צִדְקוֹתֵיכֶן	צִדְקַתְכֶם צִדְקַתְכֶן
צִדְקוֹתֵיהֶם צִדְקוֹתֵיהֶן	צִדְקָתָם צִדְקָתָן
(תֵימוֹ)	(תָמוֹ)
צִדְקוֹתָם צִדְקוֹתָן	

Affixa ad formam ה & י

Fructus פְּרִי	*Possessio* מִקְנֶה
פִּרְיִי	מִקְנִי
פִּרְיְךָ פִּרְיֵךְ (יֵכִי)	מִקְנְךָ מִקְנֵךְ (נֵכִי)
פִּרְיוֹ פִּרְיָהּ	מִקְנֵהוּ מִקְנָהּ
פִּרְיֵנוּ	מִקְנֵנוּ
פִּרְיְכֶם פִּרְיְכֶן (פְּ)	מִקְנֵכֶם מִקְנֵכֶן
פִּרְיָם פִּרְיָן	מִקְנֵהֶם מִקְנֵהֶן
(פִּרְיָמוֹ)	
פִּרְיְהֶם פִּרְיְהֶן	

Porrò ־ִי soli Infinitivo additum invenitur; נִי verò, tùm Infinitivo, tùm reliquis temporibus: sic & Participium, semi-nomen habet י, semiverbum נִי. Denique נוּ, נָּה, non junguntur Præterito; reliquis rectè, (non tamen finitis vocali.) Pro ם hîc quoque aliquando est מוֹ, sic pro ךָ est & כִּי.

2. Accentus in Affixis verborum se habet, ut in affixis nominum: (*exceptâ anomaliâ quâdam, in 3. pers. sing. fœm. præteriti; de qua infrà; in spec.*) Tria affixa, verbis peculiaria; נִי, נּוּ, נָּה, sunt penacuta: etenim נִי se habet ut נוּ, at נּוּ, & נָּה, ut הוּ & הָ. Porrò, sedes propria accentuum, in affixis verborum, ex typis mox subjiciendis, etiam ampliùs patescet.

3. Affixa verborum (prout & nominum) sunt vel Nuda, vel Vestita.

NUDA Affixa sunt, quæ affiguntur nudè, sinè prævia vocali; & quidem verbis, in vocalem desinentibus: (*exceptâ secundâ personâ Præteriti, quæ videtur Kametz suum abjicere, ac recipere puncta prævia affixi; ut infrà in specie patebit.*)

Typus Affixorum Nudorum.

Sing. נִי { ךָ, ךְ } { הוּ, ו mobile, post ־ִי præt. ; ה, הָ }

Plur. נוּ { כֶם, כֶן } { מוֹ, ם ; ן }

VESTITA

191

CAPUT III.

De Affixis Verborum.

AFFIXA VERBORUM sunt, quæ dantur tantùm verbis Activis; & Accusativum pronominum, primæ secundæ & tertiæ personæ, in utroque genere & numero, describunt: (quandoque & dativum, &c. *Vide Synt. Buxt. cap.* 17. *sub finem.*)

Passiva & Neutra affixa non habent; nisi in Participjis, & Infinitivis. (*Excipe Passiva*, תִנָּשֵׁנִי, *oblivioni traderis à me*, *Esa.* 44. 21. הַיְחָבְרְךָ, *an consociabitur tecum? Psal.* 94. 20; *& complusculà* Neutra; *de quibus vide Synt. Buxt. cap.* 17. *ab initio, & sub finem.*)

Affixio hæc iterum fit, regulis, cùm generalibus, de mutatione punctorum, propositis suprà, *part.* 1. *cap.* 6, tùm specialibus, quarum quædam sunt de ipsis Affixis, quædam de Verbis, ad quæ fit affixio.

Regulæ de Affixis sunt istæ:

1. Affixa omnis generis hîc inveniuntur, exceptis הֶם הֶן, quæ in Participjis quidem, (quippe Nominum formam fere imitantibus,) in plurali numero scilicet, at non in Verbis, inveniuntur.

Porrò

Regulæ de Verbis, ad quæ fit affixio, sunt, vel
1. de Personis, affixa admittentibus; vel
2. de Mutanda forma verbi, ad quod fit affixio.

1. Tertia persona habet affixa omnium personarum: Secunda non habet affixa secundæ; nec Prima primæ. Si tamen Secunda de ipsa secunda, Prima de ipsa prima, ut & Tertia de ipsa tertia (non alia) dicatur, in subsidium veniunt verba passiva intransitiva, (qualia sunt, in Niphal, & Hithpahel:) *e. g. Conformor*, *i. e. conformo me*: *Ne conformamini*, *i. e. ne conformate vos*: (*Conformatur*, *i. e. conformat seipsum*: (de quibus suprà, in significatione verborum, *part.* 1. *cap.* 12.)

2. Mutatur forma verbi, ad quod fit affixio; vel mutatione, aut abjectione, punctorum; vel mutatione, aut abjectione, quandòque & adjectione, alicujus literæ: quæ ex praxi singularum personarum & vocum, per omnia tempora, conjugationes*, & formas, patebunt; unico solius KAL typo præmisso, ad quem reliqua facilè comparabuntur.

PRÆTE-

VESTITA Affixa sunt, quæ præviâ vocali dantur verbis, terminatis literâ, (seu consonâ.) Qualis verò illa vocalis debeat esse, ex sequenti typo patebit; unà cùm sede accentûs.

Typus Affixorum Vestitorum.

1. ַנִי & ָנוּ *præterito junguntur*;
ֵנִי & ֵנוּ *reliquis temporibus*:
ִי. *infinitivo, & participio; ut sup.*

2. ְךָ: ֵךְ *omnibus æquè junguntur*:
pro ֵךְ *est etiam* ֵכִי
ְכֶם: ְכֶן: *similiter omnibus junguntur: nisi quòd alicubi quasi constructam formam requirant; ut in 3. præteriti, singulari, masc. & fœm. generis.*

3. וֹ ָהּ *omnibus æquè junguntur*:
ָהוּ ֶָה *præterito*, ֵהוּ ֶָה *reliquis*:
ֶנּוּ ֶנָּה *infinitivo, imperativo, & futuro; non præterito, nec participijs.*

ָם ָן *præterito, participio, & infinitivo*;
ֵם ֵן *imperativo, & futuro, junguntur*:
pro ָם *&* ֵם *est etiam* ָמוֹ *&* ֵמוֹ

Ex his affixis quædam etiam, solo prævio schevâ quiescenti, affiguntur fœminino singulari tertiæ personæ præteriti: *ut*, הוּ נוּ נִי : *itèm*, ךָ כֶם כֶן, quæ etiam in præterito masc. 3. pers. & in infinitivo ac futuro, cum scheva quiescenti inveniuntur.

Regulæ

Quiescentia secundâ Kametz in Kal retinent, קָמְנִי קָם: In Hiphil, Tzere penultimæ mutatur in Scheva compositum, Chirek ultimæ manet, הֲקִימֹנִי הֵקִים

Quiescentia tertiâ א, in Kal prius Kametz mutant in Scheva, (ut & analoga,) posterius manet; *ut* מְצָאַנִי מָצָא, *&c.* In Pihel & Hiphil se habent puncta, ut in forma integra. Scheva mobile sub א mutandum est in compositum; *ut* מְצָאֲךָ, *&c.*

Quiescentia tertiâ ה, abjiciunt ה ultimum, cum præcedenti vocali, (manente Kametz penultimæ, in Kal:) & non admittunt ו הָ, sed הָו הָ: *e. g.* גָּלָה, גָּלַנִי, גָּלְךָ, גָּלָהוּ, גָּלָהָ, *&c.* Pariter in Pihel & Hiphil, גִּלָּהוּ גִּלַּנִי גִּלָּה, *&c.* הִגְלַנִי הִגְלָה, *&c.*

Illa visitavit פָּקְדָה

1	פְּקָדַתְנִי		פְּקָדַתְנוּ	
2	פְּקָדַתֶךָ	פְּקָדָתֵךְ	פְּקַדְתֶּכֶם	פְּקַדְתֶּכֶן
3	פְּקָדַתְהוּ	פְּקָדָתָהּ	פְּקָדָתָם	פְּקָדָתָן
	פְּקָדָתוֹ	פְּקָדָתָה	פְּקָדָתַם	פְּקָדָתַן

ה fœminini generis nota mutatur in ת.

In Kal puncta priora duo quasi transponuntur; *in reliquis* conjugationibus manent: ante ת modò Pathach, modò Kametz assumto. Syncope hîc videtur esse, in פְּקָדַתּוּ, pro פְּקָדַתְהוּ. Affixa ם & ן habent ante se Kametz, accentu in ultima; Pathach, accentu in penultima, posito.

Sequentes

PRÆTERITUM.

Ille visitavit, פָּקַד

1	פְּקָדַנִי	פְּקָדָנוּ
2	פְּקָדְךָ פְּקָדֵךְ	פְּקַדְכֶם פְּקַדְכֶן
3	פְּקָדוֹ פְּקָדָהּ	פְּקָדָם פְּקָדָן
	פְּקָדָהוּ פְּקָדַתְהָ	פְּקָדָמוֹ

In Kal Kametz penultimæ mutatur in Scheva; Pathach ultimæ in Kametz, (nisi ante כֶם כֶן) Tzere & Cholem ultimæ manet, (*ut in* אָהֹב, *&* יָכֹל) nisi fortè hoc ante Scheva mutatur in Kametz chatuph; (*ut in* 1. *pers.* יְכָלְתִּיו) sed rara hîc sunt affixa.

In Pihel Tzere ultimæ mutatur in Scheva: unde sequente alio Schevâ, prius mutatur in vocalem analogam: *exempli gratiâ*,

בֵּרַכְךָ : פִּקֶּדְךָ , פִּקְּדוֹ , פִּקֵּד

In Hiphil nihil mutatur, ob regulas generales, de decrescentia, suprà propositas, *part.* 1. *cap.* 6. *reg.* 1.

Defectiva secundâ recipiunt Dagesch forte in Kal; *ut* סַבּוּנִי סַב : In Hiphil, prius Tzere in Scheva compositum, alterum in Chirek breve sequente dages forti, mutatur; *ut* הֲסִבֻּנִי הֵסֵב

Quiescen-

Tu fœm. visitasti פָּקַדְתְּ

פְּקַדְתִּנוּ	1 פְּקַדְתִּנִי
פְּקַדְתִּים פְּקַדְתִּין	3 פְּקַדְתִּיהוּ פְּקַדְתִּיהָ פְּקַדְתִּיו

Assumit י. ex forma אַתְּי, & recipit affixa nuda, ad instar primæ personæ sequentis. Quod verò ad præcedentia puncta attinet, Kametz primæ, in Kal, se habet, ut in masculino præcedenti: *in Pihel & Hiphil* nihil mutatur: *Reliquæ formæ* ἀναλόγως se habent, itidem ut in masculino præcedenti.

Ego visitavi פָּקַדְתִּי

פְּקַדְתִּיכֶם פְּקַדְתִּיכֶן	2 פְּקַדְתִּיךָ פְּקַדְתִּיךְ
פְּקַדְתִּים פְּקַדְתִּין	3 פְּקַדְתִּיהוּ פְּקַדְתִּיהָ פְּקַדְתִּיו

In Kal Kametz primæ pariter mutatur in Scheva: *in Pihel & Hiphil* nihil mutatur: reliquæ formæ ἀναλόγως se habent.

Convenit cum fœminino præcedenti, nisi quòd hîc non sunt affixa primæ personæ, sicut ibi non sunt affixa secundæ.

Illi, illæ visitarunt פָּקְדוּ

פְּקָדוּנוּ	1 פְּקָדוּנִי
פְּקָדוּכֶם פְּקָדוּכֶן	2 פְּקָדוּךָ פְּקָדוּךְ
פְּקָדוּם פְּקָדוּן	3 פְּקָדוּהוּ פְּקָדוּהָ

In

Sequentes formæ similiter se habent, mutatis *ἀναλόγως* punctis mutandis, ut suprà.

Def. 2. הֲסִבֹּתִי הֵסַבָּה : סַבֹּתִי סַבָּה :

Quiesc. 2. הֲקִימֹתִי הֵקִימָה : קַמְתִּי קָמָה :

Quiesc. 3. א sequuntur formam integram ; ut מְצָאתִי מָצְאָה, *&c.*

Quiescentia tertiâ ה singulariter se habent : ת, tertiæ radicalis index, abjicitur ; & ה sequens, fœm. generis nota, in ת mutata, ante se habet Kametz vel Pathach, ut in forma integra; Kametz verò primæ in Kal manet, ut & in masculino : *e. g.*

גְּלָתָה גָּלָתוּ גָּלָתֶךָ גָּלָתְנִי, גְּלָתָה *&c.*

גִּלְּתָה גִּלְּתוּ גִּלַּתְנִי, גִּלְּתָה *&c.*

הִגְלָתָם הִגְלָתוּ הִגְלַתְנִי, הִגְלָתָה *&c.*

Tu vir visitasti פְּקַדְתָּ

1 פְּקַדְתַּנִי		פְּקַדְתָּנוּ
פְּקַדְתּוֹ	פְּקַדְתָּהּ	פְּקַדְתָּם פְּקַדְתָּן
2 פְּקַדְתָּהוּ		פְּקַדְתָּמוֹ

☞ *In Kal* Kametz primæ mutatur in Scheva; Kametz ultimæ ubique abjicitur: (*posfit tamen videri, manere ante* הו, ה, ם, ן, נו, *quod perinde erit utrum statuas: vide sup. de aff. Nudis.*)

In Pihel & Hiphil nihil mutatur.

In cæteris formis, vel nihil mutatur, vel mutatio fit ad exemplum Kal integri : e. g. מְצָאתָ גְּלִיתֶם גְּלִיתוֹ גָּלִיתָ : מְצָאתוֹ, *&c.* (*sic fortè & altera forma præt. Hiph. in quiesc.* 2. הֲקִמֹתָ הֲקִמֹתוֹ *&c.* *Vide inf. in* 1. *pers. plurali.*)

PARTICIPIUM.

Ille visitans פּוֹקֵד

1	פּוֹקְדֵנִי *vel* פּוֹקְדִי	פּוֹקְדֵנוּ
2	פּוֹקֶדְךָ פּוֹקְדֵךְ	פּוֹקֶדְכֶם פּוֹקֶדְכֶן
3	פּוֹקְדוֹ ⎰ פּוֹקְדֵהוּ פּוֹקְדָהּ	פּוֹקְדָם פּוֹקְדָן

Participia Nominibus similia sunt, nisi quòd alicubi Verba imitantur, in quibusdam affixis recipiendis, quæ nomen vel prorsus respuit, ut נִי, vel in certis formis solùm recipit, ut הוּ, (& ה *ad sing.*)

Puncta sunt mutanda, ut in Nominibus; vel sic, ut eadem mutantur in ejusdem vocis forma plurali: idque in omnibus conjugationibus & formis.

Scheva utroque mobili in medio occurrente, (quod fit in *Kal* & *Pihel*,) prius mutatur in vocalem brevem analogam Sægol; quod tamen alicubi transit in Chirek, aut propter gutturalem in Pathach: e.g.

: בּוֹרַאֲךָ , גֹּאַלְךָ , אֹהַבְךָ : אֹיִבְךָ , אֹסִפְךָ

Porrò, Participijs non solum activis, sed & passivis affixa dantur, eâdem de mutatione punctorum regulâ observatâ: ubi observa, in participijs passivis Kametz ultimæ, ante affixa constructa, mutandum esse in Pathach; *ut* נִפְקָד נִפְקַדְכֶם, *&c*

In Kal puncta quasi transponuntur, danturque affixa nuda; idque in forma, tùm integra, tùm quiesc. 3. א:

In Pihel & Hiphil, reliquisque formis, nihil mutatur: excepto Hiphil defect. & quiesc. 2. ubi puncta ἀνάλογως mutanda; *ut*

הֲקִימֹתִי הֲקִימוּ : הֲסִבֹּתִי הֲסִבּוּ:

Vos visitastis פְּקַדְתֶּם פְּקַדְתֶּן

1 פְּקַדְתּוּנִי	פְּקַדְתּוּנוּ
3 פְּקַדְתּוּהוּ פְּקַדְתּוּהָ	פְּקַדְתּוּם פְּקַדְתּוּן

Terminatio utraque, tàm masculina תֶּם, quàm fœminina תֶּן, mutatur in תּוּ, & dantur affixa nuda: in reliquis punctis nihil mutatur, per omnes conjugationes & formas.

Nos visitavimus פָּקַדְנוּ

1 פְּקַדְנוּךָ פְּקַדְנוּךְ	פְּקַדְנוּכֶם פְּקַדְנוּכֶן
2 פְּקַדְנוּהוּ פְּקַדְנוּהָ	פְּקַדְנוּם פְּקַדְנוּן

In Kal Kametz primæ mutatur in Scheva, in forma tùm integra, tùm quiescentium tertiâ א & ה: in reliquis conjugationibus & formis nihil mutatur; (*nisi fortè in* הֲקִמֹנוּ, *quæ est altera forma præt. Hiph. in quiesc. 2. ubi Tzere mutandum esset in Scheva compositum, ut sup. in tertia pers. pl.* הֲקִימוּ)

נִפְקָדִים , נִפְקָדַי , נִפְקְדֵיכֶם , &c.
נִפְקָדוֹת , נִפְקְדוֹתַי , נִפְקְדוֹתֶיךָ , &c.

Participium PAHUL.

In hoc Participio, (quod eſt ſolius *Kal*,) affixa ſe quoque habent, ut in Nomine ſimilis formæ, in utroque genere & numero.

פָּקוּד *viſitatus*, פְּקוּדִי פְּקוּדְךָ &c.
פְּקוּדָה *viſitata*, פְּקוּדָתִי פְּקוּדַתְכֶם &c.
פְּקוּדִים *viſitati*, פְּקוּדַי פְּקוּדֶיךָ &c.
פְּקוּדוֹת *viſitatæ* פְּקוּדוֹתַי פְּקוּדוֹתֶיךָ &c.

INFINITIVUS.

Viſitare פְּקוֹד 1.

1	פָּקְדִי פָּקְדֵנִי		פָּקְדֵנוּ	
2	פָּקְדְךָ פָּקְדֵךְ	פָּקְדֵךְ	פָּקְדְכֶם פִּקְדְכֶם	פָּקְדְכֶן פִּקְדְכֶן
3	פָּקְדוֹ פָּקְדֵהוּ פָּקְדֶנּוּ	פָּקְדָהּ פָּקְדֶהָ פָּקְדֶנָּה	פָּקְדָם	פָּקְדָן

Viſitare פְּקֹד 2.

1	פִּקְדִי & פִּקְדֵנִי		פִּקְדֵנוּ	
2	פִּקְדְךָ	פִּקְדֵךְ	פִּקְדְכֶם	פִּקְדְכֶן
3	פִּקְדוֹ פִּקְדֵהוּ פִּקְדֶנּוּ	פִּקְדָהּ פִּקְדֶהָ פִּקְדֶנָּה	פִּקְדָם	פִּקְדָן

In

Illa visitans פּוֹקְדָה, פּוֹקֶדֶת

1	פּוֹקַדְתִּי (תְּנִי)		פּוֹקַדְתֵּנוּ	
2	פּוֹקַדְתְּךָ	פּוֹקַדְתֵּךְ	פּוֹקַדְתְּכֶם	פּוֹקַדְתְּכֶן
3	פּוֹקַדְתּוֹ	פּוֹקַדְתָּהּ	פּוֹקַדְתָּם	פּוֹקַדְתָּן

Formæ priori in ה nulla affixa dantur, sed formæ posteriori in ת, ubi duplex Sægol, (vel Pathach, ob gutturalem,) se habet, ut in forma nominum מֶלֶךְ vel תִּפְאֶרֶת, priori puncto in Pathach, altero in Scheva mutato.

Illi visitantes פּוֹקְדִים

1	פּוֹקְדַי		פּוֹקְדֵינוּ	
2	פּוֹקְדֶיךָ	פּוֹקְדַיִךְ	פּוֹקְדֵיכֶם	פּוֹקְדֵיכֶן
3	פּוֹקְדָיו	פּוֹקְדֶיהָ	פּוֹקְדֵיהֶם	פּוֹקְדֵיהֶן

Illæ visitantes פּוֹקְדוֹת

1	פּוֹקְדוֹתַי		פּוֹקְדוֹתֵינוּ	
2	פּוֹקְדוֹתֶיךָ	פּוֹקְדוֹתַיִךְ	פּוֹקְדוֹתֵיכֶם	תֵיכֶן
3	פּוֹקְדוֹתָיו	פּוֹקְדוֹתֶיהָ	פּוֹקְדוֹתֵיהֶם / פּוֹקְדוֹתָם	תֵיהֶן / תָן

Affixa in utroque numero plurali, masc. & fœm. eadem sunt cum affixis nominum pluralis numeri, masc. & fœm. generis. Ubi observa, Kametz penultimæ, in masculinis quidem ante affixa constructa, in fœmininis verò ante omnia affixa, mutandum esse in Scheva, ut fiat status constructus; sicuti suprà, in Nominum affixis, præceptum est: nimirum, in participijs passivis Niphal, Pyhal, & Hophal; e. g. נִפְקָדִים

In Def. & Quiesc. primâ, Sægol utrumque mutatur, ut in forma Nominis בֶּגֶד: e. g.

שִׁבְתִּי שֶׁבֶת, &c. גִּשְׁתִּי גֶּשֶׁת
שְׂאֵתְךָ שְׂאֵת à: תִּתִּי תֵּת est à
צֵאתְךָ צֵאת à.

Defectiva secundâ, mutant punctum suum postremum longum, in analogam brevem sequente dages forti: At *Quiescentia secundâ* illud retinent. In Hiphil utriusque formæ, Kametz primæ mutatur in Scheva compositum. e. g.

קוּמְךָ קוּם, סֹבְּךָ vel סַבְּךָ סוֹב &c.
הֲקִימְךָ הָקִים, הֲסִבְּךָ הָסֵב &c.

In Hophal est הָשַּׁמָּה ex הוּשַׁם, à שָׁמֵם, pro quo est הָשַּׁמָּה, *Lev.* 26. 34. 35. *conf. v.* 43. *sic* 2. *Chr.* 36. 21. *Vid. thes. Buxt. l.* 1. *cap.* 29. & *l.* 2. *cap.* 17.

Quiescentia tertiâ א sequuntur formam integram, nisi quòd sub א Scheva mobile mutatur in compositum: estque & hîc utraque forma Infinitivi Kal. e. g.

מְצֹא מְצֹאִי מְצֹאֲךָ &c.
מְצֹא מְצֹאִי מְצֹאֲךָ &c.

Quiescentia tertiâ ה assumunt affixa ad formā in וֹת, & quidem in Kal ad formam constructam גְּלוֹת, גְּלוֹתְךָ, &c. (*excipe* עֲשֹׂהוּ *Exod.* 18. 18. *pro* עֲשׂוֹתוֹ *c.* 12. 48.) Alicubi assumitur Jod, quasi ad formam plur. fœm. וֹת, *ut* בְּנוֹתֵיהּ *pro* בְּנוֹתְךָ

IMPERA-

198

In Kal terminatio *Cholem* corripitur in Kametz chatuph, & puncta transponuntur: at ante affixum ךְ, כֶם, כֶן, vel transponuntur, vel manent. Si secunda sit gutturalis, pro Scheva ponitur Chateph Kametz; quod & sequente alio scheva resolvitur: *juxta reg. gen.* 5. *part.* 1. *cap.* 6. e. g.

בְּחוֹר, בָּחֳרִין, בָּחָרְךָ *vel* בְּחָרְךָ, *&c.*

Si tertia sit gutturalis, pro Scheva simplici est compositum: *ut* פְּקֹדְךָ, מְשָׁחֲךָ, מָשְׁחֲךָ.

Terminatio *Pathach* mutatur in Scheva, unde prius Scheva transit in Chirek breve; quod propter sequentem gutturalem mutandum, *juxta reg. gen.* 5. *part.* 1. *cap.* 6. e. g.

שְׁחָטְ, שַׁחֲטוֹ, שַׁחַטְךָ *vel* שְׁחָטְךָ, *&c.*

Ante affixum כֶם כֶן forma verbi integra manet: *ut* פְּקָדְכֶם, פְּקָדְכֶן.

In Niphal & Pihel, Tzere ultimæ transit in Scheva: (observatis regulis generalibus, de duplici Scheva mobili in medio &c. *part.* 1. *c.* 6.)

In Hiphil dantur affixa soli formæ הַפְקִיד (non הַפְקֵד) nihilque mutatur.

Junguntur etiam affixa formæ paragogicæ, ה mutato in ת (sed rarò): e. g.

in Kal, קָרְבָה קְרוֹב, קָרְבָתָם *pro* קָרְבָם:
in Pih. צַחֵק צַחֲקָה, צַחֲקָתְךָ *pro* צַחֶקְךָ.

In Def. & Quiesc. primâ, vocales absoluti, *in Kal*, mutantur in Scheva, (ut fit in pl. numero masc. & fœm. sing.) *ut*, תֵּן , תְּנֵהוּ תְּנָה תְּנֵם, *&c.* Sed invenitur & forma altera Imperativi, in Kametz mutata, *ut* קָחֶם קָחֶנָּה קָחֶנּוּ , קַח : שְׂאֵהוּ , שָׂא : דָּעֵהוּ , דַּע : (*extra quæ exempla vix alia inveniri, monet Buxtorfius, lib. 2. cap. 17.*) In *Hiphil* nihil mutatur: in *Pihel* est analogia, cum integris.

In Def. & Quiesc. secundâ, forma Imperativi, cum forma Infinitivi est eadem.

In Quiesc. tertiâ א, forma eadem est cum integris.

In Quiesc. tertiâ ה, abjicitur ה cum præcedenti suo puncto, danturque affixa huic formæ congrua, qualia הוּ הָ &c. *Vid. inf. in Fut.*

f. Visita פִּקְדִי

1 פִּקְדִינִי | פִּקְדִינוּ

3 פִּקְדִיהוּ פִּקְדִיהָ | פִּקְדִים פִּקְדִין

Affixa sunt nuda, nihilque mutatur uspiam: nisi fortè in Kal Defect. secundâ, *ut* קֹבִּי , סֹבִּינִי *vel* סָבִּינִי & in Hiphil Defect. & Quiesc. secundâ, *ut* הֲקִימֵנִי , הָקִימִי *&c.* הֲסִבֵּהוּ הֲסִבֵּנִי , הָסֵבִּי הֲקִימֵהוּ *&c.*

פִּקְדוּ
m. Visitate

IMPERATIVUS.

m. Visita פְּקוֹד 1.

1. פָּקְדִי & פָּקְדֵנִי	פָּקְדֵנוּ
3. פָּקְדוֹ פָּקְדֵהוּ / פָּקְדָהוּ פָּקְדָהּ / פָּקְדֶנּוּ פָּקְדֶנָּה	פָּקְדֵם פָּקְדֵן

m. Visita פְּקֹד 2.

1. פִּקְדֵנִי	פִּקְדֵנוּ
3. פִּקְדֵהוּ פִּקְדָהּ / פִּקְדֶנּוּ פִּקְדֶנָּה	פִּקְדֵם פִּקְדֵן

Imperativi affixa eadem sunt, quæ Infinitivi: nisi quòd in Imperativo non sunt affixa secundæ personæ; & quòd pro ◌ָם ◌ָן est ◌ֵם ◌ֵן.

In Kal forma פְּקוֹד se habet, ut eadem forma Infinitivi. At forma פְּקֹד mutat Pathach hîc in Kametz, secus ac in Infinitivo: & quia sic cum affixo ךָ & הָ & ְ non differret, à 3. perf. m. præt. Kal cum eodem affixo, idcirco illa affixa hinc exulant.

In cæteris conjugationibus, forma Infinitivi retinetur.

Ille visitabit יִפְקֹד 2.

	יִפְקְדֵנוּ			1 יִפְקְדֵנִי
יִפְקָדְכֶן	יִפְקָדְכֶם		יִפְקְדֵךְ	2 יִפְקָדְךָ
יִפְקְדֵן	יִפְקְדֵם		יִפְקְדֵהָ	יִפְקְדִי
			יִפְקְדֶהָ	3 יִפְקְדֵהוּ
			יִפְקְדֶנָּה	יִפְקְדֶנּוּ

Eadem forma reliquarum personarum, in fine non crescentium נִפְקוֹד תִּפְקֹד אֶפְקֹד vel נִפְקֹד תִּפְקֹד אֶפְקֹד, omissis solummodo affixis similium personarum.

In Kal, terminatio *Cholem* mutatur in Scheva, præterquàm ante ךָ כֶם כֶן, ubi mutatur in Kametz chatuph. Terminatio *Pathach* se habet, ut in Imperativo, mutato Pathach in Kametz: (*an verò idem fiat ante* כֶן כֶם *dubium: in Infinitivo Pathach illud ibi manet, in Imperativo affixa secundæ personæ exulant.*)

In Pihel, (tùm integræ tùm cognatæ formæ, in def. & quiesc. 2.) Tzere mutatur in Scheva, quod ante aliud Scheva mutatur in analogam brevem, Sægol, ante ךָ כֶם כֶן.

In Hiphil nihil mutatur, quia dantur affixa ad formam יַפְקִיד (*non* יַפְקֵד) ut & in Infinitivo, & Imperativo, suprà.

Defectiva

m. Visitate פְּקֹד

פקדני	פקדנו
פקדהו פקדה	פקדם פקדן

Eadem planè est ratio hujus vocis, cum præcedenti, (*quoad reg. & except.*)

In Kal invenitur & forma illa secunda in Kametz, (*de qua sup. in sing. m.*) e. g.

שמעני *pro* שמעוני : *sic* שאלוני :
קראוהו *ex quiesc. tertiâ* א
קחוהו *ex defect. primâ* ל
שאוני *ex def. 1.* נ, *& quiesc. 3.* א

f. Visitate פְּקֹדְנָה

Exempla non occurrunt. Si affixa sint jungenda, jungentur formæ masc. פקד, ut & in simili voce Futuri, infrà.

F U T U R U M.

Ille visitabit יִפְקֹד 1.

1	יפקדני	יפקדנו
2	יפקדך יפקדך	יפקדכם יפקדכן
3	יפקדו . יפקדה	יפקדם יפקדן
	יפקדהו יפקדה	
	יפקדנו יפקדנה	

Ille

Futuri vocibus, in fine non crescentibus, quandoque, ante affixa הָ הוּ ךָ נִי, per epenthesin נ inseritur: (quod Chaldæis & Syris frequens.) e.g.

יְכַבְּדָנְנִי : *& occultato* נ *in dag.* תְּבַעֲתַנִּי
pro תְּבַעֲתַנִי, יְכַבְּדָנִי, *pathach pro tzere.*
נָתַק à אֶתְּקֶךָּ *pro* אֶתְּקֶנְךָּ
יְבָרְכֶנְהוּ *pro* יְבָרְכֵהוּ : *sic* יְסוֹבְבֶנְהוּ

Parem epenthesin vide mox in plurali numero. Vide & suprà, part. 1. cap. 23.

Illi visitabunt יִפְקְדוּ

	יִפְקְדוּנוּ			יִפְקְדוּנִי 1
יִפְקְדוּכֶן	יִפְקְדוּכֶם	יִפְקְדוּךְ		יִפְקְדוּךָ 2
יִפְקְדוּן	יִפְקְדוּם	יִפְקְדוּהָ		יִפְקְדוּהוּ 3

Eadem omnino forma est תִּפְקְדוּ & תִּפְקְדִי omissis affixis similium personarum. Affixa sunt nuda, nihilque mutatur in forma verbi: si excipias formas penacutas defectivorum & quiescentium secundâ, in Kal scilicet, & Hiphil; quæ Kametz penultimæ mutant in Scheva, vocalem ultimam longam in def. 2. resolvunt in analogam brevem, seq. dagesch, at in quiesc. 2. retinent: (ut & suprà, in Imperativo ejusdem terminationis.) exempli gratiâ,

יְסֻבּוּ יְסֻבּוּנִי *vel* י יְסַבּוּהָ, יְסַבּוּ יְסַבּוּנִי:
יְקוּמוּ יְקוּמוּנִי, יָקֻמוּ יְקֻמוּנִי:

Quædam

Defectiva primâ sequuntur ubique formam integram. *Quiescentia primâ* itidem: nisi quòd in Kal Tzere ultimæ mutatur in Scheva, (ut suprà in Pihel;) at Tzere penultimæ manet, (ut & Cholem penult. in quiesc. 1. א, & Schurek in יֵרֵד)

In Defectivis secundâ, Cholem & Tzere ultimæ, in Kal & Hiphil, resolvitur in analogam brevem, sequente dages forti; illud in Kibbutz vel Kametz chatúph, hoc in Chirek breve: Kametz penultimæ itidem mutatur, in Scheva.

In Quiescentibus secundâ, Kametz penultimæ ibidem similiter transit in Scheva: vocalis ultimæ manet.

In Quiescentibus tertiâ א retinetur formæ integri, omnibus modis: nisi quòd sub א Scheva mobile mutandum in Scheva compositum, ante ךְ כֶם כֶן

In Quiescentibus tertiâ ה abjicitur ה, cum præcedenti suo puncto, (ut & suprà, in Præt. Part. & Imp:) danturque affixa 3. pers. huic formæ congrua, nempe הוּ.. הָ.. itèm ֵהוּ, יו non וֹ ...

Futu

CAPUT IV.

De Affixis Particularum.

AFFIXA PARTICULARUM sunt, quæ Particulis, & quidem in specie Adverbiis & Præpositionibus affixa, significant, in illis appositionem pronominis; in his verò casum à Præpositione rectum: ut ex exemplis patebit.

Affixa hîc quoque sunt, cùm *Nuda*, tùm *Vestita*: illa post finitam vocali longa, hæc post literâ finitam particulam posita: illa rariora, (in uno כֶּם) hæc crebriora.

Affixa nuda sunt ista

נִי { ךָ / ךְ }, { הוּ / הָ }, נוּ, { כֶם / כֶן } { הֶם / הֶן }

Affixa vestita hîc sunt omnis generis, quæ in Nominibus & Verbis occurrunt: quædam etiam aucta dagesch forti, (ut in affixo 1. & 2. perf.) cum variis etiam vocalibus, quæ ex sequenti typo patebunt; unà cum sede accentûs.

1. ִי ֶנִּי ֵנִי *plur.* ֵנוּ ֶנּוּ ֵנוּ ְנוּ

2. { ְךָ ֶכָּה / ְךְ ֵךְ } *plur.* { ְכֶם ֶכֶם / ְכֶן ֶכֶן }

3. { וֹ הוּ ֶנּוּ / הָ הָ ֶנָּה } *plur.* { ָם ֵיהֶם ֶהֶם / ָן ֵהֶן ֶהֶן }

Est

Quædam assumunt affixa, ad formam paragogicam, יִפְקְדוּן ; & quidem ut suprà in sing. ante affixa הָ הוּ ךָ נִי : adeóque fit hoc נ hîc quoque epentheticum, ut ibidem suprà. e. g.

יְשַׁחֲרֻנְנִי pro יְשַׁחֲרֻנִי
יְשַׁבְּחוּנְךָ pro יְשַׁבְּחוּךָ
יַעַבְדֻנְהוּ pro יַעַבְדוּהוּ
aliter יְלַכְּדֻנוֹ pro יְלַכְּדוּהוּ.
יִמְצָאוּנְהָ pro יִמְצָאוּהָ

Quiescentia tertiâ א in medio sunt cum Kametz, in Kal, juxta alteram formam Futuri & Imperativi, (*quæ etiam invenitur in Imp. plur. ut suprà.*) e. g. יִמְצָאֻהוּ : *itèm cum* נ *epenth.* יִמְצָאֻנְנִי, יִקְרָאֻנְנִי, *& illud paulò antè allatum*, יִמְצָאֻנְהָ.

Vos f. visitabitis תִּפְקֹדְנָה
Illæ visitabunt.

Cum affixis pro hac voce usurpatur תִּפְקְדוּ ut & suprà in Imperativo monitum est. Simile quid accidit in Præt. Kal., in pers. 2. pl. ubi eadem forma masculina & fœminina, in תוּ, pro תֶּם תֶּן, ante affixa ponitur. Exempla pauca sunt, quæ vide in Synt. Buxt. *cap.* 17. *circa finem* : hæc duo sc.

תְּחַשְּׁבֻנִי *ex* תְּחַשֹּׁבְנָה *fut. Kal.*
תּוֹכִיחֻךָ *ex* תּוֹכַחְנָה *fut. Hiphil.*

לְבַד *Seorsim, Solummodò :* recipit dagesch forte in ultima, (*quia est ex defectivis secundâ, à rad.* בָּדַד *Solitarius fuit :*) & affixa vestita : (*prout & sequentes particulæ omnes.*)

Solus ego לְבַדִּי	לְבַדֵּנוּ
לְבַדְּךָ לְבַדֵּךְ	לְבַדְּכֶם לְבַדְּכֶן
לְבַדּוֹ לְבַדָּהּ	לְבַדָּם לְבַדָּן

הִנֵּה *Ecce :* אַיֵּה *Ubi ?* abjiciunt ה cum præcedenti puncto ; recipiuntque affixa, vestita ordinariâ suâ vocali. e. g.

הִנֵּה

Ecce me, &c.	*Ecce nos, &c.*
הִנְנִי הִנֵּנִי הִנֶּנִּי	הִנְנוּ הִנֵּנוּ הִנֶּנּוּ
הִנְּךָ הִנָּךְ	הִנְּכֶם הִנְּכֶן
הִנּוֹ הִנֵּהוּ הִנֶּנּוּ	הִנָּם
הִנָּהּ הִנֶּהָ הִנֶּנָּה	הִנָּן

אַיֵּה

Ubi ego ? אַיֶּנִּי	*Ubi nos ?* אַיֵּנוּ
אַיֶּךָ אַיֵּךְ	אַיְּכֶם אַיְּכֶן
Gen. 3. 9 אַיֶּכָּה	
אַיּוֹ אַיָּהּ	אַיָּם אַיָּן

עוד

Est hîc quoque ־ִי *&* ־וּ *paragogicum, in affixo* ־ְכִי *&* ־מוֹ, *pro* ־ךָ *&* ־ם: *item* ־ה *paragogicum, in aff.* ־כָה *pro* ־ךָ

Affixa pluralis numeri hîc quoque inveniuntur, data quibusdam Præpositionibus, sub forma Nominum pluralium: quorum typus ex nom. plur. masc. hîc repetendus.

1. ־ִי *plur.* ־ֵינוּ

2. { ־ְךָ / ־ֵךְ ־ַיִכִי } *plur.* { ־ֵיכֶם / ־ֵיכֶן }

3. { ־וֹ / ־ָהּ } *plur.* { ־ֵיהֶם / ־ֵיהֶן } ־ֵימוֹ

Particulæ ipsæ, ad quas fit affixio, mutantur ad formam Nominum; ut patebit ex exemplis.

Affixa Adverbiorum.

כְּמוֹ *Sicut*: habet affixa nuda. כ habet Scheva ante affixa constructa, ante reliqua Kametz. e. g.

Sicut ego כָּמוֹנִי		כָּמוֹנוּ
כָּמוֹךָ כָּמוֹךְ	כְּמוֹכֶם	כְּמוֹכֶן
כָּמוֹהוּ כָּמוֹהָ	כְּמוֹהֶם	כְּמוֹהֶן

Affixa Præpositionum.

Præpositiones assumunt affixa, vel sub forma singularis numeri, vel sub forma pluralis numeri, vel sub utraque.

Sub forma singularis numeri recipiunt affixa Præpositiones, tùm separabiles, tùm inseparabiles.

Separabiles sunt, vel dissyllabæ, vel monosyllabæ.

Dissyllabæ sunt, אֵצֶל *apud*, נֶגֶד *coram*, בְּעַד *circùm*, (*quod monosyllabum potiùs esset*,) לְמַעַן *propter*, quæ sequuntur formam Nominum similium: בִּלְתִּי *præter*, quod abjicit suum י, cum præcedenti puncto Chirek, ante affixa: בַּעֲבוּר *propter*, ubi nihil mutatur: עִמָּד, *cum*, quod tantùm invenitur cum affixo primæ personæ sing. *ut* עִמָּדִי *mecum*, *Psal. 13. 4.*

Monosyllabæ sunt, עִם *cum*, quod recipit dages forte: אֵת (ab אתת) *cum*, quod recipit dages forte, mutatque Tzere in Chirek breve: אֵת (ab אות) *nota accusativi casûs*, quod recipit Cholem, sed ante affixa constructa retinet Sægol: מִן *à*, *ab*, *ex*, quod recipit dages forte, sed non habet affixa, nisi hæc pauca, מִנִּי *vel* מֶנִּי, מֶנְהוּ *&* מִנְהוּ, מִנְהֶם, reliqua vide ad inseparabilem מ hinc decisam, infrà.

Exempla

CAP. IV.

עוֹד *Adhuc* : אֵין *Non* : מְאֹד *Valdè* : recipiunt affixa, sinè ulla sui mutatione, & sic exponuntur; *Adhuc ego, scil. sum : adhuc tu, scil. es, &c. Non ego, scil. sum : non tu, scil. es, non ille, &c. Valdè meum, i.e. Vires meæ : &c.*

עוֹד

עוֹדִי	עוֹדֶנִּי	עוֹדֵנוּ	עוֹדֶינוּ
עוֹדְךָ	עוֹדֵךְ	עוֹדְכֶם	עוֹדְכֶן
עוֹדֶנּוּ	עוֹדֶנָּה	עוֹדָם	עוֹדָן

אֵין

אֵינֶנִּי		אֵינֶנּוּ	אֵינֵנוּ
אֵינְךָ	אֵינֵךְ	אֵינְכֶם	אֵינְכֶן
אֵינֶנּוּ	אֵינֶנָּה	אֵינָם	אֵינָן
		אֵינֶמּוֹ	

מְאֹד

מְאֹדִי		מְאֹדֵנוּ	
מְאֹדְךָ	מְאֹדֵךְ	מְאֹדְכֶם	מְאֹדְכֶן
מְאֹדוֹ	מְאֹדָהּ	מְאֹדָם	מְאֹדָן

Exempla Monosyllabarum.

מִן

A me מֶנִּי *vel* מִנִּי

Ab eo מֶנְהוּ *vel* מִנֵּהוּ

Ab illis מִנְּהֶם

Reliqua desunt: vide inf. מ

אֶת־ *Accus.*

Me אוֹתִי

Te אוֹתָךְ אוֹתְךָ

Illū, am אוֹתָהּ אוֹתוֹ

Nos אוֹתָנוּ

Vos אֶתְכֶן אֶתְכֶם

Illos, as אוֹתָן אוֹתָם

אֶתְהֶם

אוֹתְהֶם

עִם

Mecum עִמִּי

עִמָּךְ עִמְּךָ

עִמָּהּ עִמּוֹ

Nobiscum עִמָּנוּ

עִמָּכֶן עִמָּכֶם

עִמָּן עִמָּם

אֵת *Cum.*

Mecum אִתִּי

אִתָּךְ אִתְּךָ

אִתָּהּ אִתּוֹ

Nobiscum אִתָּנוּ

אִתְּכֶן אִתְּכֶם

אִתָּן אִתָּם

Inseparabiles sunt quatuor, בכלם. Ex his ב & ל assumunt similia affixa: (*exc.* לָכֶם לָכֶן) כ non assumit affixa, nisi כָּכֶם & כָּכֶן: מ verò ex מִן decisum, & נ abjectum compensat per dageſch forte, & alicubi assumit aliud מ: ut speciatim ex exemplis patebit.

Exempla

204

Exempla Dissyllabarum.

אֵצֶל

אֶצְלִי *Apud me*

אֶצְלְךָ אֶצְלֵךְ

אֶצְלוֹ אֶצְלָהּ

אֶצְלֵנוּ *Apud nos*

אֶצְלְכֶם אֶצְלְכֶן

אֶצְלָם אֶצְלָן

בְּעַד

בַּעֲדִי *Circùm me*

בַּעַדְךָ בַּעֲדֵךְ

בַּעֲדוֹ בַּעֲדָהּ

בַּעֲדֵנוּ *Circùm nos*

בַּעַדְכֶם בַּעַדְכֶן

בַּעֲדָם בַּעֲדָן

בַּעֲבוּר

בַּעֲבוּרִי *Propter me*

בַּעֲבוּרְךָ בַּעֲבוּרֵךְ

בַּעֲבוּרוֹ בַּעֲבוּרָהּ

בַּעֲבוּרֵנוּ *Propter nos*

בַּעֲבוּרְכֶם בַּעֲבוּרְכֶן

בַּעֲבוּרָם בַּעֲבוּרָן

נֶגֶד

נֶגְדִּי *Coram me*

נֶגְדְּךָ נֶגְדֵּךְ

נֶגְדּוֹ נֶגְדָּהּ

נֶגְדֵּנוּ *Coram nobis*

נֶגְדְּכֶם נֶגְדְּכֶן

נֶגְדָּם נֶגְדָּן

לְמַעַן

לְמַעֲנִי *Propter me*

לְמַעַנְךָ לְמַעֲנֵךְ

לְמַעֲנוֹ לְמַעֲנָהּ

לְמַעֲנֵנוּ *Propter nos*

לְמַעַנְכֶם לְמַעַנְכֶן

לְמַעֲנָם לְמַעֲנָן

בִּלְתִּי

בִּלְתִּי *Præter me*

בִּלְתְּךָ *Præter te*

Plura affixa hic non inveniuntur.

עִמָּךְ

Mecum עִמָּדִי

Nil præterea.

Affixa מ

מִמֶּנִּי (מִנִּי מֶנִּי)	*A me*	מִמֶּנּוּ	*A nobis*
מִמְּךָ מִמֵּךְ	*à te*	מִמְּכֶם מִמְּכֶן / מִכֶּם מִכֶּן	*à vobis*
מִמֶּנּוּ מִמֶּנָּה	*ab* { *illo* / *illa* }	מֵהֶם מֵהֶן	*ab illis*

Sub forma pluralis numeri recipiunt affixa hæ Præpositiones : אֶל *ad* , עַל *supra* , *contra* , עַד *usque ad*, תַּחַת *infra* , אַחַר *post* , בִּלְעֲדֵי *præter*, לִפְנֵי *coram* : (quod extremum planè Nomen est, in statu constructo, sequente alio nomine ; & in absoluto habet לְפָנִים , *ad facies*, ex לְ & פָּנִים, in statu constructo פְּנֵי : proinde nil novi, si affixa plur. numeri masculini possideat.)

Itaque אֶל assumit affixa pluralis numeri אֵלִים, cujus status constructus אֱלֵי ponitur ante affixa constructa. Sic עַל & עַד assumunt affixa ad formam plur. numeri, עָלִים , עָדִים , cujus status constructus עֲלֵי עֲדֵי datur affixis constructis. Sic pro תַּחַת est תַּחְתִּים תַּחְתֵּי , pro אַחַר est אַחֲרִים אַחֲרֵי Imò status hic constructus sæpè etiam pro absoluta præpositione usurpatur ; ut אֱלֵי pro אֶל , & עֲלֵי pro עַל , עֲדֵי pro עַד, אַחֲרֵי pro אַחַר, sic בִּלְעֲדֵי sinè absoluto : quorum omnium usus satis frequens est. De לִפְנֵי suprà dictum est. Operæ pretium erit, singulorum affixa in tabula exhibere.

אל

205

Exempla Inseparabilium.

¶ ב & ל assumunt similia affixa : e. g.

Mihi		לִי	*In me*		בִּי
Tibi	לָךְ	לְךָ	*in te*	בָּךְ	בְּךָ
Illi	לָהּ	לוֹ	*in illo, a*	בָּהּ	בּוֹ
Nobis		לָנוּ	*In nobis*		בָּנוּ
Vobis	לָכֶן	לָכֶם	*in vobis*	בָּכֶן	בָּכֶם
Illis	לָהֶן	לָהֶם	*in illis*	בָּהֶן / בָּן	בָּהֶם / בָּם
(*sup. c.* 11. 23.)		לָמוֹ			

¶ כ non assumit affixa, nisi כֶם & כֶן : e. g. כָּכֶן, כָּכֶם. *Sicut vos.*

Nam כָּהֵנָּה כָּהֵן כָּהֵם *Sicut illi, illæ,* non sunt affixa, sed integra pronomina, cum præfixo כ, adeóque sunt cum ·· non ·

Reliqua affixa dantur ad כְּמוֹ *Sicut,* de quo suprà, inter Adverbia.

¶ מ ex מִן, abjectum ן compensat per Dagesch forte, quod ut meliùs audiatur, repetitur מִ: exceptis affixis כֶם & כֶן, quæ alicubi dages illud recipiunt, מ illo non assumto; itèm הֶם & הֶן, ante quæ dages forte compensatur, per vocalem longam analogam, Tzere, sine מ eodem. Affixum 3. pers. sing. masc. cum affixo 1. pers. pl. idem planè est, & solo sensu distinguendum. Affixa מִנִּי & מֶנִּי huc quoq; pertinerent, si affixum in illis non esset ׳. sed נ׳ quod ex accentu judicandū est: *vid. sup. in* מִן

Sub utraque forma, tàm singularis, quàm pluralis numeri, assumit affixa præpositio בֵּין *Inter*: cujus forma masculina pluralis בֵּינַי בֵּינִים non est in usu; nisi cum affixis; at forma dualis בֵּינַיִם invenitur 1. *Sam.* 17, 4. forma verò pluralis fœminina בֵּינוֹת, & cum affixis, & sinè iis, in usu est. Affixio autem ubique facilis est, quia fit sinè ulla punctorum mutatione.

בֵּינוֹת	בֵּינִים	בֵּין
בֵּינוֹתַי	בֵּינַי	בֵּינִי
בֵּינוֹתֶיךָ תַיִךְ	בֵּינֶיךָ בֵּינַיִךְ	בֵּינְךָ בֵּינֵךְ
בֵּינוֹתָיו תֶיהָ	בֵּינָיו בֵּינֶיהָ	בֵּינוֹ בֵּינָהּ
בֵּינוֹתֵינוּ	בֵּינֵינוּ	בֵּינֵנוּ
בֵּינוֹתֵיכֶם כֶן	בֵּינֵיכֶם כֶן	בֵּינְכֶם כֶן
בֵּינוֹתֵיהֶם הֶן	בֵּינֵיהֶם הֶן	בֵּינָם בֵּינָן
בֵּינוֹתָם תָן		

CAPUT

אֶל	עַל	עַד
אֵלַי	עָלַי	עָדַי
אֵלֶיךָ אֵלַיִךְ	עָלֶיךָ עָלַיִךְ	עָדֶיךָ עָדַיִךְ
אֵלָיו אֵלֶיהָ	עָלָיו עָלֶיהָ	עָדָיו עָדֶיהָ
אֵלֵינוּ	עָלֵינוּ	עָדֵינוּ
אֲלֵיכֶם כֶן	עֲלֵיכֶם כֶן	עֲדֵיכֶם כֶן
אֲלֵיהֶם הֶן	עֲלֵיהֶם הֶן	עֲדֵיהֶם הֶן

תַּחַת	אַחַר
תַּחְתַּי	אַחֲרַי
תַּחְתֶּיךָ תַּחְתַּיִךְ	אַחֲרֶיךָ אַחֲרַיִךְ
תַּחְתָּיו תַּחְתֶּיהָ	אַחֲרָיו אַחֲרֶיהָ
תַּחְתֵּינוּ	אַחֲרֵינוּ
תַּחְתֵּיכֶם תַּחְתֵּיכֶן	אַחֲרֵיכֶם כֶן
תַּחְתֵּיהֶם תַּחְתֵּיהֶן	אַחֲרֵיהֶם הֶן

בִּלְעֲדֵי	לְפָנִים לִפְנֵי
בִּלְעָדַי	לְפָנַי
בִּלְעָדֶיךָ בִּלְעָדַיִךְ	לְפָנֶיךָ לְפָנַיִךְ
בִּלְעָדָיו בִּלְעָדֶיהָ	לְפָנָיו לְפָנֶיהָ
בִּלְעָדֵינוּ	לְפָנֵינוּ
בִּלְעֲדֵיכֶם כֶן	לִפְנֵיכֶם כֶן
בִּלְעֲדֵיהֶם הֶן	לִפְנֵיהֶם הֶן

Verùm enimverò, usus crebræ lectionis cumprimìs requiritur, ad syntaxin hebræam cognoscendam: cujus præcepta etiam rectiùs ab exercitatioribus intelligentur. Sufficiat, nos hîc Structuram nominum Numeralium obiter indicasse; quæ in hebræa, cognatisque linguis, insolens admodum est.

De Nominibus Numeralibus, eorumque Structura.

Nomina Numeralia *singularis numeri*, monadicum numerum significantia, (indè à ternario, ad decimum inclusivè, sub forma masculina sunt fœminini generis, sub forma fœminina masculini: illa igitur fœmininis, hæc masculinis junguntur. Nomina verò Numeralia *pluralis numeri*, in ים. denarium numerum significantia, (indè à vicenario ad nonagenarium inclusivè,) communis sunt generis, junguntur que utrisque, tùm masculinis, tùm fœmininis.

Porrò, 1. Nomina numeralia singularis numeri, ferè construuntur cum nomine plurali: 2. Nomina numeralia pluralis numeri, construuntur ferè cum nomine singulari, e. g.

1. שִׁבְעָה אֲנָשִׁים	*septem viri.*
שֶׁבַע נָשִׁים	*septem mulieres.*
2. שִׁבְעִים אִישׁ	*septuaginta viri.*
שִׁבְעִים שָׁנָה	*septuaginta anni.*

Fere

CAPUT V.

De Syntaxi Separata.

ubi &

De Structura Nominum Numeralium.

HActenus colligata syntaxis; sequitur *Separata*, quæ fit separatis vocibus, tùm per Convenientiam, tùm per Rectionem.

Veruntamen hæc à nobis in hac compendiosa Epitome non est exspectanda, sed petenda est ex Thesauro grammatico Johannis Buxtorfij, qui primus hanc glaciem fregit, & vix ulli spicilegium reliquit: quod tamen haud infeliciter occupavit diligentissimus linguarum orientalium cultor, Joh. Henr. Hottingerus Tigurinus, in libro secundo grammaticæ hebrææ, quam inscribit, Erotemata linguæ sanctæ, *collectâ succinctâ totius Syntaxeos hebrææ epitome. Utilissima autem est Syntaxis illa, ad cognoscendos hebraismos, & ad scrutandam proprietatem phraseos hebrææ, quæ haud rarò plurimùm à proprietate aliarum linguarum abludit.*

Verùm

M. שְׁנַיִם , שְׁנֵי , *Duo* : שְׁנֵים עָשָׂר } XII
F. שְׁתַּיִם , שְׁתֵּי , *Duæ* : שְׁתֵּים עָשָׂר }
(*addito* ם *ad st. const* : *sim.* עַשְׁתֵּי עָשָׂר XI)

Reliquorum Numeralium catalogus hic est :

שָׁלֹשׁ	שְׁלֹשָׁה	*tres*	שְׁלֹשִׁים	XXX.
אַרְבַּע	אַרְבָּעָה	*quatuor*	אַרְבָּעִים	XL.
חָמֵשׁ	חֲמִשָּׁה	*quinque*	חֲמִשִּׁים	L.
שֵׁשׁ	שִׁשָּׁה	*sex*	שִׁשִּׁים	LX.
שֶׁבַע	שִׁבְעָה	*septem*	שִׁבְעִים	LXX.
שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנָה	*octo*	שְׁמֹנִים	LXXX.
תֵּשַׁע	תִּשְׁעָה	*novem*	תִּשְׁעִים	XC.
עֶשֶׂר	עֲשָׂרָה	*decem*	עֶשְׂרִים	XX.
(עָשָׂר	עֶשְׂרֵה	עֶשְׂרוֹת)		

Centenarius, & *Millenarius* numerus, formam singularem & pluralem habet, (imò & dualem, qui sequitur naturam pluralis;) & ille quidem sub forma fœminina, hic sub forma masculina, communis generis est : ut

מֵאָה , מֵאוֹת , מָאתַיִם , *Centum.*
אֶלֶף , אֲלָפִים , אַלְפַּיִם , *Mille.*

Denique est & horum numeralium omnium status constructus, variaque in statu absoluto pariter & constructo structura, tàm regularis, quàm irregularis, ut suprà : quod usu discendum est.

CAPUT

Fere dico: quia invenitur & contraria constructio: 1. & Nominis numeralis pluralis, cum plurali: 2. & Nominis numeralis singularis, cum singulari nomine; (si scil. illud conjungatur nomini numerali plurali.) e. g.

1. שְׁלֹשִׁים בָּנוֹת , שְׁלֹשִׁים בָּנִים

Triginta filij, Triginta filia: Jud. 12. 9.

2. שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ , 85. *viri.*

שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה , 35. *anni.*

Nota, utramque structuram, sub num. 1. *regularem esse; utramque verò, sub num.* 2. *irregularem: (si scil. significationem, non formam, spectes:) quia, in illa idem, in hac diversus numerus conjungitur; ibi pluralis cum plurali, hîc pluralis cum singulari.*

Numerum *unitatis* quod attinet, is regularem constructionem habet: in masculino אֶחָד, אֲחַד, חַד, *Unus*; in fœminino, אַחַת (*pro* אֶחֱדֶת) חֲדָה אֶחָת, *Una*: & in plur. masc. אֲחָדִים *Uni*, *Iidem*, *Aliquot*. e. g.

עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת , *Gen.* 11. 6.

שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים , *vers.* 1.

יָמִים אֲחָדִים , *Gen.* 27. 46. *c.* 29. 20.

At *binarius*, dualis numeri, utriusque generis, & statûs absoluti pariter & constructi, promiscuè construitur, ut plurimùm regulariter; ità tamen, ut status constructus, si adsit, semper præcedat.

M. שנים

Carmen, de Investigatione Radicis.

Abjice serviles, & tres si fortè supersunt,
Radicem thematis noveris esse tui.
Sin tantùm remanere duas conspexeris, adde
Jod *vel* Nun *capiti; vel dato* Vau *medio;*
Aut He *postponas; aut conduplicato* secundam:
Vera statim radix pullulat indè tibi.
Unica sed remanet mihi litera, quando removi
Serviles, radix dic agè qualis erit?
Nun *da principio, vel* Jod *superaddè quiescens,*
He *fini: radix indè petita venit.*
Litera, pro vera, tibi sæpè vicaria curret,
Pro qua mox vera est restituenda tibi.
Quicquid analogico normæ dissentit ab usu,
Hoc exercitium, lector amice, dabit.

FINIS

GRAMMATICÆ HEBRÆÆ.

CAPUT VI.

De Investigatione Radicis.

ABsolutâ *theoriâ* Grammaticæ hebrææ, in duabus ejus partibus, Etymologia & Syntaxi, placuit *praxin* subjicere, de investigatione Radicis, in qua una notitia linguæ hebrææ fundatur.

Investigatio radicis fit, vel mutatione punctorum in Verbalibus, in ea quæ sunt Radicis; vel abjectione literarum Servilium, hoc est, formativarum, præfixarum, & affixarum; vel repositione literarum radicalium, abjectarum; vel restitutione literæ radicalis, in aliam analogam commutatæ: ut in ipsa praxi & analysi grammatica coràm clariùs ostendi & declarari potest.

Hi modi investigandæ Radicis eleganti carmine propositi inveniuntur: (quod vide in Encyclopædia Alstedij, *lib.* 22. *in Gram. hebr. cap.* 10. cui ne quid deesset, additum est à nobis distichon penultimum.)

Carmen,

4. גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא
רָע כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ
הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃
5. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ
בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה׃
6. אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי
וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

1. *Psalmus Davidis: Jehova pastor meus* est, *non egebo.*

2. *In caulis herbæ* (herbidis) *facit-recubare-me: juxta aquas quietum* (h. e. quiescentes, lenes,) *deducit-me.*

3. *Animam-meam reverti-facit*, (restituit, recreat; quietam efficit:) *ducit-me in-orbitis justitiæ, propter nomen-suum.*

4. *Etiam quum irem in-valle umbræ-mortis*, (umbræ-lethalis,) *non timerem malum; quia tu mecum* es: *baculus-tuus, &-scipio-tuus, ipsa consolantur-me.*

5. *Instruis ad-facies-meas* (coram-me) *mensam, coram hostibus-meis*, (è regione hostium meorum;) *pinguefacis* (delibutum reddis) *in-oleo* (oleo) *caput-meum; poculum-meum* (inebrians, seu) *exuberans est.*

6. *Tantummodò bonum &-benignitas persequentur-me, omnibus diebus vitarum-mearum*, (vitæ meæ:) *&-revertar* (quietus ero) *in-domo Jehovæ, ad-longitudinem dierum.*

MATERIA PRAXEOS HEBRAICÆ.

NE deesſemus Studioſis linguæ hebrææ, textû hebræo necdum inſtructis; ſubjecimus hîc duos Pſalmos, XXIII. & CXXX. in quibus ſe; cognitis præceptis grammaticæ, ſtatim exercere incipiant, donec ad majora progrediantur. Eosdem etiam rhythmo veſtitos dedi, non quidem ad leges Rabbinorum, ſed ad modum & melodiam rhythmi gallici & germanici; (quales complures affectos habeo:) ut & Studioſi hebraicè, ſi lubeat, canant. Necubi autem quis hæreat, addidi ubique interpretationem latinam, de verbo ad verbum: (ſenſu in parentheſi, & diverſis literis expreſſo.) Denique rogatu quorundam addidi Decalogum, ex Exodo; & Symbolum Apoſtolicum, ac Orationem Dominicam, ex Imm. Tremellij Catecheſi hebraica, quâ idem Catecheſin Geneveníem reddidit: omiſſis accentibus, eorumque accidentibus, & anomalijs; paucisque mutatis.

PSALMUS XXIII.

1. מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃
2. בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנֻחוֹת
יְנַהֲלֵנִי׃
3. נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃
4.

Rhythmicè compositus, ad modum & melodiam, Gall, *Mon Dieu me paist.* Germ. *Mein hüter und mein hirt.* Belg. *Mijn Godt voedt my, als mijn Herder gepresen.*

א

הַיּוֹשֵׁב בַּמָּרוֹם יְהוָה רוֹעִי
עַל־כֵּן לֹא אֶחְסַר אֵין מַחְסוֹר לְיִשְׁעִי
כִּי הִנֵּה בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי
עַל־מֵי מְנוּחוֹת הוּא יְנַהֲלֵנִי
נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב בַּעֲבוּר שְׁמוֹ רָם
בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק יַנְחֵנִי אָמְנָם

ב

גַּם כִּי אֲנִי בְּגֵיא צַלְמָוֶת אֵלֵךְ
לֹא אִירָא רָע וְלֹא אוֹבֵד בַּדֶּרֶךְ
כִּי אַתָּה עִמָּדִי וִינַחֲמוּנִי
מִשְׁעַנְתְּךָ וְשִׁבְטְךָ יַנְחוּנִי
גַּם אַתָּה תַּעֲרוֹךְ שֻׁלְחָן לְפָנַי
לְנֶגֶד צוֹרְרַי אֵלִי אֲדוֹנָי

ג

אַתָּה בַּשֶּׁמֶן טוֹב רֹאשִׁי דִּשַּׁנְתָּ
כּוֹסִי רְוָיָה אֶת־אֲשֶׁר מָסַכְתָּ
אַךְ טוֹב וָחֶסֶד הֵמָּה יִרְדְּפוּנִי
לְכָל־יְמֵי חַיַּי וִיסוֹבְבוּנִי
שַׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה טוֹב וְתָמִים
שַׁבְתִּי בְּבֵית קָדְשׁוֹ לְאֹרֶךְ יָמִים

Versio

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃
2. אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ
קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
3. אִם־עֲוֺנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃
4. כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
5. קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי
6. נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃
7. יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃
8. וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֺנֹתָיו׃

1. *Canticum graduum. Ex profunditatibus inclamavi-te Jehova.*

2. *Domine, audi in-vocem-meam; sint aures-tuæ attentæ, ad-vocem deprecationum-mearum.*

3. *Si iniquitates observaveris, Jah: Domine, quis consistet?*

4. *Quia tecum* eſt *condonatio, ut timearis.*

5. *Exſpectavi Jehovam, exſpectavit anima-mea: & ad-verbum-ejus exſpectavi*, (ſperavi.)

6. *Anima-mea ad-Dominum; præ-obſervantibus ad-manè, obſervantibus ad-manè*, (excubantibus &c.)

7. *Exſpectet Iſraël ad Jehovam; quia cum Jehova* eſt *benignitas: &-multa cum-ipſo redemtio.*

8. *Et-ipſe redimet Iſraëlem, ab-omnibus iniquitatibus ejus.*

PSALMUS CXXX.

Rhythmo vestitus, ad modum & melodiam
Gall. *Du fons de ma pensée.*
Germ. *Zu dir von hertzen grunde.*
Belg. *Vyt de diepten, o Heere.*

א

מִמַּעֲמַקִּים אֵלַי
קְרָאתִיךָ תָמִיד
אָנָּא שִׁמְעָה בְקוֹלִי
עֲנֵנִי אֵל חָסִיד
תִּהְיֶינָה נָא אֲדוֹנָי
קַשֻּׁבוֹת אָזְנֶיךָ
לְקוֹלִי תַחֲנוּנָי
בְּקָרְאִי אֵלֶיךָ

ב

אִם תִּשְׁמָר־יָהּ עֲוֹנוֹת
אֵלִי מִי יַעֲמוֹד
אִם תִּטּוֹר אֶת־חַטָּאוֹת
מִי יָקוּם אֵל כָּבוֹד
כִּי עִמְּךָ סְלִיחָה
לְמַעַן תִּוָּרֵא
וְעִמְּךָ חֲנִינָה
לְמַעַן תִּקָּרֵא

ג

אֶל־אֵל שַׁדַּי קִוִּיתִי
הֵן נַפְשִׁי קִוְּתָה
וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי
כִּי בוֹ יְשׁוּעָתָה
אֲשַׁחֵר וַאֲבַקֵּר
גַּם נַפְשִׁי לֵאלֹהִים
מִשּׁוֹמְרִים לַבּוֹקֶר
לַבּוֹקֶר שׁוֹמְרִים

ד

אֶל־אֵל חַנּוּן יִשְׂרָאֵל
יַחֵל נָא כָל־עַמּוֹ
כִּי הַחֶסֶד עִם הָאֵל
הַרְבֵּה פְּדוּת עִמּוֹ
וְהוּא רַחוּם כְּחַסְדּוֹ
יִפְדֶּה מֵחַטֹּאותָיו
אֶת־יִשְׂרָאֵל יְדִידוֹ
מִכָּל־עֲוֹנוֹתָיו

Versio Latina,

de verbo ad verbum,
talis ferè est.

I.

Habitans in excelso Jehova, pastor meus est:
Propterea non egebo, nullus defectus saluti meæ erit:
Nam ecce, in caulis herbidis facit recubare me:
Juxta aquas lenes ipse deducit me;
Animam meam recreat; propter nomen suum excelsum,
In orbitis justitiæ ducit me reverà.

2.

Etiam si ego in valle umbræ lethalis irem,
Non timerem malum, neque perirem in via:
Quia tu mecum es: *& consolantur me*
Scipio tuus & baculus tuus, qui *ducunt me.*
Etiam tu instruis mensam coram me,
E regione hostium meorum, Deus mi, Domine.

3.

Tu oleo bono caput meum pinguefecisti;
Poculum meum exuberans, quod tu miscuisti.
Solummodò bonum & benignitas, illa persequentur me,
Omnibus diebus vitæ meæ, & circumdabunt me.
Divertam in domum Jehovæ, boni & perfecti,
Divertam in domum sanctitatis ejus, ad longitudinem dierum.

DECALOGUS.

Ex Exod. 20. v. 1—17.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה׃
אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵתִיךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ לֹא יִהְיֶה
לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי׃
הַמִּצְוָה הַשֵּׁנִית׃
לֹא תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת
וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֵל קַנָּא פוֹקֵד עֲוֺן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל
שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃ וְעֹשֶׂה חֶסֶד
לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָי׃
הַמִּצְוָה הַשְּׁלִישִׁית׃
לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא
כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־
שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃
הַמִּצְוָה הָרְבִיעִית׃
זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם

הַשְּׁבִיעִי

Versio Latina,

de verbo ad verbum, sic ferè sonat.

1.

Ex profundis, Deus mi,
Inclamavi te jugiter:
Quaeso, audi vocem meam,
Exaudi me, Deus benigne.
Sint quaeso, Domine,
Attentae aures tuae,
Ad vocem meam supplicationum mearum,
Dum clamo ad te.

2.

Si observabis, Jah, iniquitates,
Deus mi, quis consistet?
Si asservabis peccata,
Quis stabit, ô Deus gloriae?
Sed tecum est condonatio,
Ut timearis:
Et tecum est gratia,
Ut invoceris.

3.

Deũ omnipotentẽ exspecto,
En anima mea exspectat;
Et in verbo ejus speravi,
Quia in illo est salus.

Aurorâ & manè inquiram,
Etiam anima mea ad Deum,
Prae excubantibus manè,
Manè excubantibus.

4.

Deum gratiosum Israël
Exspectet quaeso, omnis populus ejus.
Quia benignitas est cũ Deo,
Multa redemtio secum.
Et ipse misericors, secundùm benignitatem suam,
Redimet a peccatis suis,
Israëlem, dilectum sibi,
Ab omnibus iniquitatibus suis.

SYMBOLUM APOSTOLICUM.

אֲנִי מַאֲמִין בְּאֵל שַׁדַּי הָאָב בּוֹרֵא
שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
וּבִבְנוֹ יְחִידוֹ יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ אֲדוֹנֵינוּ׃
אֲשֶׁר הוֹרָה מֵרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ נוֹלַד מִמִּרְיָם
הַבְּתוּלָה ׃ נֶעֱנַשׁ עַל יְדֵי פָּנְטִיאוּס
פִּילָטוּס נִתְלָה עַל עֵץ מֵת וְנִקְבַּר יָרַד
לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה ׃ וַיָּקָץ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
מֵעִם הַמֵּתִים ׃ עָלָה עַל הַשָּׁמַיִם וְהִנֵּה
הוּא יוֹשֵׁב לִימִין אֵל שַׁדַּי אָבִיו ׃ וּמִשָּׁם
בּוֹא יָבוֹא לָדִין הַחַיִּים וְהַמֵּתִים כֻּלָּם׃
אֲנִי מַאֲמִין בָּרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה׃
וְכִי כָּל־הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ
עֵדָה אַחַת הֵם וְהָעֵדָה הַהִיא מְחֻבֶּרֶת
שְׁלֵמָה חֶבְרָה־לָהּ יַחְדָּיו ׃ סְלִיחַת
הָעֲוֹנוֹת ׃ תְּקוּמַת הַמֵּתִים ׃ וְחַיֵּי עוֹלָמִים׃
אָמֵן׃

ORATIO

הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה
כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ
וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃
כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם
וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃

הַמִּצְוָה הַחֲמִישִׁית׃

כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ לְמַעַן
וַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ׃

הַמִּצְוָה הַשִּׁשִּׁית׃

לֹא תִרְצָח׃

הַמִּצְוָה הַשְּׁבִיעִית׃

לֹא תִנְאָף׃

הַמִּצְוָה הַשְּׁמִינִית׃

לֹא תִגְנוֹב׃

הַמִּצְוָה הַתְּשִׁיעִית׃

לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר׃

הַמִּצְוָה הָעֲשִׂירִית׃

לֹא תַחְמוֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא תַחְמוֹד אֵשֶׁת
רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ וְכֹל
אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃

Specimen Analyseos,
ex Psal. 23.

מִזְמוֹר Nomen ſubſtantivum, *Pſalmus* : מ eſt heemanthicum : à radice זָמַר *Putare*, in Pih. *Pſallere.*

לְדָוִד Vox conjuncta è duabus. ל ab initio eſt præpoſitio inſeparabilis, cum ordinario ſuo puncto Scheva: deciſum ex אֶל, eſtque nota dativi caſûs; quandóque & accuſativi, idem ſignificans quod אֶל; quandóque & genitivi, poſitum inter duo nomina, ut hîc, & alibi in inſcriptionibus pſalmorum. Vox ſeparata eſt דָוִד vel דָּוִיד, à radice דוד *Dilectus.*

יְהֹוָה Nomen proprium Dei, ſignificans *Ens*, à radice הָוָה *Fuit.* De hac voce, illiusque punctis vide Lexic. Buxtorf. in הָוָה

רֹעִי Vox conjuncta è duabus. י. à fine eſt affixum pronominis, ex אֲנִי Vox ſeparata eſt רוֹעֶה partic. præſ. ſeu Benoni Kal, *Paſcens*, nominis formâ, *Paſtor*, à rad. רָעָה *Paſcere.*

לֹא Adverbium negandi, *Non.*

אֶחְסָר Fut. Kal, ſicut אֶפְקֹד, ־ eſt pro ־ ob pauſam : à rad. חָסֵר *Defecit*, *Eguit.*

בִּנְאוֹת Vox conjuncta è duabus. ב eſt præpoſitio inſeparabilis, *In*: habet chirek ſeq. alio ſcheva. Vox ſeparata eſt נְאוֹת pro נְוֹת, א pro ו, in ſtatu conſtructo, pro נָוֹת, à ſing. נָוָה *Habitaculum*, *Caula* : à rad. נָוָה *Inhabitavit.*

דֶּשֶׁא

ORATIO DOMI-NICA.

אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם ׃ יִתְקַדֵּשׁ שְׁמֶךָ ׃
תָּבוֹא מַלְכוּתֶךָ ׃ יֵעָשֶׂה רְצוֹנְךָ כַּאֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם
כֵּן גַּם בָּאָרֶץ ׃ הַטְרִיפֵנוּ אֶת־לַחְמֵנוּ
לֶחֶם חֻקֵּנוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ ׃ וּסְלַח לָנוּ
אֶת־חוֹבוֹתֵינוּ כַּאֲשֶׁר וַאֲנַחְנוּ סוֹלְחִים לְחוֹבֵינוּ ׃
וְאַל תְּבִיאֵנוּ בְּיַד מַסָּה כִּי־אִם הַצִּילֵנוּ מֵהָרָע ׃
כִּי לְךָ הַמַּמְלָכָה וְהַגְּבוּרָה וְהַהוֹד לְעוֹלְמֵי־עַד ׃
אָמֵן ׃

MANTISSA.

Placuit nonnullis φιλεβραίοις, ſubjici aliquod ſpecimen Analyſeos hebraicæ, ex quo ſe tirones paulatim formarent, ad textum hebræum ritè recteque reſolvendum: quibus ſequenti ſpecimine gratificari voluimus. Brevius eſt idipſum, ſed quod ſufficiet, ad formam analyſeos apprehendendam; cùm in hebræo textu, tùm in chaldaico & ſyriaco; quorum eſt una eademque ratio: præſertim accedente orali inſtitutione, & ad ſuperiora præcepta reductione.

Specimen

נְחֵנִי Vox conjuncta è duab. נִי est affix. fut. ex אֲנִי. Vox sep. est יַנְחֶה fut. Hiph. sicut יַגְלֶה (ה cum praeced. suo puncto tollitur ante affixa.) Radix est נָחָה *Duxit*: in Hiph. הִנְחָה *Idem.*

בְּמַעְגְּלֵי Vox conj. è duab. ב est praep. inseparabilis cum ordinario scheva; estq; raphatum, sinè dages leni, quia praecedens vox terminatur vocali, non intercedente accentu regio. Vox sep. est מַעְגְּלֵי in statu const. pro מַעְגָּלִים (ָ penult. mutatur in : fitque resolutio scheva comp.) à sing. מַעְגָּל *Plaustrorum ambitus*, itèm *Orbita*: à radice inusitata עגל, unde עָגוֹל *Rotundum*; &c.

צֶדֶק Nom. subst. sing. num. *Justitia*: à rad. צָדַק *Justus fuit*: unde Δίκη, Δίκαιος, primâ radicali abjectâ.

לְמַעַן Vox conj. è duab. ל praep. ex אֶל Vox sep. מַעַן à rad. מָעַן, vel עָנָה *Respondit*: quia causae redditionem notat, significans *Propter*. Sic ם esset heemanth.

שְׁמוֹ Vox conj. è duabus: ו est affixum ex הוּא. Vox sep. est שֵׁם *Nomen*: ipsa radix, vel radix esset inusitata שׁמה

גַּם Conjunctio copulativa: *Etiam*: ipsa rad.

כִּי Conj. causalis, *Quia*.

אֵלֵךְ Fut. Kal, formae אֵשֵׁב, à rad. יָלַךְ *Ivit*. י expressè quiescit, pro אֵילֵךְ:

בגיא

דִּשְׁאָ Nom. subst. *Herba tenera*, *Herbula*: à rad. דָּשָׁא *Herbascere.*

יַרְבִּיצֵנִי Vox conj. è duab. נִי.. est affix. futuri, ex אֲנִי. Vox separata est יַרְבִּיץ fut. Hiph. sicut יַפְקִיד, à radice רָבַץ *Cubare*, *Recubare.* In Hiph. *Fecit recubare.*

עַל Præpositio, *Super*, *Supra*, *&c.* à rad. עָלָה *Ascendit*: (*quia* suprà *ascenditur.*)

מֵי Nomen dualis num. in statu const. pro מַיִם *Aquæ*, dual. num. tantùm: rad. inus.

מְנֻחוֹת Plurale fœmininum; à sing. מְנוּחָה *Quies*, מ est hemanth. ut & ה fœm. in fine: radix est נוּחַ *Quiescere.*

יְנַהֲלֵנִי Vox conj. è duab. נִי.. aff. fut. ex אֲנִי Vox sep. יְנַהֵל fut. Pihel, sicut יְפַקֵּד sed ה est indagessabile, & ante quod rara est compensatio. Radix est נהל in Pih. נִהֵל *Deduxit.*

נַפְשִׁי Vox conj. è duab. י. affix. ex אֲנִי Vox sep. נֶפֶשׁ *Anima*: à rad. inus. נפשׁ Utroque puncto mutato in Scheva, prius mutatur in chirek, vel ob gutturalem in pathach; quod & fit sub non gutturali quandóque, ut hîc.

יְשׁוֹבֵב Fut. Pihel, sicut יְקוֹמֵם, à radice שׁוּב *Reverti*: in Pih. שׁוֹבֵב, & in Hiph. הֵשִׁיב *Reverti fecit*, *h. e. Reduxit.*

יַנְחֵנִי

בְּגֵיא Vox conjunct. è duab. ב præpositio, *In*: Vox sep. in stat. const. ut & absoluto גֵּיא *Vallis* : à rad. inus. גֵּיא

צַלְמָוֶת Vox composita è duabus. צֵל in stat. const. pro absol. צֵל *Umbra* : à rad. צָלַל *Obumbrari*. Nomen alterum מָוֶת *Mors*; à rad. מוּת *mori*.

לֹא Adv. negandi, *Non*. ut sup.

אִירָא Futurum Kal, sicut אֶמְצָא, sed scheva sub Jod tollitur : aliàs duplicis anomaliæ, quiesc. 1. י & 3. א : à rad. יָרֵא *Timuit*. (quod habet ‥ pro ּ)

רָע Nom. adject. *Malus*, f. רָעָה *Mala*: à rad. רוּעַ *Malum esse*.

כִּי Conj. caus. *Quia*, ut sup.

אַתָּה Pron. 2. pers. m. g. *Tu*, cum ה paragogico, pro אַתָּ. Videtur esse ex 1. pers. אֲנִי pro אֲנְתָּ (ut Chald.)

עִמָּדִי *Mecum* : Vox conjunct. è duab. י affix. ex אֲנִי. Vox sep. עִמָּד nec separatim, nec cum aliis affixis invenitur ; q. d. *Stans* apud me: à rad. עָמַד *Stetit*.

F I N I S.

Auctor Lectori S.

QVia post cognitionem linguæ hebrææ, facile est studium chaldaicæ, hac verò cognitâ, facilius syriacæ; nec minùs utilis est cognitio utriusque linguæ: Chaldaicæ quidem, ad legendum ea, quæ chaldaicè in Daniele & Esra inveniuntur, & ad consulendum Targum, (antiquissimam scil. V. T. paraphrasin chaldaicam, textuì hebræo intelligendo opportunissimam:) Syriacæ verò, ad legendum N. T. in lingua Iesu Christo Redemtori nostro vernacula; nolui hîc quoque deesse Studiosis, ad harum linguarum adyta, post hebrææ cognitionem, aspirantibus. Rudimenta igitur linguæ Chaldaicæ & Syriacæ, prout ea à me, in usum discipulorum meorum, ex Buxtorfio & aliis sunt collecta, in hunc finem publici juris simul facio: confidens, non parùm subsidij discendi cupidos indè percepturos, adhibito initiò lexico hebræo Buxtorfij senioris, (cui chaldaica Danielis & Esræ sunt intexta,) deinde lexico syriaco Buxtorfij junioris, ad N. T. ac denique lexico illo magno, Chaldaico-Thalmudico-Rabbinico, utriusque Buxtorfij, ad Targum & alia cognoscenda. Rudimenta linguæ Chaldaicæ primò, & quidem nudè, sinè copiosis præceptis, proposui: deinde Comparationem linguæ Chaldaicæ cum Syriaca institui, ut, quâ parte hæc ab illa differt, patesceret, quâ verò convenit, repetere opus non esset. Vlteriùs tendentibus satisfaciet plenior Grammatica Chaldaica & Syriaca Buxtorfij. His tantisper, benigne lector, utere ac fruere.

RUDI-

RUDIMENTA
LINGUÆ CHALDAICÆ, ET SYRIACÆ.

Collecta ab

HENRICO à DIEST,
SS. Theologiæ Doctore, ejusdemque, ut & Linguæ sanctæ, Professore.

Caput II.

De Nomine.

IN Nomine considerandа, 1. Nomen Adjectivum: 2. Casus: 3. Prima declinatio Masculinorum: 4. Secunda declinatio Fœmininorum: denique 5. Anomalia declinationum.

1. De Nomine Adjectivo.

Masculinum movetur in fœmininum, assumto אָ (*pro hebr.* הָ *quod & hîc quandoque est.*)

טָב	טָבָא	*Bonus, a.*
חֲסִיד	חֲסִידָא	*Beneficus, a.*
חַכִּים	חַכִּימָא	*Sapiens, f.*
צְדִי	צְדִיָא	*Vastus, a.*
רְוֵי	רְוִיָא	*Ebrius, a.*
טִפְּשׁ	טִפְּשָׁא	*Stultus, a.*
זְעֵיר	זְעֵירָא	*Parvus, a.*
יְהוּדִי	יְהוּדָאָה	*Judæus, a.*
נוּכְרִי	נוּכְרָאָה	*Alienus, a.*
קַדְמִי	קַדְמָאָה	*Primus, a.*
Sic תְּלִיתַי	} &c.	*Tertius, a.*
רְבִיעַי		*Quartus, a.*

Nota: א fœminini nota est, ita tamen, ut & sit masculini, in statu emphatico. Distinctio autem facienda est ex constructione.

2. De

RUDIMENTA LINGUÆ CHALDAICÆ.

Caput I.

De Literis & Punctis, &c.

CHALDAICA Lingua, literis, vocalibus, cæterisque punctis, punctorumque mutationibus, convenit cum Hebraica. Scheva tamen post vocalem longam, non ubique mobile est. Dagesch forte etiam sæpè vocali longâ notatur: nec raro resolvitur in נ sive abjectum, sive non abjectum. Accentus sunt in Daniele & Esra, hebræis similes: Sic in Targum Onkeli in Mosen; alibi exulant.

De literis & Vocalibus inter se permutabilibus, in heb. & chald. lingua.

Quia Chaldaica lingua est quædam dialectus linguæ Hebraicæ, notetur hîc, has literas inter se permutabiles esse, quum ex hebræis deducuntur voces chaldaicæ.

ש in ת שׁוֹר תּוֹר
צ in ט צוּר טוּר
ז in ד זְרַע דְּרַע
א in ע } אַע pro עֵץ
ע in א }
ה in א &c.

Adde his Vocales quoque inter se permutabiles: ut ֹ & ָ, in פָּקַד פְּקַד , עָלָם עוֹלָם , לָא לֹא: &c.

Singularis.

Masculini Singularis ſtatus, abſolutus & conſtructus idem eſt, emphaticus in אָ.

	Abſ. Conſt.	*Emph.*		
	טְפַשׁ	טִפְּשָׁא		*Stultus.*
	זְמַן	זִמְנָא		*Tempus.*
מֶלֶךְ	מְלַךְ	מַלְכָּא		*Rex.*
זַכַּי	זַכַּאי	זַכָּאָה		*Purus.*
	מִצְרַי	מִצְרָאָה		*Ægyptius.*
	אֱלָהּ	אֱלָהָא		*Deus.*
	כּוֹכַב	כּוֹכְבָא		*Stella.*
	עָלַם	עָלְמָא		*Seculum.*
	בְּכִי	בִּכְיָא		*Fletus.*
בְּיַת	בֵּית	בַּיְתָא	בֵּיתָא	*Domus.*
	דַּם	דְּמָא		*Sanguis.*
	טַל	טַלָּא		*Ros.*
	שְׁם	שְׁמָא		*Nomen.*
	לֵב	לִבָּא		*Cor.*
	רֵאשׁ	רֵאשָׁא		*Caput.*
	כֹּל	כֻּלָּא		*Omnis.*
	פּוּם	פּוּמָא		*Os oris.*
	סוּס	סוּסָא		*Equus.*

Pluralis

2. De Casu.

Casus hîc quoque, ut apud Hebræos, nulli, nisi qui certis notis distinguuntur.

Genitivi nota est,

1. Status constructus, (*de quo seq.*)
2. Præfixum דְ vel sep. דִּי, (*in Pronom.*)

Dativi nota est, præfixum לְ, (*ut & hebr.*)

Accusativi nota est, יָת (*ex heb.* אֵת) & לְ

Ablativi nota est, מִן (*ut & hebr.*)

3. De Prima Declinatione,

Masculinorum.

Considerandus est, in utroque numero, status Absolutus, Constructus, & Emphaticus. Veruntamen, in singulari numero status Constructus ab Absoluto vix differt.

Status Constructus quandoque etiam describitur, per statum Emphaticum, sequente דִּי notâ Genitivi; ut טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא *Satellites regis, Dan.* 2. 14. & 19: nonnunquam etiam per affixum, respondens sequenti nomini, (quod Syris frequens est;) ut, *Dan.* 2. 20. שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא, *Nomen ejus, Dei scil.*

Status Emphaticus respondet hebræorum ה articulo: sed amplior illius Emphatici statûs usus est, apud Chaldæos, quàm illius ה apud Hebræos. *Vide Buxt. c. 4. pag. 29.*

4. De Secunda Declinatione, Fœmininorum.

Fœminini Singularis status, absolutus in אָ, constructus in ־ַת, emphaticus in תָּא. *Pluralis*, absolutus in ָן, constructus in ָת, emph. in תָא.

	Absol.	*Constr.*	*Emph.*	
S.	חָכְמָא	חָכְמַת	חָכְמְתָא	*sapientia.*
P.	חָכְמָן	חָכְמָת	חָכְמָתָא	
S.	גְּבוּרָא	גְּבוּרַת	גְּבוּרְתָּא	*virtus.*
P.	גְּבוּרָן	גְּבוּרָת	גְּבוּרָתָא	
S.	אֶצְבְּעָא	אֶצְבְּעַת	אֶצְבַּעְתָּא	*digitus.*
P.	אֶצְבְּעָן	אֶצְבְּעָת	אֶצְבְּעָתָא	
S.	מַלְכוּת		מַלְכוּתָא	*regnum.*
P.	מַלְכְוָן	מַלְכְוָת	מַלְכְוָתָא	
S.	רִבּוּת		רִבּוּתָא	*myrias.*
P.	רִבְּוָן	רִבְּוָת	רִבְּוָתָא	
S.	זַרְעִית		זַרְעִיתָא	*familia.*
P.	זַרְעָן	זַרְעָת	זַרְעָיָתָא	
S.	יְהוּדָאָה			*Iudæa.*
P.	יְהוּדָן		יְהוּדָיָתָא	

Nota: *Terminatio* ות ות ית. *frequenter patitur apocopen literæ* ת: (*qualis videtur esse & in hebræo, in* תהו, בהו)

5. De

Pluralis.

Masculini Pluralis status, absolutus in ִין, constructus *in* ֵי, emphaticus in ַיָּא.

Absol.	*Const.*	*Emph.*	
טִפְּשִׁין	טִפְּשֵׁי	טִפְּשַׁיָּא	*stulti*
זִמְנִין	זִמְנֵי	זִמְנַיָּא	*tempora*
מַלְכִין	מַלְכֵי	מַלְכַיָּא	*reges*
בָּתִּין	בָּתֵּי	בָּתַּיָּא	*domus*
עַמִּין	עַמֵּי	עַמַּיָּא	*populi*
סִפְרִין	סִפְרֵי	סִפְרַיָּא	*libri*
זַכָּאִין	זַכָּאֵי	} *qui & est pro Emphatico.*	
מִצְרָאִין	מִצְרָאֵי		

Dualis.

Dualis est in ַיִן (tàm masculina, quàm fœminina forma,) sed rarior. Convenit cum formis præcedentis pluralis numeri.

Absolutus rarior.	*Constr.*	*Emphaticus usitatiss.*	
שִׁנַּיִן	שִׁנֵּי	שִׁנַּיָּא	*dentes*
מַיִן	מֵי	מַיָּא	*aqua*
	שְׁמֵי	שְׁמַיָּא	*cæli*

Forma fœm. rarior,

מָאתַיִן, *Esr.* 6. 17. *ducenta*

CAPUT III.

De Pronomine.

PRonomina sunt, separabilia & inseparabilia. Separabilia, integra & defectiva.

Integra, trium personarum.

	Sing.		*Plur.*	
c.	אֲנָא	*ego*	אֲנַחְנָא , נַחְנָא , אֲנַן	*nos. c.*
c.	אַתְּ , אַנְתְּ	*tu*	אַנְתּוּן , אַתּוּן	*vos. m.*
			אַנְתֵּין , אַתֵּין	*vos. f.*
m.	הוּא , אִינָא	*ille*	הִנּוּן , אִינוּן	*illi. m.*
f.	הִיא	*illa*	הִנִּין , אִינִּין	*illæ f.*
	(*comp.* אִיהִי , אִיהוּא)		(הִמּוֹן ex הֵם)	

Defectiva sunt varia:

1. Singularia,
   - *Masc.* הָדֵךְ , הָדֵין , דְּנָא , *Is.* (זֶה) אֵידֵין , *quisnam?* (אֵיזֶה)
   - *Fœm.* דָּךְ דָּא דְּנָא , *ea* : *pl.* דְּנַן אֵידָא *quænam?* (זאת זה)
   - *Com.* הָכֵן *iste*, *ista*.
2. Pluralia,
   - *Com.* אֵל , אִלֵּךְ , אִלֵּין , אֵילוּ } *illi*, *illæ* (אֵל , אֵלֶּה)

3. Utriusque

5. De Anomalia Declinationum.

1. Masculina, in plurali ut fœminina.

S.	אַב		אַבָּא	pater.
P.	אַבָהָן	אַבָהָת	אַבָהָתָא	
S.	שֻׁם		שְׁמָא	nomen.
P.	שְׁמָהָן	שְׁמָהָת	שְׁמָהָתָא	

Huc refer etiam,

S.	אִם		אִמָּא	mater.
P.	אִמָּהָן	אִמָּהָת	אִמָּהָתָא	
S.	נֶפֶשׁ *vel* נְפַשׁ		נַפְשָׁא	anima,
P.	נַפְשָׁן	נַפְשָׁת	נַפְשָׁתָא	

2. Fœminina, in plurali ut masculina.

S.	מִלָּא	מִלַּת	מִלְּתָא	verbum.
P.	מִלִּין	מִלֵּי	מִלַּיָּא	
S.	קִרְיָא	קִרְיַת	קִרְיְתָא	urbs.
P.	קִרְוִין	קִרְוֵי	קִרְוַיָּא	

3. Quædam, in plurali utroque.

S.	יוֹם		יוֹמָא	dies.
P.	יוֹמִין	יוֹמֵי	יוֹמַיָּא	
	יוֹמָן	יוֹמָת	יוֹמָתָא	
S.	שְׁנָא	שְׁנַת	שַׁתָּא	anni.
P.	שְׁנָן	שְׁנָת	שְׁנָתָא	
	שְׁנִין	שְׁנֵי	שְׁנַיָּא	

Affixa distinguenda sunt, à Formativis verborum. Sunt autem Affixa, vel literaria, vel syllabica: ut patebit ex seq. tabella.

Ex אֲנָא { *lit.* ־י ; *syl.* ־נִי } Ex אֲנַן { *lit.* ־ן ; *syl.* נָא נָן }

Ex { אַתְּ m. { *lit.* ־ךְ ; *syl.* ־נָךְ } Ex אַתּוּן *syl.* כּוּן (כּוֹם)
אַתְּ f. { *lit.* ־ךְ ; *syl.* ־נֵךְ כִי } Ex אַתֵּן *syl.* כֵן }

Ex { הוּא { *lit.* ־הִּי ; *syl.* הִי נֵהּ } Ex הִנּוּן *syl.* { הוֹן (הוֹם) ; נוּן }
הִיא { *lit.* ־הּ ; *syl.* הָא נָהּ } Ex הִנִּין *syl.* { הֵין הֵן (הִין) ; נֵין (נֵן נִין) } }

Nota : נ *in affixis secundæ & tertiæ personæ epentheticum est, (ut & in hebr.* ־נוּ *&c.)* י *in* כִּי *paragogicum est.* הִי *frequenter ante se habet Cholem,* וֹהִי*, quod est ex forma plur. numeri, ut inf. in Aff. Nom. videbitur, &c.*

CAPUT

Numerus & *Genus* sunt, ut in hebræo.

Tempora quoque cum hebræo sunt eadem: nisi uòd in Pahel & Aphel sunt duo Participia, (ut & Kal,) unum activum, alterum passivum; at in rma passiva, unicum tantùm.

Formativa Temporum, & singularum Persona- m, tùm affixæ, tùm præfixæ, cum hebræis, rtim conveniunt, partim differunt. Etenim,

Præteriti 3. *fœm sing. pro* ת *habet* ת 2. *sing. asc. & fœm. eandem formam habent, in* תְּ (*sicut una forma pron. 2. pers.* אַתְּ) *si. sit alicubi* תָ *est ex hebraismo*: 1. *sing. com. pro* תִי *habet* תֵ *plurali*, 3. *pers. distinctas formas habet, masc. in* ו *m. in* א *penacuta utraque*: 2. *pers. pro* תֶּם תֶּן *bet* תּוּן תֶּן : 1. *pers. pl. pro habet* נָא.

Participij *forma fœm. & plur. numeri, sequitur mam Nominis.*

Imperativi *terminatio* ו & י *conveniunt cum bræa, sed pro* נָה *est* נָא.

Futuri *literæ* אית״ן *ab initio se habent, ut in hebræo; quod in 3. plur. fœm. pro* ת *ab initio est* י *In fine pers. sing. recipit* ן *parag.* ן׳. 2. & 3 *pers. pl. sc. desinit in* וּן *fœm. in* ן.

Accentûs ratio in Verbis hæc fere est. Penacutæ t, Præteriti 3. pers. plur. utraque, itèm 1. plur: Infinitivi forma in א extra Kal: Impera- i voces omnes, exceptâ primâ. At reliquæ omnes ces sunt acutæ: (*exceptis paucis ex quiesc.* 2.)

Significa-

RUDIMENTA LINGUÆ CHALDAICÆ.

CAPUT I.

De Literis & Punctis, &c.

CHALDAICA Lingua, literis, vocalibus, cæterisque punctis, punctorumque mutationibus, convenit cum Hebraica. Schevà tamen post vocalem longam, non ubique mobile est. Dagesch forte etiam sæpè vocali longâ notatur: nec rarò resolvitur in נ sive abjectum, sive non abjectum. Accentus sunt in Daniele & Esra, hebræis similes: Sic in Targum Onkeli in Mosen; alibi exulant.

De literis & Vocalibus inter se permutabilibus, in heb. & chald. lingua.

Quia Chaldaica lingua est quædam dialectus linguæ Hebraicæ, notetur hîc, has literas inter se permutabiles esse, quum ex hebræis deducuntur voces chaldaicæ.

שׁ *in* ת שׁוֹר תּוֹר
צ *in* ט צוּר טוּר
ז *in* ד זְרַע דְּרַע
צ *in* א }
צ *in* ע } אַע *pro* עֵץ
ה *in* א &c.

Adde his Vocales quoque inter se permutabiles: ut ו & ָ, in פָּקַד פְּקַד, עָלַם עוֹלָם, לָא לֹא: &c.

Singularis.

Masculini Singularis ſtatus, abſolutus & conſtructus idem eſt, emphaticus in אָ.

	Abſ. Conſt.	*Emph.*		
	טְפַשׁ	טִפְשָׁא		*Stultus.*
	זְמַן	זִמְנָא		*Tempus.*
מֶלֶךְ	מְלַךְ	מַלְכָּא		*Rex.*
זַכַּי	זַכַּאי	זַכָּאָה		*Purus.*
	מִצְרַי	מִצְרָאָה		*Ægyptius.*
	אֱלָהּ	אֱלָהָא		*Deus.*
	כּוֹכַב	כּוֹכְבָא		*Stella.*
	עָלַם	עָלְמָא		*Seculum.*
	בְּכִי	בִּכְיָא		*Fletus.*
בַּיִת	בֵּית	בַּיְתָא	בֵּיתָא	*Domus.*
	דַּם	דְּמָא		*Sanguis.*
	טַל	טַלָּא		*Ros.*
	שֻׁם	שְׁמָא		*Nomen.*
	לֵב	לִבָּא		*Cor.*
	רֵאשׁ	רֵאשָׁא		*Caput.*
	כֹּל	כֻּלָּא		*Omnis.*
	פּוּם	פּוּמָא		*Os oris.*
	סוּס	סוּסָא		*Equus.*

Pluralis

RUDIMENTA LINGUÆ CHALDAICÆ.

Caput I.

De Literis & Punctis, &c.

CHALDAICA Lingua, literis, vocalibus, cæterisque punctis, punctorumque mutationibus, convenit cum Hebraica. Scheva tamen post vocalem longam, non ubique mobile est. Dagesch forte etiam sæpè vocali longâ notatur: nec rarò resolvitur in נ sive abjectum, sive non abjectum. Accentus sunt in Daniele & Esra, hebræis similes: Sic in Targum Onkeli in Mosen; alibi exulant.

De literis & Vocalibus inter se permutabilibus, in heb. & chald. lingua.

Quia Chaldaica lingua est quædam dialectus linguæ Hebraicæ, notetur hîc, has literas inter se permutabiles esse, quum ex hebræis deducuntur voces chaldaicæ.

ש *in* ת שור תור
צ *in* ט צור טור
ז *in* ד זְרַע דְּרַע
צ *in* א }
צ *in* ע } אָע *pro* עֵץ
ה *in* א &c.

Adde his Vocales quoque inter se permutabiles: ut ִ & ָ, in פְּקַד פִּקַד, עָלַם עוֹלָם, לָא לֹא: &c.

Singularis.

Masculini Singularis ſtatus, abſolutus & conſtructus idem eſt, emphaticus in א.

	Abſ. Conſt.	*Emph.*		
	טְפֵשׁ	טִפְשָׁא		*Stultus.*
	זְמַן	זִמְנָא		*Tempus.*
מֶלֶךְ	מְלַךְ	מַלְכָּא		*Rex.*
זַכַּי	זַכַּאי	זַכָּאָה		*Purus.*
	מִצְרַי	מִצְרָאָה		*Ægyptius.*
	אֱלָהּ	אֱלָהָא		*Deus.*
	כּוֹכַב	כּוֹכְבָא		*Stella.*
	עָלַם	עָלְמָא		*Seculum.*
	בְּכִי	בִּכְיָא		*Fletus.*
בְּיִת	בֵּית	בַּיְתָא	בֵּיתָא	*Domus.*
	דַּם	דְּמָא		*Sanguis.*
	טַל	טַלָּא		*Ros.*
	שֵׁם	שְׁמָא		*Nomen.*
	לֵב	לִבָּא		*Cor.*
	רֵאשׁ	רֵאשָׁא		*Caput.*
	כֹּל	כֻּלָּא		*Omnis.*
	פּוּם	פּוּמָא		*Os oris.*
	סוּס	סוּסָא		*Equus.*

Pluralis

2. De Casu.

Casus hic quoque, ut apud Hebraeos, nulli, nisi qui certis notis distinguuntur.

Genitivi nota est,

1. Status constructus, (*de quo seq.*)

2. Praefixum דְּ vel sep. דִּי, (*in Pronom.*)

Dativi nota est, praefixum לְ, (*ut & hebr.*)

Accusativi nota est, יָת (*ex heb.* אֶת) & לְ

Ablativi nota est, מִן (*ut & hebr.*)

3. De Prima Declinatione, Masculinorum.

Considerandus est, in utroque numero, status Absolutus, Constructus, & Emphaticus. Veruntamen, in singulari numero status Constructus ab Absoluto vix differt.

Status Constructus quandoque etiam describitur, per statum Emphaticum, sequente דִּי notâ Genitivi; ut טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא *Satellites regis, Dan.* 2. 14. & 19: nonnunquam etiam per affixum, respondens sequenti nomini, (quod Syris frequens est;) ut, *Dan.* 2. 20. שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא, *Nomen ejus, Dei scil.*

Status Emphaticus respondet hebraeorum ה articulo: sed amplior illius Emphatici statûs usus est, apud Chaldaeos, quàm illius ה apud Hebraeos. *Vide Buxt. c. 4. pag.* 29.

4. De Secunda Declinatione,

Fœmininorum.

Fœminini Singularis ſtatus , abſolutus in אָ, conſtructus in ַת, emphaticus in תָּא. *Pluralis*, abſolutus in ָן, conſtructus in ָת, emph. in תָא.

	Abſol.	*Conſtr.*	*Emph.*	
S.	חָכְמָא	חָכְמַת	חָכְמְתָא	*ſapientia.*
P.	חָכְמָן	חָכְמָת	חָכְמָתָא	
S.	גְבוּרָא	גְבוּרַת	גְבוּרְתָּא	*virtus.*
P.	גְבוּרָן	גְבוּרָת	גְבוּרָתָא	
S.	אֶצְבְּעָא	אֶצְבְּעַת	אֶצְבְּעֲתָּא	*digitus.*
P.	אֶצְבְּעָן	אֶצְבְּעָת	אֶצְבְּעָתָא	
S.	מַלְכוּת		מַלְכוּתָא	*regnum.*
P.	מַלְכְוָן	מַלְכְוָת	מַלְכְוָתָא	
S.	רִבּוּת		רִבּוּתָא	*myrias.*
P.	רִבְוָן	רִבְוָת	רִבְוָתָא	
S.	זַרְעִית		זַרְעִיתָא	*familia.*
P.	זַרְעֲיָן	זַרְעֲיָת	זַרְעֲיָתָא	
S.	יְהוּדָאָה			*Judea.*
P.	יְהוּדָן		יְחוּדָיְתָא	

Nota : *Terminatio* ות וּת ית. *frequenter patitur apocopen literæ* ת : (*qualis videtur eſſe & in hebræo, in* תֹהוּ , בֹהוּ)

5. De

Pluralis.

Masculini Pluralis status, absolutus in ִין, constructus *in* ֵי, emphaticus in ַיָּא.

Absol.	*Const.*	*Emph.*	
טִפְּשִׁין	טִפְּשֵׁי	טִפְּשַׁיָּא	*stulti*
זִמְנִין	זִמְנֵי	זִמְנַיָּא	*tempora*
מַלְכִין	מַלְכֵי	מַלְכַיָּא	*reges*
בָּתִּין	בָּתֵּי	בָּתַּיָּא	*domus*
עַמְמִין	עַמְמֵי	עַמְמַיָּא	*populi*
סִפְרִין	סִפְרֵי	סִפְרַיָּא	*libri*
זַכָּאִין	זַכָּאֵי	} *qui & est pro Emphatico.*	
מִצְרָאִין	מִצְרָאֵי		

Dualis.

Dualis est in ַיִן (tàm masculina, quàm fœminina forma,) sed rarior. Convenit cum formis præcedentis pluralis numeri.

Absolutus rarior.	*Constr.*	*Emphaticus usitatiss.*	
שִׁנַּיִן	שִׁנֵּי	שִׁנַּיָּא	*dentes*
מַיִן	מֵי	מַיָּא	*aqua*
	שְׁמֵי	שְׁמַיָּא	*cœli*

Forma fœm. rarior, מָאתַיִן, *Esr.* 6. 17. *ducenta*

CAPUT III.

De Pronomine.

PRonomina sunt, separabilia & inseparabilia. Separabilia, integra & defectiva.

Integra, trium personarum.

Sing.			*Plur.*	
c.	אֲנָא	*ego*	אֲנַן { אֲנַחְנָא , נַחְנָא }	*nos. c.*
c.	אַנְתְּ , אַתְּ	*tu*	אַנְתּוּן , אַתּוּן	*vos. m.*
			אַנְתֵּין , אַתֵּין	*vos. f.*
m.	אִינָא , הוּא	*ille*	אִנּוּן , הִנּוּן	*illi. m.*
f.	הִיא	*illa*	אִנֵּין , הִנֵּין	*illae f.*
	(*comp.* אִיהִי, אִיהוּא)		(הֵם ex הִמּוֹן)	

Defectiva sunt varia:

1. Singularia,

Masc. דְּנָא , דֵּין , הֵךְ , *Is.* (זֶה) אֵידֵין , *quisnam?* (אֵיזֶה)

Fœm. דְּנָא דָּא הֵךְ , *ea* : *pl.* תְּנוּ אֵידָא *quaenam?* (זאת זה)

Com. הָכֵן *iste*, *ista*.

2. Pluralia,

Com. אֵלֵּךְ , אֵל / אִלֵּין , אֵילוּ } *illi*, *illae* (אֵלֶּה, אֵל)

3. Utriusque

5. De Anomalia Declinationum.

1. Masculina, in plurali ut fœminina.

S.	אַב		אַבָּא	} *pater.*
P.	אַבָהָן	אַבָהָת	אַבָהָתָא	
S.	שֻׁם		שְׁמָא	} *nomen.*
P.	שְׁמָהָן	שְׁמָהָת	שְׁמָהָתָא	

Huc refer etiam,

S.	אִם		אִמָּא	} *mater.*
P.	אִמָּהָן	אִמָּהָת	אִמָּהָתָא	
S.	נְפֶשׁ *vel* נְפַשׁ		נַפְשָׁא	} *anima.*
P.	נַפְשָׁן	נַפְשָׁת	נַפְשָׁתָא	

2. Fœminina, in plurali ut masculina.

S.	מִלָּא	מִלַּת	מִלְּתָא	} *verbum.*
P.	מִלִּין	מִלֵּי	מִלַּיָּא	
S.	קִרְיָא	קִרְיַת	קִרְיְתָא	} *urbs.*
P.	קִרְוִין	קִרְוֵי	קִרְוַיָּא	

3. Quædam, in plurali utroque.

S.	יוֹם		יוֹמָא	} *dies.*
P. {	יוֹמִין	יוֹמֵי	יוֹמַיָּא	
	יוֹמָן	יוֹמָת	יוֹמָתָא	
S.	שְׁנָא	שְׁנַת	שַׁתָּא	} *anni.*
P. {	שְׁנָן	שְׁנָת	שְׁנָתָא	
	שְׁנִין	שְׁנֵי	שְׁנַיָּא	

Affixa distinguenda sunt, à Formativis verborum. Sunt autem Affixa, vel literaria, vel syllabica: ut patebit ex seq. tabella.

Ex אֲנָא { *lit.* י / *syl.* נִי } Ex אֲנַן { *lit.* ן / *syl.* נָא נָן }

Ex { אַתְּ m. { *lit.* ךְ / *syl.* נָךְ } ; אַתְּ f. { *lit.* ךְ / *syl.* נִךְ כִי } } Ex אַתּוּן *syl.* כוֹן (כוֹם) ; Ex אַתֵּין *syl.* כֵן

Ex { הוּא { *lit.* הּ / *syl.* הִי נֵהּ } ; הִיא { *lit.* הּ / *syl.* הָא נָהּ } } Ex הִנּוּן *syl.* { הוֹן (הוֹם) / נוּן } ; Ex הִנֵּין *syl.* { הֵן (הֵין) / גֵּין גֵּן (נֵן נֵין) }

Nota: נ *in affixis secundæ & tertiæ personæ epentheticum est*, (*ut & in hebr.* נוּ *&c.*) י *in* כִי *paragogicum est.* הִי *frequenter ante se habet Cholem*, וֹהִי, *quod est ex forma plur. numeri, ut inf. in Aff. Nom. videbitur, &c.*

CAPUT

3. Utriusque numeri & generis:

Interrogativum,

de persona, מַן *quis?* (מִי)

(מַן דְּ *is qui.*)

de re, מָא, מָאי *quid?* (מָה)

Relativum, דִּי, *qui, quæ, quod.* (אֲשֶׁר)

(*ortum ex heb.* שֶׁ, *vel* זוּ)

4. Mixta: (*Thalmudica.*)

S. הָא, הָאי, הַי : *hic, iste.*

P. הָנֵין, הָנֵי, הָנָךְ : *hi, isti.*

S. הַךְ, *iste, ista, istud.*

Inseparabilia sunt, præfixa, affixa.

Præfixa sunt duo:

הָ (*ex* הוּא *pro quo* הָא, *nisi ex* הֵא)

Præfigitur, non nominibus: (nam ה articuli loco est status emphaticus:) sed pronominibus quibusdam tertiæ personæ, ob majorem emphasin.

Exempli gratiâ: הַהוּא, הַהִיא:

הָדֵי : הָדָא : הָאִינוּן : הָאִלֵּין :

דְּ (ex דִּי) *qui, quæ, quod.*

Affixa

Numerus & *Genus* sunt, ut in hebræo.

Tempora quoque cum hebræo sunt eadem: nisi quòd in Pahel & Aphel sunt duo Participia, (ut & in Kal,) unum activum, alterum passivum; at in forma passiva, unicum tantùm.

Formativa Temporum, & singularum Personarum, tùm affixæ, tùm præfixæ, cum hebræis, partim conveniunt, partim differunt. Etenim,

Præteriti *3. fœm sing. pro* ה *habet* ת *2. sing. masc. & fœm. eandem formam habent, in* תָּ *(sicut & una forma pron. 2. pers.* אַתָּ*) si sit alicubi* תְ *idest ex hebraismo: 1. sing. com. pro* תִּי *habet* ת*. In plurali, 3. pers. distinctas formas habet, masc. in* ו *fœm. in* א *penacuta utraque: 2. pers. pro* תֶּם תֶּן *habet* תּוּן תֵּן*: 1. pers. pl. pro habet* נָא.

Participij *forma fœm. & plur. numeri, sequitur formam Nominis.*

Imperativi *terminatio* ו *&* י *conveniunt cum hebræa, sed pro* נָה *est* נָא.

Futuri *literæ* אית״ן *ab initio se habent, ut in hebræo; nisi quod in 3. plur. fœm. pro* ת *ab initio est* י *In fine 2. pers. sing. recipit* ן *parag.* ין*. 2. & 3 pers. pl. masc. desinit in* וּן *fœm. in* ן.

Accentûs ratio in Verbis hæc fere est. Penacutæ sunt, Præteriti 3. pers. plur. utraque, itèm 1. plur: Sic Infinitivi forma in א extra Kal: Imperativi voces omnes, exceptâ primâ. At reliquæ omnes voces sunt acutæ: (*exceptis paucis ex quiesc. 2.*)

Significa-

CAPUT IV.

De Verbo.

CONJUGATIONES Verborum sunt tres : quarum singulæ geminas habent formas , Activam & Passivam : (præterquàm , quòd Danieli & Esræ sunt duæ peculiares formæ, hebræis cognatæ :) ut ex sequenti schemate patebit.

Prima { *act.* Pehal , *dicta* Kal. ; *pass.* { Pehil , (*Danieli & Esræ peculiaris.*) ; Ithpehal. } }

Secunda { *act.* Pahel. ; *pass.* Ithpahel. }

Tertia { *act.* Aphel. ; *pass.* { Hophal , (*Danieli & Esræ peculiaris.*) ; Ittaphel , (*de qua seq. not.*) } }

Nota. *Ittaphel , formam passivam Aphel , Buxtorfius non agnoscit : Erpenius & Lempereur eandem habent , quanquam rarior sit , & in Syriaca lingua usitatior. Buxtorfius , quæ huc referri possint , exempla ad Ithpehal vel Ithpahel refert , ne mentione quidem hujus formæ factâ : sed rectiùs distinguuntur.*

Numerus

Infinitivus hîc assumit formativam מ à fronte, מִפְקַד, habens quoque terminationem Cholem & Kibbutz.

Imperativus & Futurum, præter terminationem Kibbutz, habent etiam Pathach & Tzere, & pro Kibbutz quandóque Cholem & Schurek.

ITHPEHAL.

Characteristica hujus conjugationis, (ut & reliquarum passivarum,) est אִתְ pro qua in Daniele & Esra sæpe est hebr. הִתְ.

Metathesis hîc est, & *Syncope*, ut in hebræo: (ut & in Ithpahel, infrà.) Metathesis est, *ut in* אִזְדְּלַת , אִצְטְבַע , אִשְׁתְּבַח , אִסְתַּחַר , *&c.* Syncope, *ut in* אִדַּבַּר *pro* אִתְדַּבַּר , אִטְּבַע *pro* אִתְטְבַע , אִתַּקַף *pro* אִתְתַּקַף , *&c.*

Præteriti terminatio, præter Pathach, est etiam Tzere & Chirek: ut & Futuri.

Imperativus hîc, ut & in reliquis passivis, est; fortè sub significatione intransitiva solummodò, non transitiva. Notatur א cum Sægol, ad differentiam Præteriti: est tamen & cum Chirek: (*ut & infrà in Ithpahel, &c.*)

PAHEL.

Præteriti (ut & Part. activi, Imp. & Fut.) terminatio est, vel Tzere, vel Chirek, vel Pathach ob gutturalem

Significatio Verborum est, ut in hebræo, tùm activa & passiva, ac utraque transitiva vel intransitiva, tùm neutra: pendetque à formis conjugationum, activarum, passivarum: respondens ubique hebræis cognatis.

Forma Verborum est, vel Integra, vel Anomala.

FORMA INTEGRA.

Integra forma est, verborum integrorum, quæ nullam habent, sive deficientem, sive quiescentem literam; habentque paradigma פְּקַד: cui præmittemus notulas, singularum conjugationum formationi inservientes.

KAL.

Præteritum habet Scheva & Pathach: ità tamen, ut pro hoc etiam sit Tzere & Chirek, at Cholem rariùs; *ut* פְּקַד , בְּטֵל , יְכִל , חֲרוֹב. Pathach in 3. fœm. & 1. sing mutatur in Scheva, unde prius Scheva transit in Chirek, vel ob gutturalem, in Pathach aut Sægol; *ut* פִּקְדַת , עֲבַדַת , נְחִתַּת: ultima si sit gutturalis aut ר in fine duplex est Pathach aut Sægol; *ut* אֲמֶרֶת , שְׁלַחַת. In reliquis personis Pathach manet: at reliquæ terminationes ubique manent; *ut* בְּטֵלַת , יְכִילַת , חֲרוֹבַת, *&c.*

Participium præsens פָּקֵד, respondet hebræo פּוֹקֵד: præteritum פְּקִיד, hebræo פָּקוּד, & *Pebil* vocatur, (ut heb. *Pahul.*)

Infiniti-

Aphel.

Aphel respondet hebræo *Hiphil*, mutatâ characteristicâ ה in א : quæ per characteristicam temporis exclusa, in Daniele & Esra manet sæpè ; (manente etiam ה pro א, ut & suprà הִתְ pro אִתְ,) e. g. מְהַפְקֵד , יְהַפְקֵד , *pro* מַפְקֵד , יַפְקֵד , *&c.*

Pro *Tzere* indifferenter est *Chirek*, per totam conjugationem ; (quod & hebræis familiare :) itémque *Pathach*, ob gutturalem aut ר, quod vel manet ; vel mutatur : perinde ut suprà in Pahel.

Participium hîc quoque duplex est, activum & passivum, solâ voce primâ differens : (quorum posterius est pro participio hebræo, in Hophal, מְפַקַּד) : imò non differens, si ob guttturalem vel ר requiratur Pathach ; *ut in Pahel.*

Ittaphel.

De hac forma suprà est dictum. Fit ea, præfixâ formæ activæ characteristicâ passivâ אִתְ : e. g. אִתְאַפְקַד, pro qua, eliso א, & ת geminato, vel dagessato, est אִתַּפְקַד, vel אִתַּפְקַד. Conjugatio fit, ut in activo, solâ characteristicâ observatâ.

Hæ sunt Formæ integræ Conjugationes sex, eæque omnibus Chaldæis communes : quarum nunc sequitur PARADIGMA.

Kal.

gutturalem aut ר : quæ alicubi mutatur in Scheva; alicubi manet, (accentu sc. manente, aut sequente Schev. quiescenti.)

Participium hîc est duplex, activum, & passivum, מְפַקֵּד, & מְפַקַּד, (quorum posterius respondet participio heb. Pyhal, מְפֻקָּד) Utrumque solâ primâ voce differt: at quum, ob gutturalem aut ר, pro Tzere est Pathach, nulla uspiam est distinctio, nisi ex sensu.

ITHPAHEL.

Terminationes communes sunt, Tzere, & Chirek & Pathach usitatissima omnium: quæ se habent, ut in activo.

Imperativus distinguitur à Præterito, per Sægol sub characteristica אֶת, etsi & cum Chirek eadem hîc inveniatur: (*ut sup. in Ithpehal.*)

Metathesis & *Syncope* hîc quoque est, ut in hebræo: ut suprà in Ithpehal dictum.

Ad PAHEL & ITHPAHEL etiam referenda est forma *Pohel*, *ut* פּוֹקֵד, אִתְפּוֹקַד: itèm forma geminata, *ut* בַּלְבֵּל, *à* בְּלַל itèm forma quatuor aut quinque radicalium, *ut* בַּהְרֵג, *&* שַׁחְלֵף, סַגְרֵגַר (*præf.* שׁ, ס) itèm quæ Tzere loco dages fortis habent, *ut* שֵׁזִיב, *&* הֵימִן (*ortum ex heb. Hiph.* הֶאֱמִין)

ITHPAHEL.

Prat.

אִתְפַּקַּד אִתְפַּקַּדְתְּ
אִתְפַּקַּדְתְּ (*vel, ut in*
אִתְפַּקַּדַת *Pahel.*)
אִתְפַּקַּדוּ אִתְפַּקַּדָא
אִתְפַּקַּדְתּוּן תֵּן
אִתְפַּקַּדְנָא

Part.

מִתְפַּקַּד מִתְפַּקְּדִין
מִתְפַּקְּדָא מִתְפַּקְּדָן

Infinit.

אִתְפַּקָּדָא

Imp.

אִתְפַּקַּד אִתְפַּקַּדוּ
אִתְפַּקַּדִי אִתְפַּקַּדְנָא

Futur.

אֶתְפַּקַּד (*vel* קֵּ)
תִּתְפַּקַּד תִּתְפַּקְּדִין
יִתְפַּקַּד תִּתְפַּקַּד
נִתְפַּקַּד
תִּתְפַּקְּדוּן תִּתְפַּקְּדָן
יִתְפַּקְּדוּן יִתְפַּקְּדָן

APHEL.

PAHEL.

Prat.

פַּקֵּד פַּקְּדַת
פַּקֵּדְתְּ
פַּקֵּדְתְּ
פַּקִּדוּ פַּקִּדָא
פַּקֵּדְתּוּן פַּקֵּדְתֵּן
פַּקֵּדְנָא

Part. act.

מְפַקֵּד מְפַקְּדִין
מְפַקְּדָא מְפַקְּדָן

Part. pass.

מְפַקַּד מְפַקְּדִין
מְפַקְּדָא מְפַקְּדָן

Infin.

פַּקָּדָא

Imp.

פַּקֵּד פַּקִּדוּ
פַּקִּדִי פַּקֵּדְנָא

Futur.

אֲפַקֵּד
תְּפַקֵּד תְּפַקְּדִין
יְפַקֵּד תְּפַקֵּד
נְפַקֵּד
תְּפַקְּדוּן תְּפַקְּדָן
יְפַקְּדוּן יְפַקְּדָן

ITHPEHAL.

Præt.

אִתְפְּקֵד אִתְפַּקְדַת

&c. ficut in Kal, præfixo folo אִתְ

Part.

מִתְפְּקֵד מִתְפַּקְדִין

מִתְפַּקְדָא מִתְפַּקְדָן

Infinit.

אִתְפְּקָדָא

Imp.

אִתְפְּקֵד אִתְפַּקְדוּ

אִתְפַּקְדִי אִתְפַּקְדָנָא

Futur.

אִתְפְּקֵד

תִּתְפְּקֵד תִּתְפַּקְדִין

יִתְפְּקֵד תִּתְפְּקֵד

נִתְפְּקֵד

תִּתְפַּקְדוּן תִּתְפַּקְדָן

יִתְפַּקְדוּן יִתְפַּקְדָן

PAHEL

KAL.

Præt.

פְּקַד פִּקְדַת

פְּקַדְתְּ

פְּקַדִית

פְּקַדוּ פְּקַדָא

פְּקַדְתּוּן פְּקַדְתֵּן

פְּקַדְנָא

Part. præf.

פָּקֵד פָּקְדִין

פָּקְדָא פָּקְדָן

Part. Pehil.

פְּקִיד פְּקִידִין

פְּקִידָא פְּקִידָן

Infinit.

מִפְקַד

Imp.

פְּקֻד פְּקֻדוּ

פְּקֻדִי פְּקֻדָנָא

Futur.

אֶפְקֻד

תִּפְקֻד תִּפְקְדִין

יִפְקֻד תִּפְקֻד

נִפְקֻד

תִּפְקְדוּן תִּפְקְדָן

יִפְקְדוּן יִפְקְדָן

Hactenus Conjugationes omnibus Chaldæis communes ; sequuntur Danieli & Esræ peculiares duæ , *Pehil* , & *Hophal* : quæ solum habent Præteritum , suntque ejusdem cum præcedentibus passivis significationis , Pehil quidem cum Ithpehal , Hophal verò cum Ittaphel : quas in hunc locum reservavimus, ne ordo præcedentium turbaretur.

HOPHAL.	PEHIL.
Præteritum.	*Præteritum.*
הָפְקַד הָפְקְדַת	פְּקִיד פְּקִידַת
הָפְקַדְתְּ	פְּקִידְתְּ
הָפְקְדֵת	פְּקִידֵת
הָפְקַדוּ הָפְקַדָא	פְּקִידוּ פְּקִידָא
הָפְקַדְתּוּן תֵּן	פְּקִידְתּוּן תֵּן
הָפְקַדְנָא	פְּקִידְנָא

Hactenus Forma Integra : sequuntur Anomalæ.

FORMÆ

ITTAPHEL.

Præt.

אתתפקד אתתפקדת

&c. ut in activo.

Particip.

מתתפקד ‎ ‏קדין

מתתפקדא ‎ ‏קדן

Infinit.

אתתפקדא

Imp.

אתתפקד אתתפקדו

אתתפקדי אתתפקדנא

Fut.

אתתפקד

תתפקד ‎ ‏קדין

יתפקד תתפקד

נתתפקד

תתפקדון ‎ ‏קדן

יתתפקדון ‎ ‏קדן

APHEL.

Præt.

אפקד אפקדת

אפקדת

אפקדת

אפקדו אפקדא

אפקדתון אפקדתן

אפקדנא

Part. act.

מפקד מפקדין

מפקדא מפקדן

Part. pass.

מפקד מפקדין

מפקדא מפקדן

Infinit.

אפקדא

Imper.

אפקד אפקדו

אפקדי אפקדנא

Futur.

אפקד

תפקד תפקדין

יפקד תפקד

נפקד

תפקדון תפקדן

יפקדון יפקדן

I.

Defectiva Primâ Nun, (& Iod.)

Anomalia hîc tantùm est, in Infinitivo, Imperativo, & Futuro KAL; deinde, in APHEL, & ITTAPHEL, nec non *Hophal* : (ità tamen, ut & analogia sæpè retineatur.)

Reliqua omnia *Analoga* sunt : videlicet, Præteritum, & Participium utrumque, in KAL; totum *Pehil* & ITHPEHAL; item totum PAHEL & ITHPAHEL.

Paradigma נְפַק *Egressus est.*

KAL.

Infinitivus.

מִפַּק (*pro* מִנְפַּק)

Imperativ.

פֵּק פֻּקוּ (*pro* נְפֵק)
פֻּקִי פֻּקָנָא

Futurum.

אִפֵּק (*pro* אֶנְפֵּק *&c.*)
תִּפֵּק תִּפְּקִין
יִפֵּק תִּפֵּק
נִפֵּק
תִּפְּקוּן תִּפְּקָן
יִפְּקוּן יִפְּקָן

APHEL.

FORMÆ ANOMALÆ.

Anomala forma eſt, verborum, vel Defectivorum, vel Quieſcentium; & quidem, vel in prima, vel in ſecunda, vel in tertia radicali.

In prima radicali ſunt, tùm Defectiva, tùm Quieſcentia.

1. *Defectiva primâ radicali* ſunt,
quæ habent primam Nun, נְפַק
(quò pertinent quædam primâ Jod.)

2. *Quieſcentia primâ radicali* ſunt,
quæ habent primam, vel { א אֲכַל / י יְתַב

In ſecunda radicali ſunt etiam, tùm Defectiva, tùm Quieſcentia.

3. *Defectiva ſecundâ radicali* ſunt,
quæ ſecundam geminant, רְקַק

4. *Quieſcentia ſecundâ radicali* ſunt,
quæ habent ſecundam, vel { ו קוּם / י בִּין

In tertia radicali ſunt tantùm Quieſcentia.

5. *Quieſcentia tertiâ radicali* ſunt,
quæ habent tertiam א גְּלָא
(vel ה, vel י)

Adeóque quinque ſunt formæ anomalæ: quas ordine proponemus.

Nota ad Ittaphel.

Exempla quæ D. Buxtorfius adducit, lib. 1. c. 13. tanquam anomala in Ithpehal, ea omnia ad Ittaphel sunt referenda: ut, אִתַּפֵּק *pro* אִתְאַפֵּק, *à* נְפַק: *sic* אִתַּסֵּק, אִתַּצַּל, אִתַּחַת, *à rad.* נְסַק, נְצַל, נְחַת, *&c.*

HOPHAL:

Duo exempla in Daniele occurrunt: unum analogum, הָנְחַת *à* נְחַת; alterum anomalum, הֻסַּק *à* נְסַק Hinc sequens *Paradigma* est formatum, ex נְפַק scilicet, הֻפַּק *pro* הֻנְפַּק

Præteritum.

הֻפְּקַת	הֻפַּק
	הֻפְּקְתָּ
	הֻפְּקֵת
הֻפְּקָא	הֻפְּקוּ
הֻפְּקְתֵּן	הֻפְּקְתּוּן
	הֻפְּקְנָא

II. *Quiescentia*

Aphel.

Præt.

אפק אפקת
אפקת
אפקת
אפקו אפקא (פ)
אפקתון אפקתן
אפקנא

Part. act.

מפק מפקין
מפקא מפקן

Part. pass.

מפק מפקין &c.

Infin.

אפקא

Imp.

אפק אפקו
אפקי אפקנא

Futur.

אפק
תפק תפקון
יפק תפקן
נפק
תפקון תפקן
יפקון יפקן

Ittaphel.

Præt.

אתפק אתפקת
&c. ut in activo.

Part.

מתפק מתפקין
מתפקא מתפקן

Infinit.

אתפקא

Imp.

אתפק אתפקו
אתפקי אתפקנא

Fut.

אתפק
תתפק תתפקין
יתפק תתפק
נתפק
תתפקון תתפקן
יתפקון יתפקן

Nota T 5

Quiesc. 1. י

KAL.

Præteritum analogum.

יְתֵב

Participium utrumque analogum.

יָתֵב : יְתִיב

Infinitivus.

מֵיתַב *vel* מֶתַּב

Imperativ.

תֵּב תֵּבוּ (תִּיבוּ)
תֵּבִי תֵּבְנָא

Futurum.

אֵיתַב
תֵּיתַב תֵּיתְבִין
יֵיתַב תֵּיתַב
נֵיתַב
תֵּיתְבוּן תֵּיתְבָן
יֵיתְבוּן יֵיתְבָן
(*etiam* אֵתַּב, תֵּתַּב,
יֵתַּב &c.)

Quiesc. 1. א

KAL.

Præteritum analogum.

אֲכַל

Participium utrumque analogum.

אָכֵל : אֲכִיל

Infinitivus.

מֵאכַל *vel* מֵיכַל
(& מֵכַל)

Imperativus analog.

אֱכֹל &c.

Futurum.

אֵיכַל (אֵיכֹל *vel*)
תֵּיכַל תֵּיכְלִין
יֵיכַל תֵּיכַל
נֵיכַל
תֵּיכְלוּן תֵּיכְלָן
יֵיכְלוּן יֵיכְלָן
(*etiam* יֵאכַל &c.
& אֱכַל , & תּוֹבֵד)

Quiesc.

II.

Quiescentia Primâ Aleph, & Jod.

Utrumque genus, quia multa communia habet, è regione coordinabimus.

Iisdem Conjugationibus & Temporibus anomala & analoga sunt, quibus præcedens forma נָפַק: nisi quòd אֱכֹל etiam Imperativo analogum est.

Quiescentium primâ א anomalia est, in א vel quiescente, vel mutatâ in י aut ו (alicubi etiam abjectâ, *ut in Pahel,* מַכֵּל *pro* מְאַכֵּל , *sic* תַּכֵּל *&c.* *itèm in Ithpahel,* אִתַּכֵּל *vel* אִתַּכַּל *pro* אִתְאַכֵּל: *sic & in Ithpehal,* אִתְּכֵל *vel* אִתְּכַל *pro* אִתְאֲכֵל, *imò & in Inf. & Fut. Kal quandóque.*)

Quiescentium primâ י anomalia est, in י vel quiescente, vel abjectâ, vel commutatâ in ו (Sæpè etiam sequuntur formam defectivorum primâ נ, quod & suprà in illa forma insinuatum est: ut à יְדַע est מַדַּע; & resoluto dages in Nun, מַנְדַּע)

Paradigma Quiescentium primâ Aleph est אֲכַל *Comedit* : primâ Jod, יְתֵב *Sedit* : (*ex heb.* יָשַׁב *mutato* שׁ *in* ת)

Quiesc. 1. י

ITTAPHEL.

Prat.

אִתּוֹתַב אִתּוֹתְבַת

&c. ut in activo.

Particip.

מִתּוֹתַב מִתּוֹתְבִין
מִתּוֹתְבָא מִתּוֹתְבָן

Infin.

אִתּוֹתָבָא

Imp.

אִתּוֹתַב *&c.*

ut in act.

Futur.

אֶתּוֹתַב
תִּתּוֹתַב *&c.*

ut in activo.

Hujus loci sunt exempla, quæ D. Buxtorfius adducit, lib. 1. gram. cap. 22. ad Ithpehal irregulare.

HOPHAL.

Prat.

Hîc etiam unicum tantùm est, הוּסְפַת, in masc. הוּסַף à יְסַף, ad formam הוּתַב

Quiesc. 1. א

ITTAPHEL.

Prat.

אִתּוֹכַל אִתּוֹכְלַת

&c. ut in activo.

Particip.

מִתּוֹכַל מִתּוֹכְלִין
מִתּוֹכְלָא מִתּוֹכְלָן

Infin.

אִתּוֹכָלָא

Imp.

אִתּוֹכַל *&c.*

ut in act.

Futur.

אֶתּוֹכַל
תִּתּוֹכַל *&c.*

ut in activo.

HOPHAL.

Prat.

Hîc tantùm unicum est exemplum, הוּבַד, ab אֲבַד ad formam הוּכַל

Quiesc. I. א

APHEL.

Præt.

אוֹכֵל אוֹכְלַת
אוֹכֵלְתְּ (כְּ)
אוֹכֵלֶת
אוֹכְלוּ אוֹכְלָא (כָ)
אוֹכֵלְתּוּן תֵּן (כַּ)
אוֹכֵלְנָא (כְּ)

Part. act.

מוֹכֵל מוֹכְלִין
מוֹכְלָא מוֹכְלָן

Part. pass.

מוֹכַל *&c. ut prec.*

Infin.

אוֹכָלָא

Imp.

אוֹכֵל אוֹכִילוּ (כֵ)
אוֹכִילִי אוֹכְלֶנָא

Fut.

אוֹכֵל
תּוֹכֵל תּוֹכְלִין
יוֹכֵל תּוֹכֵל
נוֹכֵל
תּוֹכְלוּן תּוֹכְלָן
יוֹכְלוּן יוֹכְלָן

Quiesc. I. י

APHEL.

Præt.

אוֹתֵב , אוֹתְבַת
אוֹתֵבְתְּ (תְּ)
אוֹתֵבֶת
אוֹתֵבוּ אוֹתְבָא
אוֹתֵבְתּוּן תֵּן
אוֹתֵבְנָא (תַ)

Part. act.

מוֹתֵב מוֹתְבִין
מוֹתְבָא מוֹתְבָן

Part. pass.

מוֹתַב *&c. ut prec.*

Infin.

אוֹתָבָא

Imp.

אוֹתֵב אוֹתִבוּ (תֵ)
אוֹתִבִי אוֹתֵבְנָא

Fut.

אוֹתֵב
תּוֹתֵב תּוֹתְבִין
יוֹתֵב תּוֹתֵב
נוֹתֵב
תּוֹתְבוּן תּוֹתְבָן
יוֹתְבוּן יוֹתְבָן

Quiesc.

De Analogis Temporibus, & Conjugationibus hujus formæ,

Participium *Pehil* regulare est, *ut* דְּקִיק דְּקִיקִין *&c.* Regularis etiam esset conjugatio *Pehil*, si invenirentur exempla in Daniele & Esra.

Regulares etiam sunt conjugationes integræ *Ithpehal*, *Pahel & Ithpahel*: e. g. אִתְדְּקַק, דַּקֵּק, אִתְדַּקַּק.

Excipe 1. pauca quædam in *Ithpehal*, ubi pro אִתְדְּקַק est אִתַּדַּק: quæ forma convenit cum sequenti forma אִתְּקָם ex קוּם: nisi quod ibi est vocalis longa, hic brevis & dages forte.

Excipe 2. ea quæ in *Pahel* & *Ithpahel* pro Dages forti habent Cholem; ut דּוֹקֵק, אִתְדּוֹקַק, *pro* דַּקֵּק, אִתְדַּקַּק: quæ est cognata formæ *Pohel*, suprà inter analogas explicatæ, adeóque à forma regulari vix differt. Proinde in *Paradigmate* subjecto harum conjugationum compendium facere poterimus.

Defect. 2.

III.

Defectiva Secundâ, vel

Geminantia Secundam.

Anomalia hujus formæ est, in secunda radicali abjecta, & per dages forte, si forma vocis id patiatur, compensata.: retentâ tamen & quandóque analogiâ: e. g. דְּקַק (*quæ vox in lexicis pro radice ponitur, ut & in hebr. utpote analoga* :) *pro qua est, juxta hanc anomaliam* , דַּק , *Comminuit.*

Dages forte non imprimitur, voce à fine non crescente; ut *in prima voce Præt. Part. præs. Imp: itèm, in Inf. & Fut.* Imprimitur autem, voce à fine crescente; ut, *in Præt. 3. f. & 1. sing. ac utraq; 3. pl: in Part. præs. f. sing. & utroq; pl: in Imp. f. sing. & m. pl.* Verùntamen, sequente schevâ quiescenti, non imprimitur; ut, *in Præt. 2. sing. 2. & 1. plur: in Imp. 2. pl. f.* Nec imprimitur, præcedente schevâ mobili, ut, *in Fut. Kal, totaque conj. Aphel & Ittaphel, & Hophal.* Porrò in Infinitivo & Futuro Kal, itèm in tota Conjugatione Aphel & Ittaphel, itémque Hophal, loco secundæ geminandæ, geminatur prima; voce scilicet ab initio crescente: atque sic planè convenit hîc cum forma Defectiv. 1. Nun. Quæ omnia ex *Paradigmate* clariùs patescent.

De

Def. 2.

ITHPAHEL.

Præt.

Regul.	אִתְדַּקַּק
Irreg.	אִתְדּוֹקַק

Part.

Reg.	מִתְדַּקַּק
Irreg.	מִתְדּוֹקַק

Infinit.

Reg.	אִתְדַּקָּקָא
Irreg.	אִתְדּוֹקָקָא

Imp.

Reg.	אֶתְדַּקַּק
Irreg.	אֶתְדּוֹקַק

Fut.

Reg.	אֶתְדַּקַּק
Irreg.	אֶתְדּוֹקַק

PAHEL.

Præt.

Regulare.	דַּקֵּק
Irregulare.	דּוֹקֵק

Part. act.

Regul.	מְדַקֵּק
Irreg.	מְדוֹקֵק

Part. pass.

Reg.	מְדַקַּק
Irreg.	מְדוֹקַק

Infinit.

Reg.	דַּקָּקָא
Irreg.	דּוֹקָקָא

Imp.

Reg.	דַּקֵּק
Irreg.	דּוֹקֵק

Fut.

Reg.	אֲדַקֵּק
Irreg.	אֲדוֹקֵק

Defect. 2.

ITHPEHAL.

Præ.

Regulare, אתדקק

sicut אתפקד

Irregulare אתדק
ut in præced. Kal,
præmissâ את

Particip.

Regulare מתדקק

Irregulare מתדק

Infinit.

Regul. אתדקקא

Irreg. אתדקא

Imp.

Regul. אתדקק

Irreg. אתדק

Fut.

Regul. { אתדקק / תתדקק }

Irregul. { אתדק / תתדק }

KAL.

Præterit.

דק דקת
דקת
דקת
דקו דקא
דקתון דקתין
דקנא

Part. præs.

דק דקין
דקא דקן

Part. Pehil.

Regulare. דקיק

Infinit.

מדק

Imp.

דוק דוקו
דוקי דוקא

Fut.

אדוק
תדוק תדקון
ידוק תדוק
נדוק
תדקון תדקן
ידקון ידקן

Defect. 2.

Hophal.

Duo tantùm exempla exstant in Daniele, *cap.* 5. *v.* 13. 15. הֻעַלוּ , הֻעַל , ad formam seq.

&c. הָדְבַק
&c. הָדְבְקוּ

Pehil.

Pehil hujus formæ non differt à *Pehil* formæ integræ ; exempli gratiâ, פְּקִד *ut* דְּקִיק

Sed exempla in Dan. & Esra non exstant.

IV.

Quiescentia Secundâ Vau, vel Jod.

Anomalia hujus formæ est, in media radicali *Vau* vel *Jod*, quiescente, vel abjecta: estque una utriusque forma: e.g. קוּם ; בִּין.

Accentus in hac sola forma variat, & quidem in Præterito, (*excepto Pahel & Ithpahel*;) nempe in duabus ejus vocibus, 3. *sing. fœm.* & 1. *sing.* quæ quum accentum semper habeant in ultima, hic eum in penultima habent; (nec tamen id perpetuum:) Unde pro קָמַת est קָמַת, pro קָמֵת est קָמֶת: (*nimirùm accentu à Tzere ultimæ ablato, id necessariò transit in Segol.*)

Kal.

Præteritum Kal habet Kametz, *ut* קָם; quandóque & Chirek, (maximè si media radicalis fuerit Jod,) *ut* קִים : manente utroque illo puncto, in cæteris quoque personis.

Participi-

Def. 2.

APHEL.

Præt.

אדק אדקת
אדקת
אדקת
אדקו אדקא
אדקתון אדקתן
אדקנא

Part. act.

מדק מדקין
מדקא מדקן

Part. pass.

מדק מדקין &c.

Infin.

אדקא

Imp.

אדק אדקו
אדקי אדקנא

Fut.

אדק
תדק תדקון
ידק תדק
נדק
תדקין תדקן
ידקון ידקן

ITTAPHEL.

Præt.

אתדק אתדקת
&c. ut in activ.

Particip.

מתדק מתדקין
מתדקא מתדקן

Infin.

אתדקא

Imp.

אתדק &c.
ut in act.

Futur.

אתדק &c.
תתדק ut in act.

Exempla vide in Buxt. Gram. chald. l. 1. cap. 16. ad Ithpehal relata:

אתעל , à על
אתחל , à חל

Pahel & Ithpahel.

Forma hîc duplex est, una analoga, altera anomala. Analoga, modò communior est, *ut* קַיֵּם. modò rarior, *ut* קַוֵּם. Anomala est, vel קוֹמֵם, vel קַמְקֵם. Hinc in *Ithpahel* totidem sunt formæ: e. g. אִתְקַמְקַם, אִתְקוֹמַם, אִתְקַוַּם, אִתְקַיַּם. Adeòque regularia hîc fere omnia, ut non sit opus operoso paradigmate.

Syncope & *Metathesis* hîc admittitur: e. g. אִתַּכַּן *pro* אִתְכַּנַּן: אִשְׁתַּיַּר *pro* אִתְשַׁיַּר

Aphel.

Aphel ordinariè habet Scheva, sub prima, ut אַקִים. Invenitur & alia forma, sed rarior, אֵיקִים (quæ convenit cum forma quiescentium primâ Aleph & Jod.)

Ittaphel.

Ittaphel fit, præfixâ characteristicâ אִתּ, & elisâ א formæ activæ, ac geminato ת, ut suprà: e. g. אִתַּקַם: (quæ forma vix differt ab Ithpehal, ut suprà monuimus.) Invenitur & ex altera forma, אִתּוֹתַב à יְתוּב

Pehil & Hophal.

In Pehil unicum est in Daniele exemplum, per Kibbutz, קֻם. *Hophal*, si inveniretur, esset analogicè הוּקַם, vel הֻקַם

Quiesc.

Participium Præsens, pro media radicali assumit א, quod tamen in fœm. & plur. mutatur in י, at cum Chateph pathach manet: e. g. קָאֵם, קָיְמִין, קָאֲמִין, *&c.* *Pehil* est cum Chirek, ordinariè scil. *ut* קִים.

Infinitivi Formativa מ variè punctatur, vel per Tzere; vel per Scheva, vel per Chirek longum, (aut Tzere seq. Jod,) vel per Chirek breve sequente dages forti: *Terminatio* propria est Kametz, vel Schurek. exempli gratiâ,

מְקָם, מֵיקָם, מִיקָם, מִקָּם, מְקוּם:

Imperativus frequentiùs habet Schurek, quandóque & Chirek: e. g. קוּם, קִים

Futuri literæ אית ordinariè habent Scheva: pro quo tamen est etiam Kametz aut Tzere. Terminatio communior est Schurek: pro quo est & Kibbutz, & Cholem.

ITHPEHAL.

Vera forma est אִתְקַם, sed assumitur plerunque dages forte in ת, euphoniæ causâ, *ut* אִתַּקַּם: (nisi ea forma ad Ittaphel potiùs sit referenda; cumprimis si terminatio sit Chirek: *vide inf.*) Par quoque forma fuit suprà, in Defectiv. 2. *ut* אִתְּדַק.

Syncope hîc est rarissimè: Metathesis verò nunquam.

Quiesc. 2. ו & י

ITHPAHEL.

Præt.

regular. { אִתְקַיַּם / אִתְקַוַּם

irreg. { אִתְקוֹמַם / אִתְקַמְקַם

Part.

regul. { מִתְקַיַּם / מִתְקַוַּם

irreg. { מִתְקוֹמַם / מִתְקַמְקַם

Infin.

regul. { אִתְקַיָּמָא / אִתְקַוָּמָא

irreg. { אִתְקוֹמָמָא / אִתְקַמְקָמָא

Imp.

reg. אִתְקַיַּם אִתְקַוַּם

irreg. { אִתְקוֹמַם / אִתְקַמְקַם

Fut.

reg. יִתְקַיַּם יִתְקַוַּם

irreg. { יִתְקוֹמַם / יִתְקַמְקַם

PAHEL.

Præt.

regulare. { קַיֵּם / קַוֵּם

irregul. { קוֹמֵם / קַמְקֵם

Part. act.

reg. מְקַיֵּם מְקַוֵּם

irreg. מְקוֹמֵם מְקַמְקֵם

Part. pass.

regul. מְקַיַּם מְקַוַּם

irreg. מְקוֹמַם מְקַמְקַם

Infin.

reg. קַיָּמָא קַוָּמָא

irreg. קוֹמָמָא קַמְקָמָא

Imp.

reg. קַיֵּם קַוֵּם

irreg. קוֹמֵם קַמְקֵם

Fut.

regulare. { אֲקַיֵּם / אֲקַוֵּם

irregul. { אֲקוֹמֵם / אֲקַמְקֵם

Quiesc.

Quiesc. 2. ו & י

KAL.

Præt.

קָם קָמַת (קִים
קָמְתְּ (קִימַתְּ
קָמֶת (קִימֶת
קָמוּ קָמָא
קָמְתּוּן קָמְתֵּין
קָמְנָא

Part. præs.

קָאֵם קָיְמִין
קָיְמָא קָיְמָן

Part. Pehil.

קִים קִימִין
קִימָא קִימָן

Infin.

מְקָם מְקָם מִיקָם &c.

Imp.

קוּם קוּמוּ (קִים
קוּמִי קוּמְנָא (קִימִי

Fut.

אְקוּם
תְּקוּם תְּקוּמוּן
יְקוּם תְּקוּם
נְקוּם
תְּקוּמוּן תְּקוּמָן
יְקוּמוּן יְקוּמָן

ITHPEHAL.

Præt.

אִתְקָם אִתְקָמַת
&c. ut in Kal,
præmisso אִתְ

Part.

מִתְקָם מִתְקָמִין
מִתְקָמָא מִתְקָמָן

Infinit.

אִתְקָמָא

Imp.

אֶתְקָם אֶתְקָמוּ
אֶתְקָמִי אֶתְקָמְנָא

Futur.

אֶתְקָם
תִּתְקָם תִּתְקָמוּן
יִתְקָם תִּתְקָם
נִתְקָם
תִּתְקָמוּן תִּתְקָמָן
יִתְקָמוּן יִתְקָמָן

HOPHAL.

Præt.

הוּקַם

vel

הֻקַם

Quia exempla in Daniele & Esra non exstant, frustra analogia hujus formæ inquiritur: quæ vel sequeretur Kal, vel Hophal Quiescentium primâ Aleph & Jod.

PEHIL.

Præt:

קָם קָמַת

קָמְתָּ

קָמֵת

קָמוּ קָמָא

קָמְתּוּן קָמְתֵּן

קָמְנָא

Unicum tantùm exstat exemplum, Dan. 6. 17. 18. שָׂמַת *positus est, â* שׂוּם

V.

Quiescentia tertiâ Aleph,

(vel He, vel Jod.)

Anomalia hujus formæ est duplex: 1. in mutua permutatione א & ה & י: 2. in earundem abjectione: estque una omnium forma, גְּלָא (respondens heb. גָּלָה)

Formatio temporum, personarum, &c. varia est. Nos in Paradigmate communiorem sequemur: cui tamen vel obiter diversitatem hîc attexemus.

In

258

Quiesc. 2. ו & י

ITHPAHEL.

Præt.

אִתְקַיַּם *&c.*

ut in activo.

Part.

מִתְקַיַּם מִתְקַיְּמִין

מִתְקַיְּמָא מִתְקַיְּמָן

Infin.

אִתְקַיָּמָא

(*Vide & Ithpehal.*)

Imp.

אִתְקַיַּם אִתְקַיְּמוּ

אִתְקַיְּמִי אִתְקַיַּמְנָא

Fut.

אֶתְקַיַּם

תִּתְקַיַּם תִּתְקַיְּמִין

יִתְקַיַּם תִּתְקַיַּם

נִתְקַיַּם

תִּתְקַיְּמוּן תִּתְקַיְּמָן

יִתְקַיְּמוּן יִתְקַיְּמָן

APHEL.

Præt.

אֲקִים אֲקִימַת

אֲקִימְתָּ

אֲקִימְתְּ

אֲקִימוּ אֲקִימָא

אֲקִימְתּוּן תֵּין

אֲקִימְנָא

Part. act.

מְקִים מְקִימִין

מְקִימָא מְקִימָן

Part. pass.

מְקָם מְקָמִין

מְקָמָא מְקָמָן

Inf.

אֲקָמָא

Imp.

אֲקִים אֲקִימוּ

אֲקִימִי אֲקִימְנָא

Fut.

אֲקִים

תְּקִים תְּקִימִין

יְקִים תְּקִים

נְקִים

תְּקִימוּן תְּקִימָן

יְקִימוּן יְקִימָן

Imperativi varietas eſt hæc.

גְּלָא : *aliter* , גְּלִי , גְּלִי ,

גְּלוֹ : *aliter* , גְּלִין , גְּלִיאוּ ,

גְּלָא : *aliter* , גְּלִי ,

גְּלֵנָא : *aliter* , גְּלֵן ,

Futuri variatio hæc eſt.

תִּגְלֵי : *aliter* , תִּגְלֵא , תִּגְלֵא , תִּגְלֵה

תִּגְלוֹן , תְּגַלּוֹן : *aliter* , תִּגְלוּן , תְּגַלּוּן ,

תִּגְלְיָן , תְּגַלְיָן : *aliter* , תִּגְלְיָן , תְּגַלְיָן ;

Quæ verò ex his formis frequentior eſt, in ſeqq. conjugationibus, ea in Paradigmate vel ſola propoſita eſt.

Apocope etiam hîc eſt, ut in hebræo : *e. g.*

תְּשַׁרֵּי *vel* תְּשֵׁת , *pro* תְּשֵׁתֵי :

יְהֵי *pro* יְהֶוֵא : *&c.*

Duplex Anomalia hîc quoque eſt: e. g.

Ex Def. 1. Nun. *Inf. Kal* , מִדֵּי *pro* מִנְדֵּי :

In Aphel , אַדֵּי *pro* אַנְדֵּי , *&c.*

Ex { Quieſc. 1. Aleph. { *Fut. Kal*, אֵיתֵי ; *Aphel* , אַיְתֵי } *ab* אֲתָא

Quieſc. 1. Jod. *Aphel.* אוֹתֵי , *à* יְתָא

אוֹמֵי , *à* יְמָא

Quieſc.

In *Præteritis* omnibus variatio ferè est eadem; quæ in solo KAL apparebit.

גְלָא : *aliter* , גְּלָה , גְּלֵי , גְּלִי ,

(*quæ duæ posteriores terminationes ; in reliquis præteritis sunt usitatiores.*)

גְלָת : *aliter* , גְּלַת , גְּלִית , גְּלִיאַת ,
2. גְלֵית : *aliter* , גְּלַתְ , גְּלֵיתָ , גְּלִיתָ ,
1. גְלֵית : *aliter* , גְּלֵיתִי , גְּלִיתִי , גְּלִית ,
גְלוֹ : *aliter* , גְּלוֹ , גְּלִיאוּ
גְלָאָה : *aliter* , גְּלָאן , גְּלִיָא , גְּלִיאָה , גְּלִיאָן

(ה *in fine est loco* א , *ne duo* א *concurrant.*)

גְלִיתוּן , גְּלֵיתוּן *aliter* , גְּלִיתוּן , גְּלוֹתוּן ,
גְלֵינָא : *aliter* , גְּלֵינָא ,

In *Participijs* quoque omnibus eadem occurrit variatio ; quæ in solo Participio primo Kal ostendetur.

גָלֵא : *aliter* , גָּלֵי
גָלְיָן : *aliter* , גָּלְיָן , גָּלָן
גָלְיָא : *aliter* , גָּלְיָא } *at minus rectè.*
גָלְיָן : *aliter* , גָּלְיָן

In *Infinitivo* varietas hæc est :
in Kal , מִגְלָא : *aliter* , מִגְלֵי
in Reliquis , גַּלָאָה : *aliter* , גַּלָּיָא , &c.

(ה *loco* א ; *ne duo* א *concurrant, ut in præt.*)

Impera-

Quiesc. 3. א

PAHEL.

Præt.

גַּלִּי לִי גַּלִּית
גַּלִּית
גַּלִּית
גַּלִּיו גַּלִּיאָה
גַּלִּיתוּן גַּלִּיתֵן
גַּלִּינָא (לִי)

Part. act.

מְגַלִּי לִי מְגַלְּיָן
מְגַלְּיָא מְגַלְּיָן

Part. pass.

מְגַלִּי *&c. ut in act.*

Infin.

גַּלָּאָה גַּלָּיָא

Imp.

גַּלִּי גַּלּוֹ
גַּלָּא גַּלָּן

Fut.

אֲגַלִּי
תְּגַלִּי תְּגַלְּיָן
יְגַלִּי תְּגַלִּי
נְגַלִּי
תְּגַלּוֹן תְּגַלְּיָן
יְגַלּוֹן יְגַלְּיָן

ITHPAHEL.

Præt.

אִתְגַּלִּי אִתְגַּלִּית
אִתְגַּלִּית
אִתְגַּלִּית
אִתְגַּלִּיו אִתְגַּלִּיאָה
אִתְגַּלִּיתוּן תֵּן
אִתְגַּלִּינָא

Part.

מִתְגַּלִּי מִתְגַּלְּיָן
מִתְגַּלְּיָא מִתְגַּלְּיָן

Infin.

אִתְגַּלָּאָה לָיָא

Imp.

אִתְגַּלִּי אִתְגַּלּוֹ
אִתְגַּלָּא אִתְגַּלָּן

Fut.

אֶתְגַּלִּי
תִּתְגַּלִּי תִּתְגַּלְּיָן
יִתְגַּלִּי תִּתְגַּלִּי
נִתְגַּלִּי
תִּתְגַּלּוֹן תִּתְגַּלְּיָן
יִתְגַּלּוֹן יִתְגַּלְּיָן

Quiesc. 3. א

KAL.

Prat.

גלא גלת
גלית ת
גלית תי
גלו לו גלאת
גליתון גליתן
גלינא

Part. præs.

גלא גלין
גליא גלין

Part. Pehil.

גלא לי גלין
גליא גלין

Infin.

מגלא לי

Imp.

גלא (לי לי) גלו
גלא (לי) גלנא (גלן)

Fut.

אגלי
תגלי תגלין
יגלי תגלי
נגלי
תגלון תגלין
יגלון יגלין

ITHPEHAL.

Prat.

אתגלי אתגלת
אתגלית
אתגלית
אתגלו אתגליאת
אתגליתון תן
אתגלינא

Particip.

מתגלי מתגלין
מתגליא מתגלין

Infinit.

אתגלאה

Imper.

אתגלי אתגלין
אתגלא אתגלנא

Futur.

אתגלי
תתגלי תתגלין
יתגלי תתגלי
נתגלי
תתגלון תתגלין
יתגלון יתגלין

Quiesc. 3. א

HOPHAL.

Præt.

הָגְלָא הָגְלִיַת

הָגְלִיתָ

הָגְלִית

הָגְלִיו הָגְלִיָא

הָגְלִיתוּן הָגְלִיתֵן

הָגְלִינָא

PEHIL.

Præt.

גְּלִי גְּלִיַת

גְּלִיתָ

גְּלִית

גְּלִיו גְּלִיאָה

גְּלִיתוּן גְּלִיתֵן

גְּלִינָא

Nota ad PEHIL.

Exſtant in Daniele & Eſra paucisſima hujus formæ exempla: Nimirùm, 3. perſona ſing. & plur. maſculina: *ut*, גְּלִי *vel* גְּלִי, *Revelatum*, *Dan.* 2. *v.* 19. 30. קְרִי, *Lectum*, *Esr.* 4. *v.* 18: *item*, רְמִיו, *Projecti ſunt*, *Dan.* 3. *v.* 21. (quod & activum eſſe posſit, *Projecerunt.*)

Nota ad HOPHAL.

Duo tantummodò exempla exſtant, eaque in Daniele, orta à verbo אֲתָא, *Venit*; (quod duplicem anomaliam patitur:) Nimirùm, 3. ſing. fœm. הֵיתָיַת *Dan.* 6. *v.* 18. itèm, 3. plur. maſc. הֵיתָיו *Dan.* 3. *v.* 13. Hinc *Paradigma* ſuperius formatum eſt, additis reliquis perſonis ad ſuperiorem analogiam.

CAPUT

Quiesc. 3. א

ITTAPHEL.

Praet.

אִתְגְּלִי &c, *ut in activo.*

Particip.

מִתְגְּלִי &c. *ut sup.*

In fin.

אִתְגְּלָאָה לְיָא

Imp.

אִתְגְּלִי &c. *ut sup.*

Futur.

אִתְגְּלִי לִי

תִּתְגְּלִי &c. *ut suprà in act.*

APHEL.

Praet.

אַגְלִי אַגְלֵיתְ

אַגְלִית

אַגְלִית

אַגְלִיו אַגְלִיאָה

אַגְלִיתוּן אַגְלִיתֵן

אַגְלֵינָא

Part. act.

מַגְלִי מַגְלַן

מַגְלְיָא מַגְלְיָן

Part. pass.

מַגְלִי &c. *ut praeced.*

Infin.

אַגְלָאָה אַגְלָיָא

Imp.

אַגְלִי אַגְלוֹ לִין

אַגְלָא אַגְלֵינָא

Futur.

אַגְלִי לִי

תַּגְלִי תַּגְלַן

יַגְלִי תַּגְלִי

נַגְלִי

תַּגְלוֹן תַּגְלַן

יַגְלוֹן יַגְלְיָן

Quiesc.

Præpositiones, cum hebræis communes, sunt, עַל *supra*, *contra*, עִם *cum*, בֵּין *inter*, &c. Ex hebræis inflexæ, sunt, קֳבֵל *coram*, קֳדָם *ante*, תְּחוֹת *ex* תַּחַת *sub*, יָת *ex* אֵת *nota accus.* &c. Chaldaicæ sunt, לְוָת *apud*, כְּוָת *juxta*, בָּתַר *post*, חֲלַף *pro*, &c.

Conjunctiones cum hebræis communes, sunt, אִם *si*, אַף, גַּם *etiam*, אוֹ *aut*, &c. Ex hebræis inflexæ sunt, אִן & הֵן *ex* אִם *si*, לָהֵן *ex* לָכֵן *propterea*, &c. Chaldaicæ sunt, בְּרַם *verùm*, אֲרֵי *quia*, &c.

Interjectiones paucæ sunt, heb. הָא & הֵא *ecce* : וַי *ex hebr.* אוֹי *va* : Chald. אֲלוּ אֲרוּ *ecce* : &c.

Inseparabiles particulæ ferè eædem sunt, quæ hebræorum ; iisdem etiam ferè punctis præfigendæ : exempli gratiâ,

1. Literæ בְּכְלָם : nempe,
   ב *in*, כ *secundùm*, ל *ad*, מ *à*, *ex*.
2. Interrogativum הֲ *An?*
3. Copulativum ו *Et*.
4. Pro שֶׁ est דְּ *Quòd*.

CAPUT V.

De Particulis.

PArticulæ (ut apud hebræos) ſunt quatuor ; Adverbium , Præpoſitio , Conjunctio , Interjectio.

Suntque ſeparabiles & inſeparabiles.

Separabiles particulæ ſunt variæ : quarum , aliæ cum hebræis ſunt communes ; aliæ ex hebræo ortæ & ad chaldaiſmum inflexæ , aliæ mere chaldaicæ. Hæ rectiùs ex lexicis , ac plenioribus grammaticis cognoſcuntur ; paucas tamen hîc & vulgatiores proponemus.

Adverbia , cum hebræis communia , ſunt , אֵי *ubi ?* אָן *quò ?* מָתַי *quando ?* כֵּן *ſic* , עַד *usque* , אַחֲרֵי *post* , &c. Ex hebræis inflexa , ſunt , לָא ex לא *non* , עֵיל ex עַל *ſuprà* , תְּחוֹת ex תַּחַת *infrà* , אֲחוֹר ex אָחוֹר *retrò* , מְחַר ex מָחָר *cras* , תַּמָּן ex שָׁם *ibi* , תָּם , אֱדַיִן ex אָז אֲזַי *tunc* , עֲדַיִן ex עֲדֵי עַד *adhuc* , *hucusque* , &c. Chaldaica ſunt , כָּא *hîc* , בַּר *foris* , בע *infrà* , כְּעַן *nunc* , &c.

 Præpoſi-

Masculinum Singulare recipit affixa, ad formam Emphaticam, abjecto אָ (ne quidem exceptis affixis constructis.)

Masculinum Plurale recipit affixa, ad formam Emphaticam, abjecto יָּא (*h. e. abjecto* א *cum precedente Kametz & Pathach, & Dages in Jod:*) exceptis affixis constructis, quæ affiguntur formæ constructæ; *ut suprà dictum.*

Fœmininum Singulare, & *Plurale*, assumit affixa ad formam itidem Emphaticam, abjecto אָ: exceptis affixis constructis, quæ requirunt formam constructam: *ut suprà.*

Hæc omnia ex subjectis exemplis clarius patescent: in quibus sunt Affixa vestita *præcedentibus vocalibus, quæ quales esse debeant, ex iisdem exemplis patebit: quibus subjectæ notulæ diversitatem affixorum nonnullorum quoque pandent.*

Tria illa nomina, אַב אַח חָם, ut in hebræo, ità & hìc singulariter se habent, quæ (excepto affixo 1. pers. quod regulariter se habet,) ante reliqua affixa omnia assumunt י. *Unde eis* Affixa nuda, *sine prævia vocali affiguntur: ut patebit ex exemplo, reliquis subjiciendo.*

Affixa

CAPUT VI.

De Affixis.

AFfixa *pronominum* hìc sunt, ut & apud hebræos, vel ad Nomina, vel ad Verba, vel ad Particulas.

I. *De Affixis Nominum.*

Affixa Nominum, Alia singulari numero tantùm affiguntur, *ut* ךְ. הֵּ. הָ. Alia plurali tantùm, *ut* ךְ־ וֹהִי הָא. Reliqua utrique numero sunt communia. (*Affixa nuda* הָא הִי *alicubi etiam singulari dantur*; *imò & vestita* הָא וֹהִי. *Vicissim* הּ.. *quandóque plurali datur* : *ut infrà patebit.*)

Affixa *constructa* sunt, quæ formæ nominis constructæ affiguntur, (excepto *masc. sing.*) ut sunt, כוֹן כֵן הוֹן הֵן (*velati apud hebræos*, כֶם כֶן הֶם הֶן)

Porro, Affixa Nominum sunt, vel Masculinorum, vel Fœmininorum; eorundemque, in utroque numero, in singulari pariter, & plurali: Dualis sequitur formam Pluralis Masculini.

Affixa Fœminini

Pluralis.		*Singularis.*	
	Justitia צִדְקָתָא		*Justitia* צִדְקְתָא
	צִדְקָתַי		צִדְקְתִי
צִדְקָתֵךְ	צִדְקָתָךְ	צִדְקְתִךְ	צִדְקְתָךְ
צִדְקָתָהָא	צִדְקָתוֹהִי	צִדְקְתָהּ	צִדְקְתֵהּ
	צִדְקָתָנָא		צִדְקְתָנָא
צִדְקָתְכֵן	צִדְקָתְכוֹן	צִדְקַתְכֵן	צִדְקַתְכוֹן
צִדְקָתְהֵן	צִדְקָתְהוֹן	צִדְקַתְהֵן	צִדְקַתְהוֹן

Notæ ad Sing. & Plur. Diversitas affixorum hîc fere se habet, ut in Masc. In Plur. pro צִדְקָתֵךְ est תֵיכִי & תֵכִי

Affixa ad אַב, *Pater.*

	אֲבִי
אֲבוּךְ	אֲבוּךְ
אֲבוּהָא	אֲבוּהִי
	אֲבוּנָא
אֲבוּכֵן	אֲבוּכוֹן
אֲבוּהֵן	אֲבוּהוֹן

Notæ. Pro אֲבוּהִי est etiam אֲבֻן, Pro אֲבוּנָא est & אֲבֻנָן

II. De

Affixa Masculini

Pluralis.		Singularis.	
סְפְרַיָּא	סִפְרִין	סִפְרָא	סְפַר
Libri.		Liber.	
	סִפְרַי		סִפְרִי
סְפְרַיִךְ	סִפְרָיךְ	סִפְרִךְ	סִפְרָךְ
סִפְרָהָא	סִפְרוֹהִי	סִפְרַהּ	סִפְרֵהּ
	סִפְרָנָא		סִפְרָנָא
סִפְרֵיכֶן	סִפְרֵיכוֹן	סִפְרְכֶן	סִפְרְכוֹן
סִפְרֵיהֶן	סִפְרֵיהוֹן	סִפְרְהֶן	סִפְרְהוֹן

Nota ad Sing. Pro סִפְרָךְ est & סִפְרָךְ, *itèm* סִפְרֵכִי. Pro סִפְרֵהּ est & סִפְרֵיהּ : est & וֹהִי pro ־ה.., ut in חֲדוֹהִי à חֲדִי Dan. 2. 32. itèm in אֲבוּהִי *de quo infrà, in affixis ad* אַב.

Nota ad Plur. Pro סִפְרַי sæpè est סִפְרַיִי, In סִפְרָיךְ & סִפְרָנָא Masorethæ notant Iod superfluum esse. Pro סִפְרַיִךְ est & סִפְרַיְכִי. Pro סִפְרוֹהִי sæpè est סִפְרוֹי: est & ־ה.. vel ־יה pro וֹהִי, in plurali & duali numero, ut חַרְצֵהּ Dan. 5. 6. Sic pro הָא est etiam ־יה vel ־יה. ut Dan. 7. 7. רַגְלַיהּ (*ubi redundat* י *juxta Masoretas.*) Pro סִפְרָנָא est & סִפְרָן.

Illa præcepit פְּקַדַת

	פְּקַדְתַּנָא		פְּקַדְתַּנִי
כֹן	פְּקַדְתְּכוֹן	תָךְ	פְּקַדְתָּךְ
נֵן	פְּקַדְתְּנֵן	תֵּהּ	פְּקַדְתֵּהּ

Eadem ratio eſt ſequentis ſecundæ & primæ perſonæ : niſi quòd ſecunda non habet affixa ſecundæ, nec prima primæ.

m. f. Tu præcepiſti פְּקַדְתְּ

	פְּקַדְתַּנָא		פְּקַדְתַּנִי
נֵן	פְּקַדְתְּנֵן	תֵּהּ	פְּקַדְתֵּהּ

Ego præcepi פִּקְדֵת

כֹן	פְּקַדְתְּכוֹן	תָךְ	פְּקַדְתָּךְ
נֵן	פְּקַדְתְּנֵן	תֵּהּ	פְּקַדְתֵּהּ

Illi præceperunt פְּקַדוּ

	פְּקַדוּנָא		פְּקַדוּנִי
כֹן	פְּקַדוּנְכוֹן	וּךְ	פְּקַדוּךְ
נֵן	פְּקַדוּנֵן	וּהָא	פְּקַדוּהִי

Illa præceperunt פְּקַדָא

Hujus par ratio eſt cum maſculino, ſervatâ ſolummodò analogiâ.

Vos

II. De Affixis Verborum.

Sola verba activa habent affixa: excepto Infinitivo passivorum. (*ut in heb.*)

Persona prima & secunda, non habent affixa ejusdem personæ: tertia habet affixa omnium personarum. (*ut in heb.*)

Affixa הֶן הון verbis non affiguntur: (nisi in Infinitivo:) sed pro illis affiguntur נון נָן, cum vel sinè Dages.

Diversitas affixorum nonnullorum patet ex tabula affixorum, in Pronomine proposita, *cap.* 3. itèm ex affixis Nominum, *sup.*

PRÆTERITUM.

Ille præcepit פְּקַד

פַּקְדָנָא	פַּקְדַנִי
פַּקֶדְכוֹן פְּקַדְכֶן	פַּקְדָךְ פַּקְדֵךְ כִּי
vel פַּקְדְכוֹן כֶן	פַּקְדֵה פַּקְדַהּ
פַּקְדִנוּן פַּקְדִנִין	

Transponuntur puncta, præterquàm in affixo 2. pers. pl. ubi uterque modus.

In reliquis Præteritis. Pahel & Aphel, Tzere mutatur in Scheva, פַּקְדַנִי, אַפְקְדַנִי, &c.

Quiescentia 3. א, illud vel abijciunt, vel in י commutant: *ut*, גְלָנִי גַלְיַנִי, &c. Pro ה. etiam est הִי, *ut* גַלְיַהּ גְלָהִי.

INFINITIVUS.

Præcipere מִפְקַד

דְנָא	מִפְקְדָנָא	דְנַי דְנֵי	מִפְקְדִי	1.
קְדַנְכוֹן	מִפְקַדְכוֹן	דָךְ	מִפְקְדָךְ	2.
קְדַנְכֵן	מִפְקַדְכֵן	דְכִי דֵךְ	מִפְקְדֵךְ	
קְדְהוֹן	מִפְקַדְהוֹן	דְנֵהּ	מִפְקְדֵיהּ	3.
קְדְהֵן	מִפְקַדְהֵן	דְנָהּ	מִפְקְדָהּ	

Nun epentheticum hîc frequens est : ut & in Imperativo & Futuro.

Terminatio וּת frequentissimè est in Infinitivo, ante affixa : *ut* מִפְקְדוּתָנִי *&c*: præsertim in reliquis conjugationibus, extra Kal; nempe, in Ithpehal, Pahel & Ithpahel, Aphel & Ittaphel, ubi pro אָ est וּת *e. g.* פַּקָּדָא , פַּקְּדוּתֵיהּ , *&c.* Aliàs pro אָ est יָ , *ut Dan.* 7. *v.* 10. אוֹבָדֵיהוֹן *ex* אוֹבָדָא , *in Aphel.*

In Quiesc. 3. א, pro הּ. הָ est וּי , הָא *ut à* מַגְלֵי *est* מַגְלוּהִי, *&c.*

IMPERATIVUS.

m. Præcipe פְּקֻד

פְּקֻדְנָא	דְנִי	פְּקֻדְנִי	1.
פְּקֻדְנוּן	דְנֵהּ	פְּקֻדֵהּ	3.
פְּקֻדְנֵן	דְנַהּ	פְּקֻדַהּ	

Quiescentia 3. א (& alia,) habent הִי pro הּ.., itèm הָא pro הָ : e. g. אוֹבִילְהִי , סַבְהִי ; גְלִידוּ , גְלִיהִי , *&c.*

m. Præcip.

Vos viri præcepiſtis פְּקַדְתּוּן
Vos fœm. præcepiſtis פְּקַדְתֵּין

פְּקַדְתּוּנִי }
פְּקַדְתּוּנָנִי }
פְּקַדְתּוּנָהּ נָה

} פְּקַדְתּוּנָא
} פְּקַדְתּוּנָנָא
נֵן } פְּקַדְתּוּנוּן

Maſculini & Fœminini eadem ſunt affixa : (ut & in hebræo.)

Nos præcepimus פְּקַדְנָא

פְּקַדְנָךְ } נָךְ / נָכִי
פְּקַדְנָכוֹן כוֹן

פְּקַדְנָהִי / פְּקַדְתּוּהִי } נָהִי
פְּקַדְנָנוּן נֵן

PARTICIPIUM.

1. Participium ſequitur affixionem Nominum, activum juxtà ac paſſivum, in utroque genere & numero.

2. Compoſitio hîc eſt primæ & ſecundæ perſonæ pronominis, cum participio maſculino utriusque numeri : *e. g.*

פָּקְדְּנָא / פָּקְדַּתְּ } *pro* { אֲנָא / אַתְּ } פָּקֵד — *ego præcipio. tu præcipis.*

פָּקְדִינַן / פָּקְדִיתּוּן } *pro* { אֲנַן / אַתּוּן } פָּקְדִין — *nos præcipimus. vos præcipitis.*

Sic in Pehil, & reliquis participiis : (in fœminino etiam genere, & cum 3. perſ. &c. apud Syros: ut infrà.)

תִּפְקְדוּן תִּפְקְדָן

יִפְקְדוּן

	יִפְקְדוּנִי		יִפְקְדוּנָנָא
נָךְ	יִפְקְדוּנָךְ	נְכֹן	יִפְקְדוּנְכוֹן
נֵהּ	יִפְקְדוּנֵהּ	נוּן	יִפְקְדוּנוּן

Nihil in his tribus personis mutatur. Affixa ubique sunt eadem, nisi quòd secunda persona (plur. masc. & sing. fœm.) non habeat affixa secundæ personæ; tertia verò (plur. masc.) omnia, quæ ideò sola est proposita.

תִּפְקְדָן יִפְקְדָן

Hæc fœminina pluralia hauddubiè sequuntur affixa formæ masculinæ; ut & apud hebræos: prout & in fœm. plur. Imperativi suprà monitum est.

III. *De Affixis Particularum.*

Particulæ, ad quas fit affixio, sunt vel Separabiles, vel Inseparabiles.

Ex separabilibus, quædam habent affixa nominum pluralis numeri, quædam singularis numeri, quædam utraque promiscuè.

Affixa

m. Pracipite פַּקְּדוּ

פַּקְּדוּנִי	פַּקְּדוּנָא
פַּקְּדוּהִי פַּקְּדוּהָא	פַּקְּדוּנוּן פַּקְּדוּנֵן

Nihil hîc mutatur; ut nec in fœm. sing. פַּקְּדִי, quæ eadem habet affixa. At fœm. pl. פַּקְּדָנָא sequeretur formam masc. פַּקְּדוּ, (ut & apud hebræos.)

FUTURUM.

m. Pracipiet יִפְקֵד

יִפְקְדִנַּנִי	יִפְקְדִנַּנָא
יִפְקְדִנָּךְ יִפְקְדִנֵּךְ	יִפְקְדִנְּכוֹן יִפְקְדִנְּכֵן
יִפְקְדִנֵּהּ יִפְקְדִנַּהּ	יִפְקְדִנּוּן יִפְקְדִנֵּן

Nun epentheticum hîc fere est semper: cujus loco interdum succedit Jod, manente integrâ formâ futuri; *ut* יִפְקְדִיהּ, יִפְקְדִיךְ, *&c.*

Reliquæ personæ, in fine non crescentes, eodem modo se habent: nisi quòd secunda non habeat affixa secundæ, nec prima primæ: ut & suprà monitum est.

Quiescentia tertia א eodem modo assumunt נ, ad suum י: *e. g. in Fut. Aphel,* אַגְלֵי, *cum affixo* אַגְלִינֵּהּ: pro quo tamen etiam invenitur, אַגְלוֹהִי.

Ex inseparabilibus duæ sunt, quæ habent affixa, בְּ *in*, לְ *nota Dativi*, *&c.*

In, בְּ

(בַּן)	בְּנָא		בִּי
בְּכֵן	בְּכוֹן	בִּךְ	בָּךְ
בְּהֵן	בְּהוֹן	בַּהּ	בֵּיהּ

Ad, לְ

(לַן)	לָנָא		לִי
לְכֵן	לְכוֹן	לִךְ	לָךְ
לְהֵן	לְהוֹן	לַהּ	לֵיהּ

F I N I S

RUDIMENTORUM LINGUÆ CHALDAICÆ.

Affixa pluralia.

Contra עַל

עֲלַי
עֲלָךְ } עֲלַיךְ עֲלַיכִי
עֲלוֹהִי } עֲלַהָא עֲלַהּ

עֲלָנָא (עֲלַיְנָא)
עֲלֵיכוֹן עֲלֵיכֵן
עֲלֵיהוֹן עֲלֵיהֵן

Sic בָּתַר *post*, חִלּוּף *pro*, &c.

Affixa Singularia.

Apud לְוָת

לְוָתִי
לְוָתָךְ לְוָתֵךְ
לְוָתֵיהּ לְוָתַהּ

לְוָתָנָא
לְוָתְכוֹן לְוָתְכֵן
לְוָתְהוֹן לְוָתְהֵן

Sic מִן *à*, *ab*, עִם *cum*, יָת יַת *nota accusativi*, בְּדִיל *propter*, כְּוָת *juxta*, &c.

Affixa utriusque numeri.

Inter בֵּין

בֵּינִי
בֵּינָךְ בֵּינֵךְ
בֵּינֵהּ בֵּינַהּ }
בֵּינוֹהִי בֵּינַהָא }

בֵּינָנָא
בֵּינֵיכוֹן בֵּינֵיכֵן
בֵּינֵיהוֹן בֵּינֵיהֵן

Sic קֳדָם *ante*, קֳבֵל *coram*, תְּחוֹת *sub*, *pro*, &c.

Ex

Ex his Syrorum literis,

1. Omnes connectuntur, cum præcedentibus: Octo cum sequentibus connecti nequeunt,

ܐ ܕ ܗ ܘ ܙ ܨ ܪ ܬ

2. Quædam figurâ conveniunt, sed quantitate distinguuntur; quales sunt,

ܒ ܟ , ܓ ܠ , ܕ ܪ , ܗ ܡ , ܝ ܢ

hæ verò duæ punctis differunt, ܕ ܪ

3. Quædam diversas figuras habent,

in connexione; ܟ , ܠ , ܡ ܢ

in fine; ܟ , ܠ , ܡ , ܢ , ܝ , ܫ

ibidemque caudatæ; quales sunt,

ܟ ܡ ܢ ܢ ܥ ܦ ܨ

Vocales Syrorum.

Vocales sunt, vel Syrorum propriæ, vel à Græcis mutuatæ.

Syr.	ܒ̇	ܒ̈ ܒ̤	ܒ݂	ܒ̣	ܒ̇
	A	E	I	O	U
Græc.	ܒ݀	ܒ݁	ܒ݂	ܒ݃	ܒ݄

Ex his A sonat a clarum, O verò a obscurum, (quale in Godt / stort / schort. *) Ex Græcis* ~ *x promiscuè supra vel infra literam ponuntur: reliquæ locum suum retinent; ex Syris fig. 3. & 6. raræ.*

Scheva,

COMPARATIO LINGUÆ SYRIACÆ, cum CHALDAICA.

Quia Syriaca lingua non multùm differt à lingua Chaldaica; cujus tantùm est dialectus: sufficiet, nos hîc comparationem utriusque linguæ instituere, in iis, in quibus differunt; reliqua ex Chaldaicis Rudimentis sunt repetenda.

CAPUT I.

De Literis & Punctis Syriacis.

CHaldaica lingua literis & punctis punctorumque mutationibus, convenit cum hebræa: Syris hæc omnia sunt diversa.

Literæ Syrorum.

Literæ Syris totidem sunt, quot hebræis & chaldæis: nisi quòd ש habent, non שׁ. Sunt autem, vel vulgares, vel majusculæ.

Vulgares sunt istæ:

ܐܒܓܕܗܘܙܚܛܝܟܠܡܢܣܥ
ܦܨܩܪܫܬ

Majuscula haud multùm à vulgaribus differunt; sed quarum usus est rarior: qui volet eas cognoscere, adeat N. T. Syr. Viennense, Widmanstadij.

Accentus Syrorum.

Accentus in Syriaca lingua ex analogia grammatica obſervandi ſunt: nulli enim in Novo Teſtamento accentus ſunt adſcripti.

Mutatio punctorum Syr.

Mutatio punctorum apud Syros fit, ut apud hebræos & chaldæos: niſi quòd pro Chirek eſt Pathach, *ut* עַם *pro* עִם, vel Sægol, *ut* מֶן *pro* מִן, præcipuè verò, ſequente Schevâ quieſcenti; *&c.*

Craſis Syrorum.

Craſis apud Syros frequens eſt, literarum gutturalium א, ה *&* ע; itèm י

Literæ א, *ut* וְאמַר *pro* וְאֶמַר *&c.*

itèm, in forma אֱכַל *de qua inf.*

itèm, in compoſitione Participij cum affixis, de qua infrà agetur, in Affixis.

itèm, in בְּנַי אנָשָׁא, בַּר אנָשָׁא,

pro בְּנַי אֲנָשָׁא, בַּר אֲנָשָׁא

unde בְּנַינָשָׁא, בַּרנָשָׁא

Literæ ה & ע etiam: *ut*

הֲהוּון *pro* הָהֲווֹן, *ſic* טָב הוּ *tabu, &c.*

תְּעֲהֲדוּן *tehadun, &c.*

Literæ י (perinde ut א) *in forma* יְתַב

de quainfrà, in Ithpehal illius forma; &c.

CAPUT

Scheva, sive mobile, sive quiescens, simplex pariter & compositum, apud Syros figurâ caret; ex analogia cognoscendum. *Pathach genubah* Syri non agnoscunt, nisi sub hebr. יֵשׁוּעַ *Jesus.*

Diphthongi Syrorum.

Diphthongi apud Syros frequentes sunt:

au אָו *pro* אַו *chald.*

ei אֵי *pro* אַי *chald.*

Dages & Mappik Syrorum.

Dageschlene & forte Syri habent; sed ex analogia potiùs observanda, quàm ex punctis diacriticis, quæ supra & infra vocem à Syris annotari solita, exolevêre. ܦ tamén semper *ph* sonat.

Mappik tantùm notatur in affixo sing. fœminino הּ, quod puncto supernè notatur, ܗ̇

Puncta diacritica Syrorum.

Puncta diacritica Syrorum varia sunt, sed valdé incerta: proinde differentia vocum rectiùs ex analogia petitur. At duo puncta supra vocem, sunt perpetua nota nominis pluralis numeri, magni usûs: e. g. ܡ̈ܠܟܐ. Hæc literæ ܪ̇ adscripta, punctum illud tollunt, & includunt: e. g. ܓܒܪ̈ܐ

Except.

Status Construɛtus *ſæpè circumſcribitur per affixum 3. perſ. conveniens cum ſequenti nomine*, עַבְדֵּהּ דַּאלָהָא *Servus ejus, Dei; vel ſimpliciter ſinè affixo, ſequente ſolo* ד *genitivi, præcedente ſtatu emphatico, &c.* עַבְדָּא דַאלָהָא : *(quod & apud Chaldæos fieri ſuprà notatum eſt.)*

Status Emphaticus *pluralis num. (& dual.) quandóque idem eſt Syris, qui Chaldais; ut* בְּנַיָּא , שְׁמַיָּא : *& ſub alia forma* בְּנַיָּא *, itèm* בְּנֵיָא . *Pro Chaldaico ſtatu, (conſtr. emph.)* יְהוּדָאֵי *, Syri habent* יְהוּדָיֵא *(ut & Esra habet, imò &* כְּתִיב *Danielis.) Vide in Adjeɛt. finita in* ־ִי.

De Secunda Declinatione,
Fœmininorum.

Eadem ratio hîc, quæ apud Chaldæos, tàm in Singulari, quàm in Plurali numero. Veruntamen, Abſolutus ſtatus Sing. numeri hîc rarior, Emphaticus frequentior eſt. Pluralis Emphaticus etiam pro poſtremo Kametz poteſt habere Tzere. e. g.

	abſ.	*conſt.*	*emph.*
Sing.	חֶכְמָא	חֶכְמַת	חֶכְמְתָא
Plur.	חֶכְמָן	חֶכְמָת	חֶכְמָתָא / חֶכְמָתֵא

CAPUT II.

De Nomine.

De Adjectivo.

MAſculina in Fœmininum mutantur, perinde ut apud Chaldæos: e. g.

טָבָא טָב *bonus*, *bona*, בִּישָׁא בִּישׁ *malus*, *a.*

Quædam adſciſcunt י . וְעוֹרָא וְעוֹר *&c.*

In ַי finita retinent י , pro א Chaldaico; *ut* יְהוּדָיָא יְהוּדַי : קַדְמָיָא קַדְמַי : *&c.*

De Caſu.

Caſuum eædem quoque notæ apud Syros: niſi quòd carent Accuſativi notâ ית pro qua ſæpiùs utuntur præfixo ל

De Prima Declinatione, Maſculinorum.

In Singulari numero eadem eſt ratio, Syris & Chaldæis, ſtatûs Abſoluti & Conſtructi, & Emphatici: & quidem Abſoluti & Conſtructi etjam, ſub una forma.

At in Plurali numero, (ut & Duali,) ſtatus Abſolutus quidem cum chaldæis eſt idem: ſed in ſtatu Conſtructo Syris pro ֵי eſt ַי , in Emphatico pro ַיָּא eſt ֵא.

	abſ.	*conſt.*	*emph.*
Sing.	מֶלֶךְ	*idem.*	מַלְכָּא
Plur.	מַלְכִּין	מַלְכַּי	מַלְכֵּא

 Except.

Utriusque numeri, & generis:

Relativum, דִּי *qui, quæ.*

Interrogativum,

מַן *quis? quæ?*

מַנוּ . מָנוּ *quis?* (*ex* מַן & הוּ)

מָנָא *quid?*

אַיְנָא *ecquis?*

אַיְנוּ *ecquis?* (*ex* אַיְנָא & הוּ)

אַיְדָא *ecqua?*

Huc refer & מֶדֶם *Aliquid: quod est instar Pronominis, utriusque gen. & num.*

3. Præfixa.

Præfixa sunt hæc duo: דְ ex דִּי *qui, quæ.* הָ *ut suprà, in* הָדָא *&c.*

4. Affixa.

Ex אֶנָא { *lit.* ־ִי / *syl.* נִי } חֲנַן { *lit.* ־ן / *syl.* נַן }

Ex { אַנְתְּ { *lit.* ־ָךְ / *syl.* ־נָךְ } אַנְתּוּן *syl.* כוֹן
אַנְתִּי *syl.* ־כִי : אַנְתֵּין *syl.* כֵין }

Ex { הוּ { *lit.* ־ֵה / *syl.* ־נֵה , ־הִי } הֵנוּן *syl.* { הוֹן , מוֹן / נוֹן }
הִי { *lit.* ־ָה / *syl.* ־נָה , ־הָ } הֵנֵין *syl.* { הֵין / נֵין } }

CAPUT III.

De Pronomine.

PRonomina Syriaca à Chaldaicis nonnihil variant: eaque tùm integra, tùm defectiva, tùm præfixa, tùm affixa.

1. Integra.

Sing.		Plur.	
אנא, אֶנָא	*ego*	הֲנַן	*nos*
אַנְתְּ	*m. tu*	אַנְתּוּן	*m. vos*
אַנְתִּי	*f. tu*	אַנְתֵּין	*f. vos*
הוּ, הַו	*ille*	הֲנוּן, הֶנוּן, אֶנוּן	*illi*
הִי, הִי, הַי, הָי	*illa*	הֶנֵין, הֶנֵין, אֶנֵין	*illæ*

2. Defectiva.

Singularia tantùm, & distincti generis:

הָנָא *ille.*

הָנַו *ille.* (*ex* הָנָא & הַו)

הוּיוּ *ille ipse.* (*ex* הוּ הוּ)

הָדָא *hæc.* (*ut in chald. ex* הָא & דָא)
(*vel* הָדֵא),

Pluralia tantùm, & communis generis;

אִילֵין *illi illæ.*

הָלֵין *illi illæ.*

De Differentia Vocalium.

1. Syri pro Chirek brevi, sequente Schevâ vel Dages forti, hîc Sægol assumunt, ut alibi Pathach: *e. g. in*

Præt. Kal. פְּקֶדֶת , פְּקֶדֶת , *pro* כֶּכְ
Inf. Kal. מֶפְקַד , מֶפַּק , *pro* מִפְ רְפְ מִפ
Fut. Kal. תֶּפְקַד , נֶפְקַד , *pro* נִפְ הִפְ
Præt. Ithpeh. אֶתְפְּקֶד , *pro* אִתְ
sic in reliquis, מֶתְ תֶתְ *pro* תִתְ מִתְ
(*hinc pro* Ithpehal *dicitur* Ethpehal.)

Ithpah. & Ittaph. eodem modo se habent:
(*hinc & pro illis hîc*, Ethpahel, Ettaphel.)

2. Syri pro Kibbutz habent Schurek:
ut in Imp. & Futur. Kal. פְּקוּד . אֶפְקוּד ,
pro פְּקֻד , אֶפְקֻד : *Sic* תֶּפְקוּדִי *pro* תִּפְקְדִי , *&c.*
Itèm pro Cholem alicubi habent Schurek: *e. g.*
אֱרוּק *pro* אֶרוֹק
תֶּגְלוּן *pro* תֶּגְלוֹן *&c.*

3. Forma quadrata *Pohel & Ethpohel*, pro ֹו habet ֻו (ut & alibi.) *e. g.*
שַׁוְתֵּף , אֶשְׁתַּוְתֵּף , *pro* שׁוֹתֵף *&c.*
Sic in Aphel Quiesc. 1. Aleph & Iod: *ut inf.*
Est & pro ֹו alicubi ַי , ut סַיְבַר

4. Passivorum Præterita, in 3. sing. m. terminationem activam ferè mutant, *a in e*, & contrà *e in a:* (Pariter Particip. Imp. & Fut.) *e. g.*
פְּקַד , אֶתְפְּקֶד *&c.*
פַּקֵּד , אֶתְפַּקַּד *&c.*
אַפְקֵד , אֶתְתַּפְקַד *&c.*

5. Syri

CAPUT IV.

De Verbo.

COnjugationes verborum eædem ſunt Syris, quæ Chaldæis, (exceptâ *Pehil* & *Hophal*, quæ ſolæ notæ ſunt Danieli & Eſræ:) nimirùm, tres Activæ, & totidem Pasſivæ; *Pehal* & *Ethpehal*, *Pahel* & *Ethpahel*, *Aphel* & *Ettaphel*: (*Pehal* aliàs *Kal* vocatur.)

Formæ quoque eædem; forma *Integra*, & forma Anomala, atque hæc, tùm *Defectivorum*, tùm *Quieſcentium.*

Numerus, *Genus*, & *Tempora*, ſunt quoque ut apud Chaldæos. *Accentus* quoque idem, niſi ubi formatio differt.

Formatio quarundam perſonarum, in ſingulis temporibus, differt; differunt alicubi vocales: quam differentiam in genere hîc asſignabimus, in forma integra; deinde in ſpecie ad ſingulas formas anomalas accesſuri.

Differentia generalis.

Differentia generalis, quæ eſt inter Syros & Chaldæos in conjugationibus, eſt tùm ratione vocalium, tùm ratione perſonarum & temporum.

IV. Imperativus in 2. perſ. pl. fœm. variat, per omnes pariter formas: *e. g. in*

Kal.	פְקוֹדֵין	*pro*	פְקֻדְנָא
Ethpeh.	אֶתְפְקַדֵין	*pro*	אֶתְפְקַדְנָא
Pahel.	פַקֵדֵין	*pro*	פַקֵדְנָא
Ethpah.	אֶתְפַקַדֵין	*pro*	אֶתְפַקַדְנָא
Aphel.	אַפְקֵדֵין	*pro*	אַפְקֵדְנָא
Ettaph.	אֶתְתַפְקַדֵין	*pro*	אֶתְתַפְקַדְנָא

V. Futurum etiam alicubi variat: nempe,

3. Singularis maſc. perpetuò pro *Jod* habet *Nun*: perinde ut 1. perſ. plur. à qua ſolo ſenſu eſt diſtinguenda: *e. g.* נֶפְקוֹד *pro* יֶפְקֹד, נְפַקֵד *pro* יְפַקֵד & ſic in omnibus conjugationibus & formis. (*Tremellius tamen in editione N. T. in folio, ubique pro* Nun *ponit* Jod.)

3. Plur. maſc. & fœm. hanc formam ſequitur, & pro *Jod* pariter habet *Nun*: e. g. נֶפְקְדוּן נֶפְקְדָן *pro* יֶפְקְדוּן. יֶפְקְדָן.

3. Sing. fœm. recipit in fine *Jod*: e. g.

תֶפְקוֹדִי *pro* תֶפְקֹד
תֶתְפַקְדִי *pro* תֶתְפְקֵד
תְפַקְדִי *pro* תְפַקֵד

Et ſic in omnibus conjugationib. & formis. (*At fortè non ſemper: vide Rom. 1. v. 10.* תֶתְפְתַח *quod eſt 3. perſ. ſing. fœm.*)

Diffe-

5. Syri Dages rarò adhibent, rejectum per vocalem longam non compensant: &c.

De Differentia Personarum, & Temporum.

I. Præteriti personæ hæ apud Syros variant.

2. fœm. sing. פְּקַדְתִּי *pro* פְּקַדְתְּ
3. fœm. plur. פְּקַדִי פְּקַדֵי (דִין דָן דֵן) } *pro* פְּקַדָא
1. com. plur. פְּקַדְן *pro* פְּקַדְנָא

Sic in omnibus Præteritis, & Formis.

II. Participium ubique est idem, cum Chald: exceptâ formâ Quiescentium 3. א, גְּלָא: de qua vide infrà, in specie. Habent autem Activa duplex participium, Passiva unum; ut & Chald.

III. Infinitivus ubique habet characteristicam מ ab initio; non tantùm in Kal, ut Chald: sed etjam in reliquis conjugationibus; in quibus etiam pro terminatione א est ו, quæ est usitatior: *e. g. in*

Kal. מֶפְקַד
Ethpehal. מֶתְפְּקָדָא, מֶתְפְּקָדוּ
Pahel. מְפַקָּדוּ
Ethpahel. מֶתְפַּקָּדוּ
Aphel. מַפְקָדוּ
Ettaphel. מֶתַּתְפְּקָדוּ

Sic & in reliquis formis Defect. & Quiesc.

II. Quiescentia primâ Jod sic variant.

Kal. Præt. habet Chirek pro Scheva.

יִתַב *pro* יְתַב : *Sic in reliquis perf.*

Imperativus retinet Jod, 1. *radical.*

יְתִבְין , יְתִבִי , יְתִבוּ , יְתִב

vel abjicit Jod, ut & Chald.

תִּבְין , תִּבִי , תִּבוּ , תִּב

Futurum habet אֶתַּב , vel אֶתַב

pro chald. אִיתַב *vel* אִתַב

Ethpehal crasin habet; (*ut & sup. in* א)

אֶתִּיתַב *pro* אֶתְיְתַב

Aphel pro אַ habet אַו (*ut & sup. in* א)

אַוְתֵב *pro* אוֹתֵב , *&c.*

Quandoque retinet Jod, habetque אַי

אַינַק , מֵינַק , *&c.*

Ettaphel sequitur suum Aphel.

אֶתְתּוֹתַב *pro* אֶתְאוֹתַב , *&c.*

III. Geminantia secundam sic variant:

Kal. Præt. 3. fœm. & 1. fing. pro - habet ּ

דְּקַת , דְּקֵת *pro* דַּקַּת , דַּקֵת

Part. in medio recipit א ; *quod absorbetur,*

דָּאֵק , דָּאקִין , דָּאקָא , דָּאקָן :

pro דָּק , דָּקִין , דָּקָא , דָּקָן :

IV. Quiesc-

Differentia specialis.

I. Quiescentia primâ א sic variant.

Kal. Præt. habet Tzere pro Chateph pathach:
אֵכַל *pro* אֲכַל

Sic & in reliquis personis.

Infin. habet Chirek pro Tzere:
מִיכַל , מֵאכַל *pro* מֵאכַל

Imp. habet Pathach pro Chateph Sægol:
אֱכַל *pro* אֱכוֹל : vel utrumque.

At אֱזַל, aphæresin patitur, in Imp.
זֶלְן , זְלִי , זְלוֹ , זֶל

Sic תָּא *pro* אֲתָא
תוֹ *pro* אֲתוֹ

Fut. habet Tzere & Chirek:
תִּיכַל *pro* תֵּאכוֹל , תֵּאכוֹל

Ethpehal patitur crasin, (*de qua sup. cap.* I.)
אִתְּכֵל , אִתְאֲכַל *pro* אֶתְאַכַל

Pahel etiam habet crasin; (ut & chald.)
מַאֲכַל *pro* מְכַל : *Sic in Futuro.*

Ethpahel itidem; (sed frequentiùs ac Chald.)
אִתְכַּל , אִתְאַכַּל *pro* אֶתְתַּכַּל

Aphel pro אוֹ habet אַ. (*ut sup. cap.* I.)
אוֹכַל *pro* אַוֹכַל : *sic per omnia temp.*

Ettaphel se habet, ut Aphel:
אֶתּוֹכַל *pro* אֶתְּתַּוֹכַל

II. Quiesc-

3. In Infinitivo talis est differentia:
In Kal, pro אֵ יֵ est אָ (מִגְלָא)
In reliquis conjugationibus, tertia radicalis est Jod, (& terminatio ו ut sup.)
מִתְגְּלָיו : מְגַלָּיו : מַגְלָיו : &c.

4. In Imperativo talis est variatio, per omnes conjugationes: e. g.
גְּלָא , גְּלוֹ : גְּלַי , גְּלִין : *Kal.*
אַגְלָא , אַגְלוֹ : אַגְלַי , אַגְלִין : *Aphel.*
In Kal invenitur etiam גְּלִי *pro* גְּלָא
& גְּלַיִין *pro* גְּלִין

5. In Futuro hæc est differentia:
Pro 3. radicali י hîc est אֵ
אֶגְלֵא , אֶתְגְּלֵא , אֲגַלֵּא , אַגְלֵא , &c.
In 2. fœm. sing. pro ִין est ֵין
תֶּגְלֵין *pro* תִּגְלִין , &c.
In 2. & 3. pl. masc. pro וּן est וֹן
תֶּגְלוֹן , נֶגְלוֹן , *pro* תִּגְלוּן , יִגְלוּן

His præmissis, facile esset Paradigmata *omnium formarum, ut suprà in Rudimentis Chaldaicis, proponere: sed nos brevitatis studio solum* KAL *ex singulis formis proponemus, ad cujus paradigma reliquæ Conjugationes, (quarum nudam formationem adscribemus,) haud difficulter inflectentur, collatis simul Paradigmatibus Chaldaicis.*

Forma

IV. Quiescentia secundâ Vau; (vel Jod.)
Aphel pro Chateph pathach habet Pathach, vel habet utrumque אֲקִים vel אֲקִים
Ettaphel pro ת dagessato, habet duplex תּ (ut & suprà in hac conjugatione semper:)
אֶתְתְּקִים *pro* אִתַּקִּים
Videtur non multùm differre ab Ethpehal.

V. Quiescentia tertiâ א; præter generalia, suprà notata, habent hæc specialia.

1. In Præterito omnium conjugationum,
Pro ◌ֵי in medio est, vel ◌ַי diphthong. vel ◌ִי. (*ut in 2. & 1. pers. sing. & pl.*)
גְלֵית , גְלֵיתִי , גְלִית } *Kal.*
גְלֵיתוּן , גְלֵיתֵן , גְלֵין }
גַלִּית , גַלִּיתִי , גַלִּית } *Pahel.*
גַלִּיתוּן , גַלִּיתֵן , גַלִּין }
Pro וּ ◌ִי est ו ◌ֹ (manet & ◌ִי.)
ut in 2. pers. plur. masc.
גְלוֹ , גְלַו , גְלִיו , *Kal. &c.*
Pro ◌ָאָה est ◌ַי vel ◌ִי.
ut in 3. pers. plur. fœm.
גְלַי , גְלִי : אֶתְגְלִי : גַלַּי , גַלִּי : *&c.*

2. In Participio omnium conjugationum,
In sing. masc. pro י est א in fine:
(*ut & in Imperativo & Futuro:*)
גָלֵא , גְלֵא : מִתְגְלֵא : מְגַלֵּא : *&c.*
Excipe Part. pass. Pah. & Aph. מְגַלַּי , מְגַלַּי
In plur. masc. pro ◌ַיִן est ◌ֵין.
גַלִּין , גְלֵין : מִתְגְלֵין : מְגַלֵּין : *&c.*

Formæ Anomalæ.

1. Defectiva primâ Nun.

KAL.

Præt. & Participium utrumque, analoga.

נְפַק ׃ נָפֵק ׃ נְפִיק

Infinitivus.

מֶפַּק

Imperativus.

פוּק	פוּקוּ
פּוּקִי	פּוּקֵין

Futurum.

אֶפּוּק	
תֶּפּוּק	תֶּפְּקָן
נֶפּוּק	תֶּפּוּקִי
נֶפּוּק	
תֶּפְּקוּן	תֶּפְּקָן
נֶפְּקוּן	נֶפְּקָן

ETHPEHAL,

Pahel, Ethpahel, analoga.

APHEL.

Præt.	אַפֵּק	
Part. act.	מַפֵּק	
Part. pass.	מַפַּק	
Inf.	מַפָּקוּ	
Imp.	אַפֵּק	אַפֵּקוּ
	אַפֵּקִי	אַפֵּקֵין
Fut.	אַפֵּק	
	תַּפֵּק	תַּפְּקוּן
	נַפֵּק	תַּפְּקִי
	נַפֵּק	
	תַּפְּקוּן	תַּפְּקָן
	נַפְּקוּן	נַפְּקָן

ETTAPHEL.

Præt.	אֶתְּתַפַּק
Part.	מֶתְּתַפֵּק
Inf.	מֶתְּתַפָּקוּ
Imp.	אֶתְּתַפֵּק
Fut.	אֶתְּתַפֵּק

2. Quiesc-

Forma Integra.

KAL.

Præteritum.

פקד	פקדו
פקדת	פקדתי
פקדת	(דין דן)
פקדת	פקדי די }
פקדתון	פקדתין
פקדן	

Part. act.

פקד	פקדין
פקדא	פקדן

Part. Pass.

פקיד	פקידין
פקידא	פקידן

Infin.

מפקד

Imp.

פקוד	פקודו
פקודי	פקודין

Futur.

אפקוד	
תפקוד	תפקדין
נפקוד	תפקדי (קו)
נפקוד	
תפקדון	תפקדן
נפקדון	נפקדן

Forma

ETHPEHAL.

Præt.	אתפקד
Part.	מתפקד
Inf.	מתפקדו
Imp. Fut.	אתפקד

PAHEL.

Præt.	פקד
Part. act.	מפקד
Part. pass.	מפקד
Infinit.	מפקדו
Imp.	פקד
Fut.	אפקד

ETHPAHEL.

Præt. Imp. Fut.	אתפקד
Part.	מתפקד
Inf.	מתפקדו

APHEL.

Præt. Imp. Fut.	אפקד
Part. act.	מפקד
Part. pass.	מפקד
Inf.	מפקדו

ETTAPHEL.

Præt.	אתתפקד
Part.	מתתפקד
Inf.	מתתפקדו
Imp. Fut.	אתתפקד

Quiesc. 1. י

ETHPEHAL.

Præt. Imp. Fut. אֶתִּיתֶב

Part. מֶתִּיתֶב

Inf. מֶתִּיתָבוּ

Pahel, & Ethpahel *ubique analoge.*

יַתֵּב : אֶתְיַתַּב

APHEL.

Præt. (אִיתֶב) אוֹתֶב

Part. act. מוֹתֶב

Part. pass. מוֹתַב

Inf. מוֹתָבוּ

Imp. אוֹתֶב

Fut. תּוֹתֶב

ETTAPHEL.

Præt. אֶתְּתּוֹתַב

Part. מֶתְּתּוֹתֶב

Inf. מֶתְּתּוֹתָבוּ

Imp. אֶתְּתּוֹתַב

Fut. נֶתְּתּוֹתַב

Quiesc. 1. א

ETHPEHAL.

Præt. Imp. Fut. אֶתְאֲכֶל

Particip. מֶתְאֲכֶל

Infinit. מֶתְאֲכָלוּ

PAHEL.

Præt. אַכֶּל

Part. act. רַכֶּל , מְאַכֶּל

Part. pass. מְכַּל , מְאַכַּל

Inf. רַכָּלוּ , מְאַכָּלוּ

Imp. אַכֶּל

Fut. תְּכַל , תְּאַכֶּל

ETHPAHEL.

Præt. Imp. Fut. אֶתְתַּכַּל

Part. מֶתְתַּכַּל

Inf. מֶתְתַּכָּלוּ

APHEL.

Præt. Imp. Fut. אוֹכֶל

Part. מוֹכֶל מוֹכַל

Inf. מוֹכָלוּ

ETTAPHEL.

Præt. Imp. Fut. אֶתְּתּוֹכַל

Part. מֶתְּתּוֹכַל

Inf. מֶתְּתּוֹכָלוּ

3. Ge-

2. Quiescentia primâ א & י

1. *Jod* : *Kal.*

Præt.

יָתַב יָתְבַת (ֵ)
יָתַבְתָּ יָתַבְתִּי
יָתַבְתְּ (יָתֵבְתְּ)
יָתְבוּ יָתְבִי &c.
יְתַבְתּוּן יְתַבְתֶּן
יָתְבָן

Part. utrumque analogum.

יָתֵב : יָתִיב

Infinit.

מֵתַב (מֵאתַב)

Imperat.

יְתַב יְתִבוּ
יְתִבִי יְתַבֵין
vel, תֵּב תֵּבוּ
תֵּבִי תֵּבֵין

Futur.

אֵתֵב
תֵּתֵב תֵּתְבִין
נֵתֵב תֵּתְבִי
נֵתֵב
תֵּתְבוּן תֵּתְבָן
נֵתְבוּ נֵתְבָן
(*etiam* תֵּאתַב, אִתַּב)

1. *Aleph*: *Kal.*

Præt.

אֲכַל אֲכָלַת
אֲכַלְתָּ אֲכָלְתִּי
אֲכַלְתְּ (אֲכָלִית)
אֲכַלוּ אֲכַלִי לִי &c.
אֲכַלְתּוּן אֲכַלְתֶּן
אֲ_לָן

Part. utrumque analogum.

אָכֵל : אָכִיל

Infinit.

מֵאכַל (מֵ)

Imp.

אֱכוֹל (אֱ) אֱכוּלוּ
אֱכוּלִי אֱכוּלֵין

Fut.

אֵכַל (*pro.* אֶאֱכַל)
תֵּאכַל תֵּאכְלִין
יֵאכַל תֵּאכְלִי
נֵאכַל
תֵּאכְלוּן תֵּאכְלָן
נֵאכְלוּן נֵאכְלָן
(*etiam* תֵּאכוּל, &c.)

4. Quiescentia secundâ ו & י

KAL.

Præteritum.

קָם קָמַת (מִית
קָמְת קָמְתִי (מִיתֶת
קָמֶת (מִיתֶת
קָמוּ קָמִי מַי *&c.*
קָמְתּוּן קָמְתֶּן
קָמַן (מִיתַן

Part. act.

קָאֵם קָיְמִין
קָיְמָא קָיְמָן

Part. pass.

קִים קִימִין
קִימָא קִימָן

Infin.

מְקָם

Imp.

קוּם קוּמוּ
קוּמִי קוּמֵין

Fut.

אְקוּם
תְּקוּם תְּקוּמוּן
נְקוּם תְּקוּמִי
נְקוּם
תְּקוּמוּן תְּקוּמָן
נְקוּמוּן נְקוּמָן

ETHPEHAL.

Præt. אֶתְתְּקִים קִים

Convenit cum Ettaph.

PAHEL.

Præt. קַיֵּם : קַיֵּם :
קוֹמֵם : קַמְקֵם :

Part. *&c.* *&c.*

ETHPAHEL.

Præt. אֶתְקַיַּם :
אֶתְקוֹמַם : *&c.*

Part. *&c.* *&c.*

APHEL.

Præt. אֲקִים , אַקִים
Part. act. מְקִים
Part. pass. מְקָם
Inf. מְקָמוּ
Imp. אֲקִים
Fut. תְּקִים

ETTAPHEL.

Præt. אֶתְתְּקִים
Part. מֶתְתְּקִים
Inf. מֶתְתְּקָמוּ
Imp. אֶתְתְּקִים
Fut. נֶתְתְּקִים

5. Quiesc-

3. Geminantia Secundam, vel, Defectiva secundâ.

ETHPEHAL.

Præt. אֶתְדְּקַק : אֶתְּדַק
Part. מֶתְדְּקַק : מֶתְּדַק
Inf. מֶתְדְּקָקוּ : מֶתְּדָקוּ
Imp. Fut. (*ut Præt.*)

PAHEL.

Præt. דַקֵּק : דוּקק
&c. &c.

ETHPAHEL.

Præt. &c. אֶתְדַּקַּק
&c. &c.

APHEL.

Præt. אַדֵּק
Part. act. מַדֵּק
Part. pass. מַדַק
Infinit. מַדָּקוּ
Imp. אַדֵּק
Fut. נַדֵּק

ETTAPHEL.

Præt. אֶתַּתַּדַּק
Part. מֶתַּתַּדַק
Inf. מֶתַּתַּדָּקוּ
Imp. אֶתַּתַּדַּק
Fut. נֶתַּתַּדַק

KAL.

Præteritum.

דַק דֶקֵת
דַּקְתְּ דַּקְתִּי
דֶקֵת
דַקוּ דַקִי קֵי &c.
דַקְתּוּן דַקְתֵּין
דַקֵּן

Part. act.

דָאֵק דָאְקִין
דָאְקָא דָאְקָן

Part. Pass.

דְקִיק regulare

Infin.

מֶדַּק

Imp.

דוּק דוּקוּ (דַקוּ)
דוּקִי דוּקֵין

Fut.

אֶדוּק (אֶדּוּק)
תֶּדוּק תֶּדְקִין
נֶדוּק תֶּדוּקִי
תֶּדְקוּן תֶּדְקֵן
נֶדְקוּן נֶדְקֵן

Ettaphel.		Aphel.	
Præt.	אתתגלי	*Præt.*	אגלי
Part.	מתתגלא	*Part. act.*	מגלא
		Part. pass.	מגלי
Inf.	מתתגליו	*Inf.*	מגליו
Imp.	אתתגלא	*Imp.*	אגלא
Fut.	אתתגלא	*Fut.*	אגלא

Caput V.

De Particulis.

Particulæ Syris, (ut Chaldæis & Hebræis,) sunt quatuor; Adverbium, Præpositio, Conjunctio, Interjectio.

Suntque separabiles, & inseparabiles.

Separabiles particulæ sunt variæ: quarum aliæ cum Chaldæis sunt communes, exceptâ in quibusdam dialecto Syriacâ; aliæ Syris propriæ; aliæ ex peregrinis linguis adscitæ: eæque omnes, vel simplices, vel compositæ, aut conjunctæ. Hæ etiam rectiùs ex lectione observantur, aut ex Lexicis, plenioribusque Grammaticis, petuntur: paucas tamen, & vulgatiores, hic quoque proponemus.

Adver-

5. Quiescentia tertiâ א

KAL.

Præteritum.

גלא לי גלת גלית
גלית גליתי לי
גלית לית
גלו לין לו גלי לי
גליתון גליתן לי
גלין לין

Part. act.

גלא גלין
גליא גלין

Part. paß.

גלא גלין
גליא גלין

Infin.

מגלא

Imp.

גלא לי גלו
גלי גלין לין

Futur.

אגלא
תגלא תגלין
נגלא תגלא
נגלא
תגלון תגלין
נגלון נגלין

ETHPEHAL.

Præt.	אתגלי
Part.	מתגלא
Inf.	מתגליו
Imp.	אתגלא
Fut.	אתגלא

PAHEL.

Præt.	גלי
Part. act.	מגלא
Part. paß.	מגלי
Inf.	מגליו
Imp.	גלא
Fut.	אגלא

ETHPAHEL.

Præt.	אתגלי
Part.	מתגלא
Inf.	מתגליו
Imp.	אתגלא
Fut.	אתגלא

CAPUT VI.

De Affixis.

AFfixa pronominum hîc quoque sunt, vel ad Nomina; vel ad Verba, vel ad Particulas.

I. *De Affixis Nominum.*

Quid sit differentiæ hîc inter affixa Syriaca & Chaldaica, ex sequenti schemate apparebit: cui subjiciemus exempla.

Affixa Singularium.

Chald.	ַהּ	ֵהּ	ֵךְ	ָךְ	ִי	S.
Syr.	*idem*,	*idem*,	ֵכִי	*idem*,	*idem*	S.
Chald.	ֵהֶן	הוֹן	ֵכֶן	כוֹן	ָנָא	P.
Syr.	ֵהֶין	הוֹן ֵהוֹן	ֵכֶין	כוֹן	ַן	P.

Affixa Pluralium.

Chald.	ָהָא	וֹהִי	ַיִךְ	ָיִךְ	ַי	S.
Syr.	ֵיה (pro ֵיהָ)	ַוֹהִי	ַיְכִי	ַיִךְ	*idem.*	S.
Chald.	ֵיהֶן	ֵיהוֹן	ֵיכֶן	ֵיכוֹן	ָנָא	P.
Syr.	ַיְהֶין	ַיְהוֹן ַיְהֵן (*sine* י *in fœm.*)	ַיְכֶין	ַיְכוֹן	ַן	P.

Nota. Status Emphaticus masculinus plur. apud Syros alius quidem est, quàm apud Chaldæos: sed cum affixis se habet, ut apud Chaldæos.

Affixa

Adverbia : הָאן *ubi ?* כָּא , הָרְכָא *hic* , תַּמָּן , הָר הַמָּן , *ibi* , אֵימָתַי *quando ?* עַדְמָא *quousque?* הָיְדֵין מְחָר *cras* , יוֹמָנָא *hodie* , הָשְׁתָּא *nunc* , *tunc* , אֵיכַן , אֵיכָן *quomodo ?* אִין *næ* , *certè* , לָא , לוֹ , לֵית *non* , כְּבַר *fortè* , אִיקָא *frustra* , εἰκῆ , בִּלְחוֹד *tantùm* , סַךְ , סָכָא *prorsus* , יַתִּיר *plus* , אֵיכְנָא *sicut* , הָכְנָא *sic* , אֵיךְ *ità : &c.*

Præpositiones : מִן *à* , *ab* , *ex* , עִם *cum* , עַל *supra* , *contra* , בֵּינֵי , בֵּין *inter* , תְּחוֹת *sub* , קֳדָם *ante* , לְוָת *apud* , חֲלַף *pro* , בָּתַר *post* , לוֹקְבַל *coram* , לוֹקֳדָם *ante : &c.*

Conjunctiones : אִין , אִלּוּ , *si* , אַף *etiam* , אוֹ *aut* , מְטוּל *quia* , הָכִיל *igitur* , כַּד *quum* , (*ex* כ *&* ד , *pro* כַּאֲשֶׁר) אֶלָּא , *sed* , ἀλλὰ , דֵּין *autem* , δὲ , גֵּיר *enim* , γὰρ : *&c.*

Interjectiones : אָא *ô* , אוּי *euge* , וָי *væ* , הָא *ecce.*

Inseparabiles tantùm sunt quatuor., literæ בְּדוֹל. Nimirùm בְּ *in* , לְ *ad* , *& nota Dativi & Accus. casûs* , וְ *copula* , *&* , דְּ *quòd* , (*ex* דִּי)

2. *De Affixis Verborum.*

Convenientia & differentia Affixorum ad verba, inter Chaldæos & Syros, patebit ex sequenti schemate: in quo attende, primò, ad affixa nuda, quæ dantur terminatis vocali; deinde, ad affixa vestita, quæ dantur terminatis literâ; denique, ad epenthesin literæ *Nun*, & *Jod*.

Affixa 1. pers. sing. com.

Chald. ִי. *in solo Inf.*

(נַנִי) נֵּנִי. נָנִי נַנִי, ַנִי, ִנִי

Syr. *Eadem: adde* ַינִי

Affixa 1. pers. plur. com.

Chald. נָּנָא. נָנָא, ָנָא, נָא

Syr. נָּן. נַן נָן, ַן ַן, ָן, ן

Affixa 2. pers. sing. masc.

Chald. נָּךְ. נָךְ, ָךְ, ךְ

Syr. *Eadem.*

Affixa 2. pers. sing. fœm.

Chald. נֵךְ. נֵךְ, ֵךְ; ךְ

Syr. נֵּכִי. נֵכִי, ֵכִי, כִי

Affixa 2. pers. plur. masc.

Chald. נְּכוֹן. נְכוֹן, ְכוֹן, כוֹן

Syr. נְּכֻן. נְכוּן, ְכוּן, כוּן

Affixa

Affixa Masculini

Pluralis.		Singularis.	
ספריא	ספרין	ספרא	ספר
	Libri.		*Liber.*
	ספרי		ספרי
ספריכי	ספריך	ספרכי	ספרך
ספריה	ספרוהי	ספרה	ספרה
	ספרין	נן	ספרן
ספריכין	ספריכון	ספרכין	ספרכון
הון ספריהן	ספריהון	הן ספרהן	ספרהון

Affixa Fœminini

Pluralis.		Singularis.	
Emph.	זדקתא	*Emph.*	זדקתא
Eleemosynæ.		*Eleemosyna.*	
	זדקתי		זדקתי
זדקתיכי	זדקתיך	זדקתכי	זדקתך
זדקתיה	זדקתיהי	זדקתה	זדקתה
	זדקתן	תן	זדקתן
זדקתכין	זדקתכון	זדקתכין	זדקתכון
זדקתהין	זדקתהון	זדקתהין	זדקתהון
	דן		הון

Affixa ad אב *Pater.*

	אבון		אבי
אבוכין	אבוכון	אבוכי	אבוך
אבוהן	אבוהון	אבוה	אבוהי

PRÆTERITUM.

Ille præcepit פקד

פקדני | פקדן
פקדך פקדכי דכי | פקדכון פקדכין
פקדה פקדה | פקדנון פקדנין

In *Quiesc.* 3. Syri י retinent, & pro ה.. est הי e. g. גליהי *&c.*

Illa præcepit פקדת

פקדתני | פקדתן
פקדתך פקדתכי | פקדתכון פקדתכין
פקדתה פקדתה | פקדתנון פקדתנין
תיהי תיהי

Tu præcepisti פקדת

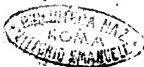
פקדתני | פקדתן
פקדתיהי פקדתה | פקדתנון נין
תיהי

Fœmininum פקדתי retinet י *ut* פקדתיני פקדתין, *&c.*

Ego præcepi פקדת

פקדתך תכי | פקדתכון כין
פקדתיהי פקדתיה | פקדתנון נין
תיהי

Illi

Affixa 2. perſ. plur. fœm.

Chald. נָכֵן נְכֵן , ־ֵכֵן , כֵן.

Syr. נְכֵין נְכֵין , ־ֵכֵין , כֵין.

Affixa 3. perſ. ſing. maſc.

Chald. נֵהּ נֵהּ , וֹהִי הִי , ־ֵהּ.

Syr. נֵיהִי ־ֵיהִי , וֹהִי הִי , הּ

Affixa 3. perſ. ſing. fœm.

Chald. נָא נָא , הָא , ־ָהּ.

Syr. וּהּ ־ֵהּ ־ֵיהּ , ־ָהּ

(*pro* וּהָ ־ֵהָ ־ֵיהָ)

Affixa 3. perſ. plur. maſc. & fœm.

Specialia, in ſolo Inf. occurrentia;

Chald. הֵן הוֹן

Syr. הֵין הוֹן

Communia, omnium temporum;

Chald. נוּן נוֹן נוֹן.

Syr. *Eadem.*

Sequuntur exempla Affixorum Syriacorum, ad ſolam conjugationem Kal formæ integræ: ex quibus reliquarum conjugationum & formarum affixa facilè colligi poterunt.

PRÆTE-

Compositio Syriaca, ex Participio, Verbo, & Nomine, cum Pronomine.

Chaldæi componunt primam & secundam personam Pronominis masculini, utriusque numeri, cum Participio singulari & plurali masculini: *ut suprà ostensum.*

At Syris hæc compositio frequentissima, imò & latiùs se extendit, ad fœmininum quoque genus, & tertiam personam quoque: quinimò, invenitur eadem compositio etiam, cum Verbis, & cum Nominibus.

1. Cum Participio,

Singulari:

1. פָּקֵד אנָא *pro* פָּקֵד אֲנָא

(*Separatim ferè scribitur, sed conjunctim pronunciatur,* א *absorpto.*)

2. M. פָּקְדַתְּ *pro* פָּקֵד אַנְתְּ

F. פָּקְדַת
פָּקְדָתִי *pro* פָּקְדָא אַנְתִּי

3. M. מִיַקְרוּ *pro* מִיַקַר הוּ *honorabile est id.*

מְבַרְכוּ *pro* מְבָרַךְ הוּ *benedictus ille.*

F. פָּקְדָהִי *pro* פְּקִדָא הִי *&c.*

Plurali:

1. פָּקְדִינַן *pro* פָּקְדִין חֲנַן
2. פָּקְדִיתוּן *pro* פָּקְדִין אַנְתּוּן

2. Cum

Illi præceperunt פַּקְדוּ

פַּקְדוּנִי (דוּנָי) | פַּקְדוּן (דוּנָן)
פַּקְדוּךְ פַּקְדוּכִי | פַּקְדוּנְכוּן כֵין
פַּקְדוּהִי פַּקְדוּה | פַּקְדוּנוּן נֵן

Fœminini (פַּקְדַי &c.) par ratio eſt cum maſculino, obſervatâ analogiâ.

פַּקְדְתוּן פַּקְדְתֵּין

f. *Vos viſitaſtis*, *m.*

פַּקְדְתוּנָנִי | פַּקְדְתוּנָן
פַּקְדְתוּנָהִי תוּנִיה | פַּקְדְתוּנוּן נֵן

Maſculini & Fœminini eadem ſunt affixa: (ut & in hebr. & chald.)

Nos viſitavimus פַּקַדְן

פַּקְדְנָךְ דְנָיכִי דְנָיכִי | פַּקְדְנָכוּן כֵין
פַּקְדְנָיהִי נֵיה | פַּקְדְנָנוּן נֵן

PARTICIPIUM.

Participium, tùm activum, tùm paſſivum, habet affixa, in utroque genere & numero, ad inſtar Nominum: (ut & Chald.) Illa igitur ex Affixis nominum, ſuprà propoſitis ſunt repetenda.

Compo-

IMPERATIVUS.

m. Præcipe פְּקוֹד

פְּקוֹדַיְנִי — פְּקוֹדַיְהִי דִיה | פְּקוֹדַן דַן — פְּקוֹדְנוּ נַן

m. Præcipite פְּקוֹדוּ

פְּקוֹדוּנִי דוּנִי — פְּקוֹדוּהִי פְּקוֹדוּה | פְּקוֹדוּן דוּן — פְּקוֹדוּנַן נַן

Pariter fœm. sing. פְּקוֹדִי. At fœm. pl. פְּקוֹדֵין sequeretur formam masc. פְּקוֹדוּ, ut & apud Chald. & Hebræos, hic & in Futuro.

FUTURUM.

Ille præcipiet נֶפְקוֹד

נֶפְקְדַנִי — נֶפְקְדָךְ דַכִי — נֶפְקְדֵיה דֵה — נֶפְקְדִיוּהִי | נֶפְקְדַן — נֶפְקְדְכוֹן כוֹן — נֶפְקְדְנוֹן נוֹן

Illi præcipient נֶפְקְדוּן

נֶפְקְדוּנָנִי — נֶפְקְדוּנָךְ נַכִי — נֶפְקְדוּנֵיהִי נֵיה | נֶפְקְדוּנַן — נֶפְקְדוּנְכוֹן כוֹן — נֶפְקְדוּנוֹן נוֹן

2. Cum Nomine.

חַיָּבוּ *pro* חַיָּב הוּ *debitor eſt ille.*
חַיָּבִיתוּן *pro* חַיָּבִין אַנְתּוּן *debitores eſtis.*

3. Cum Verbo.

1. Cum Præterito:

רְגִתַנִי *pro* רְגֵת אֲנָא *Deſideravi. Luc.* 22. 15.

2. Cum Imperativo:

הֲוִיתוּן *pro* הֲווּ אַנְתּוּן *Eſtote.*

[*Vide Gram. Chald. Syr. Tremellij, pag.* 143. & *Buxtorfij, lib.* 2. *cap.* 14.]

INFINITIVUS.

Præcipere מְפַקַּד

1	מְפַקְּדִי דִּנִי דְּתַנִי	מְפַקְּדָן דְּנָן
2	מְפַקְּדָךְ דְּנָךְ	מְפַקְּדְכוֹן קְדָנְכוֹן
	מְפַקְּדֵכִי דְּנֵכִי	מְפַקְּדְכֵין קְדָנְכֵין
3	מְפַקְּדֵיהּ דְּנֵהּ דוּהִי	מְפַקְּדְהוֹן קְדָנוֹן
	מְפַקְּדָהּ דְּנָהּ	מְפַקְּדְהֵין קְדָנָן

Nun epentheticum hîc ſe habet, ut apud Chaldæos. In cæteris conjugationibus pro terminatione ו eſt ות ante affixa: quæ terminatio & Chaldæis hîc nota. In Quieſc. 3. eſt וּתִי, &c. ut Chald.

IMPE-

Affixa utriusque numeri.

Inter בֵּין בֵּינַי

1.	בֵּינַי : בֵּינַי	בֵּינַן : בֵּינַן
2.	בֵּינָךְ בֵּינָכִי	בֵּינָכוֹן בֵּינָכֵין
	בֵּינַיךְ בֵּינַיכִי	בֵּינַיכוֹן בֵּינַיכֵין
3.	בֵּינָהּ בֵּינָהּ	בֵּינָהוֹן בֵּינָהֵין
	בֵּינַוהִי בֵּינַיה	בֵּינַיהוֹן בֵּינַיהֵין

Affixa ad ב *In.*

בִּי	בַּן
בָּךְ בְּכִי	בְּכוֹן בְּכֵין
בֵּהּ בָּהּ	בְּהוֹן בְּהֵין

Affixa ad ל *Ad.*

nota Dat. & Acc.

לִי	לַן
לָךְ לְכִי	לְכוֹן לְכֵין
לֵהּ לָהּ	לְהוֹן לְהֵין

FINIS

Rudimentorum Linguæ Syriacæ.

MATE-

3. *De Affixis Particularum.*

Quæ hîc Syris & Chaldæis diversa sunt, ea ex diversitate affixorum, quæ Nomini singulari & plurali affiguntur, cognosci facilè possunt: quum particulis affixa dentur, (ut apud Hebræos & Chaldæos, ità & Syros,) alijs in statu Plurali, alijs in statu Singulari, alijs in utroque. Idem judicium de affixis, ad inseparabiles ב & ל

Affixa Pluralia.

Contra עַל

	עֲלַן		עֲלַי
עֲלַיְכֵין	עֲלֵיכוֹן	עֲלַיְכִי	עֲלָךְ
עֲלַיְהֵין	עֲלֵיהוֹן	עֲלַיהּ	עֲלוֹהִי
	הוֹן		

Affixa Singularia.

Apud לְוָת

	לְוָתַן		לְוָתִי
לְוָתְכֵין	לְוַתְכוֹן	לְוָתְכִי	לְוָתָךְ
לְוַתְהֵין	לְוַתְהוֹן	לְוָתָהּ	לְוָתֵהּ

Sic מִן *de, ex*, עַם *cum*: quæ utraque assumunt dages forte, in ultima sua litera.

Ex Danielis cap. II. v. 20——23.

עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי־
אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא דִּי
חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי־לֵהּ הִיא׃
וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה
מַלְכִין וּמְהָקֵים מַלְכִין יָהֵב חָכְמְתָא
לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה׃
הוּא גָּלֵא עַמִּיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע
מָה בַחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא׃
לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתִי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה
דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי וּכְעַן
הוֹדַעְתַּנִי דִּי־בְעֵינָא מִנָּךְ דִּי־מִלַּת מַלְכָּא
הוֹדַעְתֶּנָא׃

Vers. 27. 28.

עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְאָמַר׃ רָזָא
דִּי מַלְכָּא שָׁאֵל לָא חַכִּימִין אָשְׁפִין חַרְטֻמִּין
גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃
בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא רָזִין
יְהוֹדַע לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא
בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־
מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא׃

Versio

MATERIA PRAXEOS CHALDAICÆ ET SYRIACÆ.

Quia non omnibus statim contingit habere textum Chaldaicum, aut Syriacum, subjecimus hîc pauculos, ex Daniele & Esra, versiculos chaldaicos, ut & unicum illum ex Jeremia; nec non ex Targum Onkelos, prophetiam Jacobi patriarchæ, & Mosis, de Messia: itèm, ex Novo Testamento tres textus Syriacos, Institutionem S. Baptismi, ut & Cœnæ Domini, nec non Orationem Dominicam; priorem quidem literis Syriacis & hebraicis, cæteros verò solis hebraicis; (quibus & Rudimenta nostra sunt concinnata:) ubique cum versione latina; ut in illis se initio tirones exerceant, donec ad ampliorem messem pateat aditus.

CHALDAICA.

Ex Jeremiæ cap. X. v. 11.

כִּדְנָה תֵּאמְרוּן לְהוֹם אֱלָהַיָּא דִּי שְׁמַיָּא
וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת
שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃

Sic dicetis illis: Dij illi, qui cœlos & terram non fecerunt, peribunt de terra, & de sub cœlis ipsi.

Ex Esræ cap. V. verſ. 1. 2. 3.

בֵּאדַיִן בְּטֵלַת עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא
דִּי בִּירוּשְׁלֶם וַהֲוָת בָּטְלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין
לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס׃
וְהִתְנַבִּי חַגַּי וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹא
נְבִיאַיָּא עַל יְהוּדָיֵא דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם
בְּשֻׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן׃
בֵּאדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל
וְיֵשׁוּעַ בַּר־יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לְמִבְנֵא בֵּית־
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיאַיָּה
דִּי־אֱלָהָא מְסַעֲדִין לְהוֹן׃

Verſ. 12. 13. 14.

וּכְנֵמָא פִתְגָמָא הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר
אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא
וּבָנַיִן בַּיְתָא דִּי־הֲוָא בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָה שְׁנִין
שַׂגִּיאָן וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃
לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ אֲבָהָתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא
יְהַב הִמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל כַּסְדָּאֵי
וּבַיְתָה דְנָה סַתְרֵהּ וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל׃
בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל
כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לִבְּנֵא

Verſio

Versio Latina, Dan. II.

Vers. 20 —— 23.

Respondens Daniel & dicens: Sit nomen Dei benedictum à seculo & usque in seculum; quia sapientia & potentia ejus est.

Et ipse mutat tempora & tempestates, transfert reges & constituit reges: dat sapientiam sapientibus, & scientiam scientibus intelligentiam.

Ipse revelat profunda & abscondita: novit quod in tenebris est, & lux cum eo habitat.

Tibi, ô Deus patrum meorum, confiteor, & laudo ego, qui sapientiam & potentiam dedisti mihi: & jam notificasti mihi, quod quærebamus à te, quum verbum regis notificasti nobis.

Vers. 27. 28.

Respondens Daniel coram rege, & dicens; Arcanum, quod rex petit, non sapientes, astrologi, magi, haruspices, possunt indicare regi.

Sed est Deus in cœlo, revelans arcana; & notum fecit regi Nebucadnezari, id quod futurum est in postremo dierum. Somnium tuum, & visiones capitis tui super cubile tuum, illud est.

Ex Esræ

Ex Targum Onkelos.

Genes. XLIX. vers. 10.

לָא־יַעְדֵי עָבֵד שׁוּלְטָן מִדְּבֵית יְהוּדָה
וְסָפְרָא מִבְּנֵי־בְנוֹהִי עַד־עָלְמָא עַד־דְּיֵיתֵי
מְשִׁיחָא דְּדִילֵיהּ הִיא מַלְכוּתָא וְלֵיהּ
יִשְׁתַּמְעוּן עַמְמַיָּא׃

Non recedet faciens dominatum, (h. e. Dominator,) à domo Juda, & Scriba de filijs filiorum ejus, usque in seculum; usque dum veniat Messias, cujus est regnum: & illi (auscultantes, h. e.) obedientes se præbebunt populi.

Deut. XVIII. vers. 15.

נְבִיָּא מִבֵּינָךְ מֵאַחָךְ כְּוָתִי יְקִים לָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ מִנֵּיהּ תְּקַבְּלוּן׃

Prophetam, è medio tui, è fratribus tuis, sicut me, excitabit tibi Jehova Deus tuus, ab illo accipietis, (h. e. illi obtemperabitis.)

Versio Latina, Esr. V.

verſ. 1. 2. 3.

Tunc intermiſſum eſt opus domûs Dei, quæ eſt Hieroſolymæ; & fuit intermiſſum, usque ad annum ſecundum regni Darij, regis Perſiæ.

Et prophetavit Haggæus propheta, & Zacharias filius Iddonis, prophetæ ſuper Judæos, qui erant in Judæa & in Jeruſalem, in nomine Dei Iſraëlis, ſuper ipſos.

Tunc ſurrexerunt, Zerubbabel filius Schealthielis, *& Jeſus filius Jozadaki: & cœperunt ædificare domum Dei, quæ eſt in Jeruſalem; & cum ipſis prophetæ Dei, ſuffulcientes ipſos.*

Verſ. 12. 13. 14.

Et hujuſmodi ſermone reſponderunt nobis, dicendo: Nos illi ſervi ejus, Dei cœli & terræ, & ædificamus domum, quæ fuerat ædificata antehac indè ab annis multis, & rex Iſraëlis magnus ædificavit illam, & perfècit illam.

Sed ex quo provocarunt patres noſtri Deum cœli, tradidit eos in manum Nebucadnezaris regis Babyloniæ chaldæi; & domum hanc deſtruxit, & populum deportavit in Babyloniam.

Verùm anno primo Cyri regis Babyloniæ, Cyrus rex ſtatuit ſententiam, domum Dei iſtam reædificandi.

II. *Institutio S. Cœnæ.*

Ex 1. Corinth. 11. v. 23. 24. 25.

מָרַן יֵשׁוּעַ בְּהַו לֶלְיָא דְּמֶשְׁתְּלֶם הֲוָא
נְסַב הֲוָא לַחְמָא וּבָרֶךְ וַקְצָא וְאַמַר
סַבוּ אֱכוּלוּ הָנַו פַּגְרִי דְּעַל אַפַּיכּוֹן
מֶתְקְצָא הָכַנָא הֲוַיתוּן עָבְדִין לְדֻכְרָנִי׃
הָכְנָא מֶן בָּתַר דַּאחְשְׁמוּ אַף כָּסָא
יַהֵב וְאַמַר הָנָא כָּסָא אִיתַוהִי דִּיַתִיקָא
חֲדַתָא בְּדֶמִי הָכַנָא הֲוַיתוּן עָבְדִין
כָּל אֶמְתַי דְּשָׁתֵין אַנְתוּן לְדוּכְרָנִי׃

Dominus-noster Jesus, in-illa nocte quâ-traditus fuit, accipiens erat panem, &-benedixit, &-fregit, &-dixit, accipite, edite, Hoc est corpus-meum, quod-pro faciebus-vestris (vobis) *frangitur: sic estote facientes, in memoriam mei.*

Similiter ex post quàm-cœnassent, etiam poculum dedit, &-dixit; Hoc poculum est-id fedus novum, in-sanguine-meo: sic estote facientes, omni quando (quotiescunque) *quòd bibentes vos eritis,* (biberitis,) *in memoriam mei.*

III. *Oratio*

S Y R I A C A.

Ex Novo Teſtamento.

I. *Inſtitutio S. Baptiſmi,*

Ex Matth. 28. v. 19.
& Marc. 16. v. 16.

ܙܠܘ ܬܠܡܕܘ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ.
ܘܐܥܡܕܘ ܐܢܘܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ
ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܐܝܢܐ ܕܡܗܝܡܢ
ܘܥܡܕ ܚܝܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ
ܡܬܚܝܒ .:.

זְלוֹ תַלְמִדוּ כֻלְהוֹן עַמְמֵא וְאַעְמֵדוּ
אְנוּן בְּשֵׁם אַבָא וַבְרָא וְרוּחָא דְקוּדְשָׁא:
אַיְנָא דִמְהַיְמֵן וְעָמֵד חָיֵא וְאַיְנָא דְלָא
מְהַיְמֵן מֶתְחַיֵּב:

Ite, docete omnes-eos populos, &-baptizate illos, in-nomen Patris, &-Filij, &-Spiritûs Sancti: Ille qui-credens &-baptizatus (fuerit,) vivens; &-ille qui-non credens, condemnatus (erit.)

II. Inſti-

CONCLUSIO TOTIUS OPERIS.

SIc igitur bono cum Deo opus hoc noſtrum ad umbilicum perduximus: cujus gratiæ divinæ inſolidùm acceptum fero; quicquid optati laboris in idipſum collatum invenietur. Eundem animitus oro, ut hoc opus noſtrum porrò benedictione ſuâ proſequatur, idque dirigat in nominis ſui gloriam, Eccleſiæ ſalutem, omniumque illi inſervire parantium optatos ac ſalutares progreſſus. Penès æquum lectorem erit, judicare, quid in illo præſtiterim, ſaltèm quid conatus fuerim. Hoc præterea disſimulandum non eſt, me in Rudimentis Syriacis adornandis uſum fuisſe, ſingulari humanitate, benevolentiâ, & liberalitate CL. V. D. Joh. Leusdenij, linguę Sanctę in Academia Ultrajectina Profeſſoris ordinarij, harumque literarum cultoris diligentisſimi, qui ex ſua typographia, quam habet inſtructisſimam, mihi commodavit typos, quantum ſatìs fuit, ad hæc noſtra adornanda. Exſtat ejusdem Schola Syriaca, in qua plures textus, illis typis deſcripti, ſuppeditantur: ad quæ adſpirare poterunt, qui hæc noſtra prælibârunt.

Porrò, ne pagellæ ſequentes vacarent, placuit ſubjungere Carmen, honori Auctoris, Præceptoris ſui, ſcriptum à diligenti quodam illius Diſcipulo, quum hæc ederentur.

Palladij

III. Oratio Dominica.

Ex Matth. 6. v. 9—13.

אֲבוּן דְּבַשְׁמַיָּא : נִתְקַדַּשׁ שְׁמָךְ :
תֵּאתֵא מַלְכוּתָךְ : נֶהֱוֵא צֶבְיָנָךְ אֵיכַנָא
דְּבַשְׁמַיָּא אַף בְּאַרְעָא : הַב לָן לַחְמָא
דְּסוּנְקָנַן יוֹמָנָא : וַשְׁבוֹק לָן חוֹבַין
אֵיכַנָא דָּאף חְנַן שְׁבַקַן לְחַיָּבַין :
וְלָא תַּעְלַן לְנֶסְיוֹנָא אֶלָּא פַּצַּן מִן
בִּישָׁא : מֶטֻּל דְּדִילָךְ מַלְכוּתָא וְחַיְלָא
וְתֶשְׁבּוּחְתָּא לְעָלַם עָלְמִין :
אַמִּין

Pater-noster qui-in-cœlis es : *Sanctificetur nomen-tuum : Veniat regnum-tuum : Fiat voluntas-tua, sicut in-cœlo, etiam in-terra. Da nobis panem indigentiæ nostræ hodie : Et-remitte nobis debita-nostra, sicut etiam nos remittimus debitoribus-nostris : Et-ne inducas-nos in-tentationem, sed libera-nos à malo. Propterea quòd-tuum* est *regnum, &-potentia, &-gloria, in-seculum seculorum.* Amen.

Ne

Omnia Dij vendunt sudoribus: unda lapillos,
Quantumvis duros sæpe cadendo, cavat.
Si modo sollicitâ, veráque cupidine mentis
Amplectaris eam, nausea nulla foret:
Sedulitas monstraret iter, tibi sola recessus,
Panderet, arcanos excuteretque modos.
Cur hæc difficilis, cur hæc ingrata videtur?
Dulcior, aut levior nulla loquela datur.
Non scatet innumeris, hæc simplex Suada, latebris;
Sed tenebras damnat Cimmeriumque chaos.
Belgica si longis verborum ambagibus hæret;
Si Latium lubricæ pondera vocis amat;
Si tenet obliquis aures anfractibus Hellas
Suspensas. Hæc hæc omnia clara docet:
Dogmata perspicuè proponit, dogmata solvit,
Et non obscurâ rem brevitate refert.
Si Sol flammigerâ tellurem lampade lustrat,
Hæc etiam radiis atque nitore micat.
Linguarum fons est. Humani stemmatis auctor,
Primus in orbe Parens, hac fuit usus Adam.
Qui legis data jussa sonat, qui exordia mundi
Corniger Amramides scribit, Hebræus erit.
Iessiades vatum veterum lectissimus, odas
Et canet illustri carmina sacra lyrâ,
Ipsa Dei soboles, summi patris unica proles,
Filius æterno de genitore satus,
Cum venit in terras celso de culmine cœli,
Reddet Idumæo, patria verba sono:
Singula, quæ possunt oracula singula dici,
Singula sacratam quæ meruêre fidem.
Illa favet studiis, sanctis conatibus illa,
Illa piis cœptis, lingua modesta favet:
Explicat hæc sensum, voces hæc explicat omnes,
Quam dum doctus adit, non aliena leget,

Sed

381

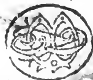
Alladij juvenes, pietatis & artis alumni,
Quos laudat sacræ cognitionis amor;
Pectora grata Deo, nitidissima germina cœli,
Biblia queîs vigili sunt relegenda manu:
Dicite, cur vobis Hebrææ gratia linguæ
Displicet, ac hujus gloria spreta jacet?
Iudaicis hæc sunt jam secula dura Camænis;
Artibus antiquis rarus habetur honos;
Musa Ducis nunc est Iessæi vilior algâ,
Illius numeros plectraque nullus amat;
Scripta Prophetarum, blæsique volumina Mosis
Eximiis etiam fabula penè viris:
Quæ dum doctus adit, tantùm per nota vagatur,
Publica sermonis forma placere solet.
Dicite, qui tenerum Christi servatis ovile,
Traditis & verâ cœlica verba fide;
Quique Sionæas quatitis per pulpita laudes,
Et feritis celsum celsa sub astra Deum:
Dicite, cur vestras nullâ dulcedine mentes
Linguarum princeps atque magistra trahit?
Si placeat veterum vobis melligo Quiritum,
Verbaque, quæ quondam perplacuere Numæ,
Aut juvet Argolicis etiam sermonibus uti,
Dicite, cur igitur sacra Thalia silet?
Sacra Thalia silet? priscæque loquela Minervæ,
Isacidum chelys sub pede pressa jacet?
Forsitan hîc aliquem video, qui dicat acerbam,
Increpet ingratam, difficilemque vocet:
Quòd studiis obstet, nullum tùm præbeat usum,
Tùm quoque perpetuæ sit gravitatis opus:
Quòd superet captum, nec sit res unius anni,
Ferre nec ingenium pondera tanta queat.
Illa novas, somni genitrix torpedo, querelas
Profert, & frustra talia dicta movet:
Falsa quidem. Docilis semper solertia vincit
Ardua. Doctrinam cura laborque parant.

Omnia

DE ERRATIS TYPOGRAPHICIS.

ERrata graviora, lectorem vix remorabuntur. Sicubi erratum eſt, in ſimilibus literis, id cordatus lector facilè animadvertet: *veluti, in* ם *&* ס, *ut p. 24. l. 9. p. 29. l. 5. in* ה *&* ח, *ut p. 44. l. 1. in* ד *&* ר, *ut p. 32. l. 10. p. 59. l. 4. in* ב *&* כ *ut p. 33. l. 24. in* נ *&* ג *ut p. 138. l. 12. in* ח *&* ת, *ut p. 161. l. 8. &c.* Vau cholem ſuum punctum quandóque miſcet cum punctis præcedentis lineæ, quod diſtinguendum eſt: alicubi illud Cholem, ut & Schurek, non rectè eſt expreſſum, *ut p. 9. l. 5. 17. &c.* quod & alijs vocalibus nonnunquam accidit, *ut pag. 16. l. 17. &c.* itèm Dages & Mappik, quod facile judicatu eſt. Puncta etiam alicubi in literis apparebunt, ex litura preli, quæ expurganda, *ut p. 38. l. 5. &c. &c.* Reliqua errata ſic emendabuntur: *Pag. 2. in alphabetho hebraico excidit, in quibusdam exemplaribus, litera quinta* ה, *quæ eſt reſtituenda. Pag. 28. l. 14. lege* אֶחָלוּ *l. 19.* וַיִּפְקֹד *Pag. 25. l. 19. lege transp. lit.* יוֹדַעַת *Pag. 60. l. 5. lege*, Ex תֵּם, *Ibidem per Tzere legendum*, Ex אֵתֵן, Ex הֵן *Pag. 74. l. 4. à fin. pro* intranſitivum *lege*, tranſitivum. *Pag. 175. l. 15. lege, 3.* א *Pag. 250. l. 13 in col. 2. lege*, בֵּינֵינוּ *Pag. 254. l. 6. à fin. lege*, מְאתַיִם Hæc, & ſi quæ alia, facilis ſunt judicij, præſertim inſpectis collatisque proximis, & conſideratis præceptis.

FINIS.

Sed sua, quæque leget, nitidè nativa videbit.
Hæc decus ætherium, conspicuumque jubar.
Hæc morum manifesta Pharos, hæc regula vitæ,
Hæc fidei, & nostræ norma salutis erit.
Versio quicquid habet vernacula, Græca, Latina;
Ex hoc fonte bibet, versio quicquid habet.
Forsan adhuc quereris, quod te tardaret in annos,
Et studii celerem sisteret illa gradum.
Diestius, hoc libro, quod multò fusius olim
Expositum fuerat, clariùs ecce docet.
Quod si lingua fuit variis obscura tenebris,
Ipsius hoc doctum nubila pellit opus:
Enthea vis animi major se tollit, & umbras
Discutit, ut possit lumine quisque frui.
Posteritas facilem methodum mirabitur: ætas
Altera laudabit carmine facta viri.
Crede mihi, tua si sint hæ modò gaudia Musæ;
Tempore mox capies hæc elementa brevi.
Artis amor si te stimulat, totumque perurit,
Grammaticæ leges, jussaque vincet amor.
Testis ero, me, cum jam ter compleverat orbem
Luna, Palæstino sacra bibisse vado.
Ergo sacrosanctis studiis devota juventus,
Quæ pia divini flumina fontis amas,
Hoc opus, has chartas, si docti nomen habere
Expetis, assiduâ, volve, revolve manu.
Hoc opus, has chartas, hunc perscrutare libellum:
Optima facundi disce reperta senis.
Hoc opus, has artes, veteres has excole Musas,
Excole, quæ solùm cœlica verba docent:
Quæ tibi, quæque Dei præstabunt commoda Mystis,
Et certam facient ad sacra scripta viam.

Honori Præceptoris venerandi P.

Christianus Assueri, Swollanus.

